

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Opatovské ulici. kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

O s a m o v r a ž d ě.

Črty. Napsal N. H.

Století naše devatenácté rozličnými názvy okrasnými obdařeno bylo; jmenuje se stoletím osvíceným, stoletím pokroku, svobody, světla, avšak i jméno „století samovraždy“¹⁾ lpí na jeho čele, a to ne bez příčiny. Neboť tolik životů jak starých tak obzvláště mladých se této obludě každoročně střemhlav v náručí vrhá²⁾, jako snad v žádném jiném ze dřívějších století, listy denní pak krví samovrahů jen přetékají. A ký div, jestliže se vnitřním odporem doslýcháme se opět a opět o nových obětech, když se tento „hrdinský“ skutek i v naukách filosofických i ve spisech zábavných chvalami do nebe vynáší a opěvuje jakožto vznešenost, jíž člověk nad zvíře vyniká, když se jakožto oprávněnost a povinnost oslavuje, když romány, feuilletony, divadla o překot pospíchají přikládati kámen ke chrámu bohyně Samovraždy. Nevidí se mi proto nevhodným o této rakovině, nejen životy jednotlivců pohlcující, nýbrž i celou společnost lidskou poskvřující, několika promluvití slovy, a to pojednati míním o otázkách, kdo jest samovrahem, dále chci poukázati na některé příčiny tak častého úkazu samovraždy, rovněž i na její „vznešenost, oprávněnost a povinnost,“ konečně chci uvažovati, co samovrah skutkem svým na jevo dává. Vše to mám v úmyslu uvažovati, obzvláště zřetel obraceje k výrokům spisovatelů, k úvaze této podnětu zavdávajících.

Nejprve se ovšem naskytá otázka: „Kdo jest samovrahem?“ Jak slovo samo ukazuje, jest jím ten, kdo sama sebe vraždí, t. j. kdo si samovolně, dobrovolně a vědomě život ničí, tedy smrtících prostředků užívá za tím účelem, aby si život zničil, nikoli tedy ten, kdo nechtě o život se připraví. Z výkladu tohoto již dostatečně vysvítá nepravdivost odpovědi páně Schulzovy na tutéž otázku: „Jen samovrahové jsou zvlášť (odděleni totiž na hřbitovové). A kdo jest samovrahem? Podle hřbitovního výkladu nikoli ten, kdo vědomě a zúmysla se upije džbery šampaňského nebo kořalky, ale několika kapkami roztoku kyanového, nikoli ten, kdo z jedné vysilující rozkoše potácí se ke druhé, nýbrž kdo z mostu se vrhne do vody nebo s třetího patra na dlažbu; nikoli ten, kdo hněvem a závistí ochromen se kácí k zemi, nýbrž

¹⁾ Zlatá Praha r. 1888. č. 29. Ferd. Schulz: Povídky Olšanské. Úvod. —

²⁾ Ve Francii událo se roku 1887. celkem 7672 sebevražd, věru ne skrovný počet.

kdo nasadil revolver na čelo nebo dýku na srdce.“³⁾ Ač již z našeho „hřbitovního výkladu“ nepravdivost slov právě pronesených patrna, přece podotýkáme:

„Vědomě a zúmysla“ páně Schulzovo nekryje se „hřbitovním“ „samovolně, za tím účelem.“

Jakožto lidé rozumem obdaření máme zajisté činiti vše vědomě a zúmysla, za nějakým účelem, nemáme tedy konati nic bez příčiny a nevědomě. Než kolik možných účelů při témže činu, kolik možných důvodů k témuž cíli! My pod pojmem samovolně se zavražditi vyrozumíváme míti úmysl život sobě ukrátiti, ať již to prostředky jakýmikoliv, kdežto „zúmysla“ páně Schulzovo jiného dotýká se úmyslu; zajisté málokterý opilec upije se džbery šampaňského, protože nechce déle žiti, nýbrž protože chce užiti, jakož i ten, kdo se potácí z jedné rozkoše do druhé, nepřije si déle nežíti, nýbrž užiti. Nemáli tedy kdo úmyslu se zavražditi, není samovrahem.

Než připustíme, že, oddáli se kdo rozkošem, kácili se kdo k zemi vysílen opojnými nápoji a rozkošemi, ochromen závistí a hněvem, že tak číui za tím účelem, aby mu zde strastí životních déle zakoušeti nebylo. Avšak tu se naskytá nesnáze; jak ze zkušenosti i filosofie známo, jest rozum lidský obmezen, poznávati sice může podstatu věcí všeobecných, nikoli však jednotlivých, v myšlénky druhého mu vniknouti nelze;⁴⁾ jaký tedy div, že takého člověka za samovraha nepokládáme, jelikož nám nelze s určitostí tvrditi, že ten neb onen za tím jediným cílem se vrhl v náruč rozkošem, aby níž života svého přetrhl a kdybychom tím byli jisti, byli bychom nuceni odsouditi jej také. U Boha, jenž ledví a srdce naše prohlédá, ovšem jinak, zajisté toho pokládati bude za samovraha, jehož úmysl zavražditi se není mu skryt.

Dále možno mysliti, že by byl životu svému najednou konec učinil, kdyby se mu byl zholá nelíbil, nýbrž že hledá spásy a potěšení v podobných rozkošech. — Jinak se věc má s takým, jenž se upije několika kapkami roztoku kyanového, kdo se třetího patra se vrhne na dlažbu, kdo nasadí revolver na čelo nebo dýku na srdce; ten patrně na jevo dává, že je nasycen, ba přesycen životní bédou, že nepřije si déle žiti, a tu plným právem nazýváme ho sebevrahem.

Oddělujeli pak církev sv. samovrahy od ostatních věřících na hřbitově, nedivno, vždyť právě tímto skutkem odloučili se od ní, dokázali právě, že jim společnost lidská odpornou. Což tedy přirozenějšího, než aby církev sv. ty, již se od ní za života odloučili, také po smrti neli vyloučila ze svého středu, tož aspoň zvláštní jim vykázała místo? Znamenalo by to spíše násilí, jímž by je církev aspoň po smrti ke společnosti lidí jim odporných nutila. A že mrtvým nikterak není jedno, v jaké společnosti se nacházejí, dokazuje sám p. spisovatel, an zpytuje okolí, v němž své lůžko poslední naléztí hodlá, což by ovšem nečinil, kdyby mu byla společnost po smrti lhostejnou.

Tím ovšem ještě nedává církev na jevo, že je zcela a věčně zatracuje, toť přísluší toliko Bohu, nýbrž činí tak spíše proto, by ostatní věřící aspoň nějakým způsobem viditelným před tak potupnou smrtí odstrašila.

Než hle, také řeholníci pokládáni jsou za samovrahy; v dramatické hře: „K životu“ nazývá totiž básník vstup do života řeholního samovraždou, mezi níž a skutečnou toliko ten rozdíl, že onu kuéz požehná, tuto zatratí. — Proč jsou mníši samovrahy? Bez pochyby proto, že se neoddávají okouzlujícím rozkošem světským, že se za vás, mezitím co hejříte a nepravosti pášete, modlí, že se zcela službě Boží věnují, vědy a uměny pěstují, o věčné spáse duší pracují, dnem i nocí nemocné ošetřují. Znamená-liž to zavražditi se? Ó jak neoprávněn výrok ten! Zdaž tedy není církev sv. v právu, když tak blahodárný život aspoň požehnává, když odplata náleží jinému?

³⁾ Zlatá Praha I. č.

⁴⁾ Pravum est cor omnium et inscrutabile: quis cognosceat illud? Jerem.

Ptáme-li se pak po příčině tak podivného úkazu v době naší, když tolik obětí dobrovolně ve chladném náručí smrti spásy vyhledává, nalezneme zárodek toho v nynějším vychování bez Boha, kde dítě se nenaučí všemu neštěstí vzdorovati, kde se nenaučí znáti místo, kdež by léku nalezlo proti všem zlobám osudu, nýbrž vše se mu děje dle jeho vlastní vůle, takže nade svou vůli nikoho vyššího neuznává, nedivno tedy, jestliže v létech pozdějších zmítáno jest jako loď na moři, nemajíc kotvy, by mohlo všem větrům a bouřím se tvářti možnou vzdorovati, nedivno, jestliže ve vlnách nachází svůj hrob. Proto velice dobrá rada Durdíkova: „K životu i ku blahu je potřeba jisté statečnosti; říká se: „Sapere aude!“ (osměl se moudrým být!) a dokládáme: „Valere aude“ (osměl se silným být). Přemrštěné citlivůstkářství musíme vzdalovati sebe a konečně i proti neštěstí mužnými se ukazovati.“⁵⁾

Příčinu toho můžeme hledati dále v nynějším pessimistickém názoru světovém, jehož hlavním zástupcem „Jammerphilosoph“, a ve všeobecné blaseovanosti; jaký může být výsledek takého názoru, vidíme-li vše v barvách temných, až škaredých, pozorujeme-li jen špatné stránky života, lepších, světlejších si nevšímáme, jakého výsledku očekáváme od blaseovanosti nynějšího světa, jestliže jen dychtí a baží, všechny slasti životní jedním douškem vypiti a pohár rozkoší až na dno vyprázdniti, než aby se člověku takému svět se všemi svými slastmi zhnusil a zošklivil, aby se mu stal nesnesitelným? O pravdivosti slov těchto významně nás poučují dějiny. Jakým jiným způsobem lze si vysvětliti hnusný úkaz v Římě za vlády císařské, kdy samovražda na „denním“ nalézala se pořádku? Neli z vychování obecného, kdy patřili Římané smrti stále v ústrety, kdy při hrách s nelidským zalíbením zřeli oběti odhodlaně, beze vší prosby umírat, kteří se ani nepokoušeli smrti ujíti? Zdaž to není následek blaseovanosti, když jim život nemohl nic rozkošného poskytnouti, ježto omamující pohár rozličných rozkoší až na dno byli vypili? Zdaž v to nepůsobila filosofie stoická, která případy vypočítávala, v nichž člověk mohl, ba měl dobrovolně z života vystoupiti, kdy dávalo svědectví o síle duševní, jestliže si kdo, zrale uváživ důvody, smrt připravil?⁶⁾

Zdaž příčinu toho nemůžeme nalézt ve „světobolu“, bez něhož již ani žádná básně „moderní“ neobstojí? Ký div, že mládež, odkájena takovouto stravou, světový bol kvapně v sebe hltá a tak svému konci rychlými kroky vstříc kráčí!

Že by ji však bylo hledati v té okolnosti, že si lidé často před oči staví věci poslední, jak myslí p. Schulz, nemíníme, spíše v opaku toho. Píše totiž p. Schulz: „Trapistický vzdělávací pozdrav: „memento mori“ ve století samovražd pozbyl svého někdejšího účinku, a ve století lučby věru není potřeby ještě poučovati někoho, že „popel jest a v popel se obrátí.“⁷⁾ K těmto slovům připomenouti dlužno, že tento trapistický pozdrav nijak svého někdejšího účinku nepozbyl, nýbrž právě protože vyšel z „módy“, že ho nikdo neužívá, že málo kdo si připomíná, že popel jest a v popel se obrátí, že málokterý má na mysli věčnost, nesmrtelnost duše, že málokdo pamatuje na poslední věci, právě proto čteme tak často o nových obětech sebevraždy. Jak pak může míti něco účinek, co nepůsobí? Odhoď kladivo stranou, ani podkovy neukuješ, odhoď nebozez, a díry žádné neprovrtáš, odhoď myšlénky na poslední věci stranou, také nižádného účinku míti nebudou, nižádné oškliivosti nepocítíš před tak hnusným skutkem, před tak ohavným zneužitím svobodné vůle nad tělem. Tu možno zvolati s Jeremiášem: „Celá země jest pustá a zkažená, poněvadž není nikdo, kdo by přemýšlel v srdci svém,“ ano celá země jest plna samovražd, poněvadž není nikdo, kdo by přemítal v srdci svém o posledních věcech člověka, poněvadž trapistický onen pozdrav vyšel z „módy.“ Ano ve století lučby a materialismu není nejen potřebno,

⁵⁾ Dr. Jos. Durdík: O moderní filosofii naší doby.

⁶⁾ Döllinger: Heidenthum u. Judenthum.

⁷⁾ Zlatá Praha I. c.

nýbrž nutno, často, velice často poukazovati na budoucí rozklad člověka, by ne věcem pozemským přikládal srdce své, nýbrž aby se povznese k Bohu a Jej s pravým nadšením ctil a takovou láskou miloval, jaká Jemu ode všeho stvoření plným právem náležel. (Pokračování.)

V z p o m í n k a.

(Malý obrázek od Josefa Jarm. Jirsy.)

Časy letí, jak ten vítr podzimní přes holé lány a pole, tu si vesele zahvizdne, jakoby si vzpoměl, když bývalo lépe, tu zase zasténá nad nynější dobou, zaburácí, jak by schvácen hněvem chtěl vše přeměnit, tu zase chlácholivě zašumí — jakoby se těšil: bude lépe, — bude lépe! Ba, letí ty časy a z nich, jakoby větérek přivane někdy k hlavě myšlénka, vzpomínka, uchvátí nás a my na okamžik, neb na chvíli duchem zalétneme o několik roků zpět, zapomínajíce na vše kolem. Kdyby rád nevzpomínal! Každý jistě má hojně vzpomínek buď veselých, jak to ptáče na větvičce, buď vážných — jako podzimní krajina. Vyrusí-li nás něco z dumy, tu vzdech vydere se z prsou, — jakoby chtěl říci, dobře že již vše pryč, neb škoda že není tak dosud, ba někdy i slza dere se řasou!

Byl jsem studentem teprv v nižším gymnasiu, nedávno jsem ještě v kostele přísluhoval, když jedenkrát v neděli pozval mne pan farář k obědu. Vzpomínám si často na našeho starého pana faráře, byl dobrák od kosti. Byl malý, přitloustlý, plného obličej, z něhož nikdy nemizel úsměv, nos měl malý a na něm na konci seděly brýle, přes něž z modrých očí zářila neskonalá láska a dobrota. Stříbrné vlasy měl hladce učešány a když šel, bylo se radost na něj podívat, jak mu to slušelo. Když přišel ráno do kostela a my ministranti mu běželi polsbiti bílé ruce, tu vždy říkával: „Tak již jste tady, to jste hodní že jste přišli,“ — a my bychom za to přišli třeba o půl noci.

Oběd byl skrovňoučký a každý seděl jaksi zaražen, jakoby mu někdo zemřel a to vše, že byl pan farář smutný, ač jindy humorem oplýval a se rozplýval. Rozmluvu nezačínal nikdo, až přece panu faráři nedalo, i chtěl si ulehčiti, — požalovati.

„Víteliž pak, pane bratře“ — pravil k velebnému pánu, „víteliž pak, jak jsem pochodil včera ve mlýně“?

„Doufám, že dobře, přece tam jsou peníze, jestliže ti nemohou něčím přispěti, jak přispěje ta chudina, ten chalupník!“

„Ach, kéž by to byla pravda, ale vzpomenu-li si na to, — je mi do pláče, jak ta mladá paní mlynářka je bez srdce, bez víry, — beze všeho; dostal jsem zlatku, na proti tomu jest dárek toho chalupníka oběť vdovina.“

„Jakže, zlatku? Vždyť mají mlýn, pilu, obchod, tam čítal jsem deset, dvacet zlatých na podporu takového krásného ústavu, a jen zlatku, — jest mi s podivem!“

„Vy se divíte, mne to však rmoutí.“ „Jen poslechněte, nejste zde dávno, neznáte ještě poměry, snad vás to bude zajímat i a pak posoudíte sám.“ „Jsem vám pane faráři povděčen!“

„Starého Kroulícha znáte, měl pohřeb, když jste již byl zde, to byl otec nynější mlynářky. Co bych o něm řekl, o mrtvých jen dobře, dej mu Pán Bůh věčný klid — byl to šibal, který z mozolů chudých a z lichváření zbohatl. V zimě chudému lidu na dluh dával draho brambory, mouku, obilí, chleba a co k živobytí potřeba, nic nechtěje, jen aby si to ve žních na poli odpracovali. Ve žních pak, když hospodáři nikoho na práci najmouti nemohli, měl mlynář Kroulích na poli lidu dost, chudáci, museli si oddělávati dluh a dostali-li peníze — nechali je zase u něho v krámu. Tak bohatl. Do ko-

stela nechodil a proč by chodil, doma měl všeho hojně — než někdy přece přišel a to když výbor města — byl též ve výboru — o Božím těle dostával věnce a pak na Hromnice, — když dostávali svíce. Než nechci mu křivdit, snad chodíval jinam do kostela. Jeho nejmilejší evangelium bylo svobodomyšlné listy, které si vypůjčoval od pana učitele. Byl lakomý a nedal, ač se činil vlastencem, na sebe lepší podnik — ani krejcaru. Jeho paní však — ta je andělem, dala by vše, hodná, laskavá, ano i v kostele ji častěji vidívám, za to však mívala se svým mužem mnoho trpkých chvil. Byl zádumčivý a nepřál, dala-li jeho žena chudému trochu té dodělávané mouky neb krupice, neb skývu chleba. Plakávala často, ale ničeho nezmohla u nebožtíka svého muže!

Měli spolu jedno dítě, — děvče Lidmilu. Byla mazlíčkem obou, ačkoliv otec byl by si přál více hochů. Byl by mu prý více k ruce, nechal by jej studovat, viděl jej ve vysokém úřadě — bohatého — ale byly to pouhé sny, hovívá jeho ctižádosti. Než i dceři své chtěl dáti důkladného vzdělání — tak si asi myslel — by nebyla nulou v lidstvu a nabyla vytríbenějších názorů a vymanila se z poroby všednosti a tmy. Poslal ji, když trochu odrostla, na vzdělanou do jakéhosi institutu do Vídně. Byla tam dlouho, kolik roků, konečně se vrátila se vši možnou vzdělaností ku potěše otci, ne však matce. Vidíval jsem ji málo. Nechodívala do kostela, byloť to u ní překonaným stanoviskem — a přišla-li, byla jenom k výtržnosti jiným svou chůzí a svým velkoměstským krojem.

Slečna Lidi byla dosti hezká, štíhlá, modrých očí, jemných tahů a není divu, že se po ní ohlíželi synkové sousedů — ale marně. Slečna Lidi byla pyšná, hrdá a pak její otec pomýšlel s ní výše, by byla i „partie“ nechtěl dáti ledakomu mlýn a pilu. Přišel konečně. Byl jediným synem bohatého nájemce dvora, dále v kraji studoval práva, pak hospodářství, — ale nechal obojího a chtěl přejmouti po otci dvůr! Starému mlynáři se líbil a slečna Lidi kochala jej též svojí láskou. Bylo vše ujednáno, měla býti svatba. Než byly tu obtíže. Zakusil jsem jich tenkrát také trochu. Ženich byl vyznání helvetského a sice zarytý. Starý na to nehleděl, — dceři to bylo jedno, jen když byla u svého miláčka a slíbila mu, že i přestoupí. Avšak matka! Ta mohla míti z toho smrt. Přišla ke mně, prosila, plakala, naříkala, že nedá dceru do Helvetů, jen abych šel s ní. Šel jsem. Hájil jsem práva Církve, hájil jsem práva matčina, rozmlouval, vykládal, dokazoval, přesvědčoval, — vše marno, — věc mezi ženichem a nevěstou daleko byla pokročila, slečna Lidi byla by zneuctěnou. Více s matkou jsme nedosáhli, než že dáno záruky, že nevěsta zůstane katoličkou, a dítky dle pohlaví! Pak byla svatba. Mladí manželé vydali se na cesty a matka si poplakala a smířila se s osudem též. Mladí jezdili světem, ale starý mlynář trápil se doma, že mnoho peněz utrácí, — chřádl; jedenkrát v zimě u vody nastydl a za několik měsíců zemřel, — to již víte! Mlýn a celé hospodářství poručil své ženě do smrti k užívání — po smrti pak mělo připadnouti dceři. Proto dokud matka bude živa, — tudíž dcera bude katoličkou.

Chťe též z naší osady přispěti něčím na nový ústav pro hluchoněmé v sídelním městě, ohlásil jsem minulou neděli, že přijdu vybírat, by každý dle možnosti něčím přispěl, by ty nešťastné dítky mohly býti vychovávány. Šel jsem tedy dříve k těm bohatším, aby dali příklad; mnozí dali, co mohli, těšilo mne to, ale ve mlýně Kroulíchově u pana Coufala, — tak se jmenuje mladý pán — dali mi jen zlatku a to jen proto, jen abych už šel. Přimlouval a prosil jsem mladou paní, by se řídila, aspoň jako druží, méně zámožní.

„Co mi je po ostatních, pane faráři“ — utržlivě odpověděla. „Kdo má ať dá, my máme dost jiného vydání, nic se neurodilo, obchod vážne a platit stále dost.“

„Ale vždyť vám zase Pán Bůh požehná a vynahradí“ . . .

„Požehná, nepožehná“ vskočila mi do řeči mladá paní — „to záleží na hospodáři, jak si pole vzdělá, ostatně, nemají-li peněz ti páni, nemusí zbytečně ústavy stavět. Kdyby to dali raději chudým!“

„Copak jste nebyla v neděli na kázání, — vždyť jsem to vysvětloval, kdo může být větší chudás“ . . .

„Oh, prosím, podobné ústavy znám již dříve a do kostela každý den nemohu.“

„Proč mluvíte tak, paní mlynářová, což již zapomínáte, že jsem býval vaším učitelem, že jsem vás učil ve škole o lásce k Bohu, o lásce k bližnímu“ . . .

„Ach, pane faráři, od té doby je jiný svět, jiný duch.“

„Pozoruji, pozoruji, ale když tolik set jste projeli světem, nemůžete dáti aspoň pět zlatých na hluchoněmé?“

„Ať jsme projeli, co projeli, více nedám, je-li zlatka málo, nedám nic.“ —

Vzal jsem zlatku a s bolným srdcem jsem odcházel, prose Boha, by jim to vše vynahradil a netrestal. Než více mi je líto, že člověk kněz div duši ve škole a na kazatelně nepustí a taková odměna. Pak člověk má jít s chutí opravdovou do těch škol, když nepřítel u mnohých mnoho, ba někdy všechno zbortí — setře! . . . A panu faráři zalesklo se cosi v oku — jako slza! Bylo ticho, každý jak by o tom uvažoval. Za chvíli pak jsem jaksi s divným srdcem odcházel domů.

Uplynula řada let a to co jsem slyšel na faře, jinými dojmy se valně zatemnilo; kdoby také myslel na mlynářku a její domácí záležitosti, přestěhovali jsme se jinam a já měl též domov jinde. Časy se však mění a hory pryč se nesejdou, ale lidé.

Bylo ku konci školního roku. Zkoušky na učelstích byly zde a studující tím více všímali si kněh! I v ústavu hluchoněmých vše těšilo se na den zkoušek. Chovanci počítali dny i noci a těšili se, že se budou moci pochlubiti svým uměním, ale ještě více těšili se, že uzří své nejmilejší a že s nimi budou moci odjet na prázdniny. Konečně nastal den zkoušek. Správce ústavu hluchoněmých, vzorný kněz, výborný učitel, druhý otec dítek ubohých, jemůž na tomto světě nikdo dosti neodplatí, rozeslal pozvánky po městě, by hosté dostavili se ke zkouškám. Byli jsme pozváni též.

Chodby krásné budovy vyzdobeny draperiemi, sál, v němž zkouška měla býti, též překrásně ozdoben, to vše učinily horlivé, tiché učitelky — školské sestry. Uprostřed stál stůl ozdoben vonnou kyticí, za ním místo pro pana biskupa, dále pak sedadla pro hosty a rodiče dítek. Již se zazvonilo.

Do sálu přiveden ročník I., asi třicet dítek nebohých, kteréž byly téměř oslněny nevidaným úkazem, pěkně se pomodlily a počala zkouška. Dítka odpovídaly nejprv mimikou a pak i ústně, pokud se naučily. Byli jsme překvapeni uměním jejich, ba zdálo se, že ve mnohém předčily dítka slyšící. Vidím dosud ty dítka, jak jim zářila očka, když pěkně odpovídaly, jak ohlížely se po posluchačích, vědomy jsouce svého umění; a mnohá matka, která před nedávnem neslyšela ještě mluvu svého nešťastného dítěte, plakala radostí!

Naposled přiveden byl ročník čtvrtý. Dítka pečlivě ustrojeny postavily se v půlkruhu na povýšeném místě kol svého učitele a učitelek.

„Coufaloval“ — vyvolal lehce učitel; — ničeho mi při jméně tom na mysl nepřípadlo.

Hezounká dívka pečlivě, ba dosti elegantně ustrojená, vykročila z řady, lehce se uklonila, políbila panu biskupovi ruku, podala mu kyticí a volně mluvíc, — deklamovala báseň. Vítala pana biskupa, vítala hosty, vítala rodiče všech dítek, — v tom v prostřední řadě na stoličce téměř za rohem, jakési nápadné hnutí, ohlédnou se a jaké podivení! Na stolicích, vedle sebe seděly stará paní Kroulichová s dcerou paní Coufalovou. Nedůvěřoval jsem zraku, lekl jsem se téměř a již jako bleskem projela mi duši vzpomínka na pana faráře a na jeho rozmluvu. Nemohl jsem si vysvětliti, jak o n a sem přichází,

či ta dívka, co přednáší jest její, — ne nechtěl jsem ani domyslit! Hlavou rojily se divné myšlenky, jedna druhou potírajíc. Tak jsem se zamyslíl, že ani jsem nepozoroval, že zkouška na novo zas v plném proudu.

„Coufalova,“ slyším opět, tentokráte volala jméno to — učitelka — řeholnice. — Zkoušela zeměpis a dějepis.

„Jak se jmenuje naše vlast,“ — tázala se dívenky.

„Království české!“

„Kde pak jest a čím je ohraničeno?“

„Jest uprostřed Evropy, ohraničeno na jihu, západu a severu Němci a na východě družnou Moravou!“

„Kdy pak byla nejslavnější vlast naše?“

„Vlast naše byla nejslavnější za Karla IV., otce vlasti.“

„Proč asi.“

„Karel IV. miloval Boha, miloval víru, miloval vlast, stavěl chrámy, zakládal ústavy, podporoval umění a Čechové se řídili dle něho!“

„Kdo pak nyní podobně činí?“

„Náš vznešený panovník.“

„Čím pak tedy je nám.“

„Druhým Karlem IV., otcem vlasti.“

„Co pak máme my všickni Čechové činiti?“

„Řídit se dle těchto pěkných vzorů a milovati víru a vlast.“

„Jak se jmenuje to místo ve vlasti, kde jsme se zrodili.“

„Rodiště.“

„Koho máme v rodišti?“

„Rodiče, otce a matku, bratry a sestry.“

„Zdali pak se na ně těšíš, až je zase uvidíš?“

„Těším.“

„Miluješ otce a matinku?“

„Miluji otce a —“ dítě se plaše ohlédlo!

„A matinku ne?“

„Já mám jen tatínka a babičku, — maminku ne!“

„Maminka ti umřela?“

„Nevím, babička říká, že je pryč a já jsem ji ještě neviděla!“

Nikdo ani nedýchal. Než v tom mihl se zjev ženy od rohu a již klečela matka na podiu, objímajíc své nešťastné dítě!

„Ty mne neznáš, můj andílku? Ty mne nemáš ráda, má drahá Eliško, má hlavinko? Ach já nešťastná, já nebohá, mé vlastní dítě“ . . . ale již klečela bez vědomí do náručí učitelky, jež byla jako ohromena. Dítě ustrašeno, tulilo se ku své babičce, jež pro slzy ani neviděla. Matku přemoženou citem, přemoženou láskou — odvedli; nám vtírala se v řasy slza a v tichém zadumání jsme se rozešli, bylo po zkoušce.

Viděl jsem druhý den ze svého pokoje, když odjížděly rodiče se svými dětkami domů, jak paní Coufalova děkovala pauu řediteli ústavu, jak líbala jeho ruce a bílé ručky učitelek jeptišek. Přemýšlel jsem o tom všem dlouho, stále mi tanula ta hrdá mlynářka, ale jak se to vše stalo, vyzpytovat jsem nemohl!

Utekl zase nějaký čas v to moře věčnosti, když dopráno mi bylo zavítati zase v mé rodiště. Než pan farář bývalý zde již nebyl, byl povýšen a přesazen na jiné lepší místo.

Neváhal jsem v kroku a navštívil jsem ho, doufaje, že on s důstatek dodá mi světla k tajemné té záležitosti. A neklamal jsem se. Po obvyklých uvítáních a pozdravech osmělil jsem se jej na to se otázati.

„To bylo tak, můj drahý,“ jal se vykládati pan farář s dobráckým úsměvem.

„Když jste odjeli z N . . ., šlo vše stejnými kolejemí dále. Ve mlýně však žili jako baroni; mladí honili se po zábavách, radovánkách, divadlech

a utráceli, co starý — ulakotil. Avšak dlouho to nešlo, jelikož celé téměř jmění měla v moci stará paní! V ten čas zemřel také otec pana Coufala a syn převzal nájem po něm a odstěhoval se se svou paní — do dvora. Než stalo se, nevím, zdali vlhkostí bytu, či klepotem mlýna, — či řízením Božím, — mladá paní porodila na dvoře tom dcerušku, ale bluchoněmou. Milovala to dítě vášnivě, ale přece se při tom rmoutila; manžel vida to, aby ušetřil své paní — dal nebohé dítě sotva trochu začalo choditi — k babičce, více se skoro o ně ani nestarali, matka truchlila, ale pak byla skoro ráda, že nevidí své nešťastné dítě a také málo kdy přijela ku své matce, jen aby znovu nemusila truchliti nad svým dítětem, — snad i z jiné příčiny! Babička však starala se o dítě a když dorostlo, dala je do ústavu pro hluchoněmé na své útraty a matka o tom ani nevěděla, až když malá Eliška byla ve čtvrtém roce, jela matka s babičkou na zkoušky — a co se tam dalo víte sám.“

* * *

Vyprávěl mi tak můj drahý přítel, zalíbilo se mi to, ani nevím proč, proto i já prostince s vámi sdílím, sdělená radost — dvojí radost. Odpusť mi, milovaný, že jsem tak učinil, bylo by snad škoda nesdíletí příkladu, v němž možno poznati, — jak Pán Bůh všecko dobře řídí. Snad povšimne si někdo několika těchto řádků a učiní, jak mu srdce katolické velí.

Ježíškovo putování.

Křesťanské vánoční pohádky.

Vypravuje Jan Hůlek.

(Pokračování.)

7.

Chudá, slepá žena ležela na smrt nemocna. Ubohá zakusila po čas života mnoho tělesných bolestí a duševních útrap. U lůžka nemocné klečela její dcera; byla celá strápena, neb se obávala o život drahé matičky, kterou vřele milovala. Již několik nocí probděla u těžce nemocné a nyní, jsouc spaním přemožena, usnula. Ale ani ve spaní nemohla se odloučiti od matky své, sklonila hlavu svou k její hlavě a v pravici své pevně držela prací zdrsnělou a jako led studenou ruku matčinu.

Matka nedávno teprv oslepla; ale kruté bolesti nemoci nevyléčitelné sužovaly ji delší již čas. Avšak lítost nad nevděčností syna, jenž odešel do ciziny, daleko za moře, a ubohou dnou sklíčenou matku jediné na starost sestře své zanechal, ta lítost plnila ji takovou hořkostí, že urychlila její smrt. Aby šťastným učinila syna, pracovala až do úmoru a obětovala za něho síly a zdraví své; a nyní, když došel cíle a opustil matku, tu nemoc uvrhla ji na lůžko a dech smrti ovanul celé její tělo. A poněvadž nehodný syn, jenž svět a rozkoše jeho miloval více nežli matku svou, odešel bez její požehnání, tu lítost ji pojala takovou měrou, že samým pláčem o zrak přišla a blízka byla smrti. A dnes mocněji nežli jindy a bolestněji pociťovala opuštěnost svou. Ach, kdyby byla aspoň viděti mohla dceru, jak v spánek pohroužená sladce spí, byla by se jistě potěšila. Ale chudšas nemohla, vždyť byla — slepá. V osamělosti své s povzdechem zpomínala na tu dobu, kdy synu — nevděčníku —, dokud byl ještě dítětem, stavila vánoční stromek, zpomínala, jak ráda tehdy pestrými světélky, růžovými jablíčky a ozlacenými ořechy jej okrášlovala; ještě dosud v duchu viděla svého miláčka, jak ve se le obskakoval ozářený stromeček a cítila dosud ten blahý pocit, jaký měla tehdy z radosti dítěte. „Kde asi nyní slaví svátky vánoční? Zdali cítí

lítost v srdci svém? Zdali tam za mořem klečí u jeslí Ježíškových a zpomíná na šťastné mládí svého dětství a na hrozný nevděk svůj? Zdali zpomíná též na nešťastnou matku svou?

A hnedle na to z tichouka se modlila: „Nejsladší Ježíšku! zachraň dítě mé! Vzbud v srdci jeho lítost a vzpomínku na nevinné dětství; uč je plakati a modliti se; učiň, aby tvář matky jeho a vánoční stromek na paměť živě se vynořily z hlubin zbloudilé jeho duše.“

Mezi modlitbou pojednou ucítila jemnou, teplou ruku na čele svém a políbení na ústech; slyšela však, jak dcera ve spaní z lehka oddychuje a cítila ruku její ve své levici. — Než potisk jemné, neznámé ruky — neb to nebyla ruka dceřina — a sladké políbení projely jí celým tělem a přes její obličej přelétly světlé paprsky; i otevřela náhle oči a viděla neobyčejné jasno. Vedle ní seděl Ježíšek, jak jej viděla na svých jeslích — dokud syn její byl dítětem — mající týž věnec, jakým jej okrášlovala, s tím pouze rozdílem, že nyní ve věnci se třpytily lesklé perly — to byly slzy, jež pro syna ronila. A v témž okamžiku zdálo se jí, že syn její není více nehodným synem, že není ztracen, ale že na ni vzpomíná s lítostí v duši a láskou v srdci. A mezi tím, co udivení plna ohlížela se kolem sebe, praví k ní Ježíšek: „Znáš mne, matko? Já jsem Ježíšek; mnohé jesličky jsi mi postavila a věncem břečťanovým ozdobila, ale mnohem krásnějšími jesličkami bylo srdce tvé. Potěš se! Často jsi tuto svatou noc uvítala s pláčem, když jsi na syna vzpomínala; ale věz, co nevidět budeš se mnou slaviti vánoční svátky tam v nebi u jeslí, věčným světlem osvětlených, a syn tvůj v této noci bude na tebe zpomínati s lítostí a láskou; a já jej vyhledám a pozdravím ho a budu ho zase milovati, jako jsem jej miloval, dokud byl zbožným dítětem. Tebe vezmu s sebou a uvedu tě tam, kde syn tvůj o samotě žije a uzříš jej, an pláče a s lítostí na tebe vzpomíná. Pojď se mnou! Tímto políbením — a Ježíšek políbil sinale rty skonávající matky — odnímám ti vezdejší život a s ním všechn bol a všecku strast a dávám ti život věčný a radost a slávu nikdy nehynoucí. Nuže pojď již.“ A oko matčino, jež v posledním zápase k smrti ještě jednou se otevřelo, uzavřelo se na vždy; — dcera pak dosud spala, mile se usmívajíc, jako by libý snila sen, že matka úplně se pozdravila. Sbor pak andělů místnost naplňujících byl rozmnožen opět o jednu andělskou duši. Ježíšek provázen jsa anděly bral se odtud do země jiné — daleko za moře — a stanul tam u jedné osamělé chatrče na neobydlené pláni.

8.

U okna sešlé chaloupky, jejíž skulinami ostrý noční vítr do malé světničky vanul, seděl věkem sice mladý, ale vzezřením sestárlý muž. Trpké zkušenosti a jakýsi v nitru tajený bol, byly asi příčinou, že tak brzy sestárnul. Byl zamýšlen; vážné asi myšlenky tísnily jeho duši, neboť časem ze sevřených prsou dral se hluboký vzdech a na očích bylo znáti, že mu je jaksi do pláče. Co asi se dělo v jeho duši? Trápily jej bolné vzpomínky? Dlouho seděl tiše; konečně, jaksi na ulevenou, pravil chvějícím se hlasem: „Ubohá matko! Ubohá matko! Co nyní asi děláš? Na koho myslíš? Ach, ty snad pláčeš! Či jsi již mrtva? A kde jest hrob tvůj? A kdo na něm slzí? Ach, nikdo, nikdo! O mne nehodného, jenž jsem opustil matičku tak dobrou, která mne velice milovala a pro mne se obětovala.“ O, kéž bych mohl k ní se vrátiti a prosebně zvolati: „Matko, odpusť mi, odpusť nevděčnému svému synu. Jsi-li však mrtva, kéž bych mohl aspoň na hrobě tvém pokleknouti a se vyplakati v dnešní svaté noci, kdy andělé se radují a blažené dítky u vánočních stromků jásají. O oslavený duchu matky mé, pohledni na mne a odpusť mně kajícímu a popatř na srdce mé po slzách práhnuoucí. Ty jsi u Ježíška a patříš na božskou Jeho tvář. Pros za mne, aby mi milostivě odpustil všecko, čím já nehodné dítě na tobě, matce své, tak těžce jsem se prohřešil. Požehnání Boží nespočinulo na mně od té chvíle, co já nevděčník jsem tě opustil; od toho okamžiku nikdo mne nemiloval, poněvadž

lásky nebyl jsem hoden. Zavržen byv od lidí a jedině na sebe jsa odkázán. zdělal jsem si o samotě, daleko od lidí, malou chaloupku. Jediným společníkem mým je trpké hoře, trapná bída a děsná zoufanlivost. Nedej mi zahynouti, o strážný duše mateřský! Nedej mi zahynouti, o božský Ježíšku!“

A po těch slovech sklesla mu hlava na okraj okénka, u něhož seděl a ruka jeho křčovitě se chytila srdce, prudce bijícího. A když se vzpamatoval a pozvedl hlavu svou, viděl světničku přejasně osvětlenou a plničkou andělů a uprostřed nich v světle divuskvoucím zářil Ježíšek, jež před malíčkem za pomoc prosil a u Ježíška skvěla se oslavená postava matky, již před chvílkou za odpuštění žádal. — „Matko! Matko!“, vzkřikl pln úžasu a sklesl k zemi. — Pojednou cítil se něžně pozvednuta a když oči otevřel, spatřil oslavené tělo matky, ana před ním stojí a mžiknutím vrhl se jí v náruč a z nitra a z očí její vnikaly světlé paprsky v temno jeho srdce. A nad ním se vznášel Ježíšek a položil ruku svou na hlavu jeho, požehnal mu a pravil: „Tobě jest odpuštěno, protože jsi upřímně litoval! Tobě odpuštěn jest brozný hřích nevděčnosti, poněvadž matka tvá za tebe prosila. Tobě jest odpuštěno, protože jsi matky a mne pamětliv byl. Jdi opět do světa mezi lidi a žij mezi nimi. A kdekoliv najdeš dítě, jež v nevděčnosti své na matku zapomíná, napomínej je, veď je k poznání a nabádej k lítosti a uváděj je do náručí matčiny a buď poslem a kazatelem lásky a zůstaň na vždy věrným sluhou mým.“

„Amen“ doložili andělé; „amen, amen.“

A duše šťastného syna byla plna vznešených myšlének — zárodků to budoucích činů bohumilé lásky. Z úst matčiných obdržel políbení odpuštění a z rukou Ježíškových přijal kříž utrpení a trpělivosti a tiskl jej pevně na srdce své; a ze rtů pějících andělů vnikaly libozvuké hlasy v útrobu jeho, tak že plnička byla sladkého zpěvu a on sám radostí všecek jsa opojen v svatém rozlícení snil o velikých povinnostech a čincch. Oslavená postava matčina a Ježíšek s tisíci andělů zmizeli; jen obraz matky hluboko vtiskl se v duši synovu, v níž ohlas písně zněl:

„Andělé nebeští
u velkém množství
zpěvy svými věští
Ježíškovo Božství;
pokoj též hlásají
dobré vůle lidu,
darem mu dávají
sladkosti poklidu.“

9.

V kostele chudičského kláštera jest po půlnoční. Zbožný lid opustil jesle Ježíškovy a i klášterní bratři ukončili modlitby své. Toliko jeden z nejmladších bratrů, jenž teprv nedávno oddal se tichému životu klášternímu a vzal na sebe roucho cnudoby, zůstal v chrámě. Posvátné ticho zavládlo ve svatyni a tajuplné šero rozložilo se v prostorách její. Věčná lampa rudým světlem ozářovala jednoduchý sice, ale čistě upravený oltář, jenž ve svato-stánku skrýval samého Boha. U jeslíček hořela jedna z těch mnohých lampiček, jež ještě před chvílkou osvětlovaly prostou kolébku, v níž spočíval Ježíšek. Sem k jeslím přistoupil mladý klášterník, klekl a modlil se:

„Nejsladší, nejsvětější Ježíšku! Před Tebou v prachu poníženosti kořím se bídny hříšník. jenž není hoden, aby nosil roucho oslaveného služebníka Tvého, svatého Františka. O. nejmilejší Ježíšku! Ty jsi mne povolal z víru světa, ze síní učennosti a z domů pýchy, abych Tobě žil v tiché zbožnosti, v stanech věčné moudrosti a v místě chudoby a pokory. I opustil jsem klamnou slávu světa, povrhl jsem blýskavým rouchem pýchy a věnoval jsem

se službě Tvé. O přijmi mne za nejnižšího ze služebníků Svých! Sloužiti Tobě v rouchu chudoby jest ctí knížecí, jest mnohem více nežli služba konaná ve skvostném obleku, v jaký se odívá služebnictvo v komnatách knížecích. Chudičkým stal jsi se pro mne, chudobu dobrovolně jsem zvolil pro Tebe, abych bohatým byl v Tobě, v lásce Tvé, jakou jsi od věčnosti a zůstaneš až na věky. Než lásku, kterou jsi mi vdechl, o Ježíšku, ve mně rozněcuj, aby se rozžavilo studené srdce mé a se strávilo v žáru lásky Tvé. O, Dítě přesladké! Na Tobě spočívá veškeren svět, dej ať i srdce mé spočine v Tobě. O, Dítě nejsladší! Ty samo jsi nebem, otevři i mně to divukrásné nebe, tu říši věčného světla. O, Ježíšku! Tvůj jsem a Tvým ať zůstanu na věky.“

A ejhle! Ježíšek v jeslích rozpjal ruce své a oči jeho přeskvěle zářily a všechny lampičky opět svítily jako nejčistší hvězdy; svatyně všeka byla osvětlena a plná andělů; a u varhan seděla bytosť svatá a hrála písně velebné a andělé provázeli hlas varhan nebeskými zpěvy. Ježíšek pak obklopen byl samými cheruby a sochy svatých ožily a sestupovaly se zdí a Matka Boží velebně se snesla s oltáře a v průvodu svatých ubírala se k Ježíšku. A Ježíšek povstal z jeslí, sklonil se ku klečícímu mnichu a žehnaje mu pravil:

„Můj jsi ty a tvůj jsem já a zůstanu tvým na věky! Pro mne opustil jsi svět a chceš po celý život mi sloužiti. Blaze tobě, miláčku srdce mého! Blaze ti, služebníče služebníka mého Františka! Tebe jsem vyvolil z mnoha jiných a ustanovil k velikému dílu. Hlásati budeš lásku mou světu a zvěstovati požehnání mé zemi; kázati budeš chudobu lidem a rozmnožovati slávu mou a přemilé Matky mé. Budeš mi světlem a jako oběžnice světla věčného osvěcovati budeš temnoty země. Moudrost budeš píti ze studnice vod živých a já slova lásky vkládati budu v ústa tvá a oheň nadšení rozžehnu v očích tvých. Vyvýšuj jméno mé a já vyvýším tebe na nebi. Oslavuj mne před světem a já oslavím tě v nebesích. Zůstaň mým, jakým dosud jsi a jak jsi přísahal, a sláva věčná bude tvou odměnou.“

V tom zavzněl hlas varhan a andělé prozpěvovali radostné „alleluja“ božskému Dítěti, jež Svým světlem naplnilo svět; a svatostánek mocí tajemnou se otevřel a z něho rozlévaly se proudy paprsků na všechny strany a uprostřed stál Ježíšek. —

A mladému mnichu zdálo se, jako by již byl knězem, jenž u oltáře Nejvyššího přináší oběť díků a koná oběť chvály a jako by andělé zpívali s úm Gloria a Credo a Sanctus a Agnus Dei a jakoby při něm stáli, když Božího Beránka přijímal do srdce svého; a kalich v rukou jeho byl jako zlaté slunce a v kalichu viděl spanilý obličej Ježíšův, jak jsi jej nikdy představití neuměl. A srdce jeho plesalo sladkostí dosud nikdy nepocitěnou, tak že samou radostí bítí přestávalo. A on nemaje slov, aby vhodně vylíčiti mohl blaženost pocíťovanou, hleděl neustále udiveně na Ježíška a růžolící tvář nebeské Jeho Matky a ústa jeho šeptala slova: „Zdráv buď Ježíši! Zdrávas Maria! Zdrávas! Zdrávas!“ A při těch slovech se mu oči slzami radosti zalily a on v svatém zaučení snil — o lásce věčné.

Odvážlivý missionář.

K oněm národům, kteří v době tak zvané reformace Luterovy připraveni byli o svou starou katolickou víru, náleží též Švédové. Ano, ve Švédsku došlo to tak daleko, že přiznání katolické víry prohlášeno za „zločin“, na nějž stanoven byl trest smrti a konfiskace jmění. Teprve v polovici nynějšího století odstraněn surový tento zákon, tak že nyní vykonávání katolického náboženství ve Švédsku opět jest dovoleno. Vzdor těmto druhdy hrozcím nebezpečím bývalo ve Švédsku mnoho tajných katolíků a našli se i jednotliví odvážliví kněží, kteří, ač vydávali svůj život v šanc, do této země přišli, aby věrným katolíkům v skrytu udíleli svaté svátosti, je těšili a u víře utvrzovali.

K podobným rekům patřil též Jesuita Jindřich Sacht. — Narozen roku 1585. v městě Šlesviku, vstoupil po dokonání svých studií bohoslovných a po vysvěcení svém na kněžství dne 8. září r. 1610. v Římě do řádu Jesuitského. Byv přeložen do Německa, složil P. Sacht dne 1. března r. 1606. v Münsteru slavné sliby řeholní a vyprosil si od představených svých dovolení, aby se směl zasvětit missiím ve Švédsku. Bylať sice třicetiletá válka právě ve Švédsku rozplemenila zášť proti katolíkům až do krajnosti; to však nedovedlo odstrašiti apoštolského muže tohoto, který uměl si příliš vážit palmy mučednictví. Zachránění oněch Švédů, kteří ještě potají lpěli na církvi „krutě pronásledované,“ bylo jeho cílem. Jak mohl ho dosíci? — Jak vůbec bylo mu možno nepozorovaně do Švédska vniknouti? — Láska, — obzvláště pak láska apoštolská jest vynalézavá; ona neštítí se žádné oběti, ba ani nehrozí se opovrhovaného oděvu žebráka, může-li jen v tomto nuzném přestrojení získati duše pro věčné spasení. A podobně pojal P. Sacht ve své apoštolské lásce hrdinný úmysl vyučiti se nějakému řemeslu a je provozovati, aby tak snáze mohl do země švédské proklouznouti a jako neznámý cizinec po Švédsku putovati, aby tak tiše a nepozorovaně působiti mohl ve prospěch katolíků. A na jaké řemeslo připadl? — K víře nepodobno; P. Sacht umínil si jako nepatrný prodavač pastí na myši procestovati Švédsko, doufaje, že tím nejsnáze dosáhne svého účele. A proto odložil učený a zbožný tento kněz na čas knihy stranou, sáhl po drátu, kleštích a nebozízku a cvičil se ve zhotovování nejrůznějších druhů pastí. A věru činil Jesuita v řemesle tom takové pokroky, že by se mu byl co do zručnosti žádný trenčínský drotar nevyrovnal, tak uměle a vkusně upraveny byly lapačky malých, šedivých, čtyřnohých hlodavců. A tak opatřen zásobou toho druhu zboží, nastoupil P. Sacht, v nuzném oděvu a s pastmi na zádech, svou apoštolskou pouť po Švédsku jako lovec duší. Domnělému drotaru nebyl přístup do země nijak stížen a tak kráčel ode vsi ke vsi, od stavení k stavení, v zimě i ve větru, živě se pracně ze skrovného výdělků, vzniklého z prodeje pastí. Pomálu přiučil se takto i švédštině a mohl tak snáze s lidmi zapřísti hovor o náboženství a způsobem tímto dopátrati se katolíků.

V universitním městě Upsale seznal v radním Zachariáši Antheliovi věrného přívržence staré víry. Jemu tedy prohlásil se býti tím, čím byl, — knězem a Jesuitou a radní přijal tohoto zakukleného missionáře ve svůj dům. Ovšemť musil pravý stav cizincův zůstati zatajen před zrakem slídivých špehů a tak hrál P. Sacht v domácnosti Antheliově poníženou roli podomka: nosil vodu, štípal dříví, choval děti. V noci však stál u oltáře a kol něho shromáždil se vždy hlouček upřímných katolíků, jimž on skytal chléb života. Obec jeho stávala se vždy četnější a P. Sacht oddával se již těm nejsmělejší nadějím, — když tu vyskytl se zrádce, který působnosti jeho učinil konec. Falešný jakýsi bratr — dvorní to hudebník ze Štokholmu, vydával se za katolíka a naučil se tak znáti podomka radního Anthelia v jeho pravé vlastnosti. I nemeškal učiniti o tom oznámení a brzy na to objevili se jedné noci slídičové na udaném místě a zajali zde kněze, radního, písaře jeho Ursina a jakéhosi mladíka. Zmínění tři laikové byli odpraveni, — P. Sacht však, který se rovněž již těšil z mučednické koruny, byl „jakožto cizinec“ násilně za hranice vyveden, když byl dříve třikrát mučen, aby z něho — ovšem jen marně — byla vylákána jména katolíků.

Vrátiv se do Němec, byl P. Sacht od svých představených jako vojenský kněz poslán do vřavy válečné na bojiště třicetileté války. Po uzavření míru bylo mu vykázáno působíště v missii Hamburské, kdež na počátku roku 1654., bohat na zásluhy, klidně v Pánu zesnul. — Od těch dob uplynulo více než 200 let a během této dlouhé doby neopomenula církev ani jediného pokusu, Švédsko opět získati pravé víře. Po odstranění z hora zmíněných krutých zákonů nalezá se zde pod apoštolským vikářem celá legie kněží, jak po venkově roztroušených, tak v hlavním městě Štokholmu sídlících, kteří zde působí s výsledkem utěšeným.

M. V.

Od Křemešnické pouti do Pacovské.

Dle pravdivé události načrtl Ant. Plaček.

(Pokračování.)

IV.

Nastala neděle.

V Pacově bylo v den Nejsv. Trojice velmi ticho. Venkovský lid byl vesměs na pouti, neboť i v blízkém městečku Hořepnísku odbývala se výkladní pout.

Pan Pavel se také chystal na cestu. Snad co byl samostatným hospodářem, nebyl v kostele a dnes, právě v den Nejsvětější Trojice si umyslí, že pojede do kostela.

Neděle, den Páně. Všecko klidně od práce odpočívá.

Nádvoří jsou všude čistě umetena, čeled v čistě vypraných košilích, míhá se jako stín po dvoře a chystá se do chrámu Páně na velkou. Posvátný klid nedělní se zachovává nejsvědomitěji a nejpečlivěji u venkovského hospodáře. Vše utichne, ba i ten dobyteček ve stájích jest sobě vědom, že neděle jest dobou odpočinku a kouká veselejším okem kolem. Hospodář s hospodyní jdou na ranní, kdežto chasa sobě oblíbila velké služby Boží; za to však musí pantátovi vypravovati, o čem velebníček v kostele kázal. Toho však ve dvorci u pana Pavla nebylo, neboť jakmile bylo po obědě, zavěsil si pan Pavel brokovnici a loveckou torbu přes sebe a plouhal se polem, lesem do pozdního večera.

Pan Pavel vyšel na dvůr a poručil, aby měl v devět hodin do malé bryčky zapřaženého vraníka. Prohlídl si celý dvorec, poručil starší děvečce, aby dala v domě na všecko pozor a zašel si na zahradu. Zde trávil nejraději onu chvilku, jež mu po práci zbývala. Stromy byly obaleny květem a ptáčekové ve větvích korun prozpěvovaly líbezně, až bylo mile poslouchati. Pan Pavel se zabral v trudné myšlenky. Zde se s ním procházela zesnulá choť jeho Libuše, mluvíc k němu slova laskavá. Byla andělem v lidské podobě. Slova její byla balšámem, jenž choré srdce jeho hojil, pohled její byl tak líbezný, že se pan Pavel blahem téměř rozplýval. Přece však tvrdošíjně trval na klamném předsudku, že kromě rozumu a důvtipu lidského není ničeho více, ba zapíral i jsoucnost samého Boha.

Nevěra tato sklátila slabou lilii předčasně v tmavý hrob.

Libuše jsouc na smrtelné posteli zapřísahala Pavla, by se obrátil, on však i tenkrát odmítl podávanou mu pravici a odběhl do pole šírého, kdežto věrná Anežka u lůžka nemocné ve dne i v noci vyseděla, s ní se modlila a jí i též oči zatlačila. Musela Libuši slíbiti, že pana Pavla neopustí a že se za jeho obrácení každé neděle v kostele modlití bude; pana Pavla pak prosila, by Anežku od sebe nepouštěl, leda by se provdala a aby jí byl pravým otcem. „Vždyť jest Anežka naší vychovankou, naším milým dítětem, vždyť chudáček otce ani nepoznala.“ Toť byla její poslední slova; pak se lehce usmála a anděl věčného míru dotkl se čela jejího a odnášel na perutích svých čistou duši její do blaženosti věčné. —

Hlas čeledínův, jenž oznamoval, že je již zapřaženo, vyrušil pana Pavla z myšlének a on kráčel rychlým krokem na dvůr, vyhoupl se u nízký elegantní vozík, jež byl kdysi paní Libuši daroval a pravil čeledínovi, že dnes pojede sám, aby dal na vše dobrý pozor a z domu neodcházal. Pak švihl bičem a bujný vraník letěl větrem o závod městem okolo pošty, svatoannenskou ulicí k Pošni. Jako vyznavač helvetského učení patřil pan Pavel pod pastorát Moravečský.

Moraveč, vesnička blíže Nové Cerekve na silnici ležící, byla obývána výhradně vyznavači učení helvetského. K ní patří ještě vesničky Leskovice a Litohošť, jakož i roztroušení evangelíci po okolí. Mají svoji školu, pro-

stranný kostel a svého faráře. I náš pan Pavel příslušel pod právomocnost církevní do Moravče, kam ale nejedíval nikdy, neuznáváje potřebu duchovní útěchy.

Proto bylo zbožným vyznáváním evaangelického učení velmi podivné, když spatřili bohatého pana Pavla do modlitebny vcházející. Činili velmi ochotně místo a on usednuv, naslouchal bohoslužbě právě se konající. Myšlenky jeho nebyly však v kostele. Bloudily, těkajíce na pouti křemešnické a obíraly se sličnou Anežkou, která byla se v spanilou růži rozvila. Po bohoslužbě čekal naň pastor, ctihodný kmet stříbrovlasý a zval jej, by ho na faře navštívil. Pan Pavel však vlídně, ale rozhodně pozvání odmítl, řka, že má velmi důležité jednání v Čížkově, jež odkladu netrpí a ukloniv se lehce pastorovi, vsedl na vozík a ujížděl k Čížkovu.

Zde hodlal čekati na procesí. Bylo poledne, když vjížděl do Čížkova. Mezi tím se začala obloha kaliti a šedé beránky počaly se po nebi honiti. Chystalo se k bouři. Pan Pavel zastavil před pivovarem, vešel do vnitř, ponechaje starost o koně domácí čeledi. Pan starý vítal se srdečně s panem Pavlem a v malé chvíli seděl s ním u chutného oběda.

Víc a více se stahovala mračna po obzoru a ze zdálí bylo slyšeti dunění bouřky. Již již padaly těžké krupěje deště a v malé chvíli počalo prudce pršet. Blesky se křížovaly ustavičně, obloha se zatměla a rachot rozbouřeného živlu neustával. Pan Pavel poručil zapřahati. Pan starý mu tyto vrtochy vymlouval, avšak marně, a pan Pavel vyjel naproti poutníkům k Chodči. Když vjížděl ku mlýnu, viděl již z daleka nějakou ženštinu pěšinou s kopce běžeti a když v plném trysku vjel na dřevěný most, poznal Anežku. Dívka byla překvapena, že se s panem Pavlem setkává a přisedla k jeho vyzvání do vozíku, úzkostlivě zpět pohlízejíc. Pan Pavel obrátil povoz a jel rychle jak jen mohl do Čížkova zpět, kamž v malé chvíli dorazili.

Zde sobě teprve všiml bledosti dívčiny a poručil ihned oheň rozdělati, aby sobě mohla Anežka mokré šaty usušiti. Na usilování Pavla, proč se od procesí odloučila, počala ulekaná dívka tlumeným hlasem vypravovati, jak již po cestě byla Fabínem napadena, ba i na Křemešníku, že byla nucena se k tamnějšímu panu faráři v útulek utéci. Nedal prý jí pokoje, ba i v kostele ji vynášel a jí vyhrožoval, že sebe i ji zastřelí, nebude-li ho míti ráda. Tu aby nikdo nevěděl, pomodlila se v kostele za všechny dobrodince a vykonavši sv. zpověď, dala Petrušce s Bohem a ubíhala k domovu. Ani v Pelhřimově se nezastavila, jen aby dříve doma byla a nástraze nenáviděného Fabína ušla. U Dubovic ji zastihl déšť a krutá bouře. Přece však neustála v běhu, ježto se jí zdálo, jakoby za ní někdo běžel, ba i jedné chvíle domnívala se slyšeti potupný chechot Fabínův. Bohu díky, nyní má po strachu; hospodáře jí seslal sám Pán Bůh, nebo mdlobou se již sotva vlekla a síly ji opouštěly.

Pan Pavel poručil dáti znovu oběd. Anežku pojedla však jen trochu polévky a ježto přestalo pršet, prosila pana Pavla, aby raději jeli domů. Ježto byly šaty obou u kamen uschly, kázal zapřahati a zaplativ panu starému řád, ujížděl k domovu.

Vozík, tak zvaná bryčka, byl jen pro dvě osoby. Pan Pavel se tázal Anežky, co mu pouti přinesla a zdaž si o pouti naň vzpoměla?, při tom ji jako náhodou objal. Anežka uleknutě couvala do koutečku a když ji pan Pavel pobízel, aby si jen pohodlně sedla a k němu se přitlačila, tu pozvedla své hluboké modré prosebné oko k němu, a zašeptala, zardívajíc se: „Ono se to nesluší.“

Pana Pavla jakoby polil vařící vodou. Ta tam byla jeho smělost, a on, jenž ji chtěl cestou celé srdce své odhaliti a jí ruku svou nabídnouti, stal se nesmělým děckem. Jak ji slušelo cudné zardění její? Jak krásnilo spanilý obličej její ono hluboké, modrojasné oko, jež jak by se do jeho nitra potápělo. Nyní ale, stůj co stůj musí započítí, sice bude pozdě a kdo ví, na-

hodí-li se mu kdy vítanější příležitost, by mohl o samotě s vyvolenou srdce svého porozprávěti. V tom opět počalo pršet a déšť se lil jako s konve. Jeli právě s pošenského kopce. Pan Pavel práskl do vraníka a střelbřitě rachotil lehký povoz po srázné silnici. Blesk a rachot hromu zuřil hrůzou neslýchanou a mezi tím, co Anežka úzkostlivě Boží pomoc vzývala, láteřil a klel pan Pavel, až vlasy vzhůru vstávaly. Vjel do něho starý jeho vzdor a prchlivá a popudlivá povaha nabyla u něho vrchu; zuřil uvnitř, že živlové nepřatelští překazili jeho záměr a hryzl se vztekem do rtů, že až krev vytryskla. V tom se náhle otevřela obloha a strašná rána zaduněla v povětří. Blesk sjel do osyky, stojící u silnice. Kůň se ulekl, skočil stranou a vzdor pevnému držení otěže, sjel do rokle vedle silnice se nalezající. Dvakráte neb třikráte obrátil se povoz, nežli dopadl ke dnu. Strašný výkřik následoval! — — —!

Anežku chránil Bůh. Jakmile učinil koník první chybný krok, vylétěla v pravém slova smyslu na trávník a koulela se ze silničního svahu dolů do rokle, aniž by si byla ublížila.

Hůře v tom však byl pan Pavel. Ležel pod troskami lehké bryčky, nedávaje o sobě ani známky života. Srdnatá dívka, sotva že se byla trochu vzpamatovala, spěchala k převrženému povozu. U povozu ostalo jenom jediné kolo celé; pod pryčkou leželo bezduché tělo ubohého Pavla, celé zakrvácené. Vraník ležel opodál mrtvý. Anežka namočila šátek do chladné vody na dně rokle tekoucí, obvázála zející ránu Pavlovu na hlavě a pokoušela se s nadlidským téměř namáháním sprostiti pana Pavla strašné tíže. Vyňala s postranní kapsy jeho nožik, přeřezala, chvějící se rukou prostraňky a odstrčila bryčku. Po tuhém namáhání, podařilo se jí, tíži těla jeho tísníci odstraniti, a když byla čerstvé obklady na rány jeho přiložila, spěchala do blízké Pošně o pomoc.

Asi za půl hodiny přišlo několik mužů s místním duchovním pastýřem a školním řídícím v čele na místo neštěstí. Pan farář poručil upravit na rychlo nosidla, na něž bezduchého pana Pavla naložili a úžlabinou na silnici vynesli, kde na ně již selský povoz hojuě slamou vystlaný čekal.

Za tichého lkání kráčela Anežka za ním k Pacovu.

V.

Fabín, byv Petruškou odbyt, odplížil se, skřípaje zuby do zadního houfu, přemýšleje, jak by mohl s Anežkou o samotě pohovořit. Že se nešťítíl i posvátný klid chrámový na Křemešúiku porušiti, tak že byla Anežka nucena i s Petruškou pod hostinnou střechu farní budovy se utéci, slyšeli jsme již z jejich úst. Byl velmi rozladěn a procházeje se stromořadím stáletých dubů, pod jichž stínem perníkáři a jiní prodavači zboží své byli vložili, obořil se proto i též hrubě na soudruha svého Mašáta, když jej tento z temného zadumání vyrušil.

„No, no, jen s sebou neškubej jako švec.“ zachechtal se Mašát, statný vysoký mladík, jenž právě z vojny domů přišel, „rád bych s tebou v soukromí pohovořil.“

„Nedělej velkých okolků a vymáčkni to ze sebe, dragoune,“ zachropěl Fabín.

„Holečku, tak rychle to nejde, přijď za chvíli za mnou do houští, kde jsme dnes byli nocovali, čeká tam Kaňka“ a jakoby s Fabínem byl jen nahodile rozmlouval, odvrátil se od něho a zašel mezi lid.

Fabín chvíli polelkovav, ubíral se oklikou za Mašátem.

Když byl na určité místo došel, spatřil oba své soudruhy po tichu spolu rozmlouvající.

Kaňka se přistěhoval do Pošně z Malešúua a byl více u soudu nežli v chalupě; proto mu v Pacově jinak neříkali nežli Kaňka, ač se vlastně jinak jmenoval. Prosoudil vše a nyní se živil trhanstvím. Kde totiž mohl někoho obelstít, učinil tak neprodleně a nešťítíl se ani krádeže. Že jej spa-

třujeme ve společnosti dvou spustlých kumpánů, nepřekvapuje nás pranic, znajíce staré přísloví, že „vrána vedle vrány sedá a rovný rového si hledá.“ Konečně se připlížil Fabín a usednuv do mechu, zašeptal: „Co máte u čerta za tajnost! Ven s tím, ať vím, je-li to přece k čemu.“

Mašát počal vypravovat Fabínovi, že by byl konečně čas, aby započali rázněji nějakou živnost; tento psí život jej již mrzí a Kaňka prý má ve vůkolních vsích velké známosti. Ví, kdo má jaký dobytek, zná všechny statky na veskrz a tu se dá obchod dobře provozovat. „Společíme-li se dohromady, zbohatne firma naše v krátkém čase a pak se odstěhujeme do Uher, mám tam rozsáhlé známosti. Toble cikánování mne již pranic netěší. Doufal jsem, že zde něco kloudnějšího ulovíme, než tyto caparty,—“ a počal několik tobolek a peněženek s kapsy vyndavati. Fabín jednu po druhé otevřel, vysypal obsah jejich do čepice, počal peníze přepočítávati. Pak učiniv tři bromádky, rozdělil lup. V rozdělování panovala přísná spravedlnost. Fabín vyňal z kapsy dvě stříbrné tabatěrky a Kaňka pěkné kapesní hodinky. Bylo usnešeno, aby Mašát věci tyto v Jihlavě prodal.

D r o b n o s t i.

Pius IX. a Lamoricière. Pius IX. měl znamenitou paměť a velice rád při příležitosti citoval místa ze spisovatelů a básníků. Tak uvedl jedenkrát, když se byl po bojích u Castelfidarda a Ancony bavil s generálem Lamoriciérem, velitelem papežských vojsk, několik veršů z Horáce. Generál neváhal a když papež přestal, pokračoval v citování zmíněného místa dále. Pius IX. s úžasem se naň zadíval a v dalším běhu rozmluvy uvedl jakési místo z Virgila. Generál však znal Aeneidu, báseň to, z níž onen citát byl čerpán, a pokračoval opět dále, kde papež přestal. Obdiv papežův vzrůstal vždy více. Počkej, — napadlo mu asi — Horác a Virgil čítány bývají ve školách, obrátím list a uvidím, jak zmlkneš! — Právě bavili se o Africe. Tu chtěl Pius překvapiti generála a citoval sv. Augustina, biskupa z Hippo. Avšak Lamoricière četl i sv. Augustina a vzpoměl si hned na dotčené místo. To přec bylo již příliš. Pia věc tato nad míru bavila, aniž by toho dal na sobě znáti, i hodil z nenadání generálovi na krk citát ze sv. Irene. Avšak Lamoricière, v němž by byl nikdo takovou sečtělost nehledal, byl stejně chrabřím v útoku citátů jako v útoku zbraní, i pokračoval klidně dál, když papež domluvil. „Aj, můj milý generale,“ zvolal papež užaslý a chopil se obou rukou jeho, „kde pak jste studoval s tak znamenitým výsledkem sv. Otce?“ — „V poli, v Africe, — nejsvětější otče! Vojín nebije se každodenně s nepřítelem a tu ve volné chvíli četl jsem spisy církevních otců. A čítal jsem je velice rád. Oni jsou to, již mne poučili, že jest ještě vyšší a vznešenější sláva, než ona pozemská, sláva to, býti pro Krista přemoženu a zajatu, sláva, která více platí, než česť, pro tento svět býti vítězem!“ — Mlčky stisknul sv. otec chrabrému i učenému generálu ruku a od dalšího útoku citátů troubeno k ústupu. Přišlať kosa na kámen. —

Obsah čísla 1. „Obrany víry“:

O samovraždě. (Črty. Napsal N. H.) — Vzpomínka. (Malý obrázek od Josefa Jirsy.) — Ježíškovy putování. (Křesťanské vánoční pohádky. Vypravuje Jan Hůlek. Pokračování.) — Odvážlivý missionář. (M. V.) — Od Křemešnické pouti do Pacovské. (Dle pravdivé události načrtl Antonín Plaček. Pokračování.)

Drobnosti.

K tomuto číslu přiložena jest příloha: „Vyznání Taxilovo.“ Strana 97—100.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Nakladatel a vydavatel: VÁCSLAV KOTRBA, odpovědný redaktor: PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží nadavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

O s a m o v r a ž d ě.

Črty. Napsal N. H. (Dokončení.)

Na tom však nepřestává doba nynější, že se rozmáhá nákaza samovražední šířeji a šířeji, tato ohavnost se nad to ve spisech spisovatelů slavených vykládá jako vznešenost, jíž hlavně člověk převyšuje nerozumná zvířata, an zná lék proti všem bolu — samovraždu. ¹⁾ Zdaž pravdiv jest výrok ten? Jestliže nic pokory hodného nenalézá materialismus v tom, vezme-li sobě člověk samovolně život, zůstává si důsledným, neboť neníli člověk nic jiného než výtvozem přírody a nevládneli nad ním zákon mravní, pak mu nic nebrání, by se sprovodil se světa, jestliže si nepřeje déle žíti. Avšak suazili se ohavný tento skutek tím omlouvati, ba spíše vyvyšovati a okrašlovati, že v něm vidí Pán Bůh ví jakou sílu povahy a vznešenost, tu odpověděti mu lze, že daleko větší sílu duševní a pevnost povahy na jevo dává ten, kdo přese všechny bouře neštěstí, přese všechno soužení buď osudem zlým jemu udělené, nebo jím samým zaviněné (v tomto případě možno říci prostonárodně: „co jsi si nadrobil, sněs to!“), vytrvá, až ho Bůh s jeviště světového povolá, nežli ten, kdo ve protivenstvích a útrapách žádné podpory nemá, jemuž ihned mysl klesá, jenž ihned zbraň na srdce klade, by se tomtu bídnému stavu vyhnul a ušel. Špatný voják, jenž v boji nevytrvá, zbabělec, jenž na útěk se dává. ²⁾ Jak často se život boji připodobňuje, známé jest Senecovo: „Vivere est militare.“ „Z boje však strach ještě neplyne, ale pravdali, že boj musí býti, plyne z toho jen povinnost, abychom jednak bojovali statečně, jednak hleděli boji dodati útvaru lepšího, ušlechtilejšího, lidí co rozumných bytostí hodnějšího. I nemá pessimismus práva z nauky boje o život odvozovati důvody pro sebe a dávatí vojákům radu, aby se před bojem zastřelili Co by bylo lidstvo bez nouze? Trochu zkušenosti a přemýšlení nás o tom poučí. Lidstvo by shnilo, — ba děsné jsou důsledky beznuznosti. — Má tedy nouze býti? Nemá, ale právě a by nebyla, to ukládá stále nový cíl snahám našim.“ ³⁾

Dále myslíme, že není úmysl sebevražedníkův pojat a proveden v tomtéž okamžiku, nýbrž že delší čas, svírána jsa bédou, přemítá, zdaž záhodno, tak

¹⁾ George Sand: Indiana-Stimmen aus Maria Laach 1877. Kreiten S. J.

²⁾ Dr. Albert Stöckl: Lehrbuch der Philosophie II. Ethik.

³⁾ Dr. Durdik l. c.

déle žítí, myslíme, že bojuje boj sám v sobě, v němž podlehně a výsledek toho — dýka do srdce. Zdaž lze však u zvířete mluvit o trvalém, dlouhý čas je tíživým bolu? Ovšem že i zvíře bolest cítí, ale nikoli trvale; jestliže však tíživý stav ustal a jiný šťastnější nastoupil, proč by si kdo život bral? Tím chceme toliko říci, že by zvíře, i kdyby znalo prostředek proti všemu bolu i kdyby jej mohlo uskutečnit, tak by přece neučinilo, jelikož již ve druhém okamžiku o bolesti neví — a cessante causa cessat et effectus.

Než nenlí zvířecí, ano podzvířecí, tak se bolu poddávati a se světa se sprovoditi? Jestliže dán v nitro zvířecí zákon sebezáchovy, zdaž by měl mít člověk v tomto ohledu jiný zákon? Zdaž i on přirozeností puzen nemá toužiti zachovati sebe? „Býti rád na světě“, jest pravidlem; viděti v něm jen hrůzy a přátí se pryč, jest výjimkou, která na nějakou chorobu poukazuje. Normální člověk nerad umírá, ani když sestárí; považuje živobytí za skutečnou slast A proti všem důvodům, jež pessimismus uvádí na doklad strastí, stojí vždy pud k životu; a normální uhájení pudu jest slastí.“¹⁾ Jedná-li však kdo právě proti své přirozenosti, spíše klásti jej máme pod zvíře než nad ně vyvyšovati.

Než táže spisovatelka dí, že máme právo, ba povinnost na život si sáhnouti, nemůžeme-li déle tíže životní snésti.²⁾ Témuž náhledu jako Sandová holdovala již ve staré době sta; v jistých případech prý nejen dovoleno, nýbrž nutno život si odňati, na př. již k vůli nevyčísitelnému neuhu, jak učil Zenon. Markus Aurelius pokládá za rozumno životu konec učiniti, nemůžeme-li si jej dle svého zaříditi, a Seneca se diví otrokům, kteří, mohouce těmito dveřmi pánu svým utéci, tak přece nečiní.³⁾ Téhož výsledku se dodělalo filosofické zkoumání Schopenhauerovo a Hartmanovo, jehož ideálem sebevražda všehomíra, konec světového vývoje.⁴⁾ A podivno, právě tací lidé uznávají konečně nedostatečnost učení svého; o Schopenhauerovi se vypravuje, že častěji za poslední své nemoci, hrozuými zmítán jsa bolestmi, volal: „Ó Bože, můj Bože!“ Na otázku lékařovu, zda existuje Bůh v jeho filosofii, odvětil: „Ta v bolestech nepostačuje bez Boha, uzdravím-li se, oprávim ji.“⁵⁾ Justinus Lipsius za poslední nemoci pronesl prý tato slova: „Bože, dejž mi křesťanskou trpělivost!“ Stoická filosofie, již největší část žití svého věnoval, nepostačovala mu v těchto vážných okamžicích.⁶⁾ — „Ó pěkné právo, o krásná povinnost!“ Tímto „právem“ sahá však samovrah do práva Božího, jenž jemu život a bytí daroval, který také jediný má právo život jemu opět odňsti. Člověk nijak nemůže nabytí práva, statek jemu od Boha, jakožto prostředek k účelu vznešenému propůjčený vlastní rukou zničit.⁷⁾ Nemám-li však práva k něčemu, tím méně lze o povinnosti mluvit. I lidé ničemní a zkažení uznávají, že nemají práva ni povinnosti k tomuto tak hnusnému skutku, spíše uznávají, že svrchované množství hříchů smrtelných nemá se ještě rozmnožovati sebevraždou, — vzpomeňme si jen posledních slov ze Schillerových „Loupežníků!“

Na konci úvahy této chceme ukázati, že právě samovražda, ohavné to zneužití panství duše nad tělem, nám důvodem pádným jest pro nesmrtelnost duše. Může moc, která vraždí, tatarský býti, kteráž jest vražděna? Zdaž ji spíše nepřevyšuje? Můželi kon duše, jenž v tomto neblahém okamžiku také násilí provádí, v témže okamžiku ji samu zahubiti? Velmi dobře mohu sice, odezíraje ode mravnosti jednání toho, chápati duši, která rozhodne smrt tělesnou, poněvadž tu vidím zákon po spáse své toužiti a sebe zachovati, byť i mu špatně porozuměno bylo, jelikož vidím určitý důvod, o nějž se vůle,

¹⁾ Dr. Durdík l. c.

²⁾ Jirina Sandová: Jacques — St. ans M. L. 1877. P. W. Kreiten S. J.

³⁾ Döllinger l. c.

⁴⁾ Filosofie dle zásad sv. Tom. Aquin. od Dr. Pospíšila. Dr. Stöckl l. c. Dr. Durdík l. c.

⁵⁾ Janssen: Zeit- und Lebensbilder.

⁶⁾ Dr. Hettinger: Die Dogmen des Christenthums.

⁷⁾ Dr. Stöckl l. c.

úmysl a čin samovraždy opíráti může. Protože však zákon sebezáchovy, tento nejvšeobecnější a nejnutnější zákon mezi všemi, odporuje domněnce úplného zničení, nemohu v domněnce, že se tělo i duše najednou v jednu a tutéž záhubu řítí, jež celého člověka rázem zničí, naléztí důvodu, o nějž by se tato činnost duševní opírala; nemohu chápati, jak může mítí síla vůle, již samovražda vyžaduje, původ svůj v bytosti, jež by právě touto silou zničena byla, jedním slovem, jak síla duševní duši zničití může?

Vím, že se proti tomu namítati může, že nejvíce těch, kteří nad životem svým rozhodují, míní, že pak budou úplně zničeni. Než domněnka jejich jest mam ducha jejich, zaměňují totiž konec tohoto trudného života s úplnou záhubou životní, jest blud, mámicí naše krvavé hrdiny, již pak myslí, že vše přestává, že nic více z nich nezbude, budeli tělo zničeno.¹⁾ Trefně v této příčině dí svatý Augustín v tento smysl: „Neříkejte mi, že měl samovrah úmysl, zničití se docela, by nouzi a bídě tohoto světa ušel; neboť běře-li útočiště k tomuto činu, domnívaje se, že po smrti již nebude, jest v tomto mínění blud, že docela přestane, ve svém citu má však přirozenou touhu po pokoji. Co však mírné a klidno, nemůže nebýti ničím, nýbrž jest bytostí vyššího řádu než ta, jež v úzkosti a nepokoji se potácí. Neboť nepokoj udušuje pocity, takže jeden sleduje za druhým, klid má však trvalost a to jest právě blavné, co pod bytostí vyrozumíváme. Máli tedy někdo vůli se zničití, netouží, by nebyl, nýbrž aby měl klid, ve přirozenosti jeho vězí touha býti pokojným a spokojeným, čili býti bytostí vyššího řádu.“²⁾

Hle, tak i samovrah k něčemu dobrý, podává nám pádný důkaz o nesmrtelnosti duše.

Tím bychom byli dospěli ke konci úvahy této, při níž jsme byli vedeni úmyslem, slabý příspěvek podati k obraně pravd křesťanských ve příčině samovraždy proti útokům na církev sv. z rozličných stran konaným, a ukázati, že útočníci tací buď neporozuměli pravdám křesťanským, nebo se v ně nezabloubali jak náleží, že „kde setkáme se s jakýms odpíráním (totiž proti křesťanství), sbledáme po bedlivější úvaze, že pochodívá z pouhého nedorozumění.“³⁾ Těšiti nás bude, jestliže jsme úkolu tomu aspoň částečně za dost učinili.

Ježíškovo putování.

Křesťanské vánoční pohádky.

Vypravuje Jan Hůlek.

(Dokončení.)

10.

V malé, chvojí a břečtanem ozdobené kapli výstavného domu klečelo ve svaté noci mnoho různolekých menších i větších dítek; zpívaly veselé vánoční písně o Ježíšku, jehož narození oslavovaly. Na stupních oltáře, na němž kněz nejdraží obět Bohu přinášel, klečeli dva v slavnostní roucho odění chlapi a obsluhovali zbožné kněze mši svatou sloužícího. V polokruhu u oltáře modlily se ctihodné sestry v černých řízách, majíce skráně bílými závoji objaté; byly to sestry křesťanské lásky. Všecky dítky, děvčata i chlapi, hleděly na oltář, ale neviděly, co svatého na oltáři se dělo, neboť byly slepé. Byliť to chovanci ústavu slepých. Co však v duších dítek se dělo, jak plny byly blahých pocitů, to nevěděla žádná z obsluhujících sester, třebas i oči

¹⁾ Ang. Nikolas: Etudes philosophiques sur le Christianisme. Do němčiny přeloženo Fil. Hesterem.

²⁾ De libero arbitrio III.

³⁾ Dr. Jos. Durdík: Tóma ze Štítného, praotec filosofie české.

slepých tak zářily, jako by zdravý byly. Ale srdce jejich viděla cosi velmi milého a vzácného; neboť Ježíšek, jenž mezi děti neviditelně vešel, ovanul všechny svatým dechem svým, tak že v duších jim jasně zasvitlo a ony viděly Ježíška uprostřed velikého množství andělů. A Ježíšek, jenž na hlavě měl zlatou korunku ze samých zářících hvězdiček a jehož tvář se skvěla jako slunce, milounce na děti se usmíval. A děti tak vroucně se modlily a tak líbezně zpívaly, že ctihodné sestry žasly nad vroucností modliteb a krásou zpěvu, kterému přece samy děti učily. Ale zpěvu tak líbeznému nemohly je naučiti, neb přemilé ty zvuky přicházely z duší jejich a sám Ježíšek byl jejich původcem. A když bylo po mši svaté a děti kapli opustily, tu mezi sebou hovořily o nebeském Ježíšku a o tom množství andělů, jež viděly a všechny svorně pravily, jak překrásná to byla podívaná a jak Ježíšek roztomile na ně se usmíval. Slyšela sice dozor mající sestra krásný hovor dítek, však nepochopila ho; ale přece blaženě se usmívala a těšila se z té dětské prostnosti a modlila se k Ježíšku, aby zachoval tu čistou, svatou mysl dítek, aby dětmi zůstaly v srdci, byť i věkem muži byly. Než děti dobře věděly, co viděly; i zachovaly překrásný ten zjev v duších svých a ještě často o něm mluvily; ale ještě častěji vyprávěly si, že Ježíška v nebi uvidí a budou na Něho patřiti tvář v tvář, zůstanou-li dobrými a ctnostnými. A kdykoliv na Ježíška vzpomínaly, zapěly si píseň:

To maličké Děťátko,
překrásné Pacholátko,
vítejme my dětičky,
náš je to Pán maličký.

Od Otce s nebes vyšel,
k vůli nám na zem přišel,
i chce všechny dětičky
míti za Svě bratříčky.

Ty náš jsi; my jsme Tvoji,
zjev nám jednou tvář Svoji,
povolej nás do nebe,
ať oslavujem Tebe.

11.

V nevelké, jasně osvětlené komnatě seděl samotný vážný kmet; na stolku před ním ležela otevřená kniha, ale on v ní nečetl, nýbrž maje hlavu o dlaň opřenou, jaksi starostlivě hleděl před sebe. —

Po chvíli pokorně a u vědomí veliké odpovědnosti své, zvolal: „Ježíšku! Tebe není tajno, že jsem z lásky k Tobě, seč jsem byl, lidem dobré činil; namáhal jsem se, mluvil jsem a jednal mužně a s odvahou a život svůj ku prospěchu lidí jsem obětoval; ale práce mé velmi málo užítku daly; neboť přičinění mé se zneuznává a co napravím, zkazí nenávisť a co postavím, zboří zloba. A přece snaha má byla ta nejlepší a rád bych i život dal, jen kdybych tím lidem prospěl. Přemilý Ježíšku! Byť bych i zcela málo dobrého vykonal, poněvadž snaha má nedochází patřičného ocenění: přece se zalíbením shlédni na to v malém vykonané dobré a uznej milostivě dobrou vůli mou. Není to mou vinou, zahynou-li ti, pro něž jsem pracoval: ale mluv Ty, Ježíšku, k nim, a požehnej přičinění mému, aby mne uposlechli, protože uposlechli Tebe.“

I připadlo mu, jako by slyšel nad sebou jasný dětský hlas; nikoho však neviděl; ale pojednou velmi milo mu bylo u srdce a slyšel, jak dítě k němu takto mluvilo: „Nebud smuten, zbožný kmete! Co jsi vykonal a co činíš ve prospěch lidí, tomu jsem požehnal; ale strom, jež člověk osadil, nese mnohdy ovoce teprv potom, až není více na živu toho, jež jej vsadil. Nebud smuten, nevidíš-li dosud ovoce práce své. Či nemluvil já jsem již

téměř po devatenáct věků ze svých jeslí k lidem, nenapomínal a nežehnal jsem i těm, kdož mi klnuli? A přece miluji a až dosud žehnám těm, kdož mi laj. Setrvej jen v dšle svém! Strom, který jsi zasadil, ostíní jednou tvůj hrob a rosa nebeská padati bude co perličky vděku na tvůj rov a sladké ovoce trhati a jísti bude ten, jenž na hrobě tvém se bude modlití a bude jednati, jako ty jednáš. Vyčkej jen! I já vyčkávám u lidí svéhlavých, neposlušných, nevděčných a věrolomných a doufám tam, kde člověka již zoufalost se zmocňuje a miluji, kde člověk nenávidí; a spí-li člověk v hříších, tu já bdím u něho a dávám mu vážné, napomínavé sny, tak že procitnuv, koná skutky lásky bohumilé a celému světu lásku mou zvěstuje. Setrvej až do konce a pracuj dále! Kdo setrvá až do kouce — tak jsem přísahal — obdrží korunu věčné slávy.“

A tu ztichl hlas. A kmet povstal, prsa jeho volně oddechovala a všecek jsa potěšen, spěchal ven do hvězdojasné noci a vešel do chrámu k jeslím Ježíškovým a děkoval Ježíšku za útěchu, již mu poskytl ve svaté noci. — A když tolik lidí viděl, ani klečl a modlí se u jeslí často tupeného a nenáviděného Spasitele světa, tu novou láskou a důvěrou oživilo jeho srdce a on slíbil Pánu nebes nové činy lásky a setrvání až do kouce.

12.

Pod košatým stromem, jehož větvemi měsíc stříbrným svým světlem půdu kolem osvětloval, v krajině horkého zeměpásu seděl mladý černochoť — otrok. Byl všecek strápen a plu krvavých ran. Nelidský jeho pán, jenž byl zámožným majitelem četných osad a k službě své měl veliké množství otroků, pro nepatrnou věc zbil jej až do krve. V zbědovaném stavu, pokud palčivé bolesti mu nebránily, přemýšlel mladý otrok o náboženství, k němuž jeho trýznitel se přiznával a které bližního milovati káže. I nemohl pochopiti, kterak lidé, již se hlásí k náboženství lásky, tak krutě, tak nelidsky chovají se mohou k nešťastným, vši svobody zbaveným nevolníkům, kteří dle jejich učení jsou přece také dítky Boží a jejich bratři; duše jeho překypěla hněvem a trpkostí a horká a divoká krev vřela v jeho žilách, tak že pevně si umínil, že na svém trýzniteli krvavě se pomstí za muka vytrpěná.

Když tak přemýšlel, jak by úmysl svůj provedl, připadl mu na mysl onen ctihodný, staříčkový kněz, jenž jej seznamoval s náboženstvím lásky, jenž jej učil, že z rozkazu Božího máme odpouštěti protivníkům i nepřátelům svým, jenž rány ztrýzněných otroků líbal a je hojil a úlevu stísněným jejich srdcím poskytoval.

Ale od dávných časů již neviděl toho ctihodného muže, jenž mu otcem byl a bratrem; ten zatím umřel a nezanechal žádného nástupce svatého svého poslání. Nyní byli otroci zhola opuštěni a nebylo nikoho, jenž by se jich ujal, za ně se přimlouval, je těšil a s nimi se modlil. Ale slova jeho v srdcích otroků dále žila, jeho myšlenky se v nich ujaly a jevily se skutky trpělivosti. V každém otroku, jejž přivedl ku poznání světla, žil jeho život, — život to lásky, strádání a trpělivosti. Na toho vážného kněze a kmeta vzpoměl si mladý otrok v opuštěnosti své a ve vzpomínkách na něho, ztrátou krve jsa vysílen, usnul. A ve snu viděl zvláštní zjev. Před jeho očima ve světle přejasném vznášelo se božské dítě — Ježíšek, obklopeno jsouc velikým množstvím okřídlených andělů. Ježíšek tak vypadal, jak mu Jej velebný stařec představoval, když o Něm mluvil. A zatím co mladý černochoť nad neobyčejným zjevem žasnul a z Božského Dítka ani oka nespouštěl, slyšel z úst Jeho tato milá slova:

„Já jsem Ježíšek, Jemuž jsi se často klaněl a k Němu se modlil. Já jsem ono Dítě, jehož hlasu poslouchá nebe a země, před nímž andělé svá křídla sklánějí a k němuž lidé vysílají své prosby a slzy. Já jsem ono Dítě, z něhož svět v hojnosti spásu a požehnání bere. Každému podávám své nejčistší láskou planoucí srdce. I ty pij ze mne, z pramene vody živé, a voda ta tě občerství; čerpej ze mne balsám a ten tě zhojí, přijímej světlo a to

tě osvítlí, beř oheň a ten tě zahřeje. Já jsem tě z mysli nevypustil, neboť každý člověk jest zapsán v srdci mém. Nuže vzmuž se a nabuď srdce a pamatuj na povolání a určení své! Buď ty dědicem poslání, jaké zanechal služebník můj; pokračuj v díle, které kněz započal. Potěšuj bratry své, kde a kdy jen můžeš! Modli se za ně s vroucí láskou! Trp vždy mužně a vytrvale! Brzy přijde nový kněz mnou vyslaný, jeden z mnohých mých věrných sluhů a pokračovati bude v práci a ukončí dílo svého, v nebi oslaveného předchůdce.“

Takto mluvil Ježíšek k mladému černocho, jenž ve spaní vidění měl; i ovanul jej svatým dechem svým a požehnal jemu. A v téže chvíli zachvěl se mladík a myšlenka, že povolán jest konati dílo bohumilé lásky obšťastnila jeho duši; i necítil žádných bolestí více, neboť dech úst Ježíškových pojednou je zhojil. — A když samou radostí procítl, zdálo se mu, že slyší dozvuky písně, již andělé, Ježíška na další pouti provázející, pěli:

„Děťátko se narodilo,
slávu nebes opustilo,
zjevilo se světu.
A kdo plakal ve své strasti,
toho srdce plní slasti
rájem vonných květů.“

Jak se sv. Efrém Syrský *) přesvědčil o prozřetelnosti Boží.

Tento světec uveden jest na dráhu svatosti a křesťanského řečnictví zvláštním způsobem, jakž on sám vypravuje. Slyšme jej samého:

„Již v mé mladosti, dokud jsem ve světa víru žil, zmocnil se mne pekelný odpůrce; neboť ve své lehkomyšlnosti byl bych bez mála tak daleko došel, že jsem všecko osudu přičítal. Mně se vedlo jako na lodi bez kormidla, bez vesla — kde ke všemu ještě kormidelník zahálčivě na přídě stojí. Tak jako ta loď brzy zpět se vrací, brzy stojí, konečně se potopí, pakli ochrany lidské neb andělské se jí nedostane: tak byl bych býval i já bouřlivými vlnami bludu uchvácen, zmítán a na čisto hrozně záhubě (věčného zahynutí) vydán.

Co však učinila dobrota Božská, aby mne zachránila?

Na svých cestách po vnitřní Mesopotamii přišel jsem z nenadání k jednomu ovčákovi.

Na jeho otázku: kam že jdu? — odpověděl jsem: „Kam mne osud zanese.“

Než on zval mne, abych u něho zůstal, že již večer na krku. Dal jsem se přemluvíti a zůstal u něho.

Najednou o půlnoci vtrhnou vlci do stáda, potrhají a rozpráší ovce. Pastýř nevěděl z celého neštěstí o ničem, neboť byl nehorázně se napiv, tvrdě spal.

Když pak přišli majitelé ovcí a žádných nenalezli, chopili se nejen pastýře, ale i mne a táhli mne před soud.

Předveden před soudce, hájil jsem se, jak jsem mohl, vysvětliv celou tu věc, jak se opravdu měla.

Hned za mnou předveden byl před soud také jeden člověk, jenž prý se dopustil cizoložství, kdežto žena cizoložná utekla a zmizela.

*) Narodil se v Nisibii Mesopotámské za času císaře Konstantina ku konci třetího století.

Soudce odložil naši při a nechal nás spolu do vězení odvésti. V žaláři našli jsme ještě jednoho obžalovaného, na nějž byla vznesena žaloba z vraždy. Zatím však nebyl ani tento vražedníkem, ani onen cizoložníkem, zrovna jako já žádným zlodějem, jenž by ovce kradl. Mrtvola zavražděného ovšem byla uschována, aby sedlák ten z vraždy usvědčen býti mohl; pastýř jak se samo sebou rozumí úpěl již v žaláři.

Již sedm plných dnův strávili jsme ve vězení, když se mi osmého dne ve snách zjevil muž jakýsi a pravil: „Vyčkej jen v bázni boží — ty se přesvědčíš o prozřetelnosti Božské! Zatím jenom přemýšlej o životě svém předešlém a zajisté sám poznáš, že těmto spoluzatčeným jako tobě děje se tak za trest. Právě vinníci však neujdou trestu!“

Probudiv se ze sna, přemýšlel jsem o zjevu tom a zároveň proč na mne jako trest tato nehoda přišla. Vzpomínaje na hříchy mladosti své, upamatoval jsem se na to, že jsem jednou doma právě o půl noci vyhnal jednomu chudému cizinci krávu, která pak, poněvadž byla hodně březí a velká zima, zahynula a nejspíš od dravé zvěři roztrhána byla.

I vypravoval jsem svým spoluzajatcům sen svůj i vinu svou; to je povzbudilo a přimělo k tomu, že také oni své tajné přečiny vyznali.

Sedlák, jenž byl z vraždy obžalován, vypravoval: jak jednou viděl někoho, an se topí v řece a že mu mohl pomoci, ale že toho neučinil.

Měštěnin, jenž byl z cizoložství obžalován vypravoval, že jednou, když byla jakási žena obžalována ze záletnictví, on také této falešné obžaloby se účastnil. „Byla to jedna vdova, pravil, již bratři její nevinně obžalovali, by jí pak otcovského jejího podílu pozbavili, z čehož i mne podle úmluvy slíbili nějakou částku dáti.“

Tato sdělení učinila na mne hluboký dojem; neboť očividně byla to odplata. Kdybych byl býval sám, tu bych to přičetl jednoduše osudu člověčenstva; tak ale byli jsme tři zatčeni za přestupky dřívější, které se těm, z nichž jsme byli neprávě viněni nemálo podobaly.

K tomu ten zjev toho čtvrtého muže ve snách, jehož postavu jsem svým spoluvězněům živě popsal.

V nejbližší noci na to viděl jsem jej opět, an mi praví: „Zítra uvidíte ty právě vinníky!“

Ráno byl jsem celý zamyslen. Moji spolutrpiteři tázali se mne po příčině mého zadumání. I vyprávěl jsem jim druhý sen svůj.

Skutečně toho dne byli jsme předvedeni před soudce.

Ihned zpočátku přivedeno bylo k soudci ještě pět nových obžalovaných.

Mojím prvním spoluzajatým dostalo se nehorázných ran a byli opět zpět do žaláře odvedeni; já však musil zůstat.

Nyní předvedli dva z oněch nových pěti obžalovaných k výsledku. Byli to bratři oné vdovy, jež nespravedlivým způsobem přivedena byla o dědictví své. Jeden z těchto dvou byl dopaden při vraždě, druhý při cizoložství.

Když byli z těchto zločinův usvědčeni a oba se přiznali, byli ještě mučeni, aby také z jiných zločinův se vyznali, kteréž by totiž na svědomí měli.

Tu ten vražedník počal se vyznávat, že jednou, když za příčinou obchodu se byl v městě zdržoval, s jednou ženou si udělal známost a skutečně se s ní cizoložství dopustil. (Bylať to právě ta žena, pro níž můj první spoluzajatý byl zavřen, jako by se s ní byl tělesně prohřešil.) Na otázku, jak že pak mohl uniknouti, vyprávěl: „Soused té ženy, s níž jsem byl cizoložil, přišel právě v tom čase, kdy my spolu uzamčeni byli, jiným vchodem k ní, aby s ní zvláštní obchod uzavřel. Tu ona mne hned obyčejnými dveřmi propustila, smluvila se ihned v záležitosti obchodu se svým sousedem a poprosila jej, když náhle svého muže spatřila, aby ji pustil jinými dveřmi, že od věřitelů je stíhána. Soused chtěl ji býti po vůli a pustil ji dveřmi do svého stavení, když tu právě muž její vstoupil a jeho uchopil. My ale — já a ona žena — mezitím jsme utekli.“

Soudce se nyní otázel, kde by ona žena byla, načež, když muž byl místo označil, poručil, aby do příchoďu ženy té byl ve vězení opatrován.

(Tak se najednou rozluštilo, že ten měšťan, jenž prvé byl se mnou uvězněn, jest nevinen, a že cizoložstva mu přikládáného se nedopustil.)

Ten druhý bratr vdovin, jenž byl dopaden při hanebném skutku, vyznal se také nyní, že on tu vraždu spáchal, pro niž sedlák jest vězněn.

Věc měla se dle výpovědi jeho takto: „Muž, kterého jsem zabil, byl manželem té ženy, s níž jsem byl hříšně zapleten.

Jednoho dne, když si k večeru vyšel, aby se podíval na pole, přiblížil jsem se k němu, jakobych jej chtěl přátelsky obejmouti, zatím ale jsem ho bodnutím srazil k zemi a utekl. Na blízku ležel jakýsi sedlák, jenž si byl po těžké práci tam zdřímnuł. Na pokřik, způsobený při nálezu mrtvoly, přišli lidé zavražděného k tomuto sedlákovì, svázali jej — dokonce nic netušícího a přivedli sem.“

„A kdo to může dokázati?“ tázal se sudí.

„Žena zavražděného.“

Na další otázky, kde by se ta žena zdržovala, oznámil její jméno i bydliště. Ona byla sice z jiné krajiny, ale ne tak daleko od svrchu zmíněné ženy. Na to byl provinilec opět do žaláře uvržen.

Nyní byli přivedeni ostatní tři z těch pěti nově přibylých.

Jeden z nich byl obžalován, že zapálil dozrávající osení, druhí dva ale byli žalováni, že společně se dopustili jedné vraždy.

Poněvadž ale všichni ti, vědomi jsouce si své nevinny, k ničemu se nepřiznali, ač dostali bití, byli zpět do vazby odvedeni.

Zatím doslechl sudí, že jeho nástupce brzy přijde, pročež byl jsem bez výslechu s těmito dán do vězení.

Tak bylo nás nyní všech osm pohromadě. Zde ve vězení zbylo nám zajisté dosti času a klidu k přemýšlení a vespolečnému se seznámení.

Moji dva první společníci (měšťan a sedlák) byli dobré mysli a vypravovali ostatním pěti podivné mé zjevení.

Všichni dívali se na mne jako na nějakého důvěrníka Hospodinova.

Zvláště ale žasli vdovini bratři, když slyšeli celý ten příběh a seznali, že měšťan jest právě ten, jenž na jich křivé obžalobě bral podílu.

Nyní teprv byl jsem odevšad prosbami oblehán, abych jim něco potěšitelného předpověděl. Avšak mnoho dní již uplynulo, aniž by se mi onen tajuplný muž ve snách ukázal. Teprv když vyšetřovací vazba šla ku konci, zjevil se mi opět a pravil: I tito tři (již s dvěma bratry vdovinými přibyli) mají na svědomí jiné neznámé zločiny, pro něž nyní strádají ve vězení.“

I vyprávěl jsem jim sen svůj. Tu hned vyznali dva, že se stali společnými zločiny jakéhosi zloděje, jenž jednoho v rozepři o majetek vinice byl zavraždil. „My jsme svědčili, pravil jeden z nich, že mu vinice vším právem náleží, že on není vražedníkem toho druhého soupeře, nýbrž že tento pádem se skály si smrt spůsobil.“

Ten třetí vyprávěl, že jednou v slepé zášti člověka jednoho vyhodil z domu, načež tento následkem toho pádu zemřel.

Po nějakém opět čase ukázala se mi postava tajemného muže opět a pravil: „Zítřka budeš osvobozen, ostatní však dostanou náležitý trest. Budiž tedy věřící a zvelebuj prozřetelnost Boží!“

Nejbližšího dne zasedl nový sudí k soudu. Vyslychal nás všechny a když byl náležitě se vpravil do našich postavení, vyslechl také ženy, jež mezitím byly přišly a sbledal, že žaloby na ně učiněné byly pravý. Propustil nevinné, sedláka totiž a domnělého cizoložníka; za to ale ženy odevzdal mučitelům, aby se dozvěděl, nejsou-li ještě nějakého jiného zločinu vinny.

Tu se ukázalo, že jedna zapálila osení a to ze msty k tomu, jenž byl jejího záletníka vyzradil. Poněvadž právě viděli lidé někoho utíkatí a jej v blízkosti osení dostihli, udali jej jako společníka a proto octnul se mezi námi.

Sudí otázal se obžalovaného a když výroky ženiny se s pravdou srovnávaly, propustil jej jako nevinného.

Druhá cizoložnice nacházela se v tomtéž kraji, co onino dva, již při vraždě byli dopadeni.

Vyprávěla děj, jak následuje:

Zavražděný měšťan byl dopaden s ní v hříchu a tu jej bratr vdovin zabil a vyhodil na rozcestí.

V tom běželi dva tito mužové za jedním zlodějem, jenž jim byl kůzle ukradl. Poněvadž oni právě v tom okamžiku běželi okolo, padlo podezření na ně, jako by utíkali od místa vraždy a tak byli jako vražedníci chyceni a udáni.

Soudce otázal se na jich jména, rod a stav. Konečně vyšlo po zevrubném vyšetřování úplná jistota o jich nevinnosti — a byli propuštěni. Tudíž pět jich přišlo na svobodu.

Oba bratři vdovini a jich nestoudné ženy předhození šelmám.

Konečně přišla řada i na mne; soudce si mne nechal předvésti. Byl sice mým krajanem, avšak k vůli pořádku vyslýchal mne za příčinou mého zatknutí a hleděl na mně vyzkoumati, jak se to vlastně s těmi ovceci mělo.

Vyprávěl jsem mu dle pravdy celý běh věci. On mne poznal brzy dle řeči a také dle jména.

Nyní nechal na důkaz pravdy pastýře sešlehati. Mne však prohlásil za nevinna a propustil svobodna.

To se stalo po něco méně než sedmdesáti dnech.

V noci po propuštění na svobodu viděl jsem ještě jednou muže, jenž se mi dříve zjevoval. Privil tehdy: „Jdi nyní domů a čiň pokání za viny své! Věziž, že jest jedno oko, jež vše dobře vidí!“

Pln úzkosti a žalu vrátil jsem se; ale nevím, zdali jsem Bohu za dost učinil; pročež snažně vás a se slzami prosím: spojte modlitby své s mými, abych úplného odpuštění se doprosil.“

Tak sv. Efrém, onen oltářními cestami a zkušenostmi pro víru Kristovu nadšený řečník, sám o sobě vypravuje.

Celá ta historie jest velice zapletena s překlady ze syrského do řeckého atd. a hned tak brzy není srozumitelná; vyžaduje tudíž pozvolného a častějšího čtení, aby byla pochopena ona pravda, že nic na světě neděje se pouhou náhodou, nýbrž že všude a vždy jeví se prst Boží, oko Všemohoucího.

Zdaž nejví se tu podobnost s příběhy Josefovými?

Podivné, ba přepodivné jsou cesty Páně! Podobných příběhův jest ve světě plno. Možná, že i ty, laskavý čtenáři neb spanilá čtenářko, nalezl bys podobný příklad ze života svého, pakli jen podrobíš předešlý věk svůj zkoušce svědomí.

Ano, svědomí naše — to jest hlas Boha spravedlivého — a často nejlepší knihou poučnou — nejlepším kazatelem.

V. Budislav.

Z a c h r á n ě n.

„Catholic Review“, — časopis, hájící zájmy amerických katolíků, — uveřejnil před nedávnem následovní podivuhodnou událost, která se přihodila všeobecně váženému muži, Mac Gillovi, ve Fernandině (ve státě Florida). Týž vypravoval celý příběh takto:

„Na Velký pátek r. 1887 byl jsem od Gaineswille vzdálen dobrých 30 mil. Poněvadž jsem se domníval, že by tam byl katolický chrám, umínil jsem si, že se tam podívám a zůstanu tam přes velikonoční svátky. Doraziv k cíli své cesty, shledal jsem, že v městečku nestává ani chrámu, ani kněze a dozvěděl jsem se, že nejbližší kostel, kde bych byl sv. svátosti mohl přijati,

nalezá se v Pilatce, Putman Co. Toto místo bylo však pro mne příliš vzdáleno, i šel jsem do hostince, kdež jsem pobyl po několik dní. Na zítří po mém příchodu upozoroval jsem, že do jednoho z hostinských pokojů přichází i odchází četné lidi. I nedalo mně to a já tázal se dcery hostinského, co by toho bylo příčinou; dostal jsem za odpověď, že v síni té leží jakýsi mladík ze státu Massachusetts na smrt nemocen, stížen jsa pokročilou tuberkulosou plicní — a lidé ti ze soucitu že jej chodí navštěvovat.

„Mohou-li jít k němu jiní, — můžeš ty také,“ — pomyslíl jsem si i dal jsem se k nemocnému dovésti; a poněvač právě neměl jsem zde ničeho na práci a nemocnému zdály se návštěvy mé býti milými, prodlel jsem často celé hodiny u jeho lůžka, při čemž jsem mu všelijaké službičky prokazoval, podušky pod hlavou načechrával, léky podával, vodu k pití přinášel a podobné. Také hovořili jsme spolu o tom i onom, vždy však jsem se vyhýbal tomu, abych ani jediným slovem nezavádil o náboženství, — neboť jsem předpokládal, že mladý muž, jako Novo-angličan — jest protestantem.

V předvečer, kdy jsem zamýšlel Gainesville opustiti a domů se vrátiti, navštívil jsem dle svého zvyku opět nemocného. Když jsem se s ním loučil a naposledy jej na lůžku pozvedl, abych mu polštář upravil a perinu načechrál, upozoroval jsem k svému velikému úžasu na krku mladíkově zavěšený škapulíř, čehož dosud neměl jsem příležitost si všimnouti. Tohoto večera však nemohl jsem blíže o tom s nemocným mluvit, ješto byl neobyčejně zemdlený a strašným kašlem vysílený, avšak nejbližšího jitra místo domů opět jsem zavítal k nemocnému, jsa neobyčejně zvědavým na vysvětlení mladíkovo; abych pak dlouho v nejistotě netapal, pravil jsem nemocnému přímo, že jsem včera zahlédl u něho škapulíř, i tázal jsem se jej dále, je-li katolíkem.

„Nejsem ničím!“ zněla jeho odpověď. „Matka má byla sice katoličkou, avšak zemřela, dokud jsem byl ještě nerozumným děckem. Za jejího života chodíval jsem s ní do kostela, kdež jsem slýchal o Bohu, od té chvíle však, co na vždy zavřela oči, nic více o náboženství jsem neslyšel. Otec můj má hostinec pro námořníky v městě Bostonu a můžete si tudíž pomyslit, v jakém jsem vyrostl okolí. V nemocnici, kamž mne dopravili, když nemoc moje vznikla, ošetřovala mne milosrdná sestra a ta dala mi při odchodu tento škapulíř a doporučila mi, abych jen jej nosil, že mi to může býti snad prospěšným. Já k vůli od těch dob jej nosím, poněvač bývala ke mně tak přívětivou, milou a úslušnou a budu jej i na dále nositi, ať již přijdu zpět domů, anebo ne!“ — Když jsem se tázal nemocného, chce-li viděti nějakého kněze, rád k tomu svolil, doloživ, že sice téměř vše, co byl o katolickém náboženství věděl, již zapoměl, avšak že by, kdyby měl přistoupiti k některé náboženské společnosti, vždy si zvolil onu církev, k níž náležela jeho matka.

Sbledav, že nelze mi ani minuty času zmařiti, ješto nemocný cizinec nachází se již v posledním stadiu choroby, spěchal jsem co nejrychleji na telegrafní úřad a odeslal jsem depeši Pateru Kennymu v Pilatce. Katolický kněz použil pak nejbližšího vlaku a následujícího jitra byl již v Gainesville, spěchal ihned k nemocnému, poučoval jej, vyslechl jeho zpověď, podal mu tělo Páně a udělil mu poslední pomazání. Den na to pak nemocný mladík skonal.“ —

Není-liž to opět důkazem, že nejblahoslavenější Panna ujímá se i nejnížších služebníků svých? — Kdyby byl onen mladík nenosil škapulíř, byl by zemřel v hříších a ve stavu nemilosti octla by se duše jeho před soudnou stolicí Páně. To však jej zachránilo. A pak mnoho okolností muselo při příležitosti této spolupůsobiti, aby mladík stal se účastným milosti Boží. Předně úmysl Mac Gillův, že stráví velikonoční svátky v Gainesville, pak jeho návštěva u nemocného, odkrytí škapulíře. — volný čas, jenž dovoľoval Pateru Kennymu, když obdržel depeši, zavítati do Gainesville, konečně pak vytrvání na živu mladého muže tak dlouho, až přijme sv. svátosti.

Jak málo nemocný mladík pomýšlel na smutný konec své nemoci, vysvitá z toho, že pravil k dceři hostinského, když byl kněz odešel: „Teď

se brzy opět pozdravím, — cítím, že je mi již značně lépe a až se opět domů navrátím, stanu se řádným člověkem. Budu konati jen samé dobré skutky a pak budu stále tak šťastným, jako teď jsem.“

A za několik hodin již nesen byl ke hrobu, daleko vzdálen domoviny své i příbuzných, provázen malým hloučkem věrných a pečlivých přátel, — duše jeho pak jistě blaženě vzaesla se k trůnu Nejvyššího, aby z rukou jeho přijala odměnu věčnou.

—š. —k.

M i l o s r d e n s t v í.

Dělník Augustin Novák ocitl se v trapných nesnázích, maje v několika dnech uspokojiti svého lakotného a necitelného věřitele, a nebyl s to při své četné rodině a nepatrném výdělku vzdor vši přičinlivosti ani sehnati dosti prostředků k obživě tolika hladových krků, nad tož aby byl mohl uschrániti potřebnou summu pro svého věřitele. Tu naděli před vypršením lhůty, určené k zaplacení dluhu, odebral se Augustin záhy odpůldne do blízkého, jen asi půl hodiny vzdáleného města. Zde chtěl prositi zatvrzelého věřitele za poshovění, jakož i prodloužení lhůty platební, — v případě však, že by mu to bylo odepřeno, požádati známého šlechtetného lidumila, který mu již častěji podal pomocnou ruku, aby mu poskytl nějakou zálohu, avšak nezastihl žádného z nich doma. Vzácný příznivec jeho nalezal se dokonce již po delší dobu na cestách. V stísněné náladě pomýšlel Novák na návrat k domovu. Cesta vedla jej kolem klášterního chrámu, odkud zavznívaly zvuky varhan. Dělník vstoupil do svatyně a byl přítomen nešporám, které byly právě začaly. Po jich ukončení vstoupil na kazatelnu ctíhodný řeholník a přesvědčivými, úchvatnými slovy velebil božské srdce Ježíšovo, kterak s láskou bezmeznou objímá všechny lidi, ano i své nepřátele a pronásledovníky, a kterak zářilo všem křesťanům jako předobraz Bohem blásané lásky k nepřítelům.

S upjatou pozorností sledoval Novák pochod krásných myšlének kazatelových, které rozumu jeho přesvědčivě se zamlouvaly a na mysl jeho blahodárně účinkovaly. Jeho necitelný věřitel byl přec, aneb aspoň zdál se býti jeho nepřitelem. Proti tomuto nepříteli musel tedy v srdci svém udusiti všechnu zášť i hněv, musel se zaň modliti, musel při nahodilém setkání přívětivě jej pozdraviti. A čím více přibližoval se při návratu k rodné své vísce a o kázání slyšeném přemýtal, tím jasněji jevílo se vše jeho duchu. U silnice, jež vedla k domovu jeho, ve stínu košatých stromů postaven byl kamenný krucifix, před nímž neumělou rukou pracně bylo зробeno několik dřevěných klekátek pro zbožné kolemjdoucí. Novák došel sem, poklekl, vyňal z kapsy svého svátečního kabátu modlicí knihu, vynašel si v ní modlitbu za nepřátele a pobřízil se v pozorné čtení krásných myšlének, zde vyjádřených.

Nemodlil se však dlouho, neboť záhy přikvačilo k němu ze vsi dvě dítky jeho, které radostně uvítaly svého tatíčka. Augustin se tedy zvedl a kráčel s dětmi, veda je za ruku, domů. Přišel do svého chudobného příbytku, vyprávěl své ženě o marné pochůzce do města, pak o kázání, jemuž byl přítomen a o předsevzetích, jež v mysli jeho utkvěla. Při této příležitosti vzpoměl si na modlicí knihu. Hledal ji po všech kapsách, ale marně. Okamžitě poslal svého nejstaršího synka ke kříži, aby se podíval, zdali ji tam na klekátku nezapoměl. Avšak sklamal se v naději, neboť hoch záhy se vrátil, ale knihu otci nepřinesl.

Následujícího dne přinesl poštovní posel malý balíček, z města zaslaný. Novák jej nedočkavě rozevřel, — a hlel — jeho modlicí kniha! Vzal ji do ruky, rozevřel, — z ní vypadl nějaký kousek papíru. Augustin jej rychle zvedl a úžas jeho byl nevýslovný: spatřil kvitanci, podepsanou plným jménem svého věřitele, již bylo stvrzeno, že správně a řádně obdržel celý obnos, dluhovaný mu Augustinem Novákem.

Se slzami v očích vzhledl dělník i žena jeho k dobrotivému nebi. Pak se muž oblékl a chvátal do města, aby zde poděkoval někdejšímu svému věřiteli za neočekávané dobrodiní. Týž přijal jej nad míru laskavě a odmítnuv několika srdečnými slovy dík dělníkův, pravil: „Včera slyšel jsem úchvatné kázání o božském srdci Ježíšově jakožto vzoru lásky k nepřátelům. Kazatel pravil mimo jiné, že jest hříchem, neodpustiti svým nepřátelům, avšak že jest taktéž hříchem, nelaskavostí neb zatvrzelostí nových nepřátel si získati. Tu zabušila milost Boží jako perlíkem na zatvrzelé dosud srdce mé a žádala za vpuštění. S bezcitnou nelaskavostí, milý Nováku, naléhal jsem dosud na zaplacení celého dluhu vašeho, nechtěje slyšeti ničeho o poshovění vzdor tomu, že znám mně byl váš trudný stav, nechtěje svoliti, abyste mi dluh po částkách splácel. Tuto tvrdost umínil jsem si teď napravit tím, že vám celý dlužný obnos odpustím. S tímto předsevzetím zamířil jsem rovně do vaší vsi. Když jsem došel ke křížifixu, poklekl jsem zde a prosil Boha úpěnlivě, aby mi dodal síly k provedení mého záměru. Na klekátku přede mnou ležela nějaká modlitbičná kniha, rozevru ji a čtu na první stránce vaše jméno. Byl jsem hned na dalším plánu ustanoven. Vrátil jsem se do města, knihu vzal jsem k sobě, složil jsem do ní kvitanci, stvrzující, že jsme vyrovnáni a poslal jsem vám zpět knihu poštou!“ —

Tak kázání o lásce nejsvětějšího srdce Ježíšova dopuštěním milosti Boží rozrušilo dvě lidských srdcí k milosrdenství a vděčnosti, — ku vzájemné lásce. —

— k.

K n ě z.

General Ambert vypravuje:

V posledních dnech měsíce března r. 1790 zavládl v nádherném zámku, který z návrší, hustým lesem porostlého, hrdě vzbížel do údolí čarovného Burgundska, čilý ruch mezi četným služebnictvem, jenž nasvědčoval tomu, že konají se zde přípravy k nějaké okázalé slavnosti. Pánem zámku byl markýz de Saunhac, major ve vojště francouzském, jenž byl otcem štíhlého, slícného jinocha, jehož půvab vojenský kroj ještě více zvyšoval. Paní markýza sama dávala rozkazy, jak by se mělo vše co nejskvostněji zaříditi; zvláště jídelna to byla, již věnovala největší pozornost. Tu vstoupil jakýsi kněz, jednoduše avšak čistě oděný, ve vysokých botách — a žádal o přistřeší. Markýz jal se omlouvati se slovy: „Přišel jste, pane abbé, právě v dobu nevhodnou. Všechny naše komnaty jsou již zamluveny, anebo ještě budou a nemohu vám posloužiti ani tím nejmenším pokojíkem. Budu míti ještě dnes ve svém zámku přijati a pohostiti monsignora d'Aviau, arcibiskupa Viennského, s jeho suffragánem a generálním vikářem, jakož i výkvět šlechty z našeho kraje.“ Než mladý kněz vzdor tomu trval na své prosbě a tu napadlo spanilomyslné paní markýze, že by se dala spěšně upravití podkrovní komůrka, má-li se již jednou činiti z nouze cnost. Poněvač pak byla teprve dopolední doba, vyzvala šlechtična neznámého kněze, aby zatím navštívil jich těžce nemocného zámeckého kaplana, jakož i velice trpícího pastýře, pod hradem bydlícího, kteříž oba již dlouhý čas byli beze vši útěchy náboženské. Před odchodem jeho prosil mladý důstojník matku, aby knězi nabídl jeho vlastní komnatu a pozvala jej večer k tabuli. Než neznámý se poděkoval a omlouval se, že nabídku tuto není s to přijmouti. — Záhy octl se u nemocného, těžkými bolestmi skličného kaplana. Co spolu mluvili, o tom se nikdo nedozvěděl. Při odchodu však políbil nemocný neznámému knězi uctivě ruku, čemuž se opatrovník nemálo divil. Po té navštívil cizinec i ubohého pastýře, který projevil přání, aby byl zaopatřen svátostmi umírajících. „Není třeba,“ — pravil kněz přívětivě, — „nemoc není tak nebezpečnou. Dostaví se k vám lékař a co vám až dosud chybělo a vy nemohl jste si to až po dnes opatřiti, — budete s to od této chvíle.“

Zde máte dosti značnou částku, — polepšete si tedy!“ Při těch slovech položil na chatrný stůl sáček s penězi a odešel, žehnán chudým pastevcem.

Zatím v zámku očekávali premovaní sloužící příchod arcibiskupův, markýza a syn její stáli u vchodu a vítali příjíždějící hosty. Již přibyl sem i světící biskup s generálním vikářem, i tajemníci arcibiskupovi. „Monsignor nepřijel s vámi?“, otázala se markýza hlasem rozechvělým jednoho z tajemníků. „Nikoliv“ — odpověděl tázaný. — „Jeho Milost odjela před několika hodinami napřed!“

Markýz de Saunhac vyměnil s markýzou tázavý pohled. Roztržitost zračila se zřejmě v jich tváři. Tu pojednou rozevřely se dveře příjmacího salonu a majestátním krokem vešel arcibiskup Viennský. Všichni přítomní hluboce se poklonili, zatím co markýz a choť jeho na uvítanou zablabolili několik nesrozumitelných slov. Nikdo nedovolil si nějakou narážku na tajuplné objevení se arcibiskupovo učiniti a záhy rozpředla se — jak kázal mrav — duchaplná konversace, vše naslouchalo slovům církevního knížete, která týkala se brzy náboženských, brzy politických předmětů. Avšak biskup nenáleží jen šlechtě, nýbrž také a hlavně lidu. Sotva tento zvěděl o příchodu arcibiskupové, v davech skupil se v nádvoří hradním a vlídný velekněz sešel dolů a promluvil s každým několik přívětivých slov. Všicci líbali uctivě ruku svého arcipastýře a boháč i chudás dlouho vzpomínal si na slavnost zámeckou.

Brzy na to vypukla revoluce, — zámek markýze de Saunhaca zapálen a vydrancován, tak že majitel jeho zachránil i s manželkou svou pouze holý život. V několika hodinách stali se žebráky. Co z nich se stalo, nikdo nezvěděl. Za to však jich syn, někdejší důstojník, po zjednání pořádku vstoupil do theologie a pomocí arcibiskupa Viennského stal se záhy biskupem jedné z jihofrancouzských diecesí.

—š. —k.

Od Křemešnické pouti do Pacovské.

Dle pravdivé události načrtl Ant. Plaček.

(Pokračování.)

Kaňka se pustil nyní do vypravování, kde co byl vypátral, a poctivý trojlístek usnesl se po delším rokování, provozovati řemeslo své ve větším rozměru. Konečně byla porada u konce a Fabín počal vypravovati o Anežce, i jak jej byla Petruška zpražila.

Mašát se zachechtal a zvolal: „Ta milý brachu, není pro tebe; na tu si čeká někdo jiný, haha!“

„Tomu bych žebry přelámal, nechť je to kdokoliv,“ rozkřikl se Fabín a Mašát uštěpačně prohodil:

„Však ty pana Pavla necháš hezky s pokojem. Ten žertu nerozumí a Anežku si vzdor tvé zlosti přece namluví. Víím, co víím, Fabíne, a věř, že to nebude dlouho trvati a zastkví se jí na růžovém prstíčku, prsten zásnubný, haha!“

„Hrome, ďáble a peklo!“ rozkřikl se Fabín, „dragoune, nedráždí mne, nevíš jaký vztek ve mně víří — a byť i sám ďábel se mně do cesty stavěl, pustím se s ním v zápas, vždyť mne znáš!“

„Nu, nu, však ono to tak zle nebude,“ odsekl Mašát, „děvče je růženečkářka a nechce o panu Pavlovi ani slyšet; vždyť víš jaký je neznaboh. Za to jí padl, jak se mně zdá, do oka ten tulpa ze Samšína. Tonda Vlků je statný chasník, — sloužil jsem s ním u jednoho regimentu — a jak se mně svěril, dýchal by pro Anežku; zdaž ale i ona tytéž city k němu chová, nevypátral jsem dosud. Že s ním nejraději ze všech chasníků hovoří, není ještě láskou; činí tak nejspíše proto, že Toník rád do kostela chodí a v ne-

děli se netoulá. Přitochíš-li se k ní onačeji, zakousne se rybka do vnaidla a lehce ji na udiči lapíš, habal“

„Dráždíš mne svým ďábelským chechotem, dragoune; poraď raději, jak bych ji na špek dostal. Ta svůdná čarodějnice mně učarovala, musím ji svou nazývat, stůj co stůj, byť bych se měl i vraždy dopustiti!“

„Inu, jsme věrní kamarádi, Fabíne, a pročez můžeš úplně na nás dva spolehati. Všichni budeme pracovati k jednomu a témuž cíli, a trojnásobnému úsilí našemu podaří se snad, tvoji loď do přístavu lásky vehuati. Když tobo jinak nedocílíme, nuže, sáhne k nejhoršímu. Jsi spokojen, Fabíne?“

„Úplně. Nuže, bratří, na život a na smrt!“ zvolal rozjařený Fabín, „běda tomu, kdo ustoupí, běda zrádci!“ Na to si podali lotrasové tito, jako k věčné přísaze ruce, a rozešli se různými stranami.

VI.

Pavla přivezli stateční vesničané domů. Starostlivá Anežka poslala neprodleně pro lékaře a sama ustlala jak nejpečlivěji mohla lůžko, na něž bezduchého pošeňtí sousedé byli položili.

Příspěním lékaře nabyl raněný opět vědomí, avšak jen na krátce; pak upadl do prudké horečky. Nemoc jeho trvala dlouho. Když se byl konečně tak dalece zotavil, že mohl na loži usednouti, láteřil na zlou nehodu a byl větším mrzoutem, než kdy před tím; klel a láteřil neustále, pohlížeje na usouzenou postavu spanilé dívky, která nyní veškerou domácnost sama obstarávala. Pod její dozorem se sklízelo seno a nyní se chystalo ke žnám. Čeleď ji velmi ráda poslouchala, neb Anežka měla pro každého přívětivé slovíčko a přála čeledi, kde jen mohla. Toník Vlků byl by pro ni třebas i do ohně skočil a kdyby se byl některý dělník nešetřně o dívce zmínil, byl hned rozčepeřený jako kohout a zakřikl utrhače přísným hlasem.

Konečně, když se první žita počala sekati, zotavil se pan Pavel tak dalece, že mohl vyjít do zahrady. Srpnové teplé slunéčko činilo pravé zázraky; pan Pavel se tělesně uzdravil, na duchu však byl zarytějším, nežli dříve. To trápilo ubohou dívku nesmírně a když byly poslední žitné mandele ve stodole a chasa o svátku „Na nebe vzetí nejblahoslavenější Panny Marie“ na požehnání do kostela se odebrala, zavolal pan Pavel Anežku, žádaje ji, aby mu černou kávu do besídky zahradní přinesla.

„Pojď, posad se, milá Auežko, zde na proti mně a poslyš, co ti svěřiti míním,“ zvolal, když byla slíčná děva černou kávu na stolek v besídce postavila.

„Ještě jsem ti ani, Anežko, nepoděkoval za péči a starostlivost, jakou jsi průběhem nemoci mé na jevo dala.“ —

„Konala jsem jen svou povinnost, vzácný pane, a pak si beztoho přičítám vinu, že se neštěstí ono přihodilo — — —“

„Nic tak, děvče; jsem ti životem svým zavázán, nebo bez tebe bych nebyl již mezi živými a proto se ti chci odměniti. Nevím arci, jak můj návrh přijmeš, doufám však, že se brzo rozhodneš, řeknu-li ti bez obalu, že jsem si tebe za družku života svého vyvolil. Nejsem sice žádný mladík, plný ohnivého zápalu, ani vzdychálek lichotivý, avšak srdce mé nezná šálby a falše a pročez můžeš směle budoucnost svou do mých rukou bezstarostně vložiti.“

Anežka zbledla jako ten bílý mramorový náhrobek, na hřbitově u sv. P. Barbory nad rovem paní Libuše se pnoucí, a nemohla překvapením ani slov nalézt; musela se posaditi, nebo kolena se počala pod ní třásti a kdyby se nebyla rohu stolu držela, byla by k zemi sklesla.

„Nuže, mluv, podáš mi svoji ruku?“

„Bože,“ zvolala dívka, vzpomínajíc se, „což mám kalich tento až na dno vypít?“ a zakrývajíc obličej svůj, vypukla v usedavý pláč.

„Můj návrh tě polekal, Anežko; nemysli, že si snad zahrávám lehkomyšlně s citem tvým, nikoliv — miluji tě, nevýslovně tě miluji — vloudila jsi se do srdce mého a nemohu slíčený obraz tvůj z něho vyrvat. O, rei, děvče spanilá, vyplníš prosbu moji?“ Pan Pavel se vzchopil a pojal plačící dívku do svého náručí; Anežka se mu však jemně vyvinula a vzlykajíc, pravila: „Bylo mně tak volno pod tichým krovem vaší domácnosti, vzácný pane Pavle, že jsem si přála zde až do své smrti setrвати. Vy mne však návrhem, jenž mne sice ctí, z domu tohoto vypuzujete. Nemohu a nesmím se státi nástupkyní čisté světice, která pod stínem štíhlých cypřišů klidný sen libě dřímá, — nemohu a nesmím státi se manželkou muže, pane Pavle, jenž v Boha všemohoucího, tvůrce nebes i země nevěří, jenž nevěří v Božskou prozřetelnost, která vše řídí a spravuje — a ač — vyznám to veřejně — vás láskou nejčistší miluji, a ač mne obraz váš i ve snu pronásleduje, nemohu býti vaší chotí, bych Boha, jenž jest nejvyšší dobro, neurazila. Odcházím z domu vašeho, žehnajíc vám. Budu se za vás horlivě modliti, by vás Pán Bůh neopustil a nitru vašemu pravého klidu udělil.“

A rukou na rozloučenou kynouc, potácela se ze zahrady. Pan Pavel sklesl na sedadlo, jsa úplně zdrcen a vysílen. Nepokusil se o to, aby Anežku zpět přivolal, nebylo by mu to nic platné bývalo, věděl to předobře.

Zbožná Anežka byla mysli pevné a stálé; co jednou za dobré a pravé uznala, toho se nespustila, byť i měla za přesvědčení své zemřít. Zhrozila se pouhé myšlénky, že by se měla státi ženou nejen jinověrce, nýbrž i bohopustého nevěrce, jenž se posmíval všemu posvátnému a zavrhoval hrdým úsměskem samého Boha. Nechtěla se státi následkyní svaté trpitelky, jíž byla nevěra páně Pavlova temný hrob vykopala a chtěla raději svobodnou zůstat, a za spásu bloudící duše horlivě se modliti.

Pan Pavel bojoval krutý boj; nebyl se nadál, že by jej mohla Anežka odmítnouti, jsouc na tomto široším světě docela opuštěna — bez rodičů, bez přátel a k tomu chudá jako kostelní myš — toť neslýchané!

„Však ona si to rozmyslí,“ přemýšlал u sebe Pavel, „až jen k rozumu přijde. Polekal jsem ji trochu, to je vše; a což se neprozradila, že mne též v srdci svém chová, že mne nade vše miluje? Podá se, podá. Kam se jenom odebeře — nejspíše k nové ciblářce — k paní Petrušce, tu ctí jako matku, však ji tam naleznu.“ —

„Do pošeňské pouti musím vědět na čem jsem; od té doby snad řekne bláhová dívka osudné „ano.“ Myslím, že ji paní Petruška hlavu napraví — že jí řekne, jaké štěstí od sebe zahazuje. Že prý v Boha nevěřím — bář, co je komu do záležitosti mé duše, jen když dám, co komu patří. Kněží Anežku celou pomátli; neměl jsem ji na pouť odpouštět, mohlo vše líp dopadnouti. Takto je celá jejich, nevěříc, že jedině příroda a síly její veškeré divy a zázraky tvoří.“ —

S takovými myšlénkami obíral se odmítnutý ženich, co mezi tím Anežka sobě své věci do uzlíku svázala a se zaslzeným zrakem s druhým svým domovem se loučila.

Dvorec páně Pavlův stal se jí skutečným domovem. Zesnulá paní Libuše se s Anežkou v pravém slova smyslu mazlila; od ní sdělila zbožnou a tichou povahu, jížto se před ostatními dívkami svého stáří tak prospěšně lišila. Jí děkoval ubohý sirotek za vše — neb jako vyhublého trháka přijala ji s pravým srdcem mateřským a pyšnila se ní jako se svým vlastním dítětem. I pan Pavel stal se jí, byť i ne otcem, tedy přece pánem laskavým a dobrotivým. Loučení tedy s těmito drahými upomínkami bylo velice bolné. Konečně se vzpamatovala a vyšla, majíc uzlík pod paží, zadními vraty na sad, jenž se za stodolou rozkládal a s poli hraničil. Neviděla ji ani živá duše, když obcházela pole i zámecký park a po cestě okolo starého dvora do cihelny zamířila.

Paní Petruška vdala se právě za panského cibláře a byla několik neděl v cihelně přistěhovaná. Ciblář, hodný a příčinlivý muž, blahověl osudu, který

jej se švarnou a hodnou Petruškou dohromady svedl. Mladou žínku téměř zbožňoval a byl by snad pro ni i té obláčkové modře, na nebeské báni se skvějící, snesl. I Petruška přitulila se něžně k milovanému muži a manželství jejich bylo velice šťastné.

Petruška byla právě přišla z kostela a chystala se oběd strojiti, když dvířka u síně vrzla. Obrátíc se ke dvěřím, spatřila vstupující Anežku.

„Pro Boha, holka, kde jsi se tu vzala? máš vánoce?“ zvolala udivená Petruška, ukazujíc na uzlík.

Anežka vypukla v usedavý pláč a sednouc na nízkou lavičku, počala trhavě Petrušce o odmítnutí návrhu pana Pavla vypravovati.

Petruška kroutila povážlivě hlavou, kárala Anežku, že tak bohatého nápadníka odmítla a krom toho hostinnou střechu svého dobrodince opustila.

„Ach, tetičko, cítím tíhu slov vašich,“ zaštkalo ubohé děvče, „ale sám dobrotivý Bůh jest mým svědkem, nemohla jsem jinak jednati. Ubohá paní Libuše, co se naplakala — nikoliv — nechci po ní dědictví převzít, ač pana Pavla nejčistší láskou miluji.“

„Ubohé děvče, zůstaň u mne; miluji tě jako svoji sestru, budem spolu pracovati a zpívati a tak jak Bůh ráčí, nechť duše naše kráčí,“ zvolala Petruška, objímajíc plačící Anežku.

A při tom zůstalo. Manžel Petruščin, cihlář, nenamítal ničehož, ba naopak, byl rád, že o jedny pracovitě ruce do cihelny přibylo.

D r o b n o s t i.

Mongolské ženštiny vychovávají se dosti pečlivě a přiměřeně svému stavu. Neumí sice vládnouti lučistům, ale jezdí tak dobře jako muži a statně drží se na koni. Než ačkoli výborné jsou jezdky, nesedají na kůň leda na cestách, aneb musí-li za nepřítomnosti muže sháněti zaběhlá hovada. Jinak nemají co činiti s dohlídkou nad stády, jsouce zaměstnány domácností. Šijí též velmi zručně, zhotovujíce netoliko všeliký oděv pro sebe, pro muže a děti, než také obuv, kteráž není sice tuze úhledná, ale za to vytrvá. Pracují ovšem zdoluhavě, ale dlužno podiviti se, kterak s hrubými, prostými svými nástroji dovedou zrobiti tak důkladné věci. Umí též pěkně vyšívati a to nejrozmanitějšími vzorky. Neviděti věru ani v Evropě lepšího a vkusnějšího krumplování nad to, které zhotovují mongolské děvy. Třeba ještě podotknouti, že v Tatarsku šije se jinak než v Číně. Číňané píchají jehlou zdola nahoru, Mongolové činí naopak; v Evropě zase vede se jehla rovně. Počestný pořádek krejčovský nechť rozhodne, který způsob je nejlepší.

Obsah čísla 2. „Obrany víry“:

O samovraždě. (Črty. Napsal N. H. Dokončení). — Ježíškovo putování. (Křesťanské vánoční pohádky. Vypravuje Jan Hůlek. Dokončení). — Jak se sv. Elírem Syráský přesvědčil o prozřetelnosti Boží. (V. Budislav). — Zachráněn. (—š. —k.) — Milosrdenství. (—š.) — Kněz. (š.—. —k.) — Od Křeměšnické pouti do Pacovské. (Dle pravdivé události načrtl Antonín Plaček. Pokračování). —
Drobnosti.

K tomuto číslu přiložena jest příloha: „Vyznání Taxilovo.“ Strana 101—104.

Předplatné budíž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. Jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Protestantské missie.

(Ben. Stm.)

Jděte do celého světa, učte všechny národy a křtěte je ve jménu Otce, i Syna i Ducha sv.; učte je zachovávat všecko, cokoliv přikázal jsem vám.“ (Mat. 28, 19.)

To je missie (poslání) katolické, ale právě jenom katolické Církve. Od prvních svatodušních svátků (kdy na 3.000 židů dalo se pokřtiti) až do této hodiny neustála Církev sv. v požehnané této činnosti světové přináseti nejúrodnější ovoce a šířiti tak světlo víry Kristovy do nejzadnějších končin země; téměř každý list dějin světových dává nám o tom důkazy.

Tak jako před tisíci lety, podobně do dneška vycházejí Bohem nadšení, horliví misijnáři do cizích krajů pohanských, aby tam s velikou obětí těla svého, v životě plném nebezpečí a všeho druhu strádání, jenom u víře v důvěře Toho, jenž za každou duši svou nejdražší krev vylil, blahou věst šířili mezi národy, posud v temnostech a stínu smrti tápajícími.

A požehnání Boží lpí na každém jejich kroku na veškeré činnosti katolických misijnářův, jak nás zprávy a annály misijnářské o tom s dostatek poučují.

Ale ani protestantské společnosti nezůstaly nečinnými a to zvláště za našeho století přičinily a přičinují se, aby katolické církvi na této půdě přednost vzaly — a po lidsku řečeno, mělo by se jim to také povésti, ježto nepoměrně mnohem více a bohatších dostává se jim k tomu prostředků. Zatím však ze všech těch námah jejich, ze všech těch jich báječných sum peněz, k tomu cíli vynaložených, jakého dočkaly se výsledku?

Sklidily než „úplnou neúrodu.“ Je to sice tvrdé slovo a my bychom se neopovážili, peprnou tuto pravdu předložit, kdybychom se při tom nemuseli opírat o svědectví z jich vlastního tábora.

Odkazujeme zde jenom na článek jednoho protestantského kanovníka, Dr. Isáka Taylora z Iorku, nedávno v Loudýnském světozoru uveřejněný. Nikdy ještě nebyl obraz protest. missií tak ostrými črtami podán jako tuto.

Úsudek tohoto muže, jenž si svým národoslovím a cizokrajným bádáním v Anglii jména dobyl, jenž pro svůj nezištný a šlechetný charakter u svých souvěrcův plně úcty požívá, nemůže zde ani za nedosažený, ani za stranický pokládán býti.

Ostatně nepopíratelná fakta, jakéž on z missijních zpráv předvádí, ať mluví sama za sebe.

Dr. Taylor páčí veškeré nekřesťanské obyvatelstvo Afriky a Asie, vyjma Tybet a Borneo, (kde vůbec žádná číslce s jistou nedá se ustanovit) na přibližný počet 920 milionův duší. Tato obrovská číslce rozmnožuje se ročně o 11 mill.

Když tedy, jak určitě dokázáno, v těchto dvou světa dílech protest. missie ročně — i s těmi tisíci, jež po obrácení odpadnou — 60 000 obrácení docílí, připadá teprv na 183 narozených ročně jenom jedno obrácení.

Dr. Taylor přistupuje k bližším udáním statistickým, zejména mis. společnosti církve anglické, která mezi všemi miss. ústavami nejbohatší a spolu nejčinnější jest a sděluje: Kdyby se obyvatelstvo Asie a Afriky ani nerozmnožovalo a kdyby z obrácenců ani jeden neodpadl, tak by musila missijní tato společnost 330 tisíc let pracovati na obrácení těchto dvou dílův světa. Ano dokládá, kdyby se odečtly vždy ty tisíce, jež ročně opět od víry odpadnou — bylo by celého milionu let potřebí, aby se Asie a Afrika stala protestantskou!!

Pouze císařství Čínské poprotestančiti trvalo by 1,680.000 let. Však obyvatelstvo tohoto „oulu na lidi“ není vždy stejné, nýbrž množí se ročně o 4,580.000 duší. Vůči tomuto obrovskému počtu obrátila protestantská mis. společnost v minulém roce v Číně pouze 167 dospělých!!

Peněžitý obnos všech protest. miss. společností pácí se dle Dra. Taylora na 50 milionů franků, z něhožto se platí asi 6000 evropských a amerických missonářův a něco ku 30.000 z rozličných zemí a jazyků rekrutovaných spolupracovníkův.

V Barodu docílili protest. missonáři na 170 obrácení ze 2,186.000 obyvatelův, kdežto v Bombaji připadá na 100 obrácení 92 katolíkův. V Travankore čítá protest. missie po 70leté činnosti na 100 křesťanských obyvatelů asi 3 protestanty, kdežto katolických obrácenců asi 90 čísti možno. Travankora samotna čítá na $\frac{1}{2}$ milionu katolíkův, tedy víc než jednou tolik, co protest. společnost dosáhly v celé Asii a Africe.

Jak nesmírné sumy peněz tyto hubené výsledky protest. misí pohltily, vykazují nejlépe statistické tabulky Taylorovy:

Na 424 missonáře v Ceylonu vysadila anglická miss. společnost v roku 1887 sumu 275.090 fr. 72 ct.; a obrácení byli z obyvatelstva, na 300.000 duší čítajícího, jenom 145 dospělých, číslce, která sklesne na nulu, pováží-li se, že téhož roku 190 v dětství pokřtěných odpadlo.

247 missonářů této společnosti v Číně vyžadovalo náklad 371.878 fr., aby se 167 dospělých ze 382 mil. duší získalo protestantismu.

V severním Hindustánsku (Bengalsko, Bombay atd.) vyžadovala missie téhož roku na 845 610 fr. 60 ct. a obráceno 173 dospělých od 715 missonářů.

V Egyptě, Persii, Palestině a Arabii vydala miss. společnost v posledních dvou letech 119 missonářům 588.529 fr. 72 ct. Výsledek nejlépe naznačen v Dra. Taylorově poznámce: „V předešlém roce byli v Egyptě dva „vyhledávači“ činní, jeden černocho, druhý Egyptan; jich vyhledávání však bylo bez výsledku. V Arabii připověděl jeden nemocný bandita obsluhujícímu jej missonáři, že nyní celých 10 dní krásti nebude.“ „Moslemín, za nějž se po celé Anglii modlitby konaly, odpadl — a vstoupil — do katolického kláštera!“ —

Co se mravní ceny protestantských obrácení týče, tu odvolává se Dr. Taylor na svědectví známého výzkumného cestovatele M. H. Johnstona, nyní angl. vícekonsula západní Afriky. Týž sděluje, že v mnohých krajinách, kde protest. kazatelé již 20 let působí, sotva 20 upřímně obrácených možno nalézt. Jinde jest sice počet ten větší, avšak jest to sbírka všech lumpů a povedených kvítek kolonie.

K charakteristice a vytrvalosti takových, penězi a neevangelickými zásadami získaných obrácenců, postačí uvést jeden příklad. Před 3 roky,

kdy dvě k protestantismu obrácené vesnice ku krvavému sporu došly, slaveno vítězství při pečení z padlých bojovníkův!

Příčina této úplné bezvýslednosti leží na snadě: Nejsou, jak praví Taylor sám, naši missionáři žádnými bojovníky svatého kříže, nýbrž jen nájemníky. Vychování k tomuto povolání a potřebné vlastnosti jim úplně schází. A tací apoštolové mají potom s výsledkem kázati evangelium a přesvědčiti onyno duchem tak probudilé a ostrovtipné Moslemy a Hindy? Než k čemu to! Oni berou svůj roční plat a nepotřebují se za bratry a učitele národů vpravovati.

Kdyby apoštol Pavel sv. Jakubu a celé v Jerusalemě sídlící společnosti křesťanské za podmínku ustanovil, že mu napřed ve čtvrtletních lhůtách 7.500 fr. musí zajištěno býti; kdyby on se chtěl proti slunci chrániti bungalovem — a chladiti se punkahem, kdyby zapráhl pony a posadil vedle sebe svou paní: těžko by jim asi obnovena byla tvář země. —

Má-li dílo missionářské ovoce přinést, tu jest potřeby missionářův, již by měli ducha sv. Pavla, Kolumbana, Boniface, Františka Xaveria.

Tito heroové (rekové) sv. Evangelia získali Kristu a jeho Církvi celé národy; aby se žně pohanského světa shromáždily do stodol Páně, k tomu třeba mužův tohoto rázu.“

Škoda, že pan dr. Taylor ještě nepodotknul, že anglická miss. společnost takové pracovníky dle tohoto rázu nikdy nespůsobila, aniž kdy působí.

Ostatně Dr. Taylor není jediný protestant, jenž neplodnost protest. missií tak upřímně doznává; slavný cestovatel, baron z Schwerinů je docela jeho přesvědčení, když praví: kdybych nebyl filosofem, stal bych se dle toho, co jsem viděl v Africe, jistě katolíkem. Víru sice chovám, ačkoliv skutkem ještě katolíkem nejsem. Katolické missie, zvláště ty od kněží „Ducha svatého“, zasluhují veškeren můj obdiv.

Ony všude působí nad míru mnoho dobrého. Naproti tomu protestantské missie v Kongu jsou velikou skvrnou civilisace.“

P. Th. E.

O p u š t ě n á.

(Napsal V. Č.)

Mrazivé temno panovalo nedělním podvečerem kolem jasné zářícího chrámu Páně; avšak nebylo tak mrazivé, tak temně, jako v srdci útlé ženštiny, kteráž stála poblíž v zadumání.

Přes ulici vrhal matné světlo velkoměstský dům zkázy, kde zapomenutí a opovržení jest odměnou za cenu nesmrtelné duše; a ženština chtěla tu ztráviti večer, ač jí srdce bilo v nepokoji, a představa jisté smrti, již se vrhnouti chtěla v jícen, broživě tanula na mysli.

Z nenadání blíží se ku chrámu a nazírá dovnitř...

Co chce zde u příbytku Nejsvětějšího?

Tuší snad, že tu obývá Ten, jenž nezapudí snižené děvy, již každý se vyhýbá puzen hrůzou?

Nikoli; neví.

Jen choutka jakás pohání jí krok a uvádí do malého chrámu. Bůh shovívá.

Léta uplynula — jest opět ve známém městě; dítko na loktech k ní hovoří:

„Viz, máti, onen krásný chrám — jak jest ozářen! Slyš dojmavý ten zpěv! Ach, pojďme dovnitř!“

Vešly, rozhledly se. Dojemný zpěv litanie loretanské vlnil se klenbou chrámu, a vlídná jeptiška podala jim své knížky.

„Dome zlatý,“ čte udivené dítko, a jeptiška šepce:

„To jest naše Milostivá Máti; buď však nyní zticha, mé robě, a klekni ku svatému požehnání.“

Matka nerozumí. Kde jest dobrý Bůh, který jim požehná? Neví — a přece již porozumívá: žehná-li On dítkám, ó jistě požehná robátku, rozkoši a pokladu jejímu!

Tak dumajíc pokleká a tiskne robě v náruč — a malému dítku skutečně žehnal dobrý Bůh: neboť když vycházela matka ze chrámu — jest opuštěna, osiřela: malá Helenka byla mrtva...

Krásná byla smrt jako žití nevinného dítky, jež usnulo v náručí Boží lásky a milosti, ač matka byla nešťastná hříšnice, která nyní oněměla žalem, otupěla zoufalstvím...

Nevinné dítko! — tvá smrt byla tobě vzkříšením v nový život — avšak matce tvé smrti za živa. O Bože! dobrotivý Bože! jak osiřela. Kde jsou ta milá očka, kde sladký hlásek, kde poklad a rozkoš její jediná?

Žena ta uemůže žítí beze svého robátka...

Musí však!

Právě nejnevědomější lidé dobře vědí, že úradek Boží jest pevný, že zaslouženému trestu nelze odpomoci. —

Snáší tedy tupě —, lidé mluví, a ona činí dále svou... Opustila hřbitůvek... Tázete se, zda jest novou trýzní opustiti malý hrob?!

Ba že novou, avšak což jí na tom nyní záleží —; již nemůže býti nešťastnější — nemůže býti opuštěnější.

A byla vskutku nejopuštěnějším, nejbídějším tvorem! Nemělať ani naděje, ani útechy... ničeho!

Ano, to jest trest za to, že ctila modlu, že veškerou láskou milovala nepatrnou broudu prachu pozemského; když modla odňata — vše odňato! —

Než, má-li vůbec žítí, musí strast tuto ukojiti, utlumiti; myšlének těch snášeti nemůže, musí zapomenouti.

Činí tak: otupuje se... Nešťastnice, nechce mysliti na své robě — přestává mysliti na sebe; nerozumí...

Avšak zákon, proti němuž bojuje a se vzpírá, jest nesmazatelný, nezrušitelný: strastí svých utišiti nemůže — zůstávají vzpomínky.

Tlumila žal svůj již léta —; a nyní malá Helenka jí nepozná — nikdo jí nepozná... Nuže, zmužile! dům zkázy opět přivede zapomenutí —

Tu prolétne jí hlavou: „Navštiv rov své malé Helenky!“ A slyš! po otevřených dveřích právě zaznívají ona slova okouzlující, jež kdysi tak upoutala mysl dítěte: „Dome zlatý!“

Jest Helenka u této nejhlavnější Matky, již nyní zbožný lid obětuje píseň svou?...

„Uzdravení nemocných, Útočiště hříšníků, Potěšení zarmoucených! oroduj za nás!“ Ach! co to znamená?

Vzpomíná, že kdysi dříve již dojata byla touto vážnou, vznešenou scénou; ano, před léty klečela zde na kamenné dlažbě kostela a držela Helenku při svatém požehnání... „Dobrý Bože! kde jest Helenka?... Milsrdný Bože, kde jsi? kde Tě naleznu?! —“

Končíme.

Nelze vypsati, jaká zář naděje dotkla se srdce osiřelé ženy, v němž naděje tak dlouho byla mrtva... Viděl's však, jak z jara bolá větev okřívá, dotknuta libodechým vánkem a teplým paprskem slunečním, jak se probouzí k novému životu, jak na ní mladé lupení vesele se zelená, a poupě za poupětem otvírá svá očka? Viděl's, jak po vonném dešti za parného léta růže vztyčují uvadlé hlavy, kdež vůní čarovnou vydechuje každý ovlažený lupen? Takové jaro nastalo v srdci ženy po blahodárném dešti milosti Boží. V nevýslovném blahu plynula ji se rtů opět první vroucí modlitba:

„Milostivý Spasiteli, ukaž mi, jak bych mohla Tebe milovati více, než jsem kdy milovala tvora Tvého! Vyslyš modlitbu mou a odepři vše, zač bych ve své slabosti prosila, co by Tvé lásce a Tvému smilování se mohlo přičít!“

T o s k á n s k á d í v k a .

(Napsal V. Č.)

Byla italská noc. Démantové hvězdy zářily tak jasně, že vábily i unaveného pastevce, aby pozoroval jich mihotavou lepost: když — před šesti stoletími — sličná dívka stála ve sloupořadí starobylého umbrického hrádku, pozorující bezoblačnou oblohu. Pátrala však po jiném než po tiché záři hvězd a viděla ve hvězdách více než kouzelný třpyt. S úzkostí očekávala návratu svého milence a četla ve hvězdách svůj osud. Vzpomínala na Kortonu, nejstarší město italské, kde jako krásné, nevinné toskánské dítě, vychované ve zbožných mravech, vdýchala se svěžím vzduchem vroucí lásku k Bohorodičce. A potom blažený den prvního svatého přijímání! Avšak hned na to vynořuje se temná vzpomínka! Záhy v dětství ztratila svou láskyplnou matku a pod macešinou vládou začal tvrdý, strastiplný život. Vyhledávala jednu světských rozkoší, aby jimi opojena zapomněla na útrapy. Hřích jí vylákal z rodného domu. Vášně zatemnily mysl. Ze šlechetného, nevinného dítěte Mariina stalo se dítě hříchu. Její srdce změněno v peklo, její domov — ulice! Ubohá Markéta — tak se nazývala — vzpomínala právě na onu noc, kdy opustila Kortonu a zaprodala se tomuto hrádku, aby vedla před světem hříšný život. Úzkost nutí nás zapomenouti na blaženou část života a ve chvílích úzkosti jasně poznáváme pravdivý stav věcí. Taková úzkost probudila se v prsou Markétiných, když milenec nepřicházel; temné myšlenky vířily jí hlavou. Proč nepřichází?, tázala se pološeptem, vždyť vyšel jen na malou loveckou výpravu; nyní tři dni minuly a dosud se nevrací.

Náhle slyší opodál temné skučení, které brzy zaznívá zřetelněji. Stále blíže přicházejí zvuky, až uslyšela, jak mocně odhrnuto bylo stranou křoví, jež nádvoří z části obkličovalo; srdce Markétino bilo úzkostí silněji a silněji. Již byly zvuky u ní. Několik skoků — a oblíbený pes milencův lízal se k ní, skuče a vyje. Ubohé zvíře tahalo ji za šaty; i zdálo se, že násilím ji někam chce zavést. Markéta tomu porozuměla. Má však povolití této němé žádosti a svěditi se vůdcovství psa v temné noci? Cos však ji pobádalo, aby následovala. Těkáje kolkolem a běže před ní vedl ji pes k pokraji lesa stezkami, po nichž zřídka kdy kráčela noha lovcova. Přišly k hustému křoví, a zde pes počal hrabat a odhazovati hlínu zuřivě. V šílené úzkosti provázely Markétiny ustrašené oči každý pohyb psa. Ó, tušila příliš dobře, že se stalo neštěstí — neštěstí tomu, ježž milovala; cítila magický jakýsi vliv, který ji hrůzou naplňoval a přec táhl stále blíž. Konečně nemohla déle snášeti trapné nejistoty. V zoufalství sama pomáhá psu vyhledati předmět, jehož se hrozí; rychle odhazuje hroudy a kořeny — a tu spatří milence — hničící mrtvolu — . . . Bledý měsíc svítil na ni a pomáhal Markétě, aby poznala tvář. Vidí, ó hrůza! — krev řinoucí se z úst a z nosu! Vidí rty zamodralé, líce siná, sežloutlá, obličej znetvořený, již již uhnívající. — Muž ten byl úkladně zavražděn před třemi dny. Pes dlouho bděl u mrtvoly na stráž a konečně zvěstoval vraždu.

Markéta hořce vzlykala v pustém lese u zsinalé mrtvoly. Myšlenky zoufalé vířily jí mozkem a tichou půlnocí volala k nebesům: „Bože! kde jest jeho duše?!” Snad ozvěna v lese neb sovy jí odpovědětí chtěly; než dříve než se ozvaly němé lesy a sovy odpověděly houkáním, volání její proniklo ku Pánu Všemocnému a zářný pták milosti a slitování přilétl do zničeného srdce Markétina.

* * *

Léta minula. V tichém františkánském klášteře v Kortoně klečí před oltářem jeptiška na modlitbách. Svatost její jest známa v celém městě; vůně její bohabojnosti rozšířila se široko daleko. Jest sešlá přísným umrtvováním, tváře její jsou hubeny, bledy a sklíčený pokáním, tak že stěží v ní pozná-

váme krásnou Marketu. A přece jest to ona. Z hříšnice stala se svěťice. Po oné hrozné události vrátila se do města, dotknuta milostnou rukou Boží. Přísnými tresty mčičňovala pohoršení, jež byla dala svým hříšným životem. Sebezapírání a mrtvení její tak se Bohu zalíbilo, že Kristus Pan sám často se jí zjevoval a na konci života a promlouval k ní vlídná slova útěchy. Zemřela jako svěťice, tiše, radostně . . .

Kdysi byla ve svém rodném městě známa jako veřejná hříšnice; nyní však zná a ctí ji veškerý svět jako svatou Markétu z Kortony. Milost Boží jest bez hrází . . .

Jak se naučila modliti se.

Matka jí zemřela. Pláčte stanula Marie u její rakve, v níž spočívala mrtvá schránka drahé roditelky tak klidně, blaženě a tiše, jakoby smrt byla pro ni pouhým snem. Božský mír ovanul perutěmi svými mrtvolu, odstraniv všelikou hrůzu z ledového obličejce její.

Dlouho, dlouho patřila osiřelá dívka na tvář své dobré matičky, — pak sehnula se pro staromodní, v koutě položenou skříňku, vyňala z ní balíček pečlivě zapečetěný a zadívala se na nadpis, jehož vybledlý inkoust prozrazoval, že dávno již tomu, co byl chvějící se rukou porizen.

„Mé milované dcerušce k upomínce! — Necht otevře se teprve po mé smrti.“ Tak bylo psáno na sežloutlém papíře.

Se slzami v očích zlíbala Marie kostřbaté tyto taby a jala se zvolna odstraňovati pečef.

V balíčku nalézalo se několik lístků, hustě popsaných. Obsah jich chci tuto krátce sdělit se čtenářstvem. Jest to prostá jen historka, jak zesnulá naučila se modliti se. Zníť pak následovně:

„Byla jsem mladou, sotva 20letou dívčinou, když můj otec, velko-ochodník a továrník, podnikl se mnou cestu Švýcarskem. Bylať právě rozkošná letní doba; rozplývala jsem se obdivem a blahem nad krásami přírodními, jež jsem zde poprvé v životě zřela.

Starostí neznala jsem žádných: co také mohlo by působiti starosti mladistvé zdravím kypící, bezúhonné dívce, jediné dceři a dědičce nad míru zámožného muže, stojící v rozkvětu mládí, krásy a ducha! Matka mi zemřela, když jsem byla ještě dítkem a tak již od útlého věku jsem samostatně se vyvíjela, jsouc ve všech světských věcech a uměních znamenitě vzdělána; celý dům i s mým otcem musel se podrobovati mým rozkazům a příkazům.

Jen jednomu jsem se nenaučila: modliti se. Nikdy neučila mne pečlivá ruka matčina spínati ručky k modlitbě, nikdo mne, dokud jsem byla nerozumným děckem, nepobádal k modlení. Navštěvovala jsem siče vyšší dívčí ústavy, — než zde bylo náboženství toliko vedlejším předmětem. Přistoupila jsem poprvé k stolu Páně, — nejsouc sobě nijakž vědoma nedůstojnosti, — avšak téměř bez jakékoliv znalosti významu tohoto velkého dne.

Byla jsem nevinnou, nezkaženou; ale to právě muselo tak býti, poněvadž okolí a cit přirozený tvořily u mne jakousi ochrannou hráz. Za posledních šesti let nepřekročila jsem ani jedinou nohou zápraží chrámu Páně, nepřijala jsem žádných svatých svátostí.

To nečinila jsem z nějaké snad zlomyslnosti, nýbrž z nevědomosti a poněvác jsem věřila svému otcí, jenž říkával, že nám není třeba choditi do kostela a že vzduch jest tam beztoho nezdravý a příliš chladný. On že koná řádně své povinnosti jako muž počestný: to že jest jeho modlitbou i bohoslužbou a více že není třeba.

Tomu všemu jsem na slova věřila, nevědouc, že tím žiju v nejčistším pohanství. Žádný kříž nevisel nad hlavou mého lůžka; žádný obraz Boho-rodíčky nekrášlil mou komnatu, žádné modlicí knihy nebylo u mne k nalezení.

A tak žila jsem den ode dne bez Boha, bez víry, jsouc při tom veselá, bezstarostná, pracujíc s chutí a nepomýšlíc na budoucnost a věčnost. Vše, co připomínalo Boha, bylo mne dalekým a já bych byla na to mohla přísahati, že bych se musela zalknouti, kdybych někdy vstoupila do chrámu Páně.

Tak prodleli jsme již asi čtrnácte dní v městečku Ragatz ve Švýcarsku. Bavila jsem se zde znamenitě. — Jednoho dne podnikla jsem sama výlet po železnici do Churu a vrátila jsem se odpůldne zpět.

Vůz, v němž jsem seděla, byl přeplněn cestujícími; naproti mně sedl muž, jenž, jak jsem na první pohled seznala, byl opilý. Stála jsem si přes obličej hustý závoj a obrátila jsem se k oknu, abych nemusela se setkat s drzým jeho zrakem. Než marná všechna má suaha, — on nedopřál mi pokoje, činil surové poznámky a sprosté vtipy. Slzy studu a bolesti zrosily mé líce, — neslušný ten člověk stával se vždy drzejším.

Pojednou stanul — ani nevím jak — vedle mne jakýsi mladý, příjemný muž, dle všeho katolický duchovní a pravil zdvořilým hlasem, že sedí o několik míst na zad mezi hloučtem dám, — zdali bych si snad nepřála, místo směniti s jeho dosavadním.

Tento muž připadal mi jako anděl s nebe seslaný. Podala jsem mu děkova a jsem mu tak srdečně a pohnutě, jak jsem jen mohla ústy vyjádřila, za toto vykoupení a usadila jsem se pak na jeho místě, kdež mne nikdo nevyrušoval.

Tímto činem byl však opilec až k zuřivosti podrážděn. Nejprv nadával papežencům a Jesuitům, pak klnul a rouhal se strašlivým způsobem, pak jal se mluvit o ohyzných věcech. Ten kněz na bývalém mém místě octl se zrovna v horoucím pekle. Někteří z přítomných mužů smáli se ještě drzým a nestoudným slovům opilcovým; nikdo z nich neměl však tolik slušnosti, aby se byl ujal mladého duchovního, které na všechny nájezdy neodpověděl ani jediným slovem, nýbrž díval se klidně oknem ven do krásné přírody.

Konečně dojel vlak do Ragatze. Vystoupila jsem zde, — kněz též. Děkovala jsem mu znova a litovala, že mně k vůli vydal sebe v šanc takovým pohanům a nájezdům; on však jevil se mi tak klidným, že jsem seznala z toho, že mysl jeho zůstala nedotknutou hněvem a záští. Během další rozmluvy dozvěděla jsem se, že se po několik dní rovněž zdrží v tomto místě a že bude bydlet v témže hotelu, kde otec můj a já jsme se ubytovali.

A tak se stalo, že otec můj pozval mladého kněze, aby se s námi zúčastnil malého výletu do okolí. Byli jsme nad míru veseli. Bavila jsem se s naším hostem o cestách po Italii a zmínila jsem se mu, že navštívila jsem s otcem Benátky, Florenc, Řím a Neapol. Tu tázal se mne kněz: „Petrné byla jste též v chrámě sv. Petra v Římě?“

Odvětila jsem mu: „Nikoliv, nejdu do žádného kostela ze zásady; nemiluji chrámů a jich ovzduší.“

Do smrti nezapomenu na vyděšený zrak, jakým v prvním okamžiku mladý duchovní na mně utkvěl a na změnu v jeho obličej, kde zsinalosť střídala se s růměncem. On se sice snažil, zůstat klidným, — avšak již dosti jsem viděla, abych mohla seznati, že v jediném tom pohledu spočívala nevýslovná bolest jako nad ztraceným rájem. — Zvláštní pocit zmocnil se mého srdce. Počala jsem přemýšlet, jak to přijde, že v nic nevěřím a proč tak činím. Bylo mi jaksi nevolno, — zřejmý nepokoj zmocnil se mé mysli.

Kněz tázal se mne, jak to přijde a podobně, — avšak já slyšela jeho otázky a řeči jen na polo a dávala jsem mu též roztržité odpovědi. Vyděšený pohled z čistého, jasného oka mladého kněze nechtěl mi vyjít z hlavy.

Den na to odcestoval z Ragatzu. Před odchodem svým nás ještě navštívil, při čemž dala jsem mu na památku drahocennou vázu, v níž byla kytice z protěže alpské. — I on mne prosil, abych přijala od něho k upomínce malý obraz, malovaný zručnou rukou na pergamenu. Bylo to vyobrazení ukřižovaného Spasitele, s rozpjatýma rukama, jakoby chtěl obejmouti

celý svět a dole napsána byla silnými tahy slova: „Ty's nás stvořil pro sebe, o Bože, a srdce naše jest nepokojno, až spočine v tobě! Sv. Augustin.“ —

Tato slova zachvěla mnou hluboce! Neznámá touha — ani sama nevím po čem, — naplnila mé nitro. Počala jsem tedy zevrubněji zkoumati život svůj a shledala jsem, že jsem dosud byla velice povrchní.

Cestovali jsme dále a přišli jsme do Bregence. V tomto půvabném koutku na Bodamském jezeře umínili jsme si tak dlouho zůstat, jak nám bude libo. Často jsem sama těkala v čarovném okolí, poněvač otci mému nesnadno slézati pahorkaté krajiiny. Do kostela však vzdor tomu jsem se neodvážila dosud vstoupiti.

Jednoho odpůldne ubírala jsem se městečkem podél údolí, vinoucího se pod kostelíčkem, a kroky mne vedly kol kláštera panen řádu sv. Domínika. Zahnula jsem za roh, šla nevědomky o několik kroků dále a octla jsem se před nějakými dveřmi. Nebylo mne tajno, že tudy vchází se jistě do nějakého chrámu neb kaple; avšak nebylo možno déle odporovati, — musela jsem vstoupiti.

Kaple byla zcela prázdná. Bylo to podivuhodné ticho, jaké zde se rozhostilo. Byloť tu místo, odloučené od celého světa; — jako by neviditelnou mocí zachvělo to mým srdcem. Cítila jsem, že jsem se octla v jiném světě.

Jak bylo zde vše tak klidné, tak krásné, tak nevýslovně mřumilovné.

Zde byl chor, oltáře, stolice, — vše to bylo tak čistotné, vše to pobízelo tak mocně ku zbožnosti! A což teprve ty postranní oltáře, — jaký to obraz! Dole bolestná matka Boží, nad ní Spasitel, v kněžském ornátě — ukazující na své srdce, — — posadila jsem se do lavice a počala jsem bedlivě prohlížeti obraz ten a nemohla jsem očí svých odvrátiti.

V tom hnulo se cos nahoře na kruchtě. Bylo slyšeti tiché kročeje, pak zas hluboké ticho. Bylyť to jeptišky, které shromáždily se k modlitbám. Pojednou zavzněl příjemný ženský hlas, ostatní vpadly mezi to a vroucí modlitba z čistých srdcí řeholních panen vstupovala k nebesům. Neviděla jsem sice modlíci se, avšak naslouchala jsem s neobyčejnou pozorností a s takovou napjatostí, jak jsem dosud nikdy v životě nenaslouchala ani té nejslavuější zpěvačce.

Jaké však bylo to kouzlo, které tyto čisté, jasné a vyškolené hlasy dovedlo učiniti neskonale půvabnými a přitažlivými? Domnívala jsem se, že slyším anděly. V tom ustály v modlitbě. Za chvíli zavzněl tklivý zvuk varhan a sbor řeholních panen zapěl: „Salve, regina, mater misericordiae!“

Vzpomněla jsem si, že jsem se naučila znáti obsah modlitby této již ve škole. A tak střídaly se dojemné akkordy jeden za druhým, tak mocně dralo se to k mému srdci. Proč pak se též nemodlíš?, ozval se ve mně vyčítavě jakýs hlas, právě když jeptišky pěly: „Et Jesum, benedictum fructum.“ — A když zavznělo nejvšs dojmavé a nevýslovné vroucí: O clemens, o pia, o dulcis virgo Maria!“ — tu nemohla jsem se již déle zdržeti.

Počala jsem plakati a vzlykati, — cítila jsem se tak bíduou, tak nešťastnou, že jsem si raději přála smrt. Všechn klid a mír mne opustil: připadalo mi, jako bych byla vyvrhelem celého světa. Mocí neodolatelnou toužilo srdce mé po tom, jenž je pro sebe stvořil: milost Boží působila a pracovala ve mně svou přemocnou a přec tak neskonale příjemnou silou.

Nemohla jsem si více pomoci, klesla jsem na kolena, sepjala ruce a opakovala jsem hlasitě, až se to v tiché kapliče rozléhalo, slova: „Ano, Bože můj, ty's mne stvořil pro sebe a srdce mé nenajde klidu dříve, až spočine v tobě!“

A tu počala jsem se modliti a Boha vzývati, jej prositi, — ani nevím, co jsem říkala, avšak působilo to na mne blaze, že jsem mohla srdci svému ulehčiti. A jako když hráz se protrhne a vody mocně valí se v šíř i dál, tak bylo mi kol srdce, když jsem prosby i odprošování, lítost i lásku, víru i důvěru pronášela, vyznávala, vzbuzovala. A nevím ani sama, jak dlouho jsem tam pobyla.

Když posléze jsem se zvedla a zcela se upamatovala, bylo mi neobyčejně volno. Co však teď, — že musí býti se mnou jinak, — to bylo samozřejmo, ale jak začít?

Když jsem vystoupila z kaple, stála tu jakási stařenka, prosíc mne o almužnu. Udělila jsem ji. Děkuje mi pravila: Ó dobrá slečinko, máte-li něčeho nazbyt, darujte to zdejším jeptiškám, — ty jsou tak chudobné jako já, hlad zírám jim z očí!“

Tu bylo pomoheno. Přistoupila jsem k fortně, zazvonila a objevivší se řeholnici odevzdala jsem svou naplněnou peněženku. Skoro poděšena přijala ji z rukou mých; i pravila jsem k ní rychle: „Nechtěly byste se za mne trochu modlit?“

„Zajisté, slečno, my všechny ještě dnes počneme za vás devítník.“

S tím jsme se rozešly. Modlitba panen dokonala, co pohled kněze byl započal pomocí milosti Boží. Já vrátila se k Bohu. V Řezně, kamž jsme se odebrali, jsem dovýšila předsevzatý obrat. Zde zůstala jsem celý měsíc, dala se vyučovati v katolické víře, konala jsem duchovní cvičení, složila generální zpověď a přijala s nevýslovnou radostí tělo Páně. Byly to blažené narozeniny mého nového života.

Od těch dob zůstala jsem vytrvalou u víře. A nyní, milá dceruško, před Bohem i před Tebou se zapřísahám, že nejkrásnější hodiny mého života byly ony, kdy jsem přišla ku poznání a chyby své napravila, hodiny na modlitbách strávené, hodiny svatého přijímání.

Také ty to zkusíš; přeji ti k tomu štěstí a napomínám Tebe ve jménu Božím jako tvá matka, abys se modlila a nikdy nepřestala se modlit; pak slibuji ti také všelike štěstí a nejhojnější požehnání. Neboť není pravdivější pravdy nad tu, která jest základem ostatních a zní: „Ty's ó Bože, stvořil srdce naše pro sebe a ono jest nepokojno dotud, až v tobě spočine!“

A mladá dívka zadívala se s úsměvem na rtech na mrtvou tvář dobré rodičky a chopivši se svadlé její ruky vtiskla na ni vroucí políbení.

M. W.

P a p e ž ů v h o d i n á ř.

Jednoho příjemného jitra šel papež Sixtus V., oděn jednoduchým rouchem mnicha z řádu sv. Dominika, jednou z malých a úzkých uliček na blízku náměstí Navona, když zpozoroval chudičský krám hodinářský. Na návštěvu jeho štítu zobrazeny byly umělecké hodiny všech velikostí, avšak jako nápadnou protivu toho spatřil skleněnými dveřmi na stolku pracovním zcela obyčejné a jednoduché hodiny, jakož i nečinně pohozené nástroje. Slovem, — důkazy o talentu umělcově byly pouze namalovány na tabuli, — všecko ostatní však prozrazovalo chlubitost hodinářovu, spojenou s reklamou i — nouzí.

Na prahu krámu provozovalo pět či šest v hadry oděných dítek všelike hry pod dozorem matky, která byla sice dosud mladou, v jejíž ubledlých tvářích však zračily se zřejmé stopy nejkrutší nouze. Avšak vzdor tomu přelétl chvílemi slabý úsměv rty ubohé matky, kdykoliv spatřila, že její miláčekové pro samou horlivost ve hře zdají se zapomínati na chybící dnes opět snídani a na velice pochybný oběd.

Sixtus pozoroval několik okamžiků zmíněný krám, jako někdo, jenž zamýšlí, něco si zakoupiti, a oslovil pak ženu hodinářovu: Jak vidím není váš manžel doma a proto asi nebudu moci optati se na cenu různých těchto hodin? — Ach nikoliv, důstojný otče, — odvětila tato. Můj muž právě teď zde není. Nějaká obchodní záležitost přiměla jej k odchodu, avšak musí se již vrátiti a pakli Vaše Důstojnost bude tak laskavou a chvíli zde posečká, doufám, že nebude museti dlouho naň čekati.

To byl, právě, co papež chtěl. I vstoupil do krámu, posadil se zde na židli, již mu mladá žena podala, a zadíval se pozorně na jednotlivé, ještě rozebrané částky veimí uměleckých hodin. Zvědavost jeho byla tím mocněji vzbuzena, ježto některé z těchto částí prozrazovaly neobyčejnou zručnost dělníkovu a svědčily o vědomostech, jakými tehdy zřídka jen honosili se italsí hodinaři.

Papež právě s velikým zalíbením a zájmem prohlížel si nesestavené části neobyčejně rozměrných mořských hodin, když tu vstoupil muž v prostředních letech, duchaplného a nejvš zajímavého vzezření. Byl to hodinář Pamfilio Bonelli. Manželka jeho, vidouc, že kněz celou pozornost věnuje hodinám, šla muži svému vstříc a tázala se ho tiše: „Nuže?“ — Právě tak šeptmo odvětil jí muž: „Ani trojníku! Pranic!“ — „Co si jen dnes, pro Boha, počneme, abychom dali ubohým dětem něco jísti?“ — tázala se matka. — „Bůh nás neopustí,“ odvětil Pamfilio klidně a oddaně.

Avšak tato výměna žalostných slov neušla pozornosti papežové a on obrátil se teď k paní Bonelliové, jež mu představila svého manžela. Papež byl v různých uměních, jménovitě v mechanice a hvězdářství dosti zběhlým, i našel brzy v Pamfiliovi muže hlubokých vědomostí, jakož i umělce, který — což bylo tehdy vzácným zjevem — jevil takovou duchaplnost a značnou sečtělou. Vysvětlení, jaká dal papeži, uměl okořeniti pikantními poznámkami, protkati historickými neb klassickými připomínkami, tak že Sixtus nemohl úžas svůj opanovati, i řekl: „Jak vidím, mistře Bonelli, nejste toliko zručným hodinářem, nýbrž také pomilovánímhodným vypravovatelem a literárně vzdělaným mužem, plným ostrovtipu a vkusu.“

„Nemohu přijati vaši chválu, důstojný pane,“ odvětil hodinář, „neboť jsem toho dalek, abych se domníval, že ji zcela zasloužím. Avšak povím-li, že jsem konal studia na proslulé universitě v Pavii, že jsem se umění svému vyučil u znamenitého hodináře Claudia Vesperelliho v Miláně a že jsem se v něm zdokonalil u slavných doktorů Michaela Octavianiho a Brunona Labinei — professorů astronomie a matematiky na universitách Bologaské a Florencské: pak nebudete se více diviti zručnosti a vědomostem, jež mám v umění, ku kterému jsem cele přilnul a v němž až podnes více ze záliby, než ze zvyku jsem setrval.“

„A umění toto ukázalo se býti k vám nevďčným,“ pravil Sixtus, „neboť pozoruji příliš zřejmě, že štěstí neodpovídalo nijakž vaší umělosti, vzdělání i námaze. — Ach, bohužel nikoliv, důstojný pane, odvětil Bonelli; než to by mně nijakž nevadilo, kdybych nemusel živiti šest malých Cherubínů, kteří každého jitra vyprošují si svůj denní chléb s pláčem a bolestí. A často, přechasto nejsem s to, ani tolik jim poskytnouti; s pocitem radosti přijímám jich polibky, než nemohu je spláceti chlebem.“

Jest to možno, pane Bonelli? — zvolal papež hlasem dojatým. Což pak nebyl jste s to, talentem svým vyzískati dostatečných prostředků. — Bonelli odvětil: Jako svíce potřebuje podstavce, aby mohla světlo své rozlévati, tak i talentu třeba jest pevného podkladu. Do nepatrné postranní uličky nezabloudí žádný kardinál, šlechtic a penězník římský, aby zde hledal hodináře. — Avšak vy musíte učiniti se známým, — musíte na světlo boží namítl papež. Takto byste pohřbil své nadání! —

Dnes na příklad měl jsem podobnou nehodu, dí hodinář. Klášter řádu zvěstování Marie Panny potřeboval hodináře, aby odčinil poškození, jež blesk způsobil na klášterních hodinách, mistrovském to díle velikého Jeronyma Blandinelliho. Šel jsem tedy tohoto jitra do kláštera, abych nabídl jim své síly k vykonání nesnadné práce této, avšak byl jsem odmrštěn. Oni posuzovali umělecký talent dle příliš jednoduchého mého oděvu a dle mého přibytku. — Ano, ano, tak je to na tom světě!

Papež pokrčil rameny a pravil: Snad by se dalo tomu odpomoci. —

Kde pak bych vzal prostředků? odvětil umělec. Nevím o žádném. Napsal jsem prosebný dopis svatému otci, aby mi přispěl ku pomoci, — avšak

Vatikán nemá pro mne právě tak sluchu, jako paláce církevních knížat a kláštery.

A co přál jste si od papeže? — tázal se Sixtus. —

Přízeň, odvětil hodinář, která by jeho poklad ani o jediný krejcar neztenčila. —

Avšak v čem měla pozůstávati tato přízeň? — tázal se svatý otec.

Prosil jsem papeže, aby navštívil můj krám, zde několik okamžiků prodlel a učinil to s toužou slávou a nádherou, jakou obvyčejně rozvíjí, kdykoliv ubírá se do Kvirinálu, anebo ku svaté Marii de Minerva. Sudťe sám, byla-li prosba má přepjatou a zdali nebyla v souhlase s úctivostí, již jsem svému pánu a otci všech věřících povinován?

Zajisté nikoliv, odtušil Sixtus, a kdyby byl papež prosbu vaši dostal, zajisté bylo by mu beze vší pochyby potěšením, splniti vaše přání. — To si také myslím, důstojný pane; ale náš svatý otec jest jako všickni panovníci obklíčen lidmi, kteří mu tají pravdu a — —

Ale ne na dlouho, přerušil jej Sixtus, povstav ze židle, a já vás mohu ubezpečiti, že papež záhy buď tak neb onak se o tom dozví, kterak jeho tajemníci či komoři naložili s prosebnými listy, jemu znějícími. — Po několika ještě slovech pochvaly a povzbuzení rozloučil se svatý otec s hodinářem, jemuž slíbil, že v brzku jej opět navštíví.

Následujícího dne právě o polednách, když zvony věčného města vybízely ku modlitbě „Anděl Páně,“ hrnuly se zástupy lidu z náměstí Navonského do jedné z pobočných úzkých ulic, kde právě stkvostný parádní vůz papežův zastavil před krámem chudého hodináře Pamfilia Bonelliho. — Pamfilio, oslovil překvapeného umělce papež, vstoupiv do krámu, přicházím, abych položil základ k vaší slávě. Jste spokojen? — Bonelli poznal okamžitě ve vznešeném veleknězi včerejšího řeholníka. Ach, nejsvětější otče, zvolal, vy zasypáváte mne ctí a radostí. Štěstí mé jest teď zcela pojištěno a já nepotřebuji více obávat se jeho rozmarných vrtochů. — Zde, pravil dále papež, — jest kardinál od svatého Bibiána, jenž jest visitátorem kláštera Zvěstování Marie Panny. Přichází vás požádat, abyste přijal znovuzřízení krásných hodin klášterních. Zároveň vás žádá, abyste ku krytí nejnuttějších výloh s prací touto spojených, přijal jako zálohu 500 tolarů. — Pokud mne se týče, objednávám u vás velké hodiny pro náměstí Navonské a jmenuji vás zároveň svým dvorním hodinářem!

Dvorní hodinář papežský a to ještě takového papeže, jako jest Sixtus V. I, zvolal Pamfilio, vrhna se papeži k nohám i s celou svojí rodinou. — Jaká to sláva, jaké vyznamenání! —

Přičiňte se, signore, abyste vždy byl hodným této cti, — doložil kardinál a vynasnažte se ze všech sil, abyste přispěl ku oslavě pontifikátu vašeho velmocného příznivce. —

To učiním, zapřísáhl se Bonelli — a vskutku dostal slovu.

Záhy vyprávěl celý svět o zručnosti a dovednosti proslulého hodináře římského Pamfilia Bonelliho. M. W.

Pius VII. jako zajatec v Savonně.

O první době pobytu Pia VII. v Savonně nabýváme zpráv z jedné depeše rakouského diplomatického jednatele rytíře z Lebzelternu *), který na rozkaz Metternichův v květnu r. 1810 do Savonny se odebral, aby zde prostřednictvím Rakouska pokusil se o smír mezi papežem a Napoleonem. Doslovné znění jeho depeše ze dne 16. května 1810 uveřejnil r. 1836 Artaud ve druhém svazku svých dějin Pia VII. Méně podrobně sice, avšak

*) Jakožto synu rakouského ministrresidenta při dvoře Lissabonském, narozen v Lissabonu,

místa přesně uvedením origiuálních míst italských nalézá se tatáž depeše ve druhém svazku Metternichových pozůstalých papírů (Viedeň 1880). — Bez obledu na to, co dosud známe, podává Chotard v níže udané publikaci **) ještě více do podrobnosti sahajících, nad míru zajímavých zpráv o žalostném stavu náměstka Kristova v Savonué. Prameny jsou mu dopisy velitele Savonského, generála Berthiera, a pak memoiry rytíře z Lebzelternu; úplně otištění těchto posledních nebylo od tehdejší majitelky rukopisu dovoleno. A jako zde nacházíme jen výtahy, podobně uznal vydavatel za dobré, uveřejniti též úryvky z dopisů generálových. Všecky tyto noticky promíchány jsou ještě k tomu správnými i nesprávnými poznámkami, takže mnohdy není známo, vypravuje-li to vydavatel, anebo jeho pramen.

Pius VII. byl v Savonně v pravém smyslu slova zajatcem, přísně střeženým a od ostatního světa úplně odloučeným. Všechny na papeže znějící dopisy byly dříve otevřeny, přečteny a dle svého obsahu buď zadrženy, anebo jemu doručeny. Jeden jediný bídne zařízený pokoj sloužil svatému otci za pracovnu, jídelnu, ložnici i přijímací síň. Lože bylo chatrné, pokrývka nedostatečná: posléz byla jiná postel jemu pořízena, možno-li ještě horší první; aby v měsíci červnu prosadil výměnu pokrývek, bylo třeba velice úsilovného vyjednávání. Kaple papežova byla horší než ona té nejposlednější vesnice, oltář bez výzdoby květinové, a těch několik svící muselo vždy dohořeti až do posledního oharku. K balkonu, ve spěchu zřízenému, odkudž sv. otec někdy dával lidu požehnání, vedlo nejisté, skoro nebezpečné schodiště.

S důrazem žádal sv. Otec o svého zpovědníka, týž byl mu však odepřen; ještě úsilovněji prosil o shromáždění prelátů k úradě o církevních záležitostech, avšak teprve po deseti měsících viděl opět jednoho kardinála. Počátkem doby postní 1810 nebylo více možno, odpírati papežské kapli kazatele. I byl nalezen takový, který zastával idey Napoleonovy; v neděli, zvanou „Quasimodo“, počal opět jiný kázání své chvalořečí na dobytivatele Napoleona. Ubohý zajatec k tomu mlčel.

Avšak nemlčel papež, když mu Lebzeltner uvedl, aby sídlo své rozbil v Avignonu. „Nikdy,“ zvolal sv. Otec důrazně, „nikdy, vzdor přichylnosti, jakou mi toto město opět osvědčilo. Museli by mne tam násilím odvlécl!“ Obzvláště pak vystoupil papež se vši rozhodností proti všem domněnkám, jako by se chtěl zřici Říma. Když diplomat poznamenal, že setrvání při světském panství bylo by v nynějším okamžiku s to přivésti snadno též duchovní panství do nebezpečí, odvětil Pius: „Nechci ani výsuzného, ani pocty; Napoleon ať mne nechá v Římě klidně vykonávati můj úřad. Katakomby bývaly obývány sv. papeži; ty mi dostačí.... Jakou důvěru by kdo měl k tribunálům, jež berou žold svůj z Francie!? To činilo by jich rozhodnutí podezřelými a já sám padl bych záhy těmito podezřením za oběť; z nedůvěry k pohrdání a k nevěře jest cesta krátká: raději smř!“

Vzdor tomu jeví se Pius VII. ve vyjednávání s Lebzelternem povolným až do krajnosti, „avšak ve všem, co týká se božského práva a mého svědomí, jsem klidným a oddaným ve svém zajetí. Byť i bylo tisíckrátě krutějším, byť i musel bych vstoupiti pod guillotinu: ani na píď neodchýlím se od své povinnosti.“ V Paříži prý vyslanec řekl: papež prý jest klidným ve svém vyhnanství a oddaným v ustanovení božské prozřetelnosti, které byl úplně ponechal hájení svých zájmů. Jeho vroucím přáním jest, aby se císař s církví smířil a upustil od svých pronásledování; aby císař dovolil papeži svobodné obcování s věřícími. „Přeji si opravdu a upřímně smír, avšak nikdy ne na útraty svého svědomí! Necítím žádné osobní podrážděnosti proti Napoleonovi; odpouštím mu z celého srdce; nic nezarmoutí mne

**) Le Pape Pie VII. à Savone d' après les minutes des lettres inédites du Général Berthier au Prince Borghèse et d' après les mémoires inédits de M. de Lebzeltern, conseiller d' ambassade Autrichien par H. Chotard, Doyen de la faculté des lettres de Clermont. Paris 1887.

tak velice, jako že mne pokládá za schopna pomsty, již Bůh zapovídá, a jež nemá přístupu ani do mé duše, ani do mé mysli.“

Jindy zase vyjádřil se papež nevrle: „Bude-li však Napoleon pokračovati se svých nájezdech proti církvi, anebo dá-li mne odvléci do Paříže; setrvá-li při tom, rozšiřovati ve světě falešné mínění, jako bych neplnil svých povinností z pouhé vzdorovitosti a tvrdošíjnosti, jako bych obětoval zájmy církve vedlejším ohledům, jakoby byl přístup ke mně volný, ačkoliv jste vy (totiž Lebzeltern) až dosud ten jediný, který se ke mně přiblížiti může a s nímž smím mluvit bez pokořujících svědků, ačkoliv z deseti mně určených dopisů dostanu toliko jediný, a to ještě rozevřený a zkomolený, — posléze donutí-li mne císař k tomu, abych trpné své jednání změnil: pak použiju posledních zbraní, které mi ještě zůstaly.“ — Tot jen některé ukázky z obsahu vysoce zajímavé knížečky, o níž pro obmezenost místa dále se šířiti nemohu.

—š. —k.

„S ů v a.“

Motto: „Sůva to byla pane mlynáři, sůva, sůva!“ (Z Mlynář a jeho dítě.)

Když jsem kráčet onehdy Ferdinandovou třídou, podél hustě osvětlených krámů a výkladních skříní, obrátilo mou pozornost nápadné šero z neosvětlené jedné výkladní skříně obchodu s knihami. Mrknu tam, a k svému překvapení vidím vyvalovat příšerné oči „Sůvy“, libující sobě v tomto temnu (které ostatně i náš první básník „kněz“ tak velice miluje, jak nám p. P. Pohunek ve „Vlasti“ pověděl.)

Mimoděk vzpomenu sobě na „ptákovědu“, že Sůvy ve dne nevidí, ale za to v noci vidí znamenitě. I jal jsem se uvažovati: „Vašku, kup si také jednu „Sůvu“; je to sice orgán „petrolejní, tendence kaučukové, všech nevázaných vtípů“, který vychází jednou za rok, aspoň se zase něco dozvíš, jak letos pere „Sůva“ tvoje náboženství — uráží, kdo se uraziti dá — a její vtipy musejí býti vždycky řízné, šťavnaté, když po celý rok má času dosti na výběr toho nejpikantnějšího Pokušení se ve mně ještě více vzrůstalo při vzpomínce na přátele, aby mně nevyčítali, že „nepodporuji českou literaturu“ a — už podlehám — hajdy do krámu.

„Dejte mi jednu „Sůvu.“

„Prosím, tady je.“

„Já chci ale Sůvu!“

„Ale prosím“

Vypoulím oči jako v Jiříkově vidění, a čtu již po třetí Kla-klapačka.

„Člověče, děláte si ze mne blázna, nebo si mne dobíráte — to přece není „Sůva.“

„A tak, vašnosti; teď rozumím — Sůva je tady a klapačka je zde.“

A jal se mi ukazovati obě strany orgánu. Teprve jsem porozuměl. A zaplativ, strčím „Sůvu“ do kapsy, spěchám domů s koupeným ptákem, abych věděl, jak umí zpívat. Tak vidal přemýšlím po cestě; když pekaři přestali dávat nádavek, aspoň „Sůvy“ dávají „klapačku“ nádavkem. A divím se tomu, že „Sůvy“ také neudělaly stávku s nádavkem, poněvadž pekař a „Sůva“ — prý jedno jest — jak říkají naši pražští pepíci. Než, posadiv se doma беру „Sůvu“ do rukou, abych věděl, jak umí zpívat. Samo sebou se rozumí, že táhne jako od „kusu“ za provaz s „Národními“ i „Šípy“, a že pějou společně „hymnu chvály“ Katolické Církvi, a vůbec co vírou v živého Boha se jmenuje. Hledám, — čtu dále — něco přece záživného, řízného — ale kde nic tu nic. Byl jsem sklamaným v naději své. Čekal jsem spoustu vtípů na víru, na kněze, — ale je vidět že „Sůva“ už trochu zmoudřela a je prozíravější nežli „Šípy“. „Sůva“ ví velmi dobře, že se ty zpozdilý nájezdy na kněze už lidu přejedly. Naše „Šípy“ balamutí tak nemotorné své

obecenstvo, že ku př. namalují Jezuitu s obrovským širákem na hlavě, majícím ze stran šňůrkou jej stažený, tak že podobá se celá forma kocábce. A k svému vyrazení jsem se již kolikráte musel srdečně zasmát, když, jda s přívržencem „mladých“, potkali jsme benediktina z Emaus slyšel jsem výklad, že to z těch „Jesuitů“, kteří tolik „strašlivých mordů“ nadělali. A když jsme skutečně potkali Jesuitu, udiveně mi sdělil tentýž z „mladých“, že toho velebného pána už dlouho zná tak z ulice, ale svatosvatě myslil, že to některý z pražských pánů farářů. Byl ovšem poslán, aby šel „Národním“ a jmenovitě obrázkovým „Šípům“ za to uvědomění vyseknout kompliment.

Jinak si počíná „Sůva.“ Tlumočí ku př. věrně celou „neodvislost“ a „svobodu“ strany mladočeské a houká na staročechy asi v tento nerozum:

„My respektujeme volnost náhledu a přesvědčení pro každého, avšak běda tomu, kdo by neuznal, že jediné my máme náhled pravý, nesfalšovaný, patentovaný. Abychom vždy důstojně svůj náhled proti ničemným darebáckým pochybovačům hájiti mohli, založili jsme si zvláštní slovník nadávkový, z něhož seznají naši lask. čtenáři průběhem roku šťavnaté ukázky.“

Nemůžeme ani pochopiti, jak se toto srdečné vyjádření mohlo v „Sůvě“ uveřejniti. Ostatní vtipy jsou skorem všechny náramně tupé a čpí z nich zatuchlá kyselina zpilých mozků z půlnoci Silvestrovské. — Stůjž zde na „ukázku“ aspoň jeden „vtip“ jednoho „Kosa“:

„Nebe ho netěší — škoda, ach přeškoda,
stíhlal ho chudáka veliká nehoda,
povolán na věčnost, poslechl bez hluku,
v spěchu však zapoměl na zemi para-ple.“

Je to říznost! Je to vtip! Je patrně vidět, že ten někdejší v pravdě řízný český vtip u jistých lidiček už silně zapáchá blázincem.

Z toho také na jevo vychází, že „Sůvě“ se zrovna moc dobře nevede; neboť nabízí na prodej i čísla z minulých let. Věříme rádi, že podobné „Kosácké vtipy“ nejdou na odbyt.

Odloživ „Sůvu“ stranou, bezděky upadám v přemýšlení o stavu naší milé vlasti, o její minulosti, přítomnosti, ano i o budoucnosti přemítám, a tu počíná mi srdce bolem se plnit, ret se chvěti, a oči zdvímám k nebesům. Pane, stmívá se, zůstaň s námi! Dej, ať jasem pravdy Tvé oslepnou na vždy Sůvy a noční dravci, lokající a vyssávající krev a sílu našeho národa. Ať trvá věčný stálý den V. D.

Od Křemešnické pouti do Pacovské.

Dle pravdivé události načrtl Ant. Plaček.

(Pokračování.)

VII.

Fabín se dozvěděl hned druhého dne, že není Anežka ve dvorci. Proč odešla, nikdo nevěděl. Nyní myslil, že má vyhráno. Počíná si na ni, až někdy do města půjde, v lese, a pak musí býti dobrovolně jeho, nebo násilím.

Chodíval nyní velmi často okolo cihelny, ježto však tam mnoho dělníků pracovalo, netroufal si do vnitř vejíti.

Setkal se několikráte v lese s panem Pavlem a podezření, jež mu Mašát o pouti křemešnické napověděl, vzrůstalo v něm vůči hledě. Fabín se domníval, že chodí pan Pavel do cihelny za Anežkou a přísahal mu pomstu. Zverboval druhy své Mašáta a Kaňku, zosnoval s nimi plán, že pana Pavla na cestě do cihelny přepadnou a o peníze, ježto věděli, že vždy větší částku u sebe chová, jej oloupí.

Pan Pavel šel jednou na pole „do hnízd“ zvané a potkal cihláře. Dosud nebyl s nikým z cihelny hovořil a zdaleka již na mistra volal, by na něho počkal. Od něho se dověděl, že Anežka u něho slouží, ale že není již oním veselým slavičkem, jakým bývala a že věsí ustavičně hlavu. Je nyní velmi malomluvnou a smutnou. Klečívá prý před obrazem Nejsvětější Rodičky Boží dlouho do noci a modlí se. Po pacovské pouti hodlá jíti do Prahy do služby, aby tak ušla ustavičnému nadcházení Toníka Vlkovic, který ji několikrát již ruku svou nabízel. Nemíní se vdávati a chce až do smrti své v Praze setrvati, vzdor všemu domlouvání se strany Petruščiny.

Pana Pavla rozmluva s cihlářem velmi dojala a když byl polnosti své obešel, vrátil se, hluboce v myšlénky pohřížen, domů. —

Tu neděli před svatým Bartolomějem, byla Anežka v městě na ranní. Domů šla s Petruškou po Blatech. Byly již za městem, když jim v tom náhle vyšel pan Pavel vstříc. Anežka se ulekla jeho bledého obličejce, kdežto pan Pavel zůstal jako omráčen státi. Sněhobílá barva obličejce jejího činila jí dojemnější, krásnější. Velké oko snivé na pana Pavla pohlížející, zdálo se růsti, a pan Pavel se musel o hůl podepřít, aby neklesl; konečně se vzpamatoval, sepjál ruce a zvolal: „Anežko, buď milosrdnou, vrať mi poklid duševní, jenž se tvým odchodem z domu mého odstěhoval — o, vrať se zpět, sice si zoufám!“

„Bože, Bože můj!“ vzdychala ubohá dívka, klesajíc do náručí Petrušce.

„Bude to její smrt, pane Pavle, máte-li děvče rád, hleďte ji učiniti radost; smířte se s Bohem, učíte vyznání viry v našem kostele a Anežka bude vaší — do smrti!“ zvolala prudce Petruška.

„Ale moje přesvědčení? —“

„Eh, co, vaše přesvědčení? to si můžete dáti pošenskému panu učiteli vycpati, vyzná se v tom výborně, vy jeden — sobčel!“ a vezmouc Anežku za ruku, pospíchala k cihelně. Anežka kráčela bezvonně s ní.

Pan Pavel pohlížel za odcházejícími ženštinami, pak si z hluboka oddechl a pravil:

„Petruška má pravdu; její návrh jest hodným uvážení — budu o něm doma přemýšleti a večer půjdu do cihelny.“

Povolným krokem ubíral se po ní pěšinou k zámeckému parku.

„Haha, doma budeš uvažovat, bloude, a na večer zabrousíš k cihelně — haha, brachu, děláš účet bez hostinského. K cihelně přijdeš, ale až tam nedojdeš —“ zamumlala postava ležící ve škarpě u silnice; a když se pan Pavel stromořadím topolovým k starému dvoru zatáčel a pak po ní cestou k svému dvorci ubíral, vymrštila se jako rtuť a zmizela v blízkých chalupách.

Byl to Fabín. —

Doma neměl pan Pavel pokojné chvíle a různé postavy míhaly se mu před očima. Usedl v besídce zahradní a oddal se snění. Zdálo se mu, že vidí Libuši, jak k němu ruce spíná, jakoby jej o něco prosila. Tu padla na kolena svá a jala se modliti. Modlitba její provívala celým nitrem jeho, a on se cítil býti povznešen do krajin nadzemských. Libuše ukazujíc k nebesům, kývala naň, vznášela se v oblacích, až za růžovými obláčky zapadajícího slunce zmizela. Aniž by věděl co činí, sklesl na kolena a spínaje ruce k nebi zvolal: „Ano, světice, rozumím ti, velký a mocný jest Hospodin a my jsme bídní tvorové jeho!“ V tom se ze snění svého probudil. Slunce chýlilo se k západu. Tichý, teplý větérek pohrával vlasem jeho, tak že se mu zdálo, jakoby andělská hudba ze zdáli zaznívala. Vzduch byl nasycen vůní resedovou, ba zdálo se mu, jakoby byl i zápach vonné fialky — zamilovaného kvítku nebožky Libuše — ucítil. Tím byl dotvrzen v domněnce, že jej byla Libuše z oné nadhvězdne výše navštívila a on počal o snění svém přemýšleti. Zdaž jej Libuše neprosila sepjatýma rukama, aby se k pravému Bohu obrátil — ukazujíc mu cestu k věčné blaženosti. Ano, svlékne starého člověka a obleče se v roucho nové, stane se lepším a hodnějším.

Počalo se vyzváněti klekání. Pocitem vroucí blaženosti naplněn, sepal ruce své, naslouchaje harmonickému zvuku zvonu, jenž věřící k modlitbě vybízel.

O jak se zastyděl, že neznal se modliti překrásnou modlitbu „Pozdravení andělské,“ pročež zvolal hlasem největší zbožnost a vroucnost jevícím:

„Všemohoucí Stvořiteli, jenž řídíš osudy lidské a dáváš vycházeti slunci, aby oblažilo spravedlivé i nespravedlivé, jenž kážeš deštiti na pole patřící věřícím i nevěřícím, přijmiž zbloudilého syna na milost, nebo věřím, že Jsi mocný ve své milosti a spravedlivý v trestání!“

Oddechl si, jakoby velká tíže s prsou jeho se svalila a odebral se do své komnaty.

D r o b n o s t i.

Odkud běrou Jesuité peníze? Jak známo, o žádném katolickém řádu nebájilo se tak mnoho a tak nesmyslných věcí jako o tovaryšstvu Ježíšově. Zmíněnou otázku, odkud běrou Jesuiti peníze, dal kdysi P. Kerkhove, člen tovaryšstva, jeden z nejoblíbenějších a nejzáslužnějších kazatelů. Jedné neděle vystoupil na kazatelnu a když byl jako vždy úchvatně promluvil k duším věřících, sdělil s posluchači otázku, jež mu byla předložena k zodpovězení, a doložil, že následující neděli veřejně na ni odpoví, vyzýváje věřící k nejhojnějšímu účastenství. — Jak se dalo očekávat, byl zmíněného dne chrám nejen k unačkaní přeplněn, nýbrž nesčetné zástupy lidu stály ještě přede dveřmi a všickni byli žádostivi, jaká bude odpověď na tuto neobyčejnou a zajímavou otázku. V určitý čas vystoupil Pater Kerkhove na kazatelnu a měl opět jednu z těch proslulých svých řečí, jež trvala déle než hodinu a již bylo s největší pozorností nasloucháno. Když ukončil své kázání a udělil požehnání, hotovil se opustiti kazatelnu, jako kdyby byl docela zapomněl na důležitý předmět, který dnes tak přčetné posluchačstvo do chrámu Páně přivábil. Pojednou se obrátil a pravil: „Ach, nebyl bych si více ani vzpomněl na svůj slib. Přáli byste si zvědět, odkud běrou Jesuiti peníze, že mohou vždy tak krásné chrámy zbudovati a ještě krásněji zařizovati a že se jim krátce nikdy ničeho nedostává. Poněvadž však jsem to sám nevěděl, obrátil jsem se na svého představeného s otázkou: „Otče převore, odkud pak běrou Jesuiti peníze?“ — A mám vám říci, jakou mi dal odpověď? Tady jest!“ — V témže okamžiku zavládlo v kostele ticho přímo hrobové, — nikdo neodvážil se ani vydechnouti, aby ani jediného slova mu neušlo; neboť každý očekával důležité odhalení. „On mi řekl: „Otče Kerkhove, do toho vám pranic není!“ Nu pakli mně, jenž jsem přec tak starý muž a tolik let již společnosti náležím, do toho nic nebylo, — pak vám, moji nejmilejší, teprva nic do toho není. Benedicat vos omnipotens Deus, Pater et Filius et Spiritus Sanctus!“ — A odešel vážně z kazatelny! Ty dlouhé nosy jeho posluchačů! — — —

Obsah čísla 3. „Obrany víry“:

Protestantské missie. (Ben. Stim.) (P. Th. E.) — Opuštěná. (Napsal V. Č.) — Toskánská dívka. (Napsal V. Č.) — Jak se naučila modliti se. (M. W.) — Pa-pežův hodinář. (M. W.) — Pius VII. jako zajatec v Savonně. (—š. —k.) — Sůva. (V. D.) — Od Křemešnické pouti do Pacovské. (Dle pravdivé události načrtl Antonín Plaček. Pokračování.) — Drobnosti.

K tomuto číslu přiložena jest příloha: „Vyznání Taxilovo.“ Strana 105—108.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Harcovníci katolické Církve.

Známo jest, že v době válečné, při každé armádě tak zvaná lehká jízda za velmi důležitou se pokládá, jelikož vždy stojí připravena jsouc na povel onomu křídlu spěti na pomoc, které v ohni již buďto ochabuje, nebo kterému přesilou nepřatel nebezpečí hrozí. Něco podobného se děje i s naší sv. Církví. Naše sv. kat. Církev jest také velikým svobodným Velevojem, který již proto jest velikým, že neustále musí v každé době válčiti, a téměř již dva tisíce let válčí, aniž by jí nepřatelé odolali nebo seslabili. Naopak. Její nebeský Zakladatel, Ježíš Kristus jí tak nadpřirozeným způsobem sil, zbraní a bojovníků sesílá, že jenom člověk slepotou raněný nevidí i tento veliký zázrak, který se den co den, rok za rokem opakuje. Hlavním a předním vojem sv. Církve však jsou rozvětvené po celém světě řady řeholné, tvořící obrovskou hradbu, proti nepřatelům, odrážejíce po staletí útoky lži, tmy a zhoubců blaha i spasení člověčenstva. Harcovníky lze nazvati katolické spolky, ve kterýchžto přední místo zaujímá proslulý spolek sv. Vincence de Paula. Jest věru překvapující, jak spolek tento, neobyčejnou činnost rozvíjuje po vlasti naší, a jak blahodárné účinky jeví skutky jeho. Nepřatelé boží vytrubují bombasticky do světa, jakoby kromě kněží jenom několik babiček Církve naší kat. tvořilo. Ale jsou si toho dobře vědomi, že mocné a neumořitelné sbory mužů laiků, v pravdě katolické, pod vlajícím práporcem Kristovým své síly soustřeďují, aby utvořily v časech zlých nezdolný šik proti nim, a že Kristus jedině je udatností i sebezapřením naplňuje. Sv. Vincenc z P. vzbudil po celém širém světě syny katolické sv. Církve, by chopili se díla velikého, pracující pro blaho duše a těla nejen svého ale i svých bratří. Zbytečno by bylo jmenovati zásluhy a důležitost spolku tohoto, jelikož až tůze znám jest po celých Čechách. Nebude nás jistě zajímati více činnost Vincencianů cizozemských i zámořských, jako zde, v naší vlasti, kdež spolku tomu zvláště dobře se daří. Ovšem že po Bohu a sv. Vincenci musíme největší zásluhu o vývin a zdar přičísti vysokorodému p. hr. K. Er. Nosticovi, který s vys. důst. p. řiditelem Fr. Schönbeckem celou činnost spolku řídí a spravuje. Tito dva vyvolenci boží pracují s příkladnou láskou a obětovností tiše na národa roli, bez hluku, bez křiku, a velikou zásluhu si takto dobývají o celý národ český. Kéž Hospodin je po dlouhá léta v zdraví zachová!

Přihledneme-li k jednotlivým konferencím jak rozmanitě závodí v dobrém činění, pak srdce radostí poskočí každému katolíku. Na Smíchově, v Karlíně

a na Žižkově, zařízení jsou jídelny, kde se pokrm skýtá ubohým chudákům, kteří nejvíce zakoušeti v zimě musí. Jiné konf. zase zakládají velké knihovny, skytajíce pokrmu duševního, kde mnohý zablouzenec opět k životu věčnému probuzen jest. Některé konf. zakládají fondy, z kterýchž se půjčují peníze bez úroků, a darují i větší obnosy na vykoupení chudáka z drápů lichvářských. — Pozoruhodná jest činnost konference svatého Václava na král. Vinohradech. Aby větší rozvinouti mohli činnost, zařídili členové podomní sbírky, nevynedávající takto ni jediného domu, by podíl nebral na bohumilém díle konference této. Tyto podomní sbírky, mají důležitost. První, že mnoho peněz se sejde, a za druhé, že v některých domech se praví Lazarové a Jobové naleznou, kterýmž se rychle pomoci poskytne. To vidouce právě dobrodinci, s ještě hojnějšími obětmi přijdou Vincencianům vstříc, a konf. nabývá vážné známosti, více a více šíříc pole činnosti své, a požehnání Boží očividně roste. Ovšem hrubého odbytí se také členům někdy od „osvícených“ nevěrců dostane, ale to je neodstraší. Slouží jim to k záhavě. Ze podomní sbírky jsou značné, třeba se teprv prvníkrátě odbývaly, dokazuje následující rozdíl z výročních zpráv: Úhrný příjem z roku 1887., kde ještě sbírky zavedeny nebyly, obnáší 744 zl. 3 kr. a z roku 1888, již 1168 zl. 64 kr. Jaká to rozvaha! Z toho vyplývá, že konf. tato, dobře pochodila. Pročež bylo by zajisté prospěšno, kdyby i jiné konf. příkladu toho následovaly, vidouce tento dobrý výsledek. Jedině tímto přechodním mostem docílíme rovnováhy mezi boháči a chudinou, a sociální otázka se i tímto částečně řeší. Jinou a velice důležitou výhodu zříme dále: Vidí-li vlažní u víře boháči tuto Vincenciánskou mravenčí pilnost, sprátele se pomalu i s vírou, a neusmívá-li se zcela s ní, pak alespoň přestanou býti nepřáteli její, vidouce požehnané práce horlivých katolíků — Vincencianů. V. D.

Zprávy o výsledku katolické missie.

Podává P. V. Bosáček.

Podali jsme v čísle 3. některé číslice o nezdaru protestantské missie v Asii a Africe a to z pera protestanta. Nyní chceme poukázati jak se vede v těchže zemích missii katolické.

I. V Asii a sice: 1. v Palestině dočítáme se o úspěchu milosrdných sester.

Tyto sestry počtem ještě velmi nepatrným působí v prospěch blaha celého člověčenstva. V Jeruzalémě 7 sester obsluhuje denně průměrně na 350 nemocných všeho vyznání. Mimo to vycházejí po dvou do blízkého okolí vyhledávat nemocných a třikráte za týden navštěvují malomocné v Siloe a údolí Kidron, umývají a zavazují hniající rány těchto nešťastníkův. Jest prý tato obsluha ještě nedostačitelná a čeká se na založení ústavu pro tyto ubožáky.

Z Betléma vycházejí milosrdné sestry jednou za týden do Hebronu, který jest znám fanatickou záští moslimů. Nicméně i tu zvítězila láska dobrých sester, že aspoň jim úřadové povolili světničku k dispozici.

2. Přední Indie znamenitě zkvétá pod missionáři Jezuity. Ačkoliv tito se nadlidsky namahají, nicméně nestačí vyhověti všem prosbám; od vesnice k vesnici šíří se křesťanství, kaple a školy vyrůstají jako houby.

3. Zadní Indie. V apoštolském vikariatu Malaky pracuje 25 kněží společnosti Pařížské. V městech jako právě v Malace, kde na 2000 křesťanův se počítá, dobyli si po velikém namahání stejného práva s jinověreckými ústavy. Nyní jsou na tom, aby i u divokého pronárodu své missie rozšířili. První pokus učinil P. Borie, jenž ku 600 vyučoval a pokřtil.

4. V Číně, kde činskofrancouzská válka zkvétající osady a práce mis-
sionářů krvavým bojem zničila, pokračuje se na novo, aby se, co rozbouřeno
opět postavilo. Obrácení množí se právě v těch místech, kde se nejvíce proti
křesťanům zuřilo. Ovšem nové překážky se naskytly v současném proselytství
protestantův, jichžto vyslanci z Anglie, Ameriky a Německa po ukončení války
zemí procházejí a známými prostředky vlivu u Číňanův se domáhají.

Jaké ponětí náboženské mají Číňané o svých bůžkách, svědčí tato
událost:

Ve Fuchu zemřel velitel posádky za takových okolností, že smrt jeho
přičítána na vrub bůžkův tamní pagody t. j. chrámu pohanského. Ihned
vydal místokrál rozkaz, aby božici jako vinníci potrestáni byli. Což se stalo
následovně:

Prefekt zabavil 15 dřevěných model, jimžto hned oči byly vyloupány,
aby snad nepoznaly svých soudcův a jím rovněž jako veliteli se nepomstily.

Na to dále se rozsáhlé vyšetřování, po němž nebožáci odsouzeni:
Hlavy jim byly staty a do rybníka uvrženy, chrám jejich zavřen, aby město
před nimi na vždy mělo pokoj!

To by bylo výborné pro zasmání, kdyby tito pohané zrovna tak ne-
nakládali s živými vyznavači křesťanské víry.

5. V Japonsku, kde před 30 roky sotva stopy po křesťanství bylo, čítá
se dnes na 35.000 katolíkův.

II. V Africe. Kardinál Lavigerie podal při své apoštolské cestě po
Evropě všem vládám svůj pamětní list o hnusném otrokářství, jak ho Moha-
medané v Africe provádějí. Počet těch obětí roste vůči hledě a obnaší ročně
přes 400.000! Spůsob pak a zacházení s těmi ubohými otroky jest nad po-
myslení hrozný. Není divu, že tento vážný kmet, kardinál Lavigerie, došel
ohlasu po celé Evropě a u všech vládních kruhův. Kéž se podaří tomuto
muži jako druhému Linkolnovi zpřetrhati pouta těch ubohých černochův.
Pak jistě i sv. kříž slaviti bude vítězství v Africe.

V Abyssynii ublížila sv. missii mnoho válka Italů, kteří mermomocí
by nějaké to území (kolonii) urvali, aby, když nemohou doma vynikati,
aspoň za mořem nějaké nabyli slávy. Nicméně dovedli missionáři při těchto
nepokojných časech 630 pohanův obrátiti a pokřtiti.

V Madagaskaru přijalo minulého léta v katedrálce Tanarivské za velké
slávy sv. křest 92 dorostlých pohanů. Tato obrácení vzbudila velikou po-
zornost i u jinověrců, ani mezi obrázcenci se počítají tři členové prvního mi-
nistra Rainizanamanga, ba i jedna 80letá matrona z královské rodiny.

Nejvíce působí zde kněží od sv. Ducha, z nichž mnozí vylili mučen-
nickou krev. Trappistům na jihu Afriky velice dobře se daří dílo spásy.
Roku 1888 vykazují oni již 9 missionářských stací, jimž po většině dávají
jména marianských míst poutních, jako: Marianské údolí, Oetting, Loretta,
 Lourdes, Czenstochov atd.

„Dílo na rozšíření sv. víry“ vykazuje r. 1887 příjmy na 2,465.462 zl.
38 kr., z čehož

na Asii vypadá	1,181.420 zl. 92 kr.
na Afriku	486.938 zl. 60 kr.
na Australii	242.951 zl. 42 kr.
na Ameriku	204.257 zl. 88 kr.

Bohu díky! Od roku k roku vycházejí noví a noví horliví kněží co
missionáři, aby rozsílili království boží na zemi.

Nemůžeš-li penězi, aspoň modlitbou pomahej na tomto díle spásy; staň
se apoštolem modlitby.

Ku vzpomínce na † kardinála Bedřicha.

Roku 1809 na krátce po ukončení krvavé války s Napoleonem, vyšla si jedna z nejvznešenějších paní ve Vídni po svém obyčeji na procházku. Ze však procházky její bývaly zároveň pochůzkami samaritánské lásky: ušlechtilá paní zamilovala kroky na odlehlé předměstí, chtějíc tam navštívit nešťastnou rodinu, kteréž se byla ujala. Mělať na sobě jednoduché roucho a tvář zahalenou temným závojem. Nikdo neměl jí poznati — nikdo neměl věděti o mnohých tajných skutcích milosrdenství, v kterých si libovala. Jedině starý, věrný, zkušený sluha, kterýž bývával důvěrným jejím v podobných příčinách pomocníkem, kráčel opodál za milostivou — kněžnou.

Došli na předměstí. Tu bylo se jim zahnouti do úzké uličky. A hle na rohu stálo děvčátko, drnkajíc na kytaru a zpívajíc prostou píseň, zajisté proto, aby spíše dostalo almužnu. Stříbrný blásek mladičké zpěvačky pronikal k srdci, nevinná tvář a zaslzené oči útlého děvčátka dojaly duši šlechtné paní. Zastavivši se opodál, pozorovala mladou desítiletou žebračku a po tváři, po šatu chatrném sice ale čistém ihned seznala, že uplakaná zpěvačka hodna jest pomoci. Za tou příčinou přistoupila dobrotivá kněžna k děvčeti, a s patrnou laskavostí svou dodala žebračce odvahy, že nesmělým, třesoucím se hlasem jala se prositi: „Ach milostivá paní smilujte se nad ubohou matičkou mojí a bratrem mým. Oba jsou nemocní — leží doma — a nemáme ani na léky, ani na chlebiček.“

Při těch slovech se zalily ubohé panence oči na novo slzami. Ušlechtilá lidumilka viděla zřejmě, že to neprosí cvičená žebračka. I vece k ní laskavým hlasem:

„Ubohé dítě! A proto musíš ty žebrati? A chodí-li pak k nemocné matce tvé lékař?“

„Chodí, milostpaní. Ach, jest to dobrotivý laskavý pán. Bývá u nás každý den — ale ale“

„Nu — ale? — Mluv jen mé dítě!“

„Ale,“ pravilo děvče. „My nemáme peněz na léky. V lékárně nám nechtějí čekati — nechtějí vydati lékův bez peněz. Proto jsem počala žebrati. Lék stojí dva dvacetníky — a já nedostala dosud leč dva groše. — A bratr můj má hlad — a maminka nám umře.“

Pro pláč nemohla dále mluvit.

„Upokoj se mé dítě,“ pravila kněžna. „Tu máš tolar. Jdi, zaplať v lékárně léky a kup něco teplého pro bratra.“

Děvčeti spadl se srdce těžký kámen. Oči se mu vyjasnily, a srdečné: „Zaplať Pán Bůh, milostivá paní! Zaplať Bůh,“ vinulo se ze rtův.

Políbivši šlechtné dobroditele ruku, kvapila odtud.

„Josefe,“ pokynula kněžna věrnému služebníku, „pospěš si za tímto dítětem. Já půjdu za tebou.“

Služebník, uvyklý na takové rozkazy, pospíchal skutečně za děvčetem, nic však méně děvčátko bylo by mu upláchlo, kdyby se nebylo zastavilo v lékárně, kdež si napřed zaplatilo lék pro matku, a pak v hospodě pro polívku. Vyšedši z hospůdky s polívkou v hrnku a s telecím masem na misce, musilo pak jíti povolně, a Josef mohl již stačiti. Netrvalo dlouho —, děvče vešlo do nepatrného domku a po schodech do chatrné světničky. Josef vešel za ní až do domu a zvěděl, že tu skutečně přebývá nemocná vdova s dvěma sirotky. Poznamenav si dům a číslo, pospíchal zase k milostivé kněžně, kteráž se byla povolně ubírala za ním.

„Děvče mluvilo pravdu, milostivá kněžno!“ zvěstoval věrný sluha šlechtné paní své, když se byl s ní setkal.

„Nuže pojďme!“ pravila kněžna. I šli, až došli do domu, kdež přebývala vdova. Dole při zemi vstoupila neznámá kněžna do světnice; bylať to ševcovská dílna. Mistr, uvítav zdvořile vznešenou paní, pověděl jí, nač se

ho tázala. „Matka onoho děvčete,“ pravil, „jest dobrá tichá paní. Muž její byl důstojníkem, ale padl v bitvě u Aspru. Vdova zůstala bez peněz a bez pense. Pokud byla zdráva živila se a děti své prací. Zatím se roznemohla — rozstonal se jí také syn, a tu nastala bída. Já sám nemám mnoho — mám osm dětí a živím se řemeslem. Pokud se dalo, pomáhal jsem, ale člověk chudý nemůže, jak by chtěl. Nyní nastává činže — já čekám na peníze — potřebuji na kůže — nesmiluje-li se nad ubohou vdovou Bůh a dobří lidé, nevím jak to s ní dopadne!“

„A jste vy domácí pán?“ tázala se kněžna.

„Jsem.“

„A mnoho-li jest vám dlužna ubohá vdova?“

Dobrosrdečný švec pověděl. Nebylo toho mnoho.

„Můj milý pane mistře,“ žádala kněžna, „napište mi kvitanci na příští půl leta. Co vám dlužna, přirazte k tomu. Tu máte peníze“ — Šlechtěná kněžna vysázela peníze; švec všecken utěšený napsal kvitanci — shrábl peníze, a vznešená lidumilka kvapila po schodech nahoru do pokojíčka, kdež zůstávala nemocná vdova.

Mezi tím, co byla kněžna na cestě a u ševce, nemocní podivně se utěšili. Blažená panenka jedva byla vstoupila do dveří s hrnečkem a miskou, hned na prahu volala: „Bůh nám pomohl, maminko! — V lékárně jsem zaplatila za lék a tu nesu polévku, pečení, housky.“

Matka se pozdvihla na loži, pozdvihl se tolikéž i syn.

„Ale Marjánko, — pověz,“ tázala se matka slabým hlasem, „kdes to vzala?“ — „To já sama nevím, jak jsem k penězům přišla,“ vece utěšené dítě. „Bez pochyby pomohl nám Pán Bůh sám. Říkáváte nám maminko, že Pán Bůh lidem na pomoc sesílá anjely. Zdá se mi, že to učinil dnes také nám. Já stála na rohu — a zpívala jsem. Z počátku nedostala jsem leč několik krejcarů. V tom přišla taková krásná milostivá paní — zastavila se u mne — promluvila na mne tak laskavě, jako anjel — a dala mi dolar. Já běžela do lékárny, zaplatila jsem dva dvacetníky za lék, zastavila jsem se v hospodě, a tu nesu polévku, nesu pečenku. I podívejte se jen, co mi peněz vybylo!“

A tu všecka přeblažená vysypala peníze matce na klín. —

Pohnutá vdova sepjala ruce, zaslzené oči pozdvihla k nebi, a jala se modlit za neznámou dobroditelku. S matkou modlil se syn, modlila se i utěšená dceruška.

V tom otevřely se dveře. Kněžna, uzřevši je, ani se modlí, bezděky zastavila se na prahu. Marie se ohlídlá ke dveřím a zočivši milostivou paní, radostně zvolala: „Maminko, maminko, hle tu jest náš anjel!“

Matka i syn zděsili se — ale kněžna, vstoupivši do pokojíku, vece přívětivě: „Milé dítě, tys matku zděsila. Já jsem člověk jako ty. A vy milá matko, upokojte se, lehněte si — já si k vám přisednu.“ I jedva to byla pověděla, již seděla na stoličce, kterouž sama přistavila k lůžku nemocné.

Mezi tím uhnula se Mariauka do koutka, nevědouc, zač má mítí milostnou paní. —

Kněžna rozhlédla se po pokojíčku. Bylo tu viděti čistotu a pořádek při patrné chudobě. Tři lůžka, prádelník, stolek, několik stolic a obrazův, to bylo celé nářadí. Nad prádelníkem byla podobizna rázného muže v lajtantské uniformě. To vše nasvědčovalo dobrotivě lidumilce, že ji sem dovedl sám Bůh. — I jala se přívětivými slovy mluvit k nemocné a tudíž rozvázala ji ústa. Za malou chvíli zvěděla pak ušlechtilá kněžna, kterak se octnula nemocná v takové bídě.

„A proč jste nežádala císaře za milostivou podporu?“ tázala se posléze útrpná kněžna.

„Právě ty dni tomu dvacet rokův,“ odvětila nemocná, „co jsem se byla provdala. Můj nebožtík byl tehdejší strážmistrem. Že se vyznamenal na bojišti a v službě, po několika letech stal se poručíkem, a později měl

již povýšen býti za setníka. Můj nebožtík byl nad míru dobrý člověk — ač byl ve službě přísný, vojáci milovali jej jak otce. — Než měl také jednu chybu. On cenil zásluhy své příliš vysoko, jestliže mladším důstojníkům z vyšších rodův při postupování dávala se přednost bez ohledu na zásluhy. Před některým časem stal se takový mladičský pán setníkem, a mimo to hrdě urazil mého nebožtíka. Můj se rozlétl — došlo na souboj, a setník těžce poraněn jest. To vše stalo se na krátce před bitvou u Aspru. Můj nebožtík zahynul v té bitvě na bojišti. A to ještě bylo štěstím. Tak alespoň ušel hanbě, která ho čekala. Já prosila o milostivou výsluhu u císaře. Že však můj nebožtík neměl hrubě přítele, odmrštěno mne na čisto. Nezbyvalo mi leč živiti se prací a za těžkých časův jedno i druhé odprodati na výživu. A tu jsme se já s mým Alojsiem roznemohli — bída se zmohla u nás, a má ubohá Marie musela jíti žebrot.

Kněžna, vyslechši ubohou vdovu, otřela si slze s očí a pravila k nemocné: „Upokojte se milá paní! Poněkud mohu vám pomoci sama; ostatné přičiním se, aby se vám pomohlo.“

Nemocná děkovala s pohnutým srdcem: kněžna ale vyžádala si, by vše zachovala u sebe, a slíbila, že brzo přijde zase. Na to se zdvihla a položivši cosi zaobaleného v papíře, odešla, provázená důtklivými slzami matky a pohnutých dětí.

Zatím co kněžna prodlévala u nemocné, zašel si sloužící k domácímu pánu, mistru ševcovskému při zemi. Poctivý dobrosrdečný mistr obdržev činži, s kterou se byl již rozřehnal, velebil milosrdnou ušlechtilou paní. A to rozvázalo věrnému služebníku jazyk, že počal tolikéž sám vychalovati nepřehranou dobrotivost velitelky své, a mimo přísnou záповěď z nena-dání prozradil jméno její.

Když byla kněžna odešla, Marie přiskočila k stolu, rozbalila papír, jež byla neznámá dobroditelka položila na stůl, a hle tu vypadly čtyry dukáty. Mimo to bystrá panenka všimla si papíru. Poznala, že to písmo domácího pána, přečetla je — a hle byla to kvittance, že mají zaplacenou činži i minulou i na příští půli roku. Nové dobrodiní, nová radost, nové důtklivé neznámé milostivé paní.

Pro samou radost zapomenula Marie, že čas jest již běžeti do lékárny pro léky. Zpamatovavši se posléze běžela, co síly stačily. Ale jak se zdívala, když ji tu vlídně a laskavě oznamoval lékárník, že již i bez peněz může si choditi pro léky, jež matce doktor předpíše. „Bylať tu,“ pravil, „paní, která připověděla, že sama všechno zapraví.“

Marie, celá udivená přiběhla domů k matce jsouc na novo toho domnění, že paní ta dobrotivá nebyla člověkem, ale že jest to jistotně anjel nějaký. Avšak brzo se jí vyjasnilo. Sotva se byla dobrá panenka navrátila domů, pootevřel domácí pán dveře, dotazuje se, zdali smí dále.

„I ovšem, vítejte nám, pane domácí,“ pravila utěšená vdova, i jala se šlechetnému mistru vypravovati, kterak jim Pán Bůh pomohl z největší nouze.

„A víte-li, kdo tu to u vás byl?“ otázal se mistr, a to sice s takovou tvářností, jakoby měl klíč k obzvláštnímu jakémus tajemství.

„Anjel,“ zvolala Marianka, „Anjel! Není-li pravda, pane mistře?“

„Cosi takového,“ vece domácí, pousmívaje se dobrosrdečnému děvčeti. „Zatím ale vězte, že anjelu tomu říkají kněžna Paulina ze Schwarzenbergu.“

Snadno jest se domysleti, kterak se všickni radovali, Bohu děkovali, za šlechetnou kněžnu se modlili. Jedině Marii mrzelo poněkud, že se již odřící musila domněnky své o vidění anděla.

Na druhý den z rána přišel doktor a shledal netušenou proměnu. Syn seděl u kamen oblečený, a matka pokojně dřímala. — Lékař zkusil, jak jim jde tepna — a tázal se s podivením, co se stalo. „Tu zdá se mi vše jako poloviční zázrak. Vy jste zdraví — netřeba vám leč pokoje a posílnění.“

Nemocná vypravovala dobrodinci svému lékaři vše, což se bylo stalo, a šlechtetný lidumil doložil při konci: „Ovšem takováto doktorka může jiné léky předepisovati než já. Zápľaf jí to Bůh!“

Několik dní na to přišla dobrotivá kněžna zase navštívit nemocnou vdovu. Tato již seděla všecka utěšená, že může dobroditele své nyní náležitě poděkovati. Při té příležitosti prohlédla sobě kněžna pokojík, a shledala, že jest vlhký a tmavý. — To jí dodalo podnětu, že novým dobrodiním obmyslila vděčnou ovdovělou důstojnici.

Manžel šlechtetné kněžny, kníže Jos. Schwarzenberg, přijel právě z panství svých v Čechách do Vídně. Výtečná choť vyjevila šlechtetnému choti svému celou příhodu. Nešťastný osud ubohé vdovy dojal ho velice. I umínil sobě, že chce pomoci vdově, pokud jen možná. Nejprve hleděl nabýti celé jistoty o nebožtíku manželci jejím. Zprávy, kterých se dostalo knížeti z úst hodnověrných důstojníkův, byly vesměs chvalitebné: všickni litovali, že se stala krivda nevinné manželce statečného důstojníka, který se neprovinil jinak, leč že dal zpupnému, nezkušenému soku na pamětnou.

Po té vyžádal sobě kníže slyšení u spravedlivého císaře Františka, i oznámiv mu celou tu věc, žádal o milostivou podporu pozůstalé vdově s dvěma sirotky. Císař rozkázal všecko náležitě vyšetřiti, a napotom též napraviti krivdu, nařídív, aby se statečnému, věrnému, zasloužilému nebožtíku navrátila česť, vdově pak s dětmi by se vyplácelo ročně 200 zl. ve stříbře.

Než na tom nepřestala šlechtetná kněžna. Záleželoť jí na tom, aby tolikéž i děti na budoucí časy se opatřily. A byla k tomu právě vhodná příležitost. Na knížecích statcích v Čechách umřela staříckému správci zámeckému jediná dcera, jež byla otci svému jedinou pečlivou opatrovnici. Dobrosrdečný tento kmet neměl příbuzných, a potřeboval již i k zastávání úřadu svého jisté pomoci. „Dejme mu,“ pravila k choti svému věhlasná lidumilka, „dejme mu za hospodyní výbornou tuto vdovu, a pomůžem oběma. Syn její Alois hodí se starému správci za pomocníka, naučí se od něho službě, a může býti jednou nástupcem jeho.“

„Již vidím,“ vece na to pousmívaje se kníže, „již vidím, že mně při tomto dobrém skutku málo zůstane. Nuže budiž! Učiň, co chceš, a Bůh nám za to požehnej.“ —

Šlechtetná kněžna s usazeným okem děkovala knížeti, a pospíšila oznámit vdově, jakové milosti se jí dostalo u císaře, a kam se má v krátce stěhovati. Stařícký správce, kterémuž byla kněžna tolikéž úmysly své vyjevila, vděčně přijal z rukou milostivé paní své i řádnou opatrovnici i obratného pomocníka. — Netřeba dokládati, kterak celá ta rodina velebila Boha, vřelou duší nelíbené díky vzdávajíc andělské dobroditele své!

Podobných činův z života ctnostné kněžny Pavliny ze Schwarzenbergu mohli bychom ti, laskavý čtenáři, víc vypravovati. Než prozatím na tom jediném přestanem. Doložíme toliko, že šlechtetná kněžna ta byla *příkladnou matkou J. Eminenci* † *p. kardinála arcibiskupa Bedřicha*, jenž jako vzácné jablko daleko od stromu nepadl, nýbrž mnohokrát jen Bohu známou dobročinnost skrytě a tajně prokazoval.

Náboženská rozmluva v železničním vagonu.

Zajímavým v pravdě mužem byl Cardriver, který mne časně z rána vezl z Belturbetu ku Cavanskému nádraží, vzdálenému dvě hodiny cesty. O každém člověku, jehož jsme potkali, o každém domku, jež jsme minuli, věděl něco zajímavého. „Ale, příteli!“, zvolal jsem, podívav se na hodinky, „zdali pak dorazíme v čas na nádraží?“ — „Vlak odjíždí pět minut před devátou!“, odvětil: „Nikoliv!“ pravím, „deset minut před devátou“ a abych zabránil možné hádce, vytasil jsem se s jízdním plánem, kdež pravda mých slov potvrzena černým na bílém. Můj mnohohluvný vozka, přesvědčiv se takto očividně, šlehl koně několikrát bičem, týž dal se do klusu a tím způsobem dorazili jsme na stanici právě v okamžiku, když bylo dáno zvoncem znamení k odjezdu. Na štěstí zpozoroval mne strojvedoucí, i neodjel mi před nosem — jak to dělávají na příklad u nás — nýbrž jako příslušník trpělivého národa irského, na němž se po staletí mohlo také dříví štípat, osvědčil tuto národní vlastnost skutkem, — čekaje, až si koupím lístek do Mullingar a uhnězdím se ve vagoně. Pak teprve pustil páru, ohlušující hvízdnutí rozlehlo se vzduchem, vozy se rozkolíbaly a již to šlo bleskurychle kol polí, lánů, lesů, lučin, pahorků, údolí a řek.

Usedl jsem k oknu. Naproti mně hovil si na měkkém sedadle jakýsi velký, silný, černě oděný pán, — nejspíše protestantský duchovní, avšak nevyznačoval se žádnými zevnějšími odznaky tohoto stavu. Neznámý prohlížel svou tobolku; a zatím co chvílemi upřel svůj zrak v notiční knihu, aby činil porovnání, zabručel několikrát: *I cannot make it out*, — z toho nejsem chytrý. — Vyňal jsem z náprsní kapsy svůj brevír a hotovil jsem se k započetí modlitby. Rychle uschoval můj soused tobolku i knížku do kapsy a zadíval se na mne, pravil: „Hezký den!“ — Odvětim: „Velmi hezký den!“ V tomto vzhledě panovala úplná shoda mezi námi oběma. Chvíli bylo ticho. „Tahle krajina není zlá!“ začal opět. „Yes!“ — dím na to, „velmi úrodný to kraj, avšak jakmile budeme míti hranice této provincie za zády, budeme projížděti neúrodnými pláněmi.“

Můj cizozemský přízvuk, jakým jsem častoval angličtinu, vzbudil patrně v mém spolucestujícím chuť ku další rozmluvě. I začal hnáti na mne útokem celou baterií otázek, chtěje zvědět, kdo as jsem a co mne přivedlo do Irska. Po několikánásobném stereotypním „ano“ a „ne“, které nedovedly mu zjednatí dosti světla, učinil jsem konec trapnému tomu výsledku poznámkou: „Jsem katolickým knězem z Německa a mám k poděkování toliko knížeti Bismarkovi, že jsem mohl navštívit Irsko.“ „Jak to?“ — tázal se udiveně. — „Víte přec,“ odvětim, „že v Německu zuřil kulturní boj. Mnoho kněží vyrváno bylo oboru své působnosti, uvrženo do žalářů, aneb vypovězeno z vlasti. Mne stihl los vypovězení a tak dostal jsem se do Anglie a Irska.“ —

„Opravdu?“ pravil můj spolucestující hlasem, který jevil účast jeho v mých osudech, i opakoval vícekrát po sobě: „*I am going in for tolerance and forbearance*,“ — jsem pro snášelivost a trpění, — doloživ po chvíli k tomu: „tak jak zde existuje“ a rozplýval se chvalořečmi na protestantskou vládu, která i katolíkům poskytuje úplnou svobodu náboženskou. Nějakou dobu naslouchal jsem mlčky těmto slovům. Avšak já jsem spatřil i slyšel v Irsku o věcech, které mi přímo zakazovaly, mlčením dávatí souhlas svůj na jevo s chvalořečmi na protestantskou snášelivost.

„Jest ovšem pravda,“ — dím tedy, „že teď jsou zde poměry pro katolíky snesitelnější a my jsme uvykli příliš zlým okolnostem, než abychom v dovolení, že smíme nerušeně náboženství své zjevně osvědčovali, a v osvobození od útisků a chikanování vděčně neuznali velké dobrodiní, nám prokázané. Avšak nechci přece mlčením svým vzbuditi ve vás náhled, jako bych považoval ta dobrodiní, jež katolíkům od ovládajících je protestantů byla dopřána, za tak neobyčejně velká, že by byly hodny takové chvály. Ještě

nevymřela zde v Irsku generace, která žila pod nátlakem tyranských zákonů trestních, — všudež ještě narazíme v této katolické zemi na ruiny, jež způsobila brutální nesnášlivost protestantské vládnoucí strany a ještě dnes naléztí lze dosti nepoměrů, jež volají do nebe o pomstu!“

„Jak to?“ tázal se pln úžasu, jako by byl z vábného snu nevítanou rukou vyburcován.

„Jaký nátlak činily na katolíky zákony až ku emancipaci v roce 1829, — jest přec známo. Oni byli nerovnými heloty. V Galway bylo mi na příklad vypravováno, že katolíci nesměli si dříve u řezníků kupovati maso, dokud nebylo dáno zvonkem znamení, že protestanti obstarali si již svou spotřebu. V Belturbetu jsem zas slyšel, že žádný katolík nesměl v městěčku tom přenocovati; katoličtí dělníci a služby museli vždy na večer opustiti město a hledati nocleh na druhé straně řeky. Rozsáhlé, starobylé katolické chrámy a k nim přináležející domy a pozemky lze ještě dnes všudež naléztí v rukou protestantů, i tehdy, jsou-li tito ve zcela nepatrné menšině. V Tuanu na příklad jest velká katolická katedrála stále ještě stoličním chrámem protestantského biskupa, s nímž souvisí krásný arcibiskupský palác, zbudovaný uprostřed nakladného parku, kdežto katolický arcibiskup musí obývati zcela jednoduchý domek a bohoslužbu musel konati v bídné, zcela sešlé kapli, dokud katolíci vzdor své přílišné chudobě nezbudovali mu novou, daleko krásnější a rozsáhlejší katedrálu. A přec mezi obyvateli města a okolí jsou jen čtyry procenta protestantů. Jak se rozumí samo sebou, přešly také veškeré příjmy a majetek církevní na náboženskou obec této nepatrné části obyvatelstva. Totéž platí i o Galway, Limeriku, Dublinu a jiných městech. Kdybych chtěl mluviti o jiných, teď ještě zákonem chráněných nepoměrech, poskytly by mi školy dosti látky, počínaje universitami, které v této katolické zemi řízeny jsou duchem naskrze protestantským, až dolů po školy obecné, ve kterýchž — i v okresích výhradně katolických — chtějí-li si činiti nároky na státní podporu, nesmí žádný náboženský obraz zdobiti stěny, žádná modlitba býti konána, žádné znamení kříže býti činěno.“

Můj neznámý spolucestující jevil zřejmý úžas. Patrně z této stránky nebyl si nikdy povšiml poměrů katolíků. A ospravedlňovati své souvěrce přec nemohl. Aby přec na omluvu jich cosi uvedl, pravil: „Katolíci ukázali se vůči protestantům v zemích katolických neméně bezohlednými, než protestanti vůči katolíkům v zemích protestantských.“ —

„Na příklad?“ — tázal jsem se.

„Na příklad ve Francii v době Hugenotských bojů.“ —

„Což pak nenahližíte, jaký jest rozdíl mezi potlačováním nové sekty a násilným vnucováním cizího náboženství? Francie byla zemí katolickou. Poměry státní a církevní byly co nejúžeji spolu sloučeny. Na církvi nesměl nikdo toho nejmenšího přehmatu se dopustiti, aniž by tím nebyl otrásl základy státu. Tu bylo sem z ciziny importováno jakés nové učení. Noví učitelé kydají hanu na dosavadní náboženství lidu a otců jeho, oni ohrožují též neocenitelné pro občanský život dobro jednotnosti v náboženství, oni zavádějí rozbroy, který nutně měl za následek krvavé války občanské, oni rozšiřují učení, které otrásalo stěžejními sloupy státní budovy. Bylo v právu tázati se těchto nových apoštolů, kdo je poslal ku blásání tohoto nového evangelia, měli býti požádáni o důkazy pravosti tohoto svého učení; a jestliže naprosto nebyli s to, dokumentovati své poslání a prokázati pravdivost svého učení, jestliže daleko méně mohli ospravedlniti svou nauku, nežli socialisti svoji, poněvadž tito mohou obhajovati učení své aspoň jako nezbytný důsledek doktrin, přednášených státem placenými učiteli, — pak byla vláda v nejúplnějším právu, potlačovati toto nové učení a také násilím zakročiti proti těm, kteří je vzdor zákazu dále šířili.“ —

„Tak, vy tedy hájíte kruté zakročení francouzské vlády proti Hugenottům? Dobrá, pak i já chci ujmouti se počínání Anglie proti katolíkům irským!“ —

„Tím přec nehájím žádných ukrutností. Obhajuji toliko právo francouzské vlády, postaviti se na odpor novotám hugenotským i přísnými a v poměru k důležitosti věci stojícími prostředky. V krvavých válkách občanských, které následkem těchto novot zmítaly Francií, šlo se na obou stranách příliš daleko. Ani na jedné, ani na druhé straně nelze ospravedlniti kruté počínání. Jestliže však francouzská vláda měla právo vystoupiti energicky proti novému, pro celou zemi neblahému učení, nenásleduje ještě z toho, že byla anglická vláda oprávněna, diktovati nové učení poddanému národu. Irsko podobně jako Anglie bylo od staletí katolickým a uznávalo v katolicismu jedině pravé náboženství Kristovo. Cítil li Jindřich VIII. Anglický toho potřebu jeho se odříci proto, aby beztravně roztrhnouti mohl pouto, vízící jej k jeho řádné manželce a pojmuti mohl za manželku maitressu, — jaké vyplývá z toho proň a nástupce jeho právo, také od Irčanů žádati přijetí nového náboženství, které děkovalo vznik svůj tak prazvláštní choutce králově? Naopak — Irsko mělo právo a povinnost, hájiti víru svých otců proti Anglii, a ukrutnosti následujících po té válek padají jedině na hlavu Anglie.“ —

„Jsem toho náhledu, že v občanském životě má se upustiti od všelikých náboženských rozdílů a v míru a svornosti vedle sebe žiti.“ —

„V tom s vámi zcela souhlasím; to ovšem dává předpokládati, že náboženské rozdíly již existují. V pozornosti k tomuto pravidlu dávají katolické státy protestantským následování hodný příklad. Není mi známo, že by některý katolický stát, aneb katolická majorita ve státu onom nedopřála některé v hranicích jeho stávající protestantské společnosti náboženské — o nově vznikajících sektách tu nemluvě — v míru a pokoji vedle katolické církve se rozvíjeti, aneb že by si byla dovolila takové utiskování protestantské menšiny aneb některé nabyté protestantské provincie, jak to učinila Anglie s ohledem na Irsko a nedávno ji v tom Prusko vůči svým získaným katolickým provinciím následovalo; že se naproti tomu stát, kde ujalo se pravé náboženství, brání proti zavedení nějaké nové sekty, — toť jeho právem i svatou povinností.“ —

„Vy tím míníte, když stát domnívá se býti v držení pravého náboženství a nové učení pokládá za bludařství.“ —

„To přec by muselo řiditelům státní moci dostačiti, aby chránili domněle pravé náboženství proti zaváděnému domnělému bludařství. Než vy přec přiznáte, že někdo může míti netoliko subjektivní, nýbrž také pravou objektivně naskrze odůvodněnou jistotu o tom, že jest v držení jedině pravého křesťanského náboženství.“ —

„V držení jedině pravého křesťanského náboženství — —“ opakoval můj neznámý spulcestopatel, povážlivě se na mne zadívav. .

„Ovšemť,“ odvětil jsem; „či se domníváte, že Kristus zavázal všechny lidi ku přijetí svého náboženství a k mučednické koruně pro ně, aniž by mu byl vtiskl ony známky, pomocí nichž ono s určitostí naprostou může býti uznáno za jeho náboženství?“ —

„Mám za to, že různá křesťanská pojmenování jsou všechna stejně dobrá. Všechna vedou k témuž cíli a v podstatných bodech souhlasíme spolu docela.“

(Pokračování).

O štěstí společnosti.

Č. Vznešené divadlo rozvinuje se před naším zrakem, pozorujeme-li běh tohoto světa, vznešené snahy a veliké výtvoxy svého století: divadlo opravdové glorie lidského ducha, rozumu. Vidíme tolikrát a velkolepá díla rozumu, jež vytvořil pro potřeby a pohodlí života, že duch lidský, zdá se, zjevuje všechny své vrozené schopnosti, jeví se v těchto dílech společně s mocí jeho.

Jaký pokrok! Jaké divy umění stavebního! Rozvoj zemědělství vodo-
vody, průplavy, umělé přístavy obchodní, upravení jezer a moří a řek,
jaké obdivuhodné výtvořiny rozumu! Jaké nemožnosti vykazuje ve strojích
parních, železnicích, parních lodích! Jaká dokonalost a rozmanitost v prů-
myslu nábytkovém, v umění skulpturním a malířském! Jaký ostrovtip
v krocení a zužitkování zvířat! Jaké množství nových zbraní a vojenského
náradí! Jaké bohatství léků a prostředků ochranných, značek a prostředků
k označení a sdílení myšlének; jaký oslňující lesk řečnictví, jaká něha bá-
snictví! Koliké druhy nástrojů hudebních, koliké formy hudby a zpěvu!

A nálezy a přístroje elektrické, sprostředkující bleskem myšlenku,
světlo, písmenu, sílu! Nálezy, jež vtiskly době společnosti naší význačnou
pečeť! A koliké opatření a zákony k bezpečnosti společnosti, k ochraně
před surovou silou a úskokem; jaké roztřídění života veřejného a ohraničení
obvodu moci právní! Jak ostrovtipné určování dálky, počtu a pohybu hvězd,
vědecký rozvoj celé jejich soustavy! Vůbec takové množství vědomostí, že
by bylo marným je hromadně jen vypočítati: zjevy a výtvořiny ducha, zasa-
hující ve všechny tyto poměry života občanského a osvěty jsou v pravdě
veliké a podivuhodné, ale ony nejsou jediným a hlavním cílem společnosti.
Ony tvoří hlavní známky pohodlnosti, blahobytu, vnějšího pořádku, ale nikoli
onen pevný, nepohnutelný základ, na němž vystavěti by se
dala budova svobody lidské, stálost, pokoj a blaho společ-
nosti.

Rozdělovati zákony přírody a soustavy, objasňovati příčinnou jejich
spojitost, znáti podmínky původu a konce bytostí, vyšetřiti příčiny a základní
příčiny světla, blesku, zjevů vzduchových, stanoviti velikost, vzdálenost, ro-
tační soustavu těles nebeských, vnikat v tajemství povahy duševní, činnosti
smyslů, znáti původ, život, tisícové podoby a druhy zvířat, všechny plody
půdy, tak že pro bádařského ducha není více žádného tajemství na nebi, na
zemi a ve vodách. Vše to jest bez odporu velikým a nádherným, a věda,
jež vše to obsahuje, skoro božskou.

Ale, budiž vše to hodno obdivu a uznání, jakož i jiné prospěšné a bá-
ječné vynálezy rozumu: jsou ony a jen ony samy v stavu uči-
niti společnost šťastnou?!

Totť otázka, jež se v zimničném ruchu doby naší naskytuje nejednomu
a nejednomu. — K řešení její cítí se více méně každý povoláním. Budují se
soustavy života a světa, četné a mnohé, z nichž každá pro sebe požaduje
patent pravosti a neklamného účinku.

Kde je pravda? —

Vysoce učený arcibiskup jagerský, dr. Josef Samassa měl
o tomto předmětu dne 23. října t. r. ve valné hromadě členů pensijního
fondu jagerské diecese řeč, řeč přímo epochální, jež se stala předmětem
všeobecné pozornosti, a jež bohatostí a původností svých myšlének stojí
dlouho jedinou svého druhu. —

* * *

Dějiny minulých věků poučují nás, že nikoli povrchní vzdělanost, nikoli
pokrok věd přírodních — byť i úžasný a k víře nepodobný — nýbrž toliko
duch důkladnou znalostí a následováním Kristovy nauky obrněný přináší
národům spásu a chrání je od záhuby. Kde učení toto bývá zanedbáváno
a znevažováno, tam přichází na jevo zmatek sobě odporujících, záhubných
ideí; a poněvadž mnohostrannost jich spočívá na individuálním významu
a libovůli jich zastanců a hlasatelů, mají všechny polohu vratkou. Nával
nauk působí kolísání, kolísání pochybnost, pochybnost zmatek myslí. Staré,
dosud neporušené základy bývají otřeseny; nejjasnější zásady pravdy, práva
i dobra se kazí a zjevně popírají, takže tito zarytí nepřátelé křesťanství
nejen nadpřirozený, než i tento přirozený řád, jehožto ochranu, objasňování
a utvrzování za svůj úkol vyhlašují — se všech stran zatemňují a dokonale
zvracují.

Jako hleděli ku zvrácení víry křesťanské odciziti a naproti ní postaviti rozum, tak vynasnažují se vytvořiti, jak dí, nový, čistě lidský, přirozený system morální, aby evandělickou kázeň životní a mrav křesťanský v-
plenili, zneužívajíce k tomu, aby své špatné zámysly ospravedlnili, pravdi-
vého a svatého výroku Davida proroka říkajícího: „Nebesa nebes jsou Pána,
zemí však dal synům člověka“ (žalm 113, 16). Ovšem dal jim ji Pán, ale
jenom aby dle věčných, nezvratných zákonů volně a především o své vlastní
blaho pečující, na ni vládli a jednou Tvůrci, nejvyššímu vládci, nejmoudřej-
šímu zákonodárci, věčně bdící Prozřetelnosti, neklamnému soudci ze svého
konání účty vydali.

Co víra, rozum, cit obecný, nepřetržité podání národů za základ víry,
ano všeho soukromého a veřejného práva a cti vezdy poznávaly a uznávaly:
samostatnou jsoucnost Boží a Jeho péči všeobsáhlou — to vědomky
obcházejí, ano to zavrhuji přímo jakožto hypotézu nikdy nedokázanou, nikdy
nedokazatelnou, a tvrdí, že život rodinný, rozumový, mravní a občanský řád
národů, celého světa nyní a vždy s úplným vyloučením Boha, Jeho zákonů,
Jeho moci, spolupůsobení a zakročování stvořen, zachován a zdokonalen býti
může a musí.

Vše co jest potřebno a užitečno k šetření soustavy života, k plnému
uskutečnění pravdy, k dosažení nejvyššího stupně mravní dokonalosti a —
jeli to vůbec možno — k dostižení posledního cíle, má a nosí prý člověk
a celé člověčenstvo dle své povahy v sobě. Tvrdí totiž, že příroda, jaká
jest, stává z vlastní síly, poněvadž jest sama sobě počátkem, zákonem, je-
diným cílem, vůbec vším. V této příčině není prý ani postavení jednotlivce
jiné, jenž docela vyplňuje povolání své, přiváděje k platnosti theoreticky
a prakticky u vědomí své osobnosti, to jest člověka rozumně jednajícího
jakožto pán nad sebou samým i nad činy svými svou vlastní důstojností,
svou neporušitelností, svobodu a zdokonalitelnost. Totéž prý pravý základ lid-
ského života, jiného zákona prý nepotřebuje. Na tom spočívá prý všechno
právo, všechna povinnost, svědomí — pravidlo ku správnému posuzování
jednotlivých činů, všechna ctnost, neustálý a nekonečný pokrok jednotlivce
a celé společnosti.

K tomu cíli člověk nepotřebuje prý ani nadpřirozeného, ani přiroze-
ného zjevení, žádného kladného, aspoň ne božského zákona, nepotřebuje slí-
bených odměn, posvěcování, požehnání Božího. Vše to nejen nečiní mravouku
čistší, nezlepšuje mravy, nýbrž jest spíše na překážku všelikého zdokonalování,
vzdělanosti a pokroku lidstva.

Jest přece zřejmo, tak se praví, že by svoboda, práva člověčenstva na
zmar přišla, kdyby se jsoucnost Boha mimo člověka a nad člověkem stojícího
připustila, jenž by nás svými zákony poučoval, požehnáním svým ozdoboval,
dary svými a odměnami podporoval; pravá, upřímná láska k dobru a pravdě
by přišla v nivec, kdyby člověk konal dobro jen z naděje na odměnu nebo,
což častěji se přihází, vyhnul se zlu jen ze strachu před trestem. A když
city člověka nejvnitřnější, nejoprávněnější kroceny jsou zákony Božími, ne-
zavládnu mužné, občana důstojné mravy, nýbrž poddanství, šzenštilá zba-
bělost.

Při tom k osobitým, vrozeným společenským právům člověka nehledí
se obzvláště podle ducha nauk církve katolické; životní dokonalost a ctnost
omezena jest na osvědčování pokory, poslušnosti a lásky; láska však, jak-
koli bezděky z přirozenosti naší se prýští a tudy sama o sobě dobrá jest,
může býti nedostatečnou, ano dokonce státi se i nebezpečnou a škodlivou,
obzvláště když tak velice s pravdou bývá zaměňována, že tato, jakoby byla
oné podřízena a významu skrovnějšího, úplně v lásce mizí a láska samou
pravdou se stává.

Všechno toto jaksi taksi stačovalo požadavkům nevyvinutých, nevzdě-
laných národův, dneska jest to však již stanoviskem překonaným. Zákon
a takoruka fatalismus praví, že s pokrokem člověčenstva ustupovati musí

víra rozumu, dogma vědč, zákony a instituce církevní zákonům a institucím občanským. Neboť celý pochod vývoje člověčenstva podroben jest zákonu absolutní a neodolatelné nutnosti. Jako postačovala prvopočátečným poměrům prvních dob modloslužba a byla podle toho relativně pravým náboženstvím, tak jest i křesťanství pouze přirozeným, nevyhnutelným výplodem rozumu lidského, jenž ukazuje na dobu člověčenstva sice vyvinutější, dnes však již přežilou, a jenž, ač mu člověčenstvo mnohými dobrodiními jest zavázáno, naše požadavky a snahy dnes již ukojiti nedovede: proto přísluší pokroku rozumu lidského, nynějšímu stavu věd, institucím politickým nové dogma, nové náboženství a zvláště nová mravouka, která by výhradně na svých vlastních, t. j. lidských zásadách spočívala jedině ze své vlastní síly byla a žila, tudy jednoduchá, pravdivá, jednotná, nezkratitelná a věčná byla, jako lidská přirozenost sama. Takto vzniká nové pravidlo mravní, nová pravda, nová politika, nové právo mezinárodní, nový řád společnosti a celého světa; a nic nemůže býti spasitelnějšího a žádoucnějšího, ježto člověčenstvo konečně osvobozené, k sebevědomí probuzené a vlády nad sebou samým se domohší kráčí takto slavně vstříc dokonalosti přiměřené, jeho přirozenosti a šťastně jí takto dosahuje.

Nauky tyto hlásají se veřejně, ozývají se za pochvaly množství s tribun politických — nedej Bože i s kazatelen! — vštěpují se mládeži školní i lidu jako pravá a jediná věda, výraz to ryzího člověčenství, v lidových knihách od smělých duchů, v časopisech a především v denních novinách. Zaslepená, zlá, pošetilá věda, která Toho, od něhož, v němž, skrze něhož všechno jest, ode všeho libovolně vylučuje! Ukrutná, nelidská lidskost, která lidstvo se všech nuzně k bídě krácející zbavuje jeho nejvyššího dobra, pramene všeho dobrého: Boha nyní i na věky; slepí vůdcové a mistři, kteří ve své nadutosti ještě se domnívají, že Bůh, z hloubi srdce jejich vypuzený, i ze světa může býti odstraněn, jakoby člověk, pro Boha ztracený, i Boha samého zničití mohl!

Tito lžímudrci dovozujíce jako požadavek pokroku společenského, že společnost s vyloučením Boha a jeho zákonů se upravuje a spravuje, podkopávají základ všech svazků společenských a připravují dokonalý rozklad. Vylučujíce Boha a jeho zákony, olupujíce člověka o jeho vrozenou důstojnost a hodnotu, snižují společnost na stroj více nebo méně uměle sestavený. Potom není divu, když člověčenstvo postrádajíc naděje v onen svět jedinou toliko zásadu uznává: sobectví; jedině toliko měřítko povinností: sprostou hrabivost. Jelikož tuto nelze úplně uhojiti, ani zmírniti, neštítí se onino, jsouce jí podněcováni, ničeho. Zde kořeny své mají komunismus, socialismus, nihilismus, tyto temné hrůzy, tmavé hroby společnosti. Jestli podstatou a účelem sociální existence veřejný klid, nevyrušovaná veřejná bezpečnost; a jakkoli jest člověku, bytosti společenské, potřebou tvořiti společnost, vyhledával v ní přece především záruku své sebeobrany a svého práva vlastnického. Avšak nic nezůstalo nedotknuto, nic neotřeseno vším tím, co posvětily božské i lidské zákony v zájmu blahobytu občanů, bezpečí společnosti, pokojného a blahého života.

(Pokračování.)

V čase jubilejním.

Napsal Antonín Plaček.

1. Pod širým nebem.

Jak se časy mění. Dříve byly císařské silnice jevištěm pestrého života. Vozatajové jezdili s nákladními povozy jeden za druhým a hospodský v Lejčkově, nepostačil smekati a známým vozkům, kteří pánovitě vedle svého dvouspřežení kráčeli, rukou kynouti.

Nyní arcit' jest jinak. Silnice osamotněly, a příjezdy k zájezdným hospodám zarostly travou a bodláčím, a staly se o samotě stojícími dvorci, jichž majitelé, zkoupivše vůkolní polnosti, rolnictvím se živí.

A to vše učinila pára.

A do našeho klidného údolíčka trnavského dostala se tato novomodní bohyně. Stalo se, že jednoho pěkného jitra přibýlo do našeho města několik inženýrův a měřičův, a tito počali měřiti, kopati a vrtati a změnili v brzku tvářnost' údolíčka našeho. Třeba koryto říčky Trnavky upravili a říčce kratší a rovnější směr vykárali, nemohli přece setřítí onen rozkošný půvab, jenž se návštěvníku této krajinky před očima prostírá.

Česko-moravská příční dráha, jinak česko-moravská transversálka zvaná, stavěla se po kuse. Tak jako náš chudičký Jih všeho po skrovnu dostává a vždy naposled, ač o vše musí mnohá leta žebrouiti, tak bylo i se stavbou. Konečně došlo i na trať Horní Cerekev — Pacov — Tábor.

Aby tak panský mlynář z hrobu vstal; podivil by se nemálo ohromnému kamennému mostu, stojícímu hned za panským mlýnem. Most tento spojuje kuňovskou stráň se stráňí nad panským mlýnem a učinil lživým pořekadlo, že se hory s horami nesejdou, ale lidé s lidmi. Pomocí mostu velikána, sešly se dva dosti vysoké pahrbky, ruce sobě na pozdrav podávajice. Panečku, ten by koukal. Však by to dlouho nevydržel, neboť jsa ze samoty, neuvykl by tak lehce ustavičnému skřipotu, syčení, hvízdání a hekotu. Dobře že již rumuje; však by byl po dobrém ani píd' země neodstoupil a ani kapku vody z potoka trnavského k napojení párního oře potřebné neodprodal, ať by pánové z města zlostí třebas pukli.

V době této jedná naše povídka.

Bylo parno. Každý, kdo právě nemusel v úpalu a vedru slunečným v potu tváří pod širým nebem se namáhati, utekl se pod stinné loubí rozvětvených stromů podél silnice rozsázených. I ten ptáček zpěvák ukrýval se v hnízdečku svém, požívaje odpoledního odpočinku, a jen jednotlivé rány a výkřiky od potoka daleko do údolí se rozléhající označovaly směr nové dráhy.

Asi okolo hodiny páté začala se obloha kaliti, a okolí jakoby obžívlo. Bylo viděti povozy vyjížděti na pole a do luk; krajinka jakoby se probudila z odpolední dřímoty. Slavičí hlásky linoucí se libezně z hrdélek venkovských krasavic mísily se v mužský hlahol, a příroda jakoby kouzelným prutem dotknuta, proměnila se rázem. Vše spěchalo, by buď trávy neb jetele našlo a v rychlosti se opět domů navrátilo neboť zítra byla neděle.

Tamo travnou cestou jede spřežení strakatých volů vedených dívkou. Právě zahýbala z travní cesty na silnici, — stojíc rovně na voze, v němž množství trávy promíchané různými žlutými, červenými a bílými kvítky nakupeno bylo. Majíc v jedné ruce otěže, točila v druhé vesele bičem, jímž občas ve vzduchu zatočila. Byla dokonalou kráskou. Její temné, hluboké, velké oko pohlíželo vesele kolem, líce jí jen plály, a bělostná pleť její byla růžovým nádechem zbarvena. Temný a jako hedváb jemný vlas, jenž jí volně v jediném pletenci až k patě po zádech splýval zvyšoval slíčnost' její.

Vjížděla právě z polní cesty na silnici, když uctila nějaký šramot na zadní části vozu a ohlednouc se, spatřila mladého muže v zadu na vyčnívajícím prkně státi a se na ni usmívati. Jsa po městsku oděn, máje knírky pod nosem a myslivecký klobouk na hlavě, poskytoval obrázek statného, slíčného juna. „Na zdar, Emilko,“ zasmál se vesele.

„To jsi ty, Jaroslave? jak si mne polekal.“

„Musím ještě dnes u vás v Záluží něco vyříditi, budeš tedy tak laskavá, Emilko, a svezíš mne k vám.“ Myslíl, že Emilka volouše popožene, avšak zmýlil se. Dívka škubla prudce opratí, a volečky zůstali jako na povel státi.

„Musíš slézti,“ pravila suše. „Nepovezu tě k nám do vsi. To by tak scházelo, abych tě po návsi vezla. Lidé by myslili, že jsem si k vám do Lhoty pro tebe zajela. Nikoliv, nejde to, musíš slézti!“

Jaroslav se nehýbal. Přičilo se jeho pýše, by jej dívka, již v srdci jako nejdražší skvost nosil, takto odbyla.

„Myslíš to do opravdy, Emilko?“ tázal se jí švarný jun pohlížeje na ni zamilovaně.

„Vari z vozu — anebo —“ a jakoby hrozbu svoji uskutečnění chtěla, pohrozila bičem.

Na takové odbyti nebyl zamilovaný jun připraven a seskočil po malú z vozu, pravil pak trpce:

„Nenadál jsem se, že budeš tak krutě se mnou zacházeti, víš, že pro tě jen dýchám, a —“

Děva švihla bičem, aniž by vyčkala dokončení trpké domluvy, a lehký po oz ubíral se zrychleným tempem ke vsi.

Odbytý mladík očekával, že se dívka ohlédne a naň zakývá, pročež zůstal v prostřed silnice státi; zmýlil se však velice. Emilka popoháněla volčata, jako by se bouřky obávala, a nežli se Jaroslav nadál, zmizela v zátočině.

Nyní se ohlédla a nikoho nespátřivši, vydechla sobě hluboce, odhrnula bělostnou ručkou do líce se jí valící lesklé kadeře a upevnila sobě nákrční šátek, jenž se jí byl uvolnil a větrem sem tam plál. Tu náhle volčata zmirnila běh, až konečně zůstala státi. Tam ve škarpě, ve stínu košaté lípy, ležela jakási hmota, od níž zazníval usedající vzlykot dětskému pláči podobný. Dívka seskočila s vozu, blížila se rychle ku škarpě. Zachvěla se, spatříc srdcelomný výjev. Nehybná hmota, proměnila se v živoucího tvora. Ve stínu lípy ležela mladá asi dvacetiletá žena, jejíž ztrnulý obličej smrtelnou zsinatostí pokryt byl.

„Matičko sedmibolestná, ženo, vždyť umíráte,“ a ohlížeje se po pomoci, zvolala:

„Můžete povstati?“

„Ne-mo-hu, u-mí-rám“ zasténala žena, jež jsouc jednoduše, avšak čistě oblečena, o uzlík pracně se podpírajíc, povstati hleděla.

Dívka se dlouho nerozmýšlela, uchopila dítě a donesla je opatrně na vůz, pak obejmula ženu, hleděla ji k vozu dostati. Pot tekla jí jako perly s čela po líci; nablédnouc slabostí svou, podepřela se o peň lípy a držíc těžce nemocnou v objetí, zaúpěla: „Bože, nemohu!“

Tu jako na zavolání blížil se Jaroslav. Již zdál spatřiv Emilčin povoz na silnici státi, myslil, že naň čeká. Zmýlil se však. Když se k povozu blížil, spatřil ji u nemocné žebračky. Aby se nemusel o žebrotu otírat a konečně snad se nakáziti, uhnul se do polí a krácel, jakoby něčeho neviděl a neslyšel, po humnech do Záluží.

Dívka pozorovala nemůžné a nekřesťanské si počínání zbabělce Jaroslava, a slza bolu zkanula jí z temného hlubokého oka. Vzdychna si a požeňnavši se svatým křížem, počala opatrně umírající ženu k vozu vléci. Sotva že však několik kroků učinila, přiskočil vysoký mladík k dívce a vzav nevinou do svých paží, odnesl ji jako pírkó k vozu, kde ji do kypré trávy uložil.

„To není práce pro vás, panno Emilko; tak útlé tělo nesnese této tíže. Proč pak jste nezavolala na Jaroslava ze Lhoty?“ káral ji švarný jun, jenž se právě z pole domů vracel a namáhání dívčino s neznámou cizinkou již zdaleka pozoroval.

Uzardělá dívka zalhala snad po prve ve svém životě, tvrdíc, že nikoho nespátřila, a děkovala se slzami v očích mladému junu, který však nepřijal chvalořečení toto, tvrdě, že nevykonal něčeho, co by chvály zasluhovalo, a dav uzardělé dívce otěže a bič do ruky, ubíral se rychlým krokem do vsi.

2. V Záluží.

Na návsi, před statkem bohatého sedláka Svobody bylo hlučno. Jaroslav byl již zprávu o příjezdu Emilky rozšířil, a starý Svoboda láteřil, až

se hory zelenaly, „co to jen tu holku mohlo napadnout, každé žebroty na cestě se ujímati“ a když byl Jaroslav konečně domněnku vyslovil, že snad umírající žena nakažlivou nemocí ztížena jest, nebyl ani k upokojení.

Zatím vjel povoz se živým dosud nákladem do Záluží. Opatrná dívka nezabočila do rodinného statku, nýbrž zajela před pazdernu, kde byly byty pro chudinu obecní a pro různé nepředzvídané případy připraveny. Zde stá-
nula. Hejno dětí a starších hospodářův obklopilo povoz. Emilka seskočila s vozu a obrátivši se k lelkujícím zvolala hněvivě:

„Co zde dřepíte, což nevidíte, že má smrt na jazyku? Odneste ji do pazderny, já zatím obstarám dítě.“ Nikdo se však nehýbal. Tu vzal starý Pruša dýmku od úst a nedbale rukou kynuv, zvolal:

„Nevím také, co ti bylo do té žebroty. Má umřít na slámě a nebo ve škarpě, toť jedno, smrti tak jako tak neujde a nám zavlečeš zbytečně nákazu do vsi.“

Jak byl starý Pruša slovo „nákaza“ vyslovil, rozprchl se dav na všechny strany a on doložil:

„Nyní hleď jak se jí zbavíš; ze vsi ti nepomůže nikdo, rozumíš,“ a otočiv se, odcházel rychle.

„To jste krásní křesťané, styďte se.“ a obrátivši se vzala dřímající děcko do náručí a ubírala se k pazderně. V tom se otevřela vrátka u nízké chaty, proti pazderně stojící, a z nich vyšel známý nám jun, a aniž by slova promluvil, snesl opatrně nemocnou z vozu a uložil ji v umrlčí komoře na postel, na níž otep slámy rozestřena byla, ježto obyvatelé chudičké chatrče zdráhali se rozhodně nemocnou do společné chaty přijati. Zde rozžehl v kamnech oheň, by studená vlhkost, v jizbě se nalézající poněkud příjemnému teplu ustoupila. Pak odskočil na okamžik a přinesl z rodinné chaty hrneček čerstvě nadojeného mléka a pouštěl je po lžici nemocné do úst. Ta patrně okřála, a když ji byl starou houní pečlivě přikryl, upadla v hluboký spánek. Emilka obírala se zatím malým děckem.

Jiří Rokos byl sirotkem od svého nejútlejšího věku. Vychování jeho řídil starý strýc, vysloužilý voják, který byv strážmistrem, bral třicet krejcarů denního platu od zeměpána a byl na své postavení hrdým. Jiříka vedl k zbožnosti a naučil jej ze dřeva rozličné věci vyřezávati. Jiří byl velmi chápavým a předčil v brzku samého mistra, tak že strýc Tomáš se omezil jen na menší práce, ponechávaje práce těžší a lepší Jiřímu. Byla to však radost naň pohlédnouti. Kdo jej seznal, musel se do něho zamilovati; jeho zdvořilost a úslužnost stala se příslovím. Dobrota a čistota duše zářila z jeho modrojasných očí; nikdo neviděl jej rozlobeného, nikdy nevyšla zlo-
lající slova z úst jeho. Byltě pravým dobrotiskem, a proto také přijímala Emilka služeb od něho, jako by se to samo sebou rozumělo, a když se roz-
cházel, pravila pouze: „Děkuji ti, Jiříku!“

Jiřík jí odpověděl: „Nemáte zač, panno Emilko, bylo to mojí povinností, a kdybyste něco potřebovala, jen mne zavolejte.“ — (Pokr.)

Obsah čísla 4. „Obrany víry“:

Harcovníci katolické církve. — Zprávy o výsledku katolické missie. (Podává P. V. Bosáček.) — Ku vzpomínce na † kardinála Bedřicha. — Náboženská rozmluva v železničním vagonu. (M. W.) — O štěstí společnosti. (Č.) — V čase jubilejním. (Napsal Ant. Plaček.)

K tomuto číslu přiložena jest příloha: „Vyznání Taxilovo.“ Strana 109—112.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Obřadní řeč Církve sv. katolické.

Dle Ben. Stimmi. podává V. Bosáček.

„Pane, nauč nás se modliti.“ Luk. 11, 1.
„Takto se budete modliti.“ Mat. 6, 9.

Byli, jsou a budou tací mudrákové, již by rádi latinskou řeč z bohoslužby vymýtili a za národní řeč vyměnili. Tak činili reformatorové, Janse-nisté, Gallikáné, Rongiané; tak činí starokatolíci a mnozí tak zvaní k a t o l í c i. Již tato směsice odpadlíků jest nám jaksi výstražným znamením, abychom si takové choutky a libůstky nechali pěkně zajíti. Než všechny ty zdanlivé důvody a výhody národního jazyka v bohoslužbě velmi trefně poráží učenec Kreuser, jenž dí: „Jest to zvláštním znamením naší doby, jak ma-lounko se přemýšlí, když se mluví o všeobecnosti (katolicismu) Církve a při tom něco zvláštního t. j. od všeobecnosti odděleného se vymáhá.

Komu by jednota řeči dle vaší za den nabyté moudrosti byla nárazem, ať si jen vzpomene na skutky apoštolské, jak totiž tam Duch sv. právě v jed-notě rozličných jazyků sestoupil, kdežto rozdílnost řeči při stavění věže ba-byloňské lidské pokolení rozštěpila.“ —

Jen se trochu podívejme blíže na ty následky, jež by za sebou měla rozdílnost řeči při bohoslužbě. Mohl by anglický kněz v Americe zastávat kněze českého, český německého atd., jak se to tam nyní na pořád provádí?

Český kněz jest možným i v New-Yorku, i v Australii, byť ani slova anglického neuměl. Jakých nedůsledností ano i směšností by tu mohlo býti na újmu posvátnosti obřadu, až by anglický kněz měl naše: „Já tě křtím“; „třesou se mocností“ (tremunt protestantes), naše „věřím v těla vzkříšení“ atd. vysloviti a jazyku našeho docela neb pramálo mocen byl?

A kdyby to vše ještě prošlo: zdali pak by jednota liturgie (obřadu) byla po celém světě možná, zda by se udržela v původnosti a nezměněna — jak vy-žaduje podstata a svátost obřadů? Nikoliv! Jednota v obřadech možná jest jedině jednotou jazyka!

Proč ale jazyk latinský vyvolen za jazyk liturgický?

Na tu otázku musíme odpověděti zase otázkou. Proč bylo a je a jak doufáme bude v úradku Boha nevyzpytatelného, aby nikoliv Jerusálém, nikoliv Antiochie, nikoliv Efesus, nikoliv Atheny, nýbrž Řím a jedině Řím stal se kolébkou, středem křesťanstva?

Proč zrovna za času Krista Pána byl světovým jazykem jazyk Latinův, jímž řečnil Cicero, v němž básnil Virgil, pěl Ovid?

Která z těchto tří hlavních řečí, jimiž Pilát označil vinu smrti Kristovy, mohla a měla právo na liturgickou řeč Církve sv. katolické? Zda hebrejská (syro-chaldejská)? Řeč toho národa židovského, jenž tak tvrdošijně vzpírá se sv. kříži a sv. Evangeliiu? Měla snad za obřadní řeč přijati Církev sv. řeč toho lidu židovského, jimžto apoštol národů propovídal: „Vámť mělo slovo boží nejprvé mluveno býti, ale poněvadž je zamítáte, a sebe za nehodné soudíte života věčného, aj obracíme se k pohanům.“ (Skutk. ap. 13., 46.)

Zbývá tudíž řeč Řekův neb Římanův. Poněvadž národ řecký, pozbyv bývalé své slávy, prodal, abych tak řekl, vědy a umění svému soku: Římanům, poněvadž Řím se stal sídelním městem Petra a jeho nástupců — papežův, kdo medle by tu nedal latině přednost?

A tak se také nikoliv bez úradku Božího stalo.

Řeckou řeč Církve nezavrhuje, ano nechává jí první místo po latině, ba ona i slovanskému jazyku jak vlně z dějin Cyrillo Methodějských, právo obřadného jazyku zůstavila, nicméně jsouc důsledna, povoluje jiný jazyk, ponechává také tomu jazyku přiměřený ritus (obřad), dávajíc tím na srozuměnou, že jedna nota obřadu vyžaduje jednotný jazyk, a jeden jazyk jednotný obřad.

Zvláště pak co se tkne mše sv. nemůže jiný, leč latinský jazyk připustit. Neboť naše mše sv., jak ji katolický kněz slouží, má svůj původ z katakomb římských, a tu zajisté kněz jinak před Římským lidem svaté to tajemství nekonal, než jak posud missál římský obsahuje v latině. Nelze upříti, že často mezi latinu míchala se řečtina, a že poměr ten nejlépe znázorňuje se poměrem řeči naší české ku německé. Tak jako staří naši předkové čtli a psali švabachem nebo gotikou, tak staří křesťané i nápisy, jak vidíme v katakombách, psali řecky, ale po latinsku se mluvilo.

Vždyť až posud ve mši sv. mnohá přicházejí řecká slova jako: „Kyrie elejson,“ což nás s řeckou Církví jaksi na památku pojí, že latinská a řecká (byzantská) jedna Církev byla.

Na velký pátek zpívá chor, vlastně dva zpěváci uprostřed choru: *Po-pule meus* - lide můj; a odpověď choru:

Ἁγίος ὁ Θεός = Svatý Bože!

Ἁγίος ἰσχυρός = Svatý silný!

Ἁγίος ἀθάνατος = Svatý nesmrtelný!

Ἐλεῖσθαι ἡμᾶς = smiluj se nad námi!

Z toho vysvítá, že si církev po latině u nás řeckého jazyku velice váží a v tom jako by volala k Řekům: nechtějte se odštěpovati od nás, vždyť jedno jsmel!

Avšak latinská řeč má přednost před jinými proto, poněvadž žádná jiná řeč tak mocně a tak krásně nevyjadřuje myšlenky, jako latinská. Latina zajisté jest vybroušenější než řečtina. Konečně to ji odporučuje za řeč obřadní, za řeč Církve sv. všesvětové (katolické), že jest řečí „mrtvou.“ Neboť jestli která nauka, jestli která víra má zůstatí nezměněna, neporušena, ustanovena na jednom pro vše časy, pak zajisté jest to víra, nauka naší sv. Církve katolické. Pozorujme jak změnila se jen čeština od dob Karlových! Zajisté mnohému slovu již nyní nerozumíme, neb mu jiný přikládáme význam. Latinsky nemluví již žádný národ, kdežto řecky (poněvadž tato řeč po hebrejštině měla by největší ná liturgii nároky) ještě se mluví v Řecku, Athenách, Filippopolí atd. Proto latina nepodléhá žádné změně významu slov, ona vždy tatáž. O jak jest to krásné: jedna víra, jedna církev, jedna oběť, jeden obřad, jedna řeč při bohoslužbě! Tento svazek jednoty utvrzuje Církev boží a připodobňuje ji oné nebeského Jerusalema kráse a velebnosti, kde všickni andělé a svatí jednohlasně (*una voce*) prozpěvují: *svatý, svatý, svatý!*

Latinská řeč jest všeobecnou řečí křesťanstva, ač v diplomacii ji francouzská řeč vytlačila, přec až dosud v ní a s ní jednají biskupové s papežem, podle latiny se poznají a si rozumějí katolíci ze všech zemí a jazyků země.

Bolestně to jímá člověka, kdy stojí před svým bratrem z ciziny; slyší jeho slova a nerozumí mu. Tuto bolest z rozdílnosti řečí, která zvláště za dob našich (viz dajčnacionální boj) tak mocně a přísně vystupuje, nechce připustiti Církev sv. při dojmech a pocitech nejsvětějších, při bohoslužbě, zvláště při mši sv., vždyť to oběť pokoje a lásky, která vše ramenem míru objímá: na oltářích Církve ozývá se slavně táž modlitba, táž řeč.

Rozdílnost jazyků má původ svůj v hříchu. „Církev právě, že zavedla jednotnost řeči, tu propast mezi národy vyplnila a každému dítěti svému v katolických chrámech v širém světě milou domovinu způsobila.“ Tak Pachtler.

Bylo to pozdního podzimku roku 1845., kdy jeden mladík z Němec, sveden byv nadějí, že v Americe nalezne hory plné zlata, bloudil sklíčen zklamáním svých tužeb po ulicích nesmírného města Nevjorku sám, opuštěn, všude cizincem, řeči lidu nemocen. Tu pojednou zaslechne sezváněti do kostela. I vejde. A hle, kněz katolický jde k oltáři v zlatotřpytném rouchu. Z choru zazní to slavné Kyrie jako doma, v jeho německé vlasti. Sluha oltáře zanotuje totéž „Gloria“, co slýchal ve svém farním kostelíčku. Ihned opustí jej trudnomyslnost, pln zánění padne na zem a zvolá: „O nebeská, svatá Církví! Jako v mé vlasti, tak mluvíš i zde toutéž řečí, stejně konáš sv. tajemství, stejně chválíš tu Boha jednoho, Otce všemohoucího! Podivuhodná jednota! Nevysvětlitelná harmonie! Zlaté doly jsem nenašel, ale svou víru mám opět, svou církev a její požehnání, její útěchu i zde jsem našel. Tisícery dík nebesům! Více nežádám!“ (Mehler.)

A je-li vox populi, vox dei = hlas lidu, hlasem božím, tak i tu nám doložití jest, že lid zvláště při udělování sv. svátostí chce slyšeti jen ten svatý jazyk, latinskou řeč.

Zvláště snoubenci nespokojili by se, kdyby kněz je oddávající neužil té svaté latiny. Kdyby dal kněz někomu rozhršení česky, tu by mohl kající mysleti, že to neplatí, že síla těch slov není tak mocna, a rovněž tak při udělování jiných svátostí, křtu a p. vyžaduje a přeje si lid jazyk světější, než jest ten, jímž ve všedním životě mluvíme. Co se týče mše sv. i tu jsem slyšel prostinkou matku chváliti latinský „Pater noster,“ slyšel jsem, jak jej sama šepotala s knězem, když tento jej v známé melodii zpíval.

Jeden horní rada v Jachymově mne ujišťoval, že naň mocně působí preface, zvláště ono: tremunt potestates = třesou se mocnosti. To prý by si přál hodné vyrazit hlasem tremolovým. Jedině při pohřbu slyšel jsem, lid si to přichvalovati, když kněz po latině říkal ty potěšitelné modlitby česky.

Jeden professor z Ruska mne ujišťoval, že mše sv., jak ji katoličtí kněží slouží, v Rusku došla veliké obliby, ano daleko více Rusů by se stalo katolíky, kdyby jen epištola, evangelium, „preface“ a „pater noster“ bylo zpíváno rusky. Než kdo touží po pravé účtě Boha, ten ji koná v duchu a v pravdě a nevyhledává své libůstky.

Že jazyk latinský neuráží pravověřící křesťany, o tom s důstatek podává svědectví bohoslužba v Emausích; věru by ani slovanský obřad tolik a tak vroucích ctitelů u lidu nenašel, jako to vidíme nyní i všedního dne o 9té a 3té hodině v kostele muichů beuronských, kdežto v kostele ruském i v neděli bývá prázdno.

Nelze mi na tomto místě zatajiti, jak blaze na mne to působilo, že na své cestě po Italii, mohl jsem, ani slova vlašského neznaje, všude sloužiti mši svatou s posluhou ministranta kteréhokoliv, kdežto rusínští kněží v tom obmezení byli, neboť neměli li sebou kostelníka, nemohli celebrovati. Tu nejlépe se osvědčila praktičnost Církve. Konečně, že se stala latina obřadní řečí Církve latinské, to podmiňuje také vzdělanost katolických kněží. Kdo chce latinsky uměti, musí študovati zpravidla celé gymnasium — čeho u ruských popů neshledáváme. Protož tam mezi kněžstvem pravoslavné vetřelo se mnoho nevzdělanců, již pak jsou velikou skvrnou Církve východní, nebo jak praví Aeneáš Silvius: „Zlí a neučení lékaři zabijejí těla, zlí a neučení kněží duše lidské.“

Kněz katolický vždy a všude zaujímá v intelligenci místo první. Nuže, je li Církev naší máti, tu jest latina naší řečí mateřskou; milujeme-li matku, milujme i její řeč a nechtějmež ji za žádnou světa cenu zadávati.

Ježíškovo putování.

Křesťanské vánoční pohádky.

Vypravuje Jan Hůlek.

(Pokračování.)

13.

Velebně a slavně rozzvučely se zvony věčného města Říma, zvěstující městu a celému okolí, že utěšená slavnost „Narození Pánu“ nastala. Se všech stran hrnuli se zástupové zbožného lidu do chrámů Římských, aby u jeslí Ježíšových se pomodlili. Zatím co v chrámech u oltářů na hrobech svatých mučedníků božskému Dítěti velebné „Gloria“ se prozpěvovalo, jež ve svatých klenbách zvučně se rozléhalo a v srdcích věřících radostný ohlas nalézalo, bylotě ku podivu živo v posvátných sklepeních a chodbách, pod zemí kol města se rozkládajících katakomb. Zde sta a statisíce údů samospasitelné církve spalo spánek spravedlivých. Byly to samé nešťastné oběti zuřivosti a ukrutnosti pohanské, sami horliví křesťané rozličného stavu a věku od nejútlejších dítek až do stářím sešlých kmetů, od mladistvých jinochů a něžných paneu, až do rekovných mužů a statečných žen, již všickni za víru Kristovu krev svou prolili a zde slavné z mrtvých vstání očekávali.

V tomto bludišti všelijak se křížujících chodeb — samých to pohřebišť, kam za časů krvavých pronásledování křesťané s Nejsvětějším se utíkali, aby tu v úkrytu a bezpečnosti přinášeli Bohu oběť nejčistší, oběť lásky a smíření, prosby a díkůčinění. Zde v podzemních, posvátných prostorách pojednou ze všech, hrobů vyrazelo podivuhodné světlo, odrážejíc se o klenby a stěny. A andělé v množství nepřehledném pěli písně velebné, písně slavného vítězství, jež milá hudba, z hrobů zaznívající, provázela. Všecky ty chvalozpěvy, které v prvních stoletích křesťanských zde se ozývaly, pak ale na dlouhý, dlouhý čas utichly, opět se zpěvem andělů oživly, tak že všady jen samé dobrořečení a slávopění se rozléhalo.

Uprostřed jasně ozářených andělů vznášel se Ježíšek, jako věčné světlo nebes. Z Jeho očí rozlévaly se oslňující paprsky na všecky strany a slova, jež žehnající Ježíšek do těch osvětlených prostor mluvil, zněla jako nejlíbeznější hlásky slavičí. A při Jeho slovech otvíraly se hroby a v nich ležela těla svatých mučedníků, jež ve světle Ježíškově se leskla a oči jejich zdály se býti oživeny a ústa jejich zdála se šeptati slova modlitby. Ježíšek pak k nim takto mluvil:

„Spěte jen dále vy svatá těla miláčků mých, jež pro jméno mé hrozná muka jste přetrpěla. Vaše duše, mnou oslavené, přijaty jsou do království nebeského a stojí kolem trůnu věčné slávy mé, chvalozpěvy prozpěvující bez ustání. I vám nadejde den oslavení; neboť jste dobře činila a pro mne mnoho trpěla, kdy tato porušitelná těla vaše obleknou neporušitelnost a smrtelná nesmrtelnost. Tehdy i vy z hrobů vstanete z moci mé a lesk, jakým se skví duše vaše, pronikne i těla vaše a budete podobna tělu slávy mé.“

A jak Ježíšek domluvil, zavznělo z úst mrtvých velebné „Alleluja“ a dlouho ještě v podzemních těch chodbách ozýval se radostný zpěv:

„Děťátko se narodilo,
věčný pramen všeho blaha,
by všecken lid obšťastnilo,
jediná jest Jeho snaha.

I my, již jsme v Ně věřili,
slávu v nebi budem mítí,
že jsme za Ně krev prolili,
věčně tam se budem skvíti.“

14.

Hluboké ticho zavládlo v síních velikého kláštera, jenž opodál budov světského ruchu uprostřed osněžené zahrady stál a ctihodné sestry hostil. V jedné malé jizbě shromáždily se všechny ty duše zbožné, jež v tiché odloučenosti od světa s pokorným a čistým srdcem Bohu tu sloužily. Všecky klečely, vroucně se modlíce, u jednoho prostinkého lože, na němž jedna z milých nevěst Kristových nemocna ležela, očekávajíc brzké vysvobození z tohoto slzavého údolí a vřele toužíc po brzkém spojení s nebeským svým Vyvolencem. V rukou, na prsou složených držela kříž s Ukřížovaným, na nějž toužebně stále pohlížela. Časem blažený úsměv objevil se na bledých její rtech a tu vždy pevněji svíraly její ruce posvěcený křížek. Zdaž v sladké, tichounké rozmluvě s nebeským svým ženichem pocítovala předtuchu budoucí své slávy?

Ctihodné její družky vroucně se modlily za čistou duši sestry své, aby nebeský ženich vyvolené své vstříc přišel a ozdobil čisté nevinné její skráně věncem myrtovým věčně se zelenajícím a aby ji uvedl do stanů nehynoucí slávy své.

A hle, jasnost neobyčejná naplnila malou jizbu nemocné tak, že všechny sestry její, jasností jsouce oslušeny, zakrývaly tváře své. Ale sestra umírající mile se usmívala; stálť podle ní ve vsí slávě a velebnosti nebeský její ženich v podobě — Ježíška! I patřila udiveně v božskou Jeho tvář a v téže chvíli cítila na svých čistých, neposkvrněných ústech božské políbení.

A Ježíšek pravil k ní: „Pojď, sladká nevěsto, holubičko má, kterou jsem si vyvolil! pojď a spočiň na srdci mém, jež láskou objímá veškerou svět, spočiň na brudi mé, jež obsahuje světlo věčnosti! — Pojď vyvolenko má a měj podíl na slávě a velebnosti mé, neboť jsi mne věrně milovala.“

A oči panny leskly se ve světle, jež vycházelo z obličeje a z prsou Ježíškových. A jasnost byla tak mocná, že ji snést nemohly oči její, i uzavřely se. Ale na tváři panny objevil se úsměv, jako úsměv anděla, jenž uprostřed vonných růží a bělostných lilí klidný spánek spí.

A z úst mrtvé panny vyletěla holubička, čistá jako světlo, z něhož vyšla, čistá jako světlo, k němuž se vznášela. A andělé obklopili holubičku a mile zpívali a sestry ctihodné, modlíce se v malé jizbě, naslouchaly písni, již andělé na odchodu pěli. Bylať to píseň svaté noci:

„Aj to božské Děťátko
jak jest ušlechtilé,
usmívá se robátko
na duše Mu milé,
jednu z nich vyvolilo,
nebem ji obdařilo.“

A andělé zmizeli. A když ctihodné panny povstaly a k loži sestry své se přiblížily, pravily: „Zesnula v pánu!“ I sepjaly ruce a modlily se: „Ježíšku, přijď opět brzy k nám a uveď nás do stanů svých věčných.“

Náboženská rozmluva v železničním voze.

(Pokračování.)

Odmlčel jsem se na chvíli a dopřál jsem svému sousedu, aby vykládal mi své indifferentní názory. Že by všechna křesťanská označení byla stejně dobrá a že jest lhostejno, patříme-li k tomu či onomu, bylo místem, k němuž vždy se zálibou se vracel a přál si také pro tento svůj náhled mítí ode mne zřejmé potvrzení.

„Můj milý pane,“ pravím posléz, „vy jste to ani vážně nemohl mysliti, tvrdě, že všechna křesťanská náboženství jsou stejně dobrá. Což pak nepozorujete, v jakých důležitých bodech se od sebe liší? Vezměte na příklad učení o nejsvětější svátosti oltářní. My katolíci věříme, že sám náš Pán a Spasitel žije neustále mezi námi pod spůsobou chleba, jako pokrm co nejúžejší s námi se spojuje, a následkem toho jest eucharistie naším největším pokladem, jaký máme, a předmětem úcty a klanění se, jaké jen Bohu přísluší a středem našeho veškerého kultu. Protestanti naproti tomu považují eucharistii nejvýš za požehnaný chléb. Mělo-li by to tedy býti zcela lhostejným, věří-li někdo v toto či v ono? Dejme tomu, že by protestanti měli pravdu, pak byli bychom pro svůj blud nejvýš politování hodnými tvory, že před kouskem nekvašeného chleba padáme v prach jako před nesmrtelným Bohem. Máme-li však my katolíci pravdu, o jak nesmírné dobro jsou pak protestanti pro svůj blud oloupeni! Neboť co mohl Kristus vznešenějšího zůstaviti své církvi, než vlastní své tělo a vlastní svou krev? A to právě protestanti v tom svém předpokládání ztratili? Požívati pravou večeří, již byl Kristus ustanovil, není přec také věcí lhostejnou ku dosažení spasení věčného. Neboť Kristus praví: „Nebudete-li jísti z těla syna člověka a píti z krve jeho, nevejdete do života věčného.“ —

„Kristus nedal nám ničeho více než chléb a víno, jež máme požívati na památku jeho utrpení,“ odvětil můj soused. —

„Kdo má pravdu, zdali vy, nebo já,“ — dím jemu, „to zůstanež pro tebe stranou. Avšak na každý pád připustíte, že není to lhostejno, věří-li kdo v to či v ono, a tím i, že různá náboženství nejsou stejně dobrá. Přihlédněmež k jinému bodu. Co přede vším jiným od náboženství očekáváme, jež, aby nám, jsme-li v hříších, dopomohlo ku smíření s Bohem, — není-li pravda?“ —

„Nadě vši pochybností!“ —

„Nuže — my katolíci učíme, že Kristus dal apoštolům a jich nástupcům moc, hříchy odpouštěti, pakli hříšník podvolí se jistým, mnohdy velmi obtížným podmínkám. Kdyby tedy tato moc v naší církvi neexistovala, jak politování hodnými byli bychom my katolíci, kteří odhalujeme nejtajnější záhyby srdce svého před člověkem a vyprávíme mu mnohdy s hrdinným přemáháním sebe sama věci, při jichž připomínce bychom se nejraději v zem propadli, vše to činíce v té naději, že od kněze dosáhneme ve jménu Božím rozřešení. Jak bychom byli my ubozí katolíci trpce sklamáni, kdybychom se mylili. Avšak, je-li opravdu takováto moc Kristem ustanovena, čeho tu pozbyl protestant?! Co důležitějšího může mu náboženství jeho poskytnouti, nemůže-li jej více s Bohem smířiti, pozbylo-li moci původně Kristem církvi jeho propůjčené, zavíratí brány pekelné pod nohama hříšníkovi a otvíratí mu nebeskou vlast?! Což pak můžeme více očekávati od náboženství, založeného Kristem ku pokračování v jeho spasitelském díle?“ —

Můj soused mlčel. „Žádný člověk nemá té moci, hříchy odpouštěti!“, pravil končně.

„O tom nebylo řeči,“ odvětil jsem, „nýbrž šlo pouze o to, zdali je lhostejno, jakému náboženství kdo náleží! — Avšak přistoupím rád i k této otázce. Tvrdil jste, že žádný člověk nemá té moci, odpouštěti hříchy. Věříte patrně všemu, co obsaženo jest v písmě svatém?!“ —

„Všecko, co jest tam obsaženo, jest pro mne božskou pravdou!“ —

„Dobrá, pak musíte také uznati za božskou pravdu, že lidé dostali od Boha moc, hříchy odpouštěti. Neboť jak nám svatý Jan v předposlední kapitole svého evangelia oznamuje, dal Spasitel apoštolům a patrně tím i jich nástupcům, spůsobem slavným moc odpouštěti hříchy: „Komu svážete hříchy na zemi, budou svázány i na nebi a komu rozvázete je na zemi, budou rozvázány i na nebi!“

„Tato slova vztahují se na hlásání evangelia,“ namítal můj odpůrce. —

„Vy můžete rozvázati hříchy, má znamenati, že můžete hlásati evan-

gelium? Snad se upamatujete na jiné vypravování z evangelia, *) dle kterého Spasitel slovy, pronesenými ke člověku dnou stíženému: „Důvěřui, synu, odpouštěj se tobě hříchové tvoji,“ velice na sebe popudil Farizey, ani tito označovali to za rouhání, že si někdo přikládá moc, hříchů odpouštět. Avšak Spasitel pravil: „Abyste poznali, že syn člověka má moc, hříchů odpouštět, povstaň, vezmi lože své a choď!“ Rozuměl-li pak slovy těmi Spasitel a rozuměli-li Farizeové pod výrazem „odpouštět hříchů“ blásání evangelia? —

„Ach, zde to byl sám Spasitel, jenž hříchů odpustil!“ odvětil cizinec.

„Ale, milý pane,“ dím na to, „právě týž Spasitel, jenž zde sim o sobě praví, že odpouští hříchů, — ten přenáší tuto moc těmitěž slovy také na apoštoly. Jakým právem se domníváte, že tatáž slova v těchže ústech mají jednou význam ten, po druhé pak onen, a to význam proneseným slovům naskrze cizí a daleký? Řekl jste, že přijímáte vše za božskou pravdu, co písmo svaté v sobě obsahuje. Než — jak pak může písmo svaté obzvláště ku poučení vašemu sloužiti, přistupujete-li ku čtení jeho s hotovými již názory a zcela opáčné učení písma svatého takovýmto násilným výkladem uvádíte v soulad se svým názorem? Pakli oněmi slovy nemá býti vyrozuměno odpouštění hříchů, pak vůbec není žádných slov, aby se o něčem podobném mluvíti mohlo.

„Jest nemožno,“ odvětil poněkud podrážděně, tak jako já marně jsem skrýval své rozčilení, „jest nemožno pro člověka, aby odpouštěl hříchů; proto musíme slova ta jinak vyložit!“

„Jest ovšem nemožno,“ dím na to, „aby člověk z vlastní moci odpouštěl hříchů, avšak že Bohu není nemožno, moc odpouštět hříchů přenést na člověka, o tom nás poučuje právě uvedené místo. Neboť on tuto moc vskutku přenesl na člověka.“ — Avšak shledal-li jste již toto učení tak nepochopitelným, pak bude vám přijetí reálné přítomnosti Krista v nejsvětější svátosti oltářní připadati zcela nemožným. Toto dogma klade požadavek, přijati s popřením stálého svědectví našich smyslů, že po konsekraci není více na oltáři chléb a víno, nýbrž tělo a krev Kristova.“ —

„S ohledem na eucharistii vrátili jsme se ku víře nejstarších křesťanských dob,“ pravil můj soupeř.

„Pak s ohledem k víře nejstarších dob nechť mluví za mne protestantští učenci. Německý dogmatik protestantský Ebrard, který — pokud se týče eucharistie — konal odborná studia, praví ve své dogmatice **), že počínajíc čtvrtým stoletím počala převládati náklonnost, učiniti viditelné živly předmětem neobyčejné úcty a klanění. To vyrozumíval nejprv o církvi východní, kde toho času seděli na stolcích biskupských velcí učitelé této církve, svatí Basilius, Řehoř Nazianský, Chrysostom a jiní. Tedy v době, kdy církev vystoupila z temna katakomb na světlo denní, v době velkých učitelů církevních nachází tento odpůrce katolického dogmatu totěž ctění eucharistie, jaké až podnes jest v církvi katolické. Než ani tenkrát nebylo to žádnou novotou, což také při té ostražitosti biskupů s ohledem na čistotu učení a ctění bylo naprosto nemožným. Svědectví otců pro katolické dogma sáhají až do dob apoštolských a pojí se bezprostředně ku svědectvím evangelií a listů apoštolských o zaslíbení, zavedení a požívání eucharistického těla Kristova. Protestantský exeget Meyer ***) shledal, že netoliko mučedník Justin přesně hlásal katolické učení, nýbrž také již svatý Iguatius, žák apoštola Jana; témuž dal nade vši pochybnost výraz ve svém listě ku Smyrnenským (cap. 7.) Avšak pro starobylost tohoto učení máme nejenom to neb ono svědectví, nýbrž celé bohatství podobných svědectví; ze spisů svatých otců nejví se toto dogma jako něco, co toliko jednotlivcům bylo známo, nýbrž jako učení, které došlo výrazu v praksi veškerého křesťanského lidu. Tak na příklad bývá v homiliích a katechesích lid poučován, jak se má chovati při přijímání

*) Matouš, 9, kap., vers 2. a násled.

**) II. díl, str. 660.

***) Rukojet evangelia Matoušova, kap. 26, str. 554, poznám. 3.

těla Kristova; tak v katechesích sv. Cyrilla, který ve čtvrtém století byl biskupem Jerusalemským; čtení těchto bych vám vřele doporučil, chcete-li se o starocírkevním učení o eucharistii poučiti.“

„Jest nemožno uznati takovéto učení,“ odvětil protestant.

„Toť možným pro toho,“ pravím, „kdo považuje skutečně a v pravdě Krista za jednorozeného Syna Božího a jeho moc, moudrost a lásku neměti nepatrnou měrou lidskou. Že bude víra v učení toto člověku připadati nespodnou, to předvídal, ano sám i zažil při události, o níž Jan vypravuje v šesté kapitole svého evangelia. Proto také pečoval o to, aby toto učení zcela jasně a velmi často obsaženo bylo v pramenech víry a sice netoliko ve spisech svatých otců, nýbrž také v písmě svatém. V celé křesťanské věrouce sotva lze naléztí nějakého učení, které v písmě svatém tak jasně jest přednášeno. „Vezměte a jezte, totoť jest tělo mé, které za vás a za mnohé vydáno bude,“ pravil Spasitel k apoštolům, když jim sv. eucharistii poprvé podával. To vypráví souhlasně Matouš, Marek, Lukáš a sv. Pavel v prvním listě ke Korintským. Svatý Jan, který své evangelium poslední psal a ono ustanovení nejsvětější svátosti oltářní nepojal do něho, zpravuje nás za to tím obsírněji v šesté kapitole o zaslíbení tohoto ustanovení a toto vypravování nepřipouští absolutně žádné pochybnosti, že jest to skutečné tělo a krev Pána samotného, jež přislíbil nám za pokrm a nápoj.“ —

„Večeře Páně,“ zněla odpověď, „má dle nařízení Spasitelova býti přijímána toliko na památku jeho utrpení.“ —

„Ovšem,“ odvětil jsem, „vždyť Spasitel sám praví: to čiňte na mou památku; avšak jest otázkou, co máme bráti na památku jeho utrpení, a tu pravím, že jest to, chceme-li totiž věřiti Spasiteli, nikoliv chléb a víno, nýbrž jeho tělo a krev. Chtěl-li byste se zevrubněji přesvědčiti o solidnosti důvodů, které katolíky pohnuly ku přijetí tohoto dogmatu, může vám prokázati znamenitých služeb výtečný spis kardinála Wisemanna: „O skutečné přítomnosti Ježíše Krista v nejsvětější svátosti oltářní.“ — Avšak, když již jedenkrát jsme přišli k rozdílnosti v učení, nesmíme pominouti mlčením jedno učení. „No popery“ jest kratičká formule, prostřednictvím kteréž angličtí protestanti vytýkají nejvíce specifický ráz svého vyznání oproti katolíkům, čili papežencům. Což pak, milý pane, kdyby formule tato pojednou nebyla ničím jiným, než zcela kratičkou formulí, odřikající se toho, jež nejvyšší pastýř náš, Kristus Pán, svému stádu zůstavil za svého náměstka, — tím samým tudíž zřeknutím se i samého stáda Kristova?“ —

„Kristus nezaanechal žádného náměstka, jemuž by se všickni křesťané museli podrobiti.“ —

V čase jubilejním.

Napsal Antonín Plaček.

(Pokračování.)

Statek sedláka Svobody byl největším ve vsi. Polnosti byly v stavu dobrém, luka výborná, rybníky na ryby bohaté a lesy ušetřeny, tak jak je byl Svoboda od svého otce převzal. Nebylo tudíž divu, že slíčná Emilka, nejhezčí děva z celé vsi a jediná dcera ze statku, byla svůdným lákadlem všech jonáků z celého trnavského okolí.

Největší naději měl mladý Jaroslav Květ, jediný syn statkáře ze Lhoty, že Emilku dostane.

Otec dal jej do Švýcar do škol evangelických, neboť jsa horlivým vyznavačem učení helvétského, chtěl, by syn pravdu učení téhož u samého zřídla čerpal. Vytrval v Curychu, ve Švýcarsku, čtyry roky a vrátil se, jsa vycvičen ve všech světáckých ctnostech i nectnostech, jako švarný, slíčný jinoch do Lhoty. V Curychu se mu líbilo tak velice, že musil otec ostrých

vyhrůžek použití, které jej k návratu do vlasti přiměly. Jak mile se mezi kráskami našeho klidného údolíčka trnavského objevil, popletl všem hlavinky. Byl velice domýšlivým a myslel, že nad něho není a že jak mile na některou krasavici zakývá, tato se mu ihned do náruče vrhne.

Též i Svobodovic Emilce učaroval a přeměnil se v cizině v pravého nevěreckého šviháka, posmíval se všemu; víry v Boha neměl — za to však uměl sladkými řečmi nevinnou prostou dívku omámiti tak, že se jí zdál býti pravým vzorem dokonalosti a nečinila si žádných předhůzek, že se jí vkrádá do srdce nevěrec. Otcové ujednali v hospodě při pitce spojení dvou srdcí, neohlížeje se na rozdíl víry, jež je jako propast od sebe dělila. Dítka milující se, neviděly propasti oné, neboť obapolná láska tvořila klenutý most přes ni.

Jak již řečeno, byl i Jaroslav jedináčkem a šťastný tatík vynakládal velké sumy peněz, by ukojil různé choutky synovy, jež láskou právě opičí téměř zbožňoval. Zakládal si na něm, jako Israeilité na zlatém teleti, ký div tedy, že Jaroslav myslel, že nad něho ve světě není.

Když byla Emilka do dvora vjela a opat s bičem pacholíku hodila, vešla do jizby, kde ji otec káravými slovy přivítal:

„To by tak ještě scházelo, takovou žebrotou se obíráti, nákazu do vsi zavléci a řádného hochu si nevšímáti. Mlč, neodmlouvej, vím vše, Jaroslav mně od začátku až do konce tvoji hloupost vypravoval, jak jsi se pod lipou namáhala a vysmál se ti, jak jsi to skutečně též zasluhovala.“

„Tak mne Jaroslav viděl a nepomohl mi?“ zvolala Emilka, a bělostná pleť její polila se temnorudým nachem, „pak je s námi konec, neboť tak bezcenného člověka si za muže nevezmu!“ a otočivši se rychle opustila jizbu.

3. Samaritáni.

Druhého dne, v neděli, vstala Emilka časněji, nežli obyčejně a uvařila chutnou polévku, již nesla do pazderny.

Na návsi nebylo ještě ani živé duše; vzduch byl po předcházející noční bouři vlažný a osvěžující. Bylo klidno a milo v Boží přírodě; paprsky vycházejícího slunce pozlacovaly koruny lip, jež byly hustě kolem návsi rozsázeny, tak že tvořily stinné loubí, a Emilka mněla se býti v jiném, krásnějším světě, tam nad hvězdami, kde jen Nejvyšší dobrota a láska panuje. Pozdvihla zraku svého k nebesům a vnořila se zcela v posvátné a velebné ticho, vysílajíc zbožné raouí vzdechy před trůn Všemohoucího, kde zajisté se zálibou přijaty byly. Pak spěchala k vetché pazderně, přemýšlejí cestou, co s ubohou počítí. Dle jemného těla a čistého prádla náležela nemocná asi třídě zámožných lidí. I usnesla se, že ubohou neopustí, byť se i celá ves proti ní spikla. Vzpomněla si na včerejší událost a byla by polovici života svého za to dala, kdyby se byl Jaroslav včera tak šlechtěně zachoval, jako Jiřík. Snad napraví dnes chybu svou a přijde se poptat, jak se ubohé cizince vede a odprosí ji, že ji nevšímavostí svou tak nešetrně a hrubě urazil. Obírajíc se v duchu myšlénkou touto došla k pazderně.

Z umrlčí komory kmitalo oknem světélko a dívka jsouc zvědavostí puze, nahlédla do vnitř. U postele seděl na hrubě otesané lavici mladík; aby to byl Jaroslav, problesklo jí hlavou. Prudce zabušilo jí srdéčko, krev jí počala rychleji kolovati a zbarvila bělostné lice její. Dívka, sotva dechu popadajíc, vrazila téměř do jizby.

„Tys to, Jaroslave,“ zajásala radostně, a stavíc hrneček s polévkou na stůl spěchala k chatrnému loži. Tu zpozorovala omyl svůj a zašeptala:

„Tys zde, Jiříčku? Odpusť, myslila jsem, že zde Jaroslav ze Lhoty sedí.“

„Tací pánové nevybledávají lože umírajících, kde jsou připamatováni na osudnou pravdu, že i oni prach jsou a v popel se obrátí.“

„Jak se daří naší nemocné?“, otázala se Emilka, chtějíc jiný hovor zapřísti.

„Blouznula po celou noc; hovořila ustavičně o cizích zemích, o paní hraběnce, o kapliče, o lípách, volala své děcko a mluvila velmi pomateně. Má horečku. Jen dej, Bože, by se uzdravila k vůli tomuto robátku.“

„Jiříčku, tys probděl u jejího lůžka celou noc a nebál jsi se nákazy?“, zvolala dívka užasle, podávajíc ubledlému junu bělostnou ručku, již tento ostýchavě se dotknul a pravil:

„Žena tato jest velmi těžce nemocna a byla by bez lidské pomoci do rána dojista zahynula. Váš šlechtný čin, panno Emilko, mne pohnul k následování a tak jsem se rozhodnul, že budu vaše chráněnce ve dne i v noci ošetřovati. Jednala jste jako pravá dcera Krista Pána a Bůh všemohoucí odplatí vám zajisté čin tento.“

„Nemluv o tom, Jiříku, co jsem učinila, byl by zajisté každý i ten nejchudší učinil, vždyť milovati bližního svého, jako sebe samého, učil nás Kristus Pán a učení toto stalo se naším největším zákonem,“ a přerušivši hovor, nahnula se nad nemocnou, která sotva slyšiteluše zašeptala: „Píti.“ Emilka vzala hrneček s mlékem, ježž byl Jiřík časně ze své chaty přinesl a pouštěla opatrně po lžici občerstvujícího moku do úst nemocné, která jej hltavě polýkala. Emilka nemohla se dlouho zdržeti, nechtíc otce ještě více pohněvati, pročež prosila Jiřího, by se ubožáků těchto ujal, pro lékaře do blízkého města Květínova poslal a vůbec o všemožnou pohovu nemocné se postaral a zanechavši Jiříkovi částku peněz na stole, odešla spěšně z pazderny.

Jiří ujal se nemocné jako pravý Samaritán a střídal se u lůžka nemocné se strýcem Tomášem ve dne i v noci: Emilka pak poskytovala občerstvení všeho druhu po věrné služce a tak podařilo se úsilím těchto šlechtných duší a péči městského lékaře, že po nějakém čase se nemocná cizinka tak dalece zotavila, že vůkol sebe předměty rozeznávala a vůčihledě se uzdravovala. Též i malý hošík, Jaroušek, vyvázl z nebezpečí.

Občané zálužští nechtěli déle cizinku v obci trpěti a vypověděli ji z pazderny. Tu vyvstal starý Tomáš, pojal Stázičku, jak se cizinka jmenovala, za ruku a pravil:

„Můj domov staň se i domovem tvým, Stázičko. Chceš-li, upravím ti komůrku ve své chatě; kde dva hlavy své před větrem a deštěm skryjou, najde se místečko i pro tebe. Však nebudeš darmo chléb náš jísti, neboť najde se práce i pro tebe. Při stavu svém nemůžeš ještě na odchod pomýšleti, mohla bys cestou zahynouti. Až se úplně uzdravíš, provedím tě do otčiny tvé. Samu tě nepustíme.“ A při tom též zůstalo. Uzdravující se Stázička vzala své děcko do náručí, starý Tomáš chopil se rance a Jiřík vyklízel komůrku.

Stázička vypravuje.

Sedlák Svoboda chodil po statku rozloben. Vše mu bylo v cestě. Přišel-li na dvůr, nebylo nářadí v pořádku, v chlévě samá nečistota, pod dobyt看 nepodestláno a zkrátka, nechť pohlédl kamkoliv, všude bylo něco.

Co tobo bylo příčinou? Uoobá Emilka měla parný den. Jak mile ji starý nřzout spatřil, počal hubovati na dlouhé vlasy a krátký rozum, tak že oči téměř ani neosušila. Však měla proč plakati. Zaslechla o svém zamilovaném Jaroslavu pěkné věci.

Když se byla Stázička tak dalece zotavila, že byla opět práce schopna, přišla k Svobodovům a nabídla pantátovi služeb svých. Tento na ni nevlídně pohleděl a vyhrnuv pohrdlivě horní ret pravil:

„Nevím, osobo, jakou práci byste mohla ve statku zastati; vždyť jate tak slabá jako dvanáctileté nedospělé děcko, — u mne práci nehledejte!“

Stázička však skromně namítala, že se vyzná výborně v šití a vyšívání a ježto slyšela, že sobě panna Emilka výbavu chystá, mohla by jí pomoci, nežli se ze Zaluzí odeběře. Starý Svoboda byl šetrný a pročež vypočítal v duchu, mnoholi by asi švadleny z města stály, a svolil, by zůstala.

Tak pracovala Stázička ve dne u Svobodů a večer pořádala hospodářství strýce Tomáše, jemuž se nyní valně ulehčilo. Ráno, jakmile byla snídani uvařila a v chaloupce uklidila, vzala malého Jarouška na ruku a ubírala se k Svobodovům. Práce jí šla od ruky velmi hbitě; jsouc velmi zručnou a dovednou švadlenou a majíc vkus vytříbený, stala se brzo miláčkem ve statku.

Jednoho odpoledne, když bylo vše mimo dům, a Emilka se Stázičkou samy u šicího stolku seděly, otázala se Stázička skromně, ani zraků od práce nepozvednouc, zdali to pravda, že si bude mladého Jaroslava Květa brátí. Emilka se zarděla a svěřila se Stázičce, že milovala Jaroslava láskou nejčistší, že jej téměř jako vzor mužské krásy a dokonalosti zbožňovala, avšak od té doby, co jí byl na silnici ku pomoci nepřispěl a z útlocitu jejího sobě u přítomnosti všech ze statku šašky tropil, stojí mezi oběma něco, čeho se strachuje.“

„Nevím ani, co to jest; jsem-li v chrámu Páně, našeptává mi něco, že stanu-li se ženou jeho, nesmím vícekrátě práh kostelíčka našeho přestoupiti a navštívim-li rov drahé matičky, tu jakoby z hloubi hlas varovný v ucho mi zazníval, že nejednám dobře, myslím-li ustavičně na Jaroslava, jenž bohoslužbu naši za mrzké a nešlechtné modlářství považuje. Mrazí mne, pomyslím-li nyní na věčné s ním spojení a srdce moje kvílí, že se ho má zřeknouti.“

Zalkala hořce. Když se byla poněkud upokojila, pravila Stázička:

„Předrahá dobroditelko, nasadila jste pro mne nehodnou své zdraví. svolala jste na hlavu svoji hněv celé obce, jak se vám mohu odsloužiti? Zajisté upokojí se šlechetné srdéčko vaše, budu-li vám vypravovati příběh ztraceného života a možná, že moje vypravování bude mu hojivým balzámem.“

Jsem z rodiny poctivé. Otec můj byl učitelem v Milosticích. Rodičové moji dali mně pečlivé vychování a zakládali sobě velice na mně. Utrhli sobě ubozí od úst, jen aby za mne mohli klášteru Voršilek v Kutné Hoře, kde jsem na cvičení dlela, vždy správně zaplatiti. Žili jsme blaženě. Rodinný klid náš neměl však dlouhého trvání. Matička počala postonávati — musela jsem domů — a za tři neděle pochovali jsme ji na hřbitůvku na pokraji háje, u něhož kaplička Bohorodičce zasvěcena stála.

Kaplička se hřbitůvkem stala se nyní cílem mých každodenních procházek a bylo-li po školním vyučování, doprovázel mne tatíček velmi často. Zde na hrobě matčině seděli jsme oba, žalující a plačící nad ztrátou nenahraditelnou. Se zbožnou vroucností líbala jsem vráskami posetou ruku pečlivého otce, jenž mne láskou nezměrnou miloval, a nenadála jsem se, že i starostlivý živitel v brzku za matičkou půjde.

Byl překrásný podzimní den. Otec, jenž během několika měsíců velmi sestárl a na celém těle se chvěl, žádal mne, bych jej k hrobu matičky doprovodila. S radostí jsem svolila, nevědouc, že mu poslední službu prokazují. Již cestou musel tatíček mnohokrátě odpočívati a když jsme přišli ke kapličce, žádal, bych došla pro klíč do hájovny, on že zatím půjde na hřbitov. Odběhla jsem. Hájovna byla zamčena. Nikdo nebyl doma, tak jsem šla za otcem na hřbitov. Otevrouc vrátka u malého hřbitůvka zalekla jsem se, neboť spatřila jsem tatíčka na hrobě matičky ležícího. V okamžiku jsem stála u něho. Otec ležel nepohnutě, nedávaje ani známky života na jevo. Byltě omdlel. Neztrativši mysl běžela jsem do háje, kde pod mocným dubem studánka zázračné hojivé síly se nalézala. Smočila jsem v studené jako led vodě šátek, ubíhala jsem, seč síly stačily, na hřbitov a křísila jsem starého, dobrého tatíčka, který k mojí velké radosti oči otevřel a rukou pohnul, jako by mně žebnatí chtěl. Tu náhle ruka jeho sklesla — oči obrátily se v sloup — tatíček hluboce vzdychl — a já se stala dvojnásobným sirotkem. Čistá duše opustila tělesnou schránku a zaletěla do blankytu nebes, kde se s družkou svojí na věky spojila. — — — — —

Rána tato přišla tak neočekávaně, že mne téměř rozumu zbavila a já podlehla návalu bolu. Když jsem se byla z mrákot probírala a vůkol sebe pohlédla, spatřila jsem štíhlou spanilou dámu ve smutečním obleku uade mnou se sklánějící. Byla to paní hraběnka z Milostic.

Šlechtná dáma třela mne a v krátké době zotavila jsem se, že jsem mohla otázky její zodpovídati. Nebudu pozornost vaši napínati vypravováním, jak jsem dobu smutku přežila, a podotýkám jen, že si mne paní hraběnka oblíbila a mne do zámku vzala. Zde žila jsem v klidu po celý rok, jsouc miláčkem všech. Paní hraběnka chystala se zimu v Itálii strávit a slíbila mne vzíti s sebou. Slib tento byl pro mne pravým dobrodiním.

O štěstí společnosti.

(Pokračování).

A nejsou-li to přirozené následky svrchu vzpomenutých nauk, které hlásají slovem i skutkem tak mnozí denně a veřejně?

Nejsouliž přirozenými následky v řádu rozumovém atheismus uzavřený, až k cynismu na odiv stavěný; bezuzdnost, ba posvěcenost všeho sprostého smýšlení a všech náruživostí v řádu mravním a s tím spojená oslava a touha po opětném návratu pohanství a posléze všeobecné, veřejné, či mnohdy a z části tajné spiknutí proti všelike autoritě a každé vyšší bytosti v řádě společenském? Mnozí přívrženci těchto nauk odsuzují a zatracují s hrůzou rozumové a mravní důsledky a soudy z toho plynoucí; avšak, jestliže třebas bona fide odmítají od sebe všelikou s nimi spojitost, jsou-liž od nich logicky též vzdáleni?

To jsou vředy společenské! Svět stůně, stůně nebezpečněji než by se kdo domníval! Evropa stojí na kraji sopky; každý den může tato vybuchnouti a potoky, nikolilávy, nýbrž krve zatopiti mohou zemi a spoustu a zkázu na všecko vychrliti.

Jaké prostředky má stát po ruce proti těmto hrozícím nebezpečnostem, aby veřejný řád znova zřídil a upevnil, aby duchy ukojil a smířil?

Autority zákona a branné moci stát užívá naproti těm, kteří společenský řád podrývají, přísnosti zákona a moci zbraní. Dobrá; dlužno však též považiti, že tresty a zbraně žádný stát na světě neudrží. Jeť bázeň, praví sv. Tomáš, slabým základem. Neboť ti, jež bázeň pouhá v mezích udržuje, vrhají se, příležitost majíce, jakož i naději na beztrestnost, tím divoceji na svou vrchnost, čím mocněji bázeň jejich vůli byla potlačila. Mimo to přivádí bázeň přílišná mnohé lidi k zoufalství. Zoufalství pak žene vše ku drzé rozhořčenosti. Bázeň před zákonem zločiny nedusí. Zákon trestati může zločin, avšak nikoli svědomí.

Vojsko má zajisté ve státě význam veliký. Věda vojenská tím jest ctihodnější, čím více jisto jest, že pouze pod ochranou její mohou se ostatní duševní úkony i hmotné výtvoř vyvíjeti a bez ochrany této že všechno hyne. Než ochrana tato jest pouze v tom případě bezpečná a spolehlivá, spojuje-li se s největší zmužilostí vojenskou největší láskou ku kázni a je-li vznešená duše nezlomnou věrností povýšena za hlavu státu. Ale kdo utvrzuje duši jinochovu, když vstoupí do vojska, v záplavě oněch dotčených nauk při bezuzdnosti myšlenky a činu proti škodlivosti jejich, a kdo tu hojí zkázu jeho duše? Bez toho však naplňuje nás budoucnost hrůzou. Dovolávám se svědectví dějin. „Učte se a buďte moudří, vy, kteří soudíte nad zemí“ (žalm 2, 10.)

A není-li prostředku spasiti společnost? Prostředkem nejbezpečnějším, jímž by se zlo přítomné i budoucí odvrátilo, jest: společnost postaviti pod ochranu nauky Kristovy, která nejen že na každou bolest balsám vylévá, nejen že každého ducha osvěcuje, ale též národy chrání jistěji než zákony a zbraně.

Kde jest jaké vědecké učení, kde jest jaký spis filosofický, kde jest zákon nějakého státu, jenž by jen poněkud srovnati se mohl s dvojitým příkazem o lásce k Bohu a bližnímu, na němž dle slov Kristových stojí zákon i proroci?

V tom jest kořen nejvyšší a nejsvrchovanější mravouky, základní podmínka v pravdě dobrého a počestného života, v lásce máti to, co lásky zasluhuje, a tou měrou, jakou to zasluhuje: Boha a bližního. V tom se zakládá štěstí společnosti; neboť tato ničím se lépe nezachovává a neudrzuje než páskou vzájemné věrnosti, nezrušitelné svornosti, když lidé v lásce k onomu společnému dobru se srovnávají, kteréžto dobro nejvyšší a nejpravdivější jest: Bůh, a v něm navzájem se milují, poněvadž se k vůli němu milují, jemuž pohnutka jejich lásky nemůže zůstatí tajna.

Není nauky, která by praktickému a společenskému životu více se hodila než nauka křesťanská; ale dlužno ji pojati v její úplnosti.

„Dejte takové vojny“ — dí sv. Augustin, — „jaci podle nauky Kristovy býti mají; dejte takové vladaře, manžely a mauželky, rodiče a děti, pány i sluhy, krále, soudce, dlužníky a věřitele, učitele, jaké vyžaduje Kristovo učení, a pak ať se někdo opovází tvrditi, že tato nauka společnosti škodlivá jest; — ať raději lidé přiznají, že tato nauka, jen když příkazy její se zachovávají, společnosti spásenosnou jest.“

Naší povinností jest, nauku Kristovu, která jest jedinou pevnou páskou společnosti, jediným pevným podkladem jejího blaha, hlásati a k tomu přispívati, aby jako obecné pravidlo života v myslích nevývratně se zakořenila.

Vymře-li tato oživující a zachovávající síla nauky této, není ani možno stálé štěstí společnosti. Neboť kde přestala bázeň boží, sřítí se i nejpevnější základ pravdy; avšak beze pravdy nelze si ani požehnaný život státní mysliti, jako již mudrcové starověcí byli hlásali.

Potom však nebude čest, nýbrž osobní prospěch měřítkem a nabudou-li tyto zájmy převahy, bude i bezpečnost právní se kolísati a strach před trestem ukáže se málomocným, aby cit pro povinnost udržel v mezích příslušných. A společnost nosí již v sobě zarodek zkázy přese všechno lesklé zdání blahobytu a moci a naděje na její další trvání jest — sebeklamem.

Věky dávají poučení o tomto úpadku národův. Posvátné a veliké zájmy vyžadují toho, abychom pracovali neunavně na ochraně víry Kristovy a čím větší překážky staví v cestu našim snahám nevědomost naší doby, dlužno nám tím více máti se na pozoru, tím houževnatěji napínati horlivost svou. Jak, nevědomost naší doby, která přece pěstěním věd převyšuje všechny věky dřívější? Nenlíž věk náš věkem vědecké osvěty? Nejeví-li se všady čilý zápas vědeckého snažení? Nevidíme-li ohromné sumy, věnované veřejnému vyučování? Nezříme-li tisíce vymoženosti nauky vychovatelské, aby i v nejomezenějších myslích chuť k učení se vzbudila? Nepřekvapuje-li nás věda den ze dne novými a novými pokroky? Nemáme-liž pro ony muže máti uznání, kteří proniknutí vědomím o skutečném užitku a výhodě učenosti, tak horlivě pracují o vývoji vyučování? A přece nebylo věku, kdy byla by vzhledem k nejvyšším ideám, k nejvznešenějším ideálům lidstva bývala taková nevědomost, jako dnes. I nejvíce vynikající mužové překonali sotva prvopočátky v příčině této. Jak málo je těch, kteří obrazení pozorností svou k nauce o víře a bádají v ní. A přece byli ještě filosofové minulého století obeznali v náboženství a heslem jejich snažení bylo vymýtiti bludy, které v ně byly se vloudily. S nimi byla ještě rozprava, byl ještě boj možný, aniž stáli protivníci na téže půdě. Dnes však jest většina k nejvyšším pravdám náboženským lhostejnou, nevyzná se v nich. Utvořili si o náboženství představu nepravou a proti této obrátily se všechny jejich útoky, všechn jich pokřik. Nesnadno jest s nimi v zápas se pouštěti; oni vystupují se všeobecnými mlhavými thesemi; o náboženství mají povrchní nebo zcela mylné pojmy; nám dlužno nejprve jejich nevědomost odhaliti a potom teprve mylné učení jejich vyvracet.

To jest jedna z hlavních vad tohoto věku, jichž zhojení přináleží v první řadě služebníkům náboženství. Tito ať odklidí překážky a obnoví pásku mezi nebem a zemí, pro tak mnohé lidi přetrženou.

Boj ten bude však jen tenkrát s prospěchem a pro katolictví se slávou, když kněz, ozbrojen jsa výtečnou učeností, neposkvrněnou zbožností a svatostí života, vstoupí na bojiště a hotov bude pro všeobecnou spásu se silou duševní vše podstoupiti a konati.

Duchoveustvo ať tedy především ve vědeckém vzdělání vyniká. Nevyhnutelnou toho potřebu vymáhá duch času víc a více; neboť jakým směrem za našich časův ideje se nesou, jak sna hy vědecké čile spolu závodí, nemůže stav kněžský úkolu svému způsobem sebe důstojným s prospěchem dostáti, zůstává-li sám pozadu ve vyšším vzdělání, které od každého jiného se požaduje.

Od Křemešnické pouti do Pacovské.

Dle pravdivé události načrtl Ant. Plaček.

(Pokračování.)

Chodě chvíli v zadumání sem a tam, rozhodl se a otevřel dvěře u pokoje, v němž Libuše své svobodné chvíle byla trávila. Rozžal lampu a počal prohlížeti malou sice, ale velice cennou knihovnu.

Bylo mu volno okolo srdce. Vzpomínal na zesnulou choť, která s velkou láskou ku knihovně lnula. Byla zde všechna díla katolických spisovatelů. Spatřil zde Dědictví svatojanské, cyrillo-methodějské, spisy kněze Ehrenbergra, Pravdy, Tomáše Kempenského čtvero kněh o následování Krista a jiné. Sáhl po této knize, otevřel ji. Byl v ní lístek psaný něžnou rukou nebožky Libuše, tohoto obsahu:

„Knihovnu tuto odkazuji své milované Anežce, by v ní často čítala a za spásu duše zbloudilé se modlila. Tuto knihu však nechť si podrží můj manžel a čte v ní vždy, kdykoliv útechy potřebovati bude.“

„O čistá světice,“ zvolal mocně dojat pan Pavel a usedl k stolu, zabral se do čtení Tomáše Kempenského, zapoměv úplně, že si byl předsevzal učiniti návštěvu v cihelně. Dohořívající lampka upomenula jej konečně na spaní.

VIII.

Za městem, směrem k blízkému městečku Hořepníku, rozkládá se u samé silnice židovský hřbitov. Okolo něho vinou se na pravo polní cesty do blízkých přífařených Roučkovic a Samšína. O něco dále, kráčíme-li do vršku po silnici, zabíhá po levé straně široká polní cesta do Nových Dvůrů, jakž se městské lesy, na straně této se rozkládající, nazývají. Za lesem, v příjemném údolíčku mezi stráněmi, leží cihelna a opodál mezi zelenými lučinami klepotá Peřinkův mlýn.

Touto polní „novodvorskou“ cestou chodívali obyvatelé ze mlýna i z cihelny do města a tuto cestu vyvolil sobě i pan Pavel od některé doby za cíl své procházky. Honba a bezúčelné toulání se času nedělního netěšilo jej více a jak mile jen trochu pokdy měl, zamířil po známé cestě do lesa novodvorského.

Toník Vlčků nesloužil již u pana Pavla, neb od té doby, co Anežka zmizela, bylo ve dvorci smutno. Pan Pavel chodil mrzutý a zakaboněný, neustále hubuje, a tak si postavil Toník hlavu a dal výpověď, nečekaje, až by mu ji pan Pavel sám dal a odešel do Samšína k rodičům.

Dnes byl v městě a zdržel se až do klekání v hostinci „na Zavadilce;“ hrála tam muzika a ač sám netančil, přece se rád na ten vír a sem tam kolotání díval.

Setmělo se úplně, když ze Zavadilky vyšel a k Samšínu zamířil. Tma byla, že nebylo ani na tři kroky před sebe viděti. Již byl minul židovský hřbitov, již přešel silniční kanál, na jehož ochranné podezdívce se železný kříž s rozepjatým tělem umučeného Spasitele nalezá, a chtěl právě se pustiti do veselého zpěvu, když v tom z obou stran silnice, u cesty novodvorské, tři chlapi s výkřikem „stůj!“ z příkopu vyskočili a do Toníka, jenž ničeho netušil, se pustili.

Nastala všeobecná vřava. Toník byl statný junák, jenž strachu a bázně neznal; odrážel tudíž se tří stran naň se sypající rány zmužile, když v tom jeden z útočníků zvolal:

„Fabíne, řež ho!“

„Mašáte“, rozkřikl se Toník, „což mě chceš zabít?“

„Ustaňte“, zvolal Mašát, „stala se mýlka, to není on!“

Rozzuřený Fabín však zvolal: „Jen řežte, on jest také mým sokem!“ a zasadil mu do týla ránu, po níž se Toník k zemi skácel.

„No, tys mu dodal, Fabíne“, rozkřikl se Kaňka; „neměli jste jej tak krutě zrasovati, vždyť jest úplně nevinný a k tomu ke všemu jsme pranic nedocílili, jest čas, abychom se ztratili.“

Na ta slova zvedl se šibeniční trojlístek, ubíhaje poľní cestou okolo kříže na Velkochyšeckou silnici. Když byli doběhli na Mágát, rybníka, po jehož hrázi silnice vede, mýnil Fabín, aby zastavili a zpět se vrátili. „Ten chlap nás poznal; tys neměl, dragoune, moje jméno vyslovovat, sebere-li se, prozradí nás. Pojďme, dodejme mu!“

„Eh, co ti napadá, Fabíne, ten kouše již trávu a neprozradí věčně věkův nic. Tvoje rána mu posvětila na věčnost. Jaký to máš ale sluch? Vždyť jsi nám vypravoval, že jsi slyšel bohatého Pavla hovořiti, že se chystá na večer do cihelny?“

„Sluch mám dobrý, dragoune, avšak možná, že šel šibeničník tento buď po silnici aneb lesem Pirchantem. Nemohl jsem přece vědět, že zvolí jinou cestu, nežli obyčejnou Novými Dvory. Nic méně však musíme přece zpět, dodáme mu. Jest to jedno; brousil též za Anežkou, takto mám o jednoho soka méně.“

Šibeničníci obrátili se na císařskou silnici zpět, ale — ač téměř celé okolí prohledali, Toníka nenašli. —

Víme, co pana Pavla zdrželo, že upustil od původního svého předsevzetí. Když byl přečetl lístek rukou Libuše psaný, byl hluboce dojat a umínil si poslední vůli její vyplniti. Zároveň chtěl před Anežku předstoupiti jako nový člověk doufaje, že jej Anežka neodmítne, když překvapující novinu zaslechne, co učiniti zamýšlí. Na to se pohlížel do čtení —

Druhého dne bylo celé město na nohou. Rychlostí blesku rozlétna se všude zpráva o zpáchané vraždě u samého města. Obecní radní ze Samšína oznámil soudu v Pacově po schválném poslovi zprávu o zpáchané vraždě na Antonínu Vlkovi, žádaje o soudní vyšetřování, při čemž naznačil jako vrahy Mašáta a Fabína.

Soud poručil četnictvu, by se obou osobností zmocnilo, což se s největší obezřelostí stalo a komisse pozůstávající z obou soudních lékařů, vyšetřujícího soudce a zapisovatele, odjela do Samšína. Za nimi vedli četníci Fabína s Mašátem spoutané. —

Když byli krvelační netvorové bezduchého Toníka opustili, vzpamatoval se tento z mráкот a namáhal se povstati. Šlo to bídne; jak mile se na kolena vzmoohl, sklesl opět mdlobou přemožen zpět na trávu krví zbrocenou. Vzdychl si hluboce a utíral si rukávem čelo, nebo z hlavy se mu valila přes oči krev a v týle cítil strašnou palčivost. Namáhal se nadlidsky, aby se aspoň z tohoto strašlivého místa dostal ustavičně s sebou zmítaje, až se mu konečně podařilo, na kolenou se udržeti a čtveřmo odlézt. Strach nevýslovný jej poháněl a dodal mu síly, že se až do své rodné víscky doplazil. Byla již jedna hodina s půlnoci, když ležel na dvoře otcovského statku a po krátkém od-

dechu na dvěře u chléva, kde bratr jeho Jan spal, zaklepal. Jeníkovi se ve spaní zdálo, jakoby Toník hlasem úpěnlivým a bolest nezměrnou prozrazujícím volal :

„Pro Boha, Jeníku, otevři!“

Bylo tomu skutečně tak.

(Zasláno).

Družstvu „Vlast“ i jeho časopisu daří se stále lépe, rovněž i knihovní fond utěšeně roste, tak že beze vší obavy ano s největší důvěrou může spolek tento přistoupiti k další činnosti. Z té příčiny podávám veřejnosti, hlavně členstvu družstva a především katolickým spisovatelům vůbec na uváženou „Řád fondu pro katolické spisovatele“ a prosím je, by se o něm buď veřejně v katolických listech, buď v soukromných dopisech vyslovili, po případě změny v něm navrhli a zároveň určili, čím by sami k účelu tak důležitému přispěli.

Až budu míti po ruce dostatečného materiálu, předložím to vše výboru k definitivnímu vyřízení.

Řád fondu pro katolické spisovatele.

§ 1. Úkolem fondu tohoto jest podporovati nuzné aneb nemocné neb stářím k práci neschopné katolické spisovatele, udíleti stipendia na cesty, sloužící k odbornému vzdělání, podporovati nadějně síly z našeho tábora ze všech oborů vědy, vůbec snažiti se, by katolická strana zastoupena byla ve všech oborech vědy muži vynikajícími, odborně vzdělanými a, kde jim hmotných prostředků schází, od nás také zaslouženě podporovanými.

§ 2. Prostředky k tomu jsou: pravidelná roční dotace družstva „Vlast“, pravidelné příspěvky členů fondu tohoto, odkazy a dary.

§ 2. Kdo chce býti účasten dobrodini v § 1: poskytovaného, aneb kdo chce býti pouze členem fondu tohoto, na podporu nereflektuje, musí a) buď složiti ve čtyřech letech 100 zl., b) aneb platiti ročně 2 zl. r. m. Avšak katolickým spisovatelům nemocným aneb nevinně do nouze upadlým může se poskytovat podpora i tehdy, kdyby vůbec ničím k fondu tomuto nebyli přispěli.

§ 4. Fond tento spravuje výbor družstva a provádí paragrafy tohoto řádu, podáváje při každé řádné valné hromadě zprávu o své činnosti.

§ 5. Valná hromada určuje, co z peněz přijatých sloužiti má za kapitál základní a co za jmění vydajné.

Pozn. 1. Valná hromada přenesla pro tento rok na výbor právo, tvořiti řády pro jednotlivé odbory spolkové činnosti, jichž nutnost za dobré uzná, i může výbor o řádu tomto právoplatně rozhodovati.

2. Jakmile výbor návrh tento definitivně vyřídí, složí ihned k tomuto účelu 100 zl.

V Žižkově u Prahy, Komenského náměstí č. 505, dne 22. února r. 1889.*)

Tomáš Škrdlé.

*) My o předmětu tom příště šíře promluvíme. (Red.)

Obsah čísla 5. „Obrany víry“:

Obřadní řeč Církve sv. katolické. (Dle Ben. Stimm. podává V. Bosáček.) — Ježíškovo putování. (Křesťanské vánoční pohádky. Vypravuje Jan Hůlek.) (Pokračování.) — Náboženská rozmluva v železničním voze. (M. W.) (Pokračování.) — V čase jubilejním. (Napsal Ant. Plaček.) (Pokračování.) — O štěstí společnosti. (Č.) (Pokračování.) — Od Křemešnické pouti do Pacovské. (Dle pravdivé události načrtl Antonín Plaček.) (Pokračování.) — Zasláno.

K tomuto číslu přiložena jest příloha: „Vyznání Taxilovo.“ Strana 113—116.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovni ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasýláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Může-li kněz míti cit pro rodinu?

Rodina jakožto přirozený nejužší svazek má býti vzorem lásky, všickni její členové mají se ve spolek nejupřímněji milovati. Jelikož láska blaží, není stavu utěšenějšího a blahodárnějšího nad rodinu.

Zvláštní jest ten rodinný život, nedá se ani vypravit, toliko zkouseti. Nemá a nemůže míti citu pro rodinu, kdo žádné nemá, zvláště kněz neženatý a bezdětný. Nezná manželské lásky, slasti a strasti, otcovských starostí a radostí a dětské přítulnosti. Všecko může si představovati jen z daleka, pravého pojmu a citu nemá, ten dá toliko zkušenost.

Zdaž tomu skutečně tak, jakož často se mluví?

Kdyby bylo, nemohl by míti soucitu s chudákem, kdo oplývá stále bohatstvím, nebyl by schopen soustrasti a útrpnosti s nemocným, kdo jeho neduhem stížen nebyl, nemohl by politovati utiskovaného, komu žádného bezpráví se nestalo; vůbec k trpitelům musel by býti necitlivý, kdo vždy dobře se má. Rovněž by se neradoval cizímu štěstí a blahobytu, komu čeho takového se nedostalo. Bylo by málo dobročinnosti a vděčnosti a přízně, sobectví by převládalo.

Soucit se nezakládá na zkušeních, nýbrž pochází z dobré vůle a jest dar Boží. Dobré srdce umí se dělit s každým o všechno dobré i zlé, příjemné i odporné, radovati se s radujícími a plakati s plačícími; vřel v něm láska ke všem dobrotivá a trpělivá, tichá a pokorná, obětivá pro jejich dobro a blaho, láska roznícená od Ducha svatého, jenž v každém působí chtění i vykonání po libosti své.

Jakž by neměl citu pro manžely kněz, úd Církve, jejíž spojení s Kristem vypodobňuje manželství jako svátost velická?

Manželství zdařilé a šťastné jest jen zachováním toho podobenství, když manželé si vzájemně prokazují lásku, zachovávají počestnost a věrnost, „jako Kristus miloval církev a vydal sebe samého za ni, aby ji potěšil, očistiv ji obmytím vody skrze slovo života, aby sobě učinil církev slavnou nemající poskvrny ani vrásky, neb cokoli takového, ale aby byla svatá a neposkvrněná“ (Efes. 5, 24—27.).

Když ten poměr se poruší a způsobí sváry mezi manžely, kdo napraví jej? zdaž světský soudce? Ten spíše krátkým processem vydá rozhodnutí na odloučení od lože a stolu. Snad napomínáním a poukazováním na příklad ve svém manželství dostihne smíru spíš než kněz? Což je-li svobodný neb též

v nesvorném manželství? Soudové sami doznávají, komu spíš podaří se to, když ty nesvorné manžely odkazují dříve k duchovnímu správci, aby je srovnal. On, jenž snoubence poučil o ustanovení, důstojnosti a povinnostech stavu manželského, k přijetí té svátosti jim posloužil a požehnal, připomenutím toho a nábožným napomínáním nejspíš zbloudilého přivede nazpět, chybného pohne k napravení. Jestli to řeč Boží živá a mocná a pronikavější nad meč (světské moci) na obě strany ostrý“ Žid. 4, 12.).

Kdo trpí v manželství, ke komu jde nejdříve si postěžovat a pomoc hledat, ne-li k duchovnímu otci? Kde který jest znám tak necitlivý, že té záležitosti by si nevšímal, na starost nebral? Jakož má na srdci všeho dobro věřících, tedy zvlášť svornost, lásku a pokoj manželů.

Jakž by neměl citu pro dítky náměstek božského Vychovatele, jenž dítky laskavě k sobě pouštěl a volal, objímal a žehnal a řekl, že jejich jest království nebeské?

Kněz jako duchovní otec o spásu všech pečlivý lne zvláštní láskou k dětem, aby je jako útlé štěpení vypěstoval v ušlechtilé, užitečné stromoví; které by se přesadilo do nebeského ráje. U dítek nalézá útěchy a radosti ve svých lopotách a svízelních; shledávát v nich nejvíc upřímnosti a vnímavosti pro vše dobro.

I o tělesné potřeby dítek pečuje kněz, když toho třeba. Není málo těch příkladů, že dítě chudobné, osiřelé neb od rodičů zanedbané nebo opuštěné i vyvržené kněz přijal a dochoval až k jeho opatření, o které se postaral. Mnozí kněží učinili si hlavním úkolem života obětivou péčí o duši i tělo mládeže. Tak sv. Vincenc z Paula, sv. Josef Kalasanský, sv. Jeronym Emilian, a v posledním čase Jan Bosko.

Co řekneme o missionářích v Číně a Japaně, kteří nemluvnátka od pohanských rodičů zahozená neb utlačovaná sbírají a kupují, ve svých ústavech nábožně vychovávají a otcovsky pěstují a shánějí pro ně příspěvky po světě zařízením spolku „Svatého Dětství“?

Kněz pravý tím, že nemá tělesné rodiny, objímá všechny věřící láskou, jako svou duchovní rodinu, jest učiněn všem vším pro Boha.

Všickni, kdož upírají kněžím na prosto cit pro rodinný život, mají pouze tělesnou citlivost neb žádnou; duchovní, která jest pro Boha a od Boha, na jeho služebnících nevidí neb viděti nechtějí. F. M.

O štěstí společnosti.

(Dokončení.)

Byla-li kdy pocílována potřeba kněží učených, tož jest nyní tím palčivější, čím více potřebí jest podporovati každou vážnou vědeckou snahu vybádati a objeviti pravdu a k roztýlení bludů přispívati. Dlužno vyzkoumati vládnoucí směr každého vědeckého odvětví, znáti nové vymoženosti jejich pokroku a vyzvéděti, proti kterým pravdám útoky obzvlášť jsou namířeny, za jakým cílem se nesou a jakou zbraní se útočí. Tak jenom lze nepříteli jeho vlastní zbraní v jeho vlastním táboře co nejúplněji poraziti.

Účel, kterému slouží, určuje nejen cenu skutků duševních, nýbrž skutku lidského vůbec; čím vyšší a takorba božský jest účel, tím výše stojí onino skutkové nad tyto. A je-li tomu tak — jakož nelze zapřít — kdož by mohl theologii upírati předáctví?

Nesmí však se zapomínati, že nezbytnou podmínkou všelikého pokroku v theologii jest důkladná znalost filosofie. Tato nám otvírá bránu do theologie, jež vyžaduje ducha filosoficky vzdělaného. Nemíním zde sofistiku, která prohlašuje, že jí s vírou nic činiti není, že od theologie nejen zcela

rozdílná jest, nýbrž i naprosto odloučená, a která pomíjíc řád nadřirozený omezuje se na věci světské, přirozené; nýbrž míním onu pravou filosofii, kterou lze nazvati právem křesťanskou, nikoli, že by snad s vírou, se zjevením v jedno splývala, ale že vycházejíc od základních pravd ve světle rozumu poznanych zjevení si všímá a účinně víře slouží; a nejen že tímto rozmnožením obsahu a směrů filosofie se neničí, neztrácí ze své ceny ničeho, nýbrž zdokonaluje se spíše a nabývá hodnoty. Mám totiž na mysli tak řečenou filosofii scholastickou se zjevením ve shodě jsoucí, z tohoto ledacos vyňavší, ve svých základech vyvinutou a očištěnou ze sv. Otců, kteří naukami řeckých filosofů vzdělání byli, sv. Augustinem rozšířenou, v knihách scholastiků zvláště sv. Tomáše vrcholu dostihnoucí a zvláštní učebnou formu obdrževší; onu filosofii, o které náš sv. Otec ve své encyklice „Aeterni Patris“ tak pochvalně se vyslovuje.

Tato filosofie jest vskutku „přípravnou křesťanské víry, učitelkou evangelia.“

Jakkoli obvod theologie široký a ona právem sluje královnou vědeckých nauk ostatních, jichž vesměs používá, které posuzuje, v případě potřeby pozměňuje a opravuje, možno přece požadavkům doby a sporných myšlének: pustiti se v zápas na místě, na kterém obojí nauka průběhem času byla se ocítila, vyhověti jenom tak, že i ostatní odvětví vědy nepustíme se zřetele, ob zvláště však vědy přírodní, které za našich časů takové oblibě se těší, úsilovně pěstovati budeme. Racionalism a naturalism změnily totiž po utržené porážce na poli metafysiky bojiště i způsob boje, opustily obor čistě nadmyslný a vrhly se na věci, které smysly lze pojmati a zkušeností zvědět; proto také mnohdy libovolně stanoví zákony dějinné, vydávají nejisté za jisté, nepravé za pravé a pohružují se hlavně do zkoumání přírody, aby z ní přes všechn odpor lživé důkazy své proti svému Tvůrci, Stvořiteli světa, vytloukli a vynutili.

Přiznávám, že tak vynikající a všestrannou učenost nelze na každém duchovním, ani na oněch, kteří ku blahu duší věřících s horlivostí chvalitebnou a vydatnou v úřadě pastýřském přispívají, žádati, avšak naproti tomu nelze neuznati, že jest s velikým užitkem a slávou církve, když se čím více tím lépe najde těch, kteří s neunavnou vytrvalostí užívají v příčině vědecké svých vynikajících schopností ku blahu svému vlastnímu i ku spáse svých spolubližních. Měli jsme i máme ve svých řadách vzory, jichž dlužno následovati.

Nuže vzhůru! Vstupmež ve šlépěje svých předků, jichžto vědecký, vznešený duch nejen mocí živého slova působil ve vrstevníky, nýbrž z jejich nesmrtelných děl i po jich smrti poučně k nám mluví. Oni nenechali ladem ni jediného odvětví vědy, kde doufali, že prospějí církvi; zdá se, jakoby svou obětivou prací i za nás byli chtěli pracovati. My také máme ceniti důstojnost vědy tak, jak oni činili; ve vědě i my spatřovati máme nejvyšší zdobu života, největší blaho církve. S láskou a vroucí horlivostí snažme se tedy vyrvati jim palmu vítěznou vlastní slávou vědeckou!

Vše to vyžaduje mozolné práce a potu, neunavné píle a vytrvalosti. Vědu nelze získati za peníze nebo přízeň jako statky ostatní. Cena vědy spočívá v čase. Avšak jak nízko cení mnozí čas! Pod záminkou, že šetřiti chtějí zdraví svého, měří jej četbou a učením zpaměti věcí pro pravou vědu, kázeň a mrav bezcenných, zmrhají jej lehkovážně péčí o světské věci. Obírají se věcmi s jejich povoláním nesouvisícími, nercili bezúhonnými a stavu kněžského nedůstojnými.

Není pak divu, když zůstávají pozadu v učenosti za předchůdci svými nemajíce lásky ku práci vědecké; nelze se diviti výtce kruhů nejširších, že v našich řadách není nikoho, jenž by s vědeckými osobnostmi dob minulých závoditi mohl a že mnozí jen poněkud oněm zjevům se podobajíci na to už velice pyšní jsou! Žádná stezka vědy není neschůdná, ji proklestí si píle a neúmorná práce, která všechno překoná. Příbytek Mús jest na skalisku

srázném, může však i tam se vyšplhati snaha horlivá, když žádná jiná cesta nevede nahoru.

Obzvláště dovoluji si napomenouti mladší bratry svoje, aby vystřehli se oné časné samolibosti, oné sebelásce, která každou snahu činí neschopnou života, každému spasnému pokroku překážku klade, jsouc příčinou vlastního přeceňování a neoprávněné sebedůvěry, které pokrok zastavují. Dobře podotýká Seneka: „Z mnohých státi se mohli učenci, kdyby se za ně nebyli pokládali.“ Odtud lze si vysvětliti tak hojný počet zdánlivě učených za časů našich, kteří ledva že poznali prvopočátky, již oddávají se klamně domněnce, že jsou učenci a pro tu trochu toho, co vědí, chtějí za učence býti uznáváni; jesti to pronárod neskromný, žvastavý, povídavý, jenž lichými blyskotkami učenosti pyšně za slávou vědeckou se honí — a což nejvíce odporem naplňuje — muže opravdové, hluboké učenosti podceňuje a závistnými trestami pronásleduje.

Věnujeme se vědě bez závisti a řevnivosti, bez touhy po marnivé okázalosti; pěstujmež každou její ratolesť pro Krista, poslední cíl vědění lidského, abychom jsouce rozumnými, obratnými hlasateli a tlumočníky jeho učení a přikázání vybojovali si onu morální velikost a důstojnost, které žádná křivda nemůže uškoditi a ono uznání, které ničím nelze vyvrátiti.

Věda ozařuj život duchovního, ale život jeho zvyšuj ještě lesk vědy! Duchovní svíc ostatním ctnostmi svými a dobrými skutky, krotě sebe samého, odoláváje oslňujícím pokušením rozmařilosti, neúporným jsa proti ranám osudu, nepovyšující sebe ve štěstí, nekolísající se v rozmarném proudu střídavých okolností, nezoufající. Nic také není vznešenějšího nežli vzdělání duše, podmanění těla, aby toto duši podáno bylo, po dušenství navykalo, jí ve všech výkonech jako nástroj ochotný sloužilo. Nic není slavnějšího než s povznešeností myslí, s čistým úmyslem milovati a pěstovati nejvyšší ideje a vše, co jest dobré a trvalé. Nic není většího než ona kázeň duševní, aby nepokládala za věci nejvyšší bohatství, rozkoše, vyznamenání, krásu toho světa, a ve snažení o tyto věci nezmařila všechny síly svoje.

Nic není služebníka Kristova nehodnějšího než skloniti šíji pode jeho rozkoš nebo lakoty. Žádná věc nesnižuje tak důstojnost člověka, jako láska k penězům; není vznešenější duševní vysokosti než pohrdání penězi v chudobě a štědré, dobročinné udílení jich v blahobytě. Útrpnost a nevinnost jsou sestry. Tato nečiní nic zlého, ona kouá jen dobré; tato jest počátkem, ona koncem spravedlnosti. Bůh zajisté člověka učinil slabším než zvířata, jimž propůjčil potřebné k obraně i úloku síly a prostředky; nám však dal cit útrpnosti, soucitu, abychom nalézali hlavní obranu svého života ve vzájemném skytání pomoci. Daleko od nás budiž však i žádostivost lidské slávy pomíjející. Ona zbavuje nás svobody, kterou máme si s veškerým úsilím svého sebecitu hájiti.

Nepřidržujte se tedy oněch otroků lidského soudu, kteří ženou se za nejbledším stínem marné slávy, na všech cestách číhají na přízeň toho světa, a aby jí dosáhli, davům se podrobují; kteří musí známým neznámým, hodným nehodným lichotiti, prositi, obskakovati, pohled, pohyb, rozmar sledovati, marnivosti jich otrocky hověti začasť lidem, jichž by byli ani na blízku neztrpěli, kdyby jejich duše nebyla otrávena bývala. Jejich život jest ustavičná starost, trapná úzkostlivost; poněvadž rozmar zástupů se mění, tetelí se v ustavičné bázni pro tu měnlivost, žijí v zimničném nepokoji, aby jen nikomu nebyli nepříjemnými; činí se nevyhnutelnými, poroučejí se a za větší zlo by pokládali s nejposlednějším člověkem sebe nepatrnější nedorozumění míti, nežli smrt samu. Zde bojí se odsouzenu býti pro příkrou vážnost, tam pro dotěrné chování; toho zasypávají dary, onoho práznou oslavou; dají si líbiti každou blbou urážku, spolknou každou malichernou zlomyslnost; nejsou nikdy upřímnými, vždy pokryteckými; aby všem se zalíbili, jsou paroby všech. Jaká převrácenost, koupiti za jistou porobu nejistou milost, pochybnou

přízeň! Jakou cenu má lidská sláva, kterou splákne brzy bouře kvapícího času? Hleďte oné slávy, která vás se svými opravdovými poklady zrádně neopustí, nýbrž při vás věrně i v hodině smrti bude. Opravdový mudrlec nehledá ceny dobrého skutku v zevnějších uznání a vyznamenání, nýbrž koná je a to rád pro něj samotný. Zbožná duše nepočítá na mzdu za svatost života, aby ni zdání poroby na sebe neuvalila; a doufá-li v nějakou odměnu, nelpí na titěrných malichernůstkách tohoto světa, pomíjejícího času, nýbrž touží se zrakem k nebi obráceným po věčném životě blaženém, který dle víry jeho jedině ho jest hoden.

Chcete li tudy proti jsouce jha pozemského toliko vzhůru hleděti, věčné říše hledati, neposlouchejte lichotných, nespolehlivých slov veřejného mínění, nehleďte své slávy v pozemských odměnách. Kouzlo ctnosti jedině vedež vás ku pravé slávě. To budiž pravidlem vašeho života.

Upřímnost myslí, svatost života se silou víry spojená — po tom bažte, abyste se silou duševní mohli stanouti na pevné půdě příkazů Božích, a aby vás pečující o věc Kristovu ani přízeň lidská nesvedla, ani ona nebezpečí a utrpení životní, která silu podkopávají, neučinila malomyslnými — ani nouze a bída, ani nevážnost, ani nenávisť světa, ani jeho osočování, ba ani smrt sama! To jest ona síla duševní, ona vytrvalost, jížto paladin Kristův jediný hoden jest, které jen v dobrém boji zvítěziti mohou.

Hájíce věci Kristovy, zabezpečte si blaho světské. Neboť svoboda, sláva, blahobyt národů úzce souvisí s naukami Kristovými, a — což jedno a totéž jest: se svobodou, slávou a pokojem církve, která jest věčnou ochrankyní a hlasatelkou nauky této.

O tom svědčí každý list dějin, svědkem toho jest nepodjatý rozum sám, neboť církev jest živoucím výrazem potřeb člověčenstva; a proto pevně vyniká, kdežto vše kolem ní se rozpadá a hyne, jediná ve slávě své důstojnosti Bohem propůjčené. Jak šťastným je tedy ten, jenž v člunu bouří zničeném ku předu vesluje u bezpečném vědomí, že nemůže zahynouti!

Ježíškovo putování.

Křesťanské vánoční pohádky.

Vypravuje Jan Hůlek.

(Dokončení.)

15.

Ctihodný kněz seděl u lůžka, na uemž nemocen ležel muž as třicetiletý, jenž vedl život velmi pohoršlivý. Nemocný byl velmi sešlý a vyzáblý jeho obličej věstil brzkou smrt. Z prsou jeho dral se časem těžký vzdech. Trpěl hrozně. V nitru svém byl rozerván, svědomí činilo mu trpké výčitky a pluilo duši jeho myšlenkami zoufalými. Bez Boha, bez víry krácel tímto světem. Již jako jinoch stal se svobodným myslitelem. Pro kuže neměl leč haň a potupy. Svatým věcem se drze posmíval a náboženstvím nejen zjeveným, ale vůbec každým povrhoval, ano i samého Boha upíral. Pozbyv víry — té pevné kotvy v bouřích života — pozbyl i čistého a mravného citu. Život jeho byl nepřetržitou řadou zlých skutků a nepravostí. Nemaje dosti na tom, že sám byl nevěrcem, i mnoho jiných duší schytralým mudráctvím a bohapustou řečí o víru připravil, svedl je na bezcesti a učinil je na vždy nešťastnými. A nyní všechny ty duše ním svedené a na nejvyšší nešťastné stály v duchu před ním, majíce na sobě znak věčného zavržení; stály před ním jako soud Boží, jenž hrozný jest v spravedlnosti své. Odtud ta zoufalost nemocného zatvrzelce, odtud ta hrozná muka, jež v útrobách cítil a která trápiti jej nepřestávala.

Ctihodný kněz jej těšil, dodával mu důvěry a namáhal se slovy přesvědčujícími, jaká ze svaté víry plynou, k tomu jej pohnouti, aby přece se poznal, do sebe šel a k Bohu s lítostí a kajcností se obrátil. Ale marně; jen bolestné sténání, proklínání a zlořečení bylo odpovědí zatvrzelcovou.

Tu sklonil kněz smutně šíji svou a modlil se z hloubi duše své a prosil Boha všemocného za smilování a požehnání. A pak pozdvihl oči své, pojal nemocného za ruku a mluvil zvolna a vážně v tato slova:

„Synu můj! Dnes jest svatá noc, na niž jako dítě jsi se těšil a již jsi s radostí vítával. Jest svatá noc, v níž věčné Slovo tělem učiněné, se zrodilo z Panny čisté v Betlémě chlévě, v níž milosrdenství Otce nebeského se vtělilo v lásce Syna Jeho. Jest svatá noc, v níž andělé se radují a lidé doufají. A ty bys nechtěl doufati a důvěřovati? Jest svatá noc, v níž kůrové andělští pěli: „Pokoje lidem dobré vůle na zemi“ A ty bys nechtěl toho pokoje účastným se státi? Dnes jest ona noc, co nebe sestoupilo na zemi; a ty bys nechtěl ze země vstoupiti na nebe? Jest noc věčné lásky! A ty bys snad chtěl tuto lásku od sebe zapuditi? Ó, synu můj! Dnes Ježíšek svatou pouť koná po vší zemi a zastavuje se tam, kde lásku, ctnost a lítost nalézá; má tebe minouti, či též u tebe s požehnáním Svým prodleti? Ubohý, milý synu! Pomni na dni svého dětství, v nichž jsi dobrý a zbožný byl, v nichž jsi se mohl veseliti a zpívati, poněvadž jsi věřil a se modlíval. Modli, modli se se mnou k Ježíšku, aby u tebe se zastavil a tobě požehnal, jako ti žehnával, když co chlapec vroucně jsi se modlíval.“

A hle! Slzy zachvěly se v očích umírajícího hříšníka; tu zaplesalo srdce kněze i objal plačícího a líbal slzy ty ústy posvěcenými, která tak často Tělo Nejsvětějšího a Nejčistšího přijímala. I modlil se. Hříšník ponejprv po mnohých letech sepal rovněž ruce a modlil se s knězem:

„Ježíšku, přijď a nepomíjej mne! Sešli mi aspoň jediný paprsek očí Svých, aby osvětlil můj rozum a rozehrál srdce mé! Přijď, Ježíšku, přijď.“

Pojednou ucítil umírající příjemné zavanutí jako teplého jarního vánku a zachvěl se mile; a v tom cítil i políbení na svém čele, jež příjemně se dotklo celého jeho těla; kolem sebe viděl jasno neobyčejné a v tom okamženi slyší milá slova písně:

„Bůh se lidem narodil,
přijav tělo na Se,
jenž od věků vévodil,
přišel na svět v čase.

Sám Bůh mocný, Veliký,
stal se Pacholátkem,
pro nás kleslé hříšníky
chtěl být Nemluvňátkem.

Ó proč jsi s nebe sestoupil,
Králi nebes, země?
Abys smrti vykoupil
hříšné lidské plémě.

Nuže, bludný hříšníku,
vyznej hříchy svoje,
Bůh odpouští vinníku
pro lítosti zdroje.

A v tom světlo zhaslo, hlasy utichly a v jizbě bylo ticho jako dříve. Jen v myslí nemocného ozývala se ještě slova: „Bůh odpouští vinníku pro lítosti zdroje.“

Tu pojednou ledová kůra srdce zatvrzelce roztála a duše jeho zachvěla se lítostí a bolem. I plakal jako dítě a ochotně svolil, aby kněz hlavu svou sklonil k jeho ústům a vyslechl zpověď jeho. I vyznával se skroušeně ze všech

činů svého života, ano i ze všech myšlének, řečí a žádostí hříšných a nezamlčel ničeho. Kněz pak sepjál ruce posvěcené, rozhrěšil jej a žehnaje mu radostně pravil: „Ježíšek i tobě odpustil.“

Kajicník pak pln útěchy a pokoje vesele šeptal slova písně:

„Děťátko se narodilo,
blaho světu způsobilo,
i pro mne přišlo na svět.
Ó přijmi duši kající
nad svou hříšností plačící,
s níž smyta jest — hříchů sněť.“

16.

Ježíšek zavítal na Své pouti do mnohých ještě bytů a mluvil k mnohému opuštěnému srdci milá slova lásky, útěchy a požehnání. A všady, kde se objevil, zavládla radost a nevinné veselí; dítky zpívaly, rodiče se modlili. Ale do domů pýchy nevešel Ježíšek; tyto míjel, aniž by jim požehnal. Za to za Ježíškem plížilo se hoře a vešlo do domů, do nichž nevnikl Ježíšek; a světla v těch domech hořela pochmurně a bělost nalíčených tváří včítala zárodek smrti. —

V tom ukázala se jitřenka na obloze nebeské a zvěstovala blížící se ráno svatého dne „Narození Páně.“ Andělé pěli vysoko nad zemí píseň věčnosti, již nebesa pějí v nekonečných žalmích, až zmizeli s božským Ježíškem.

Mně pak pojednou opadla skvělá křídélka, když za kůry andělů vznéstí jsem se chtěl k nebi. Spadl jsem na zem a procitl jsem, neboť jsem jen snil a směl jsem toliko ve snách sprovázeti Ježíška na Jeho žehnající pouti po krajích lidských. — — —

Tu zavzněly zvony a svolávaly procitlý lid městský do chrámu na mši „na úsvitě“. Já pak vzpomínal jsem na dobu svého dětství, kdy s rodiči svými pospíchal jsem do chrámu k jeslím Ježíškovým, kdy na božské Nemluvnátko patřival jsem se svatou úctivostí a radoval se z Něho srdečně. A vzpomínka ta mocně mne nutkala do chrámu i spěchal jsem tam za slov písně:

„Ó, spěchám již v ústřety
nebeskému Hosti,
poklonit se Dítěti
s vroucí nábožností,
projevit Mu s anděly
slávu, úctu, vděky,
ať mne jednou podělí
slávou na vše věky.“

Od Křemešnické pouti do Pacovské.

Dle pravdivé události načrtl Ant. Plaček.

(Dokončení).

Jeník vyskočil ze svého lůžka a odstrčil u dveří závoru.

„Pít,“ zastenal ubohý Toník; Jeník jsa hrůzou jat, škrtl sirkou a spatřil zsinálý a zakrvácený obličej bratrův, jeho samého pak na zemi ležícího. Ihned skočil k pumpě a načerpav ze stojanu vody, učinil pokřik.

Nárek domácích, rozlehal se celou jindy tak klidnou vískou a v malém okamžení byli všichni sousedé vzhůru.

V tom přiběhla staříčká matka a vrhla se k lůžku, na nějž byli útrpní sousedé Toníka položili, hořekujíc:

„Ježíš Maria, Toníčku, kdo tě tak zmordoval!“

„Fa—bín s Ma—šá—tem a — —,“ v tom se mu oči zavřely a mocný proud krve vychrlil se ústy. Nepronesl ani slova více. Omdlel.

Bolné a litostné bylo popatření na ubohého mučeníka. Jeho tělo bylo jedna rána. Ruce i nohy měl až do kosti odřené, šat rozedraný, tak že nebylo k rozeznání, jaké barvy původně byl; krev se mu proudila se všech ran a obličej zsinálý jako padlý sníh.

Jeník zapráhl koně a jel rychle do blízkého Hořepníku pro felčara Skálu, a radní psal zprávu o této hrůzné události do Pacova.

Konečně se dostavila soudní komise. Hořepnický lékař, jak mile Toníka spatřil, zakroutil povážlivě hlavou a nařídil, aby jeli ihned pro kněze. Stalo se dle jeho nařízení. Komise, k níž se byl felčar Skála připojil, pokusila se o výslech raněného. Když se byl tento z mrákot probíral, udal, že byl Mašátem a Fabínem přepaden; třetí zdál se mu býti Kaňka z Pošně, určité to však tvrditi nemohl.

Jakmile přivedli četníci oba lotrasy k raněnému Toníkovi, tázal se jej vyšetřující soudce, zdaž jej tito dva přepadli a tak strašlivě zohavili? načež Toník namahavě ze sebe vypravil: „Fabín mně zasadil ránu do týla a Mašát mne tloukl z předu.“ Na otázku, může-li výrok svůj přísne stvrditi, zvedl namahavě pravici do výše a vztýčiv dva prsty k nebesům, vydechl: „Přísahám!“ a padl opět do mdlob.

Na podezření, jež soud ku Kaňkovi choval, byl i tento zatčen, a hodný trojlist byl dodán vyšetřovacímu soudu do Pelhřimova.

Zlosynové, byvše před vyšetřujícího soudce předvedeni, zapírali hrozný čin svůj a dokazovali, že byli právě této noci na krádeži v Jetřichovci a Kaňka tvrdil, že této noci vyváděl krávu obuvníku Švabovi v Pacově. Obě se osvědčilo býti pravdivým.

Mašátovi se konečně lichým předstíráním podařilo, že byl z vyšetřovací vazby na svobodu puštěn. Dareba onen v rychlosti zakročil o povolení k oženění se se zrzavou kráskou, pověsti pochybné, zažádal o povolení do světa, jež i obdržel.

Druhého dne po obdržení povolení rozlétla se městem zpráva, že byla městská pokladna oloupena. Bylo tomu skutečně tak. Ježto byly stříbrné mince troušeny za masné krámy, kde dareba onen bydlel, byl tento na rozkaz obecního starosty zatčen a do Pelhřimova odveden. Tam s ním zavedli protokol, pustili jej na svobodu. Mašát se v rychlosti v Pacově oženil a vzal do záječích. Mezi tím se množilo proti Fabínovi i Kaňkovi čím dále tím větší podezření, a vrah Fabín uznal za vhodné, ve společnosti jednoho vězně z vězení uniknouti, což se mu i též podařilo. Četnictvo dostalo neprodleně rozkaz, uprchlíky stíhati a Fabín byl v chalupě „na obci“ postížen a znovu do Pelhřimova dodán. Tu však se list obrátil; nebo Fabín dozvěděl se o šťastném zmizení svého kumpána Mašáta, svalil veškerou vinu na něho a přiznal se, že učinili společně s Kaňkou na Toníka útok. Nyní byl osud obou lotrasů zpečetěn; Fabín byl odsouzen k doživotnímu a Kaňka osmnáctiletému žaláři.

Ruka trestající spravedlnosti zasáhla konečně i Mašáta v dalekých Uhrách. Týž byl pro nepátrnou krádež lapen a ježto se vydával za jakéhosi Maršálka z Pacova, bylo uherským soudem na pacovského purkmistra dopřáno, který, poznav z překrouceného jména, že by to mohl býti Mašát, žádal telegrafickou cestou, by byl Mašát po odbytém trestu dodán krajskému soudu v Táboře, ježto na něm lpí podezření vraždy. Žádosti této bylo ochotně vyhověno a Mašát byl přivezen do Tábora. Krajský soud tábořský postoupil tuto záležitost krajskému soudu v Jičíně, který Mašáta k smrti provazem odsoudil; týž obdržev však milost, byl v Kartouzích doživotně uvězněn, kde i též zemřel.

IX.

Pan Pavel seznal v příhodě této prst Božské prozřetelnosti; neboť byla past od těchto padouchů jediné na něho nalíčena — do níž místo něho upadl ubohý Toník, jenž třetího dne ducha svého vypustil.

By předsevzetí své v skutek uvedl, odebral se na děkanství, kde projevils úmysl vstoupiti do lůna církve katolické, podrobiv se řádnému církevnímu cvičení.

Anežka slyšela vypravovati o velkých změnách, jež se v městě byly udály a prolila mnoho slzí nad ukrutnou smrtí nevinného Toníka. Z obrácení pana Pavla měla srdečnou radost a když se jí jednou Petruška čtveračivě zeptala, zdali by si nyní pana Pavla vzala, kdyby jí ruku svojí nabídl, začervenala se jako pivoňka a odběhla ze světnice.

Petruška zašla v neděli po ranní do dvorce k panu Pavlovi, který se s ní do své pisárny uzavřel; co spolu jednali zůstalo tajností, avšak dle jasného vzezření jejího musela dobře pochoditi, nebo když domů přišla, byla samý smích a samá veselost a počala v domě vše do pořádku uváděti, jako by sám kníže pán měl do cihelny zavítati. Anežka se jí tázala, čeká-li na odpoledne někoho návštěvou, a tu Petruška čtveračivě se usmívajíc, pravila, že se jí zabodly nůžky do podlahy a tu že vždy hosté přicházejí; připravena musí prý býti pro všechny možné případy. —

Cihlář zdál se býti v tajemné jednání své ženušky zasvěcen, neboť jak mile nadešlo odpoledne a stůl po obědě uklizen byl, vybíhal ustavičně ven, pohlížeje, zdaž někdo nejede. Mohlo býti asi okolo dvou hodin odpoledne, když bylo slyšeti hrčení lehkého povozu po hrbolaté cestě, jež od silnice velkochyšské k cihelně vede. Hrčení bylo nyní zřetelnější a v malé chvíli zastavil lehký kočárek páně Pavlův před cihelnou. Seděli v něm dvě osoby.

Byltě to pan Pavel s mistrem Antošem.

Pan Pavel s tváří jasnou držel v ruce skvostnou kytici vonných růží a seskočiv lehce z kočáru, ubíral se do cihelny. Jemu v patách krácel mistr Antoš, maje v dírce knoflíku u kabátu zastrčený proutek rozmariny.

Jak milé bylo pohledění na Anežku u stolu sedící a četbou poučné knihy se zaměstnávající. Jako poupě k rozpuknutí v krásnou růži se připravuje s nádechem nachovým, seděla zde, upírajíc zrak svůj do knihy před ní rozložené. Jak mile však zaslechla známé ji kroky, rozlila se temná červen po její milostné líci a ona sklopila cudně zrak svůj hluboko v knihu.

Po srdečném uvítání ctěných hostů nabídla jim Petruška židle bělostné, oprašujíc je sněhobílým fěrtouškem, ač se čistotou jen leskly. Pan Pavel se slušně za poctu poděkoval, řekl, že k nim nepřišli posedět, nýbrž postát a vybídl svého průvodce, mistra Antoše, aby účel návštěvy objasnil. Ctihodný mistr si odkašlal a počal ve vši počestnosti žádati o ruku Anežky pro ctného a počestného pana Pavla, který v neděli o pouti pacovské v chrámu Páně sv. Michala, archanděla, veřejné vyznání víry učiní a v lůno samospasitelné Církve katolické vstoupí.

Anežka povstala, učinila krok ku předu a rozčilením sklesla na kolena. Pan Pavel k ní hbitě přikročil a ona uchopíc jeho ruku, počala ji náruživě líbati.

„Mocný a veliký jest Pán Bůh, jenž vyslyšel vroucí modlitbu moji,“ zvolala vroucně a klesajíc přemožením k zemi, objala kolena jeho.

„Ne u mých nohou,“ zvolal radostně pan Pavel, „ale na mém srdci jest místo tvé, spanilá dívko,“ a pozvedl ji, objal ji mocně svojí paží a poddáv ji vonnou kytici, otázal se jí: „Ó, rcí spanilá Anežko, miluješ mne?“ Ona pohledla blažené svým snivým okem k němu — zraky jejich se setkaly — a dlouhý polibek umlčel Anežčinu odpověď.

Co mám psáti více?

O pacovské pouti byl chrám Páně sv. Michala, archanděla pobožnými věřícími přeplněn.

Velebně zazněla sborem literátským zpívaná píseň:

Slavný anděli Boží
svatý Michale,
sláva Tvá nechť se vždy množí,

svatý Michale;
oroduj za nás,
by Bůh spasil nás.
svatý Michale.

Sbor dozpíval. Započalo slavné kázání a po něm činil pan Pavel veřejné vyznání víry. Po vykonaných obřadech vykonali snoubenci sv. zpověď a přistoupili k stolu Páně. Po posvátných těchto výkonech byli snoubenci slavně spolu oddáni.

Mistr Antoš byl svědkem, na čemž si nemálo zakládal, pokládaje se za šťastného, že mohl miláčku svému službu tuto prokázati. Slzel po celé obřady. Při hostině, která až pozdě do noci trvala, pravil rozjařen ku své sousedce: „Ale, safraporte, paní Petruško, víme, kdo by to byl obyčejně řekl?“

Náboženská rozmluva v železničním voze.

(Pokračování.)

„Jak tedy chcete vysvětliti slova, jež Kristus pronesl k Petrovi? — On změnil dosavadní jméno jeho „Šimon“ v „Petr“, to jest „skála“; a tu pravil jemu: „Ty jsi Petr (to jest skála) a na té skále vzdělám církev svou!“

„Tím má se rozuměti jeho hlavní podíl na díle apoštolů,“ namítl můj odpůrce.

„Nemožno“, odvětil jsem, „vždyt Petr svými apoštolskými pracemi nikterakž nevynikl nad ostatní apoštoly a Pavlem byl i daleko předstižen. Jak třeba oněm slovům rozuměti, není při nepředpojatém posuzování jich ani té nejmenší pochybnosti. Církev jest tu porovnávána s budovou. Kristus jest její tvůrcem. On však staví ji na Petrovi, jako na skále, a Petr bude tak pevným základem církve, že ani brány pekelné, které proti ní útočí, ji nepřemohou. Petr má býti tedy církví to, co jest základ budově. Na něm má církev spočívat, jím nabyti má pevnosti a trvání. Avšak církev — abych neužíval déle obraznosti — není žádnou budovou z kamene, cihly a vápna, nýbrž společností živých lidí. Na čí pak ramenou spočívá společnost? Čí přičiněním má pevnost a trvání? Patrně činností oné osoby, která společnost tu řídí, — nechť jest to pouze jediná, fysická osobnost, anebo celá korporace, tedy mravní osobnost; nejvyšší vláda v církvi jest přenešena na jedinou osobu, toho, jehož byl Spasitel jediného ze všech pojmenoval Petrem, skálou, a na nějž jediného ona slova se vztahovala. Toliko s tímto vysvětlením dají se též sloučiti následující slova: „Tobě dám klíče království nebeského; cokoliv svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi a cokoliv rozvážeš na zemi, rozvázáno bude i na nebi!“ Když některá rodina cestuje do ciziny, vyvolí si hlava její věrného sluhu, jemuž svěří klíče svého domu a tím i péči o něj. Kristus zamýšlí opustiti svět. Proto přislubuje Petrovi klíče své budovy pro dobu, až odejde ku svému Otci. Petrovi tedy svěřena péče nad jeho budovou, to jest nad církví, jím založenou, s tou nejrozsáhlejší plnomocí, tak že, co sváže i rozváže na zemi, má býti i na nebi za svázané i rozvázané uznáno. Témuž Petrovi pravil Spasitel: „Posilňuj bratří svých *) a opět témuž dí před svým na nebe vstoupením, když on, nejvyšší náš pastýř, nemohl již déle mezi námi sám meškati: „Pasiž beránky má, pasíž ovce mé,“ **) a postavení, jaké Petr — vedle apoštolských dějin — po Nanebevstoupení Paně mezi apoštoly zaujímal, bylo opravdu postavením hlavy apoštolů a veškeré církve.“ —

*) Lukáš, 22. kap. 23. verš.

**) Jan, 21. kap. 15. verš a násl.

Můj odpůrce seděl tu až dosud jako němý a, jak se zdá, naslouchal se zálibou mým přesvědčivým slovům. Nejvýš jednoduché vysvětlení toto, jaké katolík slovům těmto dává, bylo mu patrně novým. Avšak při mých posledních slovech, kde jsem se zmínil o postavení, jaké Petr mezi apoštoly zaujímal, vpadl mi do řeči.

„Naopak!“, zvolal živě, „co sv. Pavel píše v listě ke Galatským, jest důkazem toho, že Petr nezaujímal žádného vyššího místa mezi apoštoly, a vůbec se jeví, že tak přísná jednota v učení, jak ji katolíci požadují, není potřebnou. Vždyť Petr a Pavel byli — pokud se týče pozornosti k židovskému obřadnému zákonu — různého mínění a přec se Pavel nepodrobil Petrovi; naopak on se tím honosí, že tváří v tvář mu odporoval. Chcete snad viděti ono místo? Na svých cestách mám vždy písmo svaté s sebou, abych příležitostně mohl z něho něco si přečísti.“ — To řka, rozevřel svou ruční tašku. —

„Tak se podívejme poněkud pozorněji na to místo, které mi ostatně není neznámým!“, pravím jemu.

On zatím vyhledal druhou kapitolu listu ku Galatským a dovoluje mi nahlížeti do knihy, předčítal mi ony čtyry verše, od jedenáctého až po čtrnáctý:

„A když byl přišel Petr do Antiochie, zjevně jsem mu odporoval; hoden zajisté byl pokárání. Nebo prvé než přišli někteří od Jakuba, jídal s pohany; a když byli přišli, ucházel a oddaloval se od nich, boje se těch, kteříž byli ze židovstva. A spolu s ním v pokřtěctví tom byli i jiní židé, tak že i Barnabáš sváděn byl k tomu pokřtěctví. Ale já uzřev, že nesprávně chodí v pravdě evangelia, řekl jsem Petrovi přede všemi: „Poněvač ty, jsa žid, pohansky živ jsi a ne židovsky, proč pak nutíš pohany žiti dle způsobu židovského?“

„Zcela dobře,“ odvětil jsem, „toto místo dle svého znění zdá se býti velice nebezpečným našemu katolickému učení o primátu Petrově, ve skutečnosti však neposkytuje pražádných obtíží. — Vysvětlení jest následující: Jak známo, nebylo při založení církve prvním členům její dosti zřejmo, jsou-li vázáni zřetelem ku židovskému obřadnímu zákonu, zvláště ku zdržení se zapovězených pokrmů, čili nic. Apoštolský koncil, odbývaný v Jerusalemě rozhodl v listu, *) znějícím na některé z obcí, že ti, již z pohanství obrácení, byli, nejsou vázáni, při čemž toliko nepatrná výminka připuštěna byla. Pokud se týkalo ze židovstva obrácených, neučiněno žádné rozhodnutí; tito tedy mohli se dle osobního svého náhledu rozhodnouti buď pro zřetel nebo proti němu. Avšak v učení samém pokud týče se závaznosti nebylo mezi Petrem a Pavlem žádného sporu. Žádný nepokládal se závazným ku zřeteli, jak tomu chování se obou v Antiochii nasvědčuje; žádný však nepovažoval též zřetel tento za nedovolený, a netoliko Petr, nýbrž také Pavel byl toho náhledu, že jest záhodno zdržeti se mnohdy zapovězených jídel, dšlem z opatrnosti, dšlem aby zabráněno bylo pohoršení, jak vysvitá ze čtrnácté kapitoly listu k Římanům. Různost náhledů mezi apoštoly pozůstávala toliko v tom, zdali v Antiochii jsou zvláštní důvody pro zřetel k zákonu, či jsou-li důvody pro opak toho. Petr byl onoho, Pavel pak tohoto mínění, což ostatně dá se snadno vysvětliti ze zvláštního povolání obou apoštolů. Neboť Petr byl obzvláště povolán, obrátiti židy. V Antiochii, kdež byla obec i židovsko-křesťanská i pohansko-křesťanská, z počátku nebral zřetele k rozdílnosti v pokrmech, on jedl s pohany, totiž s křesťany, z pohanů posílými, dle zvyku pohanského. Tu přišli z Jerusalema žido-křesťané, kteří prosluli svým přesným lpěním na zákoně otců. Z bázně před těmito Petr obrátil a žil dle židovského způsobu. Při tom opravdu veden byl důležitými důvody. V přirozenosti věci zcela spočívá, že právě ti nejsvědomitější židé při svém přestoupení ku křesťanství museli v tom nacházeti nesmírnou obtíž zákona, ježž otcové

*) Skutkové apoštolští 15, 23, 29. a násl

jejich od Boha samého obdrželi, jehož držení považovali za jednu z nejznamenitějších předností svého lidu, pro nějž prolili proudy krve, tohoto zákona se vzdáti a svůj způsob života přispůsobiti k pohanům. S touto obtíží museli apoštolové počítati, jestli nechtěli myšlenku na obrácení ku křesťanství v mnohém židu již v zárodku udusiti a ty, kteří již se byli obrátili, avšak u víře dosud utvrzení nebyli, vydati v šanc velikému pokušení. Petr tedy počal při příchodu žido-křesťanů z Jerusalema šetřiti zákona, aby se u židů neučinil nemožným. Jinak však smýšlel Pavel, který byl obdržel zvláštní povolání jako apoštol pohanů. S velkou starostlivostí pozoroval, kterak Petr odvrátil se od pohano-křesťanů a že i soudruh jeho Barnabáš a ostatní žido-křesťané následovali jeho příkladu. A právě poněvač to byl Petr, první z apoštolů, který si takto počínal, vznikla následkem jeho chování tak velké nebezpečí pro pohano-křesťany. A jen z toho ohledu, že mezi všemi požíval největší vážnosti, bylo možno, že příklad jeho mohl býti pro pohano-křesťany jakýmsi nátlakem, aby žili dle způsobu židovského. Jakou to zbraň dal příklad jeho do ruky teprve těm žido-křesťanům, kteří zasazovali se o šetření zákona s horlivostí až kacířskou, kteří chtěli také pohano-křesťany zavázati k jeho šetření a jim vytýkali, že by bez tohoto byli pouze křesťany druhého řádu. Proti těm musel sv. Pavel jmenovitě v obci Galatské bojovati, k níž list jeho směřuje. Zde totiž podezřivali oni přílišní borlivci svatého Pavla, jako by nebyl žádným pravým a skutečným apoštolem, jako na příklad Petr a Jakub. Jaký div, že sv. Pavel, aby dal svědectví pravdě a zároveň obhájil svou apoštolskou důstojnost, poukázal na případ Antiochejský a kladl důraz na to, že se neostýchal i samotnému svatému Petru „do obličeje,“ to jest beze všeho obalu, na odpor se postaviti a „u přítomnosti všech“ chování jeho pokárati? —

„Avšak jak se toho směl Pavel odvážiti, byl-li Petr papežem?“ namítli můj odpůrce, který se zjevným zájmem vývodu mé byl stopoval. —

„Vmyslete se jen ve vznik církve, jak se to skutečně událo, a vaše otázka jest zodpověděna. Ona nevstoupila do světa jako společnost, nesčetné národy v lůně svém pojící a po celém okršku zemském se rozprostírající, jak se nám dnes jeví. Ona vyvínovala se z malých začátků. A jako náčelník státu, vznikajícího teprve z celého komplexu jednotlivých rodin, byť i měl již veškerá práva hlavy státu, přec všech svých práv dosud neužívá a jest ku svým poddaným v poměru mnohem důvěrnějším, než po několika generacích jeho dědic. Jehožto panství rozprostírá se po millionech lidí: podobně i Petr, jakkoliv byl v držení všech práv, která teď papež k platnosti přivádí, stál ku svým poddaným v poměru daleko důvěrnějším a obzvláště ke spoluapoštolům, jichž poměr k němu i z jiných důvodů byl mnohem vroucnějším a přátelštějším, než poměr biskupů k papeži.“ —

„Právem jste řekl, že Petr nepřivedl k platnosti všechna práva, jichž si papežové osobují. V prvních stoletích vůbec nepřikládali sobě římsktí biskupové onu rozsáhlou moc; nenalézámť o tom aspoň v dějinách ničehož, a světové postavení města Říma, jehož biskupy byli, jest patrně zřejmým důvodem, že dospěli ku vážnosti a moci, jež později stala se jich majetkem.“ —

„Přivádění k platnosti práv, již od počátku hlavě církve propůjčovaných, šlo ruku v ruce s ponenáhlým vývojem církve. Nehleďte žádných vyslanců císařských a královských dvorů u papeže, aby ve jménu svých pánů přimlouvali se snad za založení, neb rozšíření biskupství, v době, kdy církev žila v poměrech stísněných pod zemí — v katakombách. Avšak vzdor tomu můžete viděti, že i v této době byla vykonávána všechna podstatná práva; studujte na příklad dobu papeže Viktora z druhého století. Světové postavení Říma neučinilo papeže papežem. Podotýkám toliko: Spojte historicky zjištěné faktum, že římský biskup již v nejstarší době vystupoval jako hlava celé církve a za takovou byl též uznán, s ustanovením primátu, jak v evangeliu jest sděleno, pak nikdy víc neřeknete, že papežství svůj vznik děkuje

městu Římu. Oba druhy důkazů o papežství navzájem se doplňují: jak evangelia, tak i pozdější dějepisné. Pročítám-li evangelia, nalézám, že Kristus ustanovil celé církvi vrchní hlavu, — i tážu se, kde pak zůstala tato hlava? — Co učí dějiny o římském biskupu, dává mi za odpověď: tato vrchní hlava jest v Římě! A naopak, čtu-li nejprv nejstarší zprávy o primátu římského biskupa, v Eusebiu, Tertullianu, Ireneu, Ignacioví, aneb vůbec, pozoruji-li nadvládu římského biskupa, již od prvních staletí vykonával, táži se, jak pak vznikla tato moc? A na tuto otázku dá mi žádoucí odpověď to, co praví evangelium o dosazení sv. Petra za vrchní hlavu. A byť i byla svědectví o primaciální moci římských biskupů a o spojení moci Kristem na Petra přenešené s římským stolcem biskupským, jež z nejstarších dob pochází, sebe temnější a vzácnější, než jak mi milo, sloučení obou událostí, totiž: evangeliem hlášené ustanovení primátu Kristem a historicky zjištěné uznání a vykonávání primaciální moci se strany římského biskupa, ozařuje dostatečným světlem pravdu, že jest biskup římský opravdu nejvyšším pastýřem a zástupcem Kristovým!² —

Můj soused nevěděl, co na to odpovědět.

V čase jubilejním.

Napsal Antonín Plaček.

(Pokračování.)

Na den sv. Václava loučila jsem se na osamělém hřbitůvku zahájskem se svými miláčky, kdežto paní hraběnka dlela u kapličky, kde pod stínem stoletých lip rodinnou brobku vystavěti dala.

Nic krásnějšího na celém Božím světě jsem nespatřila, jako milou kapličku Bohorodičky zasvěcenou, od níž se dlouhé stromořadí košatých lip až do města Milostic, kde šlechtná dobroditelka sídlo své měla, táhlo.

Ó kéž bych místo ono nebyla opustila! — — —

Stázička se zamlčela a slzy bolu perlily jí po líci. Emilka seděla na protě ní, nemohouc vnitřním pohnutím ani slova pronést. Konečně se Stázička upokojila a utřevši si slzy, pokračovala:

„Druhého dne jsme odjely. Krásná jestiž Italie se svými citronovými a pomerančovými háji, velebný jest nesmrtelný Řím, ctihodná jsou města Benátky, Milán, Turín a Florencie, unášející a nejkrásnější perla mezi městy italskými jest Neapole, avšak v mých očích všechny tyto krásy ustupují do pozadí před milostickou kapličkou s Bohorodičkou s lipovým stromořadím a hřbitůvkem zahájským. Toužila jsem po domově a proto byla moje radost nevýslovná, když se mnou paní hraběnka sdělila, že pojedeme do Švýcar, a odtud po nějakém čase do Vídně.

Pobyt ve Švýcarsku stal se mně osudným a zničil mladý květ života mého.

Naproti paláci, jež jsme v Curychu obývaly, bydlil krajan, mladý a velice slícný muž. Nezkušené dívce, jakou jsem byla, zalíbil se švarný krajan, který jakmile zaslechl, že palác česká hraběnka obývá, ihned nejprvnější příležitosti použil, aby se s krajany seznámil, což jest zvláště v cizině velmi snadné. Byv komorníkem Molem do paláce uveden, okouzлил všechny svými ublazenými způsoby, a měli jsme všichni, ani paní hraběnku nevyjímajíc, radost, že jsme se v dálném Švýcarsku se švarným krajanem seznámili. Navštěvoval nás často a zvláště mojí osobě věnoval pečlivou pozornost. I mně nebyl švarný Jaroslav —

„Jaroslav —“ vykřikla z nenadání Emilka.

„Ano, Jaroslav, proč jste se toho jména tak ulekla?“

„Nic, nic, vypravujte jen dále,“ prosila Emilka rozčileně.

„Přiznávám se, pokračovala Stázička, „že mně nebyl Jaroslav lhostejným, a kdyby nebyla mezi námi hluboká propast bývala, — rozdílnost víry — byla bych i hned bez rozmýšlení ruku svou mu zadala. — Takto však mně svědomí ve dne i v noci upomínalo na moji povinnost a napomínání starého tatíčka, bych se právě víry své a pravého Boha nespouštěla, ozývalo se v útrokách mých. Jeho uhasínající pohled, jeho žehnající ruku, když se se mnou na hrobě drahé matičky posledně loučil, viděla jsem stále před sebou. Avšak jak vrtkavá jest mladost; jí podlehne konečně vše a Jaroslav tak sladce dotíral a prosil, že jsem konečně prosbám jeho povolila a slíbila se mu státi věrnou družkou života v životě i v smrti. Blaženě plynuly nám dny a měsíce ve svobodném Švýcarsku. Jaroslav činil přípravy k sňatku, k němuž milostivá paní hraběnka svolení dala, slíbivši mu, že jej za hospodářského úředníka na některém ze svých rozsáhlých panství ustanoví, jakmile se místo uprázdní. Brzo na to slavila se svatba na úřadě. Právě posvěcení, rukou kněžskou, mělo až ve vlasti u milé kapličky „v lipách“ následovati. Jaroslav mne nosil téměř na ruku a jen někdy, vyšla-li jsem s paní hraběnkou do katolického kostela, spílal nám slícných modlářek, čemuž jsem v zaslepenosti své žádné váhy nepřičítala. Žili jsme v pravém máji lásky a nepomyslela jsem, že toto téměř idylické žití tak krátkého trvání mítí bude. Jaroslav obdržel totiž z Čech od otce, majitele velkého statku, dopis, jenž jej velice rozčlil. Za nějaký čas obdržel druhý a třetí. Na doléhání moje svěřil se mi Jaroslav že jest volán k lůžku umírajícího otce. Netušila jsem nic dobrého. Byla jsem úplně bez útěchy. Jaroslav odjel — by se nikdy více nenavrátil. Z počátku psal sice, čím dále však, tím řidčeji, až konečně ustál docela a neodpovídal na moje dopisy. Jednoho dne, ač churava, byla jsem předvolána před soud, a zde mi úředník sdělil, že Jaroslav zakročil o rozvod se mnou. Tato rána zhroutila mne k zemi. Přivolaný lékař nemohl mne dlouho k životu přivést; konečně však zvítězila mladost, a já se probudila z mrákot. Když jsem se byla zotavila, otázal se mne spolkový úředník, zdali čeho proti rozvodu namítám, přejela jsem si rukou obličej a vidouc nezbytí v duševním boji, chopila jsem se podávaného péra a — podepsala svůj ortel. — — — Jaroslav byl svoboden. Po podpisu sklesla jsem opět bez sebe k zemi. Když jsem se z mrákot probudila, ležela jsem ve svém pokoji, kamž mne lékař donésti kázal. Za dvě hodiny později, dala jsem život tvoru, který se již v lůně matky sirotkem stal. Zlá zimnice mnou lomcovala; klesla jsem do prudké nemoci a když jsem se po mnoha měsících uzdravila, dozvěděla jsem se k svému nejblubšímu zármutku, že dobroditelka moje, paní hraběnka z Milostic, zemřela a mrtvola její na panství Milostické do Čech převežena byla. V zmatku, jaký v paláci panoval při převážení mrtvoly, bylo na mne zapomenuto a tak mně nezbývalo nic jiného, nežli vzešlé dluhy zaplatiti a se zbytkem svého jmění do Čech se vrátiti. Peněz na hotovosti jsem měla málo; zaplatila jsem jimi cestu až do Budějovic. Jsouc na blízku nevěrnému Jaroslavu, chtěla jsem ho ve Lhotě navštívit i svému dítěti poctivě jméno zjednat. Zabočila jsem k Táboru, odkudž jsem se chtěla do Lhoty odebrati. Nejsouc namahavé chůzi zvyklá a jsouc po nemoci, roznemohla jsem se na zálužských polích a nebýti vás, spanilá Emilko, byla bych bídně bez pomoci zahynula.“ — — —

„A Jaroslav —“ zaštkala Emilka.

„Ano, Jaroslav Květ jest onen, jenž kořen mladého žití mého podřal, a malý Jaroušek jest dítětem jeho,“ zašeptaly rty ubohé trpitelky.

„Takového licoměrníka jsem mohla milovati,“ zvolala Emilka bolně a rozhorleně. „Děkuji vám, Stázičko, že jste mne vypravováním příhod svých od nepředloženého kroku odvrátila, rcete, může-li Jaroslav v nové manželství opět vstoupiti?“

„Bohužel, panno Emilko. Vyznávači helvetské víry neúí stav svatého manželství svátostí; on považuje manželství za pouhou smlouvu, která se může vzájemně vypověditi. Jakmile nastal rozvod, může se muž znovu ože-

niti a žena opět provdati, jsou-li totiž obě strany náboženství helvetského. Řekli mi to ve Švýcarsku na úřadě, a to mně teprve oči otevřeli.“

„Proč jste, nešťastná, svolila v rozvod?“ zvolala Emilka. Stázička odpověděla:

„V jednom z posledních listů dal Jaroslav nechť k mé osobě přilís zřejmě znáti, a to mně k podpisu přimělo. Prosím vás, co jest život po boku muže, který by mne nenáviděl, co jest za radost patřiti ve tvář zachmuřenou v neznámém domově, kde každý kousek nábytku člověka pamatuje, že jest jen pouhým vetřelcem. Ustoupila jsem, ač jsem tím svůj mladý život zmařila.“ —

V tom bylo slyšeti praskání bičem, čeleď vjížděla hlučně do dvora.

5. Otcova tvrdost.

Stázička odešla za soumraku ze statku, a Emilka chystala se starší děvečkou večeri. Když se byla čeleď odklidila, spustil Svoboda:

„Nu jak, holka, co hodláš činiti? již je čas, abys na vdavky pomyslela. Nebudu zde věčně, a rád bych tě viděl zaopatřenou. Starý Květ hartusí též a dal mi na srozuměnou, pakli se nerozhodneš, že se Jaroslav obrátí jinam.“

„Tato řeč nepřispěla k upokojení rozčilené dívky a účinkovala na ni jako olej na oheň.“

„Tatínku,“ pravila určitě, „již jsem vám jednou řekla, že si Jaroslava nevezmu; jest helvétou a až by se mne nabažil, vyhnal by mne, jako to učinil Stázička.“

„Co povídáš, nezdárnice,“ rozkřikl se Svoboda, chvěje se na celém těle.

„Jen svatou pravdu, otče,“ odporovala Emilka. „Posaďte se a vyslyšte mne klidně a pak budete jinak o víře toho čistého panáčka smýšleti,“ a posadivši se proti otci počala osudy ubohé oklamané dívky vypravovati. Když byla u konce, zaplakala hořce a pravila: „A takovému ničemníku věrolomnému chcete své jediné dítě zaprodati, otče — nikoliv, to se nesmí státi — nevyhasla dosud v srdci vašem láska ke mně, a pročez prosím vás, nemyslete déle na spojení toto!“

„I to aby do toho deset tisíc hromů,“ rozkřikl se Svoboda, „vždyť jsem to řekl, že ta žebračka poběhlce jenom samé neštěstí do statku přinese, a toho jsi vinna ty, svěhlavá, — avšak dokážu to, že musí po mé hlavě jíti, musíš si Jaroslava vzíti. Nalhala ti toho ta zrádná ošemetnice, haha, počkej však, zmije, starého Svobodu neopentlíš“, a obléknuv kabát, vzal klobouk a hůl a ubíhal ke Lhotě.

Bylo již k půl noci, když se Svoboda ze Lhoty vrátil. Emilka naň čekala sedíc u šicfho stolku. Sedlák vrazil prudce do světnice, div že dvěře nevyrazil. Hodil klobouk na stůl a oháněje se holí, počal prudce po světnici přecházeti. Konečně se před udivenou dívkou zastavil a spustil zhurta:

„Tedy od úterka za čtyři neděle bude svatba, rozumíš. Vyjednal jsem tak se starým Květem. Jaroslav byl nezkušeným bláznem a pykal za svou neprozřetelnost trpce. Byv slíčnou tváří do tenat vlákán, uvízl v nich. Pak arci musil použití všech možných dovolených prostředků, by se pout těchto zbavil. Ha ha, zná se v tom starý Květ výborně, jen co je pravda; nebýti jeho, přišla bys bez mála o sličného a bohatého ženicha. Jen žádných odmluv, to ti povídám, to netrpí krev starého Svobody.“

Tu vyskočila Emilka odhodlaně ze židle a zvolala: „I ve mně koluje krev starého Svobody, tatínku, pročez vám povídám opět já, že budete-li chtítí míti za čtyry neděle svatbu, bude tato bez nevěsty. Moje svědomí jest čisté a duše moje nemá žádných skvrn, jež by počestné jméno naše pokálely; raději smrt, nežli vejíti v zločinné a nečestné spojení.“

Stála u prostřed světnice s podviženou pravicí, jako by chtěla slova tato přísahou stvrditi, tak že starý Svoboda o dva kroky ucouvnuv, mezi zuby zamumlal:

„To jest pravda, má moji krev: musím se mírniti, po zlém s ní pranic nesvedu“ a odkašlav sobě pravil: „Blouzníš, děvče. Což není rod Květův po-

čestným? Že se nenarodil ve víře katolické, za to nemůže. Ostatně, kdo ví, která víra je lepší, vždyť jsou králové a mocní potentáti též protestanty, a nenapadne nikomu, je z nevěry vinit. Nevím, jak ti tak malicherná věc může těžké svědomí činit. Jaroslav slíbil, že ti v ohledu náboženském ponechá úplně volnost, zapřísahal mne, že bez tebe žítí nemůže, miluje prý tě šíleně. Námitka tvoje, že jest ženat a že má ženu a dítě, jest úplně lichá. Rozešli se dobrovolně; ona šla na pravo a on na levo. Cesty života jejich se více nesetkají. Jeho náboženství to dovoluje a naše opět neuznává sňatek na úřadě. Jsou tedy oba svobodní jako ptáci. A to dítě? Dáme mu do sporiitelný několik set a může z něho býti hodný člověk. Zkrátka, musela bys slepá býti, kdyby jsi od sebe takové štěstí odkopla.“

L I T E R A T U R A.

P. J. Šafaříka a F. Palackého sebrané básně s obšírným úvodem o básnické jejich činnosti a hojnými poznámkami vyjdou jako číslo II. „Novočeského archivu literárního“ v březnu t. r., a cena jejich bude asi 2 zl. Spis ten obsahuje vesměs věci zcela nové, totiž nikomu nebo málokomu nyní známé a velice zajímavé vůbec, i vzhledem k Šafaříkovi a Palackému zvláště.

Jak znamenitým učencem byl by padělatel rukopisu Královédvorského a Zelenohorského. Na uvážení věřícím i nevěřícím v pravost napsal Dr. Frant. Bačkovský. Nákladem spisovatelovým. Cena 25 kr. Spisek tento podává nové věci, které namanuly se spisovateli po vydání jeho spisu „Rukopis Královédvorský a Zelenohorský ve světle pravděpodobném“, vyšlého jako číslo I. „Novočeského archivu literárního.“ Na skladě jest v každém knihkupectví.

D r o b n o s t i.

Odsouzený kandidát rabinství. Soudem vratislavským odsouzen byl tyto dny kandidát rabinství Max Bernstein na 3 měsíce do žaláře proto, že osmiletého hochu, jmenem Severína Hacke, na choulostivém místě zranil a krev z rány vystříknuvši zachytil. Bernstein vlákal hochu k sobě do bytu, tam jej posadil na pohovku, obnažil mu jistý úd, a říznuv jej ostrým nástrojem zachytil několik krůpějí krve ssavým papírem a vlačil je do přichystané sklenice. Bernstein při výslechu připustil, že hochu vzal k sobě do bytu, o skutku však nechtěl ničeho věděti. Jestliže prý se ho dopustil, stalo prý se to leda v okamžiku pomatenosti. Byl původně obžalován ze zločinu proti mravopoeštnosti, později pak žaloba změněna a podána na ublížení na těle. Tímto zločinem byl Bernstein také uznán vinným a odsouzen, jak už řečeno. Pozoruhodné jest, že soudce nezápal se obviněného, z jaké pohnutky to udělal, zdali ne z příčiny náboženské?

Pozdější noviny přinesly zprávu, že tentýž židáček totéž spáchal ještě na jiných chlapcích, pročez byl vzat do nového vyšetřování, jež snad v téže věci poskytně více světla.

Obsah čísla 6. „Obrany víry“:

Může-li kněz míti cit pro rodinu? (F. M.) — O štěstí společnosti. (Č.) (Dok.) — ežiškovo putování. (Křesťanské vánoční pohádky. Vypravuje Jan Hůlek.) (Dok.) — Od Křemešnické pouti do Pacovské. (Dle pravdivé události načrtl A n t. P l a č e k.) (Dok.) — Náboženská rozmluva v železničním voze. (M. W.) (Pokračování.) — V čase jubilejním. (Napsal A n t. P l a č e k.) (Pokračování.) — Literatura. — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Křížová cesta.

Dle pravdivé události napsal Luďvík.

Bylo to zvědavostí, kdo asi přijde zastávat duchovní správu v osiřelé osadě Z., proto také když přišla neděle hleděl každý, komu jen možno bylo vypraviti se do chrámu Páně, ve kterém nový kněz měl služby boží konati. Zvědavost jejich brzo ukojena byla, když na kazatelnu vstoupil nový správce duchovní a počal vykládati slova písma: „dům můj, dům modlitby.“

Mezi kázáním však pozoroval, že nově vystavenému kostelu schází ozdoba, jež vždy tak mocně působí na mysle v chrámu Páně shromážděného lidu a která připomíná věřícím to velké dílo neskonale lásky Spasitelovy. —

V chrámu Páně tom nebyla dosud křížová cesta.

Zbožnost patrona a osadníků vystavěla Hospodinu kostel, ale na křížovou cestu již nebylo peněz.

To však neodstrašilo kněze, jenž znal již osadníky své dle doslechu, — jako lidi obětavé a tudy doufal, že spojenými silami a za pomoci několika větších dobrodinců bude moci chrám Páně „křížovou cestou“ okrášlit.

Doba adventní se přiblížila, každý se těšil na vánoce, i počítal dobře duchovní správce, když myslel, že v čase tom nejlépe pohne srdcem osadníků. — aby každý seč může dal Ježíškovi dárek — na křížovou cestu.

Každou neděli i hned po požehnání viděli osadníci, jak kněz za každého počasí, nedbaje špatné cesty od domu k domu kráčí a všude prosí o příspěvek na novou ozdobu kostela. Celý zasněžený, větrem ošlehanými tvářemi, unaven přišel také do statku mladého Vrány, — na jehož dvoře jej psi nepřiliš zdvořile přivítali.

„Zde všeho hojnost, zde jistě hodně dostanu,“ tak přemítá kněz a setřásaje se sebe sněh a odháněje dolízavé psy otvírá dvěře a vchází do teplé jizby —, hospodář stoje mezi dveřmi pokoje zve jej dále.

Vůně čaje a pečiva, které na stole, kolem něhož staří i mladí Vránovic sedí, rozpoloženo bylo, příjemně dotýká se promrzlého kněze, jenž právě začíná přednášeti po vzájemném pozdravení svoji prosbu: „Víte zajisté už proč k vám přicházím, abych vás totiž poprosil o dárek . . .“

„I Bože, velebný pane, to je oběť v takové psotě sbírat po vsi na křížovou cestu, smím prosit, ráčejí s námi skleničku čaje . . .“ rozhovořila se Vránová a sladčím úsměvem než ta bábovka na stole přistavovala židli ku stolu.

„Děkuji, paní Vránová, mám ještě několik čísel k obejití a rád bych přišel před soumrakem domů“.

Mezi tím mladý hospodář odešel do vedlejšího „parádního“ pokoje a tam, jak kněz polootevřenými dveřmi zahlédl, dlouho v prádelníku hledal.

„Zde to přiskočí,“ myslí si kněz a obrací se hned k vrátivšímu se hospodáři, ale jaký pocit podivení se jej zmocnil, když mu tento do ruky velkodušně kladl celý dvacetník.

„Zaplať Pán Bůh“ v rozpacích kněz, nevěda si ihned rady, praví dokládaje šetrně, „no, ale to snad v takovém statku přece více...“

„Ale když jsou zlé časy, velebný pane, člověk se musí ohánět, jak to jde,“ omlouvá se mladý.

„Kdybychom mohli, Bože, rádi bychom více dali“ přizvukuje stará panímáma, která má na druhém konci vsi sama pěkný statek, „no, ale velebný pane, aby neřekli, já přidám také,“ a vytáhnouc asi tři desetiňky z kapsy dává je zaraženému knězi, nezapomíná však ihned připomenout „to je za mě, k nám však už nemusejí chodit.“

Bála se snad, aby kněz i na dveře statku jejího potom nezaklepal.

„Zaplať Pán Bůh, když více nemůžete dát,“ odpovídá kněz a ani neslyše více dalšího zvání, aby zůstal, — octl se venku na dvoře statku, kde mladí i staří dále „jedli, pili, rozprávěli, dobrou vůli spolu měli.“

Mrazivý vítr chladí náhlým teplem v jízbě rozpálené čelo kněze, vločky sněhu jako by se mu vysmívaly, jak pěkně ve statku pochodil, jej tepou v tvář a s trudnou myslí, „s dvacetníkem“ v kapse, odchází ze statku a nastupuje další svou obchůzku.

Když již příspěvky v ostatních domech sebral, stanul před chalupou; kdyby ji sněhová příkrývka nebyla pokryla, jistě by kněze od sebe svojí chudobou zapudila; sám také se kněz velice divil, že do ní vešel, neboť ve světnici vše v jedné harmonii zvěstovalo mu, že překročil práh lidí „kteří ani zlata, ani stříbra nemají.“

Několik polooblečených dětí si hrálo na hlíněné podlaze — matka s nemluvnětem na ruce celá rozpačitá takovou nenadálou návštěvou se omlouvá: „Jen ráčejí dál, velebný pane, děti honem polibte ruku, odpustějí já nemyšlila...“

„Ale vždyť já také nemám úmysl u vás něčeho žádat, vím, že mnoho nemáte a proto nic nedělá, zaplať Pán Bůh, máte-li jen aspoň dobrou vůli, jakoby jste dala“ a pohladiv dítěto jemu nejbližší chce odcházeti.

„I jen ráčejí počkat, to snad tady přece něco bude“, praví matka a spustíc děcko mezi ostatní děti na zem hmatá na hoře na almaru a sundala dolu hrníček — kde snad celé své jmění měla — a veškeren obsah jeho asi 27 krejcarů vysypala udivenému knězi do ruky.

S tíží dovedl kněz potlačit slzu v oku, v příbytku všude kouká z každého koutu chudoba a z jeho ruky na něho se dívá snad poslední groš chudé matky!

„Jak pak mi ale tolik chcete dát, vždyť sama potřebujete, jak vím...“ praví a vrací dárek zpět.

„Jen to ráčejí nechat, Pán Bůh zase nadělí, je pak posilní, v takové psotě se ráčejí trmácet...“ odporuje žena.

S pohnutím děkoval kněz a z celého srdce požehnání vyprošoval na Zpytatelí srdcí všech lidí pro chudou — obětavou matku!

Příští velikonoce stkvěla se pak v kostele nová křížová cesta.

Jaro brzo uplynulo a opět letní parní slunko zlatilo na polích bohaté klasy boží úrody. Srdce rolníkovo se radostí nad tou boží úrodou chvělo a bylo to veselé podívání na ten pracující lid, — jak chvatně „boží nadělení“ svázejí do stodoly.

Také u Vránů bylo obzvláště na pilno.

Sousedé si vypravovali, jak šťastný je tentokrát mladý Vrána se svojí úrodou a opravdu nepřeháněli, neboť vůz za vozem s těžkými mandely vjížděl do statku a veliká stodola sotva pojmouti mohla to množství všeho obilí.

Ký div, že mladý Vrána přihlížeje ku práci zářil radostí, z pěkně zřízeného chléva doráželo k uchu jeho bučení dobytka, stodola plná a ostatní sklizeň sotva se na půdy a do kolen dala směstnati.

Také náš kněz se rád díval na příčinlivý ten venkovský lid a nejraději do polí si vyšel, aby se z radosti jiných také potěšil.

Nemálo se však poděsil, když jedenkráté výjda z fary překvapen byl pokřikem „hoří!“

Sbíhající se lid ukazoval na blízkou vesnici K., — odkud silné kotouče černého dýmu se valily k obloze, jiní zapomínajíce na své domácí práce běželi chvatně na místo požáru.

Rachot příjíždějícího vozu se sudy na vodu obrátil pozornost diváků i kněze k tomuto.

Soused jeden pospíchal zapřáhnuv rychle koně k voznici na místo neštěstí. Na pokynutí kněze zastavil a tento si přisedl ještě s několika občany na vůz, bič hospodářův popohnal koně a tryskem uháněli ku vsi, kterou Pán Bůh ohněm navštívil. Čím více se přibližovali k ohni, tím větší byl shon a běh z pole domů chvátajících lidí s sedláků, kteří se chvěli nejistotou a strachem, nepřijdou-li o svůj majetek.

Netrvalo to dlouho i povoz s knězem zastavil ve vsi, — ale jaké hrozné to divadlo!

Celý statek mladého Vrány, chlévy, stodola, vše stálo v jednom plamenu, jehož žár byl tak veliký, že na dvoře náradí hořelo, — i ta psí bouda v zadním koutě u zdi jako bludička plamenem svým skrze dým po zavanutí větru prokmitovala.

Mimovolně se drala knězi, co tak v žár praskajícího ohně patřil, myšlenka na darovaný mu na křížovou cestu, — dvacetník.

Napomínaje a těše ustrašené občany spatřil starou Vránovou, která lomíc rukama v hořkém pláči si mu naříkala „Ach Bože, velebný pane, můj ubohý syn, tak si krásně stál, tolik obilí ve stodole, — celá úroda, zásoby, vše, vše nyní je pryč. A do mé komory, kde jsem měla peníze se ani nemohli pro horko dostat, ach Bože, kde jsou jen se stříkačkou, že nejedou . . .“

A opravdu, děsný žár ohně takové nesnesitelné vedro sálal, že nebylo na hašení ani pomyšlení, — oheň vše sobě vyžádal za oběť. Ubohý Vrána ani pojištěn nebyl!

Nyní teprv věděl, jak mu Bůh žehnal, jak dříve zámožný byl, — dobře ještě pro něho, že k celému nářku svému neslyšel, jak sousedé si šeptali mezi sebou: „Vida, teď ví, co vše měl a našeho velebného pána odbyl tenkrát — dvacetníkem.“

Než jedno neštěstí nepřichází samo, mladá Vránová nalézajíc se před vypuknutím ohně v pozhnaném stavu těžce se roznemohla a stará prohrála dlouhotrvající proces a musela velké útraty soudní platiti. V té tísní těla i duše a nastalé bídě kdo jim první pomohl a sousedy ku pomoci jim nabádal byl kněz.

Statek Vránův a dvě vedlejší čísla vyhořely úplně, s těmito s druhé strany sousedila došková chalupa té chudé matky, kde poměrně na křížovou cestu kněz nejvíce dostal a o níž si sousedé vypravovali, že chalupa její jen divem od požáru ušetřena byla.

Od té doby panuje v osadě té přísloví: „Co kdo Pánu Bohu na okrasu domu Jeho půjčí, tomu On jistě hojně odplatí.“

Náboženská rozmluva v železničním voze.

(Dokončení).

„Zodpovězte mi tu svrchu uvedenou otázku,“ prosil jsem jej, „kde zůstala vrchní hlava církve, kterou vedle evangelia Kristus ustanovil? Přešla snad jeho moc na Jindřicha VIII.“ —

„Nemluvte mi o Jindřichu VIII.!", podotkl cizinec. —

„Ale vždyť on to jest, který Anglii od Říma odtrhl a založil církev anglikánskou?" —

„Do not speak of Henry VIII.," opětoval znovu. —

„Nu, pochopuji, že nerad vidíte jmenovitě po nejnovějších dějepisných odhaleních svou církev uváděnou ve styk s tímto zhýralým a ukrutným tyranem. Co však pomůže zavrátí oči? Pravda o Jindřichu VIII. vnáší světlo v původ církve anglikánské a v nezákonnost odpadnutí Anglie od Říma." —

Můj soused stal se nepokojným. Až posud vedl jsem hlavní slovo. On zdál se považovati za svou povinnost, aby zbytek času naší společné cesty pro sebe si ponechal, i počal povznešeným slovem jako by byl někde na kazatelně takto hlásati:

„Žádný člověk nestojí mezi mnou a Kristem. Toliko od něho dosáhnou odpuštění hříchů a žádný člověk nemůže hříchy mé odpustiti. Odpuštění hříchů jsem si jist, kdykoliv o ně v osamělé svojí komůrce Spasitele prosím; neboť on praví: „Začkoliv budete prositi Otce mého ve jménu mém, — dát vám!" Mně není třeba žádného zpovědníka, ani papeže, ani matky Boží. Já považuji matku Boží za úctyhodnou ženu a to jest vše, a jsem dalek toho, abych jí prokazoval takové pocty, jak to katolíci přepínají." —

To asi byly hlavní momenty, během řeči několikráte v různé formě se opětujících, které můj soused způsobem pathetickým přednášel. Častokráte chtěl jsem do toho vpadnouti; avšak on pokaždé opětoval s pathosem možno-li ještě větším své názory. Teprve, když jsme se blížili k cíli mé cesty, k městu Mullingar, poněkud se utišil. —

„Vy nazýváte matku Boží úctyhodnou ženou," podotkl jsem, „tou ona vskutku jest! Avšak ona jest ještě něco více, než na příklad některá úctyhodná žena odsud z Mullingar. Vy považujete písmo svaté za svou nejvyšší auktoritu. Nuže čtete tedy jedenkrát první kapitolu evangelia sv. Lukáše, kde nám líčí evangelista tak krásně onu povznášející scenu, kdy byla Maria poprvé pozdravena jako matka Páně a pak rozpěje se v onen dojemný, v církvi katolické nikdy nehynoucí chvalozpěv: „Magnificat!," — v němž se praví mezi jinými: „Hle, od této chvíle budou mne velebiti všechna pokolení." — Jakkoliv úctyhodnými jsou paní Mullingarské, přece se nedomnívám, že by si byla kdy některá z nich lichotila myšlenkou, že pro svou úctyhodnost bude velebena všemi pokoleními. Že protestanti nechtějí náležeti k oněm pokolením, která oslavují matku Boží, — nesvědčí ničím o pravosti jejich náboženství. Neboť ona pokolení, jež Maria v duchu viděla, jichž až na konec trvání světa rozléhající se chvalozpěvy slyšela, jsou právě těmi pokoleními, která po sobě tvoří církev její syna. — Co pak se vaší modlitby v komůrce dotýče, jest to zcela dobře; toliko radil bych vám, abyste v tak důležité záležitosti nespolehal se pouze na modlitbu." —

Také rolník má tu jistotu, že modlitba jeho za hojnou úrodu na polích bude vyslyšena. Nicméně neobmezuje činnost svou toliko na modlitby ve své komůrce. A totéž platí i o odpuštění hříchů. Pouhá modlitba nám nepomáhá, uložil-li nám Bůh za povinnost použití jiných prostředků. A že to učinil, jest jisto, neboť nejsou bezvýznamná slova Spasitelova k apoštolům: „Komu odpustíte hříchy, odpouštějí se jim a komu je zadržíte, zadržány jsou." —

„Mně není třeba žádného člověka, nýbrž jedině Spasitele, abych dosáhl odpuštění hříchů," odvětil můj soupeř. —

„Ale, milý pane," podotkl jsem, „to nesmíte jakožto protestant tak všeobecně tvrditi. Křtem sv. jsou přec hříchy odpuštěny. Či snad necháváte dítky nepokřtěny a pravíte k nim později: Žádný člověk nesmí vstoupiti mezi vás a Krista, — uchyltež se tedy do své komůrky a prostě zde Boha, aby vám odpustil dědičný hřích; neboť on řekl: „Začkoliv budete prositi otce ve jménu mém, — dát vám!" —

„Také na křtu sv. nebývají odpuštěny žádné hříchy," odpověděl krátce neznámý.

„Jaký jest tedy význam toho umývání?“ — tážu se.

„Jest to pouhý obřad, kterým člověk bývá uveden do církve,“ zněla odpověď.

„Tak?“, pravil jsem, jsa překvapen touto odpovědí, „což jsme již tak daleko? Což pak již ta první a nejpotřebnější svátost jest na řadě, býti pohozenu stranou? Není tedy pravdou vše to, co praví písmo svaté o vnitřním znovuzrození a obnovení a posvěcení a odpuštění hříchu, jehož křtem sv. nabýváme? Kdyby měl váš názor býti platným v náboženské společnosti protestantské, pak bylo by pochopitelné, co jsem již často slyšel, že mnoho — a mnohokrát bývá zde křest neplatně udílen a pozůstává toliko v tom, že bývá na dítě vstříknuto něco vody, aniž by byl vzat zřetel k tomu, byl li křtěnec vodou tou opravdu pokropen, čili nic. To by ovšem stačilo, kdyby křest nebyl ničím jiným, než pouhým obřadem za příčinou přijetí do církve. Avšak obávám se, že následkem toho bývá ke protestantsko-křesťanské církvi počítáno též mnoho takových, kteří ve skutečnosti ani křtěni nebyli a proto nejsou žádnými křesťany, a pochopuji též církevní zákon, v Anglii platný, dle něhož všichni protestanti, kteří hlásí se o přijetí do církve katolické, bezpodmínečně musí býti křtěni.“

Můj soused zdál se býti posledními mými slovy, hlasem poněkud podrážděným pronesenými, poněkud uražen. Mlčky tiskl se do kouta. Vlak v té chvíli vjel do nádraží.

„Jestliže snad jsem vás něčím urazil,“ pravil jsem jemu, „jest mi to velice líto. Jistě nebylo to mým úmyslem. Náležím k družině toho, který sám o sobě řekl: „Narodil jsem se proto a proto jsem na svět přišel, abych dal svědectví pravdě.“ Při znázorňování pravdy snažil jsem se upřímně, abych toliko věcně pravdu objasnil a vedle předpisů mého náboženství osobám, jichž náhledy považuji za mylné, šel vstříc netoliko se shovívavostí, nýbrž též s láskou a úctou. Pakli vzdor tomu tu a tam nějaká jiskra rozčlenění se mihne, považujte ji za znamení nadšení pro věc vznešenou, již zastupuji. Na žádný pád však nebudete mi bráti ve zlé, že rád veřejně a jasně vůči každému k víře své se hlásím a ji hájím!“ —

Neznámý chopil se mé ruky a pravil: „Máte zcela pravdu, rozejdeme se jako přátelé. Vaše společnost byla mi velice milou.“ —

„Měla-li rozmluva naše k tomu posloužit, že rozptýlila některé předsudky proti naší církvi a našemu učení, což nezbytně jeví se u toho, kdož mezi protestanty vyrostl, pak bych se cítil velice šťastným.“

To řka, vystoupil jsem z vagonu a ponechal jsem zde svého soupeře samotného pro další jízdu, abych očekával na stanici vlak z Dublina do Galwaye směřující. Ještě jednou podal mi cizinec oknem vagonu pravici, již jsem srdečně potřásl. Na perronu pak vyhledal jsem si místočko, abych konečně pomodlil se ve svém brevíři. Když po hodné chvíli náhodou pozvedl jsem zrak, spatřil jsem, že jsem stále ještě předmětem pozornosti svého protestantského přítele, jenž ze mne oči nesputil. Za delší dobu teprve hnul se vlak, v němž se nalézal, ku předu. Přívětivé kynutí rukou byl poslední jeho pozdrav na rozloučenou.

M. W.

V čase jubilejním.

Napsal Antonín Plaček.

(Pokračování.)

„Tedy budu raději slepou. Slyšte moje poslední slovo: Mám-li se vdáti, vdám se — nikoliv však za helvétu Jaroslava, nýbrž za nejnižšího z naší visky, budeli jen naší víry!“ zvolala Emilka rozhorleně.

Na tak tuhý odpor nebyl starý připraven a nevěda zlostí co činí, napráhl hůl a hnul se po bezbranné dívce.

„Ani slova více, hanebuice! Setrváš-li ve svém vdoru, zapomenu, že jsem tvým otcem —. Poručím-li nyní, ač jsem tě jako žebrák prosil — na neposlušné dítě patří hůl — hle, tu máš —“ a rána na ubohou dívku namířená neminula se cíle. Emilka bolně vykřikla a skácela se bezducha k zemi. — — — — —

Časně ráno, když ještě ve vsi vše v hluboký spánek pohřženo bylo, vyšel z vrat obecního starosty starý Svoboda, mna si radostí ruce, mumlal: „Ano, tak to půjde; ta žebrota musí okamžitě ze vsi, sice by mi holku celou pobláznila. Do statku mi více nesmí!“

Asi za hodinu vyjížděl jednokoňský povoz ze vrat obecního starosty a zastavil před chatou strýce Tomáše. Starosta vešel do vnitř.

Po dlouhé chvíli otevřely se dvěře a Stázička, majíc synáčka svého v náručí, usedla do vozu. Jiří jí podal uzlík a rozloučil se s ní srdečně. Když již vozka opratí škubl, zvolal starý Tomáš:

„Starosto, povoz zaplatím sám a pojedu se Stázičkou. Rád bych se podíval ještě do světa.“

„Inu, pro mne,“ odvětil starosta a zašel do vsi.

6. Na kraji hrobu.

Sotva byl Svoboda domů přišel, běžela mu starší děvečka vstříc, oznamujíc mu plačky, že se panna Emilka nebezpečně roznemohla. Zprávy této ulekl se sedlák a počal se jako osyka třásti. Vejda do komůrky, spatřil Emilku jako zlomenou lilii na lůžku ležeti. Byla celá rozpálená a blábolila nesouvislé věty. Svoboda vyběhl na dvůr a poručil zapřahati; pak se vyšinul na kozlík a uháněl k městu. Lékaře zastihl na štěstí doma. Ve čtvrtěhodince byli v Záluží. Lékař, zkušený a moudrý muž, vešel vážně k nemocné, podrobil ji důkladné prohlídce. Pak se obrátil k Svobodovi a poručil, by k nemocné nikdo z domácích nechodil, neboť dle všech příznaků jest to nemoc nakažlivá. K nemocné se má zjednat zkušený hlídač, který by jí posloužil, aniž by příliš s domácími obcoval. Slíbil k večeru opět přijíti.

Po celém Záluží roznesla se pověst o nakažlivé nemoci ve statku u Svobodů, a každý se mu z daleka vyhýbal. Koho měl Svoboda za hlídače zjednat? Jediná, která by se byla za Emilku obětovala, Stázička, byla na cestě k domovu; jiná z žen odepřela. Nikdo, ani za velkou odměnu, nechtěl se v službu tuto uvázati, boje se nákazy. Odpoledne přišel Jiří do statku a nabídl se za hlídače.

Starý chodil jako opařený; chvílemi plakal jako malé děcko a lomil rukama, chvílemi opět seděl za stolem zadumán. K večeru přijel opět lékař a pohleděv do rozpáleného obličeje nemocné, sdělil Svobodovi, že vypukly neštovice, a chce-li hospodářství své v chodu udržeti, aby ani on do komůrky nechodil a konečně sám neulehl. Věrný Jiřík, řídě se dle návodu lékařova, posluhoval neunavně dnem i nocí ubohé dívce, již sobě dávno byl zamiloval. Ubohý hoch netroufal zraků svých k bohaté dědičce nejlepššího statku v Záluží pozvednouti a tlumil mocně nejvroucnější city v nitru se mu ozývajících. Nyní jí byl na blízku, a když byly všickni ubohou trpitelku opustili, zůstal on a sloužil jí s něhou přímo mateřskou.

Emilka ustavičně blouznila; její pomateaná mysl obírala se Jaroslavem, jemně nejsladší jména dávala. Tu opět volala Stázičku, nazývajíce ji novou Jenovefou a Jaroslava luňákem, jenž nevinnou holubičku rozsápál. Tak mýjely hodiny a dny v ustavičném napjetí a strachu, až konečně se lékař vyjádřil, že jest po nebezpečí; arciť prý zůstane malá památka po nemoci, ale i ta zajde brzo. Dav patřičný návod, jak si má Jiří dále počínati, pochválil jeho vzornou péči a starostlivost, nazval jej vzácnou perlou v době tak kruté.

Když Emilka úplně k vědomí přišla, spatřila věrného Jiříka u stolu státí a nějaký lék na plátno rozstíratí. Pozvědla se namahavě, pravila slabě;

„Ty jsi zde, Jiříčku?“

„Budiž Pán Bůh pochválen,“ zvolal Jiří radostně. „Přestála jste krutou nemoc, panno Emilko; šetřte se a nemluvte mnoho, škodilo by to.“

„A ty u mne od počátku nemoce, dobrý hochu?“ vydechla Emilka, klešajíc do podušek.

„Prosím vás, panno Emilko, chovejte se klidu, by se zlá nemoc nevrátila; přiložím vám plátno na obličej, učiní vám dobře.“

Emilka se upokojila. Po delší přestávce, otázala se trpce: „Zdaliž pak přišel Jaroslav svou nevěstu navštívit, Jiříku?“

Jiří pohlédl udiveně na dívku, odvětil: „Vždyť lékař zakázal i pantátovi do komůrky vkročit, jak by tedy byli pustili pana Jaroslava, jenž se nákazy bojí jako moru, k vašemu loži. Ostatně mohu říci, že se po celý čas v Záluží ani neukázal.“

„Podej mi zrcadlo, Jiříčku,“ žádala dívka.

„Nežádejte toho panno Emilko,“ prosil Jiří, „ulekla byste se svého bledého obličeje. Jakmile se trochu zotavíte, podám vám je.“

„Domníváš se, dobrý hochu, že se uleknu svého znetvořeného obličeje. Jsem na to připravena a považuji nemoc tuto za zvláštní milost Boží, neb takto zohavenou nevěstu nebude chtít Jaroslav k oltáři vésti.“

Jiří nechtěje dívce déle odporovati, podal jí malé zrcátko. Dívka pohlížela do něho chvíli, pak setrouc slzu z oka jí kanoucí, usmála se líbezně na Jiřího a ulehla na lůžko.

Usnula. Úsměv tento pomátl hodného chlapce. Vrhł se u lůžka na kolena, vysílal horoucí prosby k nebesům za konečné uzdravení zbožňované děvy. Zabral se v modlitbu zcela, že ani nepozoroval, kterak se Emilka probudila a naň laskavě a něžně pohlížela.

„Svatá Boží Rodičko,“ zašeptaly rty jeho, „oroduj u Synáčka Svého za ubohou trpitelku a obměkči srdce zatvrzelého otce, který nemá ani jiskřičky pravé lásky k bližnímu. Miluji ji pro její šlechetnou a křesťanskou povahu, jejíž obětavost ji až na pokraj hrobu uvrhla. Dala život svůj v sázku za život osoby jiné, úplně cizí. Ale, ach, já chudý a nuzný jsem — a ona jest dcerou bohatce, jehož hrdost žádných mezí nezná. Nesmím, milovaná, zraku svého k tobě povznést a utíkám od tebe raději dříve, nežli by pozdě bylo pro poklid mého srdce. Vykonal jsem úkol svůj; zde mně více potřeba není“, a vzal hebkou ručku z lůžka jí dolů splývající a poceloval ji horoucně. Dívkou jako by prolétla elektrická jiskra. Majíc oči zahmouřené, tonula v slasti nevýslovné. To jest tedy ta pravá, nezištná a obětavá láska, která neumírá, nýbrž více a více se rozněcuje. I učinila v srdci svém svatý slib. Chce jíti za Jiřího, chce bydlet s ním společně pod jednou střechou v malé chaloupce Rachotince, jak ji sedláci posměšně nazývali. Tam pod slaměnou střechou, jejíž došky již poloshnilé jsou, sídlí klid a věčný mír. S předsevzetím tím usnula.

7. V čase jubilejním.

Jiří již nebyl u Svobodů. Jakmile minulo nebezpečí, odešel, aby se nezdálo, že žádá za službu, již byl hrdému Svobodovi prokázal, odměnu. Pochoval v srdci svém lásku k slícné dcerce ze statku, a aby nebyl znepokojován, odešel do Květinova, kde vstoupil do práce k řezbářskému mistru Antošovi, jehož přímá povaha a zbožnost se Jiřímu líbila.

Bylo to právě v době, kdy se celý katolický svět chystal k oslavě padesátiletého jubilea kněžské činnosti svatého Otce Lva XIII. Obyvatelstvo města Květinova, jsouc citem zbožným prodchnuto, podalo Svatému Otci blahopřejnou adresu a večer dne 31. prosince 1887. osvětlilo slavnostně veškeré budovy. Druhého dne, o novém roce 1888. byly veškeré spolky na nohou, by byly přítomny slavné jubilejní mši svaté, sloužené za blaho Svatého Otce; i Jiří zúčastnil se jakožto člen dobrovolných hasičů slavnosti této, a jsa pečlivě strýcem Tomášem vychován, dovedl sobě získati přízeň u soudruhů svých, stav se jich praporečnickem. Starožitný chrám Páně byl zbožnými farníky přeplněn. I Emilka, která přestálou nemocí na své sličnosti, krom tu a tam se

vyskytujícího nepatrného dolíčku, žádné pohromy neutrpěla, byla mezi zbožnými osadníky a pohlížela se zalíbením na švarného Jiřího, který v stejno-kroji hasičském nesl prapor spolkový. V chrámu Páně bylo vše čistě uspořádáno a nově upraveno. Tež i literátský sbor vytasil se novinkou, zpívaje před započatím slavnosti následující píseň novoroční:

1. Nový rok nadešel,
v němž má býti vesel
každý člověk,
a zpívati chválu
nebeskému Pánu,
vzdávati vděk
[: v novém roce :]
2. Bůh nás opatroval,
všechny obživoval
v starém roce;
za to Mu buď chvála,
dík a čest i sláva —
pějme sladce:
[: v novém roce :]
3. Hojnou žeň, úrodu
dal všemu národu
v starém roce;
díky Mu vzdávejme,
pokorně vzývejme
svého Otce:
[: v novém roce :]
4. Od smrti nás chránil,
zlé úklady zmařil
v starém roce;
mír, klid nechť popřeje
a blahem zabřeje
naše srdce:
[: v novém roce :]
5. Zhoubný oheň, nemoc
odvrátil, dal pomoc
v starém roce;
za čež Mu děkujme,
pokorně vzývejme
Jeho srdce:
[: v novém roce :]
6. Hlad, mor též i bídu
odvrátil od lidu
v starém roce;
hříchy nám odpustil,
blaho v nás zahostil
mírný soudce:
[: v novém roce :]
7. Duchovním pastýřům,
lidstva učitelům,
jejich práce
žehnej, Bože věčný,
volá lid povděčný,
spíná ruce:
[: v novém roce :]
8. Svatý Otec v Římě,
v apoštolském sídle,
ku Tvé chvále
aby vedl lid Tvůj,
prosíme, při něm stůj
neustále:
[: v novém roce :]
9. Naši vlast ochraňuj,
mocně sám při ní stůj,
Jesu Kriste;
jenž Jsi se narodil
a spásu přivodil
z Panny čisté:
[: v novém roce :]
10. Jejího vladaře,
posilňuj u víře,
mocný Bože;
by moudře panoval
a nás ochraňoval,
Ti se koře,
[: v novém roce :]
11. Dej časy pokojné,
úrody přej hojné
v novém roce;
smír dej svému lidu,
odvrať od něj bídu,
by pěl sladce:
[: v novém roce :]
12. Rodiče na dětech
radosti po letech
dočkejte se;
aby k Boží chvále
prospívaly stále
v zbožnosti své:
[: v novém roce :]
13. Na dětech pak, Pane,
ruka Tvá ať stane
v požehnání;
aby v otci, matce
měly svoje rádce
do skonání;
[: v novém roce :]
14. Našemu pak městu
dej na zbožnou cestu
by se dalo;
aby v jeho hlavě
světlo ku Tvé slávě
plápolalo:
[: v novém roce :]

15. Osadníkům štěstí
v nový rok ať věstí
naše píseň;
aby Všemohoucí
zahnal v lásce vroucí
jejich tíseň:
[: v novém roce :]

16. Amen, ať se stane,
zač Tebe žádáme,
Hospodine;
nechť milost nám vzejde,
v naše srdce vejde
z Tvé svatyně:
[: v novém roce :]

Na píseň tu následovalo slavnostní kázání, v němž vylíčil velebný pán celý život svatého Otce, jeho zásluhy o svět katolický a hlavně o národ československý, načež skončil vroucí modlitbou za ctihodného kmeta, jenž jest viditelnou nejvyšší hlavou církve svaté.

Po slavných službách Božích vyžádala si Emilka od pana řídícího učitele opis písně novoroční a spěchala navštívit Jiříka.

U mistra Antoše byla přívětivě přijata a paní mistrová sdělila Emilce, že ji Jiří nevýslovně miluje a zbožňuje. Ač jí nic nového nepověděla, usmála se Emilka blaženě a pravila, že jest i ona Jiříkovi nakloněna. V tom Jiří vstoupil. Rděl se radostí a vyprovázel milovanou dívku do Záluží. Na cestě mu Emilka své srdéčko odhalila. U samé vsi se rozloučili. Radostí jsouc naplněna, kráčela k domovu.

(Pokračování.)

Upalování čarodějnic a kacířů.

Pan Dr. Ed. Grégr vyčítal ve své řeči kat. Církvi pálení čarodějnic. Zde má doklad z největšího historika, kterak právě v protestantském Anglicku páliło se na sklonku věku 17. Viz Macaulaye dějiny Viléma, z nichž vyjímáme:

Právě toho měsíce, kterého zákon o zřízení škol došel potvrzení královského, počali vladaři církevní a státní ve Skotsku prováděti důrazně dvojí pronásledování hodné desátého století, pronásledování čarodějnic a nevěřících. Zástup ubožáků, jižto nebyli vinní ničím leč že byli staří a bídní, obžalováni jsou, že obcují s ďáblem. Tajná rada se nestyděla vydati plnou moc na vyšetřování dvaceti dvou z těchto nebohých tvorů. Ve sklepech kněhkupců Edinburghských se přísně hledaly kacířské knihy. Bezbožné knihy, mezi které mudrcové presbyterianští vřadili i Tomáše Burneta Posvátné učení o zemi, jsou přísně ničeny. Ale ničení pouhé papíru a ovčí kůže neupokojilo horlivců. Záští jejich vyhledávalo oběti, které mohli cítiti a neutišilo se, až spáchali zločin, jakým nikdy později nebyl ostrov poskvrněn.

Student osmnáctiletý, jmenem Tomáš Aikenhead, pilný a bezúhonných mravů, potkal se čta všeliké knihy s některými obyčejnými důvody proti biblí. Domníval se, že uhodil na doly moudrosti, které byly posud skryty ostatnímu lidstvu, a s domýšlivostí, které polovzdělání mladíci čilého ducha zřídka prosti bývají, kázal o tom, co našel, čtyřem neb pěti druhům. Trojice v jednotě, pravil, jest prý tak sobě odporné jako čtverhraný kruh. Ezdráš prý jest původcem knéh Mojžíšových. Zjevení sv. Jana jest prý kniha allegorická o kameně mudrcův. Mojžíš prý se přiučil umění magického v Egyptě. Křesťanství prý jest klam, který nepotrvá do roku 1800. Pro tyto pošetilé řeči, za které by se byl nepochybně sám styděl dávno než by mu bylo bývalo dvacet pět let, stíhán jest od lorda advokáta. Lordem advokátem byl onen James Stewart, který byl tak často whigem a tak často jakobitou, že těžko jest vypočísti, kolikrát přeběhl sem tam. Nyní byl whigem po třetí, ne-li po čtvrté. Aikenhead by byl beze vší pochybnosti dle zákona skotského mohl býti trestán vězením, až by se byl odřekl svých chyb a kál se před shromážděním své farnosti; a každý člověk rozumu a citu zdravého by to byl pokládal za dostatečné potrestání pošetilých řečí všetečného chlapce. Ale Stewart, rovněž ukrutný jako podlý, prahl po krvi. Mezi zákony skotskými

byl jeden, dle něhož bylo hrdelním zločinem tupiti neb proklínati nejvyšší bytost neb některou osobu z Trojice. Nic, co Aikenhead pravil, nemohlo se bez nejnásilnějšího natahování vykládati tak, aby se dotýkalo tohoto zákona. Ale lord advokát užil všeho důvtipu svého. Ubohý mladík neměl před soudem nižádného zástupce. Neuměl naprosto brániti se. Jest usvědčen a odsouzen, aby byl oběšen a upálen pod šibenicí. Marně odříkal se, slze, svých bludů a žádal úpěnlivě za milost. Někteří z těch, kdo ho viděli v žaláři, věřili, že jeho odříkání se jest upřímné; a není opravdu nikterak k víře nepodobno, že v něm jako v mnohých jiných domnělých mudrcích, kteří se domýšlejí, že se úplně sprostili náboženství let svých dětských, pohled na blízkou smrt způsobil úplnou změnu smýšlení. Žádal tajné rady, aby, nemůže-li se setřiti jeho života, doprálo se mu krátké lhůty, aby se mohl smířiti s Bohem, kterého urazil. Někteří radní chtěli mu dopřáti nepatrné této milosti. Jiní měli za to, že by se mu neměla uděliti, leč by duchovní Edinburghští se za něj přimlouvali. Tyto dvě strany byly rovné silné; otázka rozluštila se proti obžalovanému rozhodujícím hlasem kancléřovým. Kancléř byl muž, o němžto se často zmínka stala v tomto vypravování a nikdy se ctí. Byl to onen sir Patrick Hume, jehož svérlivá strannická povaha uvrhla v záhubu výpravu Argyleovu a způsobila nemálo nepřijemností vládě Vilémově. V klubu, který vzdoroval králi a panoval sněmu, nebylo křiklavějšího republikána. Ale titul a úřad způsobily podivu hodný obrat. Sir Patrick byl nyní lordem Polwarthem: předsedal v tajné radě a tak měl moc vykonati nejhorší skutek zlého života svého.

Muselo se ještě očekávati, jak bude jednati duchovenstvo Edinburghské. Že by duchovní neuslyšeli proseb člověka kajícího se, který nežádá za odpuštění, nýbrž za něco více času, aby mohl obdržeti jejich poučení a modliti se k nebesům za milosrdenství, kterého se mu nemůže dostati na zemi, zdá se téměř nemožno uvěřiti. A přece bylo tak. Duchovní žádali netoliko za smrt mladíka, ale za rychlou smrt, byť to byla i věčná jeho smrt. I s kazatelnic volali, aby byl stát. Zdá se, že skutečný jejich důvod, pro který mu odepřeli lhůtu několika dní, bylo jejich obávání, že by se o tomto případu mohla donésti zpráva do Kensingtonu, a že by král, jenž odříkáváje přísahu korunovační s trůnu vyhlásil, že nebude nikoho pronásledovati pro náboženství, mohl poslati výslovný rozkaz, aby rozsudek se nevykonával. Aikenhead byl oběšen mezi Edinburghem a Leithem. Jevil hlubokou lítost a umřel s písmem sv. v ruce. Lid Edinburghský, ačkoli zajisté nebyl dle toho, aby vážil lehce jeho provinění, povzbuzen jest k útrpnosti jeho mládím, jeho lítostí a ukrutným pospěchem, s kterým ho se světa sprovodili. Zdá se, že se někteří obávali, že ho budou chtít vysvoboditi mocí: nebo silné oddělení vojska bylo ve zbrani na pomoc moci občanské. Kazatelé, jižto byli vrahy mladíka, tlačili se kolem něho pod šibenicí a rouhali se nebesům modlitbami rouhavějšími než cokoli on kdy mluvil. Wodrow nevypravuje šerednější povídky o Dundee.

Hájení města Prahy proti Švédům. *)

Přítomná částka jedná o události, na jejíž památku postaven byl a podnes stojí marianský sloup na staroměstském náměstí s nápisem :

Panně Rodičce
bez poskvrny prvotní počaté
z vděčnosti
za obhájení a osvobození města
zbožný a spravedlivý císař
sochu tuto postavil.

*) Vynato ze zu amenitého díla: „Katolická reformace a Marianská družina“ od P. Svobody II. díl. st. 144.

A jiná památka té události jest vyzlacený nápis na věži mostecké, když se z Malé strany k Starému Městu přichází:

„Postůj na místě, poutníče, a to rád a samoděk, kde zloba Gothův a Vandalův, poplenivši mnoho, konečně ustati, ač neráda, musila. — Čti tesáno v mramoru, co na dověkou Čechů všechných a zvláště Pražanův Starého Města památku, léta Páně 1648., vojsko švédské železem i ohněm v téže věži vyrylo. — Tato věž byla zloby Gothův poslední hráze, ale není poslední hráze věrnosti České. Hodlali občané Starého Města Prahy prolitou krví to psáti; avšak zlatý mír zbožností a spravedlností Ferdinanda Třetího v německé říši zjednaný za krev dal zlato.“

Jaká to nevyrovnaná zásluha Pražanů byla, že nejenom svou krev vycedili, nýbrž i manželky a dítky zuřivosti Gothův a Švédů v nebezpečenství života a hrdla dali, z toho poznáváme, že titěž Švédové s nelidskou ukrutností jednali se vším lidem a s každým městem, kterého zbraní dobyli, a že nižádné město, jediné Brno vyjímaje, se jim neubránílo; a Pražané přece to srdce a takovou v Rodičku Boží důvěru měli, že se jim postavili.

Takové statečnosti se i cizina podivila. Tu kde slovtuný dějepisec Dr. Weisz o válce třicetileté jedná, kde uvádí nevýslovné strasti, kterých lid snášel a kde uvádí ničemnou podlost tehdejšího věku: jako nadšen vyjímá dvě města, která před celým světem svou hrdinskou statečností se proslavila: Brno a Prahu. O Praze uvádí čestný výrok, který svým časem dějepisec Koch, taktéž cizinec, veřejně pronesl, řka:

„Neznáme-li ve vážné době 1637—1648. žádných událostí velikolepých, jimiž by vlastenecké vědomí se povzneslo; — je-li nám hanba té demoralisace, nemravnosti tehdejších knížat, — jest-li nás bolí ty strasti, kteréž ona válka a náruživost její na národy uvedla, — neshledáme-li všude vůkol než samou zrádu a pochybnou věrnost: tu spatříme ctnosti občanské, kteréž nespanilejším vzorům starodávných věků na roveň se staví. Já tu myslil Prahu, když se proti Švédům hájila. Hájení to bylo tím vznešenější, ano nešlo o bájení Prahy jediné! — Ta jest Pražanův čest! neboť porážka, kterou Švédové tenkrátě před Prahou utrpěli, byla porážka nejpotupnější v té celé válce. Švédové měli vojska dost, poloha jim přála, nejlepší generalové je vedli: a přece měšťané, studenti a kněží zvítězili!“

Tak soudí cizinci. Proti tomu nemůžeme než s lítostí poznamenati nevlastenecký výrok Amosa Komenského, který Švédy pochválil a tehdejšímu švédskému kancléři, jenž onu nešťastnou válku v Čechách, ono zabíjení a drancování byl zavinil, tento pochvalný list napsal.

„Hrdino nejmoudřejší a nejstatečnější! neustávej domáhati se díla moudrého, spravedlivého, milosrdného! Ta budiž korunka starého věku tvého, že's provedl skutky, za které koruna života přislíbena jest.“ — Psáno na den všech Svatých, 1649.

Nepřátelský general Königsmark dobyl po jaru l. 1648. a poplenil, z Bavor přicházeje, města Sušici, Horšův Týn, Klatovy a Domažlice, ohražené město Cheb bylo bez toho v moci jeho a zabíhal loupeživě po celý kraj Plzeňský.

Jednoho dne, bylo asi v úterý před svatou Máří Magdalenou, k němu přišel bývalý důstojník vojska rakouského, Ernst von Ottenvalde, rodem Bavor, náboženství kalvinského, a nabízel se, že jej a vojsko švédské až do Prahy dovede, ano i Prahu jemu zradí, aniž by jediného muže ztratil. Tomu sám Königsmark uvěřiti nechtěl, až pak když zrádce vykládal, kde, na kterých místech jsou hradby pražské nedodělané a otevřené, tu svolil a s třemi tisíci mužů na cestu se dal. Šlo se dnem i nocí ode středy do soboty. V noci ze soboty na neděli dorazili k Praze, přejdou přes otavřené nedodělané hradby nedaleko Loretta u Strahovské brány a v tichosti obsadili noční dobou celou Malou Stranu.

V neděli na den svaté Anny záhy ráno zavzní bubny a náramný křik po ulicích Starého Města. Vyběhnou lidé k oknům, a ze dveří, i zděsí se

zprávy strašné a nenadálé: nepřítel Svěda je zde, již má Prahu, běda, běda nám! Po ulicích křik a pláč a zmatek, nikdo neví, co dělati. Z Malé Strany slyší střílení, vidí, jak lidé na střechy lezou, rukama lomí, jako v zoufání křičí a pro Bůh za pomoc prosí!

Ach: kde jaká pomoc? vojsko jest až za hranicemi, v Praze není žádného.

Na staroměstském náměstí se objeví primátor či starosta Mikuláš František Turek, vicerektor mariánské Družiny, a spolu s ním Václav Kavka, rychtář Nového Města Prahy, taktéž výtečný mariánský sodal. Lid se k nim sbíhá, přicházejí obecní starší a radní Starého i Nového Města, veskrz sodálové Družiny. Za chvíli jsou tu shromážděni všickni.

V tom křiku, v hédování a v takovém náhlém nebezpečí zachová náš starosta svou chladnou mysl. Stojí tu a vidí, kterak mužové stateční se shromažďují, kterak na něho patří, jakoby pravili: poroučej nám, poraď nám, my rádi poslechneme! — Tato důvěra k starostovi byla zajisté první veliká milost, kterou v tu hodinu Maria Panna svým ctitelům Pražanům udělila.

Tou důvěrou povzbuzen starosta pohlédne vůkol po mužích tu postavených a praví hlasem mužným:

„Měšťané! těžké nebezpečí nás postihlo: ale nebojme se!“ — A v tu chvíli mu na paměť přijde slovo, které snad desetkrát byl P. Plachý v exhortách říkával, a starosta tu před vším lidem opakoval, řka:

„Milá bývala Maria Panna Čechům,

Mili budou Češi Marii Panně:

Měšťané, braňme se,

Nebes Královna je s námi!“

„Braňme se! braňme se! Maria Panna je s námi!“ volají mužové, ta odpověď se rozléhá ze sta a z tisíce hrdel mužů.

Nyní vstoupí obecní radní a starší v hromadu a po krátké poradě velí starosta Turek: „Vy pane Kavko a sousedé Novoměstští půjdete na radnici Nového Města, — my pak zůstaneme na radnici Staroměstské. Našich dvanáct kompagní městských bude pohotově, až se jim jedné každé místo vykáže. — Těm, kteří dostatečné zbraně nemají, dá se z městské zbrojnice.“

Tak pravil starosta; všickni, jsouce na družinskou organizaci zvyklí, poslechli na slovo.

Co se to vše na velkém náměstí jednalo, ano ještě dříve při ranním svítání, zpozorovala stráž na mostské bráně nad Vltavou, že se něco na Malé Straně děje, také z jiných domů to zpozorovali a na věž vyběhli. Mezi nimi byl jeden člověk veliký, o hlavu vyšší než druzí mužové: byl to náš statečný professor P. Jiří Plachý. K němu se sbíhají studenti a měšťané. I vzmuží se kněz a dí: „Studenti, měšťané, braňme se, braňme do posledního přemožení! Já Vám tu před Pánem Bohem slibuji, že tu s Vámi chci živ býti a s Vámi umřít! Braňme se! za víru a za vlast!“

Jelikož byl P. Plachý professorem na universitě a kazatelem v mariánské Družině: znali jej všickni, ano byl miláčkem všech, a jak tu byli, hned všickni připovídali: za víru a za vlast že proti Švédům bojovati budou. Deputace studentů dojde k starostovi Turkovi, vykládá úmysl studentstva, žádá za zbraň a za svůj slavný akademický prapor, i nemine půl hodiny, je tu zbraň i slavný prapor a sedm set pět a čtyřicet dospělých studentů stojí ve zbrani.

Starosta, dobře předvídaje, že Švédové ihned poženou přes most na Staré Město, vyslal jednu kompagnii měšťanů pod velením Vojtěcha mladšího Hada z Proseče, konsultora mariánské Družiny, studentům na pomoc. Brzy spatří, že síla švédského lidu z Malé Strany na most se žene. V tu chvíli přerážnou našinci provazy, na kterých ohromné železné mříže mostské brány visely, mříže spadnou a bránu tak uzavrou. Nepřátelský lid se dobývá, ale naši srdnatí akademikové a měšťané na bráně postavení s takovou střelbou ho vítají, že skrvácen vskok obrátí zpět na Malou Stranu. (Pokračování.)

Která je v Čechách víra otců?

Důstojný p. Jos. Svoboda kněz T. J. v Praze vydal skoro hned za sebou dva díly krásného spisu svého: Katolická reformace a mariánská družina v království českém (v Brně v tiskárně rajhradské) jímž velice zavděčil se všem přátelům dějepisné pravdy. Až dosud věří u nás přemnozí těm báchorkám, jež původně vyšly od vlastizrádců a jež dnes naši liberálové, ať již z dobré, anebo zlé vůle, za čistou dějepisnou pravdu vyhláší. Avšak poznenáhla ty vylhané báchorky jako černé chmůry ustupují před dějepisnými badateli, jakými jest probošt Dr. Lenz, P. Svoboda, Wotka a někteří jiní. Již nyní ukazuje se, že víra protestantská, jež od 16. věku v Čechách se šířila, není věrou našich Otců, ba že ta víra Otců ve smyslu našich liberálů, jest velikým švindlem, čehož pěkný doklad podává nám p. spisovatel ve svém spise, jež tuto nejvhodnější Obranou pravé víry Otců uznáváme a z něhož tuto některé úryvky uveřejňovati budeme. Tak čteme na straně 15.:

Družina mariánská v Jindřichově Hradci. S radostí se gymnasté zdejší, byvše od vzbouřenců zahnaní, po vítězství katolíků na Bílé Hoře shledali, a nejen Družinu svou obnovili, nýbrž měšťanům za příklad sloužili, podobnou Družinu r. 1624. sobě zříditi.

Trvala Družina od prvního začátku již 30 roků, mnozí bývalí jinochové z gymnasia dorostli za měšťany, úředníky nebo kněze. Družinoy obě, měšťanská i gymnasijská, pěstovaly živou katolickou víru v rodinách a v obcích, a po celém panství tutéž víru katolickou šířili, ač nikoho k ní nenutili.

Vilém brabě Slavata, jakožto pán toho panství a horlivý sodal vydal veřejné patenty, ¹⁾ přikazuje, že všickni protestanté z Hradce a z Telče se mají vyučiti v náboženství katolickém a do šesti měsíců k němu se přiznati, jinak že se musí vyprodati a z panství pryč stěhovati. Když těch šest měsíců vypršelo, vydal nové patenty, řka: „Mnozí mého napomenutí poslechli a k svaté víře katolické přistoupili; ale jiní v bludu svém pořád trvají. Dávám jim novou lhůtu na šest měsíců, ať tedy náležitě poslechnou, abych trestáním zakročiti nemusil.“ Na takové patenty největší díl protestantů vyučení přijal a se obrátil; a když Slavata po třetí nové patenty a nové pohružky obnovil: tu se obrátili i ti poslední. „Sice jsem já vždycky toho mínění byl, — dokládá Slavata, — že lépe jest lidem nekatolickým k jich obrácení termíny dávat, nežli je prvě vypuzovati; nebo skrze odklady mnozí sobě umyslili a se obrátili. Než když pryč odejdou, nemají sice tak dobré příležitosti k vyučování svého obrácení.“ Na poděkování Pánu Bohu a též aby poddanému lidu radost učinil, nadal tamní faru novými důchody a vyjednal r. 1626. v Římě právo, že duchovní správce požívá důstojnosti probošta a služby Boží v biskupském ornátě slaví. Lid z toho měl veliké potěšení a letopisy svědčí, že od té doby účastenství při slavných službách Božích bývalo velmi hojné a takové množství k svátostem Pokání a Přijímání přistoupilo, jako druhdy nebývalo nikdy.

Slovo, které arcibiskup pražský a mariánský sodal Jan Lohelius k císaři Ferdinandovi II. pravil, to se podobně říkalo všem mariánským sodalům vůbec a šlechticům zvláště: „přiveďte sobě k mysli svůj vznešený úřad, kterak jste před Bohem zavázán, čest Boží a katolické náboženství hájiti, šířiti, a za svůj nejdražší klenot pokládati.“²⁾ Tu svou povinnost si k mysli přiváděl rytíř Krištof Vratislav z Mitrovic a připomínal sobě, kterak na panství Dirném zavládl rozkol a mnohé duše v záhubných bludech živý jsou a hynou. On byl panství před

¹⁾ Jeho dopis k Valdsteinovi ze dne 11. srpna 1635. —

²⁾ Loheliovo dobrozdání k císaři.

několika lety od zarytého protestantského pána Rutha koupil. Chtěje náboženství katolické podle úřadu svého, ke cti Boží a k spasení duší obnoviti a rozšířiti, požádal jesuity z Jindřichova Hradce, aby sem docházeli a poddaný lid učili. Úředníky na panství měl samé katolíky. Protestanté, jsouce plni předsudků proti jesuitům, ukrývali se před nimi a do lesů zabíhali. Nicméně se v započatém díle setrvalo. Jeden nebo dva jesuité přijdouce obcházeli se zvonečkem po ulicích, děti k sobě volali, a tu obrázkem tu jiným dárkem smělosti dodávali, a tak se zástupem dětí do kostela se ubírali, učíce je dělati kříž, modliti a nějakou píseň zpívati. Děti si to chválili a v krátce přicházeli též lidé dospělí; sám rytíř Mitrovský, úředníci a katolíci pomáhali, každý dle své možnosti. až 300 dospělých protestantů s rodinami svými k Církvi svaté přistoupili, mezi nimi knetové sedmdesáti — a osmdesátiletí, o kterých letopisy poznamenaly, že v nemocích několikrát byli smrti blízcí, ale pokaždé je Bůh zachoval, až pak nyní, jsouce na duši své očistěni, tiše v Pánu zesnuli. — Co se v Dirném s Milostí Boží povedlo, konáno brzy na jiných místech, tak že každou neděli a každý svátek deset jesuitů z Hradce vycházelo.

Nedaleko Hradce leží Třeboň, které panství císař Ferdinand II. svému synu Ferdinandu III. byl přepustil. Jakožto mariánský spolusodal si též on k mysli přiváděl úřad a povinnost svou, o pravé náboženství a o spasení poddaného lidu se starati. Pozval r. 1626. jesuity na panství a vyžádal si zejména P. Kravařského. Missionářové přišli a hned jako na uvítanou jim purkmistr a vážnější měšťané okazovali starobylý klášter Otcův Augustinů, kteříž od pradávných časů zde sídli, až pak v husitském rozkolu jejich počet se ztenčil a některé části kláštera se rozpadly.

Když si tak budovu prohlíželi, přišli ke dveřím na těžký zámek zavřeným, i tázal se P. Kravařský, co by zde bylo? I nevěděl nikdo, než že ty dveře od nepaměti tak zavřeny jsou. Povolán zámečník, otevře, a hle! přijdou do starodávné sakristie, spatří mešní roucha tak upravená, jako by opat právě ku slavné Mši svaté se měl strojiti. Co bylo z hedvábí, bylo všecko setlelé; ale drahocenné monstrance, kalichy, kříže, vše ze zlata a stříbra a drahým kamením vykládáno, stálo netknuto.

„Ejhle!“ zvolal Kravařský, „pánové, vizte, jaká bývala víra otců vašich! Tak měli Mši svatou, vystavovali v monstranci Velebnou Svátost; zrovna tak jako my činíme; jakým právem tedy novotářové Mši svatou upírají?“ —

Tak vykládal k nemalému potěšení katolíkův a zahanbení husitův.

Bůh posvátnou missii požehnal, všickni husité, — bylo jich 145 dospělých, — s Církví svatou se smířili.

Z Třeboně šli missionářové do Soběslavi. Zdejší mužové se brzo poddali, ale manželky se vespolek umluvily, — návodem tajného husitského predikanta, — že prý „jim nikdo na věky kalich nevezme.“ Nad tím se rozmrzel hejtman na panství, věrný katolík a dvacet těch nepokojných opatřil vězením, aby prý při vodě a při chlebě drobet skrotly. Přišly a vespolek k hrdinské stálosti se posilovaly. Dopoledne to šlo. Ale po skromném obědě vzpomněla jedna na své dítě doma, druhá též, třetí zase něco jiného, a než slunce zapadlo, přihlásily se všechny, že budou choditi na kázání. Manželka purkmistrova obětovala po svém obrácení spolu s manželem znamenitou summu peněz na obnovení kostela. I sám husitský pastor pokorně přijal vyučování; přestoupil k víře katolické a s kazatelný veřejně své bývalé bludy odvolal.

Jeden šlechtic, zarytý husita, byl u purkmistra pozván k obědu. Přišla řeč na missii a na náboženství. Husita v prchlivosti zvolal: Ať mi tato sklenice způsobí smrt, když náš husitský kalich neposkytuje pravou Krev Kristovu.“ Vypil víno, položil hlavu na dlaň, jakoby dřímá, — a již neprocitl.

Když se tím způsobem katolické náboženství v okolí Hradeckém šířilo, prospívalo tím více v městě samém. Jeden měšťan a mariánský sodal Matouš

Traunmüller dal při děkanském chrámu postavit kapli dušiček a za 2000 zl. důstojně upravit. Na den věrných dušiček roku 1642. byla svatyně lidu otevřena a na ten den získali všichni, kteří se vyzpovídali a Velebnou Svátost přijali plnomocné odpustky, jim zvláště od sv. Otce udělené. Napotom se tu každou první neděli v měsíci po nešporách lid scházel a s knězem modlitby za duše v Očistci říkal. Jedna paní sem darovala lampu, sedm liber stříbra mající. Ta byla snad první kaple v Čechách, po husitských bouřích Dušičkám zasvěcená.

Roku 1638. byla v Jindřichově Hradci zřízena Družina českých měšťanův a po dvou letech Družina rolníků. Tyto Družiny rolníků měly svůj původ v Tuřanech na Moravě, odtud přišly do Jindřichova Hradce, ačkoli tu zpočátku pro války a pro ustavičné přecházení vojska málo prospívaly; až pak po válkách švédských Hradecká Družina rolníků velmi zdárně se zmožila. Letopisové o ní vypravují, že spoluúdobné nebyli bohatí na statech pozemských, ale láskou k náboženství a láskou k bližnímu nad mnohého boháče slynni, tak prý na př. jeden sobě od úst utrhoval a za to lačné krmil, nemocným léky jednal, za jiné pracoval a tím bohda krásnou korunu v království nebeském sobě zasloužil.

Tyto Družiny rolníků se rozšířily pod jménem sv. Isidora po Čechách, a svým časem taková Družina na Vinohradech pražských se proslavila.

D r o b n o s t i.

Počet protestantů v Rakousku. Podle šematismu vrchní církevní rady z r. 1886. žije v Cislajtánii 411.313 protestantů, naproti 18 milionům katolíků a 2 1/2 mil. sjed. Řeků. V Cislajtánii je prot. far a filiálek 235, kazatelů 230, škol 234 a učitelů 230. Protestantské obce v Haliči, Bukovině, obojích Rakousích, Štýrsku, Korutansku, Krajině, v Tyrolsku, Solnohradsku, Vorarlberku a v Přímoří jsou vesměs německé. V Čechách a na Moravě většinou české. V Čechách je protestantů 119.997, na Moravě 57.665, ve Slezsku 79.022, Dolních Rak. 30.750, v Horních 16.359, ve Štýrsku 9159, Korutanech 17.521, Krajině 509, Přímoří 2167, Vorarlberku 760, v Haliči 40.190, Bukovině 14. 199. Ve Vídni je protestantů: 30.376, Těšíně 15.115, v Aši 14 498. Avšak číslic těchto v posledních letech valně ubývá a to zvláště v menších obcích, jež sotva se udržeti mohou. Z těchto většina živoří jedině podporou spolku Gustava Adolfa, který prý, již 5 1/2 mil. zlatých do Rakouska poslal. Proto zasluhuje spolek ten nemalé pozornosti. V Translajtánii čítá se protestantů 3,175.700, asi 23% všeho obyvatelstva.

* * *

Otroctví v Evropě. K hanbě našeho věku musí se říci, že jistý a velmi výnosný druh otroctví provádí se v celé Evropě vzdor všem zákonům. Je to obchod s lidským masem, jež roste na chudých, službu hledajících děvčatech. V každém již skoro městečku žije dosti lidí z hnusného řemesla, jež zove se prostituce. Ve městech větších provádí se obchod ten v rozměrech velikých: zde žijou četní agenti, též agentky, jež v živém jsou spojení s dodavateli na venkově, jejichž nezkušenosti často se i zneužívá. Zde v Praze jsou známé kanceláře pro službu, bezděčnými dodavateli toho zboží, často i zúmyslnými. Co těm kancelářům záleží na tom, kam které děvče se dostane, jen když obdrží za každou dodávku svoji taxu jak od kupce tak i od prodané. Taxa ta zvyšuje se případně podle tahů tváře.

Ve slezské Ratiboři podařilo se na stopu přijíti takové agentuře, jež ve spojení je s Uherskem a Tureckem. Odtud lífrovali se bílé otrokyně hlavně do Uherska. Jedno děvče bylo zaprodáno do liptovského sv. Mikoláše v Uhrách. Zde sloužilo u jistého krčmáře, jemuž musilo ze své služby platit měsíčně 50 zl. Byl-li měsíc špatný, visela s deficitem na tabulce.

Bylo tolik pečlivě střeženo, že nebylo mu lze o své hrozné bídě domů psáti. Když hrozilo, že stůj co stůj uteče, naskytl se mu z nenadání dobrodinec v osobě jakéhosi Kohna (!) v Martoně, který mu nabídl své rytířské služby. Kterak ale užasnuo, když se dozvědělo, že ocitlo se v novém vězení a že vlastně prodáno bylo za 80 zl. Z Martonu na to bylo prodáno dále, až se ocitlo v Ostřihomě, byvši opět prodáno za 118 zl. Konečně podařilo se mu prostřednictvím jednoho nočního hosta psaníčko poštou zaslati své matce. Tato pak o tom zpravila státní zastupitelstvo, jež děvčeti zhanobenému pomohlo do domu otcovského a zlotřilé dodavatelce, jakési Pytlikové, na $\frac{5}{4}$ roku do žaláře.

* * *

Poctivé odvolání. Protestantský farář Weber v M. Kladbachu uveřejnil v Kreuzzeitungu odvolání toho znění: Na základě ústní zprávy jednoho přítele, jenž se mi za její pravdivost zaručil, tvrdil jsem ve své přednášce ve spolku . . . že biskupský úřad ve Vratislavi jednomu sedláku půjčil 30.000 marků, přestoupili s rodinou k církvi katolické. Avšak na základě dalších zpráv jsem se přesvědčil, že udání, svrchu uvedené, nikterak se nezakládá na pravdě. Lituju upřímně, že jsem je učinil, tudíž je v celém dosahu odvolávám. K něčemu tolik hrdinskému neodvážily by se ani N. L.

* * *

Pozůstalost po zemřelých mauželích Šebkových sestává z nemovitého majetku a sice z velkostatků: Ouběnic, Bělíce, Zruč, Ostrova a Zbraslavic v ceně 7,600.000 zl. a dále z následujících domů v Praze a sice: č. 499—I, „u kotvy“ v Havelské a Kožní ulici v soudním odhadu 180.000 zl., č. 845—II. na Senovážném náměstí u Jindřišské věže v ceně 140.000 zl., palác č. 936—II. v Bredovské ulici v soudním odhadu 800.000 zl., dům č. 143 ve Vinohradské ulici v Karlíně v ceně 160.000 zl., v němž zesnulý millionář p. Šebek dlouhá leta bydlel, dům č. 174 ve Vinohradské ulici v Karlíně v ceně 135.000 zl., nárožní dům č. 197 v Palackého a Vítkově ulici v Karlíně v ceně 159.000 zlatých, celkem obnáší nemovitě jmění manželů Šebkových 9,174.000 zl. a nevážnou na něm žádné dluhy. Dále zanechali zesnulí manželé také mnoho hotových peněz, akcií železných drah a jiných cenných listin, tak že pozůstalé jmění páčí se celkem na 14 až 15 milionů zlatých. Dědictví připadne tudíž dvěma synům a dvěma dcerám manželů Šebkových. — Dosud jsme neslyšeli mnoho-li tento millionář ze svého ohromného jmění odporučil dobročinným ústavům a podnikům vlasteneckým. V Americe bývá jinak.

* * *

Opět hrozný čin matky. Ve Vídni polila zahradnice Julie Zechmannová postýlku, v níž její dvě děti spaly, petrolejem, kteréž na to zapálila v úmyslu, aby dívky uhořely. Sama na to skočila do studně, kdež i smrt nalezla. Na štěstí anděl strážce dívky probudil, kteréž s postýlky včasné utekly a tak se spasily.

Obsah čísla 7. „Obrany víry“:

Křížová cesta. (Dle pravdivé události napsal Ludvík.) — Náboženská rozmluva v železničním voze. (Dokončení.) (M. W.) — V čase jubilejním. (Napsal Ant. Plaček.) (Pokračování.) — Upalování čarodějnic a kacířů. — Hájení města Prahy proti Švédům. — Která je v Čechách víra otců? — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Pozvání ku předplacení na II. čtvrtletí „Obrany víry“.

P. T. odběratele našeho listu dovoluujeme si tímto uctivě zváti k obnovení předplatného a spolu žádati, aby nám předplatné, pokud za předešlé čtvrtletí anebo z roků předešlých dluhují, laskavě zasláno bylo, an jinak nuceni budeme, zasílání listu zastaviti.

Vydavatelstvo.

Velikonoce a jich oslava u našeho křesťansko-katolického lidu.

Nižádné svátky neuvádějí na paměť původní bohoslužbu prvotní Církve jako svátky velikonoční. Kdo rozumí latině a postaví se na bílou sobotu u dveří chrámových, musí se cítiti jako přenesen do 3—4. století. Tu opět vidí jáhna na svém místě, když zpívá onen vznešený zpěv: „Exultet“; kdy z nově posvěceného ohně rozsvěcují se lampa a svíce; kdy světlí křesťní voda a kněží leží na tváři své v prachu před oltářem.

Ale i lid si je toho vědom, že církev po velikém smutku na Velký pátek projeveném — rozjařuje se v radostné „allelujah,“ jež zajme místo hymnu, a zkracuje povinnost modlitby hodinové ve čtvrt hodinovou.

Za starodávna ztrávili křesťané delší část noci v chrámu Páně a teprv k ránu se opět scházeli — a tisknouce sobě radostně pravice, pozdravovali se navzájem slovy: „Kristus vstal z mrtvých!“ jak až posud se zachovalo u národa ruského v církvi řecké, kde ono: „Christos voskreze,“ a „Voistino voskreze“ — jde od úst k ústům.

Cesty ku chrámům byly posety květinami a síně svatyně ověšeny ratolestmi, na oltářích pak fábohy a prápory.

Na mnohých místech světily se i pokrmy. Dle sv. Jana Zlatoústého pouštěli se vězni na svobodu.

I nyní se v mnohých krajinách (jak pisatel viděl v horním městě Jachymově) lid po vzkříšení schází k noční pobožnosti, která trvá dlouho do noci.

Usnul jsem v sobotu večer a — jako by již někde u bran nebeských na věčnosti — slyším překrásné zvuky zpěvu. Allelujah se tu opakuje devětkrát za sebou v těch nejrozmanitějších proměnách, žasnou a — teprv, když se přesvědčím, že ještě žiju život pozemský, když omakávám postel a peřiny, zkoumám odkud ten přelud pochází. Shlednu dolů s druhého patra děkanství a vidím na svaté cestě („heilige Weg“ proto tak nazvané že jsou tam boží muka, dále socha nejsv. Trojice a ještě dále socha sv. Jana Nep.) any zástupy lidu se světélky se mihají. Byly to většinou ženy, jež po spůsobu evangelických žen hledaly v modlitbě Krista.

Ráno probudilo mne troubení na fanfáry po stránkách horního města, rány z hmoždířů při klekání mezi přestávkami ozývaly se slavně — a po nich střelba po městě, jež i večer ba i na druhý svátek se opakovala. Kde kdo měl ručnici neb pistoli střílel o všecko pryč. Ovšem děly a ději se přitom snad nešváry, jako: že mnohý i v noci bývá z nenadání střelbou pod okny vyburčován — a ač takové projevy nad vzkříšením Kristovým nelze i ze stanoviska bezpečnosti doporučovati, tož přece v zásadě jest to potěšitelný úkaz náboženské uvědomělosti.

Na venkově chodí mnozí na Hod Boží velikonoční časně z rána na východ slunce se podívat — a panuje při tom ta víra, že slunce než vyjde třikrát otřeše zorou čili vzduchem nad místem východu, čili jak oni praví: slunce po třikrát poskočí.

Podarování vajec, malování jich a podobně svěcení pokrmů (beránka, nádivky, bochníků, — vajec a pod.) má prý původ z časů, kdy posty byly mnohem přísnější, než nyní, kdy mléko a vejce a pokrmy z nich připravované byly zapovězeny a teprv na Hod Boží velikonoční mohly požívány býti.

Mimo to vejce samo znázorňuje vzkříšení. Zdá se že není tu života — a přec zahříváno — vydá ze sebe tvora živoucího — kuře. Od nejstarších dob, ba již z katakomb uvykli křesťané znázorňovati vzkříšení Páně beránkem s praporcem bílým a červeným křížem přes půdu praporu.

Na našich oltářích staví se socha vzkříšeného Vykupitele vedle svíce velikonoční; obě se tu zachovávají až do evangelia na slavnost nanebevstoupení Páně. V městech, kde obyčejně slavnost vzkříšení se koná později k večeru (v 7 hodin), rozsvěcují se světla v oknech a ozařují rozličné transparenty s vhodnými nápisy.

Viděti vzkříšení a dívati se na osvětlení města bylo v dětství mém vždy největší po jesličkách zálibou. Ano dříve vanul duch církevní i tím životem občanským, a že lidé více žili církevně — žili také mnohem blaženěji, — aspoň okusili mnohých slastí duševních a požitků duchovních, o nichž moderní mládež již nemá ani ponětí.

Víc a více ubývají ty církevně-prostónárodní zvyky; víc a více vrývá se v srdce lidské nespokojenost a rozervanost, neboť víc a více ubývá toho pokoje slynoucího ze sv. víry, jehož nevěřící svět dáti nemůže.

A. Y. Z.

Pravdomluvnost protestantská.

Důkaz o pravosti církve katolické vzatý z výroků původců reformace.

Napsal Jan Mikán.

Pán Ježíš ve své velekněžské modlitbě vroucí vzdechy vysýlal za všechny své učenníky a všechny věřící, aby zachovali jednotu ve víře. Tato jednotu srostla s církví, že nelze si mysliti pravé církve Kristovy než jediné. Tato jednotu byla základem blahobytu církve i blahobytu národův. Ano dějiny národův písmem až příliš zřetelným dokazují, že jenom tehdy byli národové na výši vzdělanosti a moci, dokud trvali v jednotě víry Kristovy. Než zloba

věků nepřestávala útočiti na dílo Kristovo a nejednou se zdálo, že moře vášní a osobních záměrů pohltí sklíčenou lodičku Petrovu, avšak vždy osvědčilo se ono Kristovo „a brány pekelné jí nepřemohou.“ Jedním z takových děsivých přívalů na církev Boží byl a jest protestantismus. Ač protestantismus dosud trvá a mnoho milionů stoupenců čítá, přec nemá té životní síly jako církev katolická. Ano nejnovější dějiny dokazují, jak na vrátkách základech spočívá. Protestanté v nesčetných knihách učených i v nerozvážných pamfletech prohlašují do světa, že mají církev apoštolskou, avšak přihlídneme-li blíže k dějinám protestantismu, uvidíme, jaká shoda bratrská panovala mezi původci církve katolické a společností protestantských. Jeť ovšem jediným původcem církve katolické Ježíš Kristus, avšak prvními hlasateli této církve byli apoštolé a nikde v písmě nečteme, že by se vyskytly takové sváry a neshody ve sboru apoštolském, jaké nalézáme mezi původci protestantismu. Až stydno jest člověku, čteme-li sprosté nadávky, jakými onino čistí apoštolé protestantismu spílali církvi katolické. Nelze ani jinak mysliti než že svedení svými vášněmi klesali hloub a hloub, až jim pomoci nebylo. Příhodilo se jim, co se stává zbloudilému poutníku na západním břehu Francie, když zapadá do písku, chce se navrátiti k pevnině, ale čím více se namáhá, tím hlouběji klesá v písek, kde ho očekává jistá smrt. Na pravou církev zanevřeli, srdce i rozum jejich byl zatemněn, než ani mezi sebou neměli původci reformace svornosti. Vzdálení jsouce oné lásky, s jakou lne církev katolická i ke zbloudilým členům svým, propukávají protestanté v nejděsnější kletby, jaké vzájemně nad sebou vynášejí. A v tom právě pravdu církve katolické potvrzují, v čem sobě odporují. V církvi katolické byla vždy jednota, jakou vždy marně bychom hledali v táboře protestantském. V následujících řádcích uvedeme některé výroky oněch lžiapoštolů, pokud slušnost dovoluje, abychom čerpali odtud nový důkaz pravosti církve katolické. —

Církev katolická oživovala všechny národy, zjednáje lidstvu to, čeho svět dáti nemůže — pokoj. Pravý katolík jest nejlepším panovníkem i nejlepším poddaným. Jak blahodárně působí církev katolická na jednotlivé osoby, uznává i Luther (v 5. svaz. v 1. kap. Galat. v. 14): „dokud jsem byl katolíkem vedl jsem život přísný v umrtvování sebe, ve bdění, v postech, v modlitbách, v chudobě, v čistotě a poslušnosti.“ Ano i tenkrát osvědčil své katolické smýšlení, když vypukl mor ve Vittenberce, neuprchl, nýbrž vytrval u nemocných. Když však později už ve bludu trápilo ho zlé svědomí, psal knězi Leickovi: „Modli se za mne; denně jsem hřísnější a bídňější, ano každý den víc a více se blížím — peklu.“ (De Wette sv. 1. str. 64.) Krásný to úsudek, jaký se mohl zroditi jenom v hlavě člověka trápeného zlým svědomím.

Luther svým učením o víře, že sama spasí člověka, položil základ rozkladu a náказы v lidstvo, jež tím se ještě zvýšila, že prohlásil samostatné písmo sv. za jediný pramen víry. Ten „svobodomyslný,“ jak rádi prohlašují protestanté, Luther hlásal, že všickni lidé jsou si rovni, že všickni jsou kněžími nového zákona. Avšak když Karlšadt, dřívější učitel a stoupenec Luthrův, počal nové a nové nauky hlásati a sebe jenom vyhlášovati za apoštola nové církve, vystoupil proti němu sám Luther a psal svému příteli o Karlšadtovi, jenž zohavil chrám „všech svatých“ ve Vittenberce takto: „Proč bychom se báli oněch tří vepřů, již nyní v pekle t. j. ve chrámě „všech svatých“ panují.“ Krásný to úsudek z úst Luthera o jeho spojencích. Sám Luther zavrhnuv moc církve katolické nad sebou, dovolával se nyní své moci nad svými „čistými“ přáteli. Tak najednou poměry se změnily! Luther pojednou cítil, že vzpírají se mu sami jeho žáci a vida onu spoustu mezi nimi volal: „Bože můj, tys mně snad opustil? Co jsem zavinil?“ Zavrhl vážnost a moc církve, nyní se své moci dovoláváš nad svými neposlušnými stoupenci! Když žádal, aby neposlušní studující vysokých škol byli potrestáni, odpověděli mu tito: „Tys sám hlásal, že vysoké školy jsou vynálezem Satana, aby vypudil čisté evangelium ze srdcí věřících. Nám netřeba vysokých škol a učení!“ Když domlouval Luther Karlšadtovi, aby neničil po-

svátných obrazův, odpověděl mu zlomyslný obrazoborce slovy bible: „Neučiníš si obrazu, ani podobenství!“ Když zuřil Luther proti Didymovi, jenž nechtěl křtít malých dítek, odpověděl mu zase slovy písma: „kdo věří a pokřtěn bude, spasen bude;“ „avšak nemluvně nevěří, proto nesmíme mu udělit křtu svatého.“ Když blásal Luther proti Štorchovi, jenž také počal „opravovat“ církev Boží: „To a ono jest učení již staré církve!“ vrhla se na něho celá tlupa jeho „spoluapoštolův,“ a volali posměšně: „Aj papeženec. — Než my neznáme jiného pramene než písma svatého a Ducha sv., jenž nás osvětluje a radí nám, co máme činit!“ — A když je všechny Luther proklínal a hrozil jim, že přijdou do pekla, vysmáli se mu, jako on se dříve vysmíval moci církve a náměstka Kristova.

Za takového řádu není divu, že Luther čím dále tím více klesal v bahno svých vlastních výmyslův, aby sebe obhájil před jinými samozvanými opravovateli církve Boží. V hněvu na Zwingliho napsal občanům města Štrassburku: „Zwingli mně chce urvat mou slávu. A může snad někdo mlčeti, když mu odnímají jeho vážnost? Není jiného prostředku, než že buďto vy (občané štrassburští) jste služebníky ďábla, aneb sám Zwingli.“ A tu uznával Luther sám v slabých okamžicích, v nichž se mu mocně představovala zhouba, do níž tisíce a tisíce bývalých katolíků uvrhl, takto: „Jest to právě zvláštní a hanebný zjev, že svět čím dále tím více se kazí od těch dob, co jsme jasné světlo evangelia objasnili světlem zjevení. (Luth. in Serm. Conviv. Germ. fol. 55.) A podobně vyznal i později: „Svět denně se horší a jest čím dál, tím hůře. Lidé jsou dnes mnohem více nakloněni ke mstivosti, mnohem lakomější, necitelnější, nestydatější, zkrátka mnohem horší, nežli byli za papežů.“ (Postil. cap. 1. Dom. Adv.) Ano sám Luther nejednou se prohlásil, že cnost vymizela, spravedlnost vyhynula, střídmost vymřela, pravda od psů že byla rozsápána, takže víru lidé v sobě zviklali a pobožnosti pozbyli. (Aurifab. p. 623.) A velmi krásně se vyjádřil Luther o svých věřících, kteří v ničem si nezadali od svého mistra, takto: „Lidem bylo by milejší, aby se jim ani nemluvalo o evangeliu, vždyť by nedali za naše kázání ani haléře. Jak bychom jim to mohli mítí za hřích, nechtějí pamatovati na budoucí život? Žijí právě tak, jak věří. Jsou pr... (ata) a zůstanou jimi; věří jako pr... a zemrou jako pr...“ Pak může někdo vytýkati katolíkům, že naše kněžstvo blásá lidstvu věci neuvěřitelné, nepřístupné a žádá od něho víru; kdežto Luther tak krásně mluví ve svých výkladech písma sv. (1. ad Cor. Cap. 15.) —

A Jindřich VIII., jenž i sám stal se později odpadlíkem od církve katolické a založil také protestantskou církev v Anglii, nemohl hleděti na život Luthrův, aby mu v listě nenapsal: Divím se nesmírně, že se sám před sebou nestydíš, věda, jaký jsi; že se odvažuješ chodit před lidmi a před Bohem... Tys byl řeholníkem sv. Augustina a tys byl první, který zneuctil pannu klášterní dopustiv se zločinu, za nějž byli by ji za živa zakopali a tebe do smrti umrskali. Avšak tys nenapravil chybu svou, naopak tys pannu onu pojal za manželku a tím posvátný sůatek manželský zhanobil. Můželi kdo býti tebe bídňější?... A nedosti na tom, ty vyzýváš ostatní mnichy, aby činili podobně.“ (Florim. pag. 299.) Tak mluvil lžiapoštol církve anglické, tehda ovšem ještě snad smýšlel po katolicku o svém předchůdci v Německu.

(Dokončení.)

Vzor pravého služebníka víry katolické.

Učenec jeden miloval svého starého věrného služebníka, skrze jehož prostotu, upřímnost a otevřenost prohlédl až na dno křišťálové duše jeho.

I milovali se navzájem, — jen v jednom se nemohli dohodnouti. Učenec snažil se služebníka svého získati pro vědecké přesvědčení své, že totiž svět povstal sám ze sebe, poznenáhla se vyvinuv atd., jak od pradávna ta stará písnička všech nevěrců zní.

Služebník, rozhodný to katolík, oproti tomu zase tvrdil, že Bůh jest jediným Stvořitelem světa a všeho, co v něm se nalezá.

Kdykoliv přišla na tento předmět rozprávka, vždy rozloben a s nespokojeností odvrátil se rozmrzelý mudřec od svého služebníka nemoha jej nikterak o svém názoru přesvědčiti a u více zviklati.

Stalo se jednoho času, že vydali se oba na cestování světem, by učenec ve svém hlubokém bádání nahromadil sobě novým a trvalým důkazem pro svůj náhled, kterýmž by pojednou osvětlil celý svět, a jméno své zvětčil slávou nehynoucí. Dotčený služebník jej doprovázel.

Za jednoho krásného dne, kráčeli spolu neznámou krajinou, kde slunce plnou silou pražilo do libé přírody, a vroubilo zlatou září svou každý vzdálenější tvar většího pahorku nebo stavení.

Tu pojednou shlédnuv služebník slunečním jasem ozářené zříceniny bývalého jakéhosi hradu, rozběhl se přímo k nim, a jal se obskakováním nesmírnou radostí jeviti z tohoto nálezu.

Pro sebe se potutelně, šihalsky usmíval.

To vida učenec divil se v duchu pro výstřední si počínání svého sluhy a zvědavě se tázal.

„Člověče, zbláznil jsi se, že poskakuješ jako smyslu zbavený kol těchto zřícenin — nebo je tato ssutina pro tebe místem známým?“

„Nikoliv, můj pane, jak živ jsem zde nebyl; ale mám radost, že aspoň jednou vidím, jak překrásně pučí tento budoucí hrad ze země, který za několik let, až vyrostě, bude nesmrtelným pomníkem pro vás pane a vaše učení. Stoupenci vaše budou potom jásat nad povšechným vývinem celého světa, vidouce, že konečně jeden hrad sám ze země bez pomoci lidské vyrostl.“

„Aj pochybuji více, že můj dobrý Karel na cestě se minul rozumem, neboť tak bláznivě jak živ nemluvil,“ zvolal úzkostlivě učenec, hledě bázlivě na sluhu.

„Rozum můj je zdrav, a víra v jediného Mistra, Stvořitele to celého světa neporušená, pane můj,“ odvětil služebník, „avšak dle učení a názoru pána mého nejinak se může díti, nežli že z tohoto starého zříceného hradu, nový roste čili se vyvinuje — jestliže příroda sama ze sebe vlastní mocí celý Vesmír vytvořila.“ A to pověděv, sloužící, na pána zraky své pronikavě ale v upřímnosti upíral.

Nyní okamžitě prohlédl pán celou politiku věrného sluhy svého, ale zároveň pravdu slov Karlových, která se zrcadlila v této jednoduchosti, co nepřekonatelné faktum. Rozbřesklo se v duši učencově, rázem osvětlila milost Boží jalovým učením zastřené srdce jeho, a paprsky věčné pravdy Hospodinovy mile zahřívaly až dosud dřímající v temnu duši jeho. I objal prudce Karla a hlasem velice rozechvělým zvolal.

„Karle, můj dobrý věrný Karle! Věz, že Bůh tvůj mně násilně volá, neboť divy jsou to, co v posledních dnech se se mnou dějí. Není to jenom tvoje snaha, kterou mně právě dokazuješ lichost nemožných pojmů mých o vývinu světa i tvorstva, ale jest to také a to hlavně malinká sice knížečka se svým ale nevyčerpatelným obsahem. Ano, Božská tato knížka dala světla očím mým, a Bůh ve své Prozřetelnosti dopustil, že náhodou mně do rukou přišla. Vidím a nemohu popříti, že pravdu vidím! Slyš. Včerejšího dne, když jsme opouštěli Londýn vlakem, uzřel jsem na jednom z protějších sedadel knížečku ležeti, kterouž patrně musel některý cestující dříve zapomenouti. Vezmu ji do ruky, podívám se na název a čtu: „Zlatá knížka Tomáše Kempenského o následování Krista.“ I usměji se útrpně a myslím u sebe: majetník této ztracené knížečky musel jistě býti jeden z těch zarytých papeženců, kteří tvrdošíjně sobě a jiným proti vlastnímu rozumu namlouvají o Adamu a Evě, Abelu, Kainovi a jiných báječných pošetilostech, které patří více do obrázkových knížek pro děti nežli pro rozum lidský. Bláhovec! — Otevru s pohrdáním knížku, a z dlouhé chvíle jmu se čísti

kratičké kapitolky v ní obsažené. Z počátku čtu nuceně, s odporem, ale nemohl jsem rozumu svému upříti, že svatou pravdou bylo, co jsem četl. A zahloubal jsem se tak do uvažování a zkoumání ssál jsem dalšího obsahu, až potom mimodečně ssají dychtivě, jako něco dosud nevidaného, podivuhodná slova skladatelova, jako bych nikdy jindy něco podobného a dokonalého byl nečetl. Pravda, kterouž Tomáš Kempenský hlásá, proniká tak zářivě svojí čistotou a ryzostí, že nemožno předstíraním z veškeré naší osvěcenosti nevěrecké při největším namáhání překonati jej, abychom mu jen stín bludů nebo lží mohli dokázati. A veliký tento muž má v pravdě víru v jediného Stvořitele skalopevnou, že dýše z každé jeho věty moudrost nebeská a pokoj dokonalý. Ó jak malinkým trpaslíkem jsemť svojí učenností proti tomuto světcí!

A proto pryč, s tou učenností, která odlučuje člověka od pravého zřídla nejsvětější pravdy, — pryč s nadutostí, která jenom smrt a zkázu přináší národům v odměnu!“

Poslední slova promluvil s takou vřelostí, s takým zanícením z vnitřní přesvědčenosti, jakou jen velmi zřídka málokdy u obrácenců vidíme? A což Karel?

Jako veliké krásné perle kanuly mu hojné slze po zvraskovatělé lici jeho, a ušlechtilé tahy v obličejí chvěly se nevypsitelným pohnutím. Zraky maje obrácené k nebi, rozpřáhl ruce proti obloze jako druhdy Simeon při uzření Světa Spasitele, a vyrazil ze sebe vroucný proud modlitby díkyčinění volaje:

„Hospodine, milosrdný Bože, jak velikým Jsi v skutečích svých! Nebesa i země hlásají sice slávu Tvoji, ale nepochopují Tebe, — tím méně pochopuje červ — člověk tvor Tvůj! Nečekal jsem, že na perutích rychlosti orla omilostníš služebníka svého, — v naději mé — ale zasypal's duši mou milosrdenstvím Svým! Ó jak blažená jest duše má. Poskakuje srdce mé, div rozkoší nepuká — plesá duše má v Bohu svém Spasiteli! Přijmiž díky, tisícere díky duše mé, Hospodine, že's utvrdil víru v naději mé — a doufání v dobrotivost Tvou že nesklamalo se. Nech, Pane Ježíši Kriste, ať opustí opojená jsouc rozkoší duše má zemi tuto, a vzlétne k Tobě, Prameni blaženosti tužbou žíznivého jelena, jenž práhne po ukojení žízně své. Viděl jsem spasení pána mého, ukončeny jsou modlitby touhy mé.“ A překonán jsa více silou duše nežli těla, sklesl starý sluha v blahém roztoužení po věčnosti k zemi, jako by jej skutečně Pán volal, a tělo v prach se vrátiti hodlalo. — — —

V nejbližším městě zadosť učinil obrácený milostí Boží učenec požadavkům církve katolické, přijav po skroušené zpovědi kajicně Tělo Spasitelovo, a byl napotom jedním z těch nejhorlivějších vyznavačů Kristových.

Věrný Karel však za dva měsíce odebral se do říše nebeské, kde přijal z rukou Otce nebeského korunu odplaty věčné va svoji lásku k Ježíši, a za svoji věrnost oddanou, kterou i s duchovnímu blahu pána svého povždy přihlížel.

V. D.

K ř e s t a n s k á m s t a .

Historická báseň.

Sběř turecká v Uhrách s krutostí vši
lid sužuje a půdu pustoší.
I do hlavního města Budína
se vrhli, a uherský hrdina
Petr Szapary od nich zajat byl;
turecký náčelník naň zazuřil
jak tygr: „Už tě mám, křesťanský pse!
zvíš, jak u nás nepřítel trestá se.“

Hned vězí jatec v dušném žaláři,
kdež ze všech stran naň hrůza, bída zří,
na rukou, nohou sevřen do kruhů,
pak na slunci zapřáhán do pluhu,
poháněn k orbě klením, žilami,
vyplácen hladem, žízní, ranami,
jak trýzněn, nelze nijak vypsati,
víc než jiní křesťané zajatí.

To Uhrům bolestně rozrývá cit,
snaží se Petra draze vyplatit.
Nabídky jejich všechny jsou nazmar,
až Bathyanym náčelný Janičar
byl jat, a zaň Szapary vyměněn.
Užasli bolně Uhři, když rek ten
jak kostlivec u nich se objevil;
však vůčihledě přibývá mu sil.
Vše mužstvo odhodlaně chápe zbroj,
a srdnatě se pouští v nový boj.

Dřív Szapary u stolu Páně byl,
se a svůj lid pobožně poručil
Bohu a svaté Panně Marii,
již Uhersko za svou patronku ctí.
Křesťané bojovali jako lvi,
až dobyli stkvělého vítězství.
Na hlavu poražen jest nepřítel,
s mnohými jat ten Petrův tryznitel.
Naň vážně pohleděv dí: „Zdaž mne znáš?
víš, jakého před sebou soka máš?
Hned zkusíš, jak se pravý křesťan mstí:
život i svobodu daruji ti.“
Zamračen odvětlí Mohamedán:
„Vím, že's nade mnou libovolný pán,
však nešťastnému se neposmívej,
a pokojného úmrtí mi přej.“

„Ba nikoli, že pravdu mluvím, věz,
pro Spasitele, ježž jsem přijal dnes;
On přikázání toto dal všem nám,
jakož na kříži v mukách konal sám:
„Vždy odpouštějte nepřátelům svým,
jen dobrým za vše zlé splácejte jim.““

„Ó díky za takovou dobrotu!
však běda, neplatná mi k životu;
neb do zajetí upadáje, hned
doháněn zoufalstvím jsem požil jed;
ach jeho moc již cítím v úspěchu,
však posledně tu kéž mám útěchu,
že v náboženství vašem umírám;
tu šlechetnost za jistý důkaz mám,
že pravdivé a spasitelné jest.“
Kněz přistoupil a udělil mu křest.
Tu svátost Turek vroucně když přijal,
svou duši Kristu zbožně odevzdal.

Ironie osudu.

Příběh ze soudní síně v Casteru, městě to v severní Anglii.

Skutečná tato událost, kterou níže uvádíme, málo kdy se vyskytuje v životě veřejném, aby tolik soustrasti a soucitu došla u veřejnosti chudoba a bída, která v zoufalost přivedla hodnou matku.

Žena, jménem Marie Quigg-ová, pětáctýřicetiletá, pro těžký zločin obžalovaná, stojí před soudním dvorem města Gasteru, majíc se z pokusu vraždy zodpovídati, kterouž chtěla zpáchat na svém 4letém dítěti, které do moře dne 10. srpna m. r. uvrhla. Vzдор tomu, že obžaloba byla těžká, obhájce obžalovaná přece neměla. Vzezření M. Quiggové prozrazovalo, že náleží do lepší třídy obyvatelstva. Bolest, soužení, a mnohé zkoušky života zračily se v očích, a předčasně zbělely její vlas. Ze soudních listin, když předčítány byly, na jevo vycházelo, že obžalovaná bývala vážená osoba, a vždy v lepších poměrech se nacházela, až teprv úmrtím jejího chotě, zaklepala jí dosud neznámá bída na dvěře. Boj o živobytí byl nezvyklé tomu paní těžký, a pohled na dvě děti 13letého totiž hocha, kteréhož měla z prvního manželství, a po smrti chotě 4leté děcko, — kteréž jí přibylo z druhého manželství, zachmuřovalo ještě více její duši. Ne jeden den se dostavil, kdy s nevýslovnou bolestí patřila na děti, hlad a tu největší bídu trpící.

Bylo to ráno, dne 10. srpna 1888., když vzala 4letého chlapce na lokte, chystajíc se k odchodu. Na otázku 13letého Petra: „Matko, kam pak jdeš? půjdeš-li na procházku, já jdu s tebou“, záporně odpověděla: „Nikam nepůjdeš se mnou, zůstaň doma!“ Těmito slovy otevřela dvěře, a ještě se obrátíc, Petrovi hlasem rozervalým doložila temně a tlumeně: „Zde zůstaň, já se již více nevrátím.“ Žasnoucí Petr nad těmito slovy hleděl chvíli udiveně za matkou, ale jsa bystrým hochem, dovtípil se hned, že s matkou se děje něco neobyčejného. Nápadná mu byla tvrdost, s jakou matka tato slova k němu mluvila, jelikož nikdy a nikdy nebyla nelaskavá, i když sebe větší nedostatek ji sužoval, a zoufalosti matčině také trochu porozuměl. I plížil se tedy pomalu za matkou v přiměřené vzdálenosti, aby jej nespatriila, a když takto šli asi dvě míle, až se u samého břehu mořského Souht-Pieru octli, tu se matka pojednou zastavila ohlížejc se na všechny strany, zdali ji nikdo nepozoruje. Petr se opatrně ukryl. Právě se matka vrhla na kolena, a vroucně ruce k modlitbě sepnouc, jala se chvíli takto nepohnutě prodletí. Náhle však vyskočila — pohlédla k nebi — přitiskla pevně dítě na prsa, a odhodlaně v zoufalé zmužilosti, krok za krokem, násilně razila sobě cestu s břehu do moře, do hloubky, kde doufala svůj hrob jistě nalézt. Divoké vlny mořské hltavě se již draly k bokům nešťastnice, již rvaly matce dítě z náruče, — ano i přes hlavu zoufalé se derou —, ale matka ještě pevuč, křečovitě tiskne děcko své k srdci . . . smysly ji opouštějí, vlny nohy její podrážejí . . . V tom jako o závod s bleskem vyskočí ze svého úkrytu Petr, a letí k místu katastrofy, kde matka s dítětem konec svého soužení, hrob svůj hledá. Nastojte! on nevolá o pomoc, nenaříká, neběduje, jeho přirozená láska k matce jej žene bez rozvahy touže cestou, kterou matka smrti vsťíc kráčela do vln, do záhuby, by vyrval ji a bratříčka smrti z náruče. On, třináctiletý hoch! Patraě Bůh ho sílí, andělé strážní mu pomáhají. Již je u cíle. Rychle vyrve z rukou matky dosud dýchajícího bratříčka, jehož ona těsně k srdci víne, jednou rukou jej vzhůru nad hladinu mořskou vyzdvihuje, druhou chápe se ruky matky, a s nadpřirozenou pomocí Boží táhne matku vlnám na vzdor a proudu za sebou ku břehu.

Konečně šťastně dostihl země. Matka poznenáhla přichází opět k vědomí, poznává situaci, do jaké ji zoufalost přivedla —, zří svého syna, unaveného ochránce svého . . . Milost Boží v tom okamžiku ozářila plnou silou zoufalstvím zastřenou duši její, — neopustil Bůh těžce zkoušenou ženu! — Po druhé se vrhne na kolena, vysoce ruce k nebi spínajíc, a za prolévání hojí

ných slz děkuje, velebíc Prozřetelnost Božskou, za milosrdenství nebem jí prokázaná. A nyní matka vine prudce hodného Petra k srdci, a vášnivě celuje svého ochránce, který radostí skrání bohatými slzami ruce milované rodičky.

Tenkrátě však byli již svědkové na místě činu, a — nyní stojí před soudem pro pokus vraždy na svém dítěti. I zde ji dobrota Hospodinova neopouští. Spravedlnost obžalovanou sice za vinnou pro pokus vraždy uznává, ale přece co nejvřeleji odporoučí milosti soudnímu dvoru. Tu povstane předseda soudu, a za všeobecného napnutí osloví tklivou řečí obžalovanou takto:

„Obžalovaná slyšte. Spravedlnost vás uznává za vinnou. Není ani v nejmenším pochybnosti, že skutečně jste vraždu dítěte, a mimo to i vlastní samovraždu zamýšlela. Můžeme děkovati Prozřetelnosti, že vám tak záračným způsobem a to prostřednictvím vlastního syna, zločinný výkon překazila. Malé dítě vaše jest zdrávo, zoufalý záměr váš jest překažen. Jestliže z jedné strany uvažuji velikost vaší viny, musím přece s druhé strany co lidský soudce doznati, že v dlouholeté mojí službě a zkušenosti, velmi málo podobných a pohnutlivějších případů se mi dostalo. Neostýchám se přiznati, že hluboce dojat jsem nad osudem vaším, který tolika pohromami vás na pokraj zoufalství, nešťastná paní, a vůbec k tomuto činu dohnal. V podobném zločinu, jako jest před námi, může soudce dle různých okolností, od malého trestu, až do mnoholetého žaláře trest vyměřiti. Než, já znamenám, že zákon náš mi ještě větší práva poskytuje. Doufám tudíž, že nikterak nebudu proti zákonu naší země jednati, a tím méně oproti své soudcovské povinnosti, jestliže od všelikého dočasného potrestání opouštím; a tudíž vás paní o rukojemství vaší vlastní osoby žádám, byste přišla sobě pro spravedlivý trest na místo toto, a to v případě opětného podobného provinění, kteréhož byste se budoucně dopustila.“

Tímto byla Marie Quiggová obžaloby i trestu sprostěna.

Totoť jest skutečným právem anglického práva zákonné spravedlnosti, ovšem jenom v podobných výmínečných případech.

Avšak předseda soudu obrátiv se ještě ku šlechtnému Petrovi, doložil:

„Výborně, třináctiletý hochu! My jsme velice překvapeni a podivením prodchnuti pro tvoji udatnost, a zmužilé neobyčejné v tom věku jednání. Ty jsi se učinil ve své mladosti zasloužilým. Nemysli více na to, co matka tvá v slabé chvíli učinila. Kéž bys byl svojí matce a svému malému bratru podporou! Já sám ti mohu čestnou odměnu dáti, a budiž tedy tobě ze soudní pokladny dukát vyplacen. Ale tvoji odměnou budiž tvoje vlastní vědomí a uznání veřejnosti, která tebe za vzor celé zemi v každé rodině postaví.“

Na milého Petra se podpírajíc, a druhou rukou čtyřleté dítě vedouc, opouštěla vzlykajíc Marie Quiggová volným krokem soudní síň.

Doufáme v Prozřetelnost Božskou, že tímto bylo utrpení nešťastné paní ukončeno, jelikož dobrodinci daleko široko po celé zemi obrátili svoji pozornost na ubohou a jmenovitě hrdinného Petra. —

Přel. V. D.

Hájení města Prahy proti Švédům.

(Pokračování.)

Na chvílku byl zde pokoj. Akademikové se pod svým praporem v řadě postavili. Byl ten prapor z těžkého hedvábí, před devíti lety akademikům za statečné hájení mariánské šance proti Švédům od císaře Ferdinanda III. darovaný, po jedné straně obraz Marie Panny, po druhé straně český lev zlatem vyšívaný. Za nejvyššího vůdce akademické legie dnes zvolen Jan Jiří Kauffner, právník, jemuž P. Plachý k poradě přidán.

Tyto první a nejpřednější starosti a práce na mostě a na velkém náměstí jsou vykonány do sedmé hodiny ráno, v neděli na den sv. Anny.

V tutéž chvíli přišel náš general Kollaredo, který včera ještě na Malé Straně své místo měl, a dnes šťastně Švédům uniknuv, po lodičce se přeplavil na Podskalí, a přijda odtud na staroměstskou radnici a vida vše, co se bylo posavad moudře zařídilo, povděčně se tomu zaradoval, a sám jakožto vojenský general vrchní velitelství nad setninami měšťanův, akademikův a lidu naspěch zverbovaného převzal. Setniny měšťanské rozdělil v ten způsob, že staroměstští budou hájiti most a odtud břehy a mlýny na řece Vltavě až k Poříčí a odtud až ke Koňské bráně. Koňskou bránu osadí setniny Novoměstské a hájiti budou až k Vyšehradu a Podskalí, vše v pořádku následujícím:

Městský hejtman Vojtěch starší Had z Proseče se svou setninou při bráně mostské.

Jeden sbor akademikův má své posto pod krucifixem na mostě, jiní sborové akademičtí jsou na břehu Vltavy od křižovníkův až ke kostelu sv. Kříže velikého.

Městský hejtman Jan Kleeblatt bránu Poříčskou.

Vojenský hejtman Pekera mlýny Helmovy až k bráně Horské.

Městský hejtman Schuster spolu s vojenským hejtmanem Taseem a se dvěma sbory akademiků bránu Horskou až k zahradě Balcarově.

Městský hejtman Verner zahrady až k šesté baště.

Městský hejtman Vojtěch Had z Proseče, — mladší, — šestou baštu.

Odtud stojí Novoměstští tak:

Městský hejtman Severin Cýc s jednou setninou měšťanův a se dvěma sbory akademiků drží bránu Koňskou.

Městský hejtman Trman vince a pole za branou Koňskou a bránu Sviňskou (nad ječnou ulicí) a hradby ven za Karlovem.

Městský hejtman Kunštát Slupy.

Městští hejtmané Braunsried, Vitásek a Měchýř se svými setninami Vyšehrad.

Městský hejtman Müller Podskalí.

Vidouce nepřátelé Švédové, že Praha se brániti hodlá, vyvezli veškerou hrubou střelbu naši, kterou byli v hradčanské zbrojnici našli, na horu Petřín a na Letnou, a spustili střelbu záhubnou s pohružkami, že běda Praze, až jí brannou mocí dobudou. Naspěch také poslali pro svého generala Wittenberga, aby s vojskem svým ze Slezska přišel a Prahy dobýti pomohl. I přišel rychle, a tu před Prahou na pravém břehu Vltavy a na šibeničném vrchu se rozložil a svou střelbu na Prahu zamířil.

Jeden hrozný útok učinili Königsmark a Wittenberg v sobotu dne 8. srpna. Ohnivě koule na Prabu házeli a stříleli s Hradčan a s Letné a proti Poříčí a s hory šibeničné. Byla hrůza v Praze a zděšení veliké. Komandanté v Praze poručili zvoniti na poplach, i běželo všecko, bojovníci každý na posto své, jiní, obzvláště ženské, do kostelů chvátili, a Pána Boha všemohoucího modlitbami svatými krotili a za odvrácení nepřátelské síly a moci s plácem prositi nepřestávali.

Při takovém střelení rozkázal nepřátelský general Königsmark v poledne o 12 hodinách hnáti útokem na tarasy študentův tu pod krucifixem na mostě. I vyběhlo asi 50 Švédů, z nichž jeden nesa smolný soudek doběhl k tarasu, soudek do tarasnic položil a zapálil. Akademikové tu na tarase, měšťané a verbovaný lid na bráně a na vodárně pohotově jsouce, Švédy statečně uvítali, toho, který soudek položil, na místě zastřelili, jiných podobně položili, ostatní všecky zahnali. Ale Švédové bez ustání ten den i tu noc proti krucifixu stříleli, a majíce u malostranských věží postavené hmoždíře své, nočního času 18 velikých ohnivých saršounů (druh koulí) vypálili, aby študenty z tarasu pod krucifixem zahnali; ale koule padaly stranou do řeky jedny nad mostem, jiné pod ním, jiné až na náměstí před kollejí, a — študenty nic nezahňaly.

Téhož dne i mnohdy jindy byli mnozí Švédové od Pražanů zajati a vyslýcháni, i vyznávali jednosvorně, že to obecné zvonění na poplach jim Švédům jakéhosi strachu dělá, zejména prý jeden zvon, o kterém na jaké věži se nachází, sami nevěděli, je tolik děsí, že prý hned, jak ho uslyší, „všecko odvahy a srdce tratili.“ I pozorovali teď hlasy zvonů a seznało se, že jest to zvon na věži Tejské, a zvon ten „Maria“ se jmenuje.

Střelení a obléhání trvalo již jeden měsíc, druhý měsíc a pořád žádného konce nebralo. Nepřátelé Švédové se vztekem vyhrožovali, křičíce: „Počkej, Praho, tobě se dobře nepovede, až tě dobudeme! Vy papeženci! Vám posloužíme! z kostelů vás vyženeme, — vám kněží a studenti zle se povede!“

A když Pražané výhrůžky slyšeli, a zuřivost švédskou ze všech krajů sobě k paměti přiváděli: zatesklila mysl jejich náramně. Jakého konce to vezme?

Švédové měli již dva generaly před Prahou, Königsmarka a Wittenberga, a dvoje vojsko. Aby pak té Prahy, na které jim tolik záleželo, mocně dobyli, třetí vojsko sobě povolali a třetího nejvyššího generala, napotomního krále švédského, Karla Gustava. On sám si Prahu zvolil, řka: „Na Prahu půjdu, Prahy dobudu, tím vítězstvím slávu a přízeň svého národu sobě získám.“

Bylo-li Pražanům teskno proti dvěma vojskům: což když přitáhlo třetí?

V sobotu, dne 4. října táhlo vojsko nové, ve Volšanech rozbil králevič Karel Gustav svůj hlavní stan. V neděli, — byla to již jedenáctá neděle strašného dobývání — odpočinulo sobě nové vojsko švédské a k zítřejšímu útoku přípravy konalo. V pondělí metali z osm a padesáti těžkých kusů koule a granaty na ubohé město, tak prý, jakoby Prahu na opak vyvrátiti měli; kdežto Pražané neměli než tři drobné kanony, které daleko nenesly.

Na zejtří po takové střelbě vyslal králevič švédský Karel Gustav vyzvání ke komandantovi Pražskému, aby sebe a město poddal, řka:

„Napomínám komandanta Prahy, kdokoli jest. Uspořte sobě práce, přestaňte hubiti měšťany, a vojáky raději svému císaři zachovejte. Dobřeť mi známo, že v Praze ani střelného prachu nemáte ani jiných věcí k válce potřebných. Proto Vás vyzývám, byste se poddali. Pakli zanedbáte, a toho, co Vám i Pražanům k dobrému jest, neučiníte: dosvědčuji před Pánem Bohem a před celým světem, že, až Prahu brannou rukou nebo šturmem dostanu, nikomu, obzvláště kněžím a studentům (jmenuje jich slovy příliš špinavými), kvartýru nedám.“

Velitelem Prahy byl tenkrát generál Konti, kterýž před krátkým časem na místo generala Kollareda byl nastoupil a byl u měšťanův a všeho lidu velice oblíben. I nemeškal řečené vyzvání švédské sděliti velitelům městským Turkovi a Kavkovi, a některým předním důvěrníkům, a jejich jednosvorná odpověď byla: „Nepoddáme se, Praha se bude brániti.“ — I odeslal tedy velitel Konti tuto krátkou odpověď do tábora švédského: „Poněvadž město Praha nepatří mně, komandantovi, nýbrž císaři římskému a králi českému; já pak i my všichni s nasazením života a statku se hodláme brániti: tudíž jen přijďte s lidem svým, my máme na uvítanou všecko připraveno!“

I byl vztek mezi Švédy hrozný i dobývali se a nešetřili žádných ohnivých koulí, ale sami se nadiviti nemohli, že jejich koule tak malé škody dělají, a Pražané proti třem vrchním generalům s trojím statečným vojskem pořádě již na třetí měsíc se drží; kdežto pražádné lidské pomoci ze žádné strany uedostávají. — Ano divili se tomu Pražané sami a nepřičítali to než velemocné nebeské ochraně svatých dědiců českých a nejvíce ochraně Marie Panny a skoro každý z hrdinských studentův a měšťanů věděl některý případ, v kterém jako patrnou obranou nebeskou před úrazem a před jistou smrtí byl zachován. Pamatujme některý příklad, a sice udalosti nejpodnělnějších vůdců našich:

Pan Mikuláš Turek, primator města a vrchní velitel měšťanů, při jednom nepřátelském útoku vedl své statečné měšťany; tu přiletěla nepřátelská koule ohněm hrozně rozpálena a jemu před nohama se rozpukla. Ulekli se vojenští důstojníci i sám general Konti tu přítomný, a na okamžení ustrnuli, ale statečný primator klidně tu stál a jakoby se usmál pravil: „Škoditi koule chtěla, škoditi nemohla.“ I dokládají letopisové, kdy tento příběh vypravují a dí: „Neškodila koule, neboť se starala Matka Páně, aby čest a sláva statečného rytíře a nábožného ctitele marianského z tohoto patrného nebezpečení jasně se vysvěkla na památku a na příklad potomkům, aby i oni povážili, jak by nábožnost marianská ve vši případnosti mocna a prospěšna byla.“

Též urozený pan Václav Augustin Kavka, císařský rychtář Nového Města a vůdce nad setninami novoměstskými, přičetl ochraně Marie Panny zachování života svého. Jednou, když při nepřátelském útoku měšťany na hradbách městských v boji vedl, spadl naň přetěžký kámen čtyř centů a nohu mu přelomil. Tak jej odnesli. Jakožto věrný sodal a vlasti své obhájce statečný poručil sebe a přelomenou nohu Marii Panně s prosbou důvěrnou říka: „Paní mocná! Ejhle, rád sice umru, ale viz tu potřebu, bych bojoval a Tvou čest a milou vlast proti nepřátelům hájil! Uzdrav, Matko Páně, uzdrav mne a dej statečnost proti nepříteli!“ — Tak prosil rukama sepjatýma. Mine ten který den, — a aj, statečný vůdce stojí na hradbách, — noha zdráva, — v čele svého udiveného měšťanstva, kteří všickni hrdinsky proti nepříteli bojují a pořád a pořád sobě opakují:

„Mila bývala Maria Panna Čechům,
Mili budou Češi Marii Panně:
Měšťané, braňme se,
Nebes Královna je s námi!“

Na věčnou památku své mysli vděčné sám tentýž pan Václav Kavka vlastní rukou událost tu v letopisech marianské Družiny připsal.

Nepřátelé Švédové sobě zverbovali jednoho chasníka z Konopiště, který jako byl výtečný střelec, tak byl člověk vlastizrádný. Přišel se Švédy k Praze, pořídil si jakýsi srub z tlustých prken a Švédům slíbil, že denně aspoň devět obhájců Pražských ze světa sprovedí. Tak činil. Kde koho opodál srubu svého spatřil, na toho svou těšinkou namířil a skoro každému smrtelnou ránu zasadil.

V čase jubilejním.

Napsal Antonín Plaček.

(Pokračování.)

8. Přísaha.

Doma na ni čekalo opět trpké překvapení. Když vstoupila do světnice, zůstala leknutím ve dveřích státi.

„Nu, jen dále, nevěsto, nelekej se mne,“ zvolal zvučně starý Květ ze Lhoty. Seděl se Svobodou za stolem. „Přišel jsem si pro poslední slovo, děvče. Hleďme, nemoc přidala ti krásy, kdo by to byl řekl, že se tak zotavíš. Nu tím lépe, Jaroslav bude mít aspoň po strachu.“

Však se o mně málo váš syn staral, když jsem se životem a smrtí zápasila: jsem mu za to malými díky povinna,“ pravila Emilka úsečně.

Starý Květ jakoby jí nerozuměl pravil:

„Nuže, děvče, kdy si má Jaroslav přijít pro slovo, neupejpej se, řekni to přímo.“

„Nenamahejte se, pantáto, nemohu si Jaroslava vzít, ač jsem k němu čistou láskou lnula. Proč, ví nejlépe sám. Ostatně vězte, že jsem již srdce

své zadala jinochu, jehož si nade vše světa poklady vážím. Ten bude mužem mým, bych se i měla odříci celého statku," odpověděla Emilka pevně.

„Zadrž, darebnice," rozkřikl se Svoboda, „a neurážej hosta pod střechou naší. Kdo jest onen ničema, jemuž jsi srdce své zadala, mluv!"

„Jest to mladík, jemuž jsem životem svým povinna, a který mne v nemoci jako pečlivá matka ošetřoval, aniž by se nákazy obával. Tomu hodnému jinochu, jemuž jste se, tatínku, za nadlidské přičinění dosud ani nepoděkoval, Jiřímu Rokosovi, podám ruku svou. Toho a nikoho jiného," zvolala neobrozená dívka, jež byla v rozčilení svém svůdně krásnou.

„Tomu nedovolím," zvolal Svoboda. „Nechť přijde, zaplatím mu mzdu, jakou jen sedlák Svoboda zaplatiti s to jest, avšak krví svou mu platiti nebude. Vida, žebrotu, jak si to zařídila!"

„Tatínku," zvolala Emilka bolně, „neurážejte poctivého hochu a nepřekázejte štěstí mému."

„Ha ha, svolení mého se tak brzo nadočkáš — leda by náš farář o květinovské pouti, kdy se veškerá mládež našeho údolíčka raduje, v zálužském kostelíčku smuteční Requiem zpíval, Pak přísahám, že slovu svému dostojím a Jiříka z Rachotinky za zetě přijmu. Jinak svolení mého nedostaneš!" zaburácel rozezlený otec zlomyslně.

„Bože, to se nestane nikdy," zvolala Emilka, a lomíc rukama, vrávala ze dveří. — — — — —

Papežské jubileum oslavoval celý vzdělaný svět. I jinověrci prokázali velebnému kmetu úctu zasláním skvostných darů, jako to učinili mocnářové: německý, ruský, turecký, marokánský, královna anglická, president spojených Států amerických Cleveland a jiní.

Dary z celého světa zasláné tvořily velkolepou jubilejní výstavu a Svatý Otec byl láskou Mu prokázanou tak dojat, že při slavnosti jubilejní, které v století našem rovné nebylo, omdlel.

Za tuto lásku veškerou projevil oslavenec, jehož vznešené jméno v dějinách jedno z nejvýznamnějších míst zaujímá bude, celému křesťanskému světu Své nejvřelejší díky a udělil mu papežské požehnání. I do okresního města Květinova přišlo prostřednictvím pana biskupa budějovického od papežského nuncia z Vídně Galimbertiho sdělení, že Jeho Svatost Lev XIII. ráčil blahosklonně přijati adresu blahopřejnou a uděluje mu své požehnání. —

Jak se tu radoval Jiří, když byl biskupský list veřejně z kazatelny předčítán, že i on se stal účastným papežského požehnání, a chlubil se tím strýci Tomášovi, jakmile jej v městě navštívil.

Svatý Otec v nezměrné milosti pamatoval nejen na živé katolíky, nýbrž ustanovil, by se milosti Boží stali i naši věrní zemřelí přátelé účastní a nařídil, aby se poslední neděle v měsíci září odbyvala ve všech farních chrámech Páně slavnost zádušní za věrné zemřelé, tak jako se o slavnosti na den Všechných věrných dušiček koná.

I pan farář v Záluží obdržel od pana biskupa pastýřský list, o tomto nařízení svatého Otce jednající. V místech, kde se poutní slavnost v poslední neděle v září odbyvala, neměla se „černá mše sv." sloužiti, za to však při závěrečné modlitbě na mrtvé pamatovati.

Případ tento se stal v okresním městě Květinově, kde se právě toho dne poutní slavnost konala. To se bolně dotklo několika občanů, kteří raději poutní slavnost chtěli opustiti, nežli aby byli přišli o nevídanou dosud pobožnost zádušní v neděli a rozhodli se jíti do Záluží. Mezi nimi nalézal se i mistr Antoš s Jiříkem. Sousedé květinovští, odbyvše pobožnost v Záluží, mohli zcela lehce ještě obcovati slavným poutním službám Božím v Květinově, neboť zálužský pan farář určil zádušní pobožnost na osmou hodinu ranní.

V neděli dne 30. září byl kostelíček zálužský téměř přeplněn. Sousedé květinovští tvořili velkou část zbožného obcenstva, a když vstoupil pan farář na kazatelnu a účel nevídané dosud slavnosti vysvětlil, přišel k předmětu, že není nic u Boha nemožného, a že co lidé ve své krátkozrakosti za

nemožné pokládají, jest u nejvyššího Pána Pánův možné. Tak by ku příkladu nikdo z osadníků nebyl tušil, že se bude dnešního dne nedělního černá mše sv. smuteční Requiem — za spásu všech věrných zemřelých sloužiti, a hle, Božskou prozřetelností a moudrostí Svatého Otce, stalo se nemožné možným, aby předně našim v Pánu zesnulým dostalo se přímlyv celého katolického světa a za druhé, aby se vyplnila věčně svatá pravda, že Bůh svých věrných neopustí, byť se i bídný smrtelník proti vůli Svrchovaného vzpouzel. Tak i v naší malé vsi nadejde dnešní slavností den spásy dvěma věrným duším, které milostí Boží spojeny budou, neboť slib otcem v nerozvážné chvíli učiněný nalezl dnešního dne splnění — —.“

Zálužský pan učitel, měl na kruchtě mnoho práce. Provozoval zpívané české Requiem. Mezi zpěváky nalezala se též Emilka s Jiříkem a mistr Antoš, jsa výborným zpěvákem. Když pak pěla Emilka střídavě s Jiříkem dojemné solo „Smilujte se nad námi, aspoň vy, přátelé naši — — nebo ruka Páně dotkla se nás — smilujte, se slitujte se!“ — to nemohl déle Svoboda vydržeti, a nakloniv hlavy své k stolici, v níž seděl, zaplakal hořce. Bylo mu, jako by milenci u mrtvých přátel hledali pomoci. — —

Emilka slzela též, ale byly to slze radosti, řinoucí se z jasného oka.

Po mši sv. odebral se starý Svoboda domů. Ještě se byl ani nevzpamatoval, když vstoupil švarný Jiří, veda Emilku pod paží, do statku. Za nimi kráčeli pan farář s mistrem Antošem a strýcem Tomášem. Sotva že byli dvěře za sebou zavřeli, pokročil jim Svoboda vstříc. Jiří s Emilkou poklekli před ním a pozvedli k němu prosebně ruce. Svoboda se vzmužil, položil ruce své na hlavy milenců a pravil: „co sám Bůh tak divuplně spojil, nesmí člověk rozloučiti. Nesmí se o starém Svobodovi říci, že by se stal křivopřesezníkem. Zehnej vás Bůh Otec, Bůh Syn a Bůh Duch svatý. Amen. Buď vítán, Jiříku, v domě, jenž se stal od dneška domovem tvým! Pozvedl pak jednoho po druhém a políbil je vronně.“

Radostně zajásal pan farář a zvednuv k požehnání rukou svých zvolal: „Paprsek milosti Boží vnikl k srdci, jež bylo až dosud zledovatělé, ledy pukají a milost Boží rozlila se nad příbytkem tímto. Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle!“

„Sláva Jeho Svatosti Lvu XIII.“, zvolal radostně mistr Antoš.

V krátkosti na to slavila se u Svobodů hlučná veselka. Starý byl jako vyměněný. Smál se ustavičně, vida blahem zarděn obličej svého jedináčka a chlubil se každému, koho potkal, hodným zetěm.

Lhotečtí na svatbu nepřijeli. Starý Květ postonával a mladý odešel navštívit své přátele někde za Kouřim.

9. U kapličky v lipách.

Kaplička v lipách.

Může-li býti něco krásnějšího na tom široším světě nad rozkošnou krajinkou okolí Milostického?

Jdeš-li, poutníče, od Kutné Hory ku Praze, ocituješ se na pokraji ráje.

Silnice štíhlými ovocnými stromy po obou stranách roubená, vede tě nejvábnější krajinkou. Kamkoliv se ohlédneš, na pravo, či na levo, spatří oko tvé samé stromořadí ovocné, zelenou a košatou obrubu kolem požehnaných rolí. Zvláště vábná krajina rozkládá se před tebou, překročíš-li hranice panství Milostického. Silnice od Velkých Bečvár k městu vedoucí, jest pravou cestou k pozemskému ráji. Po pravé straně rozkládají se široké tabule panských rolí, přesně kol do kola ovocným stromovým ohraničených; krom nich jest i každá polní cesta stromořadím vysázena, ba i menší polnosti jsou pěknými stromy lemovány. Na pouti tvé provází tě švitořivý zpěv ptactva hnízdícího na stromech, tak že z úžasu nevyházíš. Vkročíš-li do města, nevíš, zdaž jsi v městě a neb v jediné velké zahradě. Jdeš kolem úpravného kláštera františkánského klášterní ulicí, vkročíš na hlavní náměstí. Nevíš opět, kde se nalezáš. Staroslavný Kouřim s historickým pozadím zdá

se, jako by ti kráčet vstříc a ruku na přivítanou ti podával. Z hlavního náměstí zřítis velký kus staroslavné vlasti, snad její nejpamátnejší kout. Po straně levé dlouhého náměstí rozkládá se velký anglický park, černým mřížením od císařské silnice, jež se obloukem městem vine, oddělený. V čele parku nalézají se mohutná vrata, a nový zámek jest romantickým pozadím celku. Prostranné náměstí tvoří jedinou zahradu. U dolejšího mýta rozlučme se s pražskou silnicí a krácejme k cukrovaru. Budeme putovati ku kapličce „v lipách“; vždyť tak mnozí našli zde útěchy a byli u pramene „všeho dobra“ jak duševně tak i tělesně uzdraveni. Mnoho jar přelétlo přes hlavu moji, když jsem jako malý hošík s ochotou lipami ku kapličce chvátával, bych posluhoval velebnému, vznešenému kmetu, který každotýdně času letního nejsvětější oběť mše sv. konal.

Ó! kolébko mládí mého, spatřím-li tě opět. Na tvém svatém poli dřímá, ode všech zapomenut upřímný tatíček, zlaté srdce naše — ó kéž je mi popráno, někdy po pouti vezdejší, bych mohl kosti své vedle tvých složití a na věrných prsou tvých sobě odpočinouti. — — —

Než pryč s trudnou myslí!

Hned pod mýtem rozkládá se rozsáhlá bažantoice táhnoucí se jedním křídlem vedle císařské silnice a druhým k novému nádraží. Opouštějce město kráčíme do lip, kde hned na počátku nalézá se plškovcová socha sv. Prokopa. Naši otcové bývali velmi zbožnými, jak to dosvědčují sochy sv. Vendelína na klášterském náměstí sv. Floriána, sv. Jana Nepom. a rozsáhlá skupina soch zvaná „Boží muka“ na hlavním náměstí. S podivením bylo tedy, že se mohl udržeti jediný evangelík v obci bydlící, po tak mnohá léta obecním starostou v obci ryze katolické. Nyní jest jinak. Nelze sobě mysliti rozkošnější procházku nad onu do lip. Po obou stranách silnice pnou se do výšky staleté lípy spojujce koruny své v rozkošnou zelenou klenbu, tak že zde i za nejparnějších, dnů letních příjemný chládek bytuje. Uprostřed stromořadí pní na červeně obarveném dřevěném kříži Spasitel světa. Pod křížem jest klekátko. Kdo by z poutníků nebyl bolně dojat nad zsinalou tvář Božského Trpitele a Učitele laskavého. I ten nejzatvrzelejší a nejzarytější hříšník smeká pokorně před jednoduchým, hrubě otesaným dřevem a koří se v prachu slavnému Vítězi nad smrtí a ďáblem.

Na konci stromořadí lipového bělá se malá, útulná kaplička zasvěcená Bohorodičce. Pověst vypravuje, že nejblahoslavenější Panna zachránila roku 1757. město před vpádem sverepých Prusáků. Stalo se, že táhl pruský generál k městu, chtěje je vydrancovati. Bylo to z rána; slunce ozlacovalo mladé stromořadí lipové neobyčejným leskem a v záři vycházejícího slunce zjevila se svatá Panna a rozestřela svůj plášť směrem k městu. Z kapličky vycházela taková zář, že se zdál býti háj v jednom plamenu. Nepřátelský vůdce, mysle, že se u lesa velká síla rakouského vojska soustředila, a nechtěje se v nerovný boj pustiti, dal se stranou a odtáhl přes Svojšice ke Kolínu.

Proto jest nejsvětější Panna ve veliké úctě u zbožných obyvatelů města. Na den Narození Nejblahoslavenější P. Marie koná se u kapličky slavná pouť. Přichází sem několikero processí; nejslavnější však jest z Milostic; a kramářů výkladních je zde velké množství.

D r o b n o s t i.

Kdo fedruje hlavně politický radikalismus v Čechách? Na to podávají odpověď N. L. ze dne 31. března, kde přinášejí dvě adresy důvěry poslanci dru. Ed. Gregrovi a sice z okresu vysokomýtského a politického spolku podvysockého. Jedna adresa nese podpisy: JUDr. Em. Bednář, jednatel a S. Fikeiz starosta (figurant); a druhá: JUDr. Bedřich Pacák, jednatel a Alois Výborný starosta. (figurant)

Kulturní boj v Německu trvá dále. Mír mezi Římem a Pruskem je sice listinami stvrzen, avšak v skutečnosti trvá dále. Pověděli jsme již, že Prusko hodlá Poznaňsko nejen poněmčít, ale i poprotestančít. Ve školách protestantských jsou všudež místními inspektory pastoři, ale na školách katolických obyčejně jen laikové, o nichž vláda ví, že horlivost náboženská je nestravuje. Po Prusku nejhorším kulturním bojovníkem je zednáři rozežrané Badensko. Vlast Albana Stolze dosud upí pod panstvím zednářů. Nejhuře při tom se má katol. kněžstvo, pracemi pastoračními a školními přetížené. Starší kněží vymírají a kněžského dorostu je málo. Blízko hranic Badenských, je slavný klášter Beuronů, kteříž by z toho srdce rádi vyjížděli do Badenska starým a chorým kněžím na výpomoc, avšak nesmějí. Zednářská vláda spatřuje v tom rušení veřejného pokoje. Za to ale pastoři a rabíni smí bez překážky do Badenska z jiných zemí se stěhovati. I u nás v Rakousku květnové zákony zapovídají katol. kněžím z cizozemská konání kněžských funkcí, za to ale mají protestanti i židé volno, povolati na své fary (!) pastory a rabíny z ciziny. V Praze k. p. jest helvetským farářem pastor z Němce, jenž ani slova českého uměti nechce, a jenž český přípis městské rady vrátil, že prý mu nerozumí. Teď alespoň víme tolik, že víra těch lidí, kteříž nechtí znáti řeč našich otcův, není skutečně věrou našich otcův.

* * *

Osud vystěhovalců. Na parníku „Drážďany“ přistálo v Buenos-Ayresu v Brasílii 1800 irských vystěhovalců. Na to byli vystěhovalci prozatím prý uloženi do hnusných chlévů plných hnoje, odkud prý je potom ta jistá vystěhovalecká společnost na určená místa dopraví. Zrušení otroctví v Brasílii má do sebe tu smutnou stránku, že teď za Černochoy musejí na plantážích hynouti běloši.

Jakýsi žid dr. Bernhard Förster — jak Germania uveřejňuje, verbuje úsilovně vystěhovalce do Paraguaye, kdež prý založil novou říši: Neu-Germania. V novinářských reklamách líčí se země ta jako hotový ráj a zatím ubozí vystěhovalci zpívají písničku jinou. Dle Förstera rostou prý tam pomeranče, fíky, rožně, ananasy a snad i zlato; podle vystěhovalců je prý to ráj nevlídný a nezdravý, plný močálů a bažin. Půda je prý neúrodná. Podle Förstera prý parguayští Indiáni jsou pravými džentlmany, podle vystěhovalců jsou to divoši, jejichž ženy požírají ze sebe hmyz. V Německu prý nejchudší dělník vede život panštější, nežli v Paraguai největší statkůř. Domy v Paraguai jsou bídné chatrče bez všeho nábytku. Ženy a děti spí na hlině. Jakmile se vystěhovalce do Paraguaye nechá vlákat, pak je tam jako v zajetí. Förstroví náhončí jej střeží, aby do Evropy nemohl ani uniknouti, ani zaslati pravdivých zpráv. Mnozí dobrobráci těšili se, že ten kraj Paraguay, do níž láká lid dr. Förster je tatáž, kterou kdysi Jezuité přetvořili na ráj, avšak do Paraguaye dra. Förstera dosud ani jeden Jezuita nevkořil.

Obsah čísla 8. „Obrany víry“:

Velikonoce a jich oslava u našeho křesťansko katolického lidu. (A. Y. Z.) — Pravdomluvnost protestantská. (Důkaz o pravosti církve katolické vzatý z výroků původců reformace. Napsal Jan Mikan.) — Vzor pravého služebníka víry katolické. (N. D.) — Křesťanská msta. (Historická báseň. F. Musil.) — Ironie osudu. (Příběh ze soudní síně v Castetu, městě to v severní Anglii. Přel. V. D.) — Hájení města Prahy proti Švédům. — V čase jubilejním. (Napsal Ant. Plaček.) (Pokračování.) — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

K uctění sv. Jana Nepomuckého.

Až podnes vypíná se na ostrově Kampě v Praze velký třípatrový dům, jehož průčelí sice do ulice vede, ale uvnitř, pavlače přímo proti kamennému mostu stavěny jsou, tak že zcela pohodlně možno největší část mostu z pavlači této zřítí.

První a druhé patro tohoto domu, obýval druhdy zámožný krejčí, jménem P., jehožto firma řadila se mezi první krejčí v Praze. Jeho závod byl tak rozšířen, že sotva dostačovaly četné pokoje dotčených pater, aby pojmyly množství dělníků neustále prací zaměstnaných.

Což divu, zbujnil-li tento pán, maje tak krásně zavedený obchod, a přičítal-li to svojí zásluze, a podnikavému duchu, že jmění jeho očividně den ku dni vzrůstalo, a komplimenty se mu vždy hloub a hustěji sekaly.

Nemá-li člověk hluboce v srdci víru zakotvenou, pak snadno se přepychem unéstí dá, nejen nevěrou a moudrostí Pánu Bohu protivnou, ale i neobmezenou libovůlí, kteráž přímo vede do záhuby vezdejší i pekelné.

Rodina p. P. sestávala z manželky a dvou dítek radost mu sice působících, ale jeho ztučnělé srdce a tělo nemělo na tom dosti.

Milostpaní krejčová (jinak se jí neříkalo), bývalá katolička, oblíbila sobě tehdejšího kazatele, známého Košuta, který v letech 48tých v Praze, v jezuitské zahradě „čisté“ evangelium hlásal, a — pohrdla vírou katolickou, vírou svých rodičů, nepotřebujíc více těch pobožnostkářských požadavků jako jest zpověď, sv. přijímání atd. plniti.

Lidé mělké víry, jimž se někdy nevalně vedlo, a najednou k jakémus jmění přišli, myslí zcela jistě, že více Boha, Jeho požehnání nepotřebují, an na peníze a statky ve své hlouposti se docela spoléhají.

Je-li muž nepřítelem víry, tož bývá žena ještě větší záští a nepřátelstvím zajmuta, neštítíc se ani hnusných vtipů na věci posvátné kydati; byť sebe lživější osočování její bylo.

Blížilo se ku slavnosti sv. Jana Nep., a obvyklé přípravy se počaly konati k oslavě tohoto patrona země české, aby důstojně oslavena byla nehynoucí památka slavného mučeníka, a zároveň trestatele každého potupení jména i hrobu jeho.

Na kamenném mostě okrašlovali sochu sv. Jana Nep., jak od pradávna se děje, stavějíce tam lidé oltář, u kteréhož se pobožnost katolíků po celou oktávu koná.

Dítky svrchu uvedené rodiny hrály si právě tou dobou na pavlači s příbuzným děvčátkem, jménem Albínka, když matka jejich vstoupila mezi ně, a chvíli jejich hospodaření a kuchtěni se zálibou pozorovala.

Po chvíli padl matčin zrak na kamenný most, a spatříc čilý život kol sv. Jana, s potupným úsměvem ukázavši naň, oslovila dítky:

„Podívejte se děti, tam strojí zase Johánka do boudy,“ a učinila ještě několik nedůstojných poznámek, které malé Albince, přísně katolicky vychované, vehnaly krev do hlavy.

Minula slavnost, minula i léta, z dítek vyrůstaly pomalu panny, a poměry zámožné rodiny se počaly jaksi měniti. Obchod pojednou vázl, konkurence vůči hledě rostla, a kohoutí hřebínek pana mistra začal se nápadně scvrkati.

Měl nastati jeneralní obrat.

Nejen že jmění se rozprášilo, ale i dloužky se hromadily, a často obcházel židáčekv byt pana mistra, počítajice v duchu dni úplného krachu a rébach z majetku bývalého barona. Krejčímu sice v hlavě svítalo, rozjímal že přece není nebe na světě, a on že panbíčkem v něm také není. „Ale co, snad si přece pomůžem; dokázal-li jsem to jednou na boháče přivésti, dokážu to i po druhé. Jen špekulovat — a špekulace nenechat; vždyť máme ještě kde si vypůjčit. Byl to poslední podnik tonoucího — ale nezdařil se.

Vždyť byl ještě předsedou krejčovského cechu a jmění spolkové uschováno bylo u něho! A je to hloupost — k čemu tam ve skříni má taký poklad mrtvě ležet, není to nesmysl? Vypůjčí si beze všech caviků a basta, po starosti!

A skutečně si vypůjčil. Jakmile se to začalo s panem mistrem houpati, nedůvěra se zmocnila rozličných pánů téhož spolku, a z nenadání překvapili návštěvou, kontrolovat pokladnu, zdali je v pořádku.

Pan předseda zbledl, omlouval se, to však nespomohlo.

Přišla komise, stráž jej odvedla, a resultát toho všeho byl — dvouletý žalář.

Nedočkal se bývalý tento boháč opět svobody, nedopráno mu ani celý trest si přečkati.

Ve vězení šel do sebe. Brzy byla hlava jako sníh, trápil se, soužil se nad hanbou, opuštěností, a také zachvátivší jej z toho nemoci podlehl, skonav bídně po roce v žaláři.

Ozářily-li paprsky milosti Boží v posledních dnech života duši jeho — nevíme, ale doufati můžeme to nejlepší. Toť tragédie manžela.

Což se medle stalo však s milostpaní?

Při zabavování a prodávání nábytku lomila zoufale rukama. Oči byly do krvava uplakané.

Nevíme, litovala-li odpadnutí svoje od drahocenného pokladu, jenž zdobil a spasil i rodiče její, nevíme, vzpomněla-li na rouhání se těm, které rodiče hluboko ctili a na de všechno sobě vážili, — plakala, naříkala jenom, ano i křičela rvouc si šedivějící vlasy — útechy však nenalezla. Běžela ku Košutovi, ale ten jí už neznal více.

Co jí konečně zbývalo? —

Následující léta putovalo jako vždy tisíce a tisíce zbožných poutníků pokorně s hlavou obnaženou, starostmi a prosbami naplněnou tam k dómu, kde sídlilo milosti a orodování našich svatých českých ochránců, by oddané úctu sv. patronům a jmenovitě sv. Janu Nep. vzdali, a ulehčili ustarané hlavě ve zřídle útechy a milosti.

V koutku schoulená na prahu svato-Vítské svatyně, drží vztaženou vyschlou ruku v hadrech zaobalená stařena, prosíc vstupující poutníky o malou almužnu!

Poznáváš ji, milý čtenáři?

Jest to táž milostpaní, jež s potupou a posměchem pravila: „Johánka strojí zase do boudy“.

Hle, Bůh pokořil ji sice, jako i jiné historicky známé tupitele a posměváčky, ale zároveň je k ní milosrdným, že jí skýtá u hrobu sv. Jana pomoc v strašné nouzi.

Ty mlýny Boží pomalu, ale dobře melou, dí staré české přísloví, a skutečně to milost ještě nevidaná pro hanobitelku tuto, že sv. Jan Nep. jí čas k poznání a napravení i živobyťi vezdejší u Hospodina předobrého vyprosil.

Po letech dlouhého odpykání konečně duši Stvořiteli svému odevzdala, naleznouc jistě milost ztracené a opět nalezené ovečky.

Není to báchorka, není to smýšlenka co tuto jsme vyprávěli, jest to pravda — na kteréž komu záleží, se může snadno důkazy přesvědčiti. Jest to pravda, jež pamětníky této historie při vzpomínce svatou úctou naplní, jak Bůh tupitele svých miláčků: svatých a světic Božích trestává.

V. D.

Pravdomluvnost protestantská.

Důkaz o pravosti církve katolické vzatý z výroků původců reformace.

Napsal Jan Mikán.

(Dokoučení.)

2. Než opustíme už krásného Luthera a podívejme se na jeho soudruha v úřadě lžiapoštolském — Kalvína. Opomíjíme jeho nadějně mládí, jak nám je vylíčil jeho vrstevník Stapleton, všimneme si pouze jeho snášenlivosti a krvelačnosti. Jemu nezněla ve sluch slova Spasitelova: „Potom zajisté poznají vás, že jste učenníci moji, budete-li míti lásku jedni k druhým.“ Psal P. markýzovi du Port takto: Nedělej si žádného svědomí, když zničíš všechny ty náboženské novotáře, (sám tak nazývá novokřtěnce), kteří svými řečmi bouří jenom lid, aby nám odporoval, líčíce nás černými barvami a nás prohlašující za snilky. Takové stvůry uduste, jak se událo Španělovi Michaelovi Servetovi. Pevně věř a pak nikdo se podobných věcí neodváží. A že se toto učení stoupenců Kalvinových velice osvědčilo, o tom nám svědčí znamenitě celé dějiny nešťastné země francouzské. Učení Kalvinovo, že Bůh jest původcem hříchů, našlo nejkrutější odpůrce v lutheránech. Ano i mezi stoppenci Kalvinovými byli někteří, kteří učení lžimistra svého prohlašovali za bezbožné. (Castellion de praedest. ad Calvinum). Ano i v samé Anglii povstaly hlasy proti Kalvinovi a mnozí ulehčili si v nevyplnitelném přání: Kéž by byl nikdo ze Skotův ani na krok nechodil do Ženevy a kéž by byl nikdo nepoznal ženevského bohoslovce.“ A jak skončila život svůj tato stvůra, která tolik neštěstí způsobila mezi lidstvem? Očitý svědek jeho smrti vypravuje takto: Kalvín dokončil život svůj v zoufalství a zemřel mučen a uondán jsa nemocí, kterou Bůh vyhrožoval odbůjcům a nevěrcům. Já to mohu s úplnou jistotou říci; já jsem byl přítomen, já jsem vše na vlastní oči viděl i tragickou a děsnou smrt jeho.“ (Conr. Schlussemb. in theol. Calv.) I Lutheráni dosvědčují pravdu slov našich řkouce: „Bůh sám pronesl svůj soud nad Kalvinem. Již zde na světě navštívil ho metlou svého spravedlivého hněvu ještě před hodinou smrti jeho. Všemohoucí ruka Hospodinova zasáhla i toho kacíře, takže vypustil duši svou vyzývá ďábly, v kletbách a rouháních. Ba až tam to dostoupilo, že nemohl nikdo k němu přistoupiti pro zápach.“ Že za takových okolností dobrý mrav a zbožnost mezi lidem právě nejlepší ba ani prostřední nepanovaly, vyznává sám Kalvín, an dí: „že bezbožství byvší dříve jenom v palácích a síních velmožů, vniklo nyní i do soudních síní, do škol ano i mezi pastory jeho vyznání.“ Sami Angličané protestanté doznávají o Kalvinovi: „Abychom vyznali pravdu, musíme říci, že více poctivosti a etnosti naleztí bychom mohli mezi „papeženci“, nežli u protestantů. A pohledneme-li

na dřívější věky, nalezneme v nich více svatosti, zbožnosti, horlivosti, více lásky a vzájemné věrnosti, než dnes mezi námi.“ (Stubbes motiv. to Good Works pag. 43. — an. 15 96.) A jinde „Kdyby jen protestanté posuzovali chování katolíků ne s přísnou tvrdostí, nýbrž s láskou, našli by mnoho prostředků k rozmnožení svatosti a nábožnosti, k přemožení hříchů, k přestavování ctnosti; pak by nutně uznali, že nemají onoho velkolepého stupně dokonalosti ve svém učení a své reformaci.“ (Sir Edward Sandes r. 1605.) Tak brzy sami původci reformace zbrozili se děsných následků své vzpoury proti církvi Kristově.

Jaký Kalvín byl, můžeme poznati i z přátel jeho. Posvítíme si pouze na Theodora Bezu. Za svého mládí vedl život velmi prostopášný a nemocí byv upoután na lůžko, ze strachu před smrtí stal se stoupencem pochmurné nauky Kalvínovy. A o témže Bezovi píše zase jeden Lutherán: „Za 23 let přečetl jsem přes 220 kalvinských spisů, ale v žádném jsem nenalezl tolik nadávek a bezbožnosti, jako právě ve spisech tohoto divokého zvířete (!). Neboť tento hanebný člověk, plný obmyslův a rouhání, jako vtělený ďábel rozsívá všude své hrozné rouhání. Musil bych se stydět, abych opakoval všechno to rouhání, s nímž onen nestydatý a bezbožný člověk jedná o těch věcech nejsvětějších. Snad namáčel své péro v pekelném černidle.“ (Florim. p. 96. a p. 1048 Schlusself. in theol. Calvin. lib. 2.) Výtečně se tu osvědčuje úsloví starých: rei mi, s kým obcuješ, a já ti řeknu, jaký jsi.

3. Zbývá nám ještě zmíniti se o třetím sloupu protestantské církve, (ne církve ale jenom společnosti), a tím jest Zwingli. Zwingli sám o sobě se vyjádřil: Nemohu toho utajiti, že jakýs žár ve mně plane a mne pobádá k nezdrženlivosti, a často už jsem pocítil, jak děsné mně žár onen v církvi uškodil.“ (in paraenes. ad Helvet. t. 1. pag. 113.) Zwingli byl první, který počal popíratí skutečnou přítomnost Ježíše Krista v nejsvětější svátosti. Nad tímto učením se zastavoval sám Luther a prohlašoval je za bezbožné. Bylo by nám děsno uváděti všechna slova, jakými oplývá Zwingli proti Kalvínovi a ještě více proti Lutherovi, avšak nemůžeme si odepřiti, abychom nepřipomněli, že sám Luther učení Zwingliho prohlásil za bludné a klamné, an Zwingli podává člověku ne skutečné tělo Kristovo nýbrž jenom zdánlivé. I protestant Brentius uznává učení Lutherovo za bezbožné bludařství, plné ďábelství, plné bezbožnosti, plné záhuby. (In recogn. Prophet. et Apost. in fine.) Luther praví o Zwinglim, že zemřel a že jest zatracen, neboť on chtěl jako zloděj a buřič násilím donutiti jiným své učení. (Florim. 2 č. str. 36.)

A dlouho by nám bylo uváděti hrůzné a děsné výroky těchto lžiapoštolův o sobě, než bychom vyčerpali tyto dějin prameny. Avšak nám dostačí malinká tato ukázka. Ať nám dokáží protestanté, že v prvním sboru apoštolském tak hanebně smýšlel apoštol o apoštolu. Ať nám dokáží, že ve sboru apoštolském vznikaly takové roztržky, že by se apoštolé navzájem nazývali ďábly a pak chceme věriti, že by jejich náboženská společnost mohla se nazývatí církví. Věčně pravdiva zůstanou slova Erasmove napsána r. 1526: „Vidím mnoho lutheránův ale málo evangelíků. Pozoruj jenom tyto lidi a poznáš, že mezi těmito mnohem častěji se vyskytá zhejralost, lakomství a nestřídmost (zde užito slova, za něž by se musil stydět každý ve slušné společnosti lidí) než mezi těmi, jimiž onino pohrdají. Ukaž mně jenom jednoho, kdo se zlepšil skrze jejich evangelium. Avšak kteří se zhoršili, těch bych mohl mnoho a mnoho ukázati. Ostatně všickni téměř jejich evangeliem zdivočili.“ A dále připomíná leccos tento muž, ač sám právě katolickým smýšlením nevyniká, začez leckterý protestant by velmi těžko odpovídal. Vymažte, protestanté, dříve všechny tyto děje z památek dějepisných a pak snadno byste mohli namluviti světu, že vaše církev jest pravá církev Kristova. Pak odvolávají se protestanté k věku apoštolskému, volajíce v lehkověrný svět že oni sami chtějí zavéstí církev takovou, jaká byla za věku apoštolského. Že se nazývají protestanté evangelíky činí nedůsledné, jenom ať se jmenují protestanty, jak sami se nazvali. Jen zpytujte dějiny a pak nemamte ubohý lid, volajíce, že

hlásáte svobodu, kdežto ve skutečnosti rozšiřujete pravou porobu tělesnou i duševní.

Z toho míním, že dosti jest patrné, jak jenom církev katolická jest pravou církví Kristovou, majíc po svém božském Mistru hlavní známku mírumilovnosti, hlásajíc ovšem nenávisť bludu, ale lásku k nešťastným osobám zbloudilým. Dokažte mně jenom, že jediná společnost protestantská se modlí za své odpůrce jako církev katolická a pak bychom spolu jinak mluvili. Vizmež jenom modlitbu církve naší o velkém pátku za všechny nevěřící. Nevolá tam na ně mor a hlad, nevolá na ně síru a oheň, nýbrž jako laskavá matka dbá o jejich návrat v lůno své, volajíc: Modleme se za bludaře a rozkolníky, aby Bůh a Pán náš je osvobodil ode všech bludů a je povolal do svaté mateřské církve katolické a apoštolské. Všemohoucí, věčný Bože, jenž chceš všechny spasiti a nikoho nechceš zatratiti, vzhledni na duše ďábelskou lstí zaslepené, aby odložíce bludné smýšlení, srdce svá naplnily moudrostí boží a navrátily se k jednotě svaté Tvé! Není nám nic doložiti než srdečné: „Dejž to sám, Pán Bůh všemohoucí!“ —

V čase jubilejním.

Napsal Antonín Plaček.

(Dokončení.)

Hned za samou kapličkou nalézá se hraběcí rodinná hrobka a několik kroků za ní, na kraji samého háje, její silnice ve dva díly dělí, stojí útulná hájovna. Na pravo od hájovny jest hřbitůvek, kam se zbožní osadníci z Mlikovic k věčnému odpočinku ukládají.

Dveře u hřbitova jsou otevřeny, vejďme tam.

Jaká to změna! Kde dříve nízké rovy s vetšými, nahnutými křížky se nalézaly, vypínají se nyní žulové pomníky. ba i na hrobě starého učitele mlikovického stojí vysoký pískovcový kříž. U hrobu klečela mladá dáma, jsouc v hluboký smutek ponořena. Byla to Stázička.

Jakmile ji byl starosta zálužský oznámil, že musí neprodleně obec opustiti, prosila jej úpěnlivě, by se směla s Emilkou rozloučiti a jí ještě jednou krátce poděkovati. Starosta však trval na neodkladném odjezdu a Stázička nevidouc zbyti, odevzdala se trpělivě do svého osudu. Strýc Tomáš dojel s ní až do Milostic, kde byla od hraběcího služebnictva s otevřenou náručí přijata, a ředitel panství jí sdělil, že na ni milostivá paní hraběnka pamatovala a jí bezstarostný život na panství až do smrti zajistila.

Stázičce byl prostranný byt v starém zámku vykázan a jí dozor nad ženským služebnictvem svěřen. Denní její procházka byla k milé kapličce „v lipách“, kde sobě na hrobech miláčků svých odpočinula a v hrobce hraběcí za milostivou paní hraběnku mnohou slzu vyronila.

Opět se otevřely dveře u hřbitova, a vysoký štíhlý muž, maje knírky pod nosem, vstoupil do vnitř.

Byl to Jaroslav.

Jsa v okolí Kouřimi u svých přátel, zajel drahou do milostického cukrovaru, by s tamní správou sprostředkoval prodej řípy. Když byl obchod uzavřen, byl puzen zvědavostí, kam asi ono čarokrásné stromořadí vede. „Zajisté k nějakému letohrádku, jejíž sobě vrchnost zbudovati dala“, pomyslel sobě a jsa krásou přírody celý okouzlen, stanul udiven před kapličkou. I bylo mu, jako by slyšel hlas s nebe volající: „Zuj své obuv svůj, neboť místo, na které vstupuješ, svaté jest!“ A skutečně panovala v okolí kapličky posvátná, velebná tichost. Obešel kapličku, přišel k hraběcí hrobce, v níž hraběnka z Milostic spánek věčného klidu dřímala.

Zde, u tělesných pozůstatků šlechtné paní počalo se svědomí jeho ozývatí a činilo mu strašné výčitky.

„Neznabohu,“ hřímalo mu do duše, „vrahu štěstí šlechtného tvora, bídníku, nejsí hoden, by slunce na tebe svítilo —“! Jsa hrůzou jat, utíkal z místa smrti poháněn jsa výčitkami svědomí.

Tak doběhl k hřbitůvku. Aniž věděl co činí stiskl kliku u dvířek a vstoupil do zahrady mrtvých. Pohled na množství hrobů zde rozsetých, na vysoké z hruba otesané dřevo, na němž pněl Spasitel světa, vrátil jej opět přítomnosti. Bolně pohlížel Syn Boží na vstupujícího hříšníka, jemuž bylo, jakoby naň volal:

„Pojďte ke mně všickni, kdož jste obtíženi, a já občerstvím vás!“ Opět zaburácelo svědomí v nitru jeho, a on počal zrakem sklopeným mezi hroby choditi. Tu najednou pozdvihl zraku a zahlédl Stázičku.

Zavrával a leknutím div neklesl. Stázička se ohlédla a spatříc Jaroslava, zbledla jako sníh. Konečně se vzpamatovala a pokročivši k pomníku, podepřela se oň a pravila:

„Tedy až k hrobu mých rodičů mne pronásleduje tvá nenávisť!“

Jaroslava opustila síla, a on sklesl na kolena, vztáhl ku Stázičce, jež ve smutečném šatě u pomníku jako anděl odvety stála, ruce a zvolal jako zničen!

„Odpuštění —!“

„Odpuštění —“ zasténala Stázička, „nemám ti co odpouštět — odejdi, neznám tě —“ a zakrývaje si šátkem obličej vypukla v usedavý pláč.

„Světice — anděle — o, já bídák! Zmařiv své blaho, zaměnil jsem pozemský ráj za horoucí peklo — o, běda mně hříšnému!“ a plaze se po kolenou klesl plačící ženě k nohám. Tato po chvílce pozvedla hlavu a pravila mírně:

„Vstaň, Jaroslave; Spasitel náš, odpouštěl svým nepřátelům, a já jeho nehodné stvoření bych neměla odpouštět? Odpouštím ti, vstaň a odejdi v pokoji! Cesty naše jsou rozdílné a zde u hrobu miláčků mých se rozcházejí. — Jaroslave, Jaroslave, proč jsi mne uvrhl do neštěstí, proč jsi uloupil mého jara květ — čím jsem si to zasloužila?“

„O, Bože, otcova lakota je toho příčina, on chtěl —“

„Vím vše, Jaroslave, Emilka mně vše vyprávěla —“

„Jak —!“ zvolal úžasně Jaroslav.

„Ano, já jsem byla onou žebračkou, již se byla ona šlechtná dívka tak lidumilně ujala; nebyti jí, byla bych jako sprostá tulačka v zadním koutečku hřbitova zálužského i se svým robátkem —“

„Ustaň, ženo, kde máš dítě — moje dítě — o, Bože, buď mi milostivým soudcem — — —“ a neočekávanou zvěstí překonán klesl bezduch k zemi. — — — —

Stázička jala se Jaroslava křísiti, tento však se k životu neprobouzel. Tu sobě vzpomněla na blízkou hájovnu.

V malém okamžiku přiběhl hajný se svojí ženou, a odnesli Jaroslava do světnice, kde jej na lože uložili. Společnému přičinění všech se konečně podařilo Jaroslava vzkřísiti. Když sobě byl odpočinul, vstal Jaroslav z lůžka a potácej se prosil o sklenici vody. Hajná odběhla ke studánce a nalila do dvou sklenic, postavila je na stůl a pravila: „Pijte, mladý pane, tato pramenitá voda vás jistě rychleji uzdraví, nežli celá lékárna. Vždyť jest ze zázračné studánky.“

„Ze zázračné studánky,“ zvolal Jaroslav, „to mne jistě uzdraví,“ a chopiv se sklenice, z níž se byla Stázička napila, vypil ji na dno.

Konečně nastal čas odchodu. Jaroslav obdaroval štědře hajného a odebral se se Stázičkou ke kapličce. Stázička vykonala v milé kapličce krátkou pobožnost a ubírala se rychle stromořadím k městu.

„Stázičko,“ započal Jaroslav „smiluj se nade mnou — odpověz jen na jedinou otázku. „Žije moje — naše dítě?“

Tato mlčky pokynula.

„Ó, ukaž mi je, ať je mohu celé zulíbat — a jmenuje se?“

„Jako jeho otec,“ zašeptala uzardělá mladá dívka.

„Tys téměř světice, i když jsem tě až k smrti zarmoutil, vzpomínala jsi na mne s láskou,“ zaúpěl Jaroslav.

„O smiluj se nade mnou, staň se opět mojí milou ženou, neboť teprve nyní seznal jsem cenu tvoji —, to věrné, dobré srdce, jež hrubý nevdek křesťanskou láskou splácí.“

Došli právě ku kříži.

„Co ty můžeš o křesťanské lásce mluvit, jsa nevěrec. Přestála jsem trpkou zkoušku života a Onomu zde, jenž pro nás na potupném dřevu kříží život svůj dokonal a za nás přetěžké muky snášel, tomu slavnému Trpiteli slibuji, že se ženou nevěrce nikdy více nestanu, a proto též nechtěj dítě moje spatřiti.“

„Nuže, podrobuji se,“ zvolal Jaroslav po vnitřním boji. „Budiž to trestem za přetěžké provinění. Buď s Bohem, brzo o mně uslyšíš více,“ a kynuv jí rukou, ubíral se k blízkému nádraží.

10. Ještě jedno jubileum.

Listopad chýlil se ku konci

V Květinově chystali se k velké slavnosti.

Jeho apoštolské Veličenstvo, náš nejmilostivější císař a král František Josef I. slavil své čtyřicetileté nastoupení na trůn slavných svých předkův.

Každé srdce věrného a upřímného Čecha, plesalo radostí a blahořečilo Bohu za milost, že račil našeho nejjasnějšího krále ve zdraví v Jeho přetěžkém úkolu zachovati po celých čtyřicet rokův a po celý jubilejní rok zněla v chrámových klenbách hymna: „Zachovej nám, Hospodine, císaře a naši zem.“

Květinovská slavnost měla býti velkolepou. Když však byly přípravy v největším proudu, obdržel starosta města od hejtmanství přípis toho obsahu, že si císař pán žádných okázalých a nákladných slavností neřádá, a že si přeje, by den jubilejní se v tichosti modlitbami a dobročinnými skutky oslavil.

Tak sešlo z velkolepé slavnosti, a městské zastupitelstvo věnovalo na památku jubilejního dne 1000 zl. na založení dětské opatrovny. Dne 2. prosince pak shromáždila se celá obec v chrámu Páně a modlila se za milovaného mocnáře.

I v zálužském kostelíčku odbývaly se jubilejní služby Boží, jež pan farář s jinou slavností sloučil.

Ze statku od Svobodů vyšel zvláštní průvod a ubíral se ke kostelu. Jaroslav Květ, zarytý nevěrec, vstupoval do lůna církve svaté katolické. Jak se to mohlo státi?

Když byl Jaroslav k přátelům se navrátil, rozloučil se s nimi a odjel do Lhoty. Mezi otcem a synem odehrál se velmi prudký výstup, následkem čehož se Jaroslav ze Lhoty odstěhoval, uchýliv se k zálužskému panu faráři, od něhož se dal ve víře katolické vyučovati, neboť poznav přečin svůj a mohutnost lásky katolické nahlídl po delším uvažování, že církev sv. katolická jest jediné pravá, pravou láskou Kristovou dýšící, a chtěl před Stázičku, jako pravověrný katolík předstoupiti a ji znovu o ruku požádati. Tím pak také přestoupení své oslaviti a šlechetné jednání odměniti.

Co svět světem stojí, nebylo takové slavnosti v Záluží.

Emilka, šťastná žínka švarného Jiříka, vyžádala si, aby slavnostní průvod vyšel od nich ze statku, a uspořádala pak velkou hostinu.

Pan farář psal Stázičce dojemný list a zval ji, by ku dni 2. prosince do Záluží zavítala.

Stázička plakala slzy radosti a poděkovala se vřele za pozvání; zvala Jaroslava, jež svým milým, dobrým mužem nazývala, by co nejdříve přijel podívat se na svého synáčka, — sama že nemůže v této roční době na cestu se vydati. — Tak se dokončilo císařské jubileum v Záluží.

Doslov.

Nadešel červen. V Boží přírodě panoval posvátný klid.

Rozkošným lipovým stromoradím ubíral se malý hlouček svátečně oděného lidu. Jsou to naši známí ze Záluží. Putují ke kapličce v lipách, by byli přítomni posvátným obřadům svatebním. Jaroslav veda se se Stázičkou byl v hovor tak zahloubán, že se zdálo, jako by kromě milované bytosti nikoho na světě nebylo. Za nimi šli Jiřík s Emilkou, a zálužský pan farář se strýcem Tomášem.

U kapličky je očekával milostický pan děkan s panským úřednictvem.

Zálužský pan farář vykonal posvátné církevní obřady a oslovil snoubence dojemnou řečí. Po mši svaté vsedli všichni do připravených panských kočárův a jeli do zámku, kde je již skvostná hostina očekávala.

Když přišla řada na přípitky, povstal šťastný Jaroslav a připil Jeho milosti panu hraběti a vzdal hold v Pánu zesnulé šlechetaé paní hraběnce. Ředitel panství poděkoval vřele a vyňal z náprsní kapsy zapečetěný list, podal jej Jaroslavovi, řka:

„Jeho milost pan hrabě ráčil vzíti od 1. listopadu panství Ž...cké, ležící na českomoravské příční dráze ve svou správu a ustanovil za správce panství přítomného pana Jaroslava Květu, jemuž k hodnosti této srdečně gratuluji a jej v středu úřednictva našeho vřele vítám!

„Ať žije Jeho milost pan hrabě! Na zdar novému panu řediteli!“ volali hosté a jeden po druhém přistupovali k užaslým novomanželům, přejíce jim štěstí.

Tu povstal Jiří a zvolal:

„Všechna milost přichází s hůry. Onomu Pánu, jenž měsíc i hvězdy spravuje, budiž náš dík, neboť nebýti slavného času jubilejního, nebyli bychom se takto sešli, pročez dovoluji sobě provolati nekonečnou „slávu“ vznešeným Jubilantům, Jeho Svatosti papežské, Svatému Otci Lvu XIII. a Jeho apošt. Veličenstvu, nejjasnějšímu Pánu, císaři a králi Františku Josefovi I. Bůh sílíž Je mnohá léta!“

„Ať žijou mnohá léta!“ zahlučelo sálem.

Hájení města Prahy proti Švédům.

(Pokračování.)

Ve čtvrtek, dne 8. října, dohlížel ranním jítrem z nařízení generala Konti Václav Čabelický svobodný pán ze Soutic všechny posty od Poříčské brány až k Pressu. Když byl ten vzácný a udatný muž svou dohlídku vykonal a na hlavní stráž se vracel, tehdy ten zlosyn, jsa povždy na poskoku, jej spatřil a namířil. Čabelický to zpozorovav, rychle k zemi se sehnul, ale chytrý střelec ho tu dohonil, vytiskl a pod kyrys skrze pleci levou tak střelil, že kulka druhou stranou skrze prsa prošla. Vidouce jej raněného, přiskočili věrní soudruhové, a než zlosyn druhou ránu nabil, z místa jej poodnesli. — Znamenaje svou ránu na smrt býti, poněvadž krev proudem stříkala, spatřiv okolo sebe stojící známé, takto k nim pravil:

„Tak zde umírám. Jak jsem rád, že jsem po celý život císaři pánu a vlasti věrnost zachoval, — a nyní krev svou prolévám. — Bratři moji, stůjte srdnaté, buďte Bohu věrni a vrchnosti, — nepoddávejte se nepříteli, — braňte Prahu — do poslední krůpěje!“

V tom umlkne. Stojí tu jesuita P. Bohuslav Balbin uprostřed měšťanů podloží levou ruku svou a nazdvihne hlavu statečného bojovníka, promluví k němu některé nábožné slovo, udělí svaté rozhřešení, — a výtečný hrdina umírá; šťastná duše jeho již se ubírá k Bohu a k Marii Panně. Staroměstský

magistrat jeho mrtvé tělo na zejtrň v Tejnckém chrámu Páně po vojensku slavně pohřbiti dal.

Když tehdy Švédové s trojím vojskem Prahu sužovali: nemohl se general Konti a jiní přední mužové vynadiviti, že ani z měšťanů ani ze studentů nebo z verbovaného lidu v nejmenším sobě nestejskali, na nepřítelě nic nedbali; nýbrž zůstávajíce v lásce a svornosti, jedni druhým v čas potřeby volně a ochotně na pomoc přiběhli. Nemohli mysliti jinak, nežli že to byl obzvláštní dar Rodičky Boží, kterou všickni za svou Matku ctili a vespolek za bratry se pokládali. Kam by se Praha byla poděla bez bratrské svornosti před nepřitelem desetkrát silnějším? Výborná svornost Pražanům tím více posloužila, že mezi Švédy nesvornost zavládla tou měrou, že jednoho času general Wittenberg, rozhněvav se s Königsmarkem, pryč od Prahy odešel, a prošed mnohé kraje české a podrancovav, teprv zase k Praze se vrátil.

K svornosti v Praze nemálo přispěl general Konti, kterého právě Bůh všemohoucí městům Pražským v ten čas poslati ráčil, a kterého všickni, jak duchovní, tak měšťané, studenti a verbovaný lid, slovem všickni rádi viděli: neb uměl ke všem se chovati a přívětivost svou ukazovati. Shlédnuv vše, co posavad v Praze byli vykonali, velikou jim za to chválu vzdal, a ohledav zámek Vyšehradský a všecky zákopy poznal, že tam asi velkého nebezpečení nebude, nýbrž při Pressu až k Poříčské bráně. I okázal měšťanům a hejtmanům městským — právě onou dobou Wittenberg se svým vojskem od Prahy odešel a žádného nepřítelě v těch místech nebylo, kde a jak by náspy a okliky kopati, vytesané sruby klásti, podzemní průchody dělati měli; — a netoliko okázal, nýbrž vlastním rukama kopati a pracovati začínal. Což vidouce měšťané a studenti a vůbec lid veškerý, nic je taková práce nemrzela a to dílo jejich v nastávajících bojech a útocích výborně proti nepříteli se osvědčilo.

Také se tu objevila hrdinská obětavost a štědrost měšťanů pražských, ano s podivením pozorovati bylo, že na proviantu žádného nedostatku se nenachází; nýbrž po vartách hořkého i bílého piva ano i vína, což vše měšťané pro posílení bojovníků po sudech posílali, dosti bylo; nákladníci také ječné a jiné slady na várky, neméně pekaři chleby každodenně pekli a po baštách rozdávali, tak že s požehnáním Božím každý měl dostatek. K tomu také obyvatelé z vyššího i městského stavu za časté peněžité pomoci dávali aneb zlaté a stříbrné náčiní do mincovny posílali; také Jeho Milost císařská poručil, několik tisíc zlatých z královské komory vyplatiti, aby lid verbovaný, studenti a chudší měšťané dostávali a při dobré statečnosti se zachovali.

Císař dobře věděl o hrozivém nebezpečení měšťanů Pražských a rád by vojsko pomocné byl poslal, ale vojsko jediné stálo proti generalu Wranglovi za hranicemi a jiného tu nebylo. I dokládají letopisové marianští o císaři Ferdinandu III. doslovně tuto zprávu utěšenou:

„Sám nábožný náš spolusodál marianský a nejmilostivější pán, císař a král Ferdinand III. jak ty truchlivé noviny po stalých poštách dostával, kterak by nepřítel, již na Malé Straně vládna, na Staré a Nové Město dorážel i již hlavní šturm neboli útok na Prahu strojiti ustanovil; dobrý císař celý zarmoucený své milé císařovně se svěřil, a jí útrpně oznámil, řka: „Má nejmilejší, zlé noviny! Nepřítel Prahu naši mocně dobývá, a tento den jest, v němž celou mocí svou na ubohou Prahu ze všech stran doraziti hrozí. Bojím se velice, bychom s příští poštou ještě smutnějších uovin se nedočkali.“

„Ceho se bojíme?“ odpověděla nábožná císařovna. „Přistupme důvěrně k milosti nejsvětější Rodičky Boží, pomodleme se pobožně před Jejím obrazem; Ona zachová nás a Prahu naši!“

Uposlechl Ferdinand toho nadějného napomenutí, a vyslyšela nebeská Císařovna Maria Panna jejich pokorné a toužebné prosby; neboť příští poselství to z Prahy do jista přineslo, že Pražané hotovi jsou, raději umříti, nežli města svá nepříteli poddati; dobývání že trvá ustavičně, mnoho již prudkých útoků nepřítel činili, však že s hanbou a znamenitou škodou po-

každé odehnání byli. — Čímž velice obveselený císař sebe a všechny své země Královně nebeské tím vroucněji poroučel.“ — Tak letopisové o Ferdinandovi III., sotalovi Družiny Pražské.

Od toho dne, kdy švédský vojevůdce Karel Gustav byl k Pražanům své vyzvání poslal, aby se mu poddali, sic jinak až brannou rukou ucb útokem Prahy dobude, nikomu kvartýru nedá, ale Pražané s velitelem svým jemu jemu statečné odpovědi dali: neminulo ani dne, v který by do Prahy stříletí nedal. Věčné památky zasluhuje útok ze dne 24. října a počínání Pražanů při témž útoku.

Bylo na den sv. Rufaela archanděla a právě sobota, když zpozorovali strážníci na věži sv. Jindřicha, že Švédové po vinohradech v švadronách se postavují, a soudilo se z toho, že k hlavnímu útoku hnáti zamýšlejí. A když okolo desáté hodiny kněz jeden řádu kapucínského ve vartovně brány Horské mši svatou četl, kterou akademikové spolu s jinými tu své posto majícími slyšeli, a Pánu Bohu všemohoucímu též Rodičce Jeho nejsvětější pod ochranu se poroučeli! tehdy Švédové, právě když po Pozdvihování bylo, a kněz ta slova: Nobis quoque peccatoribus propovéděl, míny pustili, kteréž pořád až k zahradě Wernerovské svou operaci měli, a zdi městské, co jich ještě stálo, pobourali. Přes ty rozvaliny sobě Švédové jako most udělali, a než se jich kdo nadál, v tom dýmu a prachu již v městě byli, a silně do Pražanů oheň dávající a granáty házející, tak šturmovali. Jeden pak v šerém kožichu švédském, vůdce jejich, je vybízěl, a na Kornhaus, chtěje jej opakovati. ukazoval.

Ale jako zvláštním řízením Božím byly v tu hodinu posty na Kornhause čtvernásob osazeny, i od brány Horské a v oklikách mnoho branného lidu a myslivců se nacházelo, kteří všickni tak silně do nepřátel stříleli, že tito dvakrát ustoupili, ale po třetí mnohem silněji se vrátili, ke Kornhausu dorazili, a onen vůdce a druzí za ním na zeď vylezli. Tu když dolů se spouštěl, nás korporál Schmied, zkušený střelec, namířil a veskrz ho prostřelil. Což vidouce Švédové, žádným vymyšleným způsobem ačkoli je důstojníci hnali a bili, k šturmu jítí nechtěli, nýbrž jak kdo mohl, utíkali.

Ale netrvala než malá chvíle, tu okolo hodiny nešporní, hlásný na věži Jindřišské silně na zvony udeřil a zvěstoval, že vojsko Švédův s převelikou silou přibíhá. I zvonily na poplach zvony po Praze a sbíhal se lid, jedni do kostelů, jiní a to bojovníci všickni proti nepříteli. Chasa sladovnická a pivovarská uslyšíc takové zvonění a velký křik, zanechala práce své, k Pressu pospíšila, až jich tam půl druhého sta smělé chasy bylo, a uchopíce se palčáty, cepy a burdýře na Švédy se hnali, a kde kterého dosáhnouti mohli, udeříce ho až se skácel, to slovíčko „tu máš“ k tomu doložili.

Boj byl nebezpečný. Švédové měli míny až pod město zakopané a střelného prachu sílu tam položeno. I zapálili míny, které výbuchem svým všecku zemi a zdi a lidi tu stojící, zejména akademiky, kteříž tu své posto měli, do povětří vyhodili a v tu chvíli Švédové do města skoro až ke kostelu sv. Jindřicha, hnali. Sám general Königsmark a jiní nejvyšší důstojníci švédští při nich byli, a lid svůj hněvem a srdnatostí proti Pražanům rozněcovali. — V Praze pak bylo bouření žalostné. Zvony smutně zvoní, lid po ulicích běhá, město hoří na mnoha místech a pořád nové ohuivé koule nepřátelské lítají. Akademikům jest zle, mnozí na hradbách postřílení a zapáleným prachem do povětří vyhození; — a sladovnická chasa pryč! „Kde jsou sladovníci? kde jsou sladovníci?“ se vůkol křičí ale žádný neví, kam se uprostřed Švédů poděli!

Velitelé Turek a Kavka tu se svými věrnými Pražany v ulici sv. Jindřicha stojí, jako zoufalí se brání, — oči svých a srdce svého k nebi často zdvihají a šeptají: „Panenko Maria! neopouštěj nás, zle jest, neopouštěj nás!“

Kdež pak jsou sladovníci?

Tito stateční chasníci, majíce výborného a zkušeného vůdce před sebou zahnali napřed Švédy od Kornhausu, a z příkopu připadli na stodolu Kun-

štátskon, ve které byly v zásobě uloženy špičaté kotvice, polní brány, sláma a dříví, a to vzavše, do příkopů zanesli, tu uložili špičaté kotvice a polní brány, pokryli slamou a dřívím, posypali střelným prachem, a jsouce s tím hotovi, pospíchali tam, kde nejkrutější seč byla, to jest k svatému Jindřichu.

Měšťané tu celí teskliví se brání. — vždyť na jednoho asi deset Švédů doráží, — tu křik a volání: „Sladovníci jdou!“

„Už jsme tu!“ křičí chasa veselým hlasem, a tu jsou z postranní ulice přicházejíce s bílými zástěrami, celí švédskou krví zbrocení; zatočí se chytře Švédům v bok, a bijí znova až hrůza. Vůdce sladovníků se přitočí k primatoru Turkovi a z ticha mu praví. „Pane, tlačme Švédy k hlavnímu Pressu, my tam máme v příkopech ukryté kotvice a brány; těm Švédům tam junácky posloužíme!“

„Dobře, Bůh nám pomoz!“ odpoví primator.

V tu chvíli nabývali Pražané nové důvěry. Ze všech ulic vůkol přihání nová chasa, řezníci, pekaři, mlynáři a kteříkoli tu byli chasníci silní ve sborech svých se přidávají k sládkům, tesaři a komínčí lezou na střechy hasit hořící domy, židé a mdlejší lidé donášejí vodu.

Když byl nejvyšší general Švédů, králevič Karel Gustav, zvěděl, že hlavní útok dobře se mu povedl a jeho vojsko do města Prahy až k sv. Jindřichu se prodralo, posílal nové a čerstvé sbory na sukkura, i bylo z Prahy viděti, kterak se ženou, nesouce řebříky, provazy a háky: bylo viděti, kterak jízda švédská s koňů skáče, aby pěšky přes příkopy do města přelezla.

Vzkřiknou Švédové radostí, že posila přišla. Obrátí se, kteří couvali, znova na Pražany. „Dnes ti dáme, Praho, již jen malou hodinku, — a pak my jsme páni v Praze! Počkej tu švédskou naši krev ty nám zaplatíš!“

Ta byla chvíle strašlivá, ta byla chvíle, o které dlouho Praha povídala. Černý dým z hořících domů zahalil ulice, zvony pořád zvoní, lidé bědují! Přináší se pověst, že velitel akademiků, Kauffler, v boji padl i byl tu svědek, který jej odnáseti viděl, veliký počet akademikův podobně prý padli mečem anebo do povětří jsou vyhozeui, ano s poděšením se vidělo, že chasy sladovnické a jiné statečné čeledi ubylo.

„Zle jest,“ praví tu někdo, „vždyť prý od Volšan veliká síla Švédů na nás táhne.“

„Nic tak,“ odbyl jej primator Turek:

„Kde jest nouze nejvyšší,
pomoc Boží nejbližší!
Pražané, vzhůru,
s Pánem Bohem do toho!“

Tak praví. Najednou se zaráží všickni. Slunéčko se chýlilo k západu, a na nebi k východu vystane překrásna duha: „duha velmi jasna,“ dí souvěký letopis. „jakoby Staré a Nové Město obklíčila a obloukem svým nad Presseem spojíc, přikryla.“ V tu chvíli slyší Pražané pokřik Švédův a zmatené volání. Odkud Švédův zmatek a volání?

Byli zajisté nesmělejší sladovníci a řezníci se zatočili k příkopům u Kornhausu právě když jízda Švédská s koňů slezla a dílem již v městě byla, dílem v příkopu se tlačila. Naše chasa na ně udeřila a slámu tam schválně nastlanou a střelným prachem posypanou zapálila, tak že za minutu sláma a třísky Švédům pod nohama hořely, ačť ostruhami svými v polutích branách se zapletli, a ani ke předu ani k zadu nemohli. Naše chasa směle do nich se dala a nemilosrdně do nich mlátila, tak že jich jako snopů zbitých leželo, ano i ti Švédové, kteří z Prahy couvati chtěli, pro ně z místa nemohli. — Ještě jednou důstojníci švédští lid svůj bitím a proklínáním do Prahy honili: ale všecko na zmar; Švédové jak mohli, s hanbou ustoupili.

Slunce zapadlo. Památuá sobota dne 24. října 1648., slavná Pražanům, strašná Švédům, se chýlila k noci. Švédové se vrátili s ohromnou porážkou do svého ležení, Pražané chvátali do svých kostelů, kde byla Velebná Svátost vystavena, a všecken lid vroucné díky Bohu a Marii Panně vzdával. Skoro

všickni se radovali z dnešního vítězství, někteří se rmoutili nad smrtí přítele svého, ač se brzy prokázalo, že dřívější pověsti na pravdě se nezakládaly. Tak vůdce akademické legie, Jan Jiří K a u f f e r, nebyl mrtev, nýbrž do ruky střelen a tak z bojiště odnesen; akademická legie nebyla zničena, nýbrž někteří a ne mnozí buď usmrceni, buď raněni; sladovníků chrabrých padlo osmuáct, a ti všickni na zítřek v neděli u sv. Jindřicha čestně pochováni jsou.

Opatrný general K o n t i tu celou noc žádného odpočinutí sobě nepřál, nýbrž po městě chodil, tu měšťanům a vůbec obhájcům všem díky činil, tu pilně dohlížel na všechny stráže, aby se žádné škodlivé bezpečnosti nepodávaly, a nepřítel snad úskočně do města nevrazil. Ale po celou noc bylo ticho, až v neděli ráno okolo hodiny osmé přišel bubeník a důstojník švédský, žádající ve jménu Karla Gustava za příměří na tři hodiny, aby své mrtvé z osudného příkopu pod Pressem a kdekoli jinde vyzdvihli a pohřbili. I bylo k tomu svoleno.

Sen, osud a skutečnost.

Napsal Ant. Plaček.

I.

Není snad člověka, jemuž by se něco nezdálo. Jest to buď příjemné, buď strašné.

Obíráme se ve snu přátely, o nichž víme, že nás již dávno na věčnost předešli a neb od nás na sta mil vzdálení jsou; spatřujeme se jako kouzlem v době útlého mládí, sahající po ovoci svých nejmilejších tužeb, a když již chceme plni radosti se stromu zlatého plod trhati — rozplyne se vše mrzutým probuzením.

Mnohdy zdají se ve snu člověku věci téměř hrozné, na něž sobě v celém životě svém ani nevzpomene; a onen řecký císař barbarský, dal jistého člověka, jenž vypravoval, že se mu zdálo, jakoby císaře zavraždil, popravit, jelikož předpokládal, že se musil bdě myšlenkou touto obírat.

Někdy jsou sny tak zvláštní, že když se probudíme, věříme, že se skutečně přihodily. Nezažil toho snad nikdo tak jasně, jako jistý Pope. Byltě odpovědným nepřítelem všeho mamu, klamu a strašidel, že vzdor své lidumilnosti nikoho ve své službě nepodržel, kdo ve strašidla věřil. Jednou přijel do svého letohrádku velmi unaven a usnul pevně. Jemné zaklepání na dvéře probudilo jej o půl noci. Zbudiv se, zvolal: „Dálek“ Dvéře se otevřely, a do komnaty vešel inteligentní muž ve španělském kroji; přistoupil ku skříni, vyňal z ní vědeckou knihu a probíral se v ní. Na to vyňal několik jiných, dal je obráceně do skříně zpět, odpovídaje na otázku Pope-ovou pohrdlivým úsměškem. Pope vstal rychle z lůžka, rozžal obě svíčky o kmitavý plamének noční světlušky, chopil se pistole, zazvonil prudce druhou rukou, a zavolal sluhu Gustava.

Pope hrozil zastřelením; Španěl rozhaliv svá prsa, dal se užaslým učencem ohmatati. A podáváje mu klíč od skříně odchází vznešeně. V tom vešel Gustav a ujišťoval užaslého a polekaného pána, že též Španěla potkal a jej zřetelně viděl. Blahořečil osudu, že konečně i pán jeho v strašidla věří. Všichni v domě znají prý dobromyslného Španěla, jen že se prý báli o něm zmínku učiniti, znajíce velký odpor pánův proti strašidlům vůbec. Zahanben stál tu Pope před sluhou, jenž mu domlouval, by si opět ulehl. Pope tak učinil, nařídil sluhovi však, by u něho v pokoji zůstal.

Když se ráno probudil, pohřešil Gustava. Zazvonil. Gustav klepaje na dvéře, prosil o vpuštění, ježto Pope večer vždy závoru u dveří zastrčil. Užasnut, tázal se Pope sluby, proč ložnici opustil a vypravoval o Španělovi

jakož i Gustavovi. Sluha se zapřísahal, že nebyl této noci nohou ani z postele a úžas obou rostl tím více. Zkrátka, vše byly kejkle zvláštního snu.

Jisté jest, že někdo mnoho snů mívá a někdo opět málo. Komu se již nezdálo, že v povětrí lítal, že byv honěn, nemohl se z místa hnouti a padaje do vody nemohl pomocné ruky k záchraně mu vstříc podávané dosáhnouti. Úzkostí a strachem se třesoucí probouzí nás — nikoliv mocností rozumu, — nýbrž ochablá přirozenost. Sny jsou člověčenstvu blahodárnými. Poskytují možnost ubohému vězni kochati se ve zlaté svobodě, žebráku oplývati bohatstvím a prostáku hráti si na pána. Sny zaplašují jednotvárnost v našem životě, nebo proč by nebylo dopřáno hrbatému krejčíku býti udatným vojévůdcem a ševci strašným loupežnickým vůdcem Rinaldem?

Že to, co se nám někdy zdá, se i též skutečně přihodí, jest mnoha příklady ztvrzeno. Kdož nezná sen kněžny Ragocké?

Nežli tato dáma z Varšavy do Paříže odcestovala, zdálo se jí, že se octla v neznámém pokoji; úplně neznámý muž přistoupil k ní a podával jí v koflíku občerstvující nápoj, jež však kněžna, nemajíc žízne odmítla. Neznámý opětoval nabídnutí své a doložil, že jest to poslední napoj v jejím životě. V tom se probudila. Po svém příjezdu do Paříže roznemohla se kněžna nebezpečně na zimnici. Na chvat byl nejvyhlášenější pařížský lékař k lůžku nemocné povolán. Při jeho vstoupení užasla kněžna; byl to týž muž, jež byla ve Varšavě ve snu spatřila. I počala hned svůj sen vypravovati a doložila: „Nyní ještě neumru, neb nejsem v onom pokoji, jež jsem byla ve snu spatřila.“ Skutečně se dovednosti znamenitého lékaře podařilo kněžnu při živobytí zachovati. Uzdravila se úplně a zapomněla na svůj sen; nová událost jí však strašně naň upamatovala. Po dlouhém čase musila totiž byt svůj za jiný zaměnit a udělila svému komorníkovi k tomu potřebné rozkazy. Sotva že však práh příbytku nového překročila, zvolala zděšeně: „Jsem ztracena, z tohoto pokoje více živa nevyjdu!“ Šlechetná dáma měla pravdu. Nepatrný zánět krku učinil konec životu jejímu.

Arcibiskup Rouenský spatřil ve snu neznámé město na úpatí jedné hory ležící a domníval se slyšeti hlas: „Popatři na toto město. Zůstaneš-li v něm někdy jedinou třebas noc, nedočkáš se jitra!“ Po nějaké době odjel arcibiskup na cestu visitační. Ulekl se velmi, přijížděje k městu jmenem Nacon. Byl je nedávno ve snu spatřil. Dal neprodleně rozkaz, ve vsi nepatrné před městem ležící, přenocovati, zdráhaje se vjezd do města večer slaviti. Nalehavě prosili ho průvodcové jeho, by se vjezdem neodkládal, předkládajíce mu velké slavnostní přípravy, jež město k uvítání jeho uchystalo, a že by se cítilo obyvatelstvo hluboce pokořeným, kdyby pohostinství obce odmítli. Tu zvolal arcibiskup: „Vy sobě přejete, bych v městě tomto přenocoval; učiním tedy tak, vezte však, že jdu jistě smrti vstříc, a počal družině svůj podivuhodný sen vypravovati. Všichni se jali vysokému hodnostáři sen tento vymlouvatí a arcibiskup vjel do slavnostně ozdobeného města. V noci se roznemohl na zimuici, a třetího dne byl ztuhlou mrtvolou. —

Radostnější byl sen berlínského výběrčího, jemuž nevěrný sluha velkou část peněz z pokladny uzmul a zmizel. Prohlídka pokladny se blížila. Marně se dovolával pomoci u svých přátel a známých. Tu se mu zdálo, jakoby mu jakýs hlas radil, aby šel do jistého domu, blíže naznačeného do druhého patra, by však dal bedlivě pozor, by se schodů nespádl. Tam dojde prý pomoci. Smál se v úzkosti své tomuto snu, a hledal jinde pomoci, již však nenalezl a odhodlal se konečně snu onoho použítí. Vešel do naznačeného domu, vstoupil do druhého patra, přišel k železnému mřížení, jež pamětliv jsa varování, velmi opatrně otevřel a učinil dobře, neb v témž okamžiku rozlétly se druhé dveře, jež by jej byly bezmála se schodů shodily. Tu mu přichází jistý pán, jehož byl ve větších společnostech jen jedenkrát spatřil, v ústřety. Utrápený úředník svěřil se mu úplně, neznámý pán však zvolal: „Ale, proč pak jste hned včera nepřišel, mohl jsem vám ještě větší částkou vypomoci, než dnes. Abyste však ke mně

marně cestu nevážil, opatřím vám vše.“ — A skutečně vypomohl tento lidumil okradenému úředníkovi. —

Dosti podivný sen měl jistý cestující, jemuž byla tobolka, z níž byl při svém příjezdu do hostince postilionovi plat za jízdu platil, ukradena. Když tak mrzut byl nad nehodou touto, zdálo se mu, že mu šeptá jeden z hostů do ucha: „Vás okradl muž v šedivém plášti, s vydrovkou na hlavě a s bradavicí na tváři.“ Okradený vstoupil ráno do jídelny, tázal se hostinského, zdali v hostinci včera takový muž byl. Jeden z hostů přisvědčil. Po té se odebral z hostince a jda cestou spatřil pod stromem ležeti spícího muže, v němž poznal ve snu popsaného zloděje. Týž se probudil a ulekl se velmi spatřiv cestujícího nad ním se sklánějícího. Strachem se třesa klesl na kolena a odevzdal mu odcizenou tobolku.

Ještě podivnější sen nežli předešlé, měla jistá paní, jejíž manžel, důstojník, se právě na bojišti nalézal. Obdržela totiž od něho něhy plný dopis, čtla jej mnohokrát; jednou jej opět ze skříně vzala a jala se jej čísti. V myšlénkách pohřížena jsouc usnula. Po chvíli se probudila a počala úpěnlivě naříkati: „Můj manžel jest mrtev.“ Svým přátelům, již ji těšiti počali, vypravovala následující sen: „Viděla jsem jej na smrtě bledého v poli pod stromy u studánky ležeti.“ Jeden důstojník snažil se z jeho strašlivé rány tekoucí krev zastaviti a obmýval jej vodou pramenitou ze studánky tekoucí. Pak nabrav do klobouku křišťálové vody, napájel jej, a když byl raněný ducha svého vypustil, zatlačil mu oči.“ Marné bylo veškeré domlouvání, marné i podvržené dopisy, jimiž ji konejšili, když skutečně úmrtní zpráva došla, by ji ušetřili. Přátelé byli konečně nuceni, jí pravdu vyjevit.

Upadla do těžké nemoci, která delší dobu trvala. Když se byla trochu zotavila, vymalovala barvami na plátně, jsouc dovednou malířkou, věru sen svůj. Za čtyři měsíce se tak dalece zotavila, že mohla býti přítomna mši svaté, již dala za v Pánu zesnulého chotě svého sloužiti. Klečíc a jsouc v hluboký a nezměrný bol pohřížena, nezpozorovala, že nějaký cizinec vstoupil do chrámu a přiklekl k ní. V tom pozvedla zraku svého k cizinci a s bláznivým výkřikem sklesla jako zlomená lilie k zemi. Když se ze mdloby probírala, žádala, by jí onen cizinec byl představen. Pozнала v něm onoho důstojníka, jenž manžel jejímu poslední službu prokázal. Užaslý cizinec navštívil chorou dámu a nemohl překvapením ani slova pronésti, když jej tato před zmíněný obraz předvedla. Byla to táž krajina týž pramen i ony tahy na smrtelném obličejí na věčnost se ubírajícího přítele; ba co ještě více — spatřil sebe sama vyobrazeného až do nejmenší podrobnosti. Naše sv. náboženství neodporučuje, ano zamítá přílišné věření snům. Ovšem pak přeje té víře zbožných katolíků, kteří věří, že Všemohoucí Bůh milým a věrným svým chtěje jim dáti výstrahu před neštěstím buď duše buď těla ve snu pokyn dává, tak jako i odhalení zločinu ve snu hříšníka světskému soudu již na tomto světě odevzdává. Dodáváme, že jest to víra zbožných křesťanů zakládající se na vypravování v písmu sv. o snu Jakubově, Josefově a jiných.

II.

Když náš proslulý básník Jaros'av Kamenický (P. Fr. Vacek, býv. děkan v Blovicích) ještě na gymnasiu Jindřicho-Hradeckém studoval, bydlil u truhláře Burdy, u něhož vždy sedm i osm studujících na bytu i ve stravování bývalo. Jakmile bylo po večeři, chodívala paní Burdová pravidelně každého večera studentům do pokoje studentského, v prvním patře se nalézajícího odestlati postele. Tak učinila i jednoho večera. Když ve studentském pokoji vše do pořádku dala a mladí pánové se v něm uvelebili, odebrala se po srdečném „dobrou noc,“ na chodbu. Sotva, že však za sebou dvěře u pokoje zavřela, spatřila, že se protějščí dvěře u pokoje, na druhé straně chodby ležícího, v němž syn její po čas prázdnin bydlíval, zvolna otevířely. Ulekla se velice, jelikož se syn touže dobou jakožto posluchač filosofie na universitě vídeňské nalézal, a pokoj jeho na zámek uzamčen byl. Nemohl tudíž nikdo

v něm býti. V tom se v pokoji rozsvětlo, a na práhu objevil se její syn v nočním oděvu, drže rozžatou svíci v ruce a kráčel po chodbě, aniž by byl na matku pohlédl, jda těsně kolem ní, zatočil na schody a sestoupil po nich dolů. Sotva dechu popadajíc, vrazila uleknutá paní do studentského pokoje, kde téměř bez smyslu do lenošky klesla. Studenti jali se omdlenou paní křísiti a jeden z nich běžel dolů pro pana Burdu.

Společnému úsilí všech podařilo se konečně omdlelou k životu přivést, a ona vypravovala, co byla zažila a doložila: „Náš chlapec jistě zemřel, vím to; prosím tě, zjednej poštu, pojedu do Vídně!“ Marně jí Burda domlouval, že je vše pouhý přelud, aby ničemu nevěřila; paní však nedala sobě onu předtuchu vymluviti a odjela do Vídně. Již byla u cíle cesty své — již zazabočila do známé jí ulice — v níž její milovaný syn bydlel. Srdce jí mocně bušilo, a prsa div se jí nerozskočila — co však znamená onen velký zástup lidí před obydlím jejího drahouška shromážděný? V tom vynáší rakev z domu. „Kdo zemřel?“ volá na smrt polekaná matka — a zdrcující zpráva uvrhla těžce zkoušenou matku na lůžko. Přijela právě na pohřeb syna milovaného, jemuž soudruhové slavný pohřeb uchystali. —

Co mám říci o příbuznosti duševní, jež se v rodině českého básníka a rodáka pacovského Dra Fr. Šohaje, přihodila?

Professor Dr. Fr. Šohaj přednášel na akademickém gymnasiu starého města Prahy. Jemu jakožto mládenci vedla domácnost sestřička Růženka. Táž se jednou v noci probudila a tázala se bratra, zdali slyšel nějaké volání. Bratr neslyšel ničehož. Růženka však tvrdila určitě, že nespala a slyšela zřetelně matku svou: „Rozol!“ volati. Hned ráno napsal professor rodičům do Pacova dopis poptávaje se, je-li vše doma zdrávo. Druhého dne obdržel však od rodičů sám dopis, jenž tutéž otázku obsahoval. Stálo v něm, že se matka v noci probudila a zřetelně Růženku „matko!“ volati slyšela.

Za svého mládí četl jsem časopis „Posel z Budče,“ ježž, nemýlím-li se, proslulý učenec Amerling vydával. Stálo v něm několik podobných historek, z nichž uvádím následující: Jednomu muži zdálo se, sotva byl usnul, jako by naň někdo volal: „Vstaň a zachraň se! Vyskočil ihned z postele a odebral se do vedlejšího pokoje. Sotva že byl dvěře za sebou zavřel, uslyšel v ložnici nějaký hřmot. Rozsvítiv rychle odebral se tam a spatřil k svému zděšení, že spadlý se stropu nahnulý trám postel, na které před chvílí odpočíval, úplně roztříštil. —

Sny jsou často tak jasné, a řekl bych, živé, že se nemůžeme po probuzení hned vzpamatovati, zdali se nám něco toliko zdálo, a nebo jistě přihodilo. Často bychom sobě přáli, aby mnohý špatný čin toliko snem byl a mnohý sen příjemný pravou skutečností byl.

Jistý pocestný ubíral se jednou sám a sám pralesem šumavským; opozdil se však a byl nucen často koně zastaviti a naslouchati, zdali by buď ponocného noční hodiny vytrubovati a neb štěkot psí zaslechl. Konečně uzřel zdali světlo mezi houštinou se kmitající. Pln radosti šel za světlem a brzy stál před osamělou krčmou. Sestoupil s koně a byl hospodským, nevlídným morousem, uvítán. Tento jej ujišťoval, že je krčma cestujícími přeplněna a že mu nemůže více pohostinství poskytnouti. K další jeho prosbě, doložil krčmář: „Jste-li, pane srdnatý a nebudete-li se nočních strašidel báti, když okolo vaší postele blouditi a řetězi chřestiti budou, ustelu vám v komoře. Umdlený pocestný tvrdil, že se ani ďábla nebojí a krčmář uvedl jej po vrzajících schodech vzhůru do podkrovní komůrky a vzdálil se.

Pocestný nechal svíčku ve vysokém dřevěném svícnu hořeti, ulehl zemdlen na lůžko a ponořil se v přemítání. Umínil sobě neusnouti a čekati, až půlnoc udeří, a duch se objeví. Konečně udeřila dvanáctá. Již zdali slyší hluk a řinčení řetězů, víc a více se přibližující. Najednou se objevil duch v jizbě a jda okolo postele, rozhrnul záclonu, zachechtal se příšerně. Pak odhalil prsa svá, krvácejícími ranami posetá a ukazuje na ně zalomil třikráte rukama.

D r o b n o s t i.

Jeho Svatost Lev XIII. daroval na dílo k osvobození otroctva v Africe ze svých jubilejních darův částku 240 tisíc mark čili 120.000 zlatých. Co všechno za svého panování Lev XIII. ve prospěch lidstva a rozšíření křesťansko-katolické víry byl učinil, nelze ani vypsati. Vším právem sluší mu název „Otce všeho křesťanstva“, ano „apoštola národů.“ Prokažme se jen vždy dítkami jeho!

* * *

Děsné následky hříchu matky. Hrozné to budou žaloby, jež jednou před stolicí boží vznášeti budou nemanželské plody na své krkavčí matky a zločtilé otce. Všecken zlý osud, jemuž nemanželské plody propadávají jako hory, padati budou na jejich rodiče. To věčné strádání a utiskování ubohých sirotečků v porodnici narozených, jejich opuštěnost, jejich toulavý a žebrácký život v šupárnách, pastuškách, ano i v kázních připočteno bude rodičům. A což teprv máme říci o děsných zločinech matek páchaných na vlastních dětech, jen aby se jich zbavily, kteréž zločiny v době naší úžasně se množí. Před několika dny odsouzena byla matka pro ubití své holčičky a již opět noviny přinášejí zvěst o novém nepřírozeném zločinu.

Spáchala jej matka, jak se praví vdaná, avšak asi tak, jak se vůbec teď vdávají. On i ona nemají leč to tělo a duši, žení se z lehkomyšlnosti bez pomýšlení na převážné povinnosti manželské a otcovské. Když pak oba dohromady užítí se nemohou, rozcházejí se a co pak s dítkami? To se ukázalo ve smutném případě následujícím:

U statkáře Jana Brože v Dolním Vrchlabí č. 9. sloužila 26letá provdaná služka Anna Brožová, jež měla u vrchlabské občanky pí. Mochvaldové čtyřleté děvčátko a púlletního hošíka na opatrování, začez jí měsíčně 9 zl. r. m. platiti měla. Jak se zjistilo, dne 20. března k večeru a dne 21. března o polednách navštívila Brožová své děti u Mochvaldů. Při první návštěvě dala hošíkovi svému z jakési láhvičky pítí, jak pravila, olej; 21. pak krmila Brožová hošíka kašičkou, uvařenou Mochvaldovou. Hned na to dostavilo se u dítky prudké dávení. Událost ta oznámena byla četnictvu vrchlabskému; i zavedeno s Brožovou vyšetřování. Zprvu Brožová rozhodně popřela, že v udané dny vůbec ve Vrchlabí byla, a teprve, když dokázáno jí bylo, že lže, přiznala se konečně krkavčí matka, že *při první své návštěvě synáčkovi svému dala se napítí vody, do níž dříve hlavičky ze sirek seškrabala!* Také do kašičky, již své dítě krmila, přimíchala tyto hlavičky. Vše to učinila, aby synáčka svého usmrtila. Jako příčinu nelidského činu udává, že její muž Václav Brož, ve Vítkovicích ve mlýně zaměstnaný, pražádnou podporu na dítky jí neposkytuje, a ona že naprosto není s to, aby smluvenou částku 9 zl. měsíčně platila Mochvaldovým. Jelikož pak opatrovatelce dítek svých 18 zl. dluhuje, a tato dítky její na dále míti nechtěla, umínila si, že hošíka svého se světa zprovodí, a tak aspoň z části břemene svého se zbaví. Nebohý, vlastní matkou otrávený hošík zemřel dne 22. března. Brožová vzata ve vyšetřovací vazbu. — Příběh tento měl by se čísti z kazatelen, na výstrahu před lehkomyšlným ženěním.

Obsah čísla 9. „Obrany víry“:

K uctění sv. Jana Nepomuckého. (V. D.) — Pravdomluvnost protestantská. (Důkaz o pravosti církve katolické vzatý z výroků původců reformace. Dokončení.) (Napsal Jan Mikan.) — V čase jubilejním. (Napsal Ant. Plaček.) (Dok.) — Ilájení města Prahy proti Švédům. (Pokračování.) — Sen, osud a skutečnost. Napsal Ant. Plaček. — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. Jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatne budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Jak sobě šlapou příznivci spalování mrtvol na rozum.

Jest tomu právě první jubilejní rok, co proslavil a zvěčnil jméno své na pražské radnici mnohonásobný a vědymilovný muž, jménem pan Vojta Náprstek, když v okázalé řeči odůvodňoval nedostatek a nebezpečí pro zdraví lidské našich hřbitovů, a zároveň navrhnul a vychválil, jak mnohoblibné by bylo pálení mrtvol, které již v Kocourkově a Netalii zavedeno jest.

Věnujeme tudíž v drahé upomínce tyto řádky do památníku p. V. Náprstka, an právě rok tomu, co nezapomenutelnou řeč svoji držel. —

Kdykoliv přijdeme na hřbitov, bezděčně nám napadají rozličné myšlenky o v Pánu dobře zemřelých zde již odpočívajících, a také o těch, kteří sebe za zvíře, za opici poněkud dokonalejší považují, a úmrtí svoje dokonce neodlišují od zcepenění zvířete, kterýmž chtějí stůj co stůj za svého života býti. Jaké hrozné sklamání bude jednou těchto učených lidiček, až po přechodu ze života tohoto do věčnosti poznají, že nepřestali žítí, a duše že byla a jest v člověku nesmrtelná, — tu pak lépe by bylo jim, kdyby skutečné zvíře byli, aby duše jejich pro domnělou, pýchou prodchnutou vědu, nemusely souzeny býti a nemusely trpěti nekonečně.

Duši člověka neubije žádný, byť tisíckrát tisíc Voltairů, Rénánů, Štastných a Náprstků bylo a tvrdilo na základě ovšem lživé vědy, že duše jest báchorkou, věčností že není atd.

Než účelem našich řádek jest, svrchu naznačeným názvem kráčet, a podívat se, jak pravdou nebo-li lží oplývá vědecké a „pro blaho člověčenstva velmi užitečné“ mudrlantství pánů nevěrců, vlastenců. —

Jdeš-li, milý čtenáři, hřbitovem, tu mimovolně ovane duši tvoji vážné pomnění, že hrob i budoucím příbytkem tvojm, a dosti možná — co nejdříve že se doň odebereš — snad za rok, měsíc, ano za týden, a přátelé tvoji říkati budou: „byl zde jednou.“

My katolíci se smrti nebojíme, my jsme sobě vědomi, že jdeme k svému Otci, do naší pravé vlasti, z těžké, klopotné pouti tohoto vezdejšího života. Proto rádi myslíme na smrt, pamatujeme na lepší život, a činíme si přátele tam na věčnosti modlitbou za duše v očistci, kterouž jim pomáháme přestoupiti poslední stupeň do vlasti nebeské, kdež potom ony zase nám co praví přátelé z věčnosti pomáhají při poslední hodině našeho života. Krásná jest víra naše —, krásná i smrt dobrého katolíka.

Přirozenost lidská vyžaduje bol a slze při ztrátě té osoby, kterou milujeme, a proto v zármutku a pláči doprovázíme tuto k jejímu poslednímu lůžku, kde matička země přijme svoje dítko do náruče, kteréž, původně za pomoci rukou Stvořitelových sama světu vydala.

A nyní nastává doba, která charakterisuje troji lásku k zemřelému, podobna kameni zkušebnému na zlato.

Milovala-li žena, matka, vřelej láskou nelíčencu ztraceného manžela, milené dítko atd., pak uvidíš velmi často sedávati ji u rovu jejího miláčka, kamž přijde sobě postěžovat, požalovat na bídy a utrpení tohoto světa. A útěchou, místečkem zamilovaným stane se jí hrob tento. Ano, mnohdy lze poznati něhu a lásku i k cizinci, jaká dýše ze srdce milujícího, vděčného vůči, v hrobě hnijsící osobě, v pozorlivosti a pečlivosti, s jakouž ošetřuje hrob, a jak city své až dětinnou láskou nevědomky prozradí květinami, které na hrob sází, a spolu tlumočí, čímž srdce naplněno jest.

Hřbitovy Olšanské, jsou nám toho nejlepší zárukou a svědectvím, že hrob toto malé místečko, jest tisíce lidem jedinou radostí a potěšením, ano i místem zotavujícím.

Naši zdatní předkové milovali tak hřbitovy, že v samém městě je až do nedávna mívali, a tam při volné chvíli s láskou chodívali modlit se a rozmlouvat se svými drahými. Co nám v přítomné době sady v městě býti mají, to byly našim zbožným předkům hřbitovy, i bez těch ohromných nákladů, které na parky občané platit nyní musí. A proč? Poněvadž každý občan sám dobrovolně, nenuceně přispěl k okrase tehdejšího hřbitovuparku, s láskou okrášluje svůj hrůbek. A věru milými, útulnými musely hřbitovy tyto býti, jelikož všude, kamkoli se oko podívalo, mluvila láska a péče.

V naší pokročilé době přišli však někteří osvícenci k náhledům, problašovali hřbitov za s e m e n i š t ě všech epidemických nemocí. Jest tomu právě rok, co vypověděl p. V. Náprstek všem hřbitovům vojnu, chtěje horem pádem světu posloužit čilým příkladem celé matičky Prahy, odporoučeje v městské radě z brusu nové pohřbívání, — pálením mrtvol. Ale myslíme, že se tímto napálil již dosti sám, jelikož záležitost ta najednou utichla, a doufáme, že hlouposti takové se více p. Náprstek nedopustí. Mělo to vlastně býti útokem se strany zednářské na církve kat. — ale — bylo to směšné...

Pan Náprstek tehdáž docela zapomněl, že spolu dopouští se toho nejhrubšího útoku na lidskost, vůbec na jemnější přirozené pocity, a toho, „co se nedá obmatat“. Pan Náprstek tehdáž jednal s člověkem, jakoby prodával vola, nebo orangutanskou opici, kteráž jest všeho, co duši sluje, sice prosta, ačkoliv i v jisté míře májíc také cit — by jinak p. Náprstkovi za jeho lásku k bližnímu pořádně posvítila. Hlavní k tomuto návrhu pohnutka jej vedla ta, že hřbitovy jsou semenišťem všech epidemických nemocí. Lež to v pravdě pyramidální, jak níže dokážeme.

Snad se bude náš učenec p. Náprstek nad tím pozastavovati, dovolíme-li si tvrditi, že hřbitovní ovzduší na duši blahodárně působí, — tělu pak pramálo, snad pranic neškodí.

Předně jest dokázanou věcí o našich předcích, že o mnoho mohutnější a tělesně vyvinutější byli, nežli my. A právě tenkrát hřbitovy po celém městě roztroušeny byly, tak že by tehdejší obyvatelstvo škodlivými plyny (na které pan Náprstek poukazoval) ze hřbitovů vystupujícími, otráveno býti muselo. Avšak předkové naši se také ani smrti nebáli, poněvadž vždy v přátelství s Bohem žili. P. Náprstek a jeho přátelé jistě tolik zmužlosti nemají, any i hřbitovy jim nemilou upomínkou na smrt jsou. Domnělé plyny p. Náprstkem uvedené byly a-i smýšlenkou, jelikož hrobníci a strážníci by museli nejdříve domnělým otrávením co první oběti padnouti.

Konečně dokážeme p. Náprstkovi, že právě personál hřbitovů Olšanských nejzdravějším lidem jest, zdravější nežli bezpochyby on sám jest.

Když roku 1878 převzalo Píazské zastupitelstvo správu hřbitovů Olšan-
ských, ustanoven byl za správce p. Ant. Peřina, který až po dnešní den
v plném zdraví v Olšanech službu svoji koná. Za vrátné ustanoveni byli
téhož roku: Ant. Polner, a Jan Zikeš. Co dozorcové hřbitovu: pan František
Čejka, Frant. Magerle, Karel Rod, Ferd. Pavlis. O rok později přibráni byli:
p. Vavřinec Ševčík, a Ludvík Maretko.

Proto uvádíme jména těchto mužů, poněvadž ani jediný z těchto
po 11 a 10 letech službu nepřetržitě konajících nejen neze-
mřel, ale v neobyčejné síle tělesné a zdraví pevném službu až do dnešního
dne od rána do večera plní. Avšak dlužno poznamenati, že někteří z těchto
mužů při vstupu před 11 lety do této služby byli o mnoho slabší.

Na to zajisté p. Náprstek nepomyslel, že i z tohoto stanoviska lze
material pro pravdu sbírat i bezuzdná domýšlivost hradová i před sprostou
chudičkou, ale skutečnou chaloupkou pravdy ustoupiti musí.

A kdyby ještě miliony na miliony mrtvol v Olšanech pohřbeno bylo —
nevzejde ani v nejmenším ohrožení lidu žijícímu, by se nákazy z plynu mrtvol
vycházejících báti musel. O to již všemohoucnost Božská se starala, a na
tomto p. Náprstek mohl míti dosti.

Myslíme tudíž, že epidemie, na kterouž p. Náprstek sám trpí, a v okolí
svém se šířiti snaží — je mnohem nebezpečnější, jak pro něho samého, tak
pro jiné.

Křesťanský mrav, obyčej odvěký, jest takým pánům trnem v oku,
jelikož hlásá tam na hřbitově Kristus svým znamením kříže vítězství, nad
každým rovem se vznášející. — A právem se může báti p. Náprstek epidemie,
kterouž sobě namlouvá; neboť nepožívá útěchy, nepožívá slasti plynoucí z kříže
a víry živé.

Napadá nám, že by snad více pohnulo k mocnému následování obecnstva
ku spalování mrtvol, kdyby p. Náprstek ve své závěti ustanovil, že přeje sobě
po smrti spálen býti. Necht ustanoví, by v den jeho pohřbu postavena byla
hranice ze dříví, (pece u nás ještě nemáme) ať poleje se hodně petrolejem,
a za slavnostenského zpěvu smutečního necht položeny jsou drahé ostatky
jeho na tuto hořící hranici, a palmy na znamení vítězství buďtež vrhány za
hořící rakví. Jsme přesvědčeni, že by ohromné množství diváků z daleka
široka se přišlo na tento imposantní pohřeb dívat, a dosti pak možná, že
více sympatie a přízně by upalování mrtvol došlo.

Prozatím však vyčkejme my katolíci času a sledujme mezi obecnstvem,
buďto jak p. Náprstkovi laje, nebo jej velebí. My v zem a prach se obracet
chceme i na dale, a nikoliv ve škvarek, který by náhodou i každý vepř neboli
pes na něj přišel mohl sežrati. Taková pěkná památka jest toliko osvěcených
pánů důstojna.

V. D.

Důstojník na vinici Páně.

Když roku 1887. vyřkl vojenský lékař osudné slovíčko „tauglich,“ —
nestydím se za to — hořce jsem sobě o samotě zaplakal. Obklíčila duši mou
taková tesknost, takový smutek, že ten celý den jsem potom nestál jak ří-
káme — za nic.

A věru to nešťastné „tauglich“, rozhoduje často u mladíka o dráze
celého života, a štěstí i neštěstí přivodí sebou, dle toho, jak Bůh s ním ve
zkoušce životní naložiti hodlá. Leckterý mladík, vkročí na vojnu v nevinnosti
a nezkažených mravech, a po letech vrací se domů — co stará vyšeptalá
řetkvička, o kterouž ani sám ďábel nestojí.

První dni života vojenského, mladíka byt sebe chytřejšího, nadanějšího,
úplně omámí nebo zpitomí, tak že pohůnek, úředník, neučený, učený, na
stejném asi stupni duševní omráčenosti stojí.

Ale vždyť to milý čtenáři budeš vědět; ne-li z vlastní zkušenosti, tak z jiného; vojáci a vysloužilci jsou všude — k čemu to povídat — — — Půl léta uplynulo jako voda, a já — hajdy na vojnu. Rozumí se, že jsem podobně zpitomněl, jako každý jiný. Podobní jsme byli včeličkám, když při rojení hospodář zakuřuje úly, za hluku a třesků působený na starý plech a třepy, čímž úplně nově vyrojivší se včeličky jsou zmámeny, a hospodáři zůstanou pak věrny.

Teprve jsem poznal, co jest „společenský“ život. Obyčejně slyšíme o společnosti, a v novinách každou chvíli čteme o společenském životě, ale panečku, to není všechno nic, proti společenskému životu na vojně, aspoň za času mojí služby.

Spalo nás — rozumí se že ne v prachových peřinách, v politýrovaných postelích — 86 rekrutů v jednom prostranném sále po slamnicích, obyčejně z večera rozvlečených, kam kdo si jej přitáhl, a když jsme ulehli s roztřesenými údy, nastala obyčejně tak nenucená naturalní zábava, že každému poctivému člověku se hnala krev do hlavy, div studem a hanbou neshořel. Takové řeči o vécích těla, se mohou toliko na vysoké universitě p. prof. M. přednášet, nebo v kásárnách o nich rozprávěti vojáci — kteří snad — žáky nebo aspoň čtenáři byli znamenitých v tom ohledu spisů dotčeného učenice. O, jak milo by nám mnohým bývalo, kdybychom kdesi v chlívě mohli spát — neboť dobytek, ta nemá tvář, kdyby i řeči měla, styděla by se za podobné hovory.

Avšak vinu na tom vojna nenese, ale vychování, školy nedokonalé jsou toho neštěstí příčinou! A potom se my křesťané, katolíci nemáme dovolávati našich, podotýkám našich škol! Ať vstoupí ty páni z říšské rady v převleku prostého vojína do kasáren, — a brzy uvidíme, jak parou pracovatí budou směrem od pradávna Církví naznačeným, a dovolávati se lidskosti, dokud reformy na základě Desatera nedobudou!

Než nastojitel rosa nebeská nemůže více na žízni prahnoucí zemi a osení působiti, jako účinkovalo na mne, v tomto stavu poznání mého důstojníka, poručíka, co neohroženého katolíka!

Tento v kat. víře vzdělaný důstojník poznal tu bídu a neštěstí tak mnohých, ba přemnohých bohužel mladíků, a snažil se dle sil a vědomostí svých tomuto zlu odpomoci.

Velice rád bych ti jej, laskavý čtenáři, jmenoval, ale — snad bych mu škodil; beztoho pro svoje upřímné netajené náboženské přesvědčení nemůže se vyšinouti výše, vzdor svému pokročilejšímu stáří.

Šlechtnou povahu a snahu tohoto poručíka jsem teprve poznal, když držel s námi první školu.

Známo jistě každému, že mimo cvičení se ve zbrani jest také mnoho hodin školních, ve kterých vojínům vykládáno „Dienstreglama“ a „seine Pflicht und Schuldigkeit gegen die Oberen,“ o síle prachu, letu kulky, a mnoha jiných předmětů.

Kdykoliv přišel den na našeho poručíka, obral sobě vždy za látku důležitý a praktický předmět pojednávající i o tom nejposlednějším.

Pokusím se, co v živé paměti mé posud utkvělo, bych věrně naznačil, v jakém asi skladu snažil se svoje náboženské přesvědčení s povinností vojína sloučiti, a aby vědomí do duše vojáka vtiskl, že není hovádem ani opicí, což často na vojně slyšeti.

Vyskočiv sobě na hromadu slamníků, uschovám se mezi ně, bych ušel aspoň na chvíli oněm neřestným vtipům, které od rána do večera skorem neustále musí člověk slyšeti. Jest právě hodina školy. Ze všech děr a koutů hrnou se rekruti do velkého prostranného sálu, kde po lavicích, slamnicích a zemi se uvelebí celé množství nováčků. Někteří sem tam stojí. Po chvíli zavzní u dveří prvním stojícím vojákem poplašené „hapták“, po čemž všichni vyskočíme, jsouce okamžik vzpřímeni, a na povel vstoupivšího důstojníka opět usedne — kde může.

Poručík, jest vždycky usměvavé, dobromyslné tváře, která u každého vzbuzuje důvěru a raději na odpuštění — na odpuštění se tážeš? — inu ovšem; voják nepořáduje mrkne nebo šlápne a už — má manžety *) na krku.

„Kdo chce kouřit, může; kdo nemá, ať nechá býti,“ zažertuje poručík, a chvíli ještě otálí, čekaje až šumot utichne.

A nyní vážně, prostě řečí nestrojenou, tím více srdečnou, zahájí přednášku, ovšem v přednesu polo německém, jak my Češi rádi už ze zvyku německými slovy hovoříváme.

„Hoši, vy jste ještě mladým nezkušeným lidem, proto jest zapotřebí, abych s vámi upřímně pojednal o vás samých, abyste vlastně věděli, co jste a proč jste. Jistě mé tušení mne neklame, že někteří z vás s tou největší nechutí, ano s odporem povinnosti svojí vojenské zadost činíte. Vždyť to vyčtu z vašich očí! Spolu ale také pozoruji, že ten, který se tak mračí, jest i každému, kdo s ním obcuje, protivným, nesnášenlivým, a k tomu ku všemu veliký sobec, který nemyslí více nežli na sebe, na svoje břicho, zrovna asi jako to zvíře. Že povolán jest našim otcem, jeho Veličenstvem, aby bránil matičku svojí vlast, statky svých otců, matky, sestry, svojí vlastní rodnou zem v čas nebezpečí, — o tom ví asi tolik, jako od narození slepec o kráse tohoto světa. Jeho Veličenstvo starati se má o celou říši, o více spojených národů, aby bezpečni byli před lupem nepřítelovým, a za tou příčinou jste vojínové: ale takový člověk, buď nechce, nebo ani smyslu pro tuto vlasteneckou myšlenku nemá. Vy nepochopujete ani, jak vznešené jest povolání vojína, — vy si váš stav sami strpčujete, vy tvoříte z dobré, čestné, záslužné služby peklo sobě sami! Vypukne-li válka, — což nedopustí Bůh — jací to budete vojáci? Budete s nadšením krváceti a umíratí pro vlast, pro císaře? Proslavíte se skutky hrdinnými? Sotva. A žel, že nechcete dále mysletí, že nechcete pochopiti, k jak čestnému úkolu povolání jste! Přemýšlel jste již někdo, co hrdinu v seči dělá? Povím vám to. Kdo se smrti nebojí! A kdo se nebojí smrti? Ten, který za dobré s Bohem stojí. Valná většina vás neví co jest Bůh, a přece nesmrtelnost v sobě cítíte. Možná dosti, že hodina poplachu nastane, a vy budete postaveni před řady nepřátel. Tušiti musíte všichni, jak veliká nejistota o život ve válce jest. Kulky třeba co hustý déšť hvízdati budou kol uší vašich, a vy snad teprve potom procitnete z vaší lehkomyšlnosti, a vážněji mysletí budete na smrt. Ale bude to doba nemístná, a snad pozdě, než úplně procitnete.

Nemysli žádný z vás, že konám tím, co povídám, svojí povinnost, radím vám v této hodině co bratr, ana mne příležitost k tomu opravňuje. Přál bych si, aby z vás nebyla zvěř, ale počestní vojínové. Chci vzbuditi vědomí ve vás, že výše postaveni jste, než si myslíte.

Předně tedy, soudruzi, uvažte, proč jste vlastně na světě. Snad proto, abyste žili a umřeli, nebo zdechli jako to hovado? Nikoliv! Slyšte tedy. Proto jste stvořeni, abyste záslužně pracovali v tomto životě, a v š a k žítí nepřestali věčně! Rozumíte? Žítí máte, ale ne jako zvěř, nýbrž jako lidé. Proto vás Bůh stvořil, aby z vás udělal šťastné a blažené bytosti pro celou věčnost.

Oči a rozum vám přece povídají, jak velice vás musí někdo milovati, an celý svět v celé jeho kráse pro nás stvořil. A že to náhodou neb samo sebou se udělalo, může toliko blázen věřiti, anebo takové nesmysly mluvit.

Budete-li míti opravdové vědomí, že neustále nad vámi bdí Ten, Jehož svět, nebe i peklo, poslouchají pak mohou z vás jednou hrdinové býti, a vy šťastné a hrdé učiníte vaše představenstvo, ano i samého císaře. Pak zmizí onen zajecí strach o kůži, a vy s nadšením budete prolévati krev vaši — okáže-li se toho potřeba, by po věky jméno vaše v úctě po vlastech vyslovováno bylo, a odměnu obdrželi od Toho, v Něhož jste věřili, doufali a sklamáni nebyli! Budete-li v boji smrtelně zraněni, pak teprve

*) Železa to, ve kterých obyčejně v noci 6 hod. spoután od levé ruky k pravé noze, nebo naopak bývá.

síla a balsám z víry pocházející začne svoje zázračné účinky jeviti, a vy, když rty vaše již blednouti budou, přece v posledním zápalu líbatí obraz Ukřižovaného si horoucně přáti budete, a rty, neboli vůle vaše šeptati bude: „Milost, slitování, o Bože! Odevzdávám se do tvé vůle, a milerád umírám rány, jimiž za vlast a císaře jsem zbodán byl; propůjč mně toliko, abych v Tvé lásce umřel, jakož jsi pro spásu mou život dal.“ Totoť jsou slova knihy, kteráž hluboko utkvěla v paměti mé, an katoličtí vojínové hrdinsky umírajíce pro rány smrtelné takto volali.

Chcete-li i vy, hrdinami slouti a býti, pak Boba v srdci vašem nositi musíte, a zbabělost, sobství a zženštilost, což mnohých nejsmutnější stránkou, v sobě ukřižujete. — Předpokládám, že falešný stud, kdo slova má si k srdci připustil, jej klamati z počátku bude, an nebude sobě rady věděti, jak začíti. Kamarádi, netřeba vám, abyste ráno a večer klekajíce a ruce spínajíce, jak jste snad doma u dobré matky konali, se modlili; tuším jistotně, že byste klukovskému posměchu zlovolných vašich soudruhů neušli! Proto když se oblékáte a i k odpočinku kladete, modlete se v duchu, aby to žádný neznamenal. Na vojně při našich poměrech to jinak nejde. Budete-li tak s upřímným srdcem konati, jistě obklopí vás milost Boží, a pak bravě se všemu přiučíte. Čehož právě v přítomných dnech se vši přísností se na vás dožadujeme.“

Asi tak, a podobně mluvil se zápalem a srdečností poručík J. celou hodinu. Na mnohé to skutečně učinilo hluboký dojem, ale za hodinu, dvě, jako hrubou nohou rozšlápnutá pučící květina byl výsledek převahou surových mravů zničen. Nedostatek to vychování pevných charakterů.

Snažil se vzorný tento důstojník, seč síla jeho výmluvnosti, aby vchoval z těchto velkých dětí muže, — zdali padlo zrno do půdy kypré, úrodné — ví toliko Bůh sám, jelikož jeden druhému jsme se s tím upechlubili.

Že jsem byl naladěm, poznav naši nce v poručíku, jako bych terno vyhrál — můžeš si trpělivý čtenáři domysleti. Lásku sobě získal všech, poněvadž dobrotou, shovívavostí se lišil od ostatních důstojníků jako den od noci. —

Shledal jsem na něm také tu krásnou vlastnost, že se nešněroval do kabátku, jako — —

Podoben bylť důstojník náš sv. Vavřinci, an v času pokoje vedl boj statečný mečem sv. Kříže proti nepříteli lidstva, a takto dobýval vavřiny slávy nehynoucí, jsa perlou církve katolické, apoštolem Ježíše Krista.

V. D.

Hájení města Prahy proti Švédům.

(Dokončení.)

Sotva tři hodiny minuly, spustili Švédové střelbu novou, tím nebezpečnější, že Pražanům střelný prach docházel. Pracovalo se sice v prachárně pod Vyšehradem dnem i nocí, a zhotovený prach na kamnách všelijak sušili: ale kamž to stačilo? Nic tím méně své neoblomné důvěry neztráceli; ano nepřítel, jakkoli z dálí mocně střílel, přece, když se k osudným příkopům blížil, malomyslně sobě počínal. Nový, prudký útok Švédové učinili ve středu, dne 28. října, a zase odrazení jsou.

Na to v neděli ráno, dne 1. listopadu, jenž jest památce všech Svatých zasvěcen, přijde posel od koňské brány, poslaný od plukovníka Götze, a zvěstuje generalovi Koutimu, řka: „Pozorovali jsme v noci, že Švédové z vinice Alsterlovic všechny své kusy odváželi pryč, a pomalu z postů svých se tratí.“

Sotva domluvil posel tento, přijdou dva dragounové z Vyšehradu, zvěstující: „Byli jsme v noci na své objížďce až blízko ležení Švédův, i viděli jsme, že kusy přímo k židovské peci a při nich mnoho vozů odvážejí; kdyby více kamarádů našich tu s námi bylo, neodpustili bychom jim.“

Tato obojí zpráva došla, když se sotva rozednívalo. I netrvalo dlouho, vzkazovali hlásni s věže staroměstské, s týnské i také od sv. Jindřicha: „Viděli jsme včera k večeru a pořád dnes ráno množství vozů krytých, spižních a vojenských jako od Prahy odjížděti; item kusy u Libně přes most převážeti a na Malou Stranu táhnouti.“

Ještě ani nedomluvili všickni poslové tito, spustí silná střelba se šibeničního vrchu, a nové těžké koule na Prahu lítají. I podivili se všickni, co by to znamenalo? Buď onen odchod, buď tato střelba jest klam a leš. Na obojí případ budme opatrní.

Po patnácté ráně umlkla střelba. Okolo deváté hodiny se vrátí hlídky, od generala Kontiho k Volšanům vyslané a zvěstují: „Viděli jsme generaly švédské Karla Gustava a Wittenberga s celou armádou a s kusy přes pole Vysočanské a Hloubětnské k Brandejsu táhnouti a Königsmarku s lidem svým na Malou Stranu pospíchat.“

K jedenácté hodině se vrátila jiná jízda naše, od generala Kontiho i od velitelů Turka a Kavky pro lepší jistotu vyslaná, aby, co si nepřítel počíná, vyzvěděla: i přinesli nové jistě zprávy, „že nepřítel přímo k Brandejsu svůj marš vede!“

To bylo na den Všech milých Svatých v jedenácté hodin dopoledne. Tu zazní všechny zvony všech kostelů pražských, s radostnou tváří vystoupí general Konti, velitelé Turek a Kavka na ulici a před nesčítným zástupem všeho lidu provolávají: „Viktoria! Viktoria! nepřítel odešel, Praha jest našel!“

Všecken zástup, radostí jako opojen, po všech ulicích vykřikuje: „Viktoria! Praha zvítězila!“

A v tu chvíli zazní volání nové, od generala Kontiho a od velitelů Turka a Kavky přikázané: „Do kostelů! do kostelů! po všech kostelích se bude zpívati Te Deum laudamus!“ I hruuli se všickni do kostelů a nepřestávali Pánu Bohu všemohoucímu za vysvobození od tak mocného a zlostného nepřitele, největší také Rodičce Boží Panně Marii a svatým Patronům země České děkovati.

Odpoledne konány ve všech kostelích slavné nešpory a po nešporách, když generál Konti se byl přesvědčil, že nikde žádného úskoku nepřátelského není se obávati, dovoleno obyvatelům Pražským, ven za město, do ležení nepřátelského, na vinice i do podzemních zákopů nepřátelských, kamkoli libo, se podívati; posláni též poslové k císaři pánu a na všechny strany, zvěstujíce radostnou novinu, jak šťastně se Praha proti Švédům ubránila.

Jaké odpovědi se všech stran a zvláště od císaře Ferdinanda III, došly, a jaké odměny a vzácné výsady měšťanům a studentům uděleány jsou. tuto pominouti musíme, ale zamlčet nesmíme, jaké díky a jakou památku magistrátové Starého i Nového Města Prahy ustanovili.

Uvažující měšťané všickni, jaké velemocné ochrany Boží při dlouhotrvalém a záhubném obléhání nepřátelském byli obdrželi, a že by bez takové ochrany oni sami a všechna pokolení budoucí největších strastí a snad i dokonalé záhuby zakusili: učinili slavný a svatý slib, a sebe i své budoucí takovým slibem Bohu zavázali, že „oba magistrátové, to jest Starého i Nového Města se všemi úředníky a se starosty všech pořádků řemeslných na památku věčnou na den Všech Svatých zpověď svatou a přijímání Velebné Svatosti, a sice Staroměstští v kostele tejském, Novoměstští u sv. Jindřicha slaviti chtějí a budou.“

Mila bývala Maria Panna Čechům,
Milá budou Češi Marii Panně.

* * *

Zlatý mír po krvavé dlouhé válce byl konečně uzavřen, ačkoli Švédové Malou Stranu Prahy neopustili, dokud od císaře jim nebude dlužný žold vyplacen. Pro tyže Švédy nebyl zemský sněm roku 1649. v Praze držán, nýbrž v Českých Budějovicích, kdežto shromáždění stavové toto slavné snešení o katolickém náboženství učinili a Jeho císařské Milosti podali:

„A poněvadž stavové království Českého na milostivé Jeho Milosti císařské a královské vyhledávání tímto svolením daní a kontribucí opět, co jim nejvýš možná bylo, učinili i napotom dále při Jeho Milosti ve všech nastalých potřebách s hotovým vynaložením statků i hrdel svých v stále nezměnitelné věrnosti setrvati chtějí a se zakazují: protož jsou také té ponížené naděje a na to se cele ubezpečují, že Jeho Milost císařská a královská je v nejmilostivější mocné a skutečné ochraně své mlti, obzvláště pak nad starožitným, pravým, samým spasitelným svatým katolickým náboženstvím římským, jakožto nej přednějšíma hlavním základním a gruntovním tohoto království privilegio, v kterémž oni stavové dle rozdílných učiněných, upřímných a horlivých kontestací a přípo-vědí svých bez proměny živi býti i umříti hotovi jsou, bez ohledu na jakékoli jiné přímluvy dle královské povinnosti své a vykonané přísahy ruku ochrannou držetí ráčí.“ V Budějovicích, dne 2. října 1649.

Podobné snešení opakovali Stavové, v katolické víře utvrzeni a v mariánské Družině moudře seřaděni na sněmích budoucích let, ano když zpozo-rovali, že někteří královští úředníci toho nedbají aneb některé vrchnosti na svém panství protestantských pastorů přechovávají a o svého poddaného lidu obrácení malou starost mají: nemeškali u císaře a krále svého Ferdinanda III. rázně proti takové liknavosti zakročiti. Císaři Ferdinandovi, kterýž sám byl spolusodal mariánské Družiny české, nebyla taková ostrá adresa nic nemilá, i zakročil nedbaje na žádné přímluvy kurfiršta saského.

Zemský sněm český vzal dílo úplného návratu k Církvi katolické, — jak dalece vrchnostem světským to náleželo, — sám do rukou, naznačil veřejně ty kraje, v kterých se mnoho protestantů zdržuje, přikázal tamním vrchnostem, by povolaly katolické missionáře a opatřily katolické faráře, jinak že na jejich útraty sám sněm tak učiní a ještě nad to jim těžkou peněžitou pokutu uloží. Tak bylo na panstvích Náchodě, Opočně, Rychnově, v Semilech, Branné, Friedlandě, Liberci, Rumburku, Slukenavě, Hanšpachu. Pánové na těchto panstvích, jsouce veskrz horliví katolíci, těžko to nesli, že tak na veřejném sněmu vyjmenování byli, jelikož jsouce obristové a generálové při vojsku císařském, ustavičně za císaře a za vlast bojovali a nejsouce doma, ani nevěděli, že náboženství katolické malé pokroky učinilo. Nyní pak když válka přestala a oni na panství sídleli, sami bez dlouhého otálení pořádek zjednali, a jako všude tak i zde zakusili duchovní správcové a missionáři, že když neměli žádné podpory v lidu, veškeré práce jejich zdlouhavé byly, ale kde kvetlo nějaké náboženské bratrstvo, třetí Řád nebo mariánská Družina: veškeré obtíže snadně se odstranily.

Sen, osud a skutečnost.

Napsal Ant. Plaček.

(Pokračování.)

Polekanému pocestnému vystoupily studené krůpěje potu na čele, vlasy se mu zježily a on se modlil, jak mohl. Konečně nabyl odvahy a zvolal: „Rci, kdo jsi a co žádáš!“ Příšera odpověděla hrobovým hlasem: „Již tři léta takto bloudím; byv na cestě temnotou noční překvapen zašel sem do této krčmy a přenocoval v této podstřešní komůrce. Když jsem usnul zavraždila mne hospodská, lákána jsouc mým jménem, jež jsem při sobě měl, vrazivši mi dýku do prsou. Klenoty a skvosty uloupené zahrabala hluboko v lese, nedaleko odtud. Nabuď myslí, vstaň a dovedu tě tam, bys kopati mohl a nalezna klenoty, si je podržeti mohl. Napotom volej hlasitě o spravedlnost, aby bezbožná vražedlnice potrestána byla a duch můj konečně po-

koje došel. Když se kostra moje pod touto podlahou najde, postarej se o to, aby v posvěcené zemi ležela.“ Duch umkl. Cizinec nabyl kuráže a skočiv z postele následoval příšeru. Šli přes nahnílé schody dolů, přes dlouhou chodbu, jejíž zdi na polo rozbořené a břečtanem porostlé byly, a dostali se tak do hlubokého lesa.

Zde zůstal duch státi a zmizel v plameni. Užasnut stál zde cizinec a nevěda si rady, hledal jakési znamení na upamatování, aby zde ve dne kopati mohl, ale nadarmo. Co měl počítí? Tma byla jako v pytli, úzkost se ho zmocnila, zaprášil do bot a neběže daleko, brzo se uarazil do oka o kmen v lese — tu však se probudil a seznal, že stéblo slámy oka jeho se dotknulo a on — doma v posteli že leží. —

Jistý muž navštívil italské Benátky. Zde se mu zdálo, že jej lev, jenž z mramoru vytesaný před kostelem stojí, do ruky kousl. Probudiv se zasmál se tomuto snu a jda toho dne okolo kostela, zašel si ke lvu a položil ruku svou v jeho tlamu, pravil: „No, kousni!“ Ačkoliv jej lev nekousl, přece cítil od toho okamžení bolest takovou, že hned ruku z tlamy vytáhl. Štír se byl uhnízdil v tlamě lvově a uštknul jej. — Štěstí pro něho, že měl u sebe štírový olej, sice by byl odvážlivost svoji životem zaplatil.

Sny jsou pouhá bujná fantasie ducha našeho a věřiti se jim nemá, neb staré přísloví praví: „Starý snář — starý hář!“ Písmo svaté sny odsuzuje, neboť v knize Sirach v kapitole 32. praví, že se toliko blázní na sny spolehají a je vychvalujou. Kdo snu věří, stínu že se chytá a vítr lapati chce. Sny že už mnoho lidí oklamaly a důvěřující se v ně mnohdy na bezcestí přivedly. —

III.

„V Žirovnici u Počátků skončil dne 21. října 31letý železniční dělník Josef Rubín život svůj strašným způsobem. Stěsnal si do říst dynamitovou patronu, již pak zapálil a v okamžení na to byl na kusy roztrhán; vedl život spustlý. —

Ve Fridlandě spadl dne 28. října tříletý hoch hospodáře Josefa Kaulfersche s lavice u kamen do škopku vřelou vodou naplněného, při čemž se tak silně opařil, že druhého dne zemřel. —

Při bouři, která v noci na den 1. listopadu na západním pobřeží Italie náhle a s největší prudkostí burácela, rozkotala se mezi jinými též dalmatská loď „Formicos,“ při čemž její majitel Martinolič z ostrova Hvaru a její kapitán Gladulič utonuli. Dceru prvního a šest námořníků zachránili.“ —

Tak četl z novin v hostinci „u Linhartů“ na hlavním náměstí v Pacově švitořivý soused Křečán, hostům sedícím kol velkého čtverhranného stolu a bavícím se čerstvým inokem chmelovým.

„Eh, byl to jejich osud,“ odvětila paní hostinská, otáčeje se hbitě po nalévárně a obsluhujíc hosty. „Osudu svému nikdo neujde a co je komu souzeno, splní se na něm dojista, ať jest to již dnes, nebo zítra. Vyhýbání je jest marné, neb co se státi má, vůle lidská nepřemůže.“

„Mýlíte se, paničko,“ odpověděl můj soused, ctihodný mistr kožešnický, Sylvestr Drbal. „Rubín ze Žirovnice, vedl život bohapustý a rozum svůj utápěl v kořalce. Kořalka a nikoliv osud přivedila mu smrt. Co se týče chlapce tříletého, který do škopku s vařící vodou spadl, podotýkám, že smrt jeho zavinila neopatrnost rodičův a že se přihodilo při mořské bouři v Itálii neštěstí, inu, Bože, to se přihází každodenně. Mlynáře souží suchý kašel, bohače a břichopáska suché lámání a plavec málokterý zemře na svém loži, neboť voda nemá trámů; to již nese jejich povolání a osud nemá s tím pranic co dělati. Mluvte si co chcete, já v osud nevěřím a basta.“ A jako na doklad slov svých napil se notně ze sklenice před ním stojící.

Občan Schuster, mistr truhlářský, jenž vedle mne seděl, zakroutil hlavou, pošimral se za uchem a pravil: „Dovolte, sousede, že se míším v hovor. Též i já nerad věřím v něco napřed, nežli se to stalo, ale nabyt jsem mnohé třeba malicherné a nepatrné zkušenosti, že mnohý přece osudu svému ne-

ujde. Budete mítí zajisté ještě v dobré paměti, že vám děd neb bába vypravovali o zdejší klášterě bo-ých Karmelitánů. I já chovám nějakou vzpomínku na dobu, kdy se klášterní kostel stavěl. Velebná budova vznášela se dohotovená k nebesům a jen ještě jeden dělník ve štítu v závratné výši něco upravoval. V tom mu sklouzla noha, a ubožák letěl střemhlav s výše závratné. Strašný výkřik! Pak nastalo hluboké ticho přerušené toliko těžkým dechem užaslých diváků. Konečně malý, velký, vše hrne se k osudnému místu, kde nešťastník natažený ležel. „No ten bude na kaši,“ zvolal jeden a „Bůh buď duši jeho milostiv,“ rozkřikl se druhý. Když se však k nešťastníku přiblížili, sbíral se právě tento ze země a jako by se pranic nebylo přihodilo, oprašoval si kabát.

Nerozvážil bláhovec, že jej ruka Páně ochránila a počal vychloubavě žvas:ati, kterak šikovně to zařídil, aby na měkko padl.

Vylezl opět na lešení a dokončil, ač sobě již opatrněji počínal, svoji práci. Právě v tomto hostinci sedělo tenkrát, jako dnes večer, několik občanů, by sobě po denním lopocení u džbánečku pěkné chmeloviny poodechli. Hostinec tento patřil jistěmu Hovrovi, hodnému to muži. Dělníci na kostelní budově klášterní pracující byli většinou cizinci, ba i z Itálie zde kameníci a zedníci pracovali, jakž o tom jejich potomci, kteří v Pacově pozůstali, svědčí.

(Jsou to rodiny Karabelů a De Paulů.) Sem tedy chodili dělníci jíst a přenocovat a byli vždy lacino a dobře obslouženi. Dělník, jehož byla odpodně osudná nehoda potkala, byl též mezi nimi. Povečeřel a natáhl se pohodlně u kamen na lavici a počal dřímati. Konečně usnul. Můj děd byl právě přítomen a upozornil hospodského Hovra na dělníka, žádaje jej, aby mu někde ustlal jinde. Mohl by prý lehce spadnouti s lavice a porouchati se. Hostinský Hovr přistoupil k dělníkovi a zbudiv jej, domlouval mu, aby si šel lehnout, že má odestláno.

„Eh, mně se zde výborně leží, a o to, že bych snad mohl spadnout a se potlouci, nemějte pražádnou starost. Spadl jsem dnes s větší výše nežli z lavice 12 palců vysoké a držel jsem se tak šikovně, že se mu přanic nestalo. A jako na doklad vstal, vyňal z kapsy měřítko a měřil výšku lavice; pak si opět lehl a za několik okamžiků chrápal, jako by byl pět neděl nespál.

Přítomní se bavili hovorem a zapomněli na spícího dělníka, až je nějaký šramot jako by někdo byl s lavice spadl, opět naň upozornil. Můj děd vyskočil a běžel ke kamnům. Zde ležel na zemi oven dělník, ani sebou nehýbaje. Spadl a zlámal si vaz. — Je to osud, náhoda nebo neštěstí? Sudte sami.“

Mínění bylo rozdílné.

Paní hostinská mínila, že to byl jeho osud, a pakli tedy svoji šikovnost při pádu ze závratné výše dokázal a osudu se opřel, musil usnouti, a ač byl varován, spadl s lavice, zabil se pádem s výše přec, ať již byla výška sobe nepatrnější.

Jiný opět tvrdil, že je to pouhá náhoda a t. d.

Tu pravil Schuster: „Počkejte, pánové, povím vám ještě jednu událost, která mne velice dojala. Opravoval jsem právě hlavní oltář v kostele ve Velké Chyšce. Pan farář, důstojný pán P. V. H. . . , vešel do kostela, když jsem právě na žebříku stoje, něco u stropu upevňoval.

„Pan farář, jak mile mne spatřil, pravil: „Mistře, dejte si pozor, abyste nespád, dělejte opatrně.“

„Prosím, Velebnosti, nebojím se, jsem na výšku zvyklý,“ odvětil jsem uctivě.

„Inu, kdyby to byl váš osud, spadnete přec,“ pokračoval důstojný pán v rozmluvě.

„Osud, Velebnosti? V ten nevěřím. Myslím, když je člověk dosti opatrným, že se mu ani vlas s hlavy neztratí.“

„Jen si myslete. Jest něco, co se osudu jako vejce vejci podobá, jaké tomu mám jméno dát, nevím. Slyšte: Když jsem studoval, měl jsem sou-

druha jež jsem nade vše miloval. S ním jsem sdílel veškeré radosti i strasti, bol i zármutek. Nemohli jsme jeden bez druhého téměř ani dýchat. Bydleli jsme společně, a šel-li jeden domů na svátky, doprovázel jej zajisté druhý a tak jsme střídavě trávili svátky buď u mých ueb u jeho rodičů.

Na prázdniny jsme jeli též společně, střídajíce se. První čtyři neděle jsem byl obyčejně doma, kamž mě věrný soudruh následoval, kdežto ostatní čas jsme v Z v rodišti jeho strávili. Právě jsme přijeli do Z Vitání a objímání se se starými známými nebralo konce. Rodiče se nemohli syna svého již dočkat, a i já byl toužebně očekáván. Čas jsme trávili velmi příjemně. Nejzamilovanějším místěčkem naším byl blízký, as čtvrt hodiny cesty vzdálený háj, na jehož úpatí se rozkládaly panské louky, jež bublavý potůček dělil ve dvě nestejně polovice. Tmavozelený koberec rozkládající se po rovných lukách lahodil velice zraku mému; zde jsme básnili, zpívali, šermovali, ryby chytali a stříleli do terče s panským myslivcem Horákem, který bydlel v nedaleké myslivně a též panské pivo čepoval. Hajem vinula se jako had pěkně upravená silnice, a málokdy se stalo, že by bývala myslivna opuštěnou. Hostů bylo vždy dosti. Malebný zevnějšek myslivny a celého okolí, lákal již zdaleka zemdleného chodce, a i sousedé z blízkých Z zavítali velmi často pod stinné loubí přívětivé myslivny.

Bylo po obědě. Slunce vysílalo své paprsky na bedra unavených pocestných a my hledající stinný chlad, zašli jsme v listnatý háj. Vyhlídli jsme si krásné místěčko a ulebedili se do kyprého, tmavozeleného mechu. Odtud rozkládala se čarokrásná vyhlídka na zelené louky, na stříbrný potůček, jakož i na zříceniny hradu, jež byl valečník Žižka dobyl a zapalil.

„Vojto, vidíš tamto člověka, jak chvatně se ubírá k potoku. Ten si jde pro smrt. Hleď, jak se z něho jen leje. Jakmile se svlékne a do vody skročí, jest po něm veta. Utopí se, znám to.“

Vyskočil jsem hbitě ze země a zvolám: „Václave, tomu musíme zabrániti, stůj co stůj,“ a nečekaje na odpověď uhaněl jsem dolů k potoku. Václav utíkal za mnou. Právě jsem doběhl k břehu, když se cizinec, mladík v nejlepších letech, chystal do vody skočiti. „Hahooó!“ volám, „cizínče, počkejte!“

V tom se Václav přizene a uchopiv mladíka za rámě, zvolal: „Co to zamýšlíte, chcete se utopit?“

„Nikoliv,“ odvětil mladík, „chci se toliko vykoupati a drobet schladiti. Jest takové vedro, že trochu občerstvení a ochlazení nebude škoditi. Nechte mne, jsem velmi zemdlen a potřebuji občerstvení.“ (Pokrač.)

Aby mu bylo lépe.

Povídka z dob soukenických.

I.

Znali jste je, ty postavy staročeské, plným vousem zarostlé, ve všední den sice olejem a všelikými barvami napuštěné — ale ve svátek za to tím úpravněji vystrojené, vedoucí obyčejně všecku svoji rodinu po službách božích do boží přírody — a pak na pivo — a zde plno vtipů a veselí! To bývali naši soukeníci. Bývali snad příliš bujni, za to jsou nyní tím krotčí! Místo plného vousu nosí některý jen chudičkový knír pod nosem, některý pak jenom pod bradou chumáček vousů. Zamazání jsou nejen ve všední den — ale na mnoze také ve svátek, a to nikoli olejem a barvami, ale ošklivými chlupy a prachem, který po fabrikách na houně lítá . . . Jestliže prvé mívali v neděli šat jako páni — jsou nyní rádi, mohou-li aspoň mezi lidmi vyjít, to jest nemají-li kabátu rozedraného. A na pivo? smích? A veselost? Jen se na ně podívejte, když jdou z fabriky páně Rosendufovy! Některý se mračí, jako obloha před bouří, některý hledí tak, jako by již byl bez citu — pouze ně-

který hvízdá nějakou písničku . . . „Bývali soukeníci,“ povzdychne si mnohý mezi nimi, a to obyčejně takový, kterému již jiní usedlo na hlavu a stáří sehnulo páteř, „bývali — ale teď jsou jen otroci. Hněte se, můžete-li, jděte jinam do práce, přijmou-li vás, zastavte práci a vynuťte si větší mzdu — a zhyne vás hladem!“ Nepamatovali staří soukeníci, že není stálé léto — ale vyčkejme to nynějším, kteří za to nemohou!

Mistr Němec zrovna narazil novou cívku do člunku a jal se znova přeshlapovati s podnožky na podnožku podle taktu. Bidlo přiráželo nit za nití, a kostka za kostkou přirůstala na dle. Slunce pěkně svítilo. Mohly bít tak tři hodiny. Ba již byly na věži za domkem. Domek stál pod kopcem, na kterém uprostřed hřbitova k nebi se vypínal Mariánský chrám.

Sotva odbily tři — již tu po ulici živěji. Hrnou se děti ze školy: jeden rychleji, druhý pomaleji, a za nimi holky, některá plna smíchu, jiná ještě slzy v očích, podle toho, jak ve škole došly pochvaly, nebo hany. Od ostatních stranou jdou dvě děti: Jedenáctiletý Tomáš a šestiletá Mařenka Němcová. Jsou to děti mistra Němce. Tomáš vykračuje dosti rychle, Mařenka se ho drží pevně a jen chvilkami prosí: „Tomáši, pomalu!“

Došli domů. „Pochválen buď P. J. Kr.! Pan učitel Chvála vzkazuje, že se přijde podívat na kanárky a na hodiny!“

„Kdy přijde?“

„Povídal, že hnedle! Tatínku, já půjdu k potoku!“

„Jdi, a vezmi Mařenku sebou!“

„Nepřišla ještě maminka z lesa?“

„Nepřišla!“

„To půjdeme radši mamince naproti.“

„Jděte — ale pomalu!“

A šli. Tatínek podle té rozprávky nebyl od řečí, ale za to tím více myslil. Viděl, že Tomášek roste — přemýšlel, co s ním, a nevěděl si posud rady. Soukeničina hyne — to pozoroval — jiná řemesla se mu také nelíbila . . . Ještě zámečnictví — povíдали, že zámečníci, kteří dovedou pracovat při párních strojích pro železnice, mnoho vydělají.

„Dále!“ zavolal mistr, nechal stavu — a vyskočil ven, oprašuje si ruce a hlavu, jakmile uslyšel klepatí.

Vešel pan učitel Chvála. Jméno jeho mu dobře náleželo, aspoň Tomášek si ho nemohl vynachváliti. Byl mladý, ale dobře dovedl vésti nejen mládež, ale také raditi starým. Jeho modré oko zářilo dobrotou, čelo, věnčeno hustým vlasem, i když hněv se na něm rozhostil, zůstávalo hladkým. Nosil plný vous — a proto se i rozpustilci trochu báli, více, nežli pana učitele řídícího Hrdého, který byl oholen stále, jako nějaký velebníček.

Pan učitel usedl, prohlédnuv si kanárky, i hodiny složité, které mistr Němec nedávno koupil a sice jako veteš, a které nyní do pořádku přivedl, že pěkně šly, prohlednuv také dílo, pravil:

„Jdu ještě pro něco jiného. Váš Tomášek mi dělá radost! To je žák! Paměť má, rozum bystrý, rád čte, nehraje si ve škole nikdy, ba i mapy zuá, jako nějaký inženýr. Škoda by ho bylo s učením strhovat!“

„A co s ním, pane učiteli? Vychodí školu — a musí na řemeslo. Jen o to se mi jedná, na které!“

„I na žádné, mistře, na žádné! Taková hlava! Vidíte, že řemesla upadají! Nebude mít při žádném dobře. A pak myslím, nebude při žádném ani spokojen. Co je tohle?“ — otočil se k oknu, kde mezi rámy stál malý oltář se soškou sv. Jana Nep. a před oltářem panák oblečený jako kněz k oltáři jdoucí.

„To je Tomášková hra! Ráno jak doministruje, příběhne a slouží sám mši sv. — ale místo sebe — pohybuje tím panáčkem. Mluví za něho, zpívá za celý kůr — a když odslouží, jde do školy!“

„Tady vidíte, že není k řemeslu! Co se mu tak zabralo do duše, toho bude těžko od něho vzít. Dejte ho do latinských škol! Radím vám to upřímně! Nebudete toho litovat!“

„Ale, co vám to připadá, pane učiteli!“

„Že na vás pošlu velebného pána! Ten mluví právě tak, jako já o tom hošíkovi!“

„Ale na latinské školy jsem přece příliš chudý. Považte, co tu je výloh! Strava, šaty, knihy . . 12 zl. měsíčně je málo, a kde je vezmu! Kdyby řemeslo tak šlo, jak chodívalo! Míval jsem sám tovaryše, pracoval jsem na dvou stavech, sukna se odvážela pěkuš do Jihlavy pro vojenského skladiště. Později — také dobře to šlo, i když tu komisi práci dostali fabrikanti. Proдали jsme dosti na trzích. Ale i o to jsme přišli. Na trhu neprodáme, nežli hrubší a lacinější sukno — a z toho nezbude výdělku mnoho! Když jsem ani prve nepřihospodařil — a nebýval jsem tak bujný, jako bohatší mistři, kterak nyní si mám takové břemeno uložit. A s těmi dětskými hrami? Můj Bože, kdyby to již bylo znamením, co z člověka bude a má být, to bych také musil být dnes knězem a ne otcem rodiny!“

„Kterak to?“ vyzvídal pan učitel.

„Byl jsem sirotek. Byli mi čtyry léta, když jsem přišel úplně do cizích rukou. Dej jí Pán Bůh nebe! Moje pěstounka byla hodná osoba. Byla mi druhou matkou. Můj starší bratr — však také již zemřel, byl v učení rok za rok — ale proto přece mi často ubližoval; přicházel si totiž k nám o kousek chleba, o trochu brambor, krapet polívky, a kde mohl, uhodil mne snad proto, že se máme lépe, nežli on při svém učednickém verpánku. A já se měl dobře! V létě jsem byl stále knězem. Kostel — byla naše kolna. Kde jaký obrázek jsem tam nalepil, oltář udělal z několika prkének — hochy svolal, a byla procesí, byly mše sv., požehnání — všechno! Jen pohřby jsme nedělali — neuměli jsme ty modlitby a Miserere! I šaty kněžské z papíru, i korouhve jsme měli. Jednou jsme také docela vážně uspořádali procesí! Dlouho nepršelo — všechno bylo sprahlé — my hoši neustále slyšeli, že bude zle, babička Baltazarová, moje pěstounka, povídala: „Hochu, modli se, aby dal Pánbůh déšť!“ Udělali jsme slavný, prosebný průvod, sezvali kde jakého hochu — a všickni jsme zpívali a modlili se za déšť — až se lidé zastavovali a mnohý zaplakal. Potom skutečně se dalo do deště. Pamatuji se na to jako dnes. Mezi naším procesím bylo jasno — a po něm, sotva jsme vešli do svého kostela — strhl se vítr, obloha se zastřela — a za chvíli bez bouřky a blesku — úrodný déšť. — A přece jsem se nestal knězem! Dali mne do učení k soukeníkovi, zkusil jsem dosti, prošel jsem kus světa, nasbíral zkušenosti — a jsem soukeníkem!“

„Ovšem, ovšem! Když nikoho nebylo, kdoby vám byl k tomu pomohl! Ale já vím, že vy byste dobře to provedl, aby Tomášek mohl do škol! Počítejte, co byste dal od učení, na šaty pro hochu, kdybyste ho dal na řemeslo, a také je to pár zlatých!“

„Je — ale přece mnohem méně, nežli na studie by bylo třeba!“

„Pak dostanete vysvědčení nemajetnosti, hoch na to obdrží leckterou úlevu, knihy, ba i podpory peněžité, hodiny s jinými studenty, a bude-li hodný, třebas i stipendium ročních pár zlatých!“

„To je všechno hezké — ale nejisté!“

„Sázím nevím co, že jisté! On se bude učit! Tomášek bude hodný student, a já myslím, že bude jednou mojí a vaší radostí a pýchou!“

„Nu tedy, pane učiteli. rozmyslím si to ještě, vyspím se na to, pomodlím se o dobré vnuknutí!“

„Tak je to dobře, mistře!“

Povídali ještě sem tam — a pan učitel odešel. Zase zní v taktu rachot člunku a klapot bidla, aby se dohonilo, co za rozmluvy bylo zameškáno. Mistrová přišla z lesa. Složila chrastí na hromadu do kolny, vysypala pár brambor nových s pole přinesených do truhlíku, pak sedla k sukadlu a soukula na prázdné civky nový útek. Tomášek a Mařenka obírali věnec borůvek a z obraných větviček dělal Tomáš zahrádku: zapichoval je do štěrbin v podlaze. Mařenka tam položila svou pannu, že „bude na zahrádce hajat!“

Bylo do soumraku тихо — jenom stav provozoval svoji hudbu jednotvárnou a unavující. Za soumraku nechal Němec tkaní, šel nasekat trochu dříví, aby nebylo třeba stále jen chrastí klásti na oheň, a pak si venku sedl na práh.

Krásný večer! Mlýny nedalekého amerikánu klapaly, potok asi třicet krokův od domku šveholil kamínkům zvěsti z hořejších krajín, olše ani lístkem nehnuly — a juko nějakého anděla oko jasné hleděla sem večernice nad záplavou uhasínajících červánků.

Kterak neměly tu se sblížit všechny čtyry duše rodiny Němcovy? Obě děti běhaly od domku ke plotu zahrádky, Němcová stála ve dveřích, mistr seděl blíže jejích nohou.

„Maminko“, povídá Mařenka, „Tomáš povídal, že mne už do školy nebude vodit!“

„Proč bych tě vodil! Však tam trefíš!“

„Ať si trefím! Ale nedosáhnou na kliku. Musíš mi otevřít. Dneska mi, maminko, otevřel tak čerstvě, hned jsem ležela za kamny ve škole — jako nic! Děti se mi smály, a Karel tetin nejvíc, a je zatím takový hloupý — jeje — ani neumí udělati křížek, ani neví, kolik je pánů Bohů. A on se mi smál, ten hloupý.“

„Tomáši, pojď sem“, povídá otec.

„Pověz mi, čím bys se rád učil?“

„Já? Já?“ zajíkal se Tomáš. Tušil asi, že nyní je nějaká rozhodná chvíle. „Já nevím!“

„Proč nevíš?“

„Já bych nerad se učil. Já bych rád študoval, jako Svobodů!“

„Poslouchej! Když jsem já byl malý, nikdo se mne na to neptal! Dali mne učiti soukeníkem a řekli: Budeš poslouchati! Pakli ne, uvidíš. Mého bratra Vojtěcha dali učiti ševcovině — a také musil poslouchati. Strýc Vojtěch měl dvě děti — Tonda a Karla, znáš je! Víš, co se sta'o se strýcem tvým, a víš, kterak Tonda se vyučil truhlářem — a maminka mu ani nemohla nic přidati. Co bude z Karla, kdo ví! Neumí mluvit! Je jako Tatar. Takový nechci, abys byl. Rád bych ti pomohl, aby ti bylo lépe, nežli se daří mně, ale také bych byl rád, abys to jednou uznal. Nevím ještě, bude-li moci býti, abys študoval, ale budu se o to starati.“

„Pojďte děti k večeři!“

A vstal — a šel k večeři. Matka Němcová hleděla starostlivě, proč mistr dnes tak důrazně mluvil, ba lekala se, že chce Tomáška dáti na studie. Při večeři se dověděla, co pan učitel Chvála mluvil, co radil, dověděla se také, že mistr je skoro nakloněn té myšlénce, jen že teprve rozmýšlí, počítá, co a kterak do toho.

Namítala, jaké to budou starosti, bála se, zdali se dočkají konce toho studování, počítala, na kněze 12 let, na učitele skoro 8 let, a jim oběma je již padesát let.

„Inu, děj se vůle boží!“ — vzdychla si, a večer déle se modlila, hledíc nahoru oknem, ke kostelíčku. Zdálo se jí potom, kterak vidí syna velikého — u oltáře Rodičky Boží, a slyší jeho „Gloria!“

Ale zdálo se jí to až skoro k ránu, protože dlouho a dlouho tu noc nemohla usnouti.

Také mistr Němec dlouho jen se převaloval, rozmýšleje a počítaje, kterak nejlépe by udělal se synem. Konečně usínal, konečně klížily se mu oči spánkem dobrodějným.

„Já budu studovati, budu knězem,“ povídal o tom ze spaní malý Tomáš, „a tatínek půjde se mnou, aby se mi lépe dařilo, nežli jsem!“ A ještě něco povídal, čemu otec již nerozuměl. Ta slova ještě na chvílku ho probudila. Slyšel je — ale hnedle usnul — a teprve ráno si na ně znovu vzpomněl.

„Modlil jsem se za dobré vnuknutí, Pán Bůh je dal Tomáškově. Ano, tak to uděláme,“ povídal své manželce.

„Půjdeme s ním na studie! Řemeslo zde klesá; podívám se do Tábora, tam jsou školy a řemeslo tam jde také dobře. Je tam od nás Říha, je tam náš Brožek — jsou jiní, je tam můj kamarád Hryzák, a má prý se dobře. Dojdu tam, podívám se na to a jak dá Pán Bůh, udělám!“

Byla tu brzy Bechyňská pouť. Ze Včelnice se chystalo processí. Němcová uchystala svému muži tlumok — a Němec vydal se na tu první cestu pro Tomáška rozhodnou.

Šel do Bechyně, tam se pomodlil k Rodičce Boží, aby všechno k dobrému řídila, ve sv. zpovědi se upřímně svěřil služebník Ježímu, a tak posilněný, bral se zpět. V Klokotech znovu se pomodlil, odtud pak zašel do Tábora. Jak pravil, tak se stalo. Kamarád Hryzák dobře mu poradil:

„Vidíš, mně tu Pán Bůh požehnal. Najal jsem si napřed malou hospůdku, nyní mám najatý velký hostinec. Také druhým krajanům není zle. Jen se také přistěhuj! I když nezbohatneš, aspoň dětem dobře prospěje lepší vzdělání — a synovi pomůžeš na lepší chléb!“

Také práci si našel mistr Němec a za týden psal domů listek kde stálo:

„Všecko s pomocí Boží dobře se daří. Dá-li Pán Bůh, přijdu si budoucí sobotu pro Tomáška. Vezmu ho sem dříve, aby se okoukl a poznal město dříve, nežli začnou školy. Myslím, že mu přece pomohu, aby mu bylo lépe.“

II.

Potkaly se dvě babičky na cestě na hřbitově kolem kostela. Byla neděle tolik krásná! Letní sluníčko posílalo polibek za polibkem na veliké slunečnice a malé měsíčky, které tu na hrobech bujely, větřík odhruoval staré stuhy od věnce k nápisu, aby bylo znáti, kdo tu pod pomníkem dřímá věčný sen. Mír nedělní nejlépe na hřbitově kolem toho Mariánského stánku bylo znáti. Bylo ho znáti — ale již není. Je po požehnání — babičky se dobelhaly na tu boží zahrádku mrtvých a na výsluní si povídají. Snad nemají zlého úmyslu — snad si tak ulehčují ty divné chvíle, kdy člověk vidí, že kolem je léto — a sám v sobě cítí příchod zimy, cítí časem, kterak „na něho sáhla smrt. Ale ať si neměly zlého úmyslu. Mír před nimi přechal, proto že .. ale, proč bych povídal, proč utíkal mír — ony samy ať povídají, poslouchejme jenom!

„Víte-li pak, teto Němcová, že se váš švagr bude stěhovati pryč?“ povídá stará Klátilová, dohonivši několika dosti ještě sáznými kroky vdovu po Vojtěchu Němcovi, bratru našeho mistra Němce.

A tato povídá: „Kamže se bude stěhovati?“

„Inu, považte si věci! Do Tábora, až do Tábora!“

„A to je věcí! Jakoby to bylo tak daleko! To můj nebožtík se stěhoval každý rok a dál — do Vídně — někdy až za Vídeň!“

„Ale to bylo něco docela jiného! Vy jste chodili do Rakous na práci — ale on se odstěhuje se vším všudy do Tábora, a víckrát se nevrátí. Ale víte proč?“

„Kterak bych věděla! Neptám se ho a on mi nepoví. Jsme jako cizí!“

„Jako cizí! Inu ten hrdopýšek! Jako bychom nevěděli, čí je a odkud je! Jako cizí jste mu. Jen aby jednou nepotřeboval vaší pomoci. A proč se stěhuje? Aby dal kluka na studie! Kdo to jaktěživ slyšel! Takový pazdírka, a chtít, aby kluk jeho byl pánem!“

„A je to pravda, paní kmotra?“

„Inu, světitá pravda!“

„Ba, ba, světitá pravda a nevzkříšený nerozum!“ — přidala se do hovoru třetí babička. Brada špičatá dotýkala se nosu ještě špičatějšího a hlava se jí kývala dolů nahoru, jakoby ten „nevzkříšený nerozum“ mistra Němce sama nosila ve hlavě se všemi jeho starostmi.

D r o b n o s t i.

Bůh nebývá posmíván. V blízké osadě Dlouhé, z farnosti Březovské na Moravě kázal jistý rolník na velký pátek — že budou sázeti brambory. Když to starý jeho otec slyšel a viděl, co zamýšlí syn konati, že nikdy na tento den se nepracovalo, pravil k němu: „Dítě — co to děláš? Na velký pátek jsme nikdy nepracovali; prosím tě nedělej to — ani ty.“ — „Eh co? odpověděl syn-hospodář — vždyť na něm židé také pracovali, když Krista křížovali — a proto my též budeme sázeti.“ — — A také tak se stalo! a hle! V pondělí velikonoční přišla taková bouře, že se jen voda lila — a co nejpodivnější. J e n t o pole toho hospodáře, j e d i n é a s a m o t n é z celé dědičky utrpělo takové škody, že na mnoho let nelze ani ho obsévat — a ten kus, na němž ty brambory sázeli, celý dolů stržen a všecka zemina odnešena. Nyní každý o tom vypravuje — a lid sám si dělá úsudek — Toť promluvil Bůh — že nenechá se urážeti. — A druhý případ v téže farnosti. — Jistý úředník W. — syn známé i zámožné rodiny v Mosolově (něm. Muslau) vzal sobě život v Teplicích — a strašnou tuto zvěst přinášející telegram polekal nejen ubohou vdovu-matku až k smrti, — ale roznesl se bleskem po celém, okolí — zvláště pak v Březové, kde se jevila opravdová soustrast nad neštěstím této dříve tak ctěné a vážené rodiny. Jeden otec však uslyšev to — řekl: „Kdybych věděl, žeť můj syn také to tak vyvede — ještě bych mu sám koupil — revolver.“ — A hle — druhý den na to v 7 hodin skácel se, — a neobyčejným chrlením krve skonal v několika minutách, aniž by se mohl s Pánem Bohem smířiti. I tu lid pronáší úsudek svůj, žeť Bůh nenechá se rouhati. Toť jsou události, které se zde v jedné farnosti v týdně velikonočním sběhly — a jsou předmětem stálých rozprav a úvah; a jeden každý vážnějším se stává.“ —

* * *

Úspěchy katolické Církve ve Škotsku a Švédsku. — Na počátku let třicátých počítalo se ve Škotsku (sev. Anglii) asi na 50 kněží; rok 1889 vykazuje již 340 katolických duchovních. Tehdy počítalo se jen 24 kostelů katolických; dnes jich má Škotsko 325. Škol bylo dříve jen 15; nyní jich počítá se na 312 čistě katolických. Rozumí se, že obyvatelstva z křtěnců i obrácenců na víru katolickou ode dne ke dni přibývá. Není daleko den a Anglie bude celá katolická! Jen co se poměry Irska zlepší!

* * *

Z ostrovu malomocných Molakaje, jak již po dvakráte zpráva v „Obraně víry“ přišla, musíme čtenářům oznámiti, že P. Damian, který před 3 roky byl malomocenstvím nakažen, očekává již smrt svou. Hrozná ta nemoc rozšířila se po celém těle, on trpí nesmírně. Jeho nástupce P. Konrad převzal po něm jako by ducha jeho zdědil (podobně jako „přešel duch Eliášův na Elizen“) všecku tu hrdinskou obětavost a zůstane správcem těchto nešťastníků, kterých je nyní 1500! Každý týden vysazují se malomocní na ten ostrov smrti.

Z kaple přešlo se již k stavbě chrámu. Je zde 100 malomocných sirotků; kostel se již brzy dostaví.

Obsah čísla 10. „Obrany víry“:

Jak sobě šlapou příznivci spalování mrtvol na rozum. (V. D.) — Důstojník na vinici Páně. (V. D.) — Hájení města Prahy proti Švédům. (Dokončení.) — Sen, osud a skutečnost. Napsal Ant. Plaček. (Pokračování.) — Aby mu bylo lépe. (Povídka z dob soukenických.) — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

P ř i j d' s v a t ý D u š e.

K. Pustme na okamžik stranou, že již od počátku nevystihlé milosrdenství Boží ustanovilo se na tom, člověčenstvo vykoupiti a že v plnosti časů Ježíš Kristus sám se vydal pohanům a židům na smrt; posuzujme pak všechny události a okolnosti při křížové cestě Pána Ježíše prostým rozumem: musíme dospěti k závěrku, že jediné nestatečnost a zbabělost jeho přátel přivedla jej na kříž.

Nejvyšší knížata měli, jak se říká strachu před lidem plné pytle a když to přišlo k rozhodnému kroku, co učinil pro Krista ten lid? Schoval ruce do kapsy a mlčky se díval na jeho mučení.

Nejvyšší knížata jsouce ve strachu před lidem, vyslala své pochopy v noci a ku svému radostnému úžasu shledala, že z lidu ani jediná ruka k jeho ochraně se nezvedla a v této radosti si umínila, popravu Kristovu vykonati za jasného dne se vši možnou pompou a okázalostí.

Až do zajetí Kristova knížata báli se lidu, leč od té chvíle vyšla z nich všechna bázeň a oni nejen proti Kristu, ale později i proti apoštolům nastupovali co nejprísněji. Přesvědčili se, že to, co se nazývá lidem, pro Krista neučiní praničeho.

Připouštíme, že při mučení P. J. nejen mnohé ženy ho litovaly, ale i mužové měli pro něho mnohé: ach! — to je hrůza! to je nespravedlivost! — to je darebactví a pod. avšak tyto všechny sympatie lidu pro Krista byly židům největší pochoutkou a spolu povzbuzením, aby trýznili a zhanobili Krista co nejvíce.

Pouhé sympatie pro dobrou věc stávají se často směšnými, ba i hříšnými.

O lásku pouze tajnou, jež bojí se, aby si neuškodila, ani Bůh nestojí a lásku takovou prohlašujeme i za hříšnou, protože taková láska na vlas se podobá zapírání Krista před světem.

Uvedmež hned příklad ze života.

V minulém měsíci květnu konaly se v jednom pražském kostele k počtě Bohorodičky pobožnosti, jež proti mysli byly zarytým nepřátelům Krista.

Tito nepřátelé a závidíce milosti Boží bližnímu svému, umínili si, pobožnosti ty překaziti tím způsobem, že vyslali do toho jistého kostela několik uličníků, kteříž hlasitým chechtotem a hvízdáním měli jednak kazatele zstrašiti, anebo zmásti, a jednak obecnstvu pobožnosti znechutiti.

Posluchačstvo sice dávalo svoji nelibost na jevo všelijak: sykotem, zakřikáváním a pod. — ale to právě bylo vodou na mlýn těch výtržníků, protože tím právě všeobecný hluk se zvyšoval.

Mezi posluchači bylo mnoho upřímných katolíků, kteří vždy teprv po kázání na cestě domů říkali: to je škandál, co se teď v kostele tropí, že to ta policie trpí! — To jsou roztomilí katolíci, kteří, aby se Pánu Bohu mohli pomodlit, potřebují okolo sebe míti plot z policajtů.

Z takových katolíků musí míti Pánbíček náramnou radost.

Byli mezi posluchači i členové jistého katolického spolku, kteříž ty výtržnosti též těžce nesli a dlouho a dlouho s mrzutou nečinností na výtržníky se dívali — až konečně v jednom nevelikém mužickovi žluč přece překypěla, takže postaviv se nepozorovaně za nejhlavnějšího výtržníka, uchopil ho náhle za límec, vyvedl ven a zde na něho zahřměl: a nyní se legitimujte, anebo vás dám zatknouti policajtem. — Na výtržníka padla hrůza.

Tento příklad neobroženosti zdárně působil i na jiné členy spolku a od té chvíle je prý v onom kostele od výtržníků pokoj. Na čem medle zakládá se smělost a drzost nepřátel Krista? Na bázlivosti a nečinnosti katolického lidu. Katolického lidu je veliká většina, taková většina, že kdyby se na ty nepřátele vrhla, musila by je rozmačkat, leč toho není třeba.

Přede vším je třeba, aby z velikého počtu katolíků nesmělých vybírali se katolíci smělejší, odhodlanější, kteříž by neostýchali se katolické smýšleni své i veřejně osvědčovati, slovem je tu třeba družiny Gedeonovy, kteráž skrovná sice co do počtu, veliký počet Madianských porážela.

Srdnatost je zrovna tak nakažlivá jako zbabělost. Pohne-li jeden zbabělec deset nerozhodných k útěku, nadchne je jeden srdnatý k útoku a k vítězství. Je tedy třeba, aby v každém místě bylo alespoň několik statečných katolíků a masy těch nerozhodných půjdou za nimi.

Nikdo by neuvěřil, jak dobře působívá statečnost na jednotlivce.

Pisatel těchto řádků pamatuje se, kterak mu kdysi vypravoval starý kněz následující: Přišel jsem jednou do města B . . . v pátek v pravé poledne. Vybral jsem si nejlepší hostinec k obědu v naději, že tam dostanu kousek ryby. Hostinec byl plný hostů a mezi nimi i důstojníci.

Žádal jsem rybu, ale sklepník se omlouval, že rybu si nikdo nežádá a proto že ji k obědu nedělají.

— Tedy mi dejte připravití míchaná vejce.

U vedlejšího stolu dali se páni do smíchu, z něhož bylo hlasitě slychat slova: pfaff a potom i posměšky na posty katolické Církve. To ale kněze dopálilo. Byl farářem v horské vesnici, kdež obyčejně mluví se od plic.

— Pánové, — oslovil bezky hlasitě, smějící se pány důstojníky a v celém hostinci nastalo ticho, — pánové, kdybych si byl poručil dnes v pátek maso jako vy, byli byste snad o mně si řekli: der verfl . . . pfaff, on v pátek žere maso, — byl bych se vám asi stejně málo zavděčil, jako teď, když jsem si poručil postní jídlo. Vaší pohaně bych byl neušel tak jako tak. Myslím ale, že jsem jako katolický kněz jednal čestněji, když jsem, nehlédě na vaši pochvalu, zachoval se podle příkazu a příkladu nejvyššího komandanta J. Krista. —

Po těch slovích zasedl a jedl. A účinek? Páni důstojníci oněměli a ti, co byli od civilu, na starce kněze spokojeně se usmívali na důkaz, že s ním souhlasí.

— A víte co? — zvolal jeden z hostů na sklepníka: příště v pátek připravte mi rybu.

— A mně taky — a mně taky! — volal druhý a třetí.

Když pak kněz hostům se poroučel, povstali mu na počest všickni.

Kdyby byl kněz ten měl o svatém postu sebe krásnější kázání, byl by tím tolik nespůsobil, jako tímto příkladem křesťanské statečnosti.

Tak kázati může a má každý věrný křesťan.

Život poskytuje příležitostí tisícerych k osvědčování křesťanského smýšlení beze vší farizejské okázalosti. Není třeba, ano bylo by směšné, choditi po ulicích s tváří zamračenou, anebo svatouškovou! Není třeba na veřejné ulici před sochami klekati, aniž před každou smekati, zvoní-li se ale o polednách klekání, osvědčí katolík velmi dobře a příkladně své smýšlení, obnaží-li svoji hlavu a pomodlí se anděl Páně. Příklad taký pohne nejednoho, že učiní taktéž. Jest to jen maličkost, kteráž nevyžaduje žádné srdnatosti, nýbrž jen malou trošku horlivosti. Hlas zvonů je hlasem Božím k modlitbě, Proto od pradávna zvony se lejou a do věží zavěšují, aby věřící vyzývali k modlitbě.

Podobněž jest povinností každého křesťana, před a po jídle znamenati se sv. křížem.

Znamení kříže je veřejným vyznáním víry. Kříž vtiskuje modlitbě pečť Boží. V hostinci je povinností před a po jídle křížem se znamenati. Modlitba pouze tajná, t. j. bez kříže byla by zapřením víry. Vyznáním víry je před každým chrámem vzdání úctu nejsv. Svátosti oltární buď znamením kříže, anebo obnažením hlavy.

Mnohý neznaboh právě v hostincích činí si z katolického přesvědčení pošklebky a tu jest povinností pravého křesťana se osvědčiti. Nenechme neznaboha slaviti nad námi tajné vítězství, že nás přinutil k zapírání víry. Není třeba s ním o věcech náboženských v hospodě se hádati, nýbrž postačí napomenutí podle potřeby více méně důrazné, že tlachy o věcech náboženských nehodí se do hospody. Jinak ale, vede-li se hovor v mezích slušnosti, a cítíme-li se — jak se říká — u věcech náboženských o k o v a n í, prospěje se i v hospodě věci dobré vyvracováním důvodů proti pravdě křesťanské. Kdo by však necítil se dosti sběhlým, nechť diskutu náboženského nechá, což není žádnou hanbou. Nemůže každý býti učeným theologem.

Mnoho dobrého v hospodě prospěje ten, kdo vůbec myslí, že by bez hospody nemohl býti ani živ, když opatrným způsobem postaví se na proti zvonění zvonů — svinskými. Mnohý nestyda v hospodě jinak ani bavit se neumí. Jeho srdce je duševním smilstvím jaksi prožrané a proto i každé slovo jeho je tím načichlé. Ba časem i ženy hanebně mluvívají. Kdo pražské květinářky kdy slyšel, ví, jaká mravní spustlost z nich páchne. Tu je časem i hodně ráznosti zapotřebí, takových nestydů k mlčení pohnouti.

Nelze nám prozatím tuto všechny možné případy uvést, kde zapotřebí je osobní statečnosti k vyznání víry. Oslavme letošní letnice tím dobrým úmyslem, své katolické smýšlení v mezích křesťanské opatrnosti vždy a všudež osvědčovati. Neodporčuje se, nosit růženec na krku, anebo na ruce, nýbrž nosit lásku k Bohu v srdci a to ostatní přijde samo. Kdo nehledá slávu svoji, nýbrž česť a slávu Boží, tomu Duch Svatý dá, kterak by měl bez dlouhého rozmyšlení mluvit. A proto o příštích hodech za tímto účelem modleme se ze srdce upřímného: Přijď Svatý Duše! —

Vzhůru věrní katolíci.

*S tou silou zjednáš blaho a spásu vlasti,
s kterouž hotov jsi poslouchati zákon Boží.
Václav Žižka.*

Co to najednou za mocný jek a supění, jež právě v přítomných dnech se z tábora nepřátel Kříže ozývá? Proč ten sykot, proč ten řev toho odvěkého hada tak náhle poplašné znamená, že něco neobyčejného se děje? Aj, pohleď, katolíku, okem duše své v dál, jak v lesku svatého Kříže přichází Kristus vysvobodit tisíce zbloudilých bratrů tvých, by pro určení věčné zachráněni byli, a s tebou i na věčnosti život blažených do nekonečna trávili! Proto ten poplach, proto ten šum nepřátel Kristových.

Dlouhá bolestná to byla doba spánku našeho, však ze snu netečnosti, nečinnosti nás pojednou Kristus k práci volá. Práce to na pohled ohromná, ale vítězství jisté! A odkud to znamení k boji? Kdykoliv má nastati reforma, znovuzrození lidu, tu Kristus utvrdí přání své Božským svým pokynem, skrze řady nepřátel svých. Jak to? Nechápeš-li, nuže čti.

Jedno křídlo služebníků Belialových, prudkým vytrhnutím v boj proti skále Petrově, i zde v naší vlasti znamení nám dalo, ovšem na pokyn Prozřetelnosti Božské, že Kristus přeje sobě míti boj. Abychom však neklesali v něm, neklesali v naději ve vítězství jisté, neztráceli hlavu nad vlastní slabostí, — vyslal Spasitel mohutné předvoje sestávající z těch nej-udatnějších rytířů Jeho, aby především postavili pevné hradby proti nepřátelům příkladem svým, a jali se ihned vůči nejsilnější straně škůdců našich bojovati.

Netřeba snad ani podotýkati, že výkvětem rytířstva tohoto míníme katolický sjezd všech čelnějších i vysokých vyznavačů Kristových, již ve Vídni svoji poradu nedávno měli.

Když r. 1860 sv. otec Pius IX. volal po záchraně, po pomoci věrných katolíků proti loupežníkům, dopustil Bůh ve své nám nevyzpytatelné Prozřetelnosti hluboké upokoření pro Církev svou, aby dokázal, že netřeba věci svaté vítězství se zbraní v rukou Jemu nad bídným červem člověkem nepřítelem bojovati. Nicméně ku zkoušce a spasení to sloužilo mnohým, ani pro víru svoji vykrváceli, dokazující že i v devatenáctém století tisíce mučenníků pro pravdu božskou ochotno jest umíratí na povel neomylného náměstka Kristova.

Jako za našich dnů, tak i tenkrát jásalí nevěrci a nepřátelé Boží nad netečností a málomocí katolíků, ale k úžasu svému viděli, když v prudký krvavý boj s katolickými vojíny se pustili, že duch Ježíše Krista v srdcích ještě žije, a Církev katolická tisíce neohrožených až do posledního vzdechu oddaných bojovníků má. Trauli zednáři tam u Kastelfidardo 18. září 1860. nad hrdinami v posledním boji, jichž několik proti moři nepřátel divy konali, duši svou Kristu i s životem co oběť na oltář za neodvislost sv. Stolice kladouce. Ano, byť i na čas tehdejší hrdinové za svatou věc podlehli, důkaz byl přece světu podán, že věrní synové katolické Církev kladli milerádi drahé životy svoje pro Ježíše, podobní jsouce Římským trpitelům a mučenníkům v dobách pronásledování.

Vždyť známo jest každému, chce-li Kristus zvítěziti, netřeba mu meče, ni ohně — jenom dosti malého povelu.

Tak zjevil sv. Petru, když v zahradě Olivetské v horlivosti tasil meč, chtěje Pána svého brániti.

Bezpříkladné po tři sta let trvající krveprolévání prvokřesťanů Neronem, Dioklecianem, Julianem atd. nám toho skvělým jest důkazem, Kristu že netřeba smrtící zbraně ani žoldáků. Kdykoliv ještě křesťané zvítězili, bojovali zbraní svatého Kříže, kterýmž získali miliony zbloudivších i nepřátel a porazili ďábla.

Proto suad i nyní vám, katoličtí mužové, kyne doba práce, doba činu, ana Prozřetelnost Boží dopustila boj za víru, existenci to trvalé horlivosti i budoucích vašich potomků.

V čele této výpravy se opět leskne sv. Kříž, a na praporu vlajícím slova napsána: „V míru a pokoji Ježíše Krista!“ Pod tímto praporem zvítězili i římsí mučenníci, a dá Bůh, že zvítězíme i my.

Avšak k tomuto boji káže potřeba dříve se v cviku sv. víře utužiti, a zmužilosti železné si modlitbou dobytí.

Položme ruku na srdce, a tazme se sami sebe. Jsi věrným katolíkem, a svědomitým plnítelem příkázání Božích? Odpoví-li nám svědomí: to neb ono tobě schází, aj, což jiného než sekerou ku kořenu zaměřiti a vadu tuto rázem odstraniti. Pochybujes, strachujes se nezdaru? Dáš-li platnost tomuto strachu, pak vez, že podléháš nástraze samého ďábla. Kristus jest tvůj, a ten ti ve všem pomůže! Ničeho se nelekej.

A tu právě vy, upřímně katoličtí členové, jste voláni do prvních čestných řad bojovníků Božích, byste cestu Pánu Ježíši do srdcí lidských klestili! Ano vy, ctitelové nejblahoslavenější Panny Marie jste to, na kteréž Církev svatá svoji váhu v důvěře klade, že statečně se ujmete práce pozeňvané, za niž nehynoucí sláva nebeská v odměnu vám kyne! Jsou sice miliony katolíků, ale žel vlažných, netečných duchovně mrtvých! — A tyto spící naše bratry, především ze sna burcujme! Toť předním úkolem naším, a údělem na pouti tohoto života, abychom vyplnili touhu nejsvětějšího Srdce Páně a důstojnými služebníky Rodičky Boží byli! Sešikujte srdce vaše v pokoře, v ctnostech, podle vzoru prvních křesťanů, jimž upřímnost, láska bratrská, srdečná otevřenost, byla páskou nezrušitelnou.

Než tuto nechť sám volá Marchal, slavný učenec francouzský, ohnivá slova k vám, věrní katolíci, jimiž líčí stav vypočítavých, vlažných katolíků a povinnost naši vůči nim:

Bohužel jest mnoho křesťanů, kteří na tuto pravdu, smrt nezbytnou zapomínají; i zdá se, jakoby všecko sobě tak zařizovali, aby nepotřebovali ani jedním údem těla hnouti. Jim jest zásadou, nedati se ničímž a pro nikoho vytrhovati a za tou příčinou vyhýbají se také úzkostlivě všelikému boji. Ctnost jejich není leč pravidlem opatrnosti pro zachování zdraví. Jsou činní, ale jen tou měrou, aby neměli dlouhé chvíle, chovají v sobě přítulnost k jiným, ale jen tolik, aby srdce jejich naprosto neztuhlo, provozují také dobročinnost, ale jen pokud toho pro ukojení srdce třeba, i vykonávají také povinnosti náboženské, ale jen v té míře, aby nepotřebovali se příliš strachovati smrti.

Bratří, volám já výstražně, zamítejte a potupujte tuto sobeckou obratnost; ať svítí světlo vaše, aby lidé viděli dobré skutky vaše. Mnozí z vás jsou už z vděčnosti k tomu zavázáni. Muži křesťanský! chodíš-li ve světle víry, je-li srdce tvé provanuto blahou vůní ctnosti, pochází to odtud, že Pán tě přehojnou péčí opatroval a chránil. Neutonul-li na velmoři světa, kde tolik lodiček se rozbíjí, jest příčina toho ta, že Bůh kolébku tvou postavil pod něžnou stráž pobožné matky, kteráž po kapkách vlévala v duši tvou čisté světlo a spanilou lásku, jež jí samé, ač strastmi sklíčené milování usnadňovala. Později vida Hospodiu, že s patnáctým rokem bouře všelikých pokušení na tebe dorážely, postavil ti před oči příklad velectihodného otce a věrného přítele, kteří tebe navykali, abys sobě vážil všeho vznešeného, co oni sami před zrakoma tvýma činili. A ještě později, když životu tvému opravdosti přibývalo, Pán k rozhojnění útěchy tvé a k ukonejšení bolův, přivezl k tvému srdci věrnou manželku, jejížto zbožná slova, jejížto svatá obětovnost, jejížto důmyslná něžnost blahovůni nebeskou na zem přinesla.

To všecko neučinil Bůh pro tebe na darmo; spoléhal při tom na tvou vděčnost, očekáváje, že jeho vládu šířiti a jeho jméno oslavovati budeš. Jako druhdy Církev ozbrojovala rytíře, tak opatřil tebe Hospodin všemi potřebnostmi pro dny svatých bitev, svatých zápasů pro víru a ctnost.

Vy katoličtí bratří, varujte se malomyslnosti, kolísavosti aneb bázlivosti! Nesmlouvajíce se žádnou křehkostí, se žádnou lží, se žádným tyranstvím neb násilnictvím, jakéž lidská společnost naše provozuje, učte se rozuměti jejím potřebám, učte se ji milovati, a proti jejím vadám ku spáse bez pýchy a hořkosti bojovati; ostatně kojte se velkou nadějí! Nic není malatnějšího a nepůsobilnějšího nad zlost, kteráž k nadávkám a ku spílání utočiště bere; naproti tomu však není nic mocnějšího nad vojsko, kteréž, ač malé, věrou vedenou a láskou pohybováno jsouc na praporu svém za heslo má také slova na korouhvi Makabeův vetkána: „Pomoc Boží.“ Až potud Marchal.

(Dokončení.)

Sen, osud a skutečnost.

Napsal Ant. Plaček.

(Dokončení.)

„Smrt, nikoliv občerstvení ulovíte si v tomto potoku,“ zvolal jsem již netrpělivě. „Vždyť jste veskrz celý spocen. Chcete-li se občerstvit, nuže, nedaleko odtud jest u silnice myslivna a tam obdržíte občerstvení, jakého si jen budete přát.“

„Ano, občerstvení v myslivně; dobře máte, vím o ní též. Když však není ani trojníku v kapse, přestává vše. Musím hleděti sobě ochlazení lacinější způsobiti. Nechte mne, vykoupám se.“

Tu sáhl Václav do kapsy a vyňal desetník. Já učinil totéž a pravil jsem: „Zde vezměte, jděte se občerstvit do myslivny; hájem nespěchejte, byste se ve stínu stromů ochladil, přijdeme brzy za vámi.“

Mladík se ohlékl a poděkovav slušně za dar, ubíral se lesní pěšinou k myslivně.

„Toho jsme zachránili od smrti,“ povídám Václavovi; tento však zavrtěl hlavou, pravil: „Je-li to jeho osud, tedy smrti přece neujde.“

Rozesmál jsem se hlasitě a zvolám: „Jakýs ty fatalista! Jdi mi s osudem, nevěřím v osud ani v sudičky. Jedině tomu věřím, že když se člověk narodí, musí též zemřít, a tomu osudu nikdo neujde.“

Václav však povážlivě zavrtěl hlavou a pravil: „Nejsem jediným fatalistou, pomni na Josefa Flavie, Swedenborga, Carrerra, Torquata Tassa atd. a pak budeš souditi jináče. Ostatně každý soudí jinak a nikdo snad konečně pravdu nemá, pročez zanechme osud osudu a pokračujme v našem idylickém životě,“ a ubíral se lehkým krokem vzhůru pod stinnou klenbu vonného háje. Následoval jsem jej a v brzku byl cizí mladík zapomenut, a my se pohřížili v snění idylické, dýchající vonný vzduch lesní. Jak dlouho jsme takto seděli, ani nevím. Konečně se Václav zvedl a já urovnáv svůj oděv ubíral jsem se za ním lesní pěšinou k druhému zamilovanému místěčku našemu — do myslivny.

Již z daleka pozorovali jsme, že se v tiché myslivně hlučný jakýsi hluk a šum rozléhá a přisedše blíže spatřili jsme paní Horákovou před loubím myslivny sem tam přebíhati a ruce spínati. Po nějaké chvíli vyběhla z myslivny služka a běžela klusem k blízkému městu. My kroky své zrychlivše octlí jsme se v několika okamžicích u myslivny. Jaké však divadlo nás zde očekávalo?

Cizinec, jejž jsme byli od koupání zradili, ležel pod loubím stinné besídky bez ducha — mrtev!

Paní Horáková přiskočila k nám a zvolala plačíc: „Sám Pán Bůh, vás sem přivádí, pánové,“ a já vyrazil mocně z hrdla: „Pro Bůh, co se přihodilo, paní Horáková?“

„Neštěstí, hrozné neštěstí. Před nějakou dobou přišel tento mladík, jsa celý unaven, a sedl si pod loubí. Žádal sobě pivo. Šla jsem je natočit. Chtěl velký korbelsk. Jak víte, obsahuje náš korbelsk plné dva mázy. Postavila jsem je před něho, pravila jsem, by s pitím posečkal, že mu dříve kousek chleba přinesu. Nežli jsem se však z myslivny s chlebem vrátila, pil tento plným tahem. Kouř se z něho jen valil, jak byl rozpálen. Přiskočila jsem k němu, chtěc jej od dalšího pití zdržeti; on však mne odstrčil a neustál v pití, dokud jediné krůpěje piva v korbelsku bylo. Konečně postavil korbelsk na stůl, vzdychl z hluboka a sáhnuv prudce rukou k srdci, svalil se jako špalek k zemi. Nežli jsem mohla k němu přiskočiti byl pouhou mrtvolou.“

Václav pohlížel ztrnulým zrakem na chladnoucí mrtvolu; přejel rukou čelo, vzdychl si a pravil: „Neušel osudu svému. Bylo mu souzeno dnes zemřít. Měl zemřít utopením; zachránili jsme ho sice, nebožák však utopil se přece.“

Zůstali jsme v myslivně s paní Horákovou, až se panský lékař MDr. Schneider, pro nějž služka běžela, dostavil. Konečně přišel i pan Horák.

Plni sklíčenosti a tísně rozloučili jsme se s hodnou rodinou boдрého lesníka; ubírali jsme se tiše do Z . . . —. Nuže, byl to osud či náhoda?

Tím ukončil důstojný pan farář své vypravování a tím končím i já: byl to osud či náhoda?

Nastalo hluboké ticho; nikdo z hostův ani nedutal. V tom vstoupil listonoš, nesa večerní poštu. Bylo již dosti pozdě; s nevšední ochotou přinášel do hostince noviny, jakmile pošta na noc přijela, tak, aby sbromážděný kroužek přátel české literatury četl již dnes časopisy, jež by bývaly až druhého dne doručeny. Zasedl ke stolu, a soused Křečán chopil se „Zlaté Prahy“, počal časopis tento prohlížeti. Po malé chvíli zvolal: „Jaká to shoda, hovoříme o snech a osudu a hle, i „Zlatá Praha“ přináší něco podobného, a započal čísti úryvek článku „Bludičky“ od Karla Švandy ze Semšic:

„Nerozumím, jak někdo může posmívati se fatalistům! Jsme jimi přece všickni. — — — — — Jest v nás síla, jež nás ke všemu nabádá, a není to žertem, co o sobě vypravují Čok, Cardanus, Numa Pompilius, Marius, Octavianus, ba Brutovi ohlášena dokonce bitva u Filippi. — — — — —

Měl jsem známého, jenž jda se mnou po ulici často náhle zvolal: „Hle, toť A. — kde se tu vzal? — a nebyl to on; však jdouce dále potkali jsme přec jen onoho A.

Napoleonovi zlomila se císařská koruuka nad „N“ na jeho sklenici před bitvou u Katzbachu, a na polní stan Kristiana VIII. u Eckernfördu vztyčena den před smrtí toho panovníka nedopatřením smuteční vlajka.

Půjde ti as mráz po zádech, když se dovíš, že vládní sekretář Hans Triplin ve Výmaru, došel do své kanceláře, spatřil sebe sama na svém místě již seděti, a kroutě hlavou opustil dům, jenž za deset minut na to se sřítíl, pohřbiv v ssutinách svých dvacet lidí.

A co bys řekl, kdybys četl o dvorním kazateli Filipovi v Merseburgu, jenž jda do šatníku spatřil svou vlastní podobu ve dveřích, jak obléká kabát, a na nejvyš rozčilen uchopil kabát z rukou svého protichůdce s výkřikem: „Ten kabát jest můj!“ A vyšed ven zastřelen jest jakýmsi fanatikem. Či myslíš, že měla manželka Césarova nadarmo svůj výstražný sen? Šel jsem kdysi s jedním známým do plovárny, kdež obývali jsme společnou kabinu; nedopatřením uchopili jsme se nepravého klíče a zpozorovali omyl svůj teprve před samými dveřmi komůrky. Šel jsem polekán domů, přítel můj smál se mi, svěkl se v kabině sousední, a za hodinu vytáhli jeho mrtvolu z vody — — — — —.

Až potud četl Křečán. Tu pravil listonoš: „Dovolte, pánové, že i já chci přiložiti své polínko na oheň,“ a počal vypravovati: „Znáte všichni kupce P. . . Týž se odstěhoval do Prahy a žil v Holešovicích spokojeně po šest roků. Tamnější obyvatelstvo jej mělo rádo a zvláště manželka jeho byla u všech, kdo ji znali, u velké lásce. V klidnou domácnost mého přítele zabloudilo však neštěstí. Jednoho jitra pravila Emilka, tak se totiž manželka přítelova jmenovala, při snídání: „Měla jsem dnes prapodivný sen. Umru, nebudu zde dlouho s vámi.“ Ulekaný muž ji hleděl chlácholiti, tato však se nedala upokojiti a vypravovala sen, ježž se jí zdal:

Byla jsem na hřbitově, a chodila jsem bezúčelně od hrobu k hrobu. Konečně jsem přišla do prostřed hřbitova a zůstala jsem uleknuta před jedním náhrobkem naproti hlavnímu kříži státi. Byl to pomník z bílého mramoru, na jehož vrcholku se bělal kříž. Přistoupila jsem blíže, abych sobě přečtla jméno zlatými literami do kamene vyryté. Jaké bylo však moje leknutí, čtouc sebe samotnu. — Stálo tam: Zde odpočívá E. . . P. . . narozena roku . . . a zemřela dne 24 března 1877 v stáří 32 roků. Nedočkám se velikonoc, uvidíš.“

A skutečně, manželka přítele mého, dobrá to duše, vydechla svého šlechtného ducha dne 24. března roku 1877. o osmé hodině ranní. Stav přítele mého byl zoufalý. Kol něho skupení čtyř maličkých sirotekův a plačící starostlivá matka zesnulé. Aniž by byl na sen vzpomněl, požádal přítel můj sluhu spolku živnostenského Kapra, by pohřeb zařídil sám. Jaké bylo však podivení jeho, když přijda s průvodem na hřbitov, shledal že hrobař vykopal hrob v prostřed hřbitova, právě proti hlavnímu kříži. By se sen zesnulé úplně vyjevil, zakoupil přítel bílý mramorový náhrobek a dal ta samá písmena v kámen vrýti. — — — —

Vše mlčelo v hlubokém pohnutí. Tu se vzb chopil občan Šustr a pravil: „Nuže, pánové, co jest osud, co náhoda, co neštěstí, co příhoda? Sudte sami, přemýšlejte o tom a až se, dá-li Pán Bůh, od dneška za týden opět sejdem, povíme si o tom více. Dvanáctá již odbila a pročež jest čas jíti domů.“ Tím jsme ukončili hovor o snech, osudu a skutečnosti, avšak paní hostinská pravila: Mluvte si co chcete, pánové, osud zůstane osudem a nikdo mu neujde. Dobrou noc!“

„Dobrou noc volal soused Drbal, ale nezapomeňte paní hostinská, že to, čemu Vy osud říkáte, jest Prozířetelnost Boží, která osudy lidí všech řídí, ale tak, že jednotlivý člověk může své svobodné vůle a rozumu volně užívati a tím také zodpovědnost za své skutky na sebe bráti. Tak nás tomu učí naše sv. náboženství.“

Aby mu bylo lépe.

Povídka z dob soukenických.

(Pokračování.)

A hnedle pokračovala:

„To váš Vojtěch, teto Němcová, ten byl jiný chlapík? Co? Byl by ten dělal takovéhle cavyky s klukem? Bylby tak hnedle poslechnul toho kantora? Bylby si jen pomyslí, že jeho kluci mohou se rovnati Svobodovým a Starčkovým? Ten to jinak uměl!“

„Ba!“ ozvala se na dotvrzenou teta Němcová.

„Jako by bratři nebyli! Ten váš, ten by dal Němcovi, že se chce zmařit pro kluka! Takovou opičí lásku! Váš taky měl svoje děti rád!“

„Ba!“

„Ale — práci je chtěl naučiti, ne, aby pány dělali!“

„Ba!“

„Tak vidíte!“

„Ba, můj nebožtík Vojtěch byl docela jiný — dostala se ke slovu teta Němcová. Byl starý voják, když jsem ho dostala, a podle vojančiny to u nás chodilo. Řemeslo mu tuze dobře nešlo, proto že na vojně mnoho zapomněl. Za to byl silák — však jste ho znali.“

„Ba znaly! Byl to silák!“

„Dozvěděl se, že v Rakousích na cihelnách se vydělají peníze a sebral se tam do práce. Na zimu se vrátil, a měl vždycky pár zlatých uspořených. Jednou vzal také mne sebou a oba kluky: Tonda i Karla. Což Tonda! S tím bylo hej! Naučil se německy. —“

„No tak a nestudoval!“

„Naučil se německy, ale nádeničiti nechtěl. Táta povídal, není-li ti můj chléb dosti dobrý, jdi si hledat jiného. A kluk šel. Byl v učení rok za rok, tloukl se bídne. Pomáhala jsem mu potajmu, až se vyučil — a je teď tovaryšem. Pracuje pořáde ve Vídni někde tam na „Margaretnách!“

„Vida, vida! Sám se protloukal!“

„Ale vy jste mu pomáhala? Inu, matčino srdce!“

„Ale s Karlem bylo hůře! Ten byl malý. Ve due byl buďto sám, nebo s jinými dětmi „v cimře.“ V létě jsem ho taky někdy brala na staveniště,

a někde v koutku se prospal jako dudek. Až jednou — již trochu běhal — také jsem si ho tam vzala, položím ho zase na svou kazajku a šátek ke hromadě písku — a jdu na lešení. Najednou se ohlídnu — a Karlík se mi tu batolí po prknech nahoru na samém okraji. Krev se mi zarazila strachem — vzkřiknu — a Karlík tu ležel — ale nebyl nic potlučen, a za chvilku si hrál zase jako by nic. A spadl s třetího patra — tak vysoko, co tady s věže!

„Považme si věci!“

„A nic si neudělal?“

„Nic! Jenže potom nemluvil ani těch pár slov, co uměl, a teprve teď — desíletý — začíná zase — ale není to česky ani německy. Z toho nebude student!“

„Však se přece uživil! A co táta?“

„Táta neřikal nic! Co by říkal? Kluk byl živ — to bylo hlavní. Ale dlouho už po tom táty jsme neměly! Víte, jak to bývá při nádeničině. Zvykl trochu té kořalce, aby více ušetřil — a jednou spadl také on s lešení dolů, do jámy, odkud vozil nahoru hlínu — a pak za pár hodin skončil.“

„Ubožák! A nedali vám nic ti jeho páni?“

„Co by mi dávali? Zaplatili mu dělnický pohřeb, mně doplatili, co měl bráti — a šla jsem s Karlem domů. A jsem živa přece!“

„Ba! dokud můžete dělati, dobře máte, že se nikoho o nic neprosíte. Jen aby ten váš švagr taky se takhle vrátil jedenkrát, až toho syna bude mítí pánem!“

„Inu — to nás teprve nebude potřebovati! Syn mu všecko vynahradí! Bláhový člověk! Co to myslí! On se zmaří, kluk sotva co vyvede — a budou mítí naposledy škodu a hanbu! Jen se spolehejme na vděčnost dětí, to propadneme!“

„Ba!“

„A což říká ta moudrá Tonička — ta paní Němcová? má rozum, že to dovoluje a neřekne mužovi: Nechej toho, nedovedeme toho — to je pro pány?“

„Inu, což říká! Mlčí — snad je ráda, snad se těší, že její Tomášek bude jednou místo ministrantem knězem!“

„Kdež by se nedělo! To se podívejme.“

„Což jí neznáte? Hnedle jako holčička byla hrdá. S námi nechtěla mítí nic. Chasník se nesměl na ni podívat. Tatík její tak tomu chtěl. Ale — poslušná byla! Co řekl tatík, to platilo. Matka jí umřela náhle. Otec byl pak sám, a vedl hospodářství se svou Toničkou. Ona opatřila i nemocného otce, když potom stonal, i bratra i sestru ještě malou. Byla „šikovná“ — ale hrdá. Tu přišel Němců Frantík „z vandru“ Byl chasník hezký, dobrý tanečník — a Toničku si oblíbil, jak neuměla tancovati a byla jako podmáslí. Taky ho držela zuby nehty, a když stonavého přivezli podruhé z vandru, nic se nestyděla, pořád se po něm ptáti. Já tenkrát sloužila v cechovní hospodě — já to vím! A což když se vystonal, a přišli pro něho s pouty, aby šel k odvodu! To chytali na vojnu. Hnedle se vydlužila od kmotřička pár zlatých — a uplatila, by jí ho nevzali — a potom si ho vedla z Hradce veřejně domů. Sám pan farář se nad tím pozastavil, a byl vojanský pán a lecos vidíval!“

„Ale ta ho měla ráda!“

„Taky ho dostala! Když zemřel otec, nechala chalupu bratrovi, vzala si svého Frantíka, a šla do nájmu. Dobře jim to napřed šlo. Vydělával — jako všickni soukenčí. Ba měl i svého tovaryše. Ale všeho do času — i té soukenické pýchy! Již taky sám zkusil znova, co to je, tkáti v cizích dílnách. Taky nosil již každé pondělí raneček se studenými knedlíky cestou k fabrice Boubertlové a jinam a každou sobotu odtud domů pár grošů. Až zase trochu si pomohl...“

„Ano, pomohl . . pomohl mu kmotříček Tomášků. To tkal pro něho. A teď — teprve si pomůže!“

„Ba — ba! z bláta do louže!“

A babičky ještě pokývaly hlavami, — a šly, a neviděly, když odcházely, že nedělní mír znova se vracel na ten náš milý hřbitov. Ještě více byly by kývaly hlavami, kdyby byly věděly, že Němec provede sice svou — ale až nejkrásněji pokvetou jeho naděje, že na jednou podetne ho kosa paní zubaté, a bude pak odpočívati ve stínu Mariánského kostela, asi v těch místech, kde nemohly rozuměti, co to podniká.

A mistr Němec, co začal, od toho hnedle neupustil! Po Václavě se stěhovali. Jak byl domů z Tábora psal, přišel si v sobotu čtrnáct dní před sv. Václavem pro Tomáška, v pondělí pak ho vedl na první delší výpravu z domova. Matka i Mařenka vyprovázely Tomáška až ke Karlovu, tam udělaly mu obě křížek na čele, políbily ho, — rozloučily se s tatínkem, a šly plačky domů.

„Maminko, kdy pro nás přijede tatínek?“

„Za 14 dní!“

„Kolikráte se to ještě vyspím?“

„Čtrnáctkrát!“ — a zmizely za kopečkem.

Za tím Tomášek vesele klusal s tatínkem, prohlížeje si nové a nové krajinky udiveným okem. Veselost pomalu mizela, když nohy cítily únavu. Ale již vidí Soběslavskou věž, a brzy potom jdou přes železniční kolej. To bylo divení, když nyní viděl „tváři v tvář“ co dříve jen vymalováno vídal. A což když přijel vlak, a Tomášek cítil, jak se země pod tím třese!

Ponejprv jel po železnici, ponejprv viděl cizí a jak mu připadalo náramně vzdálené krajiny. A najednou — po chvílce jsou v Táboře. Blízko nádraží staví velikou sladovnu — Tomášek se diví, co tu lidu! Jdou k městu a Tomášek by prohlížel každý dům, který mu připadá obromným proti domkům, jaké dosud vídal.

Proč nemůžeme býti zástupci lidu na sněmích.

(Podává jeden upřímný klerikál k útěše všech pánů antiklerikálů.)

Tak jsem vám tuhle nedávno četl v jednom žurnále, který podle vlastního přiznání poctivě pracuje o zvelebení vlasti a národa, nejsa odvíalým od nikoho, že prý aby páni voličové kněžstvu hlasů nedávali, že prý je viděti z případu pana faráře Webra, kterak málo jsou kněží volni v případech, kdy by měli směleji mluvit. Jest prý sice volno každému kandidovati a také volič každý může dle přesvědčení svého jednati, ale kdyby kněze voliti chtěl, že prý přece chybuje. Až mne slzy polily, když jsem viděl takovou upřímnou péči o ten lid. Lide můj! Konečně jsi našel upřímného rádce! Ten poradí tobě v jakékoli potřebě, nezištně a poctivě, ba pošle ti třeba svého apoštola, který ústně doloží, co písemně by „dělalo veliké oči.“

Přiznám se jako poctivý klerikál, (můželi totiž podle listu p. L. nedávno uveřejněného klerikál býti poctivý), že jsem se napřed zlobil, upřímně zlobil na ton žurnál (jmenuje se „Vyšehrad“), ale uváživ důvody všeliké, které pro i contra se mi naskytly, seznal jsem, že opravdu my kněží nemůžeme býti zástupci lidu na sněmích.

Aby pak každý kněz raději kandidatury nechal, ano, aby místo sebe doporučil nějakého pana advokáta nebo profesora (NB. mladočeského) tedy dovoluji si tuto svoje důvody, pro které nemůžeme býti zástupci lidu na sněmích, v krátkosti a upřímně vyložit.

1. První důvod máte hned v našem původu a rodu. Kterak docela jinak tomu je na př. hnedle s tím panem professorem hospodářství z Klatov. To si dám líbiti! Je Čech rodem, česká matka ho porodila, uživila, český vzduch

dýchal od mladosti, české bláto šlapal po českých vesnicích, jda tam na českou hospodářskou přednášku, kterou podle českých žurnálů českým rolníkům po česku povídal. A to nejednou, nýbrž akorát tolikrát, co je třeba, by docela se vžil v poměry českého lidu a mohl ho zastupovati na sněmu a v říšské radě a kdekoliv jinde. Ale co vy, klerikálové? Jste synové české matky? Jste synové českých krajů? Žili jste kdy v české zemi, mezi českým lidem? Ano, nyní jste snad mezi českým lidem, ale kdo vás mezi ten lid poslal? Odkud jste mezi ten lid přišli, co mezi tím lidem chcete? Vás poslali z Říma, vy jste ultramontáni, vy jste zapomněli, že vás česká matka porodila, vy jste zapomněli, že v krvi vaší proudila husitská krev! Vy nemůžete pochopiti toho lidu ani tak, jako missonáři Afričtí znají Zulukastry. Vy nemůžete věděti, co se hýbe v prsou toho národa našeho ubohého a přece tak slavného, malého a přece kdysi tak mocného? Ba, kdybych se nebál, že na mne vzkřiknete, „toť plagiát Grégrovy řeči!“, řekl bych vám: „Vy páni klerikálové! Je to kněžské jeduání, co chcete činiti a činíte? Vaši předchůdcové národ ukřižovali a pochovali, a vy, vy nám chcete překážeti, („nám“ — totiž těm „pravým“ vlastencům) když jej vzkříšený posilniti a osvětití chceme. Vy jste Římané a to vás odsuzuje, to vás národně zabíjí. Vy jste národu odcizení a proto ať se neopovázíte hlásiti se k národu, a nebo snad jej docela chtítí jako jeho poslanci zastupovati!“

2. Římany stali jsme se vychováním. Každý pořádný člověk potřeboval vychování, nežli se mohl pořádným člověkem státi.

Tím více poslanec národní. Podívejte se jen, jaké vychování měl ten muž, jenžto je na všech stranách, na pravo i na levo, pro své fulminantní řeči tolik na slovo vzat! Vezměte si příklad! Chodíval taky do školy konfessionelní, býval tam taky snad i metlou šlehán — jaké barbarství! Ale na ty doby se už nepamatuje ani tolik, že neví, kolikrát tam býval panpáter. On také brzy celý ten konfessionelní brak prohlédl — a zahořel a nyní hledí, aby každý takového štěstí došel a brzy místo vírou veden byl jen a jen „osvětou“ a sice takovou, jakou u nás hlásají epigonové Padařovského proroka. A co vy? Jaké vychování máte? Vy nešťastníci? Chodili jste třebas ještě do školy konfessionelní, ale na gymnasiích již vás snad zasáhla doba, kdy měly se otevřítí oči vaše, aby poznaly, že vy sami bohové jste! Ale co jste vyvedli! Vy chlebaři! Pro chleba jste vlezli do seminářů — proč jiného byste tak byli činili? „lepší snahy“ jsou vám beztoho neznámy — a tam jste zahodili své přesvědčení a stali jste se pokrytci. Huhul až mne mrazí! Ta zima seminářských chodeb mrazem zničila všechny krásné puky ducha jinošského, ta tma duchovní, kterou kleriky vašich pánův — a pak i vaše vlastní mezi vámi šířily, ta se vám uhostila ve hlavách, ta uzavřenost neustálá zatvrdila srdce vaše! Vy máte vychování docela zvrácené. Kdybyste aspoň byli mohli po vůli poznávati svět denní a noční, společnost lidskou střízlivou i opilou atd., jako vaši bývalí kollegové z gymnasií! Ale takto co s vámi? Vychování vás zmařilo, jste zabiti národně!

3. A pak váš úřad! Pan professor Tilšer — jím páni z alma mater — třebas i Massaryk (škoda, že již nekandiduje, nechá toho opravdu?) ti mají úřad mnohem příhodnější k tomu, aby seznali národ a jeho tužby! Jím přijde do rukou výkvět venkova šlechtěný na středních školách, by výkvět tento učinili schopným, dáti vlasti a národu zdárné ovoce. V tomto výkvětu mohou shlédnouti snáze venkov, nežli vy, faráři a vůbec kněží venkovští. Nemluvte mi, že jste docela mezi národem. Jste již zabiti národně, protože jste původem Čechové, ale poříštělí, a vychováním Římané, nikoli ti starověcí, ale ti středověcí, papežští! Jste mezi národem, ale stále se od něho dělíte! Když kažete, jste nad ním vždy o několik stupňů! Když sloužíte mši sv., stojíte na stejné s ním podlaze jen tu chvilku, co říkáte zpověď obecnou. a tu říkáte latinsky, a latinsky všechny ostatní hlavní obřady — to vás docela trhá od národa! Když zapisujete dítě, vydáváte křestný list, jiné úřední jednání s lidem máte, již tu žádáte od toho člověka plat — to vás odcizuje národu.

Advokát — to jo něco docela jiného, ten nikoho k soudu nenutí, a kdo se chce souditi, ať má aspoň na dosmrti památku, když jinou ne, aspoň palmare advokátovo. Tak co, chcete ještě býti zástupci lidu, když vidíte, že jste docela, ale docela odcizeni tomu svému národu? Neukazujte, že se vám snad lidé hrnou k zpovědnici a vůbec o rady! To jsou jen babičky a dědouškové s růženečky, to jsou jen tmáři — a ti přece nejsou národ! Národ „to jsme my!“ — totiž „mladočeši“ — a „z nás“ jste žádného snad neviděli u zpovědi, leda když to musilo býti „pro lidské huby“ — ani u sebe na poradě, leda když pro nějakou kalamitu tekla voda do bot a my se báli pánů, s kterými vy klerikálové náhodou jste známí.

4. A což ostatní společenské postavení! Kterak to hezké, jestli pan poslanec má také paní poslancovou a několik mladých pánů poslancovičů! Takový pán může v čas potřeby až i s paní se poraditi, protože vždy dva více vědí, nežli jeden. Takový pán zná, co jsou rodinné starosti, zná, kterak jest se oháněti „národu ženatému“. Ctěl jsem říci, že je také takový pán zvyklejší na komando, ale v čas jsem si vzpomněl, že by to bylo nedůstojné zástupce národa, by poslouchal komanda, páni „mlado“ že komanda beztoho neposlouchají, jak sami se přiznávají, a my klerikálové v té věci že máme také své slabé stránky, totiž — musíme poslouchati. A jak poslouchati!

Nemyslím tu na zpověď, kde poslouchati musíme stesky též nejposlednějších z lidu, ani na zaopatřování nemocných, když často vyláká nás velmi snadno člověk nejchudší za hluboké noci do chalupy, kde už lišky dávají dobrou noc — ale myslím na hierarchii. Prosím vás! Nevolte kněze, a vy kněží nekandidujte! Vždyť nejste ani dosti málo svobodni, jakkoli nejste ženati! Drží vás na provázku, na řetízku, máte předepsaný každý krok, každé slovo, každou myšlénku — zrovna jako — zas chyba! Chtěl jsem říci jako „páni učitelé“, jejichžto osudy jsou již do nejmenších detailů provedeny a právě se „prubují“, aby pomalu dosáhly definitivního schválení, po němžto by nebylo žádnému volno ve škole mimo osnovu ani rukou ani nohou pohnouti. To jsem chtěl říci — ale vzpomněl jsem si, že přece ti páni — aspoň mnozí — rádi by se zbavili bývalého „otroctví“ a těší se nyní ze svobody člověka vzdělaného důstojné. Tedy vy kněží nejste volni ani tak, jako poslední podučitel. Vy sice mnoho můžete učiniti a působiti jen podle svého, vy sice slibovali jste poslušnost jen v mezích zákonů Božích a církevních, ale kdo vám to může věriti, že nejste otroci Říma? Něco vám z Říma poručí, a vy musíte to udělati, musíte zraditi národ i vlast, musíte zraditi přesvědčení a svědomí! A kdybyste se vzepřeli, přijede černý kočár a odvezou vás do kláštera, a tam vás zazdí, nebo za živa pochovají. Nedejte se voliti do sněmu! Ve starších „Humorech“ bývaly listy paní poslancových, ve kterých dávaly tyto paničky mužům ponaučení a povzbuzení. Kdo by však vás povzbuzoval, když byste při schůzích spali, v kamaších „všecko povolovali“, nepohodlného hlasování se vzdávali? No tak! Buďte moudří a nedávejte se voliti!

5. A pak mám ještě hlavní a rozhodující důvod: peníze! Totiž, abychom dobře rozuměli: nechlubím se, že bych měl peníze — na ty teprve si dám dělati Wertheimku, až se pohnou katechetské remuneratione za celé 4 třídy! — ale peníze rozhodují o tom, abychom se nedali voliti! Nikoli, že bychom potom sami na sebe povolovali berně a přírážky — těch se dočkáme tak jako tak — ale že nepotřebujeme diét poslaneckých. Povídal jeden pán, že beztoho je to málo v Praze 5 zl. denně — tak co bychom se o to namáhali? Páni advokáti nemají ani na sůl, dťo jiní a jiní páni. Ti mohou znáti, co to „bída mezi národem!“ — To je slovo hroznější, nežli bylo Římanům — ale tentokráte těm pohanským — „Hannibal ante portas!“ Vy ovšem si myslíte, že bída jste také dosti viděli. Možná. Sám vím o takové bídě povídati, že bydlilo několik lidí s dobyt看em pohromadě v bídém pelechu a neměli kam se položit. ani co jísti, ani kde si groše vydělati, že nemohli ani umírající matce poříditi slušnějšího místa, kde by mohla ležeti... O bídě třebas víte

— ale bídu nemáte! Kterak budete hájiti a zastupovati ten ubohý národ! Vy bídý necítíte! Váš blahobyt veliký vás činí tak zpupnými, že i své vlastní soukromé školy si chcete stavěti, jen abyste národ za sebou strhli — ale to se vám nepodaří! Váš blahobyt vás činí tak pyšnými, že pohrdáte remuneračními katechetskými tak štědře podávanými, že krčíte rameny nad upravenou kongruou a říkáte: „Co s tím? Kam bych to měl dáti?“ No tak, kterak chcete zastávati a zastupovati národ většinou chudý aneb aspoň málo zámožný? Ne, venkov vás voliti nesmí, ten musí voliti někoho, kdo zná bídu, kdo má útrpnost s člověkem daní přetížným! Takového, kdo nežije z mizerného lidu — tedy nějakého právníka, profesora atd. — ale nota bene mladočeského. S těmi „starými“ není nic — to je samý klerikál, samý nestatečný, cizinecky smýšlející patolízal velkých pánů.

Proto — ať žije sice volnost přesvědčení, ať žije volnost a svoboda v ruchu volebním, ať žije každý nový kandidát poslanectví, pokud náleží k neohroženým a „neodvislým“ zastancům práv národa, ale — klerikálů nevolte, a vy kněží, zůstaňte doma a nekandidujte, protože vás páni z tábora mladočeského nemohou potřebovati!

F. Š.

Utrpením k spasení.

Byl's nemocen? Nebyl? Nuže děkuj Pánu Bohu a modli se za ty, již trpí. Hůře bylo těm, kteří nemoce již prodělali a hůře ještě na tom jsou, kteří kalich této zkušenosti posud píti musí.

Chceme nakresliti skloněk života, a smrt muže katolického, ale katolík a hrdinného, jenž mužně s veselou myslí po leta trpěl, a neohroženě jistě smrti vstříc pohlížel.

Zařímavo bude mnohým, jelikož v katolických kruzích dobré jméno tohoto hrdiny posud v paměti bude, a ti, již ho neznali, žasnouti budou, nad mocí víry katolické, víry vítězné, nad bolestí těla i samého pekla, když milost Hospodinova zazáří plným proudem síly své do ducha sice zesláblého, ale v úle plné ochoty.

Zázraky prý se už nedějí za časů našich, praví osvícenci nevěrečtí. Ovšem, neklamou sebe, poněvadž pro roušku temnoty hříchu, kterouž jako hustý závoj před svoje duševní oči vztahují, ne mohou prohlédnouti k světlu, pravdě jasné, jako druhdy zarytí židé, když Kristus před jejich nikoli duševním, ale tělesným zrakem, divy konal. A proč? Snadná odpověď.

Jelikož nejsou takové milosti ani hodný pro svoji hrdopýchu. Neboť kdyby takým lidem skutečně milost Stvořitelova dopřála toho štěstí zřít všemohoucnost svoji, pak by na dobro oslepli zářící slávou Hospodinovou, pro svoji neslýchanou drzost, odpírání v moci zázraků činění světa Svořiteli, by tak zničení se ucítili, že by ani k dalšímu životu nemohli schopni býti. Proto ta moudrost a shovívavost nebeská takým lidem nedobré vůle tak ohromnou sílu světla pravdy věčné nepopřeje, z útrpnosti nad jejich vlastní bídou.

A však my katolíci, již dokonce vůlí svou Pánu Bohu obětujeme a plníme pro naše dobro nám Bohem přikázání dává, můžeme dojít té milosti, vždy dál a hlouběji do velikosti Boží nazírat, a i nad přirozených darů v tomto životě hmotném účastnými býti.

Podobně se dělo i s Františkem Konečným, správcem ústavu a statku šlechticem v Praze, jenž svůj bohumilý život v neobyčejném těle utrpení r. 1887. v srpnu dokončil.

Dlužno však k charakteristice nemocných a v velikých bolestech úpících znázorniti aspoň krátce, jaký rozdíl jest mezi nevěrcem a věřícím v stejném asi přibližně utrpení.

Kněz, lékař a opatrovatel nasbírání v tom ohledu největších zkušeností, jak a kdo z těchto dvou kontrastů povahou a v trpělivosti se liší. Nemíníme ovšem tímto se zřetele pouštět, že netrpělivost někdy i v nemoci svůj vznik, příčinu mívá. Přistupmež k prvnímu.

Pisatel těchto řádků, měl nejednou příležitost pozorovati nemocné různých povah i vyznání.

Povážlivě nemocný nevěrec hledí každému přítomnému úzkostlivým zrakem z očí vyčísti útěchu a naději v uzdravení. A nepřipustí nikdy, aby v klidu a oddanosti přijmul trpkou pravdu přítele, smrt neodvratná že za dveřmi již čeká. Tu do poslední chvíle musí klamán býti i když krůpěje smrtelného potu pokrývají čelo jeho. Lež byla jeho pravdou, přesvědčením, s poslední lží i na věčnost se tedy ubírá. Viděti nechce již umírající zatvrzelý nevěrec člověka mu upřímnou pravdu do očí říkajícího. Toť druh těch mírnějších.

Valná většina však jest těch, již v děsném naříkání, nadávání, proklínání a týrání svých ošetřovatelů, svoji nemoc až do konce tráví.

Ta zpustlost, jež sídlila druhdy v těle zdravém, avšak zevnějškem vzdělanosti a zdvořilosti jalovou zakrytá, vyrazí ku konci na venek. Proklíná sebe, proklíná Boha v zoufalství každou chvíli. To nemohou popřít ani nevěrci, jelikož historicky známí bořitelé víry v jediného Boha tou nejhorší smrtí bez útěchy ze světa odešli.

Známe jednu vynikající osobu českou, také svobodomyšlnou, až tato dokoná, počne náš přední svobodomyšlný list na celé kolo hymnou chvály pěti o „vlastenecké, neúporné píli a horlivosti atd.“; jak vůbec nevěrecké „miserere“ zní. Tento pán téměř již umírá následkem marasmu. Ne aby jenom klel, láteril a těch největších ano až šílených výstředností se dopouštěl, ale často s postele vyskočí, vrhne se na opatrovatelku, kterou škrtí i jinak tělesně týrá, kteráž často nucena jest pro zachránění svého života jej zavřít a prchnouti. Toť skon člověka bez Boha bez víry, tušíme i svobodného zednáře. Až budou po smrti jeho kadidlem reklamy „vlastence“ toho svobodomyšlníci oplakávati, pak neopomeneme i my, dá-li Bůh, volné slovo pronést. Tento pán jest v posledních dnech svého života zoufalým šilencem, jehož patrně milost Boží na dobro opustila.

Než přistupme k muži, oddanému cele do vůle Boží, katolíku to tělem i duší, a vizme, jak tento v brozném těla utrpení sobě počínal.

Fr. Konečný býval jednoukrát vlažným katolíkem, jenž ve víru vojenského života z příčin snadno pochopitelných, zanedbával povinnosti katolíka, až pojednou se vzpamatovav, co vzor a neohrožený bojovník pro pravdu Boží ke cti a chvále Církve křt. života a práce požehnané se ujal. Šířil vůkol sebe úctu a víru k Pánu Bohu slovem, příkladem, spravedlností, věrností k úžasu a radosti svých představených. Mužné potupné slovo z úst katolického šlechtice musel slyšeti proti víře své, ale on vždy s takou důstojností, klidem, bez urážky a s poučením odmítl útočníka, že tento cítě se zahanben, nemohl se přece hněvati.

Stůjž zde aspoň jeden příklad.

Jistý šlechtic s posměchem spustil naň: „Pane správce, vy jste přece tak horlivý katolík, řekněte mi vlastně, proč Marii v tolika podobách malujete; vždyť je to směšné, an každý rozumný člověk se vám musí vysmáti, že sami nevíte, která jest konečně ta pravá. A k čemu těch hloupostí navěsíte na takovou figurku nebo obraz; šatiček, zlata, drahokamů, a sami ti, kteří to dají, nemají často ani co jíst. Toho Pán Bůh nežádá. Je to přemrštěnost lidská, kterouž ve své hlouposti nedovedou ani odůvodniti. A byla-li dokonce Maria Matkou Boží, pak jistě, jak sami věříte, dosti má bohatství a slávy tam na věčnosti, a tudíž neprosí se vás o to, co vám dáno pro vás samy.“

„Urozenosti, milujete opravdu vaši milostivou paní choť?“ otázal se s klidným úsměvem Konečný.

„Nu ovšem, kam tím míříte?“

„Nepochyboval jsem o lásce k drahé polovici vaší urozenosti, jelikož po ruce mám důkazy.“

„Důkazy, a jaké?“

„Kdykoli račte s milostivou paní jeti, vždy vidím v nádherný drahocenný oblek naší velitelku oděnou, a vzácných šperků také neschází; což mi zárukou lásky vaší milosti, kteráž tlumočí svoji velikost v četných těchto darech, jež ponejvíce z vaší ruky pocházejí. Podobně se to má i s láskou nás katolíků, kterou lneme k naší Bohorodičce. My ctíme a milujeme Pannu Marii láskou dětinnou, a nevědouce, jak sobě tu nejdokonalejší krásu představit, závodíme v různých odstínech národní záliby ve vypodobnění naší Matičky štětcem, tiskem, jak kdo umí, jen abychom vypodobnili dle umu našeho bytostí milostnou, pokornou a n a n e j v ý š e krásnou, poněvadž Rodička Boží zářila i tělesnou neobyčejnou slícností. Odtud pochází tedy ta různost obrazů Marianských a nikdy nemůže tím na úkor víry nebo pravosti nedorozumění vzniknouti. A že obrazy Panny Marie zdobíme šperky a drahokamy, nemůže se přece ve zlé vykládati, an pocity lásky budou asi stejné, jako když vaše urozenost okráší skvosty svoji paní, chtějíc takto důkaz podati a ještě výše zvýšiti krásu své milované paní. Jsem přesvědčen, že paní manželka by tyto dary také nepotřebovala, ale těší jí to velice podá-li se jí důkaz lásky tímto způsobem. A nejinak si katolíci počínají ku svoji milované Matičce,“

„Dejte mi už svatý pokoj, správce, vy jste měl přece jenom kazatelem být,“ přerušil šlechtic Konečného ničeho nemoha více namítati.

Asi takto a podobně odbýval pán mudráky, a míval vždy dobrou vůli s každým.

Tu zavelel však Hospodin a těžká doba zkoušky a dlouhého strádání nastala našemu neohroženému reku. Onemocněl. Prozřetelnost Božská odejmula na dobro zdraví Konečnému, a k těžkému utrpení jej přisoudila. Měl dlouhá léta vyseděti v křesle, a nikdy více na nohy se postavit. Job v pravém slova smyslu. Síla v nohou jej na vždy opustila, tak že nikdy více neměl sobě ani několika kroky posloužiti. Pochopuješ dosah neštěstí takého čtenáři? A Konečný byl ducha podnikavého, čilého, mužem činnosti a práce jak v náboženském ohledu tak i světském. A hle, duch posud pln síly pružnosti, a síla těla zlomena, na dobro zlomena!

Požádal o pensi, a obdržev ji, uchýlil se do zátiší na, muv své rodině byt na Karlově náměstí, který nikdy více opustiti neměl.

Věrná choť i děti jeho snažily se osladiti mu život v tomto utrpení jak mohly, ale což to všechno, když naděje v uzdravení ta tam.

Lékaři toliko krčili ramenoma — s uměním svým byly v koncích.

(Pokr.)

D r o b n o s t i.

Z Norvéžska píše apošt. prefekt monsignor Fallice z Kristianie takto: Vláda změnila období, v němž změna náboženství se povoluje, z 19 roku na 15 rok stáří. Rovněž zrušila povinnost: Osobně dostaviti se před pastora, kdoby z luteránství přestoupiti chtěl ku katolictví. —

Městská rada ustanovila ve svém posledním sezení, aby katolický špitál, v němž slouží nemocným „sestry od sv. Josefa“ jen polovičku daní předeepsaných odváděl.

Protestantští stavitelé a jiní dobrodincové z vyšších kruhů přinesli znamenité oběti při zvětšování tohoto kat. ústavu. Podobné se stalo v Trondhjemu, že protestanté sami se ujali věci katolické. Ba jedna choť ministrova zavolala katolické řeholnice k službě nemocným. Počet obranců ku katol. Církvi vzrůstá.

Příčina proč v této luteranismem veskrz prosáklé zemi, v zemi to Gustava Adolfa, jenž svého času byl více než papežem evang. reformace v celém Ně-

mecku, příčina této potěšitelné události spočívá dle liberálních listů v tom, že se lidu švédskému poskytla příležitost: poznati a prozkoumati zásady pravé svobody a bratrské lásky v katol. Církvi; že mohl porovnatí státní církev luteránskou s tou katolickou; že ten sprostý lid seznal jakými předsudky po staletí šálen byl oproti katolické Církvi. Nyní pochopují také tam na severu, že katolictví dodává všednímu životu našemu takového rázu, že by protestantská církev Bohu jen za to děkovati musila, kdyby se takovým výkázati mohla.

* * *

Nová svatba kanaanská. Z Nového Yorku se píše z 5. t. m.: Spojené Státy ne nadarmo byly nazvány zemí humbugu. Zejména v ohledu náboženském se to osvědčuje. Nedávno jistá paní Pavlína Kingová ze Springfieldu ve státu Illinois nadělala o sobě mnoho hluku. Časopisy přinesly o ní sensační zprávy, že mívá vidění vyššího významu, že se jí zjevil ve snu Bůh a že ji vyzval, aby se po čtyřicet dnů postila, pak že bude kněžkou, jež bude nadána zázračnou silou. Paní Kingová se tedy po čtyřicet dnů postila, smí-li se tomu věřit. Nepožívala ničeho mimo vodu a přece vstala čtyřicátého dne ze svého lůžka zdráva, svěží; na váze jí ani dost málo neubýlo. Nyní ovšem byla „kněžkou.“ Aby však za kněžku byla uznána, musila se ovšem legitimovati nějakým zázrakem před velkým obecnstvem. Svolala tedy veliký meeting, zv. „Miracle-Meeting,“ na jehož program položila neobyčejnou produkci: ohlásila, že promění dva c d ž b á n ů vody v e v í n o. Tento meeting se skutečně předevčírem v pakridge-ském parku odbyval a byl navštíven více než tisícem osob obojího pohlaví a obojí pleti, bílé i černé. Na štěstí dostavilo se mezi zástupy věřících také několik reporterů novin a několik policistů, kteří nedali se z prvních řad vytlačit, aby ohlášený zázrak paní Kingové viděli hezky z blízka. Paní Kingová stála asi s deseti pomocníky na terasu, majíc kolem sebe rozestavené džbány s vodou. Nastalo „zázračné“ kroucení očí k nebi, bláholení, škubání sebou, křečovitě svíjení se po zemi, skřípění zuby, výkřiky, řvaní atd. Mezitím, jak se samo sebou rozumí, oči všech byly upjaty k džbánům a panovalo všeobecné hluboké mlčení. V předu stojící zpozorovali, že pomocníci „věstkyně“ pokoušejí se občas vytáhnout — ovšem také zázračně, aby to nikdo nepozoroval — něco z kapes (zajisté to nebyla barva), ale nikdy se jim „zázrak“ nepodařil, protože zejména reportéři a policisté je, pohledem uhranovali . . . Uplynulo několik hodin a voda zůstala vodou. Nic nepomáhalo, že věstkyně na zemi šaty a vlasy si trhala a Boha zaklínala, aby nyní osvědčil svoji všemohoucnost a zahanbil nevěřící; každý postranný pohled na džbány ukázal, že bohužel voda pořád je vodou. Konečně když meeting trval již od 2 do 6 hodin, paní Kingová padla do mdloby a tu vrhli se věřící jak dravá zvěř na džbány a v málo minutách byl obsah jejich vyprázdněn až do poslední kapky. Zdali některý z pijících pocítil víno na jazyku neb dokonce pocítil něco jako hlásící se opičku, zpravodaj nemohl vyšetřiti. Avšak paní Kingová ohlásila na druhý den nový meeting, k němuž učiní chytřejší opatření. Snad by se jí byl ten zázrak podařil spíše, kdyby byla chtěla proměnit víno ve vodu. Tomu by jí naučil každý šenkýř.

Obsah čísla 11. „Obrany víry“:

Příjď svatý Duše. (K.) — Vzhůru věrní katolíci. — Sen, osud a skutečnost. Napsal Ant. Plaček. (Dokončení.) — Aby mu bylo lépe. (Povídka z dob soukenických. Pokračování.) — Proč nemůžeme býti zástupci lidu na sněmích. (Podává jeden upřímný klerikál k útěše všech pánů antiklerikálů. F. Š.) — Utrpením k spasení. — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. Jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

G i o r d a n o B r u n o.

O svátcích svatodušních, kdy katolická církev oslavuje seslání Ducha svatého na apoštoly, onu radostnou událost, která nejrůznější spojení mezi nebesy a zemí vyznamenává, slavila italská revoluce na Campo di Fiori, na jednom z největších náměstích římských, slavnost, která její spolek s peklem spečetuje.

Mladá Itálie také nikterak se více neostýchá spolek svůj se satanem veřejně přiznati. V neděli svatodušní počal v Římě vycházeti nový list s titulem: „S a t a n a“ (Dábel). Satan nalezl v Itálii již také svého pěvce; jest jím také u nás známý C a r d u c c i, kterého „nás“ Jaroslav Vrchlický za přednějšího básníka italského považuje. Tento Carducci oslavuje tedy satana jakožto ducha revoluce a jakožto mstitele rozumu. Tento časopis „Satana“ jedná jenom logicky: považuje rebelii proti božskému zákonu a proti církvi Boží za dílo dábelské a jmenuje proto věc jenom pravým jmenem.

Časopis „Satan“ počal vycházeti v den slavností, pořádaných na počest odpadlíka a atheisty Giordana Bruna a dle toho také psány jsou veškeré jeho články. Jakožto motto uvádí „Satan“ několik veršů od královského dvorního italského básníka Carducciho a Stecchetia, v nichž se mezi jiným praví:

„Rozpadají se oltáře v trosky, upadají nečisté larvy minulosti, ku předu, ku předu, ku předu, s pochodní a sekýrou v ruce.“

Tedy na jedné straně osvěta, na druhé guillotina, toť případné a významné odznaky novověké, zednářské svobody. Bezbožnost a darebnost musí se dle zásad lžiliberálních vnucovati poctivému křesťanskému lidu násilím. Násilím musilo také obyvatelstvo věčného města býti donuceno, aby ztrpělo ve středu svém oslavování největšího nepřítele církve katolické a papežství.

V loňském „Čechu“ mohli se čtenářové našeho listu dočísti, že katolické obecní zastupitelstvo věčného města bylo vládou italskou rozpuštěno, a starosta Říma, kníže Torlonia, horlivý to syn katolické církve, že byl úřadu svého předsedou ministerstva zbaven, protože lnul k svaté církvi a k viditelné její nejvyšší hlavě, sv. Otci Lvu XIII., jejichž pohany nechtějíce připustiti, vzpírali se vyhověti požadavku italské vlády a zednářů celého světa, aby pod okny Vatikánu postaven byl pomník největšímu tupiteli papežství a odpůrci katolické církve, Giordanovi Brunovi.

Teprve za neslýchaného terrorismu bezbožecké italské vlády nově zvolené — liberální (!) obecní zastupitelstvo — vyhovělo přání italské vlády

a svobodných zednářů v příčině postavení pomníků Giordanovi Brunovi a vykázalo k postavení tohoto pomníku náměstí květinové (Campo Fiori). Usnesení toto obecního zastupitelstva, jak čtenářům denních listů jest známo, oslavili nepřátelé církve demonstracemi hlučnými, v nichž spítá lůza volala: „Dolů s papežem, smrt kněžím!“

Toť byla významná přehra k svatodušním slavnostem římským. Což divu, že sv. Otec a Vatikán byly připraveny na to nejhorší za doby trvání slavností na oslavu Giordana Bruna pořádaných. Již 2. června svolal sv. Otec kardinály k mimořádné schůzi, aby se radili, co by bylo Vatikánu činiti následkem zhoršeného slavností Brunovou stavu církve v Římě.

Jak známo, jest sv. Otec slavností touto hluboce zarmoucen a nevoli a bolesti své nad touto potupou církve a papežství dal poslední dny vícekrát průchod, přijímaje katolíky z různých zemích v audienci. V církevních kruzích počíná totiž převládati náhled, že nynější italské vládě jedná se jenom o to, aby papeže do všemožné přiváděla tísně, aby boj proti němu hnala do krajností a takto jej vyštvala z Říma.

Nemůže býti také pro papeže a katolickou církev větší potupy; než oslavovati v obzoru Vatikánu, pod okny sv. Otce, představitele bezbožectví, odpadlictví a nepřátelství k papeži a k sv. katolické církvi. Před možným násilím poštvané lůzy snažil se Vatikán chrániti se uzavřením paláců vatikánských obecnstvu a sesílením stráží. Vnějšímu zármutku a nevoli své nad oslavou Brunovou dal sv. Otec výraz zákazem, aby v den bezbožecké slavnosti v Římě nečtly se mše svaté, a pak protestem svým k vládám evropským proti vyzývavé a drzé oslavě Bruuově.

Snad tento důrazný protest byl příčinou, že italská vláda a senát slavností se nesúčastnili, že parlament byl při slavnosti zastoupen jen několika radikálními poslanci římskými, a že též nynější většinou lžiliberální zastupitelstvo Říma se slavnosti Brunovy korporativně nesúčastnilo. Již touto retiradou, vynucenou rozhorčením katolíků celého světa nad stálým tupením a vyzýváním sv. Otce v Římě, ukázaly italské vládní kruhy, že oslavováním Giordana Bruna, tohoto „mučenníka svobodné myšlenky (1),“ jehož smrt „vítězství ducha a vzdělanosti nade všemi mocnostmi, ztrnulostí a zpátečnictvím“ prý znamená, oslavují věc nepravou. To poznáme nejlépe, když uvážíme, kdo se nalézali mezi oslavovateli tohoto mučenníka práva a pravdy. Byli to italští revolucionáři, anarchisti, nihilisti, irridentisti, lžiliberálové, svobodní zednáři, židi, nevěrci a protestanti; posledních pět kategorií sjelo se do Říma z celého světa.

Proč se sjela sebranka tato do věčného města? Aby prý jménem „přirozené pravdy“ proti římské duchovní vládě a pověře protestovala. Tedy protikřesťanský projev největších rozměrův byl v nejbližší blízkosti vězné vatikánského uspořádán, aby prý „ta hradba papeženské pověry“ v nejhlubších svých se otřásla základech. Židé, nevěrci a revolucionáři, ba i ta školní mládež, již za příčinou Brunovy slavnosti ministr vyučování zvláštní čtyřdenní povolil prázdniny, měli bohopustým řvaním svým ztroskotati skálu Petrovu podobně, jako kdysi židům podařilo se ztéci a ztroskotati troubením pevné hradby města Jericha.

Leč marné troubení, marný řev nepřítel církve. Jaká to bláznovská zaslepenost! Skála Petrova stojí nezvratně a skálopevně; během 20 století přežila ty nejrozmanitější, nejděsnější bouře, aniž by se byla kolísala, a proto i ten svatodušní útok a řev vzbuditi musí jen slitovný úsměv.

Kdo byl ten oslavovaný hrdina Giordano Bruno? Zběhlý mnich, nepořádný člověk, dobrodruh, jenž patřil k oněm filosofům 16. století, kteří zahájili nepřátelský křesťanství směr novější filosofie. Narodil se roku 1548 v Nole v Kampagnii a proto také Nolanus zván býval. Počáteční studie konal v Nole a dokončil je pak v Neapoli. Zde také dle zvyku tehdejšího vstoupil záhy do kláštera a sice do řádu Dominikánského. Před převorem Ambrožem Pas-

quan složil slavné sliby řeholní a bezpochyby r. 1572 přijal svěcení kněžské. Asi r. 1576 odebral se do Říma, do kláštera della Minerva.

Již tehdy náboženské náhledy jeho budily mnohé pohoršení, aniž by tehdy ještě nad jeho pravověrností bylo pochybováno bývalo. Brzy po roce 1576 zdá se, nastal v životě Giordana Bruna úplný obrat. Stal se poznáhlá neznabohem a zuřivým nepřitelem církve. Jeho náhledy kacířské, jeho náklonnost k odporu a vzdoru, jeho duševní směr náchylný k vysměvačností znepráčetilily jej brzy s celým klášterem, takže z něho uprchl, odložil šat řeholní a tulácký život započal.

Odebral se napřed do Janova, pokoušel se pak uživiti se v Nole vyučováním, meškal posléze v Savoně, Turině, Benátkách, Padově, Bergamu, Milánu a v Chambérách. R. 1580 zavítal do Ženěvy a obcoval zde dvě leta s tamními kalvínskými reformatory.

Roku 1582 odebral se přes Lyon a Toulouse do Paříže. Zde vystoupil jakožto mimořádný professor filosofie. Avšak pro revoluční jeho náhledy nechtěla jej Francie ve středu svém trpěti. Ušel proto již r. 1583 do Londýna, kdež na dvoře pannenské královny Alžběty mnoho přátel našel, protože se v pravdě fanatickou záští proti katolické církvi na dvoře anglickém nenáviděné vyznamenával. Než i zde nabažily se brzy prostopášného kněžského odpadlíka. Giordano Bruno hledal proto štěstí své v německém Wittenbergu, který byl tehdy střediskem protikatolického řádění v Německu. Později zdržoval se střídavě v Praze (tehdy většinou protestantské), v Helmstädtu, Curychu a v Benátkách. Dne 23. května r. 1592 byl pro své náboženské bludy od svého hostitele Moceniga vydán inkvisici v Benátkách. Dne 7. ledna 1593 byl postaven před soud inkvisice v Římě, která jej dne 7. a 8. února r. 1600 jako odpadlíka a zarputilého kacíře dle tehdy platných zákonů a názorů odsoudila a světské moci jej odevzdala. Tato na něm 17. února téhož roku vykonala rozsudek.

Život a díla Giordana Bruna ospravedlňují po názoru středověkém zcela odsouzení jeho k smrti upálením. Z akt jeho procesu v Benátkách, které nedávno uveřejněny byly, vysvítá, že popíral transsubstantiaci, rozeznávání osob v božství, stvoření světa, divy Spasitelovy a apoštolů, potrestání hříchů a podobné. Dále učil, že duše přirozeným způsobem povstávají, že z jednoho zvířete do druhého přecházejí, že nejsvětější Panna Bohočlověka porodu nemohla, že nemanželské pohlavní obcování mužů a žen nikterak není hříchem, nýbrž naopak velikou zásluhou. On hlásal volnost lásky a vládu smyslů nad duchem. Prohřešili bychom se proti slušnosti, kdybychom i jediný z jeho výrazů opakovali, jichž Giordano Bruno ve špinavých svých spisech užíval, kdykoli o ženě mluvil, která po jeho náhledu s důstojností družky mužovy a matky dítek na nízký nástroj smysluého požitku klesá. Jeho veselohra *Il Candelaio* (Svícen), která r. 1582 v Paříži vyšla, a jeho pojednání o „šílenství v lásce“ jsou i po náhledu jeho nejshovívavějších kritiků sbírkou oplzlostí, jakých i v novomodní literatuře sotva bychom našli s to byli.

Tak vypadá po morální své stránce muž, jehož lžiliberálové a svobodní zednáři v neděli svatodušní v Římě jakožto slavného předního bojovníka za „svobodné myšlení“ oslavovali. Již z toho můžeme si učiniti pojem, jaký byl soukromný život tohoto výtečníka. On sám doznává, jak se toho v aktech inkvisičního jeho procesu v Benátkách dočítáme, že hodil onoho muže do Tibery, který, jak se domýšlel, inkvisici jej udal. Byl tedy vrahem.

Před inkvisicí bylo se Giordanovi Brunovi zodpovídati ze 130 bludných, nemravných a kacířských thesů. Netřeba se nám proto také pranic tomu diviti, že od toho dne, co odložil řeholní svůj šat, toulal se po Evropě, a že po sobě vždy i z protestantských států vyhnán byl pro skandální způsob svého života a svoje učení. Jeho první stanice byla Ženěva, kde myslil, že

pokojně bude moci žít, když byl od víry své odpadl. Avšak Kalvín shledal, že popíráním osobního božství odvážnou hraje hru a vyhnal proto nafoukaného a vymyšlivého pantheistu z města.

Z Lyonu, Toulousu a z Paříže, kde potom trávil, byl rovněž nucen uprchnouti pro nebezpečné své učení. V Anglii byl mu ovšem popřán poměrný klid, kterého k tomu použil, aby své nejodpornější hanopisy pod nápisem „Spaccio della Bestia triomfante“ (Porážka vítězoslavicí bestie t. j. církve). Nejurputnější zášť proti katolické církvi, proti pozitivní víře a dřívější křesťanské vědě jsou v tomto výsměšném a potupném hanopisu obsaženy. Kniha tato zdala se později nevyčerpatelným zdrojem všech pozdějších hanopisců, kteří bláto a špínu na katolickou církev a její řády kydali. Pýcha, drzá a vyzývavá povaha a nemravný jeho život učinily však i v protestantské Anglii brzy delší pobyt Giordanovi Brunovi nemožným. Odebral se do Německa, kde jako tulák oblažoval celou řadu měst a míst svou přítomností a svým učením. Jsa povahy bezcharakterní a sobík, dbalý pouze svých chtíčů a prospěchů, zahrával si brzy na zbožného mnicha a kajícího v rouchu řeholním, když pak přišel zase do míst a krajů protestantských, tu se zase zval Giordanem z Noly, doktorem římské theologie, aby jeho odpadlictví od církve tím více do očí bylo.

Než ani zavilé nepřátelství ku katolické církvi neprospívalo mu vždy u protestantů. Tak universita v Marburgu, kdež se jakožto filosof uvedl, jednohlasným usnesením jej z university a města dala vyhnati. Totéž mu učinily též jiné university a města Německá, jak se v jednom dekretu dí — o b a r d u a s c a u s a s (pro drsné choulostivé příčiny). Doslovně tajné hříchy Brunovy protestantští jeho soudcové mu nevytkli, avšak jaké to asi hříchy byly, snadno se domyslíti můžeme, an z dokumentů v benátských archivech uložených víme, že byl pro hříchy sodomitské odsouzen k těžkým trestům,

Pranic netřeba se proto diviti tomu, že když Giordano Bruno z eldorado zhýřilých protestantských humanistů Wittenbergu atd., konečně zpět do Italie, do Benátek se vrátil, stihlo jej konečně jako prostopášníka a hanobitele Boha ráme spravedlnosti božské, kterou tak drzým způsobem po celý svůj život vyzýval.

Giordano Bruno byl ovšem mužem duchaplným, ale mravně skrz na skrz zkaženým; za lesklou, vyšňořenou jeho frásí skrývá se vždy smrtící jed, surové materialistické myšlenky střídají se u něho s kabbalistickým spiritismem, s nepravou mystikou a fantastickou teorií evoluční. Naším lžiliberalům, jest ovšem Giordano Bruno mužem jejich vkusu a velebí jej proto jako mučedníka za svobodu myšlení a jakožto představitele moderní osvěty a němečtí protestanti staví Giordana Bruna po bok přímo Martinu Lutherovi. Ovoce jejich práce a ducha však prý teprve pak úplně dozraje a lidstvo docela oblaží, až římská hierarchie zničena bude.

Inu páni si počkají. Kam dílo Luthrovo v Německu a Giordana Bruna v Italii vedlo, můžeme posouditi nejlépe v přítomnosti.

Pro nás není Giordano Bruno hrdinou osvěty a pravdy, ale odpadlým mnichem, pantheistickým filosofem, učitelem a podporovatelem hanebných mrzkostí a neřestí, buřičem proti každé autoritě, ať světské ať církevní, jest slepým apoštolem za práva rozumu a patří vůbec k nejsmutnějším postavám 16. století, na něž toto věru nemělo nedostatek. Giordano Bruno jest jaksi vtělením obou vlastností, které dle de Maistra činí podstatu revoluce: jest vniterně špatným a provozuje všady, kamkoli přijde, dílo satanovo. Ctitelé Giordana Bruna jsou lidé mu podobní, což plně potvrzují jejich řeči, které při odhalení jeho pomníku pronesli. Inu: vrána k vráně sedá, rovný rovného si hledá.

Vzhůru věrní katolíci.

(Dokončení.)

Život člověka krátký jest, a práce uložil Hospodin hojně.

Protož chopte se, věrní katolíci, meče svaté pravdy a bojujte s nadšením na světě tomto proti nepříteli člověčenstva — škůdci blaženosti naší věčné.

Pomníme-li, že Bůh bojuje s námi, a nadpřirozených sil nám dodává, i milosti své — nevěrcům a temnotě nepochopitelnou — hrdostí a statečností budeme prodchnuti stávajíce se den ke dni způsobilejšími na dokonalé bojovníky Kristovy.

A žel, zalkej věrný vlastenče, nad bídou a zpozdilostí mnohých zbloudilých bratrů našich, již falešným prorokům do náručí se vrhají, hledajíce v balamucení vlastního rozumu z holého střepu perlu vyleštiti, aby jenom vymknouti se mohli z náruče ustavičně napomáhajícího anděla strážného a vrhnouti střemhlav do jícnu záhuby pro bídnou okamžitou rozkoš, ukojení svých chtíčů na krátký okamžik. Proto ty, šťastný bratře katolíku, neskládej ruce v klín, nemni jenom modlitbou činným býti, ale ukaž světu, že jsi katolík, ano katolík! A víš co to znamená? Boj! Je to hození rukavice na znamení, že pro víru zápas přijímáš, pro víru trpěti chceš, a spolu netečným bratrům svítiti co skutečný příklad pravé svobodomyšlnosti, jakožto rázný, pravý křesťan. „Nedomnívejte se, že jsem přišel pokoj přenést na zem: nepříteli jsem přinésti pokoje, ale meč,“ (sv. M. E. 10. v kn. 34.) děl sám světa Spasitel.

A v čemž především spočívá úkol náš? Jak máme začít?

1. Budiž naší úlohou, bychom přesvědčení svoje náboženské dovedli slovy v důstojném klidu a pokoji bez rozčílení proti útočícímu nepříteli obhájit.

S bolestí musíme trpkou pravdu doznati, že přemnozí upřímní katolíci, jsouce přesvědčeni u víře svojí, nedovedou slovem nevěrci imponovati. Jiní zase odpovídají sice rázně, ale nedovedou opanovati sebe, by rozčílením a konečně bezúčelnou hádkou nezmařili v zárodku, čeho jadrným výkladem svým u odpůrce již docílili. Někteří opět trávíce třeba ve společnosti, a jsouce žertem pro víru napadeni, se mlčky červenají a stydí, což ovšem také není na místě. A mnozí do konce chtějí sobě z rozpaků pomoci, zapírají aspoň částečně svoji víru, ač jinak horlivými jsou, škodíce tímto křesťanské pravdě.

O těch, kteří docela zaprou víru svoji před nepřátely, ačkoli přesvědčení v srdci chovají, praví sám Kristus: „Kdožby pak zapřel mne před lidmi, zapřím i já ho před Otcem svým, kterýž jest v nebesích.“ (E. sv. M. kn. 10. v. 33.)

Bychom na pravou taktiku v příčině té přišli, třebať nám především vroucně Pána Boha prositi o přispění. Kdo nemůžeš na vhodná slova při hájení sv. víry přijíti, často se cvič o samotě v mluvě s nevěrcem, jak bys mu v tom neb v onom případě odpovídal. Hleď sobě v zátiší oblíbiti takovou cvičbu, a půjdeš-li do skutečného sporu, v radostném překvapení shledáš utěšený výsledek. Nejsi-li schopen něco svému nepříteli vysvětliti, rci zcela klidně: „příteli, většinu svého času musím věnovati svému povolání, tudíž mi nemožno ovšem dokonale hovořiti a všemu rozuměti. Poshov maličko, vrtá-li ti tato věc mozkiem, já budoucně ti podám vysvětlení, o kteréž požádám lidí kompetentnějších nežli jsem já i ty.“ A bude odzbrojen sok tvůj do času, ve kterém se duchovního vůdce nebo přítele kněze na to otážeš. — Zmocňuje-li se koho rozčílení, nemístný stud, hleď příkladem se mnohých světců řídit, jak si v tom počínali, a horlivou modlitbou Otce nebeského prositi za pokoj a klid v tváři v tvář nepříteli.

2. Navzájem bychom sebe hmotně průmyslem, koupí i potřebami podporovali, pokud možnost a svědomitost se stránky obchodníků dovolují.

V tomto spočívá to jediné kouzlo a síla, kteráž židy k takým vymoženostem přivedla, ani svorně ruku v ruce věrně krácejí. V tom nám mohou býti příkladem. Budeme-li my, rozhodní katolíci takto sebe podporovati, rychle vzroste kruh náš a dílo naše požehnáním v radosti a spokojenosti bude Hospodin doprovázeti. Ovšem třeba opatrnosti; neboť přibližují se draví špekulanti majíce toliko vlastní prospěch na zřeteli, a budou se — „třeba modliti a almužny dávatí,“ jen když jim to hodně vynese. Tyto přetvářující se lidičky brzy poznáte dle planého ovoce jejich skutků.

3. Bychom nedorozuměním mezi námi vzniknuvším síly naše netříštili, ale příkladem prvokatolíků hrdinů se řídíce a pokoru milující, sobě ihned na místě náležitá vysvětlení dali, a bez lásky a přátelství se nerozcházelí.

Kdybychom povšechně docílili této ctnosti, pak rozkoši nevýslovnou by bylo na světě žítí. Není státu, není spolku, není rodiny, aby mnohdykrátě až směšným nedorozuměním nepošlo napnutí a konečně nepřátelství až do krajnosti, ze kteréhož nejhorší následky pošly. Pokora a láska jest to, již od počátku Církev sv. vyučuje.

4. Pokud možná, bychom špatným časopisům a knihám, mezi méně uvědomělými katolíky bránili, jim náležitá vysvětlení podávali, a dobrým tiskem vynahražovali.

Není zajisté nikoho z nás, aby přítel nebo známých neměl. A mnozí z těchto jsou, jinak dobré vůle, ale klamnými předsudky k literatuře jati. Často hodný, nezkažený člověk nevědomě ssaje z nebezpečného jedu špatných knih, jehož dosti malou dávkou otráven býti může pro život věčný. Jest třeba jednati opatrně. Především dlužno odůvodniti zásady a nebezpečí, jež může ze čtení té neb oné knihy a časopisu pojití. Pak v bratrské upřímnosti a v čisté lásce pro věc Boží požádati o zmar tohoto jedu a zároveň doporučiti, jaké knihy mají zdobiti a vzdělávati rodinu křesťanskou. Bohu dík dobrého tisku nepostrádáme.

Zkušenost nás poučila, že již mnohé rodiny povděčny byly a jsou za upozornění na špatné, vše nepřátelské spisy, které zničiti neotáleli, a dobrým vynahradili. Největší péči zasluhují rodiny, hojnost dětí mající, by upozorněny byly na šerednou epidemii, kteráž snadno by pole činnosti zhoubné naleznutí mohla.

Kdež bychom narazili na příkrý odpor, pak znamením nám jest, že jsme u nepřítelů, za něhož se modleme.

Kdokoli z věrných katolíků bys z lásky příležitosti také použil, budiž ubezpečen, že Bůh v zalíbení hledí na tebe, a pomáhá tvoji snaze, jeho čest a chválu šířiti, a tobě samému k palmě nehynoucího vítězství. Za touto příčinou, přihlížejmež bedlivě i k literatuře, abychom dovedli v čase příležitém v hodně promluvití, a apostolátu kat. tisku cestu raziti. —

Zůstaňme při těchto čtyř válečných bodech a nerozvažujme těch nesčíslných ještě potřeb, kterých ráznost, a taktuplný duch ryzího katolíka vyžaduje. Do nekonečna by se nedůslednosti jednotlivců musely uvažovati, a příhodné léky podávati, kdybychom hráze sobě nestavěli. To budiž však tajemství zpovědnice, v níž každý katolík útočiště, balsam, a odění Ducha svatého nalezne, aby se dostatečně připravil proti nepříteli.

Avšak v souhrnu toho všeho nechť dýše láska křesťanská v okolí našem, ustavičná vlnitost, nelíčená ochota, pomoc bližnímu, ať zahluje pravidla boje ve čtyř odstavcích označená.

Nepsal sv. Pavel jenom Římanům tenkrátě list svůj, nýbrž i nám platí obsah jeho. ani spolu ovečkami Kristovými jsme, jako bývali naši předkové. Píšeť: „Jedenkaždý z vás se hleď zalíbiti bližnímu svému k dobrému jeho a ku vzdělání.“

A jak se zalíbíme?

Budou-li skutky naše zvuknější nežli slova. Bůh a Církev Jeho nežádá fanatismu, nežádá přepjatosti, ale dobrou vůli, z níž

skutkové pocházejí. Konečně netřeba Pánu Bohu ani snahy ani sil našich; jelikož jediný pokyn jeho postačí, aby veškeré zlé mocnosti neškodnými se staly. Bohu jest ale milá oběť vůle naší, a snaha ku přispění Jeho cti a chvály. Na tuto činnost s libostí pohlíží, a ji na věčnosti odměňuje korunou a slávou světákům nepochopitelnou.

Církev katolická podobná jesti mohutné skále v prostřed moře stojící, obklopená nedozírnými spoustami vod všednosti a smyslnosti tohoto světa. Na patě této skály hemží se a pracuje neustále ohromné množství červíků, snažících se i vrchol skály dosáhnouti, aby vesmír pevně za to měl, že ji zdolali, a oni že pány tohoto světa jsou; Bůh a nesmrtelnost že se již přežily. A když po do dlouhém namáhání dospějí červíkové nepatrné výše na skále, přijde z pokynu Božího vlna času, a spláchně okamžitě veškeren ten hmyz dolů do moře, kdež znovu se snaží aspoň paty skály, církve Petrovy dosáhnouti. Dějiny církve kat. jsou toho nezvratným důkazem.

Proto, bratři, věrní katolíci, vítězství naše jisté! Bůh jest s námi — kdo proti nám? Duch zlý v podobě červa proti Velebnosti Božské! Na pohled sice straší svojí zdálivou silou a nepřemožitelností, aby jenom katolíky zalekl, chtěje nás úzkoky splést, — my ale víme koho máme před sebou!

Kdo lásky chová ku Kristu, zvítězí a zvítěziti musí! Ale před vítězstvím předchází nevyhnutelný boj, do něhož třeba se pustiti. Bývaly kruté časy, kdy jenom násilí, mučidla a meč rozhodovaly nad člověkem toliko řkoucím: „Já jsem křesťan!“

Když císař Julian ve IV. století podnikl boj proti křesťanství učiniv sobě v neslýchané hrdopýše, křesťanství že musí do kořene vyhladiti, a po dlouhém krvavém boji smrtelně jsa zraněn, vida že křesťanství vítězí — v zoufalém vzteku nachytil z raněného těla řinoucí krve do hrstě, vyhodil zlostí sopě tuto proti nebi s chraplavým výkřikem: „Zvítězil jsi, Galilejský!“ Ano zvítězil Galilejský a dá Bůh že zvítězí i s námi v našem zpozanětlém 19tém století!

* * *

Je-li vám, věrní katolíci, víra vaše drahá, život věčný nade všecko, pak, prosím vás, buďtež neohroženými! Katoličtí vůdcové naši sjednocují k novému tažení již síly svoje, protož neotálejme i my, a spojme se v pevný nedolný šik, aby řady naše byly nerozrazitelné.

Vidíme v duchu mnohé čtenáře těchto řádků, ani odkládají je stranou a jmou se kritizovat, co napsáno. Než doufati nepřestanem, že nekonali milý čtenáři, již tak dříve — neboť nepíšeme nic nového — jistě byť jsi i zapomenul časem na toto, příležitost častá se ti naskytne, skutečně že použiješ něčeho, co stať tato obsahuje ku vyplnění touhy a vlastní zásluhy pro pokladnu nebeskou.

V. D.

Jak jsem nabyt přesvědčení, že sv. Jan Nep. jest a že za mne oroduje.

Byl jsem v sedmé třídě gymnasia akadem. na Starém Městě Pražském, když v rozličných listech a brožurách házeny pumy a rakety na stříbrný oltář sv. Jana Nepomuckého v chrámu Svatovítském. — Fičelo a syčelo to jako: Otevřte ten stříbrný oltář a z té rakve vyházejte ty kosti, kdo ví, čím že jsou to kosti; — sv. Jan z Pomuku nebyl — ani z Nepomuku! —

Rozumí se, že ze světských professorů nikdo na obranu nepronesl slovíčko a o katechetovi řeklo se: „koná svou povinnost.“

Tak se stalo, že i v mé duši zahnízdil se kořínek nevěry a pochybování, který rostl, když církevní někteří hodnostáři stali se mi solí v očích.

Nicméně — díky mateřskému vychování — bojoval jsem boj dobrý — víru zachoval a znaje hlas povolání, vstoupil na bohosloveckou fakultu a s pomocí Boží, milostí Ducha sv. stal jsem se knězem.

Tu mne ale Bůh v nevyzpytatelné moudrosti, již říkáme řízení Boží — svět ale osud neb náhoda, dal poznati cestou mravní, čeho jsem cestou bá-dání dopátrati se nemohl.

Prvního ponuknutí dostalo se mi hned prvního roku, když ke mně kdysi v letě, tuším v máji — přišla jakási matička prostinká s otázkou: Jak starý byl sv. Jan Nepomucký? — že se jí o něm zdálo — nejspíše, že chtěla sázet na „numera“, — aby šťastně vyhrála.“

Odstraníme-li poslední pohnutku, musím se tázati, proč zrovna té ženě se o sv. Janu zdálo, a proč přišla ku mně s tou otázkou: kolik let bylo sv. Janu, když byl utopen v řece Vltavě?

Vstoupil jsem do třetího řádu sv. Františka a tu ohledně řádového jména ponechal jsem to vůli vdp. ředitele řádu. Kněz v šedých vousech vyloživ mi povinnosti a pravidla — dává mi jméno sv. Jana Nep.

Několikrát jsem navštívil chrám sv. Víta a tu musím vyznati, že anti-pathie k hrobce stříbrné má ještě nebyla dosti vyhojena.

Chtěl jsem sloužiti u oltáře sv. Vojtěcha; již kostelník tam rozsvítil a vše k tomu připravil, abych sloužil tam dle svého přání. Než na uprázd-něný oltář vstoupil jiný kněz a mně nezbyvalo, leč sloužiti u sv. Jana Nep.

Dlouhý čas nemohl jsem se samostatnosti dopřít — konečně vše již uchystáno k šťastnému postupu, jen jedna listina dávala na sebe čekati, če-kati trapně, ač byla v čas datována — nicméně nepřišla dříve až v poledne, dne 16. května na svátek sv. Jana Nep.!!!

A první socha, již mi na cestě do nového chrámu P. bylo přijíti v ústřety, byla socha sv. Jana Nep. — a poboční oltář? — zase sv. Jana Nep.!!!

I poznal jsem, že Bůh sám chce, abych velebil veliké Jméno a podiv-nost Jeho ve svatých Jeho. Od té doby mně nikdo nevyvrátí, že sv. Jan Nep. jest u Boha, a že za mne nehodného (nevěřícího Tomáše) u Boha oroduje. „Svatý Jene Nepomucký, oroduj za nás!“

Český „Mignon.“

Opět ten krásný svátek v přírodě se přiblížil. Víte, který jest to? — Nevíte? — Nuže, poslyšte!

Je devátá hodina ranní, jest to jitro červnové. Ticho v celém vřkolí — ticho posvátné. Však nikoliv! Jen napněte uši! Neslyšíte bzukot včel a hukot vln blízké řeky? Neslyšíte, jak to kolem hlavy šumí a bzučí v tom již téměř palčivém vzduchu, do něhož čisté slunko plných 5 hodin své paprsky žhavé vysílá? Zdá se, jakoby všechny mouchy i mušky, komáři a jepice závoditi chtěli v tom nejpřirozenějším koncertu ptactva v blízkém háji.

Včelka po lučních květinách se pelem žlutne, tu pestrá křídélka mo-týlův: pávího oka, tu otokárka, tu běláška po ještě zaroseném koberci luč-ním neb krásně zroubených záhoncích zahrady se kmitají. Tam v zahrádce u prostinkého domku se šindelovou střechou pivoňka do ruda se červená, že vábivou jako ta růže nemůže ze sebe vydávati vůni.

Na to vše pohlíží z okénka polootevřeného dvě modrých očík blondounké dívenky, dcery chudého krejčího, jenž dnes svůj sváteční úbor stejnokroje střeleckého z almáry vynáší, knoflíky křídou leští, potřásá chocholem, do něhož lesklé kapouní péro vráží, aby ještě byl hustší a střelecký klobouk tím více zdobil. Vždyť má jíti na parádu! Dnes vyrukuje, kde jaký spolek, hasiči, veteráni, sokolové, havíři, hutníci, šmelcíři, nesmí scházet ani pan mistr Žehlička — na průvod o „Božím Těle“ se vždy těšil.

Těšila se s ním jeho 13letá Márinka, jež měla dnes co družička házet z košíčku kvítí před Nejsvětějším, jež v Svátosti pod nebesy ponese slavně pan děkan. A jak by jí to slušelo, až by mezi dlouhou řadou běloskvoucích se družiček i ona ze svého košíčku sypala kvítí. Šatečky visí naproti postýlce čistě vyprané, spodničky naškrobené, ani jeden záhyb není křivý, vše tatíček

dobře a opatrně vyžehlil své Márince, jediné dcerušce, jež nebožce matce jako věrná kontrfej se podobá.

„Což já nepůjdu dnes na parádu?“

„Nemůžeš, holenku, jsi moc slabá, bude tam velká tlačeníce a ty bys v tom horku mobla omdlít a padnout.“

„Nepadnu, tatíčku!“

„Ty nevíš, má drahá! Jen zůstaň doma; špatně jsi spala, můžeš tady hezky dřímat. Až přijdu dostaneš ode mne věneček s oltáře, však on mi kostelník dá dva, jeden bude pro mou Márinku.“

„Ach, škoda, že nemohu jít spolu; to bude krása! Už střílejí. Slyšíš tatínku, už vytrubuje na střelce. —

„Tak můj miloušku, jen zůstaň doma a spi, a budeš potom zdravější?“

„Tatínku, pomodlete se tam za mne, mně je moc špatně!“ — — —

Zvony znějí plným chorálem. Průvod vychází z chrámu.

Nejprve za koronhvemi pomalounku capotá drobotina školní až čtvrtá, pátá a šestá třída nese zpěvníky a zpívá:

Chval Sione Spasitele,
chval Pastýře, vůdce, vřele;
prozpěvuj mu v písních českých, . . .
jak on moený, dobrý jest.

Čechové a společenstva řemeslníků nesou své prapory, na nichž bohaté kytice se houpají. Ambra kadidla závodí s vůní květin, po nichž průvod se ubírá s Nejsvětějším na náměstí.

Tam stojí vystaveny stříkačky — místo hadice, trčí do výše krásná kytice a jak ten kominík dnes umyt v černém šatě s bílou čapkou jest příjemný?

Na prvním oltáři u pana radního domu plno světél — a což ten obraz krásný. Rudolf Habsburský jak vede za uzdu koně a brodí se potokem, aby kněz Svátostí k nemocnému suchou přejíti mohl nohou.

Však stál pana radního 200 zl. a je až z Bavor.

Již se zastavili. Chor spustil na housle, basu a flétu a celým náměstím ozývá se:

O andělé, dnes sestupujte s hůry
a spějte mezi naše kůry,
neb slavný den pro Vás i pro nás —
neb slavný den pro Vás i pro nás! —

Márinka jen refrén zaslechne a srdíčko jí zatukne; oko jasní tvář, zrůžoví; ona sepne své tenounké ručky, zalomí průhlednými prstíčky a chce zapěti:

Hle toť ten chléb, jež požíváme,
a nímž své duše sytíváme,
jenž zdobí, slí, blaží nás.
jenž zdobí, slí, blaží nás.

Však umlkne, hlas spíše sípá a v hrdélku jí to umírá.

Zavře očka, z nichž dvě perličky se uronily a modlí se po tichu — není slyšet, co ta sinálá ústa šepotají.

Složí ruce — a ještě jednou podívá se na své šatečky, jež měla v loni na tento svátek, když byla po prvé u sv. přijímání, vidí všecy své kamarádky kolem: Pepičku, Helenku, Fanyňku, Boženku — jí vítají a do rukou dávají košíček s kvítím ze zahrádky, již sahá doň — a běře nejvíce ten červený květ pivoňky a obrácena k oltáři, kde postavena nejsvětější Svátost, cítí jak voní kadidlo, cítí se lehkou jako by se s tím dýmem vznášela — k modrému nebičku.

Od posledního oltáře to zavznívá:

Až někdy smrti den se zblíží —
a odchod náš když hrůza ztíží,
kéž v Tobě těchu lid má Tvůj!
kéž v Tobě těchu lid má Tvůj!

V. Bosáček.

Utrpením k spasení.

(Dokončení.)

Plakal, soužil se tento výborný muž pro neštěstí svoje, ale brzy se mu stala víra nevyčerpatelným zdrojem útěchy a síly v této zkoušce.

Rodina Konečného sestávala s manželky, dvou již dospělých dcer a studujícího syna. Vidouce tyto tichost a oddanost otcovu do vůle Boží, přemáhali i svůj bol, jež pohled působil na nešťastného otce.

A nyní kdo popíše ty scény, to utrpení, které časem takového stupně dosahovaly, že až bolestí se v lenošce svíjel!

Důvěry tohoto hrdiny požíval pisatel těchto řádků. Jemu si postěžoval a ponaříkal v nejslabší chvíli, když úzkosti svíraly duši jeho a bolesti dostupovaly vrchole, jakoby nechtěly ještě více trápit již dosti těžce zkoušenou rodinu. Až podnes tane mi živý obraz na mysli, jak hlasem srdce rozrývajícím sobě naříkal:

Příteli, Panna Maria se na mne hněvá, Kristus mne opouští; jen trochu zmužilosti, jen trochu statečnosti kdybych měl, aby ty strašlivé bolesti neobklíčovaly i duši mou. Dábel ten nepřítel duší, našeptává mi neustále v tomto kvílení, bych reptal proti spravedlnosti Božské, a boj s tímto zloduchem jest ukrutný. Modlete se, příteli, prosím vás, modlete se, ať Kristus mne posílí, ať do skonání vydržím v Jeho milosti.“

Podobná byla tato úzkost a opuštěnost oné na hoře Olivetské, když Spasitel krví se tam za nás potil.

„Ale pane správce, což vás pohled na Ukřižovaného neslí? Což necítíte útěchu při pohledu, že podoben jste Bohu, jež více, ba o mnohem více trpětí musel? Tiskněte pevné kříž na ústa, k srdci — tak, kde vás to tak bolí, a útěcha nebeská se jistě dostaví. Odplata hojná kyne vám, i radost neskonalá, když takto následujete Pána Ježíše.“

Vznešené osobnosti jej chodily navštěvovat, a také vidouce, jak neobyčejnou moudrostí a zkušeností slyne Konečný, žádaly jej o radu v důležitých věcech. A věru každému poradil, že m n o h ý a ž p o d n e s z této rady užitku požívá, ale vzpomene-li naň — pochybujeme.

Časem ho přicházeli i velební páni těšit, kteří jej dobře znali, a vůdcem duchovním jeho byl pan P. Kožený z T. J., často mu Tělo Páně k posile přinášejí.

Jednoho dne, zapředl Konečný následující hovor se svým duchovním otcem: „Velebný pane, račte mi prosím říci upřímně, jak dlouho může moje mrzáctví trvati?“

„To může věděti toliko Bůh, a já jenom tušiti, že za dvě léta musí nastoupiti jakási změna.“

„Smrt račte mysleti?“

„Na uzdravení není naděje.“

„Nuže děj se vůle Páně, jen když konec bude dobrý.“

„Doufejmež v milosrdenství Boží.“

Tak otevřeně se mohlo mluvit jenom s katolíkem, jež smrti ani v nejmenším se nebojí. Jak předpověděno, tak se skutečně stalo. Často opakoval svým milým, že nebude dlouho živ, a prosil, by je trpělivost s ním měli, an Bůh bude všeho odplatitelem.

— Rodičky Boží vážil sobě vysoce modle se k ní až sedmkrát denně sv. růženec.

Snažily se ho dcery i věrná manželka vyrazeti jak mohly, překvapující jej věcmi vůbec duši věřícího těšícími. Přijímal radostně tyto důkazy lásky více pro potěchu jejich, ana duše jeho toliko k nebi a Bohu se vznášela, očekávající toužebně vykoupení své z pout tělesných. Upřímnou však radostí zaplanulo srdce jeho, když podány mu byly první a druhý ročník „Kalendáře

pro živé a mrtvé duše.“ Když přečetl tyto dvě srdečně prstonárodními slovy sepsané knihy, tu dlouho a dlouho plesalo srdce správcevo a s každým živě a s horlivostí o obsahu a spisovateli rozmlouval.

Poslední červánky zapadajícího slunce nemohly lépe věštiti skloněk krásného dne, jako líbající smrt dohasínajícího života muže spravedlivého veskrze. Přípravy konal pro život budoucí jako světec. V konání dobrých skutků, počínal si tak skrytě a skromně, že toliko konference jedna spolku sv. Vincence věděla o cizím nějakém dárci velikých obnosů peněžních pod heslem „Ve jménu Ježíše Krista chudým.“ Nemenší jeho péče byla o rodinu vlastní, by po smrti jeho ani duševně ani tělesně nedostatek netrpěla. On sám trpěl v oddanosti do vůle Boží strašlivé bolesti, až pot mu často po skrání se řinul, ale — přece nezoufal.

Pojmula-li ho úzkost smrtelná, že se chvěl co osyka v lenošce své, popadl kříž, svoji zbraň šeptaje ustavičně! „Pane Ježíši Kriste smilování! posilni mne, ať nezhygnu reptáním proti spravedlnosti Tvé. Co trpím, zasloužím. Též urazil jsem Velebnost Tvou, a trest Tvůj milosrdný a spravedlivý jest, an nezavrhuješ lotra, ale odčinění mu popřáváš pokáním.“

Někdy vyprávěl ku vzdělání navštěvujících jej přátel takto: „Vy mě těšíte chtějíce mi ulehčiti, za což vám děkuji. Avšak věřte, že o to, co nyní trpím jsem prosil? A Bůh mne vyslyšel. Byl čas, kdy na Boha jsem zapomněl. Když světlo sv. viry osvítilo opět duši mou, poznal jsem s hrůzou, jak daleko jsem zabloudil dříve. I prosil jsem pak Pána Boha, by ne až na věčnosti, ale zde mi ráčil zadost spravedlnosti Jeho za moje hrozné urážky učiniti, jichž jsem se dopustil. Modlitba od poznání mého zněla: „Bože můj, odpusť, jsem bujným, nasyceným koněm. Rád býti jezdcem mým, a kdykoli ucítíš, že v bujnosti jmu se Tobě vzpínati, trhni uzdou tak mocně, až v bolesti opět zkrotnu; a vyhazoval-li bych přec, použij biče spravedlivého trestu a zmrskej mne, až umdlením v bujnosti svojí ustanu. Jen nedej, dobrotivý Bože, nedej, ať ohni pekelnému nepropadne duše má.“ Tak jsem se modlíval, a vidíte, přátelé, Bůh mne vyslyšel; On mne neopustil. Ochromil a naplnil bolestí tělo moje na krátký čas. abych tam v blaženosti nebeské v nové síle a svěžesti mohl oslavovati svého Stvořitele.“

Konečně nadešel čas opravdového se rozloučení se světem a se svými drahými, které nade všecko po Bohu miloval. Řízení Boží tomu chtělo, aby ještě zřítí měly shasínající oči trpitelovy mladší dceru Vilémínu co manželku váženého muže a rozhodného katolíka J. K., o kterouž ještě starosti měl, aby neztratila ve víru života drahou perlu víru, katolickou.

Starší dceruška Rosa byla již zaopatřena jsouc vzornou učitelkou v Praze, a manželka kromě uspokojivého jmění obdržela slušnou pensi, z čehož nejmladší syn může dostudovati. Bůh mu popřál tolik úlevy, aby při pohledu na svou rodinu mohl spokojeně duši vypustiti.

Líce zapadaly vůčihledě každého dne. Oko matně těkalo silou zlomenou po pokoji s každým předmětem se loučíc. I slabost nevšední se dostavila; nemohl se více udržeti v lenošce, která nepřetržitě po sedm let byla věrnou jeho přítelkyní. Požádal o milosrdnou sestru, aby se společně modliti mohl v rozhodné chvíli života, která nadešla.

Konečný leží na bílé čisté posteli, a velikýma očima svýma se rozhlíží, jakoby někoho hledal. Milosrdná sestra se modlí z knížek za umírající, a chvílemi pohlíží k nemocnému.

„Sestřičko — pít,“ ozval se slabým hlasem trpitel, ale tak temně a přidušeně, jako odněkud z hloubky daleké.

Žízeň neumořitelná trápila umírajícího, tak že každou chvíli musela mu podávati svlažení. Vděčný pohled tlumočil dík.

Choť a dítky shromážděny jsou v druhém pokoji, kde hořké slze prolévají.

Asi před třemi dny byl Konečný zaopatřen, než, milosrdná sestra znamenajíc, že utrpení dokonávajícího jest hrozné, tázala se hlasem, podobným šeptajícímu andělu: „Nepřál byste si ještě jednou Ježíška, by vás posilnil? Tělo Pána Ježíše občerstvuje neobyčejně svoje miláčky.“

„Ano,“ zněla žádoucí odpověď.

Po chvíli přispěchal přítel správcův vel. p. P. Mazura s Mannou nebeskou. Jakmile otevřel dvěře, ovanul příchodem jeho čerstvý sílcí vánek živosti, a teskná nálada na chvíli ustoupila.

Postaviv Velebnou Svátost na stůl, jal se krátce a srdečně ty nejpotřebnější otázky klásti.

„Drahý příteli, pamatujete se na mne, znáte mě ještě?“

Duch umírajícího, jsa poněkud čilým ruchem ze svého zmalatnění vyrušen, zpamatoval se trochu. Kynul, otvíraje ústa k pojmenování, slabě hlavou.

„Mazura, můj drahý, ano on jest to; přišel s Pánem Kristem, by vám zaručil království nebeské, do něhož se právě ubíráte. Nuže věříte v tohoto Spasitele, jež pro vás trpěl a umřel a kterého jste tak velice miloval?“

Pokyn hlavou a blabý úsměv bylo odpovědí.

„A litujete srdečně hříchů vašich, jimiž jste tu nejdobrotivější lásku urážel?“

Hluboký vzdech a žalný pohled nemocného dostačoval.

„Proto vzbudte v duchu ještě na chvílku tři Božské ctnosti, a sledujte modlitbu mou vřelým vašim přáním. Pane Ježíši Kriste, v Tebe jsem vždycky věřil, a věřiti nepřestanu, dokud tlukot srdce mého neustane. Bože můj, v Tebe pevně doufám, že jistě spasení a milost u Tebe naleznou, jakmile prah tohoto světa přestoupím. A milovati Tebe budu vždy, ať zde, ať na věčnosti, poněvadž Ty sám Jsi láska a krev svou v přehořkém utrpení za nás prolévaje a umíraje, nám důkazem lásky samého Boha spečetils přenesmírnou lásku svou k nám. A nyní nechť vejde milovník do tvého srdce láskou proň blížící, a připraví tobě Kristus přítomností svojí hody nebeské, předtuchu věčnosti nedaleké, v kterém jednou živ budeš a královati na věky věkův.“

Po „Konfiteoru“ byla opět spojena smrt s životem skrze život nekonečného Boha.

Milosrdná sestra podala ihned vodu umírajícímu k zapití, by Vel. svátost pozřel, a následovalo pohnutlivé modlení celé rodiny s přítomným knězem, za duši právě s Bohem a věčností se snoubící.

Za chvíli na to žehnal jednotlivě všem loučící se Konečný, a děkoval za všechno poukazuje ještě jednou na Boha přebohatého Odplatitele za vše, co z lásky mu prokázáno.

Druhý den na to k večeru přiletěl tiše anděl smrti, a zlomiv svíci utrápeného života odloučil duši spravedlivého od těla, by odevzdal ji Hospodáři nebeskému k odměně nekonečného plesu s anděli a světci Božími.

Co myslíš, čtenáři, lze pochybovati o jistém v nebi přebývání tohoto katolíka? Nikoliv! Proto dříve sladce tam na hřbitově ty tělo bolesti, ty vzore utrpení! Dříve do krásného dne, kdy v záři slavnosti posud od smrtelníků nevidané pojednou se objeví anděl vzkříšení, by vzbudil i tebe, oslavil při soudu utrpení kříž tvůj, jako rány Krista Ježíše, jež se stkvějí oslňujícím jasem a krásou! Odpočívej tělo zmořené, po trnité dráze života, aby zalesklo's se v kráse nebešťanů při vstupu opět duše do tebe. A duše?

Aj, což nepohlížíš v rozkošném unešení na Velebnost Boha jedinného, Boha slávy a radosti spravedlivých, jak z trůnu Svého milosrdenství na nás bídáky v útrpnosti pohlíží? Ty jistě v sboru světců kol trůnu Hospodinova se vznášíš, a oslavuješ lásku a milost, jež pro blaženost nás stvořila! Proto spoj i v blahém pění prosbu za nás, by ustál spravedlivý hněv Stvořitelův, a opět poshověl v milosrdenství svém, a neodvracel tvář svou od nás! V. D.

Aby mu bylo lépe.

Povídka z dob soukenických.

(Pokračování.)

Došli do dílny, kde otec dosud bydlil a pracoval zároveň. Byl to domek v klikaté uličce nejstarší části města. Přední zeď poněkud nahnutá, za vchodem velká, černá síň, kamenem dlážděna, skrze kterou se šlo do světnice, kde byly stavy a do pokojíka, kde bydlil mistr Kratochvil se svými dětmi.

Netrvalo dlouho, děti se skamarádily. Ale městské děti přece hleděly na Tomáška jako na člověka nižší hodnoty a sebe měly za učenější — za něco více. Tomášek to hnedle cítil — a dal si záležeti, aby poznaly, že svému panu učiteli hanby neudělá! Kreslil jim květiny, domky, lisy — všelicos, jak dovedl a znal, četl jim, ba také báseň odříkal, a děti třetí, čtvrtý den uznaly, že Tomášek všecko „umí skoro lepší, nežli Rudolf Nedbalů,“ — a toho měly za nejhodnějšího žáka z celé páté třídy. Nejlépe se líbily Tomáškovy hodiny večerní, kdy s otcem sedě na lůžku, pozoroval hru paprsků padajících skrze okno z uliční lampy na podlahu světničky. Také u Bursíků rád prodlel. Tam byl za tím na stravu. Měli holčičku, která se ho lecos vyptávala, a svoje hračky mu nabízela. Jen to se mu napřed nelíbilo, že vaří kávu a všecko na ohništi — a má potom všecko příchut od kouře. Za těch několik dní do sv. Václava již znal dobře školní ulice, ba již byli s Kratochvilovými dětmi za městem a s otcem jednou „na parkanech,“ kde byly tou dobou soukenické rámy. Skoro se mu točila hlava, když odtud se díval dolů na koželuhy a na Lužnici, a pak tam na tu kulatou věž Kotnovskou.

Přišel svátek sv. Václava. Mistr Němec — nyní vlastně jen „soukenický pomocník“ jel pro rodinu. Tomáškoví bylo smutno. Ale dočkal se brzy svých miláčků. V pondělí po Václavě přijeli. Byt najali malý, vlhký, ale levný. Domácí pán Říha měl synáčka — mazlíčka. Chodil do 5. třídy a myslel, že venkovský hoch každý je hloupý. Ptal se Tomáška: „Ty chceš študovati? A co? Gymnasium nebo realku?“

„Latinské školy.“ — povídal Tomášek.

A Vincenc Říhů se mu smál, že říká „latinské školy.“ Ale přece se spolu seznámili, a pak byli přátely.

Ještě jedna starost! Němec vedl syna k zápisu. Napřed vešel s ním k panu řediteli obecné školy Vildmannovi, aby ho dal zapsati do páté třídy. Ale pan ředitel povídal: „Podle jeho vysvědčení toho není třeba. Darmo by tu ten rok seděl. Jen ho veďte hnedle nahoru, a kdyby tam ho nepřijali, potom teprve ho zapíšeme zde.“

Šli tedy na horu. To byla jiná škola, nežli ta Včelnická! Dlouhé chodby, všude plno dveří a na nich nápisy: Ředitelství, „Sborovna“ — „knihovna“ „I. třída atd.“

Němec optal se jednoho pána, kde tu zapisují do latinských škol, zaklepal a s pozdravem křesťanským vstoupil.

Seděl tam u stolu veliký pán; černý vous vroubil jeho obličej, nad čelem již vlasů nebylo, ale čelo vysoké a oči upřímně hledící tím mileji zvaly ke sdílnosti. Byl jako otec, který má na starosti mnoho dětí a všechny miluje a všem chce a může pomoci. Byl to ředitel Křížek.

Vyslechl, co Němec povídal, ačkoli tento upřímný, venkovský občanek všecko obšírně povídal, proč a kterak chce tomuto chlapci pomoci, prohlédl si jeho vysvědčení, zapsal, co bylo třeba, a pak pravil: „Dej vám Bůh, abyste se dočkal, po čem toužíte. Ale je to cesta daleká — a nejistá. Pozejtří ať přijde Tomáš tady nahoru, bude tu přijímací zkouška. Když obstojí, bude studentem; pakli by neobstál, dáte si ho napřed do páté třídy dolů!“ Nesliboval nic — ale přece pohlížel za odcházejícím soukeníkem nikoli lho-

stejně, a šeptal pro sebe: „Aby mu bylo lépe — tomu hochovi, dal se do ciziny a chce tu na něho pracovati. Inu uvidíme!“

Byla přijímací zkouška. Tomášek si ještě doma prohlédl, co pracoval, o prázdninách u p. učitele Chvály, který ho schválně zvláště cvičil v počtech i mluvnici, aby mu „Tomášek nedělal v Táboře necti.“ Ale ani toho nepotřeboval — tak lehkými se mu zdály příklady početní a tak snadnými ty mluvnické otázky. Hnedle druhý den se dověděl, že jest přijat za žáka I. třídy gymnasia a ústně že odpovídati již nepotřebuje, protože písemné práce bez chyby vypracoval.

„A nyní,“ povídal Němec „ty se nestarej, než abys ve škole všecko uměl — a já se budu starati, abys měl výživu a čeho bude třeba.“

„A já“ — dodala Mařenka — „já ti pomohu jako nic, až něco ti nepůjde!“

„Ty pomáhej sobě“ — odpovídal hrdý Tomášek — „víš ty, já jsem teď student a s tebou už nebudu choditi.“

„Ať si! Však já si najdu kamarádky a nebudu se tě prositi!“

Tak začalo to slavné studování Tomáše Němce, kterému se tolik divili jeho krajané.

Jak asi skončí?

3.

Kterak bylo dále? Ať vypráví „student Němec“ sám.

Zůstaly po něm některé listy, které psával p. učiteli Chválovi ze studií.

List I. Byl bych si nepomyslel, p. učiteli můj, že tak rád byste něco přece věděl o svém žákovi. Myslil jsem, že dávno již zapomněl jste na toho kluka, který vás tak často zlobil.

Tím větší radostí naplnilo mne, že na mne vzpomínáte, a pýchou, že podle svých slov, takového žáka posud druhého jste nedostal. Ale mylím přece, že mi příliš lichotíte, a to člověku ze sedmé školy by mohlo škoditi, protože takový člověk doposud nic neví, nic nemá, ničím není. Jak se nám dařilo? Několik vzpomínek vám to objasní. Otec — můj hlavní dobrodinec — pracuje skoro nad síly. To na něm vidím — ale dříve, zvláště na začátku studií jsem si toho nevšímal.

Znáte dílny soukenické, víte, co to „stav,“ a jaká práce na něm. Ale otec netká na obyčejném stavě. Tká „mašinou.“ Co to je? Stav s přístrojem jehlicovým, které nahoře nad osnovou jsou upevněny, a prolézající lepenkovými listy úzkými, na nichžto vzorek sukna jest naznačen okrouhlými děrami, zachycují určitá vlákna její, aby šla buď do spodu sukna, nebo do povrchu.

Slape se pouze jedna podnožka jednou nohou, která tedy celý den jest v pohybu, kdežto druhá celý den stojí bez pohybu. Podle tohoto popisu ovšem si to nepředstavíte, ale pochopíte, že to práce těžká. Otce také znáte, a víte, že silák není. Kdyby aspoň mohl si dopřáti silné stravy! Ale ani to nejde! Máme sice také v týdenku maso — k vůli druhému studentovi, kterého matka přijala na byt — ale z toho malý kousek vybude pro každého. A většího kupovati nelze, protože — páni utrhuji. Napřed tkal otec u Kratochvíla, máje týdně až 12 zl. výdělku. Když tento strhoval, šel otec do jiné dílny — a odtud později do třetí, ale platy jsou pořádě menší. Nyní vydělá týdně 6 zl. — matka 2 zl. dohromady 8 zl. Jen kdyby aspoň tak bylo nadále.

Co já dělám? Co jsem dělal? Dělal jsem hloupostil! Myslil jsem, že půjde všecko hravě. Učil jsem se trochu málo. Ve druhé byl bych propadl. To mne teprve přimělo, že jsem natáhl — a pilně se pustil do práce. Tím jsem si pomohl k pochvalným vysvědčením a lásce pánů profesorů, zvláště p. ředitele Křížka. Tento pán je mi nyní velmi nakloněn a skoro se mrzí, když málo podpor žádám a vždy mi nabízí více. Chodím k němu do jiho-slovanských hodin, kde se cvičí více nadaných studentů v chorvátštině — srbštině — a slovenštině. S počátku toho pilnějšího ruchu svého dopustil jsem se ještě jedné velké chyby: kde jaký šoufek jsem mohl dostati, kupoval jsem za ně zbytečné knihy zábavné — až mi na ně otec přišel. Na tu

chvilí nezapomenu. Otec se hněval tenkrátě dlouho na mne, až jsem mu svatě slíbil, že od té chvíle jen k tomu budu hleděti, abych vynahradil a napravil tyto chyby. A hleděl jsem k tomu. Jeden p. profesor mi dopomohl k slušné „hodině.“ Stal jsem se domácím učitelem u jednoho p. advokáta, a hodiny ty, co jsem s jeho Boženkou malou se bavil — a dosud bavím — jsou mi nejmilejší. Je to tichá, poslušná dívka, a já se těším, až bude veliká, že ani pak na mne nezapomene.

Od té Boženky chodím častěji podvečer k otcí do dílny, abych nezapomněl, že v potu tváří pracuje otec — pro mne, ba hlavně pro mne. — Také ročních 80 zl. stipendia jsem obdržel, jistě hlavně doporučením šlechtěného pana ředitele. Plat z hodiny a těch pár zlatých velmi napomáhají, že netrpíme nouzi. Sestra se učí dosti pilně — ale — nechce jí to učení přece tolik jíti. Na konec připojuji, co mi otec vyprávěl z doby svého mládí. Když se vyučil řemeslu, šel ovšem na zkušenou. Ani nezvěděl, že měl strýce, který tou dobou již dlouho byl na vojně — a sice právě v Italii. Tehdy prý poslal ten strýc psaní vrchnosti Včelnické, aby se přihlásily děti jeho bratra, že jim pomůže z nouze, poněvač prý též jemu Pán Bůh pomohl. Ale vrchnostenskou kancelář řídil tehdy nějaký pohodlný pán Franc a ten list zahodil, řka: „Kdo pak se bude po nich píditi!“ A tak nám velice uškodil. Když později otec toho se dověděl, psal sice do Italie, kde podle doslechu strýc býval, ale ani odpovědi neobdržel. Otec často vzpomíná na tuto epizodu svého života, říká: „Mohlo býti mnoho jinak, kdyby nás byl ten direktor takhle neokradl!“

A já rovněž takto pravím: „Mohlo nám býti pomoheno, abych se lépe měl než otec a nepotřeboval při tom otec v obět přinášeti sil a zdraví — a nedej Bůh, aby taky život dával tu v obět svojí namahavou práci!“

List 2.

Opět minulo půl roku, ale jak bídne! Zkoušky všelijaké a těžké seslalo na nás nebe. V zimě roznemohla se matka. Stonala dosti dlouho, a hezkých pár zlatých vydali jsme za léky a lékaři. Výdělek otcův byl té doby dosti skrovný. Nastala mi zatím také doba odvodu. „Co platno,“ povídal otec, „zadej, aby ti dovolili dobrovolnickou službu jednorocní. Zadáti bylo třeba hnedle po novém roce — a listiny potřebné ze Včelnice nedocházely. Sebral se otec a v kruté zimě vydal se na cestu, aby je sám vyzdvihl. Vyprovázel jsem ho za město ještě před východem slunce. Když jsem se vracel, vycházelo slunce a zlatilo věž chrámu docela ojařněnou. Mráz neustal celý ten den, a následující dni ještě se zvětšoval. Modlili jsme se, aby otce nepotkala nehoda. Vrátil se šťastně — ale až pozdě v noci po štědrém večeru. První večere štědrá bez něho byla smutná. Zdálo se však, že si přece neublížil, a proto bez starosti jsem jel k odvodu do Hradce, a k superarbitriu do Budějovic. Ale zatím se ukázalo, že otec přece si ublížil. Ulehl — a dlouhých šest neděl vyležel. A zatím — co se stalo? Dílna soukenická Holoubkova udělala bankrot. Věřitelé se vyrovnali s p. Holoubkem — rozebrali, co kde mohli — a dílna je zavřena. Jak tam bývalo živo! V přízemí hučely a rachotily stroje, předouce z vlny a jiných surovin přízi na osnovy a útek. V prvním poschodí řada stavů jednoduchých, i „mašinových,“ a soukadel stále se točících. Nad nimi v podstřeší snovadla na snování osnov a sušárny. Všecko opuštěno všecko jako po vyhoření. Co dělati? Ještě že krajané šťastnější něco půjčili! Sotva se otec zotavil — nová cesta. Ve Včelnici touto dobou prý pilně pracují o dekách pro vojsko. Otec si umínil, jakmile nastane jaro, že se tam podívá po práci. Já již tu nějak tu oktavu dokončím a maturitu udělám.

Pan ředitel Křížek také nám stůně — a nevydrží. Škoda toho pána.“

List 3.

Píšu opět z domova. Tábor myslím, tak brzy neuvidím. Ale pěkně po pořádku vám to napíši. V březnu se přestěhoval otec opět do Včelnice. Dostal

práci, ale jakou! Kde je to jeho umění! Vzorky, které vymýšlel — všeli-
jaké opravy „mašiny“, které navrhoval a dílem také prováděl — všechno
prýč! K této práci netřeba umu, zde třeba síly, které otec nemá. Prach a
špína vápenná lítá z těch hrubých chlupů na všechny strany, za každým skoro
stavem kašlou. Pěkná práce? Pan Abraham Rosenduft při tom dělá dobrodince
chudého lidu, že je za pár krejcarů výdělků připravuje o zdraví. Otec tedy
dostal práci, — a já zůstal sám, abych dostudoval ty latinské školy. Dobře
jsem to odbyl. U třetího odvodu mne propustili načisto z povinnosti branecké
jakožto slabého a plochonohého — tedy mám nyní odbyty studie i vojnu.

(Následuje opis maturitního vysvědčení, který vypouštíme).

A tak nyní sedím opět ve Včelnici, oknem svítí na mne západní slunce,
a já čekám, brzy-li přijde otec a matka z práce. Čtu a píši — a přemýšlím,
kterak asi bude mi dále. To vím, kam směřuji: chci stát se knězem!
Ale nevím, hodím-li se pro ten úřad, budu-li v něm šťasten, budu-li dělati
jiné šťastnými. A budu-li šťasten, nevím, zda-li příliš drazé není mi koupeno
to budoucí štěstí, zdali mi koupeno není zdravým otcovým. Ovšem i bez
mých studií musil pracovati — ale mohl pracovati méně, ba mohl i již mé
síly užiti ke své podpoře — ale takto!

„Nebudu-li moci se postarati o Marii, ať víš, co tvá povinnost,“ říkává
mi. „Té musíš splatiti, co mně zůstaneš dlužen!“

Otec jako by tušil, že tu dlouho nebude. A já přece nikdy jsem neopo-
menul modliti se: „Zachovej mi, Bože, otce a matku, abych jim aspoň částku
synovského dluhu mohl splatiti.“

Slunce zapadá. Červené světlo jeho svítí přímo na nízké dvěře světničky
naší a ten malý kout světa je pln záře, pln zlata. Otec přijde za chvíli
z práce, matka upraví něco k večeři a nastane milá chvíle večerní, kdy všichni
budeme pohromadě svoji. Na jak dlouho? I sestra přijde z práce. Z jaké?
Sije u krejčího ženské kabáty a šaty za bídný plat — ale chce také pomá-
hati něčím, aby úplně zdarma nebyla živa. Jen já — jen já! Budu-li pak
moci vynahraditi ty oběti mých drahých? Co je mi platná ta latina, řečtina
atd. co jsem, když všech osm škol jsem prostudoval? Dnes to cítím bolestně:
Jsem holé nic — jsem dosud na obtíž, těm na obtíž, které miluji. O kéž to
mohu vynahraditi!“

4.

Po silnici od Hradce ke Včelnici krácel dne 24. prosince 1881 muž,
nevelké postavy, jemuž zíralo z očí, že nemá zdraví pevného, a zároveň, že
ho potkalo cosi mrzutého. Bylo ráno, asi 7 hodin. Muž ten jest náš „mistr
Němec.“ Šel hnedle včera naproti svému Tomáškovi „majstrovi,“ který měl
na vánoce přijeti. Čekal na něho schválně u Cimlerů, kde stavěl se povoz
od dráhy z Veselé jdoucí.

S jakou toužebností šel Tomášovi naproti! Chtěl viděti, kterak mu sluší
kolárek, chtěl viděti, kterak vypadá v novém černém kabátě, aby si představil,
jaký to asi bude velebníček. (Pokr.)

Obsah čísla 12. „Obrany víry“:

Giordano Bruno. — Vzhůru věrní katolíci. (V. D.) — Jak jsem nabyl přesvěd-
čení, že sv. Jan Nepomucký jest a že za mne oroduje. — Český „Mignon.“
(V. Bosáček.) — Utrpením k spasení. (V. D. Dokončení.) — Aby mu bylo lépe.
(Povídka z dob soukenických. Pokračování.)

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Naším čtenářům!

Na konec prvního půlletí dovoluujeme si P. T. čtenáře k obnovení předplatného uctivě zváti a zároveň žádati, aby přčetné nedoplatky za čas minulý, jichž na místech mnohých k požadování máme, v době co možná nejkratší s předplatným nám zaslány byly. Podnik, jenž postrádá vešle podpory odjinud, výhradně na své předplatitele odkázán jest, může jedině obstáti správným zasíláním předplatného.

Čteným čtenářům našim není neznámo, že počátkem roku tohoto poměry tiskařské valně se zhoršily zvýšenou sazbou a že tím i roční náklad na list náš značně zvýšen byl.

Jestliže pak předplatné na list zvýšeno nebylo, stalo se jedině v té důvěře, že jednak četní přátelé naši nových nám předplatitelů získají a jednak že přeplatné tím správněji zasílají se bude. Pohříchu zdá se, jakoby při listu našem nedoplatky na vždy zůstati měly chronickou nemocí, jež existenci listu každého musí podrýti. Nelze nám nijak, nežli co nejdůtklivěji nalehati na to, aby nedoplatky ty úplně zmizely a předplatné správné zasíláno bylo. Prosíme tudíž snažně ctěné přátele našeho listu, aby ve směru naznačeném ve svém okolí působiti si neobtěžovali. S naší strany zajisté ničeho nebude opominuto ku zdokonalení a povznešení listu, pakliže existence jeho rozšířením čtenářstva a správným zasíláním předplatného bude utvrzena.

V Praze dne 17. června.

Redakce a vydavatelstvo.

Šik spořádaný.

S potěšením konstatujeme, že v době naší sociálně rozrušené, právě z kruhů dělnických dává se znáti blahodinný a mnohoslibný protitlak, čehož nejlepším dokladem byl delší článek v listě našem uveřejněný pod názvem: Katolíci vzhůru!, jenž vycházel z kruhů dělnických. List náš v Praze a okolí vždy hloub vniká do kruhův těch.

Katolické listy vídeňské nepřestávají toužiti si té chvíle, kdy prý se v dělnictvu samém začnejeviti ruch pravý křesťanský. Dnes můžeme s radostí konstatovati, že již jej máme. Nelichotíme si, že jsme jej probudili, jelikož dobře víme, že ruch ten byl již dříve, že však neměl nač se opírat a že vůbec neměl svého orgánu.

Několik nepřímých katolíků mezi pražským dělnictvem s bolestí pozorovalo, kterak pověstný irvingianismus v Praze a okolí šíří se nejen z cizozemí, ale i dobře organisovanou kolportáží, kteráž jsouc vydatně podporována od jinud, mezi katolický lid rozhazuje spisky po 2—3 krejcařích, jenž na náboženský cit lidu působí jako pověstné opiatové kuličky na Čiňany, totiž po chvilkovém rozechvění nastává otrnulost a poznenáhla ustavičná otupělost, z níž nešťastníka neprobouzí ani klepot bílé smrti na dveře života.

I pronešeno bylo právě v kruzích dělnických, kdež skoro dečně potkávají se dotěrní a neodbytní agenti irvingianismu, přání, aby redakce listu našeho postarala se o vydávání brošurek podobných po 2—3 krejcařích, v nichž by jednak ospalé, aneb i uspalé uvědomění katolické příhodnými statěmi se probuzovalo a jednak útoky a bludy nepřátel pravdy křesťanské se vyvracely a odrážely. Přípravy předběžné dospěly již tak daleko, že počátkem měsíce příštího první spisek druhu toho na světlo boží vyjde. Katolicky uvědomělí dělníci sami snaží se, u bohatších přátel příspěvky sbírat na vydávání letacích brošurek pokud možná co nejlacinější.

Nepochybujeme, že i ve čtenářstvu našem najde se dosti příznivců podniku toho, jenž počátek vzal v kruzích dělnických. K tisku se připravuje brošurka s nápisem: **Katolíkem nebo pohanem!**

Otázka křesťanská v Rakousku.

Pod tímto názvem píše Δ korespondent vídeňský do berlínské Germanie po kolik již neděl delší články.

Ze článku závěrečného vyjímáme:

Ve Vídni je spolek hudební, jenž nese jméno křesťanského světce Ambrosia a jenž nemá na práci nic pilnějšího, jako prováděti sbory židovského skladatele Mendelssohna. (Z každého taktu jeho hudby je cítit — žida pozn. red.) Je to nejhorším poblouzením: Mendelssohna do katolických chrámů zaváděti. A čím je Mendelssohn? Padělatelem hudby cizí, ořezavačem hudebních dukátů.

Nejhorší skvrnou Vídne je, že ku provádění židovské hudby ve vídeňských domech a nejhlavnějších kostelích berou se skoro výhradně zpěváci a zpěvačky židovští. Ovšem: hudbu židovskou nejkrásněji přednese zase jen židovka. A tak se stává, že ve Vídni o sólové partie při nejsvětější oběti židovské zpěvačky skoro se rvou k největšímu pohoršení katolického lidu.

Na zelený čtvrtek dával se ve vlašském kostele v šest hodin večer koncert, jež řídil professor a kapelník Wolf. Program byl tištěn a stkvěl se jmény židovských skladatelů a zpěvaček. Program ten prodával se u vchodu do chrámu zrovna jako u vchodu do divadla, anebo do koncertu. Posluchači byli skoro výhradně židi, kteříž zády obráceni k oltáři, kukátky si prohlíželi zpěvačky na kůru a diváky dole. Užel-li který svoji Ráchelu nebo Rebeku, bylo tu klanění, a chechtání a breptání bez konce, zrovna jak to bývá v Karlteátru, nebo u Börsendorfa, když tam Karolina Tischlerova vystupuje v frašce, anebo pan Grünfeld dává koncert na klavír.

V některých kostelích Vídeňských ustanoveny jsou zpěvačky se stálým platem, z nichž čtyři jsou židovky. Mezi pozdvihováním — patří to k dobremu tónu — na kůru židovky s galantními pány hlasitě hovoří, smějou se atd. — Podívejme se do kostela sv. Štěpána ku př. v neděli dopoledne. Okolo kazatelny je pár babiček a neduživců, za to ale elegantní svět, jmenovitě prší-li, odbývá si zde svoji ranní promenádu, hejskové a dámičky všeho druhu dávají si zde svá randička. Tak se děje i ve votivním chrámu Páně. V obou Tagblattech, Neue Freie a jiných židovských listech mohou denně čísti se randička ustanovená do kostelů. Bývá zde viděti officíry, kterak se kají kuru židovkám, studenty a blátošlapy všeho druhu. Mezi pozdvihováním sotva desátý díl přítomných lidí v kostele poklekne. Co by se asi stalo, kdyby křesťané něco podobného dovolili si v některé židovské synagoze.

Kterak snadná byla by tu náprava, kdyby jen s jisté strany trochu bylo dobré vůle. Postavit do kostela strážníka s rozkazem: kdyby se zde neslušně choval, aby ho vyvedl ven, anebo na policii, a bylo by dobře. Anebo snad patří též ku pověstné toleranci, aby židé v křesťanských kostelích směli si dělati, co se jim zlíbí? Zde musí se říci, že na takových škandálech v kostelích křesťani sami jsou nejvíce vinni. Víra jejich je mrtva a proto si semitismus dovoluje, svatyně naše způsobem takovým znešvařovati.

I v jiném ohledu dělá se ve Vídni věci, jež jsou na pomyšlenou. Je prý dokázáno, že na uprázdněné místo desetkrát spíše dostane se žid, nežli křesťan. Nedávno byl ve vídeňské radnici při krádeži postížen jeden magistrátní zřízenec. Ukázalo se, že ten človíček byl již bezpočtukrát trestán pro podvod, krádež a zpronevěření, že mu byla Vídeň na dobro zakázána a že to byl — uherský žid. Mezi magistrátním úřednictvem mají prý židé značnou většinu, proto není se čemu diviti, že radnice vídeňská je nedobytnou baštou židovskou.

Tisk ve Vídni jest úplně v rukou židů a čí vinou? Za ministerstva Bacha, tedy před 40 — 30 lety dostávala židovská Presse 600.000 zl. vládní podpory — v době konkordátu! Bach to považoval za vrchol státnické moudrosti, že židé drželi konkordát. Dlouho-li? Za nynější éry smířovací dostali novinařství židé od vlády při nejmenším půl druhého milionu zl. podpory. Proto se i to smířování národů tolik daří! Listy konservativní v Rakousku umírají na souchoť a žurnalista židovský může si dopřáti přepychu toho, na výstavu do Paříže jeti v nečíslovaném fiakru.

Nu to přináší Germanie některá ostrá slova o katolických ministrech, jež nám nelze zde otisknouti.

Deutsches Volksblatt přinesl nedávno následující: Obyv. židovské ve Vídni obnáší sice pouze 11%; avšak všecken obchod skoro výhradně v rukou židů. Obchodník křesťanský musí nutně přijít na mizinu, jelikož židovská konkurence sevře jej pověstným kruhem: davat zboží tolik lacino, až ho zničí a ze svého okolí vypudí; 80% advokátů vídeňských jsou židé.

Lékaři jak u vojska, tak i u civilů jsou do dvou třetin židé. U ústavů peněžních v čele jsou výhradně židé, toliko místa nejpodřízenější bývají udílěna křesťanům. V kancelářích ministerských na místech čelnějších nejsou prý teď židé žádnou již řídkostí. Není prý již nouze o židovské dvorní, mimisteriální a odborní rady. S kateder universitních drží velké slovo žid. Semitismus opanoval všecken tisk, trhy a bursu, semitismus dělá si sám ceny za životní potřeby: za chleba, maso, dříví, uhlí; semitismus ovládá celý náš život, on drží čepel v ruce. A proto divme se, zmáhá-li se proti takovému všecko vykořisťujícímu semitismu — antisemitismus.

Missie ruských schismatikův.

Před nějakým časem „obdaril“ jakýsi „dobrodinec“ tuším více farních úřadů brožurkou: „Zur Aufklärung des Schutzes der griechisch — slavischen Kirche seitens des Apostolischen römischen Stuhles.“ — Ve zmíněné brožuře

ku konci zvláště p. pisatel chválně se zmiňuje o ruských missiích v Asii; jako v Japonsku atd. Katolická Církev vyniká prý v tom ohledu nade všechny počtem, vzděláním, výškolením, obětovností kleru, materiálními prostředky (o tom velice pochybujeme, povážíme-li pohodlný život a ty ohromné summy, jež missionáři anglikánští a protestantští ku př. shltnou) všeho druhu. — A přece prý rovně s jinými nepokračuje, naopak prý bohužel nazpět kráčí. (Ovšem bře zde p. spisovatel ohled na ony ztráty jež Církev v XI., XVI., XIV. a XV. století rozkoly utrpěla). A to prý všechno špatná metoda missionářů katolických zaviňuje, poněvadž prý stojí vždy a všudy urputně na své latinské řeči a všech institucích národův latinských, jež v Církvi převahu mají. Ta latina mu leží v žaludku. Posloužíž v tom ohledu těmto přemrštěným a zrovna bychom řekli nekatolickým názorům zpráva, již přináší „kat. Missie“ v č. VI. z r. 1889. Tam stojí: „Taky schismatické Rusové učtili se povolányi zaraziti missie. Mají je 2, jednu v Sibiři, druhou v Japonsku. V Sibiři jest missie více věcí vládní (politickou), v Japonsku vychází činnost z missijní společnosti, jež stojí pod protektorem carevny. V roce 1886. čítala společnost 7169 činných údův z nichž 422 bylo doživotních. Dle dalších udání oficiální zprávy, z níž tato data vyňata jsou, nejde missie v Japonsku tak rychle ku předu, jak by si přáli bylo. Biskup Nikolaj postavil chrám v Tokio; než kopule ještě schází a stavební fond jest vyčerpán.“ — O missii v Altaji praví se tam: „naši missionáři jsou zvykli nedbatí na obtíže, jež příroda v cestu klade, aniž se zdržeti fanatismem jenž jinověrce naplňuje. Dík této vlastnosti, docházejí velikých výsledkův. Prošli v celku 3.085·7 verst a obrátili 639 duší na Altaji. 28 škol missionářských navštěvuje 498 chlapcův a 236 děvčat.“ Tolik oficiální zpráva. — Poslyšme nyní k doplnění nepodjatého svědka pana Solovieva: „V Japonsku odpadá většina kněží, tak vyprávěl zaslátel těchto řádků p. Soloviev, jakmile posvěcení obdrželi, od ruské Církve, aby svobodnou zemskou církev zřídili. — V Sibiři jest obrácení jen zdánlivé; čemu pohané dříve věřili, tomu pevně věří i potom a o nějaké změně mravův nelze ani mluvit. Provázen 30 revolvery a oštěpy ozbrojenými vojáky (kozáky) přichází missionář do vesnice. Kandidáti křtu se shromáždí, následuje krátké poučení a křest se udělí — s přídavkem 5 rublů, párem obuví a kožíchem.“

Jistý schismatický biskup vyjádřil se ku katolickému faráři na Sibiři: „Naši missionáři měli by, jako vy, sami všude přicházeti a žádných obtíží se neštítiti, pak bychom mohli očekávati takových výsledkův, které se býti vidí vlastními všem katolickým missiím.“

Jak, tážeme se, se to rýmuje s myšlénkami v „Aufklärung“ proslavenými. Vůbec celý ten „Aufklärung“ zdá se nám býti podivnou směsí — vypočtenou na lapání hejlů pro slovanský rítus; bohda ale jest ještě k tomu okamžiku příliš daleko.

M e z i I r v i n g i á n y.

Rozmarná ale skutečná historčka. — Napsal V. D.

Jest tomu teprve několik neděl, co náhodou se octnul pisatel těchto řádků mezi Irvingiány, v sídle na král. Vinohradech v Mikovcově ulici.

Procházaje se náhodou po Václavském náměstí, potkám starého přítele, jenž zdaleka rukou mi na pozdrav kynul.

„Buď zdrav, Vendelíne, co děláš pořád, jak se máš?“

„Pozdrav tě Bůh, to víš, když je člověk zdrav, pořád má co dělat; ale už jsem tě dlouho neviděl, Ferdo.“

„Za to mne máš dnes hodně užít, — máš pokdy?“

„Mám, proč se ptáš?“

„Už tě nepustím. Musíš se mnou, abys se trochu pobavil; takovou „legraci“ jsi ještě neviděl.“ — —

„Ale prosím tě, co tak na mne hartusíš!“ —

„Mlč, já vím, že jsi „jezovita,“ a proto tě chci jistou pobožností pobavit.“

„Mně se zdá, Ferdo, že dnes máš o kolečko víc, — nebyls u Primasů?“

„Co tě napadá! divu by to sice nebylo, aby člověk nehasil, vždyť to jsou parna! — Avšak já teď sekám dobrotu — dal jsem se na pokání.“

„Neškodilo by ti ovšem, kdybys se trochu umoudřil, vždyť žiješ jako větroplach a honíš se kdy a kde jenom se jaká zábava vyskytne.“

„Nekárej mne, věčný karateli, budeš mít ze mne radost, když ti povím, že jsem „nábožným,“ — chci být Irvingiánem.“

„Prosím tě, dej pokoj. Takovými hloupostmi mne nesužuj — zapráš-li si šikovně, nemám nic proti tomu, ale chceš-li si z víry šašky dělat — tož poroučím se.“

„Což myslíš, že žertuji? — právě se ubírám do schůze, a ty půjdeš ssebou, abys viděl, co tam dělají.“

Podíval jsem se hloupě, překvapeně, tázavě, — jak chceš, milý čtenáři! — na přítele, který se špatně tajenou rozkoší pásal se na mém obličejí. Ale srdečnost, dobrota mu při tom zíraly z očí.

„Ty jsi tedy Irvingiánem? a tím se opovážíš jako zrádce víry, v které tě dobrá matka tvoje odkojila, chlubití?“ tázal jsem se rozdurděně.

„No, no, no jen se tak nekvas; až ti vysvětlím proč tam jdu, půjdeš také, a to ti povídám půjdeš a musíš jít, abys poznal, jakými rozumy irvingiánští kazatelé „shromáždění“ častují, —“ a popadna mne pod rámě, šli jsme směrem k Vinohradům.

„Vendelíne, poslyš. Přiznávám se, že sice špatným katolíkem jsem, ale tak hluboko přece jsem neklesl, abych víru docela ztratil. Jak víš, rád si zatančím, s pořádnou dívkou srdečně zasměju, a vůbec hlubší touhy srdce mé nepocítilo, abych chodě, mysle a při práci neustále měl příkázání Boží na paměti.

Posledně mne vyzvala jedna slečinka, irvingiánská to fantaska, abych jí tam doprovázel. Co na tom! Učinil jsem tak. Ale věř mi, Vendouši, jak málo si ze školy pamatuji, co nám pan katecheta o sv. náboženství přednášel, přece se musím srdečně smáti tomu, když řečník takových hloupostí a nesmyslů o víře katolické nažvaní, o čemž katolíci ani zdání nemají. A mermomocí ti to chlapisko tak drze do očí lže a víru katolickou překrucuje, že jenom blbec a nekřesťan může tomu za pravdu dáti. A já mám při tom nejlepší zábavu. Srdečně se směju, když prášení takové slyším, až jsem už i jednou napomínán byl, a což teprve, když je po „pobožnosti,“ po schůzi! Pak debatujeme, hádáme se, a oni — ti staří irvingiáni chtějí lépe rozumět víře katolické nežli katolíci sami! Obyčejně je dopálím. Řeknu otevřeně co o naší víře p. Burda, Vališ, nebo Adlot v řeči své nalhal i že to je darebáctvím, jelikož katolíci tomu nevěří, z čehož je vinili — naopak to zavrhnou, ano za kacířství mají. To máš vidět, Vendelíne, jak je rozčertím! Oni však tím větší naději a houževnatosti se namáhají, aby ze mne patentovaného Irvingiána udělali, proto mne posud nevyhodili; jinak bych tam už dávno nesměl. Ale já při tom zažiju „frmolu“, že dlouho a dlouho se po takovém výstupu nasměju.

„Ale Ferdinade, což docela's zapomněl, že víra naše nám co nejprísneji zapovídá navštěvování sekt bludařů?“

„Máš pravdu, o tom na štěstí také ještě vím, já tam však mimoděk potírám lež a dokazuju, jak mrzké jsou výpady na víru naši, a buď ubezpečen, více že jsem přesvědčen o pravosti naší víry dosáhl, a více ji miluji nežli dříve; poněvadž vidím jak lež a šalba zjevně bojuje proti pravdě. Ku svatým svátostem budu nyní častěji přistupovati, a budu hrdým na to, že katolíkem jsem.“

Zkrátka přítel mne tak daleko „očaroval“, smím-li to tak nazvat, že po dlouhých řečích jsem mu konečně slíbil jednou tam vejít, ale pod tou podmínkou, aby se tam vícekrát neukázal.

Za takého hovoru došli jsme k Bethanii, shromáždění Irvingiánů.

Přestoupiv prah, ubírali jsme se s Ferdou do prvního patra. Vůdce můj otevřel postranní dvéře, a já ušel v dosti velkém sále v lavicích jenom několik mladíků, a asi deset ženských v pravo seděti. Rozumí se, poklony jsme sekali na všechny strany, a kazateli sedícímu na zvláštní pohovce. Ústní oznámení nás minulo, jelikož řečník, tuším pan Adlot, právě povstal a k pultu, na kterém otevřená bible ležela, přistoupil.

Plaše přehlédli jsem stěny, které od stropu téměř až dolů popsány byly verši z písma svatého. Kříže, obrazu nebylo nikde k spatření, jen sem tam nějaká mapa visela.

Řečník spustil. Pronikavě upřel zrak svůj na mne, bezpochyby jako na nového „kandidata“ a jal se dosti šetrně, ano proti mému očekávání o pokání a milosti Ježíšově mluvit.

Patrně jsem znamenal, že theatricalně se tváří a líbezně při tom ústa špulí, aby hodně moc příjemný dojem způsobila jeho řeč. V hlasu jeho spočívalo tolik nastudovaného dojmu a divadelního efektu, že při nejlepší vůli nemohla slova jeho k srdci plynouti, poněvadž z úst a nikoliv od srdce vycházela. Měl jsem ho dost, ač z počátku ani dost málo urážlivě nezavádil o katolíky, až — asi tak v půli — udeřil na zvučnou strunu strojené lítosti a pláče, jak „mnohé lidi“ bloudí. — Podotýkám, že výslovně katolíky nejmenoval!

Pokusím se, abych věrně, jeho vlastními slovy, podal úryvek z řeči falešného proroka, abys poznal, jak za pravdu prodává lež.

„Hledá-li kdo z bratrů nebo sester zde přítomných útěchu pravou, útěchu nesfalšovanou, o spěj na šíji Kristovu a rei: „Pane, zbřesil jsem — buď milostiv mně hříšnému, a dej mi lásky své, ať v pokoji a radosti tvoji odejdu! Ano ku Ježíši spějme, Jemu se kajme a s požehnáním přehojným propustí křesťane tebe! (To by ještě ušlo!) Jestliže však kdo z přítomných milených bratrů a sester přetížěn jest břemenem hříchů, a přišel hledati pomoci útěchy, spúsy v „tomto shromáždění“, ó slož to všechno na Krista a rei se srdcem sklíčeným: Ježíši, jediná naděje má, věřím v tebe co svého spasitele, a srdcem skormouceným vyznávám tobě nepravost mou! Ty víš, Pane, lépe o hříších mých nežli rozum můj poznati může! — A uvidíš, křesťane, jaké potěchy nenadále se dostane srdci tvému, a duši tvou ovane „najednou“ milost Pána našeho Ježíše Krista, kterýž šeptati ano rozmlouvati bude s tebou — a pokoje a plesu nebude konce! „Kdo však hledá úlevy u „člověka“ (rozumíš mi?) u domnělého prostředníka mezi Kristem; ten bloudí, toho lituji, neboť útěchy nenalezne, ano se srdcem ještě obtížnějším, sklíčenějším opouští místo „šalby“ jelikož „požehnáním“ nedosáhl, po čemž duše jeho práhla.“ (Při tom blýskl po mně očima.)

Protož spějeme my „pravověrní“ přímo ku Kristu, a věřme s onou ženou, jež s „živou vírou“ se Kristova roucha dotekla, že i my nejen uzdravení budeme, ale spasení nás minouti nemůže, jsouce Spasitelem z hříchu vykoupení a krví jeho obmytí.“

Můj přítel Ferda se na mne potutelně usmíval. Myslel jsem u sebe: Kdyby tak možná bylo poukázati na slova Syna Božího, jak sám tento „kazatel“ ze lži Kristem viněn jest, pak jistě kdo bláznem a zaslepencem není, by nemohl více sklamán býti.

Všimněme si jenom té lichosti výkladu řečnickova, s jakou lehkomysluě ignoruje slova Spasitelova: „A tobě dám klíče království nebeského, a což byskoli svázal na zemi, bude svázáno i na nebi; a což byskoli rozvázal na zemi bude i na nebi rozvázáno.“

Kdo má tedy rozvazovati a zadržovati? Ne nadarmo díval Kristus výstrahu před falešnými proroky, podvodníky.

Odpuštění hříchů káže pouhou věrou v Pána Ježíše, kdežto Kristus tolikráte rozkázal a výhradné právo vznesl na sv. apoštoly a jejich pravé nástupce!

Netřeba se o tom důkazy šířiti, poněvadž každý čtenář ze sv. Evangelia ví, jak svátost sv. pokání náš Vykupitel ustanovil.

Avšak našemu novému „věrověstci“ nezazlíváme ani tak tento křivý výklad písem svatých.

Z historie známo jest, že v 16. a 17. století vyčetl každý z Písma sv., co kdo chtěl, byť to i koruna všeho padoušství byla. V tom ohledu posloužil nám výborně „život Luthrův“ v kalendářích pro živé i mrtvé duše“. Zajímavé dílo toto, — které pro láci každý sobě zaopatřiti může — poučí čtenáře, jak podobně panu „kazateli“ každý švec a krejčí z Písma sv. vykládal to největší barbarství, jež pak na účet Krista Pána páchali.

Než přistupme blíže.

Řečník mezi jiným pravil ještě dále:

„Kdo však hledá u člověka odpuštění hříchů, ten bloudí, toho prý lituje, jelikož „požehnáním“ nedosáhne, po čemž duše jeho práhla.“

Těmito asi slovy chtěl uhladiti katolickou církev a jmenovitě — sv. zpověď.

Nemůžeme ani chápati, jak by mohlo být, aby Irvingiáni, pokud bývali katolíky, docela mohli zapomenouti že **rozhrěšením** jmenem i slovem Ježíše Krista se odpuštění hříchů kajicníku uděluje!

A tento řečník, bývalý katolík, opovází se říci „požehnáním!!“ Anebo to bylo vypočítáno na nevědomost přítomných nás „kandidátů?“ abychom se takové hlouposti smáli a jej za chytrost chválili? —

Neví-li skutečně o tom, pak jako poctivý muž mlčeti má o tom, o čemž neví, nebo čemu nerozumí. Je-li však vědom sobě, jak církev kat. ve svátosti sv. pokání svým věřícím přisluhuje, pak prohlašujeme jménem pravdy a poctivosti, že to nejprohnanější mšvi u dlem, a lež že pravidlem tohoto člověka, aby úklady činil jako vlk ovečkám máteře Církve kat.

Ku konci své řeči, zamýšlel náš roztomilý „kazatel“ nejprudčím útokem hnáti na svědomí naše, abychom snad zcela určitě již tento večer se rozhodnými Irvingiány stali.

Jak na počátku medem a sladkostí oplývala ústa řečnickova, — tak ku závěrku řinula se nešetrnost na posluchače, jež se každého hostě musela nemile dotknouti. Vybočil úplně z kolejí svého předsevzetí, a spustil asi těmi slovy:

„A proto, milý křesťane, není ani možno aby šíp pravdy Kristovy nepronikl k srdci tvému, a ty nepocítil nebeského pokoje! Doufám pevně, že z tohoto shromáždění každý odejdeš, napojen láskou k Ježíši, s klidem radostí a pokojem v duši. A kdybys i milosti (?) Boží odporovati chtěl, která tě „tuto chvíli“ ve svou náruč jímá, přece zruko pravdy věčné zůstane zaseto, jak doufám, v půdě dobré, a byť ne třeba hned kličilo, přece ujme se v čas, kdy Pán uzná za dobré. Nemožno bys odcházel s nepokojem v srdci, s nejistotou, vždyť Kristus jest tak dobrotivým! Pakli by však přemohl duch zlý vůli tvoji, a ty odešel se srdcem zatvrzelým, nepřístupným, pak věz, že „odsouzení“ sebou odnášíš, an neotevřeš, když milost Kristova na dvěře srdce tvého tloukla.“

Tak vidíš, laskavý čtenáři; já s Ferdou odešel beze strachu před „odsouzením“ bez „milosti“ — ovšem irvingiánské! — Pan „kazatel“ chtěl nám jakožto hostům, bezpochyby jinými slovy as na srozuměnou dáti:

Odejdeš-li prázden víry mojí, pak nechť tě čerti seperou a oheň věčný sžehne. — To se nám velice líbilo při jeho „velikém milosrdenství a lásce,“ že každého jinak smýšlejícího hned do horoucích pekel posílá.

Nedivíme se ani dost málo panu „kazateli“, když tak nedůsledně sobě počínal. Vždyť jest „svobodným“ — a snad také „neodvislým“ hlasatelem evangelia, a může tudíž mluvit, co mu slina na jazyk přinese, ať z toho třeba sebe větší čertovo kopyto kouká, — co na tom!

Konečně bylo po „pobožnosti.“ Páni „bratři“ a „sestry“ se jali z místnosti ubírat, a u dvéřích stojící pan „řečník“ potřásl každému rukou. Přišla řada i na mne a na Ferdu.

Vprav se, laskavý čtenáři, na chvíli do mé situace a — ucítíš, co mi nelze slovy vylíčiti. — Pan „kazatel“ se sladounce na celé kolo usmíval a — já se červenal — zdali „blahem a poznáním“, které jsem v tomto shromáždění nabyt, nebo hněvem — nevím, — ale něco to bylo!

Zval mne i Ferdu laskavými slovy, abych i dále navštěvoval pilně „schůze,“ a rozumí se, horlivým irvingiánem se stal.

A nyní buďtež tyto řádky spravedlivou odpovědí panu „kazateli,“ jelikož tam „v posvátných“ místnostech by mne nevyslechl, ba ani takovou „b e z b o ž n o s ť“ nestrpěl.

Tušiti si troufáme s jistotou, jak „žehnati“ bude pan řečník Adlot pisateli těchto řádků, až je do rukou dostane. A že je dostane, o to se postaráme, aby věděl, že nejsou všickni katolíci tolik na hlavu pa d l í, aby každému přivandrovalému agentovi duši svoji zaprodali.

Z a ú r o d u z e m s k o u.

Květy z vlasteneckých luhů slavně vijme u věnec,
plody slovanského rodu tvoří krásný růženec.
Zbožných předků svatě símě ujalo se, nese klas,
pučí bujně z vlasti téměř, vkořeněno jestiť v nás.

Blahověstův svaté páže žehnávalo naši zem,
duši našich bdělé stráže zanechalo údělem.
Svatý Methode, Cyrille, se své výše žehnejte
práci naší v poli mile, útěchu nám zjednejte.

Ó! dědici české vlasti, milý svatý Václave,
dej nám dočkati se slasti po práci namahavé!
Odvrať mor, hlad, válku litou, žehnej svému národu,
v nebi před velebou svatou vypros hojnou úrodu.

Matko matek naší země, světice v nebe vzatá,
Tebe prosí Tvoje plémě, Ludmilo, kněžno svatá!
Sejem zrní v jarním času, dopřej blahé sklízně nám,
vypros v nadehvězdém jasu požehnání by dal Pán.

Libý vánek nechť zavane nade naší živností,
přijmiž tatíčku Ivane prosbu naši s lítostí!
Oroduj u Krista Pána za své české krajany,
úroda by byla dána, s hůry vypros ochrany.

Prokope, opate český, patrone náš přemilý,
přeslavný světče nebeský, rajský květe spanilý!
Dítky naše, pole, domy ochraň též i naši vlast
ode zhouby, od pohromy, zapuď od nás všecku strast!

Vojtěše, biskupe svatý, drahá perlo ve vlasti,
vírou Krista byl Jsi jatý, ochránil's vlast od strasti.
My se k Tobě utíkáme, kéž vzrůst dá Bůh osení,
na přímluvu Tvou žádáme, bychom došli spasení.

Svatý Jene z Nepomuku, vonný kvítku májový,
pro přehořkou Tvou muku Čechům vypros úlevy.
Zastav příval, ukroť bouři, by zkvétala naše vlast,
ochrancem buď duší, zboží, zapuď od nás všechnu strast.

Jak lilie ve zahradě všemi ctnostmi dařená
vyrostla na Pražském hradě Anežka přeblažená.
Budiž naší těšitelkou, neustaň bdíti nad námi,
buď vzorem a učitelkou, pomáhej přimluvami.

Všickni čeští patronové s nebes na nás shlížejte,
vlasti naší zástupcové u Boha orodujte,
by vylil své požehnání nad českými nivami,
a pak po našem skončení s vámi dal přebývání.

Ant. Plačel.

R ů ž o v ý z l o d ě j.

Úryvek z malého světa.

Vždyť to vidím jak s napnutím se pozastavuješ, čtenáři, nad tímto názvem a dychtíš zvědět, co to asi za zloděje, jenž se „růžovým“ zvátí odvažuje? Jest to pohnutlivý obrázek, vytrhnutý z knihy života prachudého chlapce, jehož kus bídy všestranně bude tebe pravou soustrastí naplňovati.

Chudina zůstane od jakživa popelkou ve světě, ale jest v ní o mnohem více ryzého zlata nebeského nežli u boháčů.

Za Prahou, směrem k Olšanům, leží rozkošná všeobecně známá zahrada „Kanálka,“ v jejížto chladu stinného stromoví se rádi Pražané procházejí a si hoví. Sotva že slunce prvním zábleskem políbí zem, slibující krásný rozkošný den, již spěchá chlapec po Kostelecké silnici směrem ku „Kanálce“, a jak patrně pospíchá. Jeho chatrný oděv vydává svědectví o nouzi a bídě, an — domácí pání — čili palce čouhají z rozbitých bot.

Ale oko jeho jest jiskrné a nepokojné, těká z místa na místo, jakoby všechno chtěl skrz na skrz prohlédnouti, a o všem důkladně přesvědčeno býti.

Potká-li některého z ranních chodců, pohlíží na něho, s nedůvěrou, a dlouho se po něm ohlídá, když ho přejde, zdali se neobrací nebo jej nesleduje. Běží rychle.

Konečně dospěl Kanálky.

Zdvojnásobňuje svoji pozornost, zdali na blízku živého tvora není. Vstoupil do zahrady. Noby se sotva země dotýkají, jak ubání hloub do vnitř, až posléze se zastavuje před vilou p. Zdekaura, známého to milionáře, kdež za nízkým plotem ze křoví, kynou v záhoncích v uchvacující kráse nejrozmanitější růže všech možných barev. Chtivost, bázeň, nejistota, prudký tlukot srdce, patrně zmítají chlapcem, který se zimničným chvatem rozhlíží se vůkol, není-li kdo přece přítomen. Potom rychle přeskočiv plot, několika skoky octne se v růžových sadech. A nyní jme se s obzvláštní zručností nejkrásnější růže trhati. Nic nedbá, že trny bolest v zločinných prstech působí, ano i krev že se prýští — on trhá dále v nenasytném chvatu, až posléze velikou kyticí v ruce máje, rozepíná kabát, stlačí ubohé královničky pod něj, zapne — a opět pádí plaše k plotu, kudy se do zahrady vloudil. Běží zrovna ku Praze. Z očí mu hárá uspokojivá radost, že lup se podařil, a vyjda z Kanálky, osvobodil stlačené růžičky z podkabátní skryše, je rovnaje a natřepáváje. Nebezpečí se více neobával.

Tohoto asi 13letého hochy jsi mohl, milý čtenáři, pravidelně skorem po celé leto v r. 1874. vždy časně z rána za svítání potkati, když na lup vycházel.

Divíš se tomuto druhu zlodějství? Nediv se a poslyš a pak si myslíš co chceš.

Rodiče našeho růžového zloděje bydleli na Kostelecké silnici konec Vinohradů. Otec byl v jednom hotelu podomkem, matka prodávala ovoce. Před dávnými časy se těmito lidem dobře vedlo, ale Zůna — tak se hlava rodiny jmenovala — pustil se do kořalky a pil, pil až přišli o vše, a konečně i o máselnický obchod dobře zavedený.

Hrůzou by každému na hlavě vlasy se ježily, kdybychom pokusili se aspoň částečně nakreslit, jaké výstupy, jaký život tito lidé vedli. Třináctiletý Frantík, nejstarší syn, dán byl do Prahy na učení do obchodu. Ale pro Bůh do jakéhoto učení! Byl dán židu do krámu se starou veteší. Časně z rána do obchodu docházel, a pozdě večer ztrnácen celodenním běháním vracel se opět domů. Domů dím? Do příšerného to zákoutí, kde rouhání, kletba a nejhnusnější nadávky se střídaly, a aby dovršeno bylo dílo satanovo, souboje mezi otcem a synem, ženou a mužem se odbývali. Kdykoliv přivrávorál se Zůna domů „nadrátován“, jak říkali jeho známí, směle mohli sousedé očekávat slavnostní pekelné představení. Zdálo se člověku slyšeti bolestné výkřiky věčných zavrženců v horoucím pekle, kde pláč a skřípění zubů, a zápasy duše s ďáblem na venek se ozývaly. — — —

Frantík jsa u bezcitného žida, zažil dosti bití, týrání, a co ho nejvíce bolelo — i hladu. Což divu, připadl-li na tento druh svépomoci, by krádeží a prodáváním růží sobě aspoň od hladu pomahal.

Až podnes jest tento mladý zlosyn předmětem podivu těch, již ho znali, že nikdy a nikdy nebyl lapen zahradníky, kteří s velkým úsilím po něm páslí, by jej do klepet dostali. A jako na posměch vždy následujícího dne, kdy nejvíce pozoru hlídači na něho měli — zakniti se jim sice, avšak jako duch o závod s větrem jim z očí zmizel. To dodávalo Frantíkovi větší odvahy. Podobal se sám sobě románovému loupežníku, jehož nikdo chytiti s to nebyl; i zmocnila se ho hrdost.

Natrhané růže prodával obyčejně 4—5 kusů za 2 kr., za jakéž by kupující musel nejméně desetkrát tolik dáti. Zloděj však musí „prodávati se škodou.“ Jeho nejhlavnějším „kuntem“ byla židovka hokynářka v židech, jež pravidelně vždy večer dávala mladému zloději za to kus chleba s máslem. K tomu ovšem musel jí nakrástí ještě vinných listů ku balení másla.

Takému chabrusování přiučil se od mistra, jehož obchod o mnoho poctivější nebyl.

Jednoho dne časně z rána jak v obyčeji mívával, zašel Frantík do městského parku u Františkova nádraží na lov, any posud se tam chlubily v plné kráse růže nejvzácnějších druhů. I pospíšil tam mladý zlosyn, aby chlubitivě královny květin pokořil a ztrestal dle „svého práva a spravedlnosti.“

V Kanálské zahradě již všechno strhal a pokazil, proto musel hledati výděleček jinde.

Tento podnik ve veřejných sadech byl odvážnější, s větším nebezpečím spojen. Naš hrdina však toho nedbal. Vzpomínal na Roza Šandora, jehož román kdysi četl, na Babinského, a tyto příkladné a „vynikající“ osobnosti dodávaly mu větší smělosti a drzosti.

Okolí napřed bedlivě ohledav, a vída, že nebezpečí odnikud nehrozí, vstoupil rychle do umělecky upravených záhonů růžových, a hospodařil dle svého starého zvyku.

Již měl několik krásných růží utržených, když se najednou z protějšího křoví vyřítil zahradník, úprkem se žena sotva dechu popadáje po Frantíkovi. Překvapený zloděj neztratil ale hlavu. Ani růže již natrhané nezahodiv, vstrčil je rychle pod kabát, a jelen nemohl s větší prudkostí vzduch prorážeti, nežli let Frantíkův. Nohy jako elektrické jiskry sotva se země dotýkaly, a než zahradník několik skoků udělal, byl mladý ničema o několik tisíc kroků napřed. Avšak u potravní daně, blíže Václavského náměstí, stál strážník a několik mužů. Zde změnil najednou svůj běh ve volný krok, než je přešel. Jakmile

ale byl za nimi, vzal opět do zaječích. A když konečně dosáhl Můstku, zastavil se a ohlédl. Spatřil jak na hoře, kde nyní nová budova českého Musea se vypíná, stojí tlupa rokujících lidí, ale žádnému již nenapadlo, jej dále pronásledovati. Z hluboka si oddechl, ubíraje se už volným krokem ku svým „kupcům.“ Podobných zkušeností se mu přihodilo více, Frantík však nikdy nebyl dostižen. — — —

Jaké Frantík as vychování měl, napověděli jsme, a proto netřeba se tomu diviti, že za útlého již mládí prohnáným a — všemi mastmi mazán byl.

Náhoda tomu chtěla, že potkal Frantík svého otce. Víme, že starý Zůna byl opilcem. Frantík nadzdvihl čepici, ani ústa k pozdravu neotevřev. Jaký div, nebyl k tomu veden. Otec byl stejně v ošumělém obleku, jako polonahý syn.

„Frantíku, poslyš, máš pár krejcarů?“

„Nemám, ale kdybych měl, tak bych je na šnábu nedal, potřebuju košili.“

„Nezapirej, Franto, máš-li, prosím tě, dej mi je, mám hlad jako pes, od včera poledne jsem neměl ani v hubě.“

„Proč všechno proležete chřtánem?“

„Kuš, to je můj osud, já za to nemohu.“

„Tak jděte k mámě na trh, ta ať vám dá.“

„Raději bych skočil do vody; aby mně zase vynadala, ne?“

„Já vám pomoci nemohu; mám někdy sám vysoko do žlabu, že musím krást psovi ze žrádla.“

„A vypůjčit se také někde nemůžeš?“ ptal se otec lítostivě.

„Leda provaz, abych se na něm oběsil, beztoho už na mne nic jiného nečeká. Ku psovi mají lidé více soucitu nežli ke mně.“ Doložil syn s bolným úsměvem.

„Tak nezbyvá mi tedy nic jiného, nežli abych hlady pošel. Z hotelu mne vyhnali, není tam práce.“

„Počkejte, mně něco napadá,“ prohodil chlapec přemýšleje chvíli.

„Chcete-li, tatíku, tak vám mohu přinést moji večeři; kus chleba s máslem, — co mám za růže dostati. I tenhle kšeft mi brzo zajde, blíží se zima.“

(Dokončení.)

Aby mu bylo lépe.

Povídka z dob soukenických.

(Pokračování.)

A co se stalo, že jde nyní zpátky sám? Inu — nedorozumění! Povídal Tomášovi kollega jeden: „Pojď k nám na noc!“ A Tomáš nevida otce venku čekati, šel — a tak se minuli. Nyní vrací se mistr Němec trochu pohněván domů také sám. Dozvěděl se již, že Tomáš přijel večer a šel s tím kolegou, a nechtěla ho pustit myšlénka, že snad Tomáš naschvál tak udělal, aby ti Hradečtí páni neviděli, že má takového chudého otce.

Také Tomáš se ráno dověděl, že tu byl jemu vstříc otec. I sebral se brzy k půlosmé hodině a chvátal, aby ho dohonil. Ale nepodařilo se mu to. Šel silnicí, kdežto otec si nadcházel pěšinkami. Sněhu mnoho nebylo, ale mrazík pálil statečně.

Když tak člověk samotný kráč, milerády přilétají družky — vzpomínky. Tak i „pan majstr“ vzpomínal na ty dny uplynulého čtvrtletí, kteréž prožil ve světě docela jiném, nežli na gymnasiu. Šel na krátké prázdniny vánoční docela jiný, nežli z prázdnin po studiích natiaských odcházel.

Ty prázdniny po studiích! Člověk myslí, že každý mu čte na tvářích, na čele: Ten obstal při zkoušce výborně! A zatím — nikdo mimo nejbližší okolí si toho nevšimá. Člověk myslí: Nyní se mi otevírají dvěře ke štěstí, všude mne rádi přijmou — a zatím na mnoze potom slyší: Nepotřebujeme vás, hleďte si jinde ve světě místo.

Němců student nebyl z jiných přes to všechno, co paal p. učiteli Chválovi. Také jemu lichotilo vědomí, že dlouhou řadu studijních let se ctí ukončil a čekal s jistotou, že všudy radostně ho přijmou. Ale — otec nemůže již ničím přispívat na další cestu, otec dále již starati se nemůže, aby mu bylo lépe. Zadal do semináře — a byl přijat. Odpověď páně ředitelova je na faře. I šel pan student po dlouhém čase opět jednou na faru. Nebyl tam od té doby, co byl ministrantern. Tehdy viděl v panu faráři a velebném pánu nejšťastnější lidi. Co uvidí dnes?

Zaklepal, vstoupil a co viděl? Pan farář, muž postavy malé, hubené, seděl u stolu a vdechoval do sebe výpary jakéhos lékařského přístroje, roztlápěného líhem. Jen pokynul rukou na židlici. Když byl hotov se svou dávkou vdechovaných výparů, podal studentovi odpověď, usmál se a šeptal:

„Nový bojovník! Víte-li pak také, jest-li vydržíte, a co na sebe běřete?“

Student sebevědomě pravil: „Inu vím, že bude třeba pracovati, ať si vyberu to či ono povolání!“

„Ano, máte pravdu! Ale dnes jsou práce nestejně odměňovány! Někde za pár rádek zlatem — a jinde pohrdáním a potupou světa. Mladý příteli, vy si vybíráte práci posledního druhu! Té svět neodměňuje! Dobře si rozmyslete, budete-li mít síly, abyste pracoval, a odměny čekal až na věčnosti! Máte po těch osmi letech ještě tolik víry? Jinak bych vám neradil toto povolání!“

Tak šeptal stařeček — vždyť znal ten život ze své vlastní zkušenosti! Úmysly míval šlechetné, ducha vznášel k výšinám nebeským a chtěl, aby jemu svěřené ovečky Kristovy taktéž činily, — ale dočkal se mnoze jen posměchu, protože svět nepozoroval tak jeho ducha — jako nepatrnou, malou, slabou postavu. Když mluvil jak moha nadšeně o kráse ctnosti, říkali: „Pořáde se zlobí“ — když laskavě káral chyby jejich, říkali: „To je přepjatec!“

„Pan student“ šel od něho, přemýšleje o slovech těchto, k velebnému pánu. A i zde slyšel podobnou řeč: „Ne že bych vás chtěl zrazovati, ale, abyste nešel s klamuými nadějemi ke stavu, který kdyby také ani obtížným nebyl, ani cti světské, ani jinaké odměny zvláštní vám nepodá. Řekl jsem: kdyby také obtížným nebyl! A to se může státi, dají-li vás na osadu menší, v rovině, kde je lid ještě zachovalý. Ale tím obtížnější jest, pošle-li vás vůle biskupova na místo horší, kde je osada velká, více škol, cesty obtížné, lid pokažený, odcizený víře a mravu křesťanskému! Potom buďte konáte svou povinnost — a prohlásí vás za přepjatého, jezovitu a co jmen jiných podobných; anebo poplavete s proudem a budete-li dělati své práce po řemeslnicku — a pak — pak nebudete mít sám s sebou pokoje, a svět vám ho také nedá! Ostatně posiluj vás Pán Bůh ty čtyry roky! Máte celý ten čas na rozmýšlenou!“

A „pan student“ přes to napomínání vytrval v úmyslu, býti jednou knězem. Již mu uchystala sestra s matkou prádlo a peřinu, již truhlář do-
dělal „kufr.“

Nastal říjen — a s ním cesta do Budějovic. Až do Hradce doprovodil ho otec. Matka i sestra vyprovázely oba pouze „ke sv. Trojici“ — kapliče to u Hradecké silnice. Cestou rozmlouval otec se synem velmi vážně o ná-
dejích a starostech nastávajících.

Tuto ponejprv s plným přesvědčením pravil otec: „Nedočkám se již tvého vysvěcení! Budeš-li moci, starej se potom o matku a sestru! Možná, že již tak dobře nebudeme moci spolu mluvit — proto ti to nyní kladu na srdce!“

V Hradci sešlo se více „pánů studentův“ a jeli s dostavníkem k Veselí. Nikdo by neřekl, že jsou to ti „ostří hoši,“ co provozovali ještě o prázdninách všeliké zábavy a švandy. Seděli zamlklí, jen tu a tam něco prohodili. Za to několik vojáků zároveň jedoucích rozpustile se bavilo a poučovalo nováčka — rekrutu, kterak má na vojně býti veselý a šiditi děvčata. Různí nováčkové. Jedni na vojnu v pestrém obleku — druzí v černém; jedni, aby

cvičili tělo po případ boje s nepřítelem — druzí, aby cvičili ducha svého pro boj jiný, boj o duše lidské.

Na nádraží ve Veselí již šli se „páni studenti“ s „pány majstry“ jedoucimi do Budějovic buď již do druhého, nebo třetího roku. Ba i jeden „do čtvrtého“ jel zároveň — a všickni hleděli naň s jakýmsi větším respektem. Tušili v něm nějakého „pana prefekta“, svého dohlázele budoucího. Některý snad mu i záviděl, že „bude již hotov!“

Ve spolku s těmito od té chvíle kollegy bylo veseleji a cesta do Budějovic utekla jako nic. Ponejprv šel mladý Němec temnou chodbou od fortny k budově seminární! Chlad zde vanul jako ve sklepe, až se poněkud otrásl. Představil se s jinými panu řediteli, obdržel klíček od skříně na prádlo a na šaty a jiný od stolku ve studijní síni — a pak urovnal si prádlo a jiné rekvisity, sedl na kufr a pozoroval okolí. Samí nováčkové tu seděli. Někteří se již seznámili, k jiným přicházeli kollegové z vyšších ročníků, prováděli je sem tam, vysvětlovali... Jenom Němec seděl sám a sám — bylo mu teskno!

Zvonili! Nevěděl, co znamená ten zvuk. Šel, kam šli jiní, dělal co dělali jiní. V noci si zaplakal, vzpomenu na domov, na otcovo napomínání. Vedle něho odpočíval jiný zarmoucený nováček. Ráno se seznámili a — bylo oběma volněji. Nebyli tak opuštěni. Jiný nováček hnedle druhý den vystoupil. Nemohl zvyknouti té osamělosti uprostřed tolika lidí mladých — a jak Němec brzy zpozoroval veselých.

První dny byly ovšem smutné — ale když se nováčkové obeznámili mezi sebou a s kollegy, když nastal pravidelný běh vyučování a studia, nebylo již nikomu teskno. Starší kollegové pozorovali z počátku každého a teprve potom se sblížovali, ten s tím, onen s oním. Do vánoc znal již jeden druhého docela zevrubně — a většina kollegů Němcových měla již žertovná jména podle svých zvláštností: jeden byl „Rehtačka“ — že při smíchu „se rehtal“, jiný „Smíšek“ — že se rád smál, jiný „Pais“ — že byl malý a útlý jako hošík (řecky „pais“). Jen Němec zůstal Němcem, a důvěrnější kollegové mu říkali: „Tomášek“.

Ty všecy věci připomenuly ony družky člověka samotného „Vzpomínky“ — panu majstrovi, an krácel od Hradce domů. Došel dobře, také otce brzy usmířil, obleknuv svoji „kleriku“, a ovinuv „cingulum“, jako v semináři se dělá, když se jde „do parády.“ Sestra se smála, ta klerika že je nynější modní „princes“, a že nyní už nemá bratra, protože se přestrojil za černou paničku. Maminka si pana majstra otočila několikráte, ba zavolala i „domácí“ z přední světnice, aby se podívali, jak to „panu majstrovi sluší!“

Domácích Tonička se ptala: „A tohle už tady někdo umře?“

Myslíla, že je tu velebný pán „s Pánem Bohem“ a již chce odejít. A větší Albiňa jí povídala: „Jdi, ty jsi hloupá! To není velebný pán — to je pan majstr! Teprve bude velebným pánem!“

A p. domácí se těšila. „Což teprve až bude kázati, To mu to bude slušeti!“ — —

Vánoce uplynuly rychle. Jako po rychlovlaku příběhla zase chvíle návratu a dalšího učení — a tak se střídaly ty časy prázdnin a práce, jako by je honil. A byl tu již čas — do třetího roku! Zdálo se napřed, že mistra Němce proroctví se nevyplní, ba že se dočká nejen svěcení a primice, ale i dalšího synova štěstí, pro které byl pracoval. Viděl již aspoň syna opatřeného tonsurou, ba sám mu ji o prázdninách vystříhoval, když zarůstala. Přece však dobře tušil! Již začátkem jara poněkud churavěl, ale pracoval dále. V létě potom, když syn přijel po druhém roce do Hradce, již přišla mu naproti matka; plačky mu vypravovala, že otec již pracovati nesmí, lékař že nařídil karlovarskou vodu — lepší stravu a procházky, ba kdyby zle bylo, cestu do lázní.

„A co schází otci?“

„Kdo ví! Bojím se, že si tvrdou práci uhnal smrt — a ta že pomalu si ho chystá!“

Po takovém uvítání nebylo lze ovšem čekati veselých prázdnin! A také byly smutny! S počátku vodil „pan majstr“ otce na procházky, potom však otec ulehl. Jisti nemohl, spáti nemohl. Ob den chodil „pan majstr“ pro karlovarskou vodu do Kamenice, a co chvíli se modlil k Bohu, by nemoc k dobrému obrátil.

Zdálo se, že Bůh jej vyslyšel! Znova se vracela síla, ba otec Němec si liboval, že vstane již brzy a půjde do fabriky Neuhořské, kde potřebují „dílavedoucího“ a vzkázali pro mistra Němce. Ba již také vstal a právě o hl. pouti, v den Nanebevzetí P. Marie, po prvé s „panem majstrem“ byl zase venku, raduje se nad tím poutním ruchem a životem městečka.

Ale bylo to poslední vzplanutí hasnoucího kahance. Znova vracela se nemoc. Jednoho dne vedl „pan majstr“ otce do blízkého dvora, kam přijel kamenický lékař vrchnostenský k nemocné šafářce, aby tento prý znamenitý lékař otce prohlédl a léky ustanovil.

Lékař dal odhaliti otci žaludek a prsa, naslouchal, klepal a neřikal nic. Jen v očích bylo mu znáti něco jako útrpnost.

„Měl jste vždy práci těžkou?“

„Ano!“

„Jak dlouho cítíte ten tlak a bolesti v žaludku?“

„Dva měsíce!“

„Léčil vás někdo? Čím?“

„Zdejší lékař — předpisoval jen karlovarskou vodu a lepší stravu a pokoj!“

„Nic jiného vám nemohu raditi! No buďte s Bohem!“

A otec odcházel.

„Počkejte ještě!“ pravil. „Snad vám přece jeden lék ještě ulehčí!“

A napsal několik řádek. „Dejte si to přinést z Kamenice z lékárny.“

Když po srdečném „Zaplať Pán Bůh!“ otec a syn odcházeli ze dvora, bylo nebe docela zataženo a chystalo se k bouři.

Najednou zavanul teplý vítr, mračna se roztrhla a slunce proskočilo. Jeho paprsky osvětlily hladinu rybníka a blízkou louku a pole — a všecko jako by bylo ožilo. Tak ožila ještě jednou naděje obou našich zarmoucených poutníků, že přece ještě zasměje se zdraví na tváři otcově a radost z jeho uzdravení na tváři jeho příslušníků.

Znova chodil „pan majstr“ do Kamenice, ale maruě. Když se loučil po prázdninách do Budějovic, udělal mu otec na čelo kříž a pravil: „Nebudeme-li se již viděti, pamatuj!“ a dal se do pláče.

A matka i sestra s pláčem provázely „majstra“ kus cesty. A za měsíc přišlo psaní: „Otec slábne pořádě. Včera byl zaopatřen. Máš-li pár krejcarů, pošli nám. Kdybychom věděly, jak dlouho to bude trvati, psali bychom: Přijed! Ale ono to může trvati ještě dlouho!“

A za 14 dní právě v neděli obdržel Němec z III. roku bohosloví telegram: „Otec umřel! Přijed!“

Smutná cesta — smutné večer shledání s matkou vdovou a sestrou osiřelou!

Povídal druhý den p. farář, ale už jiný, nikoli ten, kterého jsme poznali prve: „Nyní jste vy otcem! Starejte se, jak můžete — ostatně P. Bůh vás neopustí.“

5.

Dne 19. července 1884. jely k Budějovicům kromě jiných cestujících dvě osoby ženské: Stará matka Němcová se svou dcerou Marií. Nemluvily, ale oči jejich byly plny radosti.

„Kam jedete, matko, kam?“ tázal se starý pán, který rovněž tím směrem jel se svou dcerou, slušnou to slečinkou.

„Inu, — jedeme do Budějovic. Syn tam bude zítra vysvěcen!“

„Vida — vida! Také já tam jedu z té příčiny. Mám tam také syna, který zítra přijme svěcení kněžské. Zbraňoval jsem mu napřed, ale když

nedal jinak — ať si je, čím chce! Všude by ho čekala práce a bude-li spokojen, může i tak býti šťasten! A vy — vy se těšíte na to, že ano?“

„Inu — proč bychom se netěšily! Dlouho to trvalo, to naše čekání! Nyní nám bude aspoň nápomocen!“

„Přál bych vám to, matko, přál, ale mnoho se netěšte! Věřte mně! Než si zařídí slušný nábytek — trochu šatstva — dosti se naspoří — a mnoho nezbuďte. Leda by ho čekalo zvláštní štěstí, že by přišel na místo zvláště dobré!“

„Děj se vůle Boží!“ pravila Němcová. „Bude-li moci, on pomůže. Pakli ne, my jsme nouzi zvykli!“

A ještě déle tak mluvili, — až najednou viděli zámek Hlubocký a pak — budějovské věže a domy uprostřed krásné roviny a v dáli zamračený Šenigr.

Bylo půl čtvrté, když všecek zástup těch pozvaných hostů vstupoval temnou fortnou do semináře a každý svého pana majstra objímal, a se vyptávali, co jen se lidé svoji jeden druhého ptávají. Za chvíli se procházeli zahradou a všude se rozhostila radost a ples.

Jaký rozdíl! V poledno ještě hluboké ticho! Každý ten budoucí velebníček zabýval se sám sebou, naposledy ještě přemítaje, co chce vzít na sebe, — a nyní u večer — již oklopen je svými a vypravuje a dotazuje se na staré věci — a pečlivě opatřuje „svým lidem,“ kde by býti mohli pohromadě — a všechny věci, kterých k pohodlí jim opatření může.

Po večeri přišel sám pan biskup. Jeho vysoká postava stala se hnedle středem veškeré pozornosti. Každý představoval mu svoje lidi, každému řekl pan biskup několik milých slov. Byl jako otec mezi dítkami a všickni — páni jak prostí — ho chválili, když odešel.

Takový život pestrý je v semináři snad jenom ten den před svěcením.

Chodí tu — ba i sedí v jídelně — prostá babička, která neumí vidličkou zacházeti, vedle dámy městské — a obě si povídají přátelsky — dělník, který synu „na studie“ pomohl, vedle pána, kterého někdy nazývá, že syn nechce jiným býti nežli knězem — a oba dva se těší na zítřek.

(Pokračování.)

D r o b n o s t i .

Nouze o kostely v Berlíně. Protestantský jeden list stěžuje si: Kasáren a kriminálů bychom měli v Berlíně dost, ale kostelů málo a ještě méně máme pastora, kteří by ještě něčemu věřili. Plány nových kostelů dělají se již na šestý rok, ale dosud nehnulo se ani motykou. Berlín má 40 protestantských kostelů, avšak potřeboval by jich ještě sto, což by asi stálo 40 milionů marků. Obyvatelstva přibývá tolik, že by každého roku mělo se postaviti deset kostelů nových. Daň církevní musila by na 10% býti zvýšena. Kdyby však Berlín i kostelů měl s důstatek, bude mít vždy nouzi o pastory, jež by ještě v Krista-Boha věřili. I o pastorech v Čechách ví se, že málo který věří v to, čemu obce věří. Jeden častěji jmenovaný pastor Š. měl na počest dra. Ed. Grégra řeč úplně neznabožskou.

* * *

Dne 20. června měli pnsťoři berlínští schůzi, na níž sami dosvědčili, že jejich evandělické křesťanství velice stůně na rozháranost, jež vychází z rozdrobenosti a nesjednocení u víře. Nemají prý jednotného vyznání, ani kázně, což ani jinak býti nemůže, jelikož Luther každému jednotlivci dovolil písmo sv. dle svých rozumů si vykládati. Jeden dvorní kazatel stěžoval si, že v nejširších vrstvách evandělického lidu vymírá láska k církvi a s ní i víra. — My bychom to obrátili, jelikož vymírá víra, vymírá i láska, což do jisté míry může se tvrditi i o nás katolících. My alespoň zachovali jsme si — díky jednotné, na skále Petrově založené církvi — jednotu u víře.

Jak židé jsou žurnalisty. Ve Vídni vycházejí dva denníky názvu skoro stejného a sice Wiener Tagblatt — a Neues Wiener Tagblatt, kterýž podle svého zakladatele Schopse, nazývá se schöpsernes. Spolupracovníkem obou jest jakýsi žid Mandl, na nějž antisemita dr. Pattai podal žalobu pro urážku na cti. Avšak před soudem ukázalo se, že žalobník chytil nepravého Mandla a že kromě toho jest ještě jiný Mandl, jenž též noviny židovské pikantními zprávami zásobuje a jež policie po delším pátrání i nalezla, a tu se ukázalo, že oba tito žurnalisté (!) Mandlové minulosť mají velmi pestrá, jelikož oba měli více jak po 30 trestech za přerůzné věci. To zavadlo dru Pattaiovi před soudem příčinu, aby patřičně si posvítíl na ty lidi, kteříž židovské listy zprávami nejen zásobují, ale i v jejich redakci pracují. Pověstný Schops honosil se již dávno přátelstvím(?) korunního prince Rudolfa a jest tehánem žida Clemenceau-a, jehož bratr je vůdcem pařížských radikálů. Byv dříve u W. Tagbl. zaměstnán, působil v redakci jakousi revoltu, začož dostal vyhazov. Ze msty pak Schops založil si nový list, na nějž přes noc sebral prý přes 100.000 zl. A nyní oba listy daly se mezi sebou do rvačky. Jeden Tagbl. vyčítá druhému Tagbl. zlodějů podvodníků a pod.

Tací lidé s minulostí nejpestřejší dělají u nás veřejné mínění a katolici slepotou ranění jejich listy odebírají.

Jiný vídeňský židovský žurnalista, redaktor Extrablattu, jenž prý hraběte Taaffe a z fondu disposičního ročně stojí veliké peníze, cestuje do Paříže na výstavu ve f i a k r u.

* * *

Opatrnost na poutích. Za letošního bouřlivého počasí stává se leckdes nešťestí též na poutích. Tak dne 16. t. m. konal veliký počet katolíků pod vedením kněze v pruském Slezsku každoroční pouť na sv. horu u Warthy. Právě když nahoru došli, spustila se veliká bouře. Lidé skryli se v kapli, kamž blesk udeřil a 40—50 lidí omráčil, z nichž i pět zabil. Opatrnost velí, aby při hroživé bouře poutníci na vrchy nechodili, kdež blesky nejvíce se křižují. Lépe jest někde dole posečkati, až by bouřka přešla. Stejně opatrnosti jest třeba při převážení přes řeky. V Rakousích a ve Štýrsku již nejednou stala se veliká nešťestí při převážení. Zde jest sv. povinností vůdců pouti, nedopustiti, aby převozník ze zisku nebo i lenosti loď nepřepřihoval. Když se nešťestí stane, pak pozdě je naříkati.

* * *

Shnilý mír. Po zakončení boje kulturního v Prusku očekávali mnozí, že zde katolická církev těšiti se bude svobodě a že jmenovitě katolickým řeholím jež obírají se zdravotnictvím, dopřáno bude svobody. Že vychovávacím ustavům řeholním dosud v Prusku všudež se překáží, víme, avšak v době poslední dokračuje se i na milosrdné sestry, jež šťastně v Prusku přetrvaly i kulturní boj. Tak ve velikém vojenském lazaretě v Templhofu již od r. 1878. svěřeno jest ošetřování nemocných vojinů milosrdným sestrám, jež v čas francouzsko-německé války vydobýly si zásluh velikých. A teď po 11 letech, ačkoliv lékaři i nemocní nemohou si je dosti vynachváliti, dostaly od vlády výpověď a budou nahrazeny lutheránskými diakonisami. Pamětihodné při tom jest, že v Prusku poprotestantštěný zbytek někdejšího katolického řádu Johanitů milosrdné sestry z lazaretu vyřítval.

Obsah čísla 13. „Obrany víry“:

Šik spořádaný. — Otázka křesťanská v Rakousku. — Missie ruských schismaticův. — Mezi Irvingiány. (Rozmarná ale skutečná historka.) Napsal V. D. — Za úrodu zemskou. (Ant. Pláček.) — Růžový zloděj. (Úryvek z malého světa.) — Aby mu bylo lépe. (Povídka z dob soukenických. Pokr.) — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. Jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Naším čtenářům!

Na konec prvního půletí dovolujeme si P. T. čtenáře k obnovení předplatného uctivě zváti a zároveň žádati, aby přechetné nedoplatky za čas minulý, jichž na místech mnohých k požadování máme, v době co možná nejkratší s předplatným nám zaslány byly. Podnik, jenž postrádá vešle podpory odjinud, výhradně na své předplatitele odkázán jest, může jedině obstáti správným zasíláním předplatného.

Čteným čtenářům našim není neznámo, že počátkem roku tohoto poměry tiskařské valně se zhoršily zvýšenou sazbou a že tím i roční náklad na list náš značně zvýšen byl.

Jestliže pak předplatné na list zvýšeno nebylo, stalo se jedině v té důvěře, že jednak četní přátelé naši nových nám předplatitelů získají a jednak že přeplatné tím správněji zasílati se bude. Pohřichu zdá se, jakoby při listu našem nedoplatky na vždy zůstati měly chronickou nemocí, jež existenci listu každého musí podrýti. Nelze nám nijak, nežli co nejdůtklivěji nalehati na to, aby nedoplatky ty úplně zmizely a předplatné správné zasíláno bylo. Prosíme tudíž snažně ctěné přátele našeho listu, aby ve směru naznačeném ve svém okolí působiti si neobtěžovali. S naší strany zajisté ničeho nebude opominuto ku zdokonalení a povznesení listu, pakliže existence jeho rozšířením čtenářstva a správným zasíláním předplatného bude utvrzena.

V Praze dne 17. června.

Redakce a vydavatelstvo.

Nosí brejle na čele a hledá je.

K. Čtenáři znají mnohé příklady o roztržitosti mnohých lidí, kteříž hledají brejle a nosí je na čele, hledají dýmku a nosí ji v kapse, a kteří, jak se říká, vůbec nevidí — pro oči.

Takovým roztržitým zvláštnostkářem jest německý soukromník August Jény v Drážďanech. Vypsali totiž cenu 10.000 marků za nejlepší spis, kterým by se dokázalo, že smrt není smrt, ale že smrti začíná život nový.

Zdaž to není hledání brejlí, jež se nosí na čele? Žijeme v ovzduší křesťanské civilisace, znamení kříže, jež jakožto záruka vzkříšení a nesmrtelnosti dána jest každému při křtu sv. na čelo. a jakýsi potrhý Němec shání se po

filosofech, kteří by mu pomáhali hledat brejle, jimiž by mohl jako dalekohledem viděti až do nebe.

Co u nás každé dítě ví, to skryto zůstává nadutému filosofu.

O cenu přihlásilo se 37 německých filosofů, z nichž podle N. L. cenu dostala práce Karla Heckela, nadepsaná: *Idea z novuzrození*.

Nuže pohledme, jak německý filosof dokázal, to naše znovuzrození. Musí vlastně se říci, že pověstnou filosofickou řečí hrách, jáhly, krupici, čočku smíchal a uvařil z toho jakousi svarbu, po níž čtenáři je asi tak, jakoby po polykal žáby. — Stůjtež zde některé myšlenky.

Myšlenka znovuzrození člověka není nová. Nejstarší náboženské systémy se jí zabývaly. Pan Heckel cituje Vedy a Rigvedy, učení brahmánské a buddhistické, rozeznává brahmaismus exoterický a esoterický, vykládá „velké slovo“: tatoumes a tajemná místa Rak-Vedy, přechází od Indů na Egyptany, odtud na Řeky, ví na kolik se obíral metempsychosou a stěhováním duší Pythagoras a Empedokles, čemu jiní filosofové řečtí a po nich alexandrijští učili, co soudili o věci Hebreové a mudrci křesťanští, co učili a kázali svatí Otcové a jak konečně se k otázce postavili filosofové novodobí v různých stoletích až na moderní, cituje Kanta a Schopenhauera, Lessinga a Richarda Wagnera, jejich kritiky, ba i Zolou a Ibsenem se dokládá: zkrátka aparát co nejúčinnější prezentuje se v knize Karla Heckela, autor dokumentuje znamenité vědomosti, rozhled neobyčejný a především výborou paměť.

A v polovici knihy řekne si čtenář: milý autore, všechno je krásné, co učil Buddha a Pythagoras, jak pěkné myšlenky vyslovili Platon a Lessing, ale co jsou mi Buddha a Platon?

A dále praví Heckel:

Nejučenější indiští brahmini nevěděli, jak si věc v posledních koncích představují. Na určitější otázky odpovídali zvědavcům: „dovedeš spočítati písek Gangu a změřiti vody moří? — Co prý je Brahma — nejvyšší bytost? Není to, ani ono, je to Brahma. (Kterak jinak praví o sobě Bůh v starém zákoně: Jsem, který jsem!) —

Německý filosof přichází k výsledku tomu: pravdu nemají ani Indové, ani křesťané, nýbrž pravda leží uprostřed mezi pohanstvím a křesťanstvím. Ani prý Indové, ani křesťané nepřipadli na poslední podstatu věcí, neměli pravdu celou. A když myslí čtenář, že mu filosof Heckel podá pravdu celou, a když tou filosofickou svarbou pracně prodere se až na stránku poslední, tu slavný německý filosof udělá to, co dělávají pověstní kozáci ve velikých městech. Ti totiž nabídnou se nezkušenému venkovanu, že mu tašku poponesou a pak provádějí ho labirintem zkroucených ulic, načež v některém průchodícím domě — zmizí. Zrovna tak ztrácí se filosof Heckel, když čtenář myslí, že ho šťastně dovedl na místo, kde mu slíbil podati pravdu celou.

Sám referent N. L. podepsaný Astyanax, jenž celkem spis Heckela posuzuje střídavě, pronáší o něm závěrečný rozsudek:

Jako všichni metafysikové kombinuje autor svůj systém z mlhavé látky abstraktních pojmů. Snad má pro svou osobu pravdu, ale to je neštěstí, že jí nedovede druhému sdělit. Toho ještě nebylo, aby se byli dva metafysikové spolu shodli. Jeden druhého opravuje, protože jeden druhému nerozumí. Jejich systémy jsou hezké klece, obdivujete drátky a vazbu, ale v žádné není kanárka, aby stála za to, pověsit si ji doma ve svém pokoji.

Tak tedy filosof Heckel brejle na svém čele dosud nenašel. O těchto brejlích promluvíme si příležitostně ještě jinde.

O s e h n u t é m h ě b e t ě.

K. Podivuhodnými, ovšem zaviněnými osudy upadl u nás život náboženský. O našem křesťansky - katolickém náboženství, tudíž o Církvi, platí do jisté míry slova proroka Jeremiáše: Kterak sedí samotné město, druhdy plné lidu. Plačíc pláče Sion v noci a slzy na lících jeho: není kdo by dceru sionskou potěšil ze všech milých jejích: všickni přátelé pohrdli jí a obrátili se jí v nepřátely. Osudy národa israelského ve mnohých věcech podobají se osudu ne tak Církve, jako spíše národů katolických. Církev nezahyne jako zahynula synagoga, avšak ti národové katoličtí, kteříž víry katolické si nevážili, jí nehájili, jí mnohdy i zapírali a za ni se styděli, úpí dnes v zajetí babylonském, kterýmž jest světovláda liberalismu.

Zajetí toto národové katoličtí sami zavinili, že statků svých duchovních proti Babylonu liberalismu statečně nehájili. A jako židé v zajetí babylonském před zpupným vítězem musili ohýbati hřbety, tak jest i dnes jaksi usouzeno i katolíkům takměř otrocky skláněti šije.

Více jak stoletým ujařmením Církve v těch kterých zemích katolických se strany zliberalisované byrokracie a židovského lžiliberalismu vešlo u katolíků jaksi v módu ohýbati hřbety, ba zdá se, že čím více jak stoletým ujařmením Církve v těch kterých katolických zemích, katolicismus a ohýbání hřbetu stalo se totožným. Dnes liberal, ano i mnozí v našem katolickém táboře nemohou si katolíka představit jinak, nežli s ohnutým hřbetem. Pokora ve smyslu mnohých pozůstává především v ohnutém hřbetě a pak ve schlípěných uších, v očích buď bělmem k nebi obrácených, anebo skroušeně do země zabořených, ve tvářích přehloupě skřivených, v tichošlapské chůzi a jmenovitě v plačtivém a hubňavém blase. Takového katolíka, jde-li po ulici, má právo každý utřinos kopnout a katolík má povinnost mu za to nejponíženeji poděkovati a vytne-li mu policek na jednu tvář, má svatou povinnost, nastavit tvář druhou, vždyť to tak stojí psáno.

Za to má ale takový pokorný katolík právo, za všechny útržky a urážky od liberalismu učiněné plnou měrou hojiti se na svém spolukatolíku. Má právo, tak totiž je ve zvyku mezi těmi, již jmenují se za nejnábožnější, svého katolického spolubližního podle noty pomlouvat a trhat, podezřívati, odsuzovat a zatracovat a o něm před duchovním rádcem skuhrat: ach, to je bezbožník, on se pranic nesnaží, aby byl dokonalým, aby běhal se mnou a za mnou z Emauz k Jezuitům, odtud k Dominikánům, pak zase k Jezuitům — třeba při tom zanedbával svoji živnost, své děti a pod.

Tak vypadá ten náš moderní katolík, jehož hlavní příznak je ohnutý hřbet. Ten hřbet musí před jistými osobnostmi ohýbati se až do prachu země a každou maličkost, dosti nepatrné slůvko, blahosklonný pokyn jejích ruky, vychvalovati, jako výron, jako zjevení nevystihlé moudrosti a blahosklonnosti.

Snad že přeháníme, nikoliv, my spíše ještě ne dosti věrně pravdu kreslíme.

Tak ku př. četli jsme ve velkém katolickém německém denníku vycházejícím ve Vídni: jeho Výsost N. ráčili poutnický kostel v X. nejvyšší svojí návštěvou poctíti! —

Zdaž v těch slovích nejeví se věrný obraz katolíka s ohnutým hřbetem! a to přece je redaktor čili zpravodaj velikého katolického denníku; kterak teprv má co nejponíženeji mluvit katolický chudšas.

Anebo, když v jiném katol. listě četli jsme: Jeho . . .! Milost ráčila s nevyslovitelnou blahosklonností udíleti . . . svátost oltářní. — Té nevyslovitelné blahosklonnosti, jež ráčí udíleti svátost oltářní!

Ve Francii prý královští zpovědníci tážávali se: kolikráte Vaše Majestatnost ráčila dopustiti se toho kterého hříchu?

Takovým byzantinismem, t. přeponíženou ponížeností s ohnutým hřbetem dělají se věci svaté, ano i ty které osoby směšnými, jimž ostatně taková poníženost je svrchovaně odporná.

A teď si takového katolíka s ohnutým hřbetem představme, že mu též napadne prositi ku př. o konfesionelní školu, o zastání se sv. Otce, o svěcení dne nedělního a p. Neutrhně se každý na takového katolíka a neodkopne ho morálně?

Když některá městská rada takovému katolíku tu z jedné ulice odklidí sochu sv. Václava, tu z jiné sochu Marianskou a tu zas třeba celý kostel, tu on dá se z toho třeba do pláče, žaluje to Pánu Bohu, ale aby vzmušil se k čelu smělému a ku kroku ráznému, to by prý nebylo pokorné a pak by snadno někde mohl naraziti.

Katolíka s ohnutým hřbetem v Německu, v Anglii, anebo v Americe není. Takoví by tam byli do smrti nejdelší rovnoprávnosti s protestanty si nevydobyli. Podstata křesťanské pokory naskrz jiná jest, nežli v takových viditelných odznacích. První křesťané před tyrany a katany se hřbety ohnutými nestáli. Oni nedoprošovali se milostí, nýbrž práva a spravedlnosti.

Pokora je na místě, pokud se týká pouze osobnosti. Avšak každý katolík je členem též veliké, světové Církve, kterouž v životě veřejném reprezentuje, a věru ta světová, již skoro 300 milionová Církev nemá za potřebí, aby šij svoji skláněla před liberalismem, a katolík, jenž bázlivě shýbá se před ledajakýms vesnickým pašou, zahazuje a dělá směšnou tu Církev, jež nehodným členem jest. To bázlivé ohýbání hřbetu je zapíráním víry před světem. Služme chudým, umývejme jejich nohy, líbejme rány nemocných, odpuštějme nepřítelům a čiňme jim dobře, pokud se to týká naší osoby, jakmile bych tím poškodil zájmy Církve, pak třeba až do krajnosti hájiti její práva a to čelem smělým, ovšem ne drzým. Idealem pokory byl sv. Jan Křtitel, a přece on s čelem smělým pravil králi: nesluší tobě. Kterak vznešeně a důstojně hájil se Kristus a apoštolové před soudem.

V kostele při veřejných pobožnostech každý katolík reprezentuje zároveň Církev. Právě zde je třeba reprezentace důstojné, tak aby nevěrec a netečník z pohledu na nás z chrámu odnesl si dojem, že pobožnost naše plyne ze srdce upřímného a z přesvědčení. A proto voláme: Katolíci shodte se sebe ohnuté hřbety a choďte přímo před Hospodinem! —

R ů ž o v ý z l o d ě j.

Úryvek z malého světa.

(Dokončení.)

„Tak to přines, ale pospěš si, Franto, já tu na rohu na tebe počkám.“

Í dal se milosrdný mladý zloděj do běhu, a za malou čtvrt hodinky přinesl v papíru zaobalenou večeři — čtvrt bochníku a kousek másla.

„Tady máte, táto, a najezte se, já to bez večeře vydržím.“

„Nedávej mně to tak na ulici, aby to každý viděl, zajdeme tam do průjezdu za vrata.“ Šli.

Když v domě za dveřmi otec chleba rozbalil a jísti hltavě se jal, — nevíme ani jak to přišlo — zkřivila se mu pojednou ústa křečovitě, a žilky v svalovém obličejí se tak začaly chvěti, že nemohl dále. Náhle mu vyrazily slze jako velké hráchy, které smáčely chléb tak neobyčejným způsobem vydělaný, jenž před hladem měl ubožáka zachrániti. Praskla ledová kůra surovosti, a srdce tálo nepochopitelným vlivem pod roztrhanou špinavou halenou! Frantík podíval se udiveně v otcův obličej, a vida co se s ním děje, slovy: „Já už dávno měl býti v zastavárně,“ utekl. Snad cítil něco podobného, co i jemu srdce sevřelo.

Otec vida, že je sám, zašel hloub do průjezdu do tmy, kde na schody stranou usedl. Tam dojídal při hořkém vzlykání a pláči chléb a polohlasitě mluvil pro sebe: „Jsem přece jenom lump, bídný chlap, a divím se, že mne ještě země nosí. Bože, ty víš, že nejsem hoden ani tvého pohledu, tím méně požehnání, ale pro toto sousto, jež syn z bídy krádeží vydělal, a mně v hladu poskytnul, prosím Tebe, netrestej ho, a neopouštěj, aby nepropadl peklu jako moje duše.“ Chléb, chudičský prostý chléb!

Jaké tu veliké kouzlo, tajemství v tomto jediném slově!

Chýlilo se k podzimku. Stromořadí pokryta jsou žlutým kobercem spadlých listů, a všude v zahradách tesklivé ticho, jen sem tam plaše přeletí umklý zpěvák.

I člověk cítí jakous truchlo-bolnou náladu, ana celá příroda nemile na se bere bílý rubáš dlouhého spánku, a — přece to doba plná plesu nebeského i pozemského, doba to naší spásy — narození Ježíška! —

Náš Frantík byl smuten. Růže již šmahem opadávaly, musel se „obchodu“ vzdáti.

Od poslední rozmluvy s otcem, octnul se ještě několikrát v povážlivé situaci, avšak chycen přece nebyl. Nyní ale přestalo rázem vše.

Jednou večer, když se truchliv toulal po Praze, nemaje už nic na starosti u žida, zabloudil na Malou Stranu, a vida kostel sv. Kajetána otevřený, vstoupil doň, kdež z dlouhé chvíle zevloval, sem tam tékaje nepokojným zrakem, jako u zlodějů obyčejem bývá. Zašel v pravo, tam do kaple bolestné Matky Boží jsa puzen více zvědavostí nežli pocitem, jenž by zbožností nazvat se mohl.

Kdo znáš kapli tuto, budeš vědět jaké šero, skoro tma tam panuje. Jen věčná lampa ozařuje bolestný obličej Panny Marie a na klínu jejím spočívajícího Ježíška, jehož tvář jest mistrně umělcem provedena.

Na obou stranách oltáře, stojí v nádherných vazách dvě objemné kytice rozkošných růží, vůni po celé kapli dýšících.

Na tyto padl dychtivě první zrak růžového zloděje.

Spatřiv několik přítomných, bezděky poklekl také na kolena. Po chvíli zahleděl se do tváře Rodičky Boží a pozoroval nepohnutě výraz její. V tom zdá se mu, že Matka Páně přísným pohledem očí k němu obrací, a — Frantík bledne, hrůzou všecek se třese; chce uprchnout, ale nemůže povstati, snaží se zrak odvrátit, není mu však možno.

Co asi zamýšlí Matka Boží, Útočiště hříšníků?

Než podiv se, čtenáři, co s Frantíkem se děje. Jako neznámou silou pozdvihá ruce k soše bolestné Matičky, jeho tvář je stále bledší a bledší, a rty drkotají něco polohlasitého. Snad rozmlouvá s Královnou nebes! Snad šípem lásky její všude vítězíci byl tuto chvíli trefen v srdce zločinné, v srdce na pohled zkažené!

„Matko, Matičko odpusť,“ šepotají skorem hlasitě a rozervaně rty jeho a proud hořkých slz valí se po tváři a chatrném kabátě na kamennou dlažbu. V modlitbu pohřížených několik přítomných dam, byly tímto zjevem vyrušeny, a chvilku pozorovaly počínání chlapcovo. Najednou povstala elegantně oděná mladá dáma, a jak pohnutí a lesknoucí se slze v očích dosvědčovaly, zlatého srdce. Přiblížila se k plačícímu a zaklepala jemně na rameno.

„Mladíčku, jste opuštěn, sirotek, že tak horce naříkáte?“

Laskavě oslovený Frantík probrav se ze svého vytržení, vyvalil udiveně na neznámou dámu oči, ani neodpovídal.

„I jen se mne nebojte, chci vám, bude-li možno, pomoci, vždyť vidím, že mnoho postrádáte; avšak pojďte se mnou do sakristie, zde by na nás zvědavci pohlíželi.“

Dobrodějka se měla k odchodu, a Frantík neodpovídaje povstal a následoval domnělého anděla.

Chudina tohoto druhu, nemá kapesních šátků, těm postačí rukáv nebo cíp kabátu, aby sobě slze utřeli. Tak i činil Frantík.

Asi půl hodiny trvala rozmluva ctihodné dámy s Frantíkem a přítomným bratrem sakristánem, který potom ujav ža-noucího hochu za ruku, odvedl do kláštera, kdež mu jídla k nasycení poskytnul.

Boháč katolík, — nikoliv dle jména — zří v žebráku svého bratra, jehož miluje a podporuje, s ním stejně na kolena před Hospodinem v prach se vrhá, o požehnání, milosrdenství Otce nebeského prosí, a stejně v hrob se znamením blahé věčnosti ulehá. Továrník, katolík nejínak jednati musí s dělníkem, který s věrností, láskou pak svému pracuje chlebodárci, a svolává požehnání v chvíli odpočinku, aby blahobytu, štěstí i zdaru Bůh jeho živiteli v hojnosti udělil.

Podobně bylo i s Frantíkem. Bobatá dobrodějka spatřila v chudém zavřzeném hochu obraz Boží, a na pokyn Panny Marie smilovala se nad ním, ujmouc se jeho nesmrtelné duše. Frantík byl z počátku jako v Jiříkovu vidění. Dalo mu to práce dost a dost, než docela přemohl divokost svoji a přiučil se pořádnému životu. Po mnoha měsících teprve chápal, jak převelice krásná jest víra naše, skrze kterouž tak hojných milostí a darů dosáhl. Matka Boží mu byla hvězdou, kterouž neustále před očima viděl co spásu svoji, svůj poklad.

„Růžový kšeft“ ovšem pustil, a litoval i jiných krádeží, jichž se z hladu byl dopustil. Žehná nyní co dospělý řádný muž svojí vysvoboditelce z kletého života, slečně Marii Huberové, již v Pánu zesnulé, a vypravuje často pro výstrahu o svých „růžových“ dobrodružstvích.

V. D.

Aby mu bylo lépe.

Povídka z dob soukenických.

(Dokončení.)

Zlůtek nastal. Již stojí v polokruhu všickni, kdo mají býti svěceni; stojí před oltářem, hledí na svého biskupa, poslouchají jeho latinské napominání.

Vzadu v stolicích matky, sestry, otcové, bratři. Najednou sklesnou všickni ti jáhnové na své tváře a leží celou délkou těla na zemi.

Nad nimi znějí litanie — za nimi pláč matek: pohřbívají jim jejich syny, aby z nich utvořili obětníky za všecek lid! Přijímali a přijímají klešce z rukou biskupových moc obětovati, svátosti udíleti, s Bohem smírovati. Sami již obětují dary své a sčastňují se tichým hlasem oběti mešní. Ještě jednou přistupují, slibujíce poslušnost — a roucho kněžské uvolněné nyní splývá jim do zadu dolů — a kříž na něm zobrazený nesou již — a bčanek Boží, kterého přijali, stal se údělem a dědictvím jejich.

Matka Němcová bedlivě hleděla na všechny tyto posvátné obřady a těžko bylo by vylíčiti všechny její city, které tou chvílí mateřské srdce její naplňovaly. Jedné věci si však teprve nyní lépe povšimla. Když po dlouhých litaních všickni, kdo svěceni byli, povstali — všickni sice byli bledí, a žádný nehleděl vesele — ale její Tomášek byl jako mrtvola. Teprve nyní si povšimla, že jest mezi všemi nejslabší. A tato věc nedala jí ani potom pokoje. Stále vyhledávala na jeho obličej zrakem bystrým, kterak se změnil, kterak vypadal dříve — a nyní na konci své životní přípravy. Sama si říkala, že se to zase spraví, až jen tyhle starosti všechny budou odbyty — a přece se nemohla upokojiti.

Když potom noví kněží šli v řadě ke svému panu biskupovi, aby první chvíle nového stavu svého kolem něho byli, přitočil se k matce Němcové pán, se kterým se cestou seznámila, řka: „Viděl jsem toho vašeho velebníčka. Mnoho síly z něho nekouká. No, dej Bůh, aby se vám doma sebral, sice mnoho naděje nemáte na jeho podporu ve stáří!“

Tohle matku teprve polekalo. Ale syn — velebníček nedal jí dlouho obírat se novými strachy. Brzy přišel s ostatními od pana biskupa, dovedl matku a sestru ke stolu seminářskému a častoval jak moha.

Matka ovšem pověděla mu, čeho se najednou ulekla. On však pravil: „Ó nemějte starosti! Obdržel jsem pár zlatých podpory do začátku, odpočinu si, posilím se — a půjde to dobře!“

Po vysvěcení odpůldne — roztrhá se obyčejně za chvílku ten svazek přátelský, v jakém spolužáci za ta čtyři léta studií se nacházeli. Jeden jde se svými hnedle domů, jiní čekají, až k jejich straně pojedou vlak, jiní od-bývají sobě hnedle druhý den primiční slavnosti v samých Budějovicích, opět jiní provádějí známé městem, — každý má mysl jinam zaměřenou — a rozcházejí se tak snadno, jakoby se neznali. Máť tu každý kolem sebe mocnější svazky — nežli je pouhá kollegialita, má tu nejbližší příbuzné — a s nimi se chystá domů, aby třeba posledně s nimi se potěšil na dobu dlouhou.

Tak i Tomášek — či „velebníček Němec“ — nejprve dbal o to, aby matka i sestra prohlídly si město — a druhý den unášel všechny tři vlak k Veselí — a odtud dostavník ke Hradci. Již za tmy přišli z Hradce domů. Cestou zpozorovala matka, že Tomášek také chvílkami podezřele pokašlává, jakkoli hledí, aby často se tak nestávalo, ba seznala, že před ní hledí tu novou známku choroby zatajiti.

Což nezpozoruje matka při svých miláčcích!

Neříkala nic — ale horlivěji se modlila, horlivě také obsluhovala svého velebníčka, hledíc, aby se posilnil.

Ten zatím staral se o primici. Každý snad byl již na takovéto slavnosti a ví, že to svátek pro veškerou obec veliký. Všickni považují nového kněze jakožto oběť, kterou vespolek Bohu podávají a všickni se těší na jeho požehnání. A kdo obdrží od něho primiční obrázek do své smrti se tím honosí a těší, že velebníček měl „pro něho tu čest,“ a daroval mu obrázek na památku.

Hudebníci se přičiňují, co mohou, lidu sejde se i ze sousedních osad — inu veliký svátek! „Kdo může si jíti pro požehnání nového kněze, nemá leniti, kdyby třeba pár bot cestou roztrhal“ — říkají.

Tak tomu bylo i s primicí velebníčka Němcovic. I p. učitel Chvála přišel a všude povídal: „To můj žák!“

Ale jeho žák — ten nebyl vesel toho dne. Viděl tu slávu, viděl, kterak i ti jdou pro jeho požehnání, kteří prve otcí se posmívali, že chce „klukovi pomoci na lepší chléb“ — ale pocítoval, že toho „lepšího chleba“ mnoho nespotřebuje.

Ještě někdo byl na primici: oba bratřenci truhlář Antonín — a pohůnek Karel. Oba silní, zdraví, práci otužili a práci zvykli. Antonín jako člověk světem prošlý nic se neostýchal a dobře dovedl mluvit se všemi hosty. Za to Karel nechtěl ani mezi ně si sednouti, a když ho bratr přece k tomu dostal, nevěděl rozpaky, kterak lžici držeti, kterak jísti a nic. Tenkrátě však neřekla Maruška: „On je takový hloupý, on neumí nic“, ale obratně mu pomáhala z nesnází, až konečně i on vesele hleděl a nic se nebál.

A co dále ještě vyprávěti? Za týden po primici odváželi velebníčka „na místo.“ Osada nevelká, blízko domova, pohodlná. Není li churav povážlivě, však si tam vyhoví. Rádi ho tam přivítali — neměliť skoro celý rok druhého kněze, a proto se těšili, že nyní opět budou oboje služby Boží.

Ale dlouho netrvalo to jejich těšení. Jedenkrátě kázal milý Tomášek, ale hlas mu nechtěl nějak sloužiti. Chce mluvit hlasitěji, namáhá se, ale nic platno. Najednou zbledl, ustal — sotva slyšitelně ukončil větu a řekl „Amen“, když tu ukázala se krev řinoucí se z úst jeho. Svedli ho s kazatelny, dovedli do fary — psali domů.

Přijela stará matka i sestra, uložily ho šetrně do vozu a dovezly domů. Ulevilo se mu, ale nikoli na dlouho. Nával se za několik dní opakoval —

a místo nadějného, mladého kněze — měla matka Němcová ubohého defecienta — churavce.

Navštěvoval ho „velebný pán.“ Poseděl, něco mu pověděl, pomodlil se s ním a odcházel. Jednou ještě sloužil mši sv. velebníček Němcův, ale i tu pomáhal mu „velebný pán“ — stoje při něm a podporuje ho, by neklesl. Potom ulehl p. páter Tomáš na stálo. Zaopatřili ho svátostmi umírajících.

Matka i sestra klečely u lůžka, slzami kropíce ruku velebníčkovu, jížto jim žehnal, řka: „Modlíval jsem se, abych vám odplatiti mohl vaši lásku dlouhou řadou let svojí lásky a podpory. Pán Bůh jinak ustanovil. A dnes — já mu děkuji za to, že mne povolává raději dříve se světa, nežli abych jako člověk nepotřebuý byl vám na obtíž. Pán Bůh se o vás postará. Maruška bude poslušná, svým uměním a pracovitostí opatří s pomocí Boží, co bude třeba. Modlete se za mne, jako já se chci v očistci přimlouvati za vás. Moje papíry tamhle ve stolku dejte velebnému pánovi.“

Potom nemluvil, — ale sám tiše plakal. V noci zavřel oči, aby myslely, že spí — ale nespál. Ráno zavolal matku: „Maminko, kdybyste věděla, co bolesti mám v prsou! Dejte sem čelo!“ A udělal jí na čele kříž. „Udělejte mi také křížek!“ Udělala. Také sestře udělal s namáháním křížek na čele — pak složil ruce, zašeptal: „S Bohem“ — a za chvíli hluboký vzdech svědčil, že usnul v Pánu.

O zármutku obou osob nyní docela osiřelých povídati neumím.

Za chvíli velký zvon zvěstoval úmrtí jeho do veškeré krajiny — a dětem ve škole povídal velebný pán: „Děti, umřel velebný pán Němců!“ „Pomodlíme se za něho.“ A děti ruce sepjaly, ale málokteré dovedlo jasně vyříkati Otče náš a Zdravas Maria — a při slovech: „Odpočinutí věčné dej mu, Pane“ — se načisto rozplakaly. Podivno — ale pravdivo: Mladého kněze miluje malý, velký — a skoná-li, jakoby skonál malým otec, velkým bratr. Kdyby dlouho byl pracoval — třeba tolik lásky přece by neměl...

O pohřbu jeho netřeba psáti — jest známá věc, kterak podobné pohřby bývají slavný — a nejen slavný, také obyčejně na modlitbu a zbožnou slzu bohatší, nežli pohřby jiných „pánův.“

Dnes stojí nad jeho rovem kříž kamenný, kde stojí pouze slova: „Zde odpočívají v Pánu František Němec, jenž zemřel dne 28. října leta Páně 1882. a P. Tomáš Němec, jehož odvolal Pán od práce a boje života dne 2. března leta Páně 1885. Svaté a spasitelné jest, za mrtvé se modliti.“

Kříž pořídili mu jako důkazem lásky jeho kollegové a přátelé, z nichžto každý také obětoval zaň obět mše sv.

Posléze ještě dobře bude znáti, jaké to papíry odkázal „velebnému pánu.“

Byl to denník jeho z posledních let studií latinských a pak z dob seminářských. Také poslední ještě dni, pokud mohl seděti, několik slov tam napsal.

Velebný pán mi pravil: Tento denník vám čísti nedám, ale ujišťuji vás, že by mnohého tatíka poučil, kterak to práce těžká, chce-li člověk chudý, být přičinlivý, pilný a šetrný, pomoci dětem, aby chudobě unikly. Jsou tu vypsány nesnáze mistra Němce, jsou tu vypsány všechny příhody studentské za ta léta, co páter Němec studoval — a na konec — to si přečtete!“ A četl jsem:

15. února 1885.

„Cítím to, že zemru. Nebude to již dlouho trvati. O můj otče, zdali pak s tebou se shledám v těch krajích záhrobních! Chtěl jsi, aby mi lépe bylo, a ono mi bude lépe! Ba lépe, nežli zde na zemi. Co tady? Boj — beznadějný boj! Ne se světem, na ten nemyslím, a nebál bych se ho! Ale boj se mnou samým, na který jsem sice byl upozorňován, ale kterého jsem se nebál. Myslíl jsem, že mne Bůh obdařil zvláštní milostí, abych byl prost toho boje, — ale nyní vidím, že bych v tom boji podlehl. O Maria — u tvého stánku zmírám — odezeň ode mne tu nepřítelkyni i svou i moji, ať sluje Venus, nebo Hedone, nebo Cupiditas — odezeň ji ode mne v tyto poslední

dni mé „Abych se lépe měl!“ Otče — to byl blud! Na světě abych se lépe měl! Nechci se na světě míti lépe. Ale tys bloudil z lásky ke mně — já pak nemohu ti tu lásku splatiti leda modlitbou, abychom všickni lépe se měli, až cile dojdeme! O matko a sestro . . Nemohu dále psáti. Snad jsem napsal poslední slovo.“

Až potud slova denníku. Když jsem je dočetl, nedal jsem pokoje, až mi „velebný pán“ pověděl všecko, co jsem vyprávěl.

FEUILLETON.

Trochu stínu z moderního „světla“.

Může-li někdy učenec nevěrec, pořádnou „koninu“ vyvést — proč, tážeme se — proč bychom si nemohli také my podobného „luxusu“ dopřáti; vždyť nás za to moudrost celého osvětleného světa nespolkne, — Božítku — ta by měla pak se žaludkem co dělat! A proto přijmiž, komu bude libo, řádky tyto co „desert“ nebo-li „kompot“, aby trávení křiklounských moudrostí nyní „větší strany“ dalo se rychleji, a ty s úsměvem pohlížel na va-
vřínem ověncené hlavy, jež nyní po volbách se po naší Praze jako „spásos-
nosné hvězdy“ sem tam kmitají. —

Pan Vojta Náprstek, jako přítel všeho pokroku a osvěty, mohl za toto „ohromné“ vítězství několik várek nechat „prasknout“, a to třeba na Betlem-
ském plácku. Co by mu to udělalo!

Podívejme se raději na zvláštní spořádaný život jeho — totiž páně Náprstka — jak on, při „lalouškovém požehnání“, tak přísně zachovává zdrženlivost od masa — jsa vegetariánem. K tomuto tvrzení a věření nás opravňuje brožurka, kterou tušíme on sám před několika lety vlastním ná-
kladem vydal. Byla to vlastně tištěná přednáška o — vegetarianismu.

Dočetli jsme se v ní, jak se tam hubuje na maso — jídky, že to člověka dělá divokým, surovým, a dokonce nepřístupným k ušlechtlejším vlastnostem — jemňoučkého, vzdělaného a všestranně soucitného — i k tomu Božímu do-
bytečku (!) — človíčka. Porážení volů, vepřů a vůbec veškerých zvířat, jež lidem tak mile chutnají, nazývá se „hrozným vražděním“, krve proléváním těchto nevinných zvířátek.

Naproti tomu odporučuje pan autor dotčené brožurky hojného požívání zeleniny, kteráž prý jest nade vše očekávání zdraví lidskému velice prospěšná, a působí hlavně na veškeré organismy těla, jež pak snadno přístupno bývá té pravé lásce a soucitu k bližnímu.

My katolíci proti tomu nic nemusíme namítati, naopak, povděční býti máme p. Náprstkovi za to, když nám poznenáhla aspoň na — jediný páteček v týdnu vegetarianismus zavede, a pak — trochu té lásky k bližnímu — z té zeleniny pošle — by také neškodilo, aspoň by uspořil našemu duchovenstvu mnohé o tom kázání, kteréž bohužel někdy i nadarmo bývá.

Konečně tedy přece má vegetarianismus velikých nedohledných významů pro naše Mladé, a celý národ a bude jednou v nehynoucí památce u vděčné paměti p. Náprstka chovati, že vegetariánství v Čechách probudil.

Páni doktoři, lékaři jsou sice s panem Náprstkem nejlepší přátelé — ale v tomto jsou na kordy. A proč? Inu to již budeš, laskavý čtenáři, chápati. Lékaři jednosvorně dle svojí metody tvrdí a nesčíslnými skutky dokládají, masem že výhradně může člověk sil dostatečných nabýti a zdrav zůstat — jelikož každému pacientu, obzvláště rekonvalescentům hojného požívání ma-
sitých pokrmů všeho druhu příkazují.

Podivná to věc, jak lidičky stejného vyznání „matičky přírody“, stejných tendencí proti věrouce — mohou tak najednou si odporovati.

Než to by nebylo ani ještě tak zlé, jako to, co se příliš často opakuje u samých lékařů, jímž se sami před světem potírají.

Jistá dáma v Praze majíc dlouhý čas bolesti v krku, hledala pomoci. Šla k dobře doporučenému odborníku. A když odcházela — radostná naděje zářila jí z očí. Vždyť znaleckým ubezpečováním ji po návštěvě propustil, že za týden bude docela zdráva.

Minulo 14 dní, návštěv u lékaře bylo již několik odbyto — ale bolesti neustávaly, nemoc se nelepšila.

„Proč naše milostpaní nejde k doktoru R., ten je „metr“ na krky, on jim jistě pomůže; jeho firma jest tak známá,“ radila jednoho dne posluhovačka dotčené trpící dámě.

Zaplatila tedy prvnímu lékaři, když zpozorovala, že sám je na rozpacích, a šla k doktoru R.

Na cestě k němu bušilo jí mocně srdce nadějí i nejistotou, — jak to již obyčejem bývá na takých poutích

V malé půl hodince prohlížel již lékař všechny recepty, kteréž pacientka sebou od předešlého přinesla. Kroutil povážlivě při tom hlavou. Brzy se koukal skličky do krku, brzy nahlížel do předpisů kolegových, a zase vyptával se na další podrobnosti choroby dosti již zmožené damy.

„Jak že se jmenuje ten, co vás léčil, milostpaní, a byl to lékař?“

„Ale božíčku, pan doktor S. to byl, vždyť je po celém městě známý pán.“

„S politováním konstatuji, milostpaní, že můj kolega jest osel, poněvadž by vám málem vypálil obě mandle i čípek, aniž toho bylo potřeby; léčil docela na něco jiného, nežli trpíte,“ odpověděl chladnokrevně, odměřeně.

„Pro K . . . P . . ., pane doktore, opravdu?“ vykřikla dáma vyděšeně.

„Žerty jsou u lékařů sporé při nemocech, milostpaní, štěstí ještě vaše, že jste přišla záhy — mám pevnou naději, že ve třech nedělích budete zase zdravá jako lusk. Kdybyste ráčila přijít hned ke mně, mohli jsme být již dávno hotovi, ale ten „patzer“ vás jenom pokazil.“

Léčil tedy neomylný p. lékař R. sám, ale ale uplynuly tři neděle a milostpaní nařikala dále. Pan doktor měl sice dobrou vyřídilku, vymlouval se na to neb na ono — vždy viděl překážek dost! Důvěra však byla otřesená.

I radil jeden starší pán, pensista, nešťastné paní, aby jeho doporučením vzala útočiště k jednomu plukovnímu lékaři, který jí jistě bez „dření“ poví čistou pravdu, a pravý lék předepíše. Kdo by se nechytal naděje, když tone v bolestech!

Přijdouc k tomuto, spustil vojenský doktor „voršriftsmässig“ celou spoustu nadávek, po prohlídce choroby a přečtení všech receptů — že kdyby páni kolegové bývali přítomní — žloutenku by oba dostali samou radostí.

Aby však byla komedie dovršena, dobrý čtenáři, musíme přiznati, že pan „regementsarct“ toho nakřičel na strychy, aby jenom vlastní moudrosti velikou úctu zjednal, — kterouž konečně také vyhodila milostpaní do pece s ostatními recepty. Uměl toho tolik jako předešní pánové. Kdybychom vůbec posvítili, jak se umějí doktoři nadávkami častovat a jmenovitě při vínečku, tu by mnohý čtenář sprásknul ruce nad tou učenností, kteréž životy naše máme v nemoci svěřovati.

Churavá dáma ještě další pomoci u rozličných lékařů hledala, a každý byl „moudřejší“ svého předchůdce. Teprve až se na všechny dopálila, a poručila nemoc Pánu Bohu, po krátkém čase dostavilo se zdraví jako zbloudilé děcko, a uzdravená dáma dekovala v radostných slzách se rozplývající Tomu, jenž Pánem všeho dobra i životů našich, a kterého všichni doktoři i profesori nepřestudují. Paní ta dosud bez lékařů je živa a zdráva.

Neprohlásujeme toto uzdravení za něco neobyčejného, anebo abychom tímto zrazovali nemocné od lékařů — nikoliv, — byl to pouze přirozený běh nemoci, kteráž náhodou dospěla svého ukončení, když vši rady lékařské zaplechala. To se děje velmi zhusta.

V. D.

D r o b n o s t i.

Husitská pouť na Žofíně.

To bylo reklamy a zvání na ten Husův večer.

„N. L.“ psaly před slavností: Povinností lidu českého jest, aby v plných proudech putoval dnes — 10. července — na Žofín a demonstroval tím protipokusům, jež čelí k tomu, zneuctiti paměť Husovu, zničití v lidu našem upomínku na dobu husitskou a zkaliti živý zdroj, z něhož lid náš odvahu čerpá a nadšení v boji za národní existenci. —

A due 11. července přináší „N. L.“ zprávu o Husově večeru, kterouž čtenáři musí čísti nejen ze řádků, ale i mezi řádky.

Husův večer na Žofíně. Velká dvorana ostrova Žofinského byla dne 10. července jevištěm povznášející a ryze vlastenecké slavnosti, jejíž vážný, uklivý ráz odpovídal plně významu večera. Slavnost byla uspořádána péčí „Evangelické besedy v Praze“, a sice na uctění památky mistra Jana Husa; konstatujeme pak především, že návštěva byla velmi četná, a že veřejnost pražská tímto účastenstvím poznovu osvědčila, kterak věrně trvá při nesmrtelné památce svého mistra Jana. Obecenstvo, jemuž po všelikých pochybnostech přece konečně se otevřely pro tento večer dveře velké dvorany Žofinské, sledovalo s vřelým účastenstvím všechna čísla vlasteneckého programu, jehož jaksi jádro tvořila přednáška spisovatele Josefa V. Friče. Bouřlivé projevy pohnutí a souhlasu provázela vzletná, ohnivá slova řečnickova, jenž mohutnými rysy kreslil postavu velikého mučenníka našeho a historické její pozadí, líčil posvátné jeho poslání v národě a ve světě, hrozný jeho sklon a nehynoucí význam jména Husova pro národ český. Se vzácnou opravdovostí naslouchalo četné shromáždění této řeči a vyznamenalo nekonečným bouřlivým potleskem mluvčího. Před tím již zapěl pěvecký kruh „Tovačovský“ hymnu od K. Knittla, a člen evangelické besedy, jehož jména neznáme, přednesl krásnou, ryze vlasteneckou báseň Svatopluka Čecha „Dva zvoný“. Na to střídaly se rychle přednesy vlasteneckých písní a básní; tak zapěl „Chorál národa českého“ od K. Bendla, Zajíčův sbor „U boj“ a zvláště vřele přijaté písně „Kde domov můj“ a „Těšme se blahou nadějí.“ Sbormistr „Tovačovského“ pan Störzr i jeho družstvo vyznamenání hojným potleskem. — Ku slavnosti došly též telegramy, a sice od svobodomyšlných občanů z Rožmitálu a od politického klubu „Český lev“ v Roudnici, jež vyslechnuty a provázeny voláním „Na zdar!“ Tato oslava památky Husovy byla devátou, již Evangelická beseda pražská uspořádala; přišla tím opět ve vhod všemu vlasteneckému obecenstvu našemu, bez rozdílu vyznání. Družil pak se večer této důstojně k řadě slavností v letech dřívějších pořádaných. Snad že stane se na příšté tento každoroční večer Husův dnem vlastenecké schůzky všech stavů a tříd naší národní společnosti.

Jindy píšou „N. L.“ — dvorana na Žofíně byla ve všech prostorách přeplněná. Tentokrát návštěva Žofína byla pouze velmi četná. A těch telegramů, co z Čech došlo od ctitelů Husa: všech všudy — dva: Z Roudnice a z Rožmitálu. Bledě, velmi bledě vypadla ta husitská pouť českého lidu na Žofín.

Žurnalista rozumové církve před soudem.

Platí i zde: strom vždy podle ovoce poznává se. Svobodná čili rozumová církev nadělala již hluku velmi mnoho, mnozí i vzdělání páni spatřovali v ní jakousi církev budoucnosti, která přečká i církev katolickou. A zatím kterak kyselé, hořké, trpké, červivé a shnilé ovoce přináší strom rozumové církve. Toho dokladem bylo přeličení, jež se nedávno konalo zde v Praze a jež podle „N. L.“ zde u výtahu podáváme:

Před čtyřčlenný soud, kterýž se skládal z radů pp. Vokouna (předsedy), Římka, Drbálka a adjunkta p. Jahody, pohnán byl Mikuláš Krýzl, 33letý ženatý žurnalista (!), vlastně dopisovatel některých venkovských listů, ve Slaném, člen rozumové církve, soudně již třikráte trestaný, na nějž vznesena byla tentokráte obžaloba pro zločin veřejného násilí vyhrožováním.

Mikuláš Krýzl dopisuje již po několik let do jistého venkovského listu, jemuž podává „zajímavé“ zprávy o poměrech a osobnostech ve Slaném. Ihned předem sluší podotknouti, že činnost Krýzlova nikterak nemůže býti nazvána politickou. Jeho specialitou jsou osobní historky rázu velmi nechvalného. Jmenuje řadu vynikajících ve městě občanů, vesměs ženatých, a vypravuje o nich, kterak navštěvují — vykřičené domy a kterak se v nich baví. O starém, ctihodném duchovním rozhlašuje, kterak se svou kuchařkou za vraty se líbá. Zamožného advokáta obviňuje, že si zapálil stoh, aby dostal assekuraci. Jindy o něm vypravuje, že se při žních miliskuje v obilí se svými — děvečkami atd. atd. Jak patrně, roztomilá činnost novinářská.

K osobám, kteréž netěšily se jeho lásce a které bičoval a zostouzel neustále neodůvodněnými zprávami, náležel také dr. Horlivý, advokát ve Slaném. Krýzlovi z činnosti jeho vynikla nekonečná řada sporů a při jednom líčení, kdy byl Krýzl obžalovaným a dr. Horlivý zástupcem žalujícího, pronesl dr. H. o činnosti Krýzlově ostrý posudek, následkem čehož jej Krýzl žaloval pro urážku na cti. Líčení v této příčině ustanoveno bylo na den 16. ledna, kdy se obě strany dostavily k okresnímu soudu ve Slaném, obžalovaný dr. Horlivý se svazkem slovesných výkonů Krýzlových, jimiž chtěl vésti důkaz, že Krýzl je skutečně nebezpečným osobní cti. Soudce, p. adjunkt Josef Rössler, vyzval strany ke smíru, načež Krýzl žalobu svoji odvolal, dříve než líčení započalo. Jedva však to učinil, pronesl již prudce a vášnivě: „Poněvadž mně pan doktor Horlivý vynadal jako oráč, tedy si zjednám satisfakci v novinách (!); budu ho skandalisovat i povím o něm něco, co zde před soudem ani říci nesmím!“

„Tato výhrůžná slova — praví žaloba státního zástupce — vzbudila v dru Horlivém, jehož se týkala, obavu, že Mikuláš Krýzl výhrůžku také skutečně provede. V obavě té potvrzovala dra Horlivého již dřívější činnost obviněného, kterýž přikládá si zvučné jméno „žurnalista“. Jak ukázky málo ušlechtilého a vážnější stránky novinářství nepečlivého počínání obviněného dokazují, vybírá si obviněný jednotlivé osoby ve veřejnosti působící a zlehčuje je v dopisech do novin zasílaných způsobem nejvýš bezohledným a člověka vzdělaného, jakým přec žurnalista býti má, nehodným. Dle spisů má obviněný ve zvyku ve svém působišti (ve Slaném) osoby jemu nepohodlné a záměrům jeho nepodajné veřejně v novinách na pranyř stavěti.“

Po uvedené výhrůžce Mikuláše Krýzla podal na něj dr. Horlivý trestní oznámení pro zločin veřejného násilí a vedl za svědky osoby, v jejichž přítomnosti výhrůžka pronesena byla, totiž pp. Josefa Rösslera, soudního adjunkta, Josefa Procházku, soudního zapisovatele, a Ferdinanda Marjánku, redaktora „Svornosti“ ve Slaném.

Mikuláš Krýzl popíral, že by slova podobná byl pronesl, avšak dr. Horlivý i ostatní svědkové souhlasně dotvrdili, že se tak stalo.

Co o něm dále vyprávěli, nebudeme opakovati. Byl to nepěkný obraz činnosti muže, kterýž ve vlastním rodišti a domově působil jen pohoršlivě a před jehož bezohledným, ano utrhačným pérem nebyl nikdo bezpečen.

Krýzl ovšem snažil se seslabovati nepříznivé výpovědi svědků tvrzením, že proti němu mluví ze strannické zášti, že bojuje prý v zájmu „své“ strany, strany svobodomyšlné, a jeho protivníci přináležejí prý straně druhé, jejíž prý vůdcem ve Slaném je dr. Horlivý. Dr. Horlivý odmítal toto tvrzení a prohlašoval, že nemůže býti pokládán za nijakého vůdce strany, an ani k volbám nechodí.

Po replice státního zástupce a duplice obhájcově a po delší poradě vynesl soud rozsudek, jímž Mikuláš Krýzl uznán vinným zločinem veřejného násilí dle § 99. a odsuzuje se dle § 100 1) k těžkému žaláři na dobu pěti měsíců, zostřenému pěti posty a k nákladům řízení trestního. Za okolnost přitěžující shledáno,

že před útokem, jakým obžalovaný hrozil, nelze se opatřit, za okolností polehčujících, že jednal v prudkém hnutí mysli.

Obžalovaný vyslechl rozsudek všecek zdrcen a chvěje se. Obhájce jeho pan dr. Dvorský ohlásil zmáteční stížnost a požádal za opis rozsudku.

Tak mizerácky před soudem vypadají ti hrdinové nevěry.

Ze soudní síně: Divadelní princezna. (Zločin podvodu.)

Vrána, která před 23 lety zaletěla k manželům P—ovým v Nuslích s malým, roztomilým děvčátkem, rozhodně se zmýlila v adrese. Měla zajisté vraziti někde do šlechtického paláce anebo aspoň do příbytku půlmilionáře a zatím zamířila do skrovného domečku, v němž bydlil bodrý zedník P. Vrána nepředvídala, jakých starostí nadělá chudému zedníku černovlasá Márinka, mající všechny vlohy k velkopanskému životu, ale nemající dosti prostředků k ukájení nóbl choutek svých.

Márinka rostla jako z vody a brzy nevěděl starý P, co s ní počne. Kdo se na Márinku podíval, každý pronesl s pevným přesvědčením: To měl být kluk a ne holka. Márinka vyrostla v statnou, sličnou dívku, lepých tvarů a byla plna energie; ale energie této užívala pohříchu jen k výstřednostem a konečně nekalým kouskům, které ji přivedly až před trestní soud.

Když dospěla, sloužila nějaký čas, ale brzy se jí znechutilo podržené postavení ve společnosti. Marie P—a toužila po něčem vyšším, hlavně však samostatnějším. Chopila se šití rukaviček, ale také to ji za krátký čas omrzelo a brzy vyvolila si povolání, které jí lépe vyhovovalo.

Od jakživa byla náruživou ctitelkou divadla a v hereckém životě spatřovala pojednou svůj ideál. Hrát, představovat na jevišti rozličné vášně a náruživosti, ponoukat diváky k smíchu a zase je pohnouti k pláči, libiti se a sklízeti potlesk a jinou oslavu — vše to mocně ji vábilo. A zase vynikla v povaze její stránka výstřední, mužatkosť. Nebyla sama spokojena, že je ženštinou, nelíbilo se jí obmezování, kteréž jí ukládalo její pohlaví, a když našla útulek u jedné venkovské divadelní společnosti, dala se engažovati pro úlohy — mužské. Ostříhala si bujné svoje havraní vlasy a vystupovala v mužském oděvu. Ráznější tahy její obličeje, síla a pevný krok, zvláště však zvučný, hluboký její hlas jí v tom napomáhaly. Oblíbila si konečně mužský кроj tou měrou, že v něm i na ulici vycházela.

Ale přece měla tolik ženských půvabů a vnaď, že se do ženského herce zamilovalo mnoho diváků a hlavně vzepálo k Marii P. mládenecké srdce lokaje Ant. K., k němuž také ona se přiklonila. Žárlivý milenec nechtěl však ji viděti na prknech divadelních, obdivovánu kýmkoli, a dovedl Marii přemluvit, že divadlo opustila. Byla to snad největší a osudná chyba, které se dopustila. Snad by byla výše pokročila v tomto povolání, snad mohla vyniknouti a státi se platným členem společnosti.

Když odešla od divadla, neměla více chuti vrátiti se do služby obyčejné; chtěla se státi aspoň panskou. Ale místo na ni nečekalo a Marie P. ubytovala se zatím u pí. Malé, manželky kotláře na Malé straně, u níž setrvala od loňských Vánoc až do konce února, načež se přestěhovala k pí. Anně Holodové, manželce krejčovského pomocníka v Praze, kdež pobyla téměř dvanáct neděl. A k těmto manželům uvedla se zvláštní báchorou, kterou bujná její obraznost splodila.

„Jsem dcerou bohatého šlechtice, rytíře, kterýž z důležitých příčin musil ujetí do Ameriky,“ vyprávěla. „Mojí matkou byla hraběnka Thurn-Taxisová, kteráž darovavši mně život musila uprchnouti do Hamburku, kde zemřela žalem, že se ke mně nesmí hlásiti. Já však mám nároky na veliké dědictví, o něž se vede soudní spor. Mým zástupcem a plnomocníkem je pan doktor Polák, který mně podává zprávy o všem, co se děje. Mé pravé jméno jest Anna Marie Sylva Rémi.“

Ubytovatelé její otvírali oči. Vyprávělať „Anna Marie Sylva Rémi“ všechno tak plyně, tak věrohodně, a brzy přicházely „důkazy“, že je všemu tak, jak udává. Již za dva, za tři dny přišel pro ni dopis, v němž titulována byla „milo-

stivá slečno“ a kterým tajný jakýs a mocný příznivec a ochránce jí oznamuje, že její záležitost výborně stojí, v její prospěch se kloní, že brzy již jí bude vydáno ohromné jmění a pak že bude moci též užívatí svého pravého jména, Anna Marie Sylva Remi.

A za prvním dopisem přiletěl brzy druhý, třetí, čtvrtý — každý týden nějaký, brzy od její „ochrance“, brzy od „dra. Poláka“, zase od „soudu“ atd. Manželé Holodovi ovšem netušili, že si Marie tyto dopisy píše a zasílá — sama, důvěřovali jí a snášeli, kde co bylo. Když byla vyčerpána jejich hotovost, počali nositi do zastavárny, kde co cenného měli, ano konečně počali prodávati i nábytek. A mladá švingulantka zcela chladnokrevně přijímala tyto oběti, dávala si strojiti lahůdky, přinášeti víno, rum a punč, vařila si grog, kouřila viržinky jako hulán a žila v sladkém lenošení a konečně snad sama uvěřila své báchoře, že je nějakou šlechticnou, kterou jakýs bohatý a romantický princ vysvobodí.

Zatím u manželů H. bylo jako po vyhoření a útraty jejich obnášely již 93 zl. 40 kr. Konečně vznikalo v nich neurčité podezření a z rozličných známek tušili podvod, načež se Marie P. rozhodla, že se vrátí k rodičům. Aby si však udobřila otce, jehož tajně opustila, když se dala k divadlu, chtěla přijít s nějakými penězi a k těm si hodlala pomoci novým podvodem. Předstírajíc, že bude hráti na Národním divadle, vypůjčila si od kupce Habercetla mužský oděv, jež zastavila za 3 zl. Jsouc pak o něj upomínána, vylákala pod stejnou záminkou od mlékařky Zajičkové šat její manžela, jež zastavila za 6 zl., z nichž vyplatila oděv Habercetlův a zbytek utratila. Když upomínala o šaty mlékařka, vypůjčila si opět mužské šaty od Amalie Halikové, vyličujíc, jak bude „hráti.“ Panička půjčila a šla se také podívat do Národního divadla, aby slečnu viděla na jevišti. Tam však dověděla se, že slečna Marie P. v Národním nehraje a nikdy nehrála. A teď tedy zasáhla dobrodruha v sukních ruka spravedlnosti a Marie P. pohnána před čtyřlenný soud, jemuž předsedal pan prezident Procházka.

Dobrodružná, podvodná dívka přiznala se ke všemu se slzami v očích a tvrdila, že se nenadála, že to s ní dojde k takovým koncům. Nechtěla prý nikoho poškodit a domnívala se, že si nějak pomůže a pak hostitelům svým vše vynahradí. Nevěděla prý si rady, poněvadž milenec její, lokaj, který ji s divadelní dráhy strhl, nechtěl ji pak podporovat a za ni platit.

Soud, hledě k dosavadní její zachovalosti a maje naději, že se mladá hříšnice polepší, vyměřil jí tříměsíčný žalář.

Lítost obžalované zdála se býti neličena a zdá se, že se pokleslá dívka polepší. Při svých schopnostech dovede se zajisté poctivě uživiti. Lze se nadíti, že v Řepích u milosrdných sester nabude trochu též náboženství, bez něhož chudá dívka sotva zůstane počestnou.

Pijavice Sigmund Glaser před soudem. Pověstný židovský lichvář a vydřiduch Sigmund Glaser došel konečně zasloužené odplaty za své dlouholeté odírání nešťastníků, kteří se k němu utíkali o pomoc v nejhorší tísní.

Minulý týden vstoupil do síně č. I. soud, skládající se z pp. radů Římka a Prušáka a adjunktů Rečka a Rektorysa, a za přítomnosti veřejného žalobníka p. subst. Lorence, obžalovaného „tlustého Glase“ a obhájce jeho dra. Bendienra přikročil předseda soudu rada p. Římek k vyhlášení rozsudku. Na základě vznesené žaloby a po závěrečných návrzích veřejného žalobníka, jakož i obhájce nalezl soud Sigmunda Glase **vinným** přechinem lichvy a sice ve čtrnácti případech, v obžalobě obsažených, a odsouzen jest Sigmund Glaser do tubého vězení na čas **desíti měsíců**, zostřeného dvěma posty měsíčně, a k **pokutě 2000 zl.** ve prospěch chudých ohce pražské. V případě nedobytnosti proměni se mu tato pokuta ve vězení a sice tak, že by za každých deset zlatých seděl den, což by tedy případně tvořilo dalších téměř sedm měsíců vazby. Vyneseno dále, že po přestálém trestu má býti Sigmund Glaser **z Prahy vypovězen**. Všechny obchody jím uzavřené prohláší se za neplatné a Sigmund Glaser odsouzen jest k náhradě nákladů trestních

Při výměře trestu nemohl soud přihlížeti k žádné polehčující okolnosti, poněvadž jí nebylo, za to však s ohledem na šest dětí obžalovaného vyměřil mu trest mírnější. Prohlášení výborných důvodů rozsudku, které předseda soudu rada p. Římek plyně a jistě přednášel, trvalo téměř hodinu.

Ke skutkové povaze přečinu lichvy náleží především stísněnost a nouze vypůjčovatele, kterážto okolnost jest 2. půjčovatel známa a kteréž on 3. používá k vynucení bezměrných úrokův, čímž může býti vypůjčovatel přiveden ve zkázu hospodářskou. Touto hospodářskou zkázou nemíní zákon, že by vypůjčovatel musil býti přiveden až na žebrotu. Pokud se týče osob, které se uchýlovaly o pomoc k Sigmundu Glaserovi, nemohl býti lichvář v pochybnosti, s kým jest mu jednati, nemohl býti v pochybnosti, že se osoby ty skutečně nacházejí ve hmotných poměrech neskonale stísněných. Kdo to byl? Vdova po listovním, mající 316 zl. roční pense, kancelista mající 600 zlatých ročně; manželé R., kteří se žijí kramářstvím, lépe řečeno hauzírováním; Antonie Sch., která si trdně vydělávala živobytí švadlenstvím; student Karel H., nemající žádných důchodů; finanční rada, jehož plat byl z velké části zabaven; setník ve výslužbě, jehož pense obnáší 405 zl. ročně — atd. atd. Tyto osoby žily v okolnostech, že jen nezměrnou tísní nuceny odhodlaly se ku přijetí půjčky za každých podmínek. I je zřejmo, že hmotné poměry těchto lidí byly Sigmundu Glaserovi známy a musil věděti, že vykořisťováním, jakého se na nich půjčovatel dopouštěl, mohou a musí býti uvrženy ve zkázu hospodářskou. Že věděl, co dělá, že jeho počínání je trestným, tomu nasvědčuje, že své půjčky maskoval oněmi pověstnými „postupy“, oním kupováním cenných předmětů, čemuž on říká „glückskaufy“ — šťastné koupě.

Odsouzený lichvář naslouchá slovům předsedy zbledlý, zdrcen, jeho masitá tvář opírá se o levou dlaň, založenou na stole, jeho kulatá, tulení hlava níží se.

A vzadu vsíni stojí zástup souvěrců jeho, ušlechtilý výběr krkavčích hlav existencí, „obchodníků“ podobných jemu, kteří přišli, aby se poučili. Jsou mezi nimi i přátelé jeho, dobrodinci, kteří mu tučné ty obchůdky dohazovali. Po ukončení rozsudku odchází veliká jejich většina s hlavami svěšenými, stísněně, neboť nevědí dne ani hodiny, kdy bohyně spravedlnosti sáhne po nich. Mají stejné vyhlídky na kriminál, jako předák jejich Sigmund Glaser.

Obhájce Glaserův dr. Bendiener ohlašuje jménem svého klienta odvolání a zmateční stížnost a pak odchází Glaser ze soudní síně domů. — Sluší po dotknouti, že Sigmund Glaser uení ve vazbě, nýbrž na svobodě.

* * *

Srážka armády spásy s londýnskou policií. Minulé středy uspořádal „general“ armády spásy, nové to protestantské sekty, která se řvaním a zpěvy táhne od domu k domu a zve hříšníky k pokání, Booth, průvod oněch členů armády spásy, kteří byli trestáni vězením, poněvadž byli kázali na veřejné ulici. Poněvadž pro tento přečin bylo potrestáno as 600 salutistů (spasitelů), mohl „general“ Booth snadno sestavit celý prapor svých přívrženců, s nimiž táhl ulicemi londýnskými. Různé sbory průvodu shromáždily se u stanice v Liverpool-streetu. V čele měli hudbu, hrající hlučný pochod, pak následovalo několik set salutistů v trestnických šatech z rezné látky a se šípem, jakožto odznakem státního vězení, pak tlupa náhončích v modrých a šedých trestnických šatech s čísly. Dva státní salutisté nesli velkou korouhev s nápisem: „Potrestání k vůli Kristu.“ Průvod zakončila opět četa salutistů, mužů i ženských v stejnokroji. Pokud kráčel průvod skrze City, uvolňovala mu policie cestu, jakkoli velice mrzutě vadil pasáži. Jakmile však dostali se na rozhraní City, opřela se policie dalšímu jich postupu. Při prvním nárazu podařilo se jim, prorazit kordon policistů uzavírající ulici a za hlučné hudby postupovalo se zase dále. Avšak blíže Wellingtonstreetu, nedaleko Essex-hallu na Strandu, kde měl být pořádán meeting, nalezalo se silné oddělení policejních strážníků, kteří se hned vrhli na salutisty, roztrhali jim prapory a korouhve a rozbili nástroje hudebníků. Jeden „plukovník“ salutistů, jenž

jel na koni, byl zatčen. Však luza a uličníci, jichž je v této končině vždy dostatek, přidali se tentokrát na stranu salutistů a nastala všeobecná rvačka, při čemž užito co zbraní rozlámaných žerdí praporů. Několik osob bylo zatčeno. Náčelník policie Monroe byl před několika dny radil Boothovi, aby netáhl Stranem, nýbrž po nábřeží temžském, poněvadž zákaz veřejných schůzí v okolí Trafalgarsquaru je dosud v platnosti, avšak aby se dostali do Essexhallu, museli salutisté Stranem a tak pomohla policie tentokrát salutistům k vítané reklamě, jež není draze zaplacená ztrátou velkého bubnu, několika praporů a několika potlučenými hlavami. Nadšení na meetingu bylo tím větší, řeči tím delší a zpěv tím hlučnější; meeting trval přes tři hodiny a salutisté, jak ze zdálo, nebyli přece nikterak unaveni. Takovým způsobem snaží se protestantští střechtenci obracet hříšníky na víru.

* * *

U lidožroutů. Abychom co nejnázorněji se přesvědčili, jakého dobrodiní křesťanství národům přináší, postačí na okamžik přenést se v duchu mezi pohany lidožrouty. Z Nového Kalabaru se zvěstuje, že tam zemřel starý král, v Eboe, k jehož počtě mnoho životů lidských bylo co nejhrozněji zavražděno. Podle způsobu staroindického byla mrtvola jeho položena do velikého hrobu. Nejdříve byly na něj do hrobu naházeny jeho všecky ženy živé jimž polámány byly nohy a ruce, dílem aby nemohly utéci, dílem, aby úpěnlivým nářkem usmířily „Ju-Fu-bohy.“ Oběti tyto trápí se 4—5 dní, nežli smrt je spasí z muk přímo pekelných. Nad zemí po stranách k počtě zemřelého za nohy probodání věsí se různí poddaní, kteří s hlavami dolů mnoho dní se trápívají. Často též skrze díry v nohou prolétají se motouzy a jimi ke stromům se přivazují. Někdy pověsí chudáka za hlavu na jeden strom a za nohy na druhý, načež přichází kat a protne mu krk. Hlava se položí do hrobu, a tělo kanibalové sežerou.

* * *

Farář v sukních. Frankfurt. Ztg. píše se z Ameriky, že v Clevelandě v obci Unitet Brethren převzala vedení duchovní správy dvojsetihodná paní Rinklová — zadarmo, t. pouze za štůlu. V Americe prý jsou nejvýnosnější sňatky, jež se tam uzavírají a též rozvádějí — parou. Aby pak sňatky ty byly občansky platné, musila paní farářka k nim mít licenci od vrchní správy státu Ohio. Zde páni byly v nemalých rozpacích. Juristi hledali ve svých foliantech a našli, že v žádném z nich něco podobného se nezapovídá. A tak paní Rinklova dostala svoji licenci. Praví se, že párků k ní hlásí se veliké množství.

* * *

Jak se ve Skotsku visitují diecese. Před více lety vrátil se do lůna kat. církve skotský lord Archibald Douglas, jenž jest knězem. S povolením vyššího duch. úřadu koná teď visitaci po všech v horách roztroušených katolických obcích ve voze, jenž má dvoje oddělení. Jedno zařízeno je k cestování a druhé k rychlému postavení kapličky na kterémkoliv místě. Protestantský fanatismus až dosud na mnohých místech katolickým kněžím nechce pronajmouti na pár hodin slušný byt ku mši sv., aniž odprodati místo k vystavění kaple. Katolický misionář je tudíž nucen ve Skotsku voziti si kapli s bohoslužebným přístrojem sebou. Právě tak koná kněz lord Arch. Douglas teď misionářské cesty po Skotsku, křtí, zpovídá, biřmuje, zaopatřuje a přináší útěchu tisícům opuštěných katolíků.

Obsah čísla 14. „Obrany víry“:

Nosí brejle na čele a hledá je. (K.) — O sehnutém hřbetě. (K.) — Růžový zloděj. (Úryvek z malého světa. V. D. Dokončení.) — Aby mu bylo lépe. (Povídka z dob soukenických. Dokončení.) — Feuilleton: Trochu stínu z moderního „světa.“ (V. D.) — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Naši filosofové a svědomí.

P. professor Durdík vydal knihu s názvem: „Karakter“, jež došla takové obliby, že právě vydána byla ve třetím vydání. Knihu tu posuzuje v delším pojednání velmi pochvalně jakýsi filosof v N. L.

Pojednáváje tam o vlivu svědomí na povahu člověka, praví:

A kdo jest charakterem? Krátce: ten, jehož jednání určují mravní ohledy, čili ten, kdo nepřichází do rozporu se svým svědomím. Tu však slyšíme repot: Jdi nám! Věda neví o žádném svědomí. Svědomí je předsudek — hypotéza theologů. K vůli dorozumění: svědomím jmenujeme prostě souhrn těch citů libých i nelibých, které hlásí se v našem vědomí při bezděčném posuzování našeho jednání se zřetelem k mravní jeho ceně. Nic jiného nemíníme svědomím. Živá, v srdci sedící příšera, která v člověku hlodá a hlodá, bez ustání jej pronásleduje, ničím nikdy ukojitelná není a jmenuje se svědomím, jest skutečně jen hypotézou a hypostasí theologů. Mravověda ničeho o ní neví. Theologové potřebovali při výkladu nauky o „věčných“ trestech ke své demonstraci této příšery, aby mohli podati malou ukázkou takového věčného trestu, i využítkovali toho zmíněného a ovšem nepochybného mravního povědomí lidského. Mickiewicz v době, kdy již byl stržen náboženským mysticismem Towianského, napsal epigram, v němž praví, že, co bude ten neznámý „pekelný plamen,“ poznati můžeme z hryzení svého svědomí, jež jest z něho jiskřičkou.

Ještě Kant, který přece podal první základy k vědecké ethice, nemohl se přese všechnu svoji střízlivost, ba suchost filosofickou toho hrůzostrašného (!) svědomí středověkých pánů theologů, které mu bylo časné do hlavy vštípeno, zbaviti. Kant vyličuje zvláštní tu právní instituci v našem nitru, jež se zove svědomí, zcela tradicionelním způsobem, jako by ve středověkou kukli kapucínskon duch jeho byl zakletý. Líčí, jako by nitro naše představovalo celý soud se žalobcem, obhájcem a soudcem. Schopenhauer, který ostatně je Kantian a není už vzhledem k tomu žádným materialistou, ba on je až přílišným — spiritistou, poznamenává k tomuto líčení Kantovu: „Kdyby tomu skutečně tak v nitru našem bylo, jak Kant líčí, musil by každý tomu se divit, že mohl by být na světě člověk, nechci říci tak špatný, ale tak hloupý, který by proti svědomí jednal. Neboť taková nadpřirozená instituce zcela zvláštního způsobu v našem sebevědomí, takový zakuklený tajný soud v tajemné tmě našeho nitra musil by každému nahnati hrůzu, která by ho zajistě

zdržela, aby nerozhodoval se pro krátké, prchavé prospěchy proti zákazu a za hrozeb nadpřirozených, tak zřejmě a tak blízko se ohlašujících strašlivých mocností.“

Tak soudí filosofové moderní o svědomí, jež oni naprosto zavrhnou. O vlivu náboženství na vývoj povahy ani slova. Zdá se, jakoby moderní filosofové na prsto upírali všechny dějiny člověčenstva, v nichž slovy plamenými na každém listu vyznačen jest vliv náboženství na povahu a tím samým i na skutky lidské. Dějiny od pradávných časů nám vypravují, že člověčenstvo ku každému výkonu důležitějšímu připravovalo se obětí — t. j. modlitbou, vzýváním, pomoci Boha, ať již pravého, anebo nepravého. Celá historie řecká a římská nepřetržitě je ve spojení s náboženstvím. Té slepoty filosofů neznabožských. O chramy každodenně klopýtají, ale vliv náboženství na charakter člověka znáti nechtí.

Čím které náboženství bylo vznešenější, tím i větší charaktery si vypestovalo. Fetišství, tedy náboženství nejhrubší, mohlo si vychovati pouze kanibaly. Kanibal — lidožrout — není charakterem. Náboženství židovské bylo ve starém věku náboženstvím nejvznešenějším a proto i mělo charaktery nejvznešenější, jimž se nevyrovnají ani nejšlechetnější pohaní. Se ženami židovskými starého zákona nesmí se měřiti žádná Řekyně, ani Římanka. Řím nemá takých rekyň, jakou byla Judita, kteráž byla i ženou nejzbožnější a nejctnostnější. A vedle Judity vyniká divulepá Estera, kteráž i v haremu tyraua zůstala Bohu svému věrna a národ svůj spasila. Zdaž celé pohanství může honositi se ženou podobnou?

Národ židovský byl ze všech národů na počet skoro nejmenší, avšak vykazuje o mnoho více charakterů opravdu šlechetných, nežli Řecko a Řím dohromady.

Ty nejlepší povahy řecké a římské byli více méně sobci, ctižádostivci, kteříž neštíteli se prostředků nejhorších k dosažení slávy, bohatství a moci. Dnes ví se, že Cato, Caesar, Brutus, Mark Aurel a pod. uměli též býti ukrutnými, necitelnými a sobeckými. Otevřeme-li ale letopisy křesťanské, tu objevuje se nám charakterů nejšlechetnějších celé zástupy. Podle pravzorů Krista a panenské jeho matky řídili se první křesťané.

— Vizte, kterak se milují! — volali pohané plni obdivu nad křesťany na popravišti krvácejícími!

Toho ještě svět neviděl, aby z lotrů takořka okamžikem stávali se světcí. Hrdí Římané, jež sv. Pavel líčil jako charaktery nejbídnější, přijetím křesťanství stávali se charaktery nejlepšími. Na každé stránce dějin katolické Církve shledáváme podivuhodné změny v povahách lidských vlivem víry Kristovy. V lonském kalendáři pro mrtvé a živé duše vylíčili jsme vliv katolické Církve na vzdělanost lidskou. A vliv ten bohudíky do dneška se neumenšil. Kde který systém filosofický pohnul učence, aby opustiv všecko, odebral se na ostrov v nezměrném moři k ošetřování a těšení málomocných, jako to učinil kněz Damian, jenž nedávno zemřel jako oběť svého hrdinství?

Či to nejsou vznešené charaktery: opustí-li kněžna anebo i děvče z chatrče z lásky k Bohu a lidem svůj domov a jde a vstoupí do řádu, aby třeba v jiném dílu světa celý život věnovalo sirotkům a nemocným?

Musili bychom býti slepými, kdybychom neviděli každodenně na své oči, kterak doba naše nevěrecká odchovává lidí bez charakterů vždy více? Čím kde víry méně, tím i méně charakterů. Francouzská revoluce, jež oltáře bořila, vychovala si též největších ukrutníků. O předmětu tomto pojednáme ještě více.

Stříbrovlasá Rosalinda.

(Skotská legenda.)

Francouzsky napsal Charles Buet.

I.

Po celé Velké Británii, bys prošel ji všemi směry, v horách ani v údolích nebyl bys našel děvy krásnější než rozkošná Rosalinda.

Neměla otce ani matky. Opustili ji v poli blíže města Perthu v království škotském a od té doby žila z milosrdenství bližních, neboť je tomu již dávno, velmi dávno, dříve ještě než byli Stuartové, a v těch časech milosrdenství bylo zákonem jako nyní, žebrota nebyla však zapovězena.

Rosalindě bylo nejvýš patnácte jar. Řekl bys, že žár egyptského slunce pozlatil její jemnou pleť; dva černé diamanty zářily pod hnědým čelem a pravidelnými oblouky temného obočí; třesňové rtíky usmívaly se na každou tvář, veselým, upřímným úsměvem děčka smělého prostou nevědomostí; posvátná nevinnost skvěla se na nádherném čele jako ze zažloutlé slonoviny, kteréž jasem vynikalo ze spousty těžkých kadeří, černých jako křídlo havraní. Malá tulačka, jež k žárlivosti byla by ponukla královnu Mábu, a krásnější než celý průvod vil nadána byla věru dary nejkrásnějšími: nevinností, rozvahou, ušlechtilostí srdce, vznešeností citu.

Spokojena osudem svým podobala se střídmostí svatým mužům pouště, jedla kořínky, pila vodu a spala pod nebem nemajíc nikdy hladu ani žízně, neznajíc únavy ani závisti. Denně vklouzla tiše do velebné svatyně staré katedrally, v níž před časy byl kázával svatý Dunstan.

Tu, pozvedajíc zraky na oltář osvětlený četnými svícemi, ozdobený libovonnými květinami ve drahocenných zlatých nádobách, pozorovala Ježíše ukřižovaného s pažema rozpjatýma, s tělem zsinálým, jenž za nás divadlem se učinil na kříži všemu světu.

Poslouchala tu hluboké i velebné zvuky varhan, okouzlující nápěvy svatých písní, a zdálo se jí, že andělem jest mezi anděly a že v ráji již s nimi opěvá Pána nejvyššího.

Večer poskakovala v údolí sbírajíc chudobky, bublinky a pomněnky na ozdobu starého dubu na kterém pod hrubou, březovou střechou zavěšen byl obraz Marie Panny královny nebes.

Volně pobíhala si děva netoužíc po ničem, neznajíc svět, šťastna ve své svobodě nevědouc, že možná také žítí jinak.

Bylo tedy štěstí dívčino dokonalé, štěstí po jakém se sháníme netušíce, že nebylo by nám daleko hledati, že záleží jedině ve spokojenosti s tím, co usoudil nám Bůh, bez lítosti po věci minulé, bez závisti v době přítomné a bez bázně v budoucnost.

I stalo se jednoho dne, v předvečer sv. Jana Křtitele, kdy slunce již zapadlo a měsíc ještě nevyšel, v hodinu tichého šera, kdy na nebi pohasly již barvy večerního červánku, a zdlouha jen rozkládal se po něm temný oceľový háv, tu stalo se, že kráčeje s hojnou zásobou květin jako obyčejně k dubu Matky Páně, potkala Rosalinda muže, jenž cestou si popěval.

Byl to věru muž velmi krásný, střelec královský, jehož štíhlé postavě pěkně slušet pestrý kilt a plaid i čapka s orlím pérem a větevkou, a jehož ruka lehce pohrávala si s rukovětí velikého meče Škotů.

Stanul, a Rosalinda chtějíc si jej prohlédnouti, zastavila se také.

I otázal se dítky, kam jde a jak jí říkáš.

Odpověděla nenuceně, trochu jen rozpačita, leč nevysvětlitelnou důvěrou k cizinci jata. Po té mluvil s ní dlouho, s úsměvem na rtech, mluvil tak krásně, že hvězdy již jasně plály na obloze, klekání dávno již odznělo, noc již valně počernila kraj, kdy ještě dleli spolu.

Rosalinda zvěděla tu dnes náhle, že jsou na světě bohatí a chudí, jež oddělení jsou od sebe propastí. Záclona nevědomosti její byla protržena. Zvěděla, jak mocno jest zlato, jakých zábav zjednává, jakým chybám učí.

— Chceš-li, dšvo, býti rovnou lidem nejbohatším a nejkrásnějším, chceš-li ovíjeti labutí šíje své řadami perel a drahých kamení, protkati deštěm rubínů ty spousty havraních kadeří, sedati za stoly plnými drahocenných nádob zlatých a stříbrných, okusiti ovoce z dalekých ostrovů a ušlechtilého moku vzácné révy, obývati v náherném paláci, odívati tělo své překrásnými látkami práce umělecké a ceny nevýslovné? Chceš-li denně obdivovati se mistrovským dílům umělců, naslouchati zpěvu a hudbě, jež uchu rozkošný skytá požitků, probouzeti se z jitra jen k samé radosti a požitkům, a usínati z večera jen, abys nořila se v opojné sny rozkoše? —

— Chci, pane, — odpověděla děvče.

— Zahod' tedy bídné květy, jimiž chtělas ozdobiti modlu svou Zapomeň na Ukřižovaného, k němuž se modlívaš. Já jsem nyní pánem tvým, dítě mé. Bůh tvůj žádá oběti; já nežádám ničeho Ty trpíš jsi chudá, nemáš útulku, ani chleba, a oděvem tvým jsou hadry Ode mne vše dostaneš bez namáhání. . . . —

Rosalinda odhodila květy, zaplakala však.

Sklonila hlavu a spatřila nohy svoje bosy, pošpiněny prachem z cesty, ruce opáleny a šat záplatovaný. Zastyděla se za oblek svůj. Přece však váhala.

— Co mám činiti? — zašeptala.

Cizinec se zasmál:

— Třeba ti jen, abys byla mou v hodině smrti? —

— Ach, vy jste tedy ďábel, — vzkřikla Rosalinda.

— Chceš-li? Svět bude ti náležeti pokud žíti budeš. Po smrti země dostane tělo tvé, a já tvou duši

Rosalinda skonila se, aby sebrala svoje věnce a kytice.

— Nechci, — odpověděla.

Leč ďábel umí lháti:

— Blázinku! zasmál se. Co je ti do mne? V hodinku smrti zavoláš si kněze: kněz přijde, odpustí tobě hříchy a mně navzdor pospíšíš přece k Bohu svému. Hle, tímto prostředkem můžeš zničiti smlouvu, již jsme spolu byli učinili. Chceš?

Dítě bylo přemoženo. — Chci. —

— Nuže, viz, že jsem dobrým knížetem, pravil satan. Kdykoli budeš potřebovati zlatého dukátu vytrhni si jeden vlas, jichž máš tisíce. Místo každého vlasu černého, který vytrhneš, přibude ti vlas stříbrný. A pozoruj dobře co pravím, zbude-li na hlavě tvé při smrti jediný jen vlas černý, nebudu míti nad tebou moci žádné. Naopak všecky-li zbělí, budeš mou na věky. —

— O nyní chci ráda, pravila dívka, nebudeť mi ku štěstí potřeba tolika zlatých dukátů! . . . —

I uzavřeli smlouvu a Rosalinda vytrhnuvši si nejdelší vlas, uzřela ihned v ruce své zatřpytiti se zlatý peníz.

Lhář pekelný zmizel, a Rosalinda pošlapavši květinky, jež byla nasbírala, vrátila se do města.

II.

O deset let později mluvilo se po celé Velké Britanii jen o krásné Rosalindě stříbrovlasé, opálené pleti, dšmantových očí, třešňových rtů o nádherném plášti královském, jakýž tvořily podivné její vlasy bělosti sněhové, zahalující celou postavu její jako bohatý hermelín, ve kterém ještě podivněji vynikal pramen černější nad eben. Bohatství její bylo neslýchané. Lid vypravoval si, že poklady její jsou nevyvážitelný: dva paláce v Granadě, měste maurském; mramorový palác v Londýně, v sousedství sídla královského, opevněný hrad v každém hrabství škotském; plné sklepy zlata v peněžích,

kufry naplněné klenoty, sta koní ve stájích, sta služebnictva v předpokojích. Stále ještě přijímala, stále kupovala; nikdy však ničeho nedala, ani měděný penízek žebráku.

Král jí záviděl, mocní a velicí tohoto světa lichotili jí; měla nesčetnou družinu lordů a šlechticů. Jen hrabě směl podati jí nádoby s vodou, jen vévoda ruky. Pohrdání, jakým častovala svoje pochlebníky, nemělo sobě rovna, jediné nenasytná lakota její byla asi stejně mohutna.

Nikdy nepřekročila prahu kostela, a žila jako pohanka.

Lakomá, po zábavě jen žíznila naslouchala celé noci hymnám francouzských troubadourů, nikdy však nedovolila, aby ve přítomnosti její proneseno bylo slovo láska.

Když jednoho dne páže její rouhavě promluvil o Matce Boží, dala mu řežavým železem vypáliti znamení do čela.

Podivné byla stvoření ta Rosalinda, hříšná a zlá; přecasto plakávala však volajíc o milosrdenství, vracejíc se však brzo zas, jako pes z písma sv. k odpadkům svým.

Ponenáhlu sestarala, družiny její ubývalo. Každý rok zbavil ji aspoň jednoho sta obdivovatelů, až konečně nezbyl ani jediný.

Celé hodiny strávila tu Rosalinda před zrcadlem pozorujíc sebe a počítajíc dvacet černých vlasů, jež tenkým praménkem vinuly se v stříbrné houšti ostatních. I prodala toho dne všechny koně své a rozpustila polovinu služebnictva. Brzy po té prodala své klenoty, i palác v Granadě i dům v Londýně a konečně všechny zámky svoje ve Škotsku.

Jediný dukát zlatý zůstal jí v pokladničce, jediný jen oděv z červené vlny, kterým právě byla oděna. I ujala se hole v koutě zapomenuté a vyšla z města, jež tak dlouho bylo oslněno jejím přepychem.

Na konci předměstí potkala mnicha s mošnou na rameni. Vyňala poslední dukát z pokladnice dala jej mnichovi, načež poklekla prosíc pokorně:

— Otče můj, jsem veliká hříšnice a chci činiti pokání. Modlete se za mne. —

Z Londýna až na hranice škotské byla živa jen chlebem vyžebraným; často odehnali ji urputně a někdy po celé dny neměla v ústech než doušek vody z pramene. Jednoho dne sklesla únavou na kámen.

Přiblížil se k ní muž věkem shrbený, lysý, v hadry oděný. Poznala bývalého dvorana svého.

— Rosalindo, — pravil, — uděltež mi almužnu. Nezavrhne Bůh člověka, který milosrdenství činí. —

Rosalinda hluboce si vzdychla, nemeškajíc však, vytrhla dva černé vlasy a podala starci dva dukáty.

Nazejtří uzřela matku zbědovanou s kojencem u cesty seděti. Žena pozvedla k ní zraky, v nichž bylo lze čísti utrpení nevýslovné. I té dostalo se dukátu.

Ještě dále dítko opuštěné kvílelo hladem. Rosalinda nemohla odolati nářku jeho, i jemu černým vlasem darovala dukát.

Ocítla se u města Perthu a černý pramének mezi bílými vlasy čítal již jen sedm vláken, mize úplně v bílých vlnách.

— Sedm, — zašeptala Rosalinda! ach již nemohu pomáhati bídě nikoho. Bože můj, Bože můj, smiluj se nade mnou!

Před branami města uzřela přicházeť k sobě stařenu hořce plačící.

Rosalinda poznala v ní selku z údolí, od které bylo jí za dob dětských mnoho ústrků trpěti, kteráž nedala jí nikdy kouska chleba ani doušku vody, a jednou ji dala vyštvaťi ze dvora a pokousati svými psy.

Selka tato byla jediný tvor, k němuž srdce Rosalindino zaujato bylo záští. I nyní pohled na ženu vzbudil v ní pocit odporu.

— O paní červeně oděná, oslovila Škotka Rosalindu, mám doma dvě dítky hladové a zkrhlé, a staříčkého děda jejich, chotě svého, který stářím a mdlobou umírá, nemáte-liž, čím byste mi pomohla? —

— Zbude mi jich ještě pět. Satan pravil jen jediný, a vždyť již brzo zemru; — pomyslíla Rosalinda.

Dvě velké slzy zakalily jí zraky.

— Vezměte tyto dva dukáty, nemohu dáti více, — pravila k nešťastnici.

Vzpomněla na slova Božského Mistra: Zlé dobrým oplácejte. Přišlo jí pokušení, aby se jmenovala, rozmyslíla však, řkouc u sebe že hříchem pýchy bylo by připomínati selce zlo, jež byla druhdy páchala, právě v okamžiku, kdy přijímala dobro.

Rosalinda přála si zemřít pod starým dubem Matce Boží zasvěceným, a proto nestanula v městě, nýbrž, jakkoli nevýslovně vysílenná a ztrýzněná, ubírala se dále.

Konečně uzřela dub. Čtyři drvoštěpi stáli podle něho a střelec královský oděný v kilt a pestrý plaid; velký meč visel mu za pasem.

Poznala Rosalinda, že pokušitel čeká sobě na kořist.

Hrdý úsměv pohrál jí vyschlýma rtoma a ruka sáhla po tenkém praménku pěti černých vlasů.

— Mám jich ještě pět! — volala z daleka, jakmile ji byl zočil.

Satan se posměšně usmál.

— Co to děláte! — zvolala náhle Rosalinda na drvoštěpy, kteří právě hotovili se zarazit mohutné sekery v ohromný kmen mariánského dubu. K čemu tyto sekery zde u tohoto stromu? Či není vám posvátným starý trůn Matky naší Panny Marie?

— Dub takovéto velikosti prodává se v městě za pět ryzích dukátů, — odpověděl mistr drvoštěp, a proto přišli jsme skolit jej na prodej. —

— A kdybych vám dala pět dukátů, bude-li mým majetkem? —

— Aj, zajisté, paní. —

— O Maria, Matko! v tebe věřím a doufám, a pro tebe vydávám se v nebezpečí!... —

Vytrhla pět vlasů zbývajících; pět ryzích dukátů upadlo na zem a Rosalinda klesla k zemi, umírajíc.

— Má je! — zařval satan přiskočiv.

— Ještě není! —

Đábel sebou trhl.

Čty i drvoštěpi rázem změnili podobu svou. Záře jako slunce zahálila jejich postavy oděné bílým rouchem vzdušným a vonným; na ramenech houkala se zlatá křídla andělů.....

Váhy nebeské zatřpytily se v ruku jednoho; miska jedna těžce klesala pod břemenem všech zločinů Rosalindiných, i přistoupil anděl strážný zemřelé, a vložil ve druhou misku prázdnou deset černých vlasů. Mžikem pozvedla se váha hříchů neboť těžší bylo břímě dvaceti lehynkých vláken vlasových.....

— Milovala Boha více než sebe, pravil anděl, i bližního pro lásku k Bohu více milovala než sebe samu.... Chyby svoje oplakávala upřímně a činila pokání... Zvláště však doufala v Marii Pannu, pannu dobrotivou.... O Pane, smiluj se nad duší!....

A hle, satan svržen byl v propast bezednou, a duše oběti jeho byla zachráněna.
(A... s.)

N e d ě l e v A n g l i i.

Právem horlí se u nás na hříšné mnohdy znesvěcování nedělního dne, — Bohem samým od počátku světa již k odpočinku určeného. Podívejme se naproti tomu, jak slaví neděli protestantská Anglie.

Nedělní den jest na souostroví velkobritském zdánlivě nejlepším pozůstatkem z dob katolických, avšak postaven do pravého světla objeví se i tento nepravým. Základní zákony reformace učinily nemožným, odůvodniti povinnost svěcení neděle. Sabbath padl zároveň se zákonem mojžíšským. Neděle pak jakožto přikázaný svátek není k nalezení v novém zákoně. A poněvadž se o tom v písmě sv. nelze ničeho dočísti, odvozuje z toho pravý protestant, že „církev“ nemá žádné vyšší auktority ku zavedení této slavnosti. Mocí evangelické svobody netřeba nikomu právě tak dbáti o jakékoliv zákony a přikázání, jako nikdo nešetří oněch nařízení, týkajících se postu a zpovědi. Jak tedy měla býti protestantskému lidu učiněna pochopitelnou povinnost svěcení dne nedělního? Zvláštní pamětihodnou neúspěšností udrželo se v Anglii svěcení neděle, jež však vzdor zevnějšímu pozlátku ještě mnohá přání nespĺnilo. Jestliže po celý týden panuje tak ryčný a agilní život, jakoby celý svět zdál se jedním obrovským tržištěm, v Anglii nedělního dne zdá se naproti tomu každé tržiště býti hotovou svatyní. Zde platí pravidlo, že každá těžší práce nedělního dne má býti stranou ponechána a nařízení to provádí se s přísností opravdu farizejskou, která nám připomíná turecký „ramadan“, s tím toliko rozdílem, že Turci za postění se během dne odškodní se plnou měrou výstřednostmi v noci páchanými, — naproti čemuž Angličani již předem v sobotu oddávají se všelikým veřejným zábavám a veselím, hlučným hrám, výletům, návštěvám hostinců, — což jinde — jako na př. u nás — děje se v neděli, aby takto den tento byl úplně již znesvěcen. V neděli jest každý obchodní ruch a všeliké hlučné radovánky pod přísným trestem zakázáno. Hostince, banky, obchody, dílny zůstávají až do pondělí ráno zcela uzavřeny, toliko hotely pro nezbytnou nutnost otevřeny. Londýn, král ochodních měst, jest nedělního dne podoben melancholickému vdovci. Z počtu více než 200.000 obchodníků zůstává tohoto dne ve vlastním městě („City“) sotva čtvrtý díl, — všichni ostatní odebrali se do předměstí a na své letohrádky.

Žel že tato prázdnota nebývá nahrazena žádnou duševní prací. Každý sice odpočívá od práce tělesné, avšak nekoná žádných bohumilých skutků, které by sloužily Bohu ku cti, duši ku spáse a bližnímu k užitku. V Anglii dokonce panuje náhled, že tělesný odpočinek v neděli jest dokonce přednější, nežli bohoslužba. Tohoto názoru vykořisťují zvláště nižší třídy lidu, které již z toho důvodu vzdalují se bohoslužby, poněvadž v sobotu až pozdě do noci v hospodách hýřivše příliš mnoho dobrého najednou užily. Pravým důvodem nezúčastnění se veřejné bohoslužby jest pozitivní nevěra následkem strašlivého věru sektářství, ježto každá sekta kázáním, literaturou a soukromými agitacemi vyhlašuje sebe za jediné oblažující a spasitelnou společnost náboženskou. A tak panuje v lidu taková nejistota a poblouzení a náboženství následkem nesčíslných odporů jednotlivých vyznání bývá tou měrou v posměch uváděno, že lid téměř nutností puzen dospěje k tomu závěrku, že nejlépe jest radno, vykládati si náboženství dle svého dobrozdání. Náboženská lhostejnost dostoupila takového stupně, že mnozí netoliko po leta, nýbrž od svého mládí žádného chrámu nenavštívili, ačkoliv nedělní hlavní bohoslužba ve všech kostelích anglických koná se teprve o 11. hodině dopolední a večerní bohoslužba o 7. hodině.

Mnozí, jsouce na smrtelném loži tázáni, nevědí udati, kterému vyznání náleží. O večeri Páně milliony lidí nikdy ničeho neslyšely. Obchodníci navštěvují dle pořadí chrámy jednotlivých vyznání, aby upozornili na sebe svých zákazníků, jednajíce takto dle zásady onoho hostinského, který si chválil sváteční den těmito slovy: „Byl to dnes podařený svátek — již v 9 hodin neměli

jsme ani jediného vuřta.“ — Čím méně kdo jest ochoten poslechnouti si v chrámech oficielní kazatele, tím raději kupí se kol policejné trpěných a náboženských šarlatanů, kteří za nedělního odpůldne v hlavních třídách káží s neobyčejnou výmluvností o spáse a záchraně duší a v horlivosti své často i samého sv. Františka Xavera překonati se snaží.

Tak i sama vůdkyně armády spásy, paní „maršálová“ Boothová, byla s to vzbuditi v Anglii velkou sensaci, poněvadž obdržela požehnání anglické papežice, královny Viktorie. Dnes nikdo se zde neostýchá žádného šarlatanství a sami protestanti poznávají inferioritu sekt právě z neustálého ubývání zevního kultu.

Původně připomíná sabbath lidstvo na odpočinek Páně po stvoření a na jeho rajský stav nevinnosti. Téměř všichni staří národové znali rozdělení v týdny a Plato tvrdil v Timaeu, že číslo 7 jest posvátné, poněvadž v něm skryt jest původ světové doby. V jedné posvátné knize Číňanů obsaženo jest jakési nařízení starých králů, že sedmého dne, jakožto velkého dne, mají zůstati domovní vrata zavřena, obchod má stranou býti ponechán a soudcové nesmí vykonávati právo. Je-li Číňanům tak zřejmě znám stav nevinnosti v pozemském ráji, jež představují si jako čarovnou zahradu před zavřenou ještě branou nebes, a v němž nachází se pramen nesmrtelnosti, jest tím již velmi krásně poukázáno na ideu slavení neděle, která má člověku zprostředkovati nevinnost, svatost a nesmrtelnost, aby jej v duchu učinila novým člověkem. Co však máme souditi o svěcení neděle, kde vše napomáhá k odpadnutí od tohoto určení člověka, kde podává se příležitost k páchání největších hříchů, k zneuctívání Boha a ku zkracování života, ježto tak mnoho lidí oddává se toho dne bohaprázdne lenivosti, hýřivosti a užívání světských rozkoší?

Dle čínské tradice přineslo nezřízené pachtění se po vědě, nemírnost v jídle a svůdnost žen všechno zlo na svět. Klement Alexandrinský zaznamenal, že pohané při orgiích na počesť boha Baccha pořádaných byli ověnčeni hady a bez ustání volali nahlas pouze slovo: „Eva“. V tomto tajemném obřadu spatřuje Klement jakousi narážku na svedení Evy hadem a na její záhadnou působivost na Adama. A zdali pak dnes na přemnohých místech každé neděle neprovádí se pravé Bacchanalie? Zdali na stromě národního života nezjevuje se ďábel ve viditelné podobě? Zdali rozpustilá žena nehraje zde největší úlohu? —

Úpadek mravnosti, nedostatek pravého studu, rouhavé řeči o Bohu a jeho příkázáních vzbuzují jen smutné předpokládání, že lidstvo klesne ještě hlouběji než dosud. Neboť kroky jeho tapají ve tmách hříchu, srdce jeho pak jako kdysi srdce Prometheovo bývá denně pekelným orlem rozdíráno, jsouc jeho bezbrannou kořistí. Poněvadž pak kacířství v nivec uvádí spasitelné dílo Kristovo v jeho církvi, nepřijde ani této nikdy její Vykupitel, aby sprostil ji okovů, jež sama si ukovala.

— Š. — K.

Divotvorný lék.

Není tomu dlouho — vyprávěl mi staříčkový lékař; jeden z těch vzácných exemplářů synů Aeskulapových, kteří až do večera svého žití uchovali víru svou neporušenou — co použil jsem k uzdravení nemocného léku sice neobyčejného, zvláštního, — avšak znamenitě se osvědčivšího. Jednalo se o slíchnou dcerušku bohatého velkoobchodníka. A jak tomu u podobných Kroesů již bývá, miloval otec rozmazlené dítě své láskou až nerozumnou. Každé přání dívčino bylo ihned a bez odmluvy splněno; drahocným šatstvem, stkvostnými klenoty byla téměř zasypávána. Avšak vzdor vsí něžnosti, s jakou byla opatrována, vzdor všem laskavostem, jakými zahrnována, dívka chřadla den ode dne, — snad následkem přílišného hýčkáni. Vždyť neodvážila se ani jednou nohou vykročiti na čerstvý vzduch, — na nejvyš pak —

učinila-li tak — konala procházku svou za poledne, kdy sluníčko nejvíce hřálo — v uzavřeném povoze. Zmalátnělost mysli ovládla celou její bytost; denně nové stesky nad ustavičnými, stále na rozličných místech těla se objevujícími bolestmi; a denně vymýšleny nové věci k její obveselení — než marně. Dítě hynulo, vadlo a zvolna odumíralo.

Tehdy bydlel jsem v nejchudší části města Prahy — celá moje prakse pozůstávala pouze v léčení chudých, kteří ke mně s důvěrou utíkali se o pomoc a nikoliv nadarmo. Že mne třídy bohaté příliš nemilovaly, nermoutilo mne; vždyť často, přechásto ostrými slovy jsem bičoval hříšný život tak mnohého břichopáska a ne snad po straně, ale přímo v oči a to lidem tohoto druhu nikdy nelichotilo, — ba spíše proti mně popuzovalo. Avšak nemohu si pomoci a nevykládejte to v neskromnost moji, že se o tom zmiňuji: podávalo se mi v některých těžkých případech — i tam, kde jiný přede mnou zavolaný lékař nevěděl si rady — nemocnému navrátiti ztracené zdraví, následkem čehož šla o mně po Praze pověst „divotvorného“ lékaře. Veliká to sice hloupost, poněvač tak prostý člověk jako já žádných divů činiti nemůže, naopak celý mnou způsobený div spočíval mnohdy v prostředcích tak zvláštních, že mne spíše mohli zváti lidé „podivínem,“ nežli divotvorem.

Když zarmoucenému otci chřadnoucí dívky označeno bylo mé jméno, jakožto poslední naděje v uzdravení, zavrtěl nejprv záporně hlavou. Cože — starý lékař, který léčí výhradně chudinu a který neumí ani s bohatšími lidmi zacházeti, toho by měl zavolati do jednoho z prvních domů v Praze? Zapomněl ovšem, že boháč i chudás mají tutéž tělesní soustavu, a lék, předepsaný chudásovi, že stejně pomůže boháči! — Přišli professoři a vyhlášení lékaři a jak přišli, tak zas odešli. Každý z nich zakroutil povážlivě hlavou, pokrčil rameny, řekl několik pochybných slov, poradil něco, — ale děvče chřadlo očihledě. Tu nezbylo jiné pomoci, — kousnuto do kyselého jablka a posláno též pro mne. Přišel jsem, zeptal jsem zevrubně, kde co bolí, avšak dostal jsem odpověď jen na polo a tak mdlým hlasem, jako by mělo děvče duši již již na jazyku.

I nařídil jsem nemocné, aby několikráte přešla pokoj; učinila to nevrle, ale sotva dvakrát matným krokem přeměřila síň, padla unavena a těžce oddychujíc do lenošky. Tu vzal mne otec dívčin za ruku, odvedl mne k oknu a tázal se mne hlasem rozechvělým: „Doktore, — jest zde pomoc možnou?“ —

„Doufám v Boha, že ano, — avšak musíte mne uposlechnouti, cokoliv nařídím!“ — „Čím ji zamýšlíte léčiti?“ — „Především“ —, odvětil jsem vážně a rozhodně, „opatříte své dceři jednoduchý oděv, beze všech zbytečných tretek, asi takový, jaký nosívají dcerky měšťanské a podobný též klobouk; chci s ní zítra sám vyjít na procházku.“

Otec spráskl rukama nad hlavou a zvolal ustrašeně: „Pro Boha věčného — s ní vyjít? Vždyť viděl jste sám, že sotva jednou přešla tento pokoj a celý rok již na vzduchu nebyla!“

Pokrčil jsem nad odpovědí touto rameny a díím: „Nechcete-li mne uposlechnouti, nemohu vám pomoci! Zítra v 10 hodin jsem opět zde, do té doby se rozmyslete, chcete-li se řídití mými rozkazy.“ Po té jsem odešel.

Rozhodné vystoupení moje a přímá řeč musely na předpojatého boháče působiti měrou nemalou, neboť jsem poznal druhého dne po svém příchodu, že otec více se nezdráhal, učiniti vše po mé vůli. Žádané mnou věci byly záhy opatřeny a děvče v novém a nezvyklém tom úboru vypadalo opravdu živěji, nežli by kdo mohl mysliti. Pojal jsem dívku za ruku a vyšel jsem s ní ven na čerstvý vzduch. Pln starostí pohlížel otec za námi z okna, až jsme za nejbližším rohem zmizeli.

Sotva jsme se ztratili zrakům otcovým, pravil jsem k dívce: „Dnes nepůjdeme daleko!“ Zabočili jsme do jedné z úzkých uliček, jakými se Staré Město honosí přespočetně a vešli zde do úzkého domu, sešlého sice, avšak čistotného, a po několika úzkých, točitých schodech vstoupili jsme do příbytku

jedné rodiny, kde ze všech koutů zela bída. Matka, vdova, ležela krutou nemocí sklčena na slamníku poblíž okna, kol ní dílem stálo, dílem klečelo pět hladem zmořených dítek, z jichž bledých tváří vyzíralo, co to nepřítelů osudu, — a strast a neštěstí příliš čitelnými rysy byly vepsány do všech stěn i na strop nuzné síně. Zde jsme stanuli. Vyšetřil jsem nemocnou, předepsal lék a poskytl něco peněz k ukojení hladu. A průvůdkyně má, jež poprvé v životě spatřila, co to bída, nemhouřila před tímto smutným výjevem oči a nekonejšila srdce, blasitě tlukoucí. Chopivši mne prudce za ruku, pohledla mi upřímně v oči, řkouc: „Ale, pane doktore, zde přec musí můj tatínek vypomoci!“ A tu přeletl jí jemný nádech nachu přes ubledlou tvář, jak snad dávno — dávno již se nestalo a dívka, před chvílí ještě podobná zlomené lilii, zdála se teď rozvíjejícím poupětem. I odvětil jsem jí: „Ano, milé dítě, poproste svého otce za to; avšak nezapomeňte též, že jest ještě vyšší pomocník nežli váš otec a toho prostě taktéž!“ — S těmito slovy sestoupili jsme opět se schůdků a když jsme byli vyšli před dům, otázal jsem se dívky: „Nuže, chcete ještě se mnou?“ — A ona odvětila: „Ano, jdu s Vámi!“ —

A přišli jsme zase do podobného příbytku a viděli zase bídu a nouzi a něžné srdce dívčino nezůstalo nepřístupným dojmům, mocné na ni působícím. Asi po hodině odvedl jsem chorobnou dívku domů.

Na otázku úzkostí se chvějícího otce, jak daleko šla a jak se jí dařilo, — nedala ani odpovědi, ale začala ihned: „Milý tatínku, — viděla jsem strašnou nouzi, — ty musíš pomoci!“ A teď vyprávěla, co vš- spatřila. A když otec poznal, s jakou živostí děvče vypravuje a kterak nebývalá čilost vjela jí do všech údů, sáhl rád hluboko do kapsy a podával dosti značnou podporu peněžitou mně, abych ji potřebným doručil. Než — tu byl jsem již zase pohotov s určitým rozkazem, řka chorobné dívce: „Daru pro chudé žádného nepřijmu. Všecko, co oni potřebují, musíte jim vy sama poskytnouti. Služka může vám to v koši donést až do bytu, ale vy musíte hezky s sebou. Peněz jim žádných nedávejte, za to však lék, oděv a potraviny. A pak — žádné rodině neposkytujte zásob na delší dobu nežli týden a pokaždé, kdykoliv zavítáte do jich příbytku, předřikávejte nemocným nějakou krásnou modlitbu, kterou z modlicích knih můžete si s pozorností vybrati!“

Chorobná dívka plnila nařízení mnou daná s železnou přísností. Srdce její bilo teď rychleji, ona nalezla zájem na něčem, co jí dosud bylo tajným, učila se milovati, modliti se, radovati se. Bázeň před vzduchem, větrem a nepohodou záhy pominula. Teď chodila cestami, které já jsem ji byl naučil znáti, za každého počasí: ať slunce mile hrálo, anebo mráz praštěl pod nohama. Ten jednoduchý oděv městských dcerek byl jí příčinou uzdravení. Ovšem že lékařská pomoc, jakou jsem jí dále přispěl, též byla nemálo nápomocnou. A tak druhdy živořící děvče pomalu jednoduchým tímto léčením počalo se zotavovati, až z bílého vadnoucího pcupátka rozvila se krásná jasnočervená růžička. A co nad to? Z rozmazleného děvčátka stala se dívka, vědomá sobě svých povinností, proč Bůh ji vlastně stvořil a dal bohatství k používání. Bylať to nyní jedna z nejhorlivějších Vincenciánek, říkávajíc vždy za udělená chudině dobrodiní: „Ješto jsem teď na těle i na duši zdráva, jest mou povinností, odvděčiti se za to Bohu konáním dobrých skutků.“ —

—š. —k.

V s l a b é m o k a m ž i k u .

(Jedna z tisícerych historek kandidátů samovražd.)

Byl krásný letní večer.

Klid a dech palu celodenního slunce rozprostíral se mile po městě v sadech a zahradách, že ani větýrek neměl tolik moci, aby si pohrával se stonkem travičky, ba ani lístkem ve stromořadí nezašelestil, jenom ty hvězdy tam na hoře jasně jako lampy svítily.

Na místech zábavných, v zahradách hluk hostů a zvuky hudby umlkaly. Do desáté nebylo již daleko, a proto kdo by nehledal odpočinku doma v měkém lůžku, aby do říše snů se ponořiv, očekával opětného východu slunce, nového života, by pracoval neb lenošil podle své letory, a — konečně i odměnu přijal, jakou spravedlivý Bůh udělí jednomu každému podle zásluhy. — — —

Na ostrově střeleckém však přece někdo v tuto dobu dlel.

Tam kde socha sv. Jana Nep., poblíže místa, kde známý ohňostroj v svatvečer Jeho každoročně vypálen bývá, procházel se r. 18... v červenci v zimničním rozechvění mladý muž, a hovořil rozháněje při tom rukama sám sebou.

Jeho úhledná postava, černý plnovous a elegantní oblek, prozrazovaly muže lepší třídy, ale vnitřní divoká bouře, jež chvilkami z něho jako ze sopky burácela, označovala strašné rozčílení, což ovšem svědectvím bylo chudoby — toho největšího nedostatku pokoje a míru ve svědomí.

V tom zastavil se před sochou sv. Jana, kteréž se patrně dříve nevšíml, a pohleděv okem šilenců do výrazu obličeje sochy, divoce se zasmál.

„A tak přece tedy někdo svědkem je mých posledních chvil života, prokletého života, jemuž konec hnedky udělám! Jaká to náhoda! I ty jsi jednou nalezl hrob ve vlnách Vltavy, — ale nikoliv s tímže bolem a červem, jenž hlodá ustavičně na srdci mém, a přivádí mne o rozum! Tobě byla zajisté smrt sladká, a máš za ni památku tu, že po staletí tebe ctí a lidé vzývají co světce — a co na mne čeká? . . . Snad onen satan, o němž ve škole jsem slýchal . . . a jež v divadle jsem vídával . . . báchorky! . . . nevěřím tomu, . . . jsou to babské smýšlenky muže nedůstojné“ . . .

„Ale zbabělče, jenž bezpochyby před nezdarem jakým's s babskou hrdiností hrob si hledal!“ odpověděl nenadále hluboký hlas z praskajících keřů, z nichž stařec šedivý se dral.

Ohromený omrzelec života podobal se rázem kamennému sloupu. Oči vytřeštil na mluvícího starce, a kdyby se nevědělo že to člověk, myslil by každý, že to jakás socha podobná sv. Janu.

„Ne tak, příteli, ještě něco na světě trpte a pak, až bude chtít Teu, jenž vám život dal, pak docílíte kýženého pokoje a nebudete samovrahem.“

Stařec umkl očekávaje odpovědi, ale zoufalec pořád jako bezduchý nepohnutě s vyjeveným zrakem na mluvícího zíral.

„Stará komedie! Každý kandidát samovraždy, je-li úmysl jeho překážen, náhlým zjevem někoho, zrovna tak si počíná, jako vy. Známe to! A proto, příteli, pojďte, sedněte tam na lávku, až horkost z hlavy vystoupí, pak budete moudřejší.“ A nečekaje na svolení, popadl mladého muže za rámě a vedl ho skoro násilím k nedaleké lávce. Omrzelec života bezvolně starce následoval.

Tak. A nyní, mladíku, ulehčete si vyprávěním muži starému příčin, jež dohánějí vás ku kroku tolik nerozvážnému. Nejsem v podobných případech nováčkem, a vím, že srdce v takovém stavu potřebuje sdílnosti a útěchy.“

„Pane, proto jsem v překvapení strnul, jelikož mluvíte ke mně jako starý dobrý přítel, a já vás přece neznám,“ — promluvil teprve mladík hlasem nejistým a s nedůvěrou.

„Totof je dobré; snad nebudete chtít zakrývatí k posledku ještě vaši šilenost a zamýšlenou samovraždu? — Příteli, odložte neupřímnost a rozpaky stranou, mluďte jako k otci, neboť povinností mojí jest, vám poraditi a pomoci poskytnouti, je-li tato vůbec možná.“ —

„Šediny vaše jsou mi, pane, mlčenlivosti zárukou, proto vám srdce svoje otevru,“ promluvil pohnutě mladý muž.

„Tak jest to v pořádku — to chci slyšet; — což myslíte, že bych pokálel svoji vojenskou čest bídnou chvastavostí? — — Lomcuje-li však Vámi posud — jak pozoruji — pak podržte si svoje tajemství a svěťte si je třeba tam té tiché na pohled hladině, do níž před chvílí ještě jste se chtěl vrhnouti a uvidíte, zdaliž zrádcem i tato na pohled němá voda nebude vašeho tajemství.“

„Že by mně tyto vlny zradily, — jak to myslíte, pane?“ —

„Jako strašní svědkové by proti vám na soudě posledním svědčily, viníce vás ze zločinu vraždy.“

„Což nejsem pánem svého života, a zkrátil bych tím někoho?“

„Dal jste si život?“

„Ovšem, nedal.“

„Pak právo nemáte si jej bráti; neboť patří tomu, kdo vám ho dal, a — zase si jej vezme, kdy On bude chtít.“

„To jsou náboženské báčky!“

„Vidím, mladíku, že větším chudšasem jste, nežli jsem z prvu o vás myslel.“

„Chcete mne, pane, urážeti? — ublížil jsem vám kdy?“

„Nikoliv, ani mi nenapadá; toliko předem již vidím kus vašeho tajemství — a příčinu vašeho zoufání, v němž jsem vás šťastně přistihl. Nevěra a pohrdání vírou vedou přirozeně člověka k těmto koncům. — Nuže, povídejte, abych osvědčil vám svoje přátelství.“

„Náš zadržený samovrah byl v prapodivné náladě. Zmítán byl všelikými dojmy tolik, že nevěděl, má-li býti upřímným nebo okamžitě povstati a beze slova opustiti starce. Chvilí bojoval takto sám sebou, až konečně přijav na se tvář resignace, započal:

„Pane, žádáte mne o důvěru a to plným právem; jelikož jste mne přistihl v slabém okamžiku. Pane, víte, co jest láska?“

„Ach, tedy láska — a snad nešťastná, jest zoufání vašeho příčinou, — napadlo mi to také, ale vyčkal jsem, zdaž se nemýlím,“ odpověděl starý muž.

„Zdá se vám to snad pošetilé, jak pozoruji, ale kdo zkusil tolik srdcem svým jako já — jistě soustrasti upřímné by se mnou cítil. — Miluji dívku nad slunce krásnější, a kudy chodím, všude myšlenky moje dlí jenom u ní, a obraz tohoto anděla pomátl již naskrz rozum můj. — Dívka tato jest ze stavu o mnohem vznešenějšího, nežli já, — a tu první náraz na překážku mého ideálu. Doufati jsem však nepřestal. Snažil jsem se dobýti srdce jejího, schválně vyhledav příležitost s ní seznámiti se! A když tlumočil jsem vřelou lásku skutky všemožnými, usmívala se přívětivě, ale bylo v tom úsměvu tolik odměřenosti, tolik šetrné zdrženlivosti, že nikdy jsem se neopovážil otevřeně jí zjeviti horoucnost lásky svojí ústy. Doufal jsem, že časem, až uvidí moji věrnost a setrvání, jiskra přece vzplane v jejím srdci — ale, pane, — odpusťte — — vidím, že jsem sketa — — třtina . . . dnešní den mne zdrtil.“ A svěsiv hlavu štkal v tolik usedavém pláči, že to i starou hlavou pohnulo a pravá soustrast starcova zjevila se v slzích. Mezi tím pokročilo šero tak daleko, že pozdní návštěvníci ostrova sotva rozeznali tahy svých obličejů.

Zdálo se, že to nešťastníku právě bylo vhod. „Utište se, příteli, byl jste bezpochyby klamán v lásce jako mladý muž, a — dosti možná, že sám se jednou smáti tomu budete, proč nyní pláčete a naříkáte.“

„Nikdy, nikdy!“ zvolal věšnivě mladík. „Spíše na rodiče, na Boha, na duši zapomenu, nežli na ni — ano Boha nenáviděti musím, neboť on příčinou jest mého neštěstí!“

„Zadržte, ať blesk hněvu Božího netrestá na místě rouhavá ústa vaše; — vždyť blábolíte jako smyslu zbavený,“ vzkřikl rozhorleně v spravedlivém hněvu starce, klada za přísného pohledu ruku svoji na ústa rouhačova. „Vidím, že mluvíte, aniž víte co. Co událo se tedy dnes? — Mluvte, ale rozumně.“

„Den dnešní zničil duši moji na dobro. Považte sobě: dopoledne byl jsem ještě pln naděje, pln radosti nad včerejším jejím srdečným, ano jak jsem pozoroval i radostným úsměvem, — a já bloud domníval jsem se — to že patří mně, to že první záblesk lásky její ke mně a dnes? dnes, se dozvím k mému zděšení — že vstoupila — do kláštera — považte — do kláštera! Kletbu, zlořečení násilím stluml jsem v sobě, abych tento skutek její

nepřivedl v nezdar; neboť pomsta moje byla by hrozná. Pane, chci býti upřímným a — zraditi sám vše, — co černá duše moje kula — vždyť nemůžete mne za špatnějšího držeti, nežli jsem. — Měl jsem úmysl, vyhledati příležitosti, — a třeba v kostele — v rouše řeholním — ji zastřelit a potom sobě život vzíti; — co mi na něm — nemá již žádné ceny pro mne! — Jenom s velikým přemáháním nechal jsem prvního úmyslu, chtěje toliko sebe — když jste mi cestu zastoupil, — utratiti.“

„A co vás přivedlo na myšlenku — tu zbožnou duši ušetřiti?“ tázal se stařec pátravě.

„Povím to krátce. Již mnoho let tomu, co neohnul jsem kolena k modlitbě. Rozum můj pojednou poznával, že náboženství je výmyslem kněží, a vrytá do srdcí lidských víra pouze udržována jest pověrou v Boha vše trestajícího, jenž prý veškeré zlo, co kněžstvo jako zlo prohlásilo — vidí, a i tu nejtajnější myšlenku hned v zárodku prohlédá. Proto lidu věřícího to houževnatost. Než nestaraje se dále o tyto věci, žil jsem pro sebe, moje zábavy a konečně — bohyni mého srdce! Když však plamen pomsty ze mne šlehal — tu napadla mi myšlenka — zdaž přece je, nebo není věčnosti a Boha živého? — a jeli — že přece v úzkém poutu lásky k němu má vyvolená žije — že snad prositi bude za duši mou, abych v kletbě věčné smrti — je-li jaké — nezhylnul. Z té příčiny jsem zdržel svoji ruku a chtěl sám se světa sejíti.“

— „A, nu — tázal se starší pán — našel jste toho důkazu o věčnosti a o Bohu?“ —

„Našel — odpověděl — Bůh mi vás poslal v cestu. Ten mi je nade všecky.“ —

Právě vymrškla sebou s šumivým žblunknutím rybka na povrch hladiny nedaleké Vltavy. Stařec nemoha sobě hned příčinu šumotu vysvětliti, rychle vstal a spěchal v tu stranu v myšlence, že někdo je tajným svědkem jejich pohnutlivé zábavy. Ale za okamžik se vrátiv, s úsměvem pravil: „Byla to jen chycená ryba. Chodím často na toto místočko lovit, a vytrvám při této svoji zálibě třeba i kolik hodin. A dnes, slyše vaši samomluvu, položil jsem prut — s udicí ve vodě — na břeh, a jenom kamenem obtěžkal, by do vody nepadl. Chycená ryba však nemohouc se dočkati, strhla prut škubnutím do proudu, a pluje lapená i s ním. — Nebyl tu žádný. O rybu jsem dnešního dne přišel, ale za to život lidský zachytil, což mi o mnohem dražší kořisti. — Než, drahý příteli, jste u konce s vaší tragédií?“

„To ostatní již víte,“ odpověděl zoufalec.

„Pak díky Bohu, jste vzdor domnělému neštěstí šťasten, aa zdržela vás od vraždy spasitelná myšlenka. Vše mohu přivéstí vám do pořádku, budete-li rady mé poslušen. Mohu vám klid srdce opět navrátiti, ale vyžadují proto celou vaši upřímnost a dobrou ochotnou vůli; jedině tenkrátě vám bude pomoci. — Slibujete?“

„Pane, šlechetné srdce vaše naplňuje mne podivením, a byl bych ještě větším bídákem, jestliže bych hlasu vašeho neposlechl. Podrobuji se zcela vašemu zkušenému rozumu, ale nevím — dojdou-li opět klidu. — Směl bych se tázati, kdo račte býti?“ —

„Setníkem na odpočinku, a jméno mé Josef R..., nabízím vám své přátelství ať jste kdokoliv; neboť vidím ve vás, vzdor neblahé minulosti, člověka dobrého, zdravému rozumu přístupného, a nyní pojďme odsud, noc již nastala, a tma je zde v stromořadí hrozná.“

Zavěsil se mladému muži pod pažďí, a volným krokem za tichého dalšího hovoru — o lásce nejdokonalejší.

Vysoké kaštany, jichž koruny klenuly krásné loubí, uspokojivě šepotaly, jako nepozorovaní svědci byly přítomni obratu tolik utěšenému.

A andělé strážní obou mužů padli sobě v náruč, a hledíce toužebně k hvězdnaté obloze, kde domovina jejich kol trůnu Hospodinova.

Za několik měsíců na to mohl čtenáři často vidati při výstavě Velebné Svátosti v pražských kostelích staršího pána s šedivými licousy, vojenského vzezření s mladším, as 32letým mužem, jehož úspěšný, trochu přibledlý obličej rusý vous zdobil, jak v hluboké pokoře před Beránkem Božím v modlitbě oba pohroužení trvají, čerpající sílu, milost i požehnání pro život vezdejší i věčný.

Mladý muž je teď úředníkem u banky N. F. a horlivým katolíkem. Nezamíloval se nikdy více, ale září teď příkladem vzorného katolíka. Právě byl přeložen do Vídně, kdež, jak jsme přesvědčeni, pracuje ku větší cti Boží i slávě vlasti.

Tak vedla cesta samovraha k životu, ale k životu pravému.

A myslíš, milý čtenáři, že to řídkým případem? — Nikoliv, podobné „náhody“ dějí se velmi zhusta — jen že světu zůstanou tajemstvím — tomu světu — jenž vysává jarost a život nadějný, ale pak odkopne každého sklamance, ukazuje mu cestu jediné spásy — v zoufalství. *V. D.*

FEUILLETON.

Šízený.

Z ministrantských kousků.

Říká-li se, že některý kostelník je pálený, bývá při tom páleném kostelníku ještě pálenější ministrant. Učenník nad svého pána. Nemíním snad darebactví hrubého zrna; to je hodno vždy odsouzení: ale na paměti mám taškařiny, bez nichž se mládež vůbec a ministranti zvláště neobejdou.

Pamatuji se podnes na to, jak se dali ministranti podplatiti boby, by někoho pustili v čestný svůj úřad, jak potají odnášeli kostelníkovi svíčky, popotahovali kmotry o diškereci při kostelních funkcích, nlsali za „vydělané“ peníze, schovávali si konvičky a jiné prováděli věci. Divali jsme se na ně od „mřížky“ s uctivou vážností, když odpovídali latinsky, klekali letmo na jedno koleno, přenášeli tlustý misál a po nás se jenom tak po očku poohlédli.

Byli čtyři štabilní, jeden učenník do foroty a dva „parádní“ k neobyčejným slavnostem, kteří „sloužili“ při kostelních funkcích zadarmo a od slavných pohřbů dostali jenom diškereci. Štabilní bývali zpravidla „potřební“ a k lásce k úřadu pojil je také zisk. Reservní byli z panských domův a posluhovali pro čest.

Za placené bral pan farář obyčejně chudé a zejména sirotky. Kasa se dělila šestkrát do roka při výročních trzích a každý si odnášel kapsu krejcarů a čtyráků. Stříbra bylo málo.

Ferdáček byl nejmladší „v porci.“ Že byl ještě malý a bojácný, mnoho zkusil od svých kolegů. Ministroval třeba třikrát denně a starší jenom čekali na placené funkce. Šidili ho, kde a jak mohli, že zkusil mnoho. Ferdáček trpěl dlouho, ale posléze přece se nechtěl dáti. Kde nestačila síla, tam nahražoval chytrostí, jíž se mu nenedostávalo.

Aby nebyl šízen v odměnách, které ministranti od služeb v kostele dobrovolně dostali nebo nedobrovolně vynutili, o to se staral velebný pán a Ferdáček sám. Zapisoval si důkladně, kolik se kdy dostalo od křtu, úvodu, pohřbu, svadby, a když před výročním trhem sčítali peníze, Ferdáček napřed oznámil celou summu.

„Pět zlatých, dvacet tři krejcarey a starý šesták s metličkou,“ označil obsah kasovní.

„Uvidíme.“

Počítali a opravdu našli neberný šesták a za pětku krejcarů. Ale 20 krejcarů nebylo možno najíti. Nastal výslech, Ferdáček předložil účty a brzo

byl jeden ministrant usvědčen ze skutku nepoctivého. Nechával si peníze. Za trest byl propuštěn okamžitě, což bylo velikou hanbou.

Ferdáček vedl účty dále. Teď se srovnávaly s obsahem kasovním až někdy na krejcar.

V jedné však věci byl přece šizen. Musil velmi často ministrovati, zatím co se starší povalovali v sakristii. Byl by to dělal rád, kdyby při tom neběželo o zvláštní záležitost. V konvičce zůstalo vždy trochu málo vína a to bylo pánů ministrantů. Vypili je do poslední kapky a to hned za oltářem. Jakmile Ferdáček položil konvičky po přijímání na obvyklé místo, hned je některý ze starších odnesl za oltář a tam vypil, co vlastně — dle ministrantského názoru — Ferdáčkovi náleželo.

„Bylo prý tak odjakživa,“ hájil se nejednou důrazně, „že kdo ministroval, ten si může dopít, co zbude.“

Vysmáli se mu.

„Vdyť ti nikdo nebrání, můžeš si všechno vypít,“ odpověděli mu starší ministranti.

Ale když Ferdáček konvičky položil, hned byly pryč a Ferdáček jenom toužebným a lítostivým pohledem stopoval činnost nadějných soudruhů, kteří se dělili za oltářem o kapky zbylého vína.

Ale jednou na ně Ferdáček vychytral. Po celou mši sv. se usmíval potutelně. Když odzvonil, šel pro konvičky. Zároveň také ze sakristie zaskočilo několik chlapců za oltář, aby se hned zbytků chopili a jich také užili. Usmívali se vesele na přísluhujícího Ferdu. Ten jenom stříhl očima stranou a naléval pomalu víno a vodu.

Teď měl zanést konvičky na tácek. Několik rukou po nich sáhlo. Ale Ferda se postavil vedle oltáře naproti kamarádům, vzal konvičku s vínem a vypil přede všemi do poslední kapky.

Chtěl se vysmáti kamarádům, ale úsměv mu uvázl na obličeji. Teď si vzpomněl, co vyvedl před celým kostelem, před velebným pánem a před kamarády, kteří jistě budou žalovati, i kdyby mimo ně nikdo o tom nezvěděl.

Třesoucím se hlasem odpovídal: „Amen — Staň se!“

Po mši sv. byl v sakristii výslech. Ministranti chtěli žalovati na Ferdu, který jim tak vytřel zrak, ale ostří žaloby se také proti nim obrátilo. Zlozvyk přišel na jevo a byl přísně zapovězen. Musili dolévat všechno.

Později se přece Ferdáček soudruhům vysmál, jak na ně vyzrál.

Alois Dostál.

D r o b n o s t i.

Halěr žebrákův. Max Duxel, známý millionář filadelfický, vypravoval onedý v kruhu svých přátel následující historku. Byl jsem právě podepsal ček na sumu, kterou jsem považoval za velice slušnou pro postižené povodní v Johnstownu a procházel jsem se, — mán-li mluvit upřímně — velice sebevědomě Chestnut-streetem. Před krámem Wanamakerovým postavena byla velká skleněná urna, do které sbírány příspěvky pro oběti katastrofy johnstowské. Zůstal jsem tu chvíli stát, pozoruje mimojdoucí. Tu vzbudil moji pozornost chudobně ošacený muž v odřeném kabátě a roztrhaných střevících, jenž pozorně četl provolání pomocného komitétu a vyvěšené poslední zprávy z Johnstownu. Muž ten pozoroval chvíli, kterak házeny do urny dollars, čtvrtdollary a centíky a šel pak zamýšlen až k nejbližšímu rohu. Tam zůstal stát a vjel si oběma rukama do kapes u vesty. Avšak přese všechno hledání našel jen několik kousků papíru, krátký kousek tužky a nějaký knoflík. Úzkostlivě prohledával muž teď obě kapsy spodků a po jednou se tvář jeho vyjasnila, bylť vylovil z levé kapsy spodků malý penízek. Ihned se obrátil a rychlým krokem ubíral se k urně, vhodil do ní penízek a zmizel. Byl to „díme“ — poslední desíticentík, který byl jeho majetkem. Neuvěříte, jak malý jsem si pojednou připadal v tu chvíli. Čím byl můj ček vůči oběti, kterou byl přinesl tento muž?

Jak se ve Francii trestá veřejné pohanění katolického náboženství. V obci F o u l e t u jest majitel vinárny zároveň kostelníkem. Několika zpilým hostům napadlo, uspořádati si zábavu na útraty katolické církve. Jeden z hostů dělal zpovědníka a jedna spustlá ženština dělala — hříšnici, při čemž zvonilo se těmi známými zvony. Místní farář dozvěděl se o tom, nemohl jinak, než takového kostelníka z kostela vyhnati (Musejí ve Francii divné býti poměry, kde i krčmař je kostelníkem. Pozn. red.). Avšak radikální rada místní seznala, že rušení náboženství nedopustil se krčmař, nýbrž vlastně farář, jež i potrestala. Odňala mu především 100 fr., jakožto roční příspěvek za sloužení ranní mše, a těch 100 fr. dala ničemnému kostelníku za zvonění klekání. A konečně dala školním sestrám, jež ve Fouletu vyučovaly, výpověď a povolala na jejich místo učitele světského.

* * *

Topky našly prsten. Kardinál olomucký pohřešil před několika dny, vrátiv se z procházky v kroměřížském svém parku, svůj velký prsten biskupský, jenž se mu někde s prstu vysmeknul. I prohledány pokoje v zámku v Kroměříži, také promenáda, kudy kardinál chodívá, ale prsten nenalezen. Tu spozoroval zahradník, jenž krmí hojnou drůbež v drůbežních domech parku kroměřížského, že topky, jejichž zvědavost jest všeobecně známa, už po dva dny na jednom místě hlavy sestrkují a na jedno místo se dívají. Vešel v to místo, našel biskupský prsten, jenž bezpochyby vysmekl se s prstu, když kardinál drůbeži housku házel.

* * *

Škododolibost. Jistý kupec měl ten nehezky zvyk, že když některý soused poslal si služku, nebo učenníka pro libru ku př. kávy, posýlal vždy dvě; místo jednoho klobouku cukru raději dva atd., a když potom paničky mu domlouvaly, odpovídal, však vy to nezapomíte. Avšak tu prý kdysi v noci zafukala vrána na okno kupcovo a přinesla — dvojčátka. — A když pak kupec k tomu nadělení mrzutě se tvářil, smáli se mu sousedi: dobře tak, ať také jednou sám zkusí, jak to těší, když někdo něco si objedná a oni mu toho pošlou dvojatě.

* * *

Tančící biskup. Aby zvýšil účastenství při „společnosti křesťanských mládenců a panen“ umínil si protestantský biskup z Badfordu, aby nábožná cvičení tohoto klubu střídala se s tancem. V jednom sále londýnského Eastendu uspořádán skutečně těchto dnů první „taneční večírek pro chudé“ a biskup, dle svého slibu, tančil tu s jednou „křesťanskou pannou“ první valčík. Z toho bylo prý velké zděšení v jistých vybraných kruzích „státní církve.“ Jiný velice bohatý duchovní zve „kajicné hříšníky,“ aby se v neděli účastnili čajového večírku, jenž bude v zahradě uspořádán bezplatně pro navštěvovatele chrámu.

* * *

Boulangistické kachny. „Intransigent“ přináší raubířskou historii, že vláda francouzská vyslala do Londýna šest tajných policistů, aby Boulangeru otrávil. A více nic? „Takové jednání se odsusuje samo sebou,“ jak se říkávalo ve „Veřejných hovornách“ blahé paměti.

Obsah čísla 15. „Obrany víry“:

Naši filosofové a svědomí. — Stříbrovlasá Rosalinda. (Škotská legenda.) Francouzsky napsal Charles Buet. — Neděle v Anglii. (Š. K.) — Divotvorný lék. (—š. —k.) — V alabém okamžiku. (Jedna z tisícových historek kandidátů sebevražd.) V. D. — Feuilleton: Šízený. (Z ministrantských kousků.) Al. Dostál. — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Jak se vede v Praze děvčatům z venkova.

K. O předmětu tom mohli bychom napsati velikou knihu, a byla by to kniha velikého, ba hrozného utrpení. Mamonářství mnohých rodičů a parádovost děvčat honí tyto do velikých měst k záhubě těla i duše.

Nedávno stala se v jisté rodině pražské samovražděná katastrofa. A u té rodiny sloužilo asi před desíti lety děvče, jež pisateli těchto řádků vypravovalo následující.

Vidím v těch samovraždách v té jisté rodině trest Boží. Před desíti roky přišla jsem z venkova do Prahy hledat si službu. Vlastně maminka mne hnala do Prahy, kde prý si holky ročně „vyslouží“ třeba stovku, kdežto na venku musejí se dřít skoro za darmo. S velikým namáháním dostala jsem službu — u židů. Vydržela jsem tam celý měsíc.

Mnoho práce a málo jíst — tak se mi vedlo v Praze. Kterak jsem vzpomínala na venkov, kdež jsem si mohla nožem zajeti do bochníka, jak hluboko jsem chtěla — a zde v Praze? Ráno jsem dostala malý hrneček kávy, t. j. něčeho co bylo zbarvené, jako káva. Když jsem musila nosit vodu, uhlí, dříví atd. do III. patra a vždy za krejcar běhat do krámu, tu pro sodu, cukr, koření atd. — jeť v Praze mnoho milostpaní, které kupují vždy jen po krejcaru — tu měla jsem vždy náramný hlad. Jednou jsem si tajně k obědu uvařila tři brambory. Paní na to přišla. Co jsem za to dostala huby a jakých jmen, stydím se povědit. Mělo však přijít hůře. Při každém prádle ztrácelo se vždy něco. Podezření padlo na mne. Já jsem byla nevinná. Vyhrožováno mi policií, anebo že si to strhne paní ze služby. Co jsem měla dělati? Nezkušena jsem byla a jít na policii? — raději skočím do Vltavy. Po měsíci jsem odešla — bez krejcaru služby. Nadřela jsem a nahladověla jako pes. Náhodou jsem se sešla s mojí předchůdkyní.

— Neztrácelo se ti něco? — tázala se mne.

— Mně vždycky prádlo. —

— A mně taky a jednou do konce pánův zánovní kabát. —

— Kterak to možná, vždyť nahoře je „katr.“ —

— To je právě to, ale já ti něco povím. Já mám známost (l) s jedním strážníkem, a ten mi povídal, že ta paní je taková, která sama něco děvčeti ukradne, — aby jí nemusila platit službu. Pak mu vyhrožuje policií, nažene mu strachu a jak to pak dopadá, to víš. Ona je na policii už moc známá, dělá prý to tak s každou holkou. Proto ona nejraději vybírá si holku,

kteřá v Praze ještě nesloužila, to víš, kteřá je ještě náramně hloupá. Tak já ti musila zaplatit i ten kabát, a byla jsem ráda, že jsem nemusila ještě na „becirk.“ A tu jednou potkám žida — milostpana a vidím na něm ten kabát, co se mi ztratil. Já na žida! On se mi honem někde ztratil. Šla jsem k panu komisaři. Ten ale pokrčil rameny, že prý teď už je pozdě.

— Tak se zacházelo s holkami v té rodině, — končila služka své vyprávění. A tu včera čtu, že se tam zastřelil Rodina ta na dobro schudla. Přece je Pán Bůh na nebi, který trestal brozné hříchy na chudých děvečkách. Jak se děvčatům z venkova v Praze vede, o tom jiný doklad ze soudní síně:

Dvě děvčata, jako poupata vcházejí do sálu č. III. ve druhém patře soudní budovy.

Mladé, pružné, štíhlé postavy ve světlém oděvu, na hlavách žluté slámené koketní kloboučky, pod nimiž dva ušlechtilé, oválové obličej. Avšak výraz těchto dvou, skoro ještě dětských obličejů je stísněný, líce pokrývají se ruměncem studu, hlavy se klopí.

První dívka překročila právě dvacátý rok, druhá teprv šestnáctý. Dnes vstoupily do síně soudní, aby se zodpovídaly ze — zločinu krádeže.

Obě pocházejí z venkova z různých obcí. Do nedávna žily obě ve skvělejších okolnostech u svých rodičů. Do nedávna bývalo doma všeho důstatek, živností otců jejich dobře se dařilo. Pojednou obchod vázl, upadal, až zanikl, a mladé dívky byly nuceny hledati výživu ve službě u cizích. Obě uchýlily se do Prahy, jedna dříve, druhá později.

Náhodou setkaly se v jednom závodě, malém to závodě ničářském, plátenickém a podšívkovém. Starší dívka dala se za švadlenu, mladší vstoupila do závodu za prodáváčku, jako učednice.

Chef obou dívek měl vlastně závody dva. Jeden „hlavní“, v němž prodával sám a ponechal si ku pomoci dívku mladší, učednici. V závodě odbočném, ve „filialce“ prodávala jeho choť a ta měla při sobě starší švadlenu, která šla pro závod a byla placena od kusu, co ušila. Vydělala si týdně tři zlaté, někdy „až“ 3 zl. 80 kr. Krom toho neměla pranic.

Učednice měla výdělek asi ještě menší.

O polednách, kdy manželka obchodníka chodila do hlavního závodu k obědu, posílával obchodník do odbočného závodu mladou učednici, aby tam švadlena nebyla samotna.

Dne 22. června spozoroval obchodník, že z otevřené pokladny ve filialce ztratila se pětka — a od toho dne stal se nedůvěřivým k oběma děvčatům. Že není vše v pořádku, přesvědčil se určitě, když dne 2. července překvapil obě dívky náhle ve filialce a tázal se, co utržily. Obě odpověděly zcela rozhodně, že nic. Teprv, když na rázněji uhodil, přiznaly se, že utržily — desetník, o nějž se chtěly rozdělit.

Obchodník počal nyní mezi čtyřma očima vyslýchat mladší děvče, učednici, která nyní doznala, že odcizila z krámu nějaká klubička nití, několik kravat, navinuté hedvábí, mašličky, nějakou výšivku, ryšek, kousek satinu, podvazky atd.

Po výsledku učednice doléhal obchodník i na švadlenu, aby se přiznala, nevzala-li něco, ta však v prvním překvapení a uleknutí popírala. I odebral se obchodník do jejího bytu, aby prohlédl její truhlu, a tu našel rozličné věci. —

Ženštiny milují přepych a rozličné ozdůbky, byť měly i cenu zcela malichernou. Tu tam povaloval se v krámě kousek pestrého kanafasu, satinu nějaký ústřížek krajek, stuha — dívky přivlastnily si něco takovýchto věcí, ač nevěděly asi, co s tím budou dělat. Těšilo je míti v truhle takové pestré cáry, všeho kousek, metr nebo dva, z čeho se nedalo nic řádného udělat. Kupec odhadl vše, co u děvčat našel, asi na 36 zl. 49 kr.

Poněvadž starší dívka, švadlena, nechtěla připustiti dobrovolně prohlídku svých věcí, zavolal obchodník bez dlouhých okolků stráž, dal dívku zatknouti,

pak za pomoci stráže prohlížel její byt. Pod postelí našel truhlici, v níž byly věci z krámu jeho pocházející.

Teprv když už obě dívky udal a zatknouti dal, dohodl se obchodník s otcem mladší, kterýž mu nahradil škodu, pokud jeho dcerou byla způsobena. Byl by se také domohl náhrady i od švadleny, neboť má malé dědictví uložené u svého poručníka. Na toto tiché, mírné vyrovnání vzpomněl si však pozdě, kdy o krádeži měly vědomost úřady, a tak dostaly se obě nepředložené dívky pro odcizené ústřížky a zbytky povalu před čtyřčlenný soud.

Obě přiznaly se kajicně ke všemu, co vynesly, až na onu pětku, jejíž odcizení popíraly.

Soud, jemuž předsedal p. rada Horyna, uznal obě vinnými, vyměřil jim však po obhajovací řeči p. dra Jana Poláka mírný trest, a sice starší, dvacetileté švadleně, žalář třínedělní, mladší, učednici, toliko týden. Toto potrestání bude zajisté oběma dívkám trpkou výstrahou pro celou další jejich budoucnost.

Děvčata tedy se kajicně přiznala — až na tu pětku.

Když už se přiznaly na všecko, proč by byly zapíraly právě toto?

Lze jim tedy věřit, že pětku neukradly. — A nyní venkovským čtenářům ještě vyložíme, kterak v Praze žije švadlena, vyšije-li si za týden tři zlaté — až 3. 80 kr.

Jednu zlatku týdně musí platit za byt, t. j. za to, že smí někde přespát. Jsou v Praze rodiny, které nechávají u sebe děvčata přespát za zlatku týdně. Když mají takových 2—3 má celá rodina zaplacenou činži.

Z týdenní mzdy 3 zl. zbudou tedy 2 zl. na šatstvo a na živobytí. Jedna zlatka nejmiň padne na šatstvo. Za 50 zl. ročně děvče valně se neošatí. A musí-li ve dne šít, nemůže na sebe vyprati. Pradlena stojí alespoň 50 krejcarů týdně. Co tedy zbude ubohému na stravu? Zdaž tu nemusí vyhledávat výdělky vedlejší? Švadlenství v Praze je cestou buď do vězení, anebo do domů hanby. Kdo z venkova chtěl by se přesvědčiti, jak se v Praze slučky mají, nechť vejde do několika „kancelářů“, kde se jim zaopatřují služby. Dozvěděl by se od ubohých děvčat věcí hrozných. Mnohé by rády vrátily se domů, avšak falešný stud jim brání a tak raději hynou v bídě a hanbě.

Vází-li si Církev sv. katolická písma svatého na výsost — čili nic?

Dle Ben. Stim. podává P. Vinc. Bosáček.

Na tuto otázku odpovídá nejlépe missál neb mešní kniha, kterou služebníci Církve s největší úctou kladou na oltář, a kněz bezprostředně buď na polštáři neb pultíku hedvábním potaženém položenou přistavuje k nejvyššímu úkonu, totiž mši svaté. Tato kniha jest souhrn nejlepších částek písma svatého. Neboť co jsou introity, graduale, epištoly a evangelia, co komunie, než písmo sv. jak Starého tak Nového zákona.

Kněz neb jáhen, maje slavně zpívati evangelium, bere missál uctivě do rukou, klade na oltář, prosí za požehnání, by mohl digne „hodně“ sv. evangelium zvěstovati.

Líbá knihu žehnanou, dává ji v ruce podjáhna mezi dvě svíce a okurkuje slova sv. písma po třikráte. Kněz pak líbá knihu sv. evangelia slovy: *per evangelica dicta, deleantur nostra delicta* = skrze slovo sv. evangelia, nechť nám smazány jsou viny naše! —

Sv. koncilia (sněmy) církevní vždy s největší úctou a vážností mluvily o sv. písmu. V shromáždění biskupův zaujímal „slovo Boží“ vždy vznešenější místo, bylo položeno jako na trůně; důkazy z písma sv. byly vždy na

prvním místě co nejpádnejší důkazy postaveny, a evangelium se odvolati — bylo nejsvětější přísahou.

K studiu sv. písma povždy sv. Církev s největším úsilím vybízela. To bylo jejím nejsrdečnějším přáním, to kladla vždy bohoslovcům na srdce, a až dosud se v seminářích několik hodin věnuje čtení písma sv. v jazyku mateřském po domácku totiž, neb ve školách bohoslovných jest chlebem každodenním.

S uctivostí až dojemnou modlí se kuž jménem Círky na svátek sv. Jeronyma, tohoto knížete v bohovědě a výkladu písma sv. následovně: „O Bože! který jsi Církvi Svě u výkladu písem svatých sv. Jeronyma, Tvého vyznavače, jakožto největšího učitele uštědřiti ráčil, učiň, abychom na jeho přímluvu to, co on slovem a skutkem učil, v skutku také vykonati mohli!“

Svatí Otcové vším ostrovtipem a neunavenou pílí hleděli vniknouti do tajuplných hlubin písma sv. Odtud vynášeli na den zlato a stříbro i drahé kamení na stavbu a ozdobu Círky, k vystrojení a okrášení duchovních chrámů Božích, věřících totiž křesťanů. Tu našel si potravu žár jejich lásky, kterým dále a dále šířili onen oheň, jež přinesl Syn Boží na svět.

Oni nám zanechali nesmrtelná díla (spisy sv. Otců), avšak duší těchto děl bylo a jest písmo sv., tak že, kdybychom všechny knihy starého i nového zákona byli ztratili, jen z pouhých citátů písma sv. ve spisech sv. Otcův uvedených, celý nový a starý Zákon sestaviti by se dal.

A s jakou opatrností hlídali první křesťané písma svatá? Vímeť, že i život položili na zachránění knih svatých. Králové i biskupové závodili v úctě těchto předrahocenných pokladův.

Císař Konstantin daroval sv. Mikuláši, biskupovi opis svatých knih zavlázaný v zlatě a ozdobený drahokamy.

Císař Theodosius opsál si je vlastnoručně a četl v nich na každý den.

Sv. Ludvík, král Francie, nosil biblu sebou na všech svých výpravách a vykládal z ní svému služebnictvu.

O králi Alfonsovi Neapolském, tedy právě katolickém, jest dějinami zjištěno, že 14krát písmo sv. i s výkladem za života svého přečetl, což zajiště žádný, ani ten nejevangeličtější vladař neb kníže neučinil.

Katolíci nosili nezřídka sv. evangelia na prsou a s ním šli do boje. Mnozí jen klečmo v bibli četli.

Vůči těmto faktům vyjímá se to prazvláštně, když od jinověrcův my katolíci slychati musíme a to dříve ještě více než dnes, že si písma sv. nic neb dokonce jen malounko vážíme.

Právě že se u nás písmem svatým jak ústy tak tiskem tolik neplývá, vážíme si ho více, než kde jím takřka stelou. — Právě že my se neopovazujeme vykládati si je jinak, než jak Církev za hodné uznala — jest vážnost (auktorita) písem svatých mnohem větší, než u těch, kdož si na „svobodném výkladu neb užívání bible“ zakládají. Nechať jen poslechnou protestanté, co o tom praví učený kardinál Wisemaun:

„Ten pokřik: bible! bible! nic než bible! — jest rovněž tak spasení duší nebezpečným, jako ten nesmyslný pokřik Židův, jenž volali: Dům Hospodinův! Dům Hospodinův! Dům Hospodinův jest to! (Jer. 7, 4.) — Oni opravdu měli chrám a šechinu (svatyni svatých), měli oltář a efod; ale na pouhém tom majetku zakládali si svou slávu a důvěru. Tato však důvěra svedla jich přímo k zanedbávání jejich sv. povinností, které jim dům Hospodinův tím více v paměť vštípití měl, totiž víru, modlitbu, obět a bohoslužbu.

Bohužel musíme doznati, že to stále předhazování ohledně bible jest zrovna tak planým a pověřčivým neb aspoň marnivým, jako u Židů nadělal hluku dům Hospodinův!

Pouhé čtení, ba pouhé zakoupení neb přijetí bible klade se tu za význam náboženství, za záruku věčné blaženosti. —

Než, jako se to dělo Židům s chrámem, tak se to děje i jim s biblí. Tam nezůstal kámen na kameni. I zde stala se bible, vyloučena jsouc z do-

hledu kalolické církve, směsici (chaos) zmatkův a nepořádkův, jakož jsme na přčetných sektách protestantských shledali.

Neboť, kde jednou ta zásada zavládla: „písmo si vylož sám, jak chceš a umíš!“ tam již přestává: „Jedna víra, jedna pravda,“ nýbrž: „Kolik hlav, tolik smyslův.“

Sama a jediná Církev sv., jsouc neomylna, může a smí nám slovo Boží z bible podati a vysvětliti. Tu nám připadá onen protestant, jenž chtěl as dvaceterým způsobem dokázati božský původ písem svatých, jako onen zajíc v povídce. Ten totiž zajíc uváděl na sta možných případů, jak nepříteli uniknouti, byl však hned na to od psův udáven.

My nepotřebujeme takové množství důkazův pro věrohodnost našich sv. knih. My mluvíme jenom o jediné záchraně. Budeme-li pronásledováni, vylezeme si jednoduše na strom Církve a z husté koruny tohoto prastarého stromu budem se pokojně dívati na naše vztekající se nepřátele dolů; na hustém listí, ba na každém lístku tohoto stromu budeme čísti slova sv. Augustina: *Ego autem Evangelio non crederem, nisi me catholicae ecclesiae commoveret auctoritas* — „já bych Evangeliu nevěřil, kdyby mně vážnost (auktorita) církve katolické k tomu nepohnula.“ (Wisemann.)

„Kdo Vás slyší, mne slyší.“ — „Kdo však ani církve neposlechne, budiž tobě jako pohan a publikán.“ — Tak zní totiž zásadní pravidlo naší sv. víry. Písmo sv. ve spojení s Církví jest knihou života; bez ní může se státi knihou smrti, jak dějiny na přčetných kacířstvech nám podávají důkazův s důstatek.

Ó jak upokojující, jak potěšující a povznášející musí pro nás býti, že písmo svaté v nejužším spojení se nachází s obětí mše sv., tímto osvěcujícím, oživujícím sluncem naší katolické bohoslužby! Jen tam, kde prýští pramen milosti obětí svátostní, jen tam svítí také pravda Kristova jasně a nezkaleně. Oltář milosti a kazatelna pravdy jsou co nejužěji spojené svatyně; onyť jsou v jednom jediném chrámu a kněz, jenž zde obětuje, zvěstuje také pravdy nebeské.

Tu cítí křesťané, jakoby tvořili dohromady jednu rodinu, tu jakoby to slovo písmá sv. počalo dýchati a opět živým býti; ono přetéká v proud naučení, pobožnosti a unáší veškerá srdce sebou.

Slovo písmá sv. při mši svaté oživuje naši víru, vždyť již první křesťané při lámání chleba uvěřili, modlili se a stali se svatými.

Slovo písmá sv. při mši svaté zachraňuje hříšníky; viz Augustina. Tisíce příběhův mohli bychom uvéstí o slzách nových Magdalen, jež slovo Boží z písmá svatého při mši svaté obrátilo.

V druhé knize Ezdrášově kap. 8. čteme: „I shromáždil se veškeren lid, jako muž jeden do ulice, kteráž jest před branou vodní: a řekli Ezdrášovi učitelé, aby přinesl knihu zákona Mojžíšova, kterýž byl vydal Hospodin Israelovi.

Tedy přinesl Ezdráš kněz zákon před shromáždění mužů i žen, i všech kteříž mohli rozuměti. — I četl v něm zjevně na ulici před branou vodní, od jitra až do poledne — a uši všeho lidu pozdviženy byly ku knize. — A všecken lid plakal, když slyšel slova zákona Páně. — — —

Tak velice byl pohnut ten tvrdošíjný lid vznešeným obsahem zákona.

Však více než zákon Mojžíšův, tento zákonník hrůzy a strachu před Hospodinem, jest zákon lásky sv. evangelia a ty milostné epištoly sv. Pavla; více než příslibení Starého Zákona jest náplň Zákona Nového. Vznešenější než starozákonní jest kněžstvo nového zákona; a něco dokonce jiného než místo „před branou vodní“ — jest — chrám Páně, dům, palác Ježíše Krista, kde nikoliv židé k obtížným obřadům a krvavým obětem se shromažďují, nýbrž křesťané, dítky svobody synů Božích k obětním hodům neposkvrněného oltáře a k slyšení blahověstí přistupují! —

O jaká tedy úcta, jaká pozornost, jaká zbožnost má býti věnována čtení a kázání slova Božího, zvláště když spojeno jest s tajemstvím oltáře!

Poslze slyšme krásný výrok Fenelonův:

Písmo sv. převyšuje a přeceňuje všechnu mistrovská díla starověku. Nikdy nedostihne Homer tu vznešenost chvalo- a dikůzpěvů Mojžíšových. Nikdy nedosáhne některá řecká neb latinská óda toho básnického vzletu v žalmech. Kde že rekovnost tak úchvatně jest opěvována, jako zpívá Deborah v knize soudcův?

Kde výraz bolesti a lásky nad padlými reky tak šlechetným jako Davidův nad Saulem a Jonathou?!

Kde jaká elegie jest tak dojemná, jako Ezechiášova modlitba na smrtelném loži?

Kde rodinné obrazy tak věrně podány, jako v knize Tobiaš, Judit a Ester! "

Kdo by neuměl oceniti pláč Jeremiášův? Kdo by nebyl unešen velekněžskou modlitbou Ježíše Krista u sv. Jana 17. kap.? A co máme říci o epištolách sv. Pavla?

"Kolikrátkoliv čtu sv. Pavla," praví sv. Jeronym, "myslím, že slyším hřmění na obloze nebeské." V. B.

Rozmluva katolického faráře s protestantským pastorem o některých článcích víry.

Za krásného letního večera seděli v jisté zahradě v Praze u jednoho stolku dva osamělí mužové a horlivě spolu rozmlouvali. Byl to katolický farář B., a protestantský pastor N. Rozmluva jejich týkala se katolických a protestantských článků víry. Mezi jiným pravil pan pastor:

"Jak můžete Vy, aneb kterýkoli vzdělaný člověk tomu věriti, že Duch sv. na žádost pouhého člověka (biskupa) s nebe se snese, a břimovance svou milostí obohatí, aby víru svou stále vyznávali a podle ní živi byli?

Farář B. "Vy tedy se domníváte, že katolický biskup není toho hoden, aby Duch sv. na vroucí vzývání Jeho vyznavače víry katolické posílil, ale když protestantský pastor o tutéž milost, pro dítky jeho víry, které poprvé k sv. přijímání přistupují, vzývá, tedy se dítkám těmto potřebné posily ku stálosti u víře protestantské dostane. Tak by tedy protestantský pastor u Ducha sv. požíval větší autority, než katolický biskup. Nezdá se Vám to příteli příliš arogantní?"

Pastor se na chvíli zamlčel a potom počal znovu.

"Řekněte mi, pane bratře, jak se můžete domýšleti, že Vámi při pozdvihování pronešenými slovy „Hoc est corpus meum," pojednou z obyčejného chleba stává se tělo Páně; a podobnými slovy nad kalichem „Hic est enim calix sanguinis mei," že ze prostého, často dosti odporného, kostelního vína stane se krev Spasitelova?"

"V tom ohledu," odpověděl ironicky farář, „jste Vy protestanté ovšem mnohem důslednější a sjednocenější u víře. Protestanté helvetského vyznání totiž tvrdí, že sv. přijímání není nic jiného, než památka na poslední večeři Páně a podstaty že se docela nemění; protestanté augsburského vyznání, že jenom v okamžení tom, když se přijímá, Spasitel náš v podstatě chleba jest přítomen. Může-li tedy Syn Boží v tom významném okamžiku učiniti takový zázrak, proč by k tomu nebyl dosti mocný tehdaž, když kněz v nejsvětějším oddílu Mše sv. slova, která pronesl Spasitel náš při poslední večeři, dle Jeho vyzvání vyslovuje, pamětliv napomenutí Kristova: „Hoc facite in meam commemorationem!" To číňte na mou památku!

Nyní došlo na svátost pokání, a tu byl panáček samá horlivost. Počal vítězoslavně takto:

„Prosím Vás, bratříčku, povězte mi, kterému blouznivci to napadlo, přikazovati věřícím, aby se knězi ze svých hříchů zpovíдали? Jak pak si může kněz, člověk, to právo osobiti, svému bratru v Kristu, též člověku, odpouštětí hříchů na místě Božím? Toť jest v pravdě přímo směšné.“

Farář B. „Ale přáteli, vždyť Vy sobě sám odporujete! Mají zajisté protestanté též zpověď, ovšem jen všeobecnou; ale ne zpověď tajnou jednotlivců. A když pastor s kazatelny, všemožné případy přestupků lidských vyjmenoval, a kajicníci v kladných pádech na znamení zkroušenosti a odprošení v pray se bili, modlí se nad nimi, udílí jim konečné všeobecné rozhřešení, a připouští je pak ku stolu Páně. Vy ovšem pravíte, že do ucha knězi se zpovídati jest nesmysl; avšak právě v tomto případě, odchylujete se nejvíce od písma sv., které přece za jediný zdroj Božského Zjevení považujete. Sv. Jakub v 5. kapitole praví: „Vyznávejte jeden druhému hříchů své, abyste byli spaseni.“ Kdybyste si to chtěli vysvětlovati v ten smysl, že má jednotlivec druhému hříchů vyznávat, musel byste důsledně i Vy některému věřícímu své poklesky pověditi; což ale zajisté ani Vám, aniž kterému jinému z protestantských pastorů nenapadne; naopak každý jen sám od svých přívrženců obecnou zpověď přijímá.

Mimo to pak, již v Skutcích Apoštolských v 19. kapitole se praví: „Mnozí z věřících přicházeli, vypravujíce a vyznávající skutky své,“ a komu je vypravovali? Snad jedni druhým? Zajisté ne, nýbrž sv. apoštolům. Hle, do jaké nedůslednosti Jste zabřednul, když Jste o této věci se zmínil.“

Takto poražen, vrhl se učený panáček na jiné téma. Pravil totiž:

„Co Jste to učinili z Marie? Ona prý počala z Ducha sv. a porodila, zůstavši pannou neposkvrněnou. Vždyť jest to zhola nemožné. Jak pak může duch obcovati s člověkem?“

S úměvem odpovídal mu farář: „Jak pak mohl Bůh Otec, jenž jest také duch, v ráji v podobě lidské s Adamem a Evou co člověk rozprávěti? A tomu vy protestanté přece věříte, a ve školách tomu učíte. Buď jest tady možno, aby Bůh s člověkem obcoval, což mnohými příklady z bible starého zákona jest dokázáno; — a mohla tedy též Panna Maria počíti z Ducha sv.; aneb to možné není, ale potom by nebylo pravda, že Bůh chodíval do ráje, že se zjevil Abrahamovi, Mojžíšovi, Aronovi atd.; pak by ale Vám páni protestanté, zmizela autorita sv. písma starého zákona. — Avšak také autorita nového zákona by úplně klesla. Vždyť jest psáno, že pravil archanděl Gabriel „počneš z Ducha sv. a porodíš Syna ten bude veliký a Syn Nejvyššího slouti bude.“

Tomu-li nevěříte, pak musíte míti za to, že jest Kristus Pán synem sv. Josefa a Panny Marie, obou to smrtelných lidí; pak přestává Pán Ježíš býti Bohem, všechny Jeho divotvorní skutkové jsou klam a mam, a vaše víra rozpadne se v nic, jelikož jindy jen na písmo sv. se odvoláváte, ústí pak podání za pravé nepovažujete.“

Na tato slova se pan pastor na chvíli zamlčel; potom dopil, zaplatil, a — poroučel se.

Přehled misíí církve katolické za rok 1888.

Propaganda de Fide vydala právě svou výroční zprávu za rok 1888; v níž obsaženy jsou velmi důležité zprávy o rozšíření víry v celém světě. V tomto roce zřídila propaganda apoštolský vikariat v zemi Kongo, diecési Sv. Pavla v Americe povýšila na metropoli a apoštolské vikariaty Dakotu a Minnesotu proměnila v suffragánní diecése. Missie vikariatu v Jamaice v Americe byly rozděleny a zřízena praefektura Honduras. Hobart Town v Australii stal se metropolí, apoštolský vikariat v Mallacce v Indii povýšen na biskupství, v Číně byla založena missie Jali, v Albanii znovu zřízeno

opatství sv. Alexandra a přidělena mu část diecése Alessio, dále byl apoštolský vikariat Melancsie a Mikronesie v Oceánii rozdělen na dva vikariaty.

Koleje pro missie pod propagandou stojící jsou: Kolej de propaganda Fide v Římě se 136 alumny; kolej sv. Petra a Pavla pro missie v Římě s 13 alumny; kolej Angličanů v Římě s 19 alumny; Irská kolej v Římě se 30 alumny; Skotská kolej v Římě se 24 alumny; Americká kolej se 70 alumny; nově zřízená Kanadská kolej s 13 alumny; seminář pro Africké missie v Lyoně s 65 alumny; milánský seminář pro missie s 15 alumny; seminář de Missions Etrangères v Paříži s 237 alumny; seminář pro missie v Nigritii ve Veroně s 10 alumny; papežská kolej v Albanii s 27 alumny; Americká kolej v Loessenus s 53 alumny; Anglická kolej v Lissabonu s 14 alumny; Anglická kolej ve Valladolidu s 32 alumny; kolej Briguole Sale v Janově s 21 alumny; Irská kolej v Paříži se 100 alumny; generální kolej pařížské společnosti v Pulo Pinanz s 99 alumny; Česká kolej v Neapoli s 8 alumny; Škotská kolej ve Valladolidu s 23 alumny; sv. Josefský seminář v Mill Hillu u Londýna s 54 alumny. Steylský seminář v Nizozemí s 262 alumny. Mimo to jsou ještě některé řádové semináře pro missie: Františkánů, Kapucínů, Augustiniánů a též dvě koleje pro východní ritus. Řecko-Ruthenská kolej v Římě s 23 alumny; Armenská kolej v Římě s 21 alumny.

Táž výroční zpráva obsahuje obšírnou statistiku všech missijních zemí pod Propagandou stojících, z níž vyjímáme:

I. Evropa.

Anglie: 1 arcidiec., 14 diec., 25,336.899 obyvatelů, 1,353.455 katolíků, 2340 kněží, 1261 kostelů.

Skotsko: 2 arcidiec., 4 diec., 3,608.803 obyvatelů, 338.643 katolíků, 329 kněží, 295 kostelů.

Irsko: 4 arcidiec., 23 diecése, asi 5 millionů obyvatelů, 3,792.358 katolíků, 3254 kněží, 2547 kostelů.

Norvežsko: 1 apošt. praefektura, 1840 katolíků, 17 kněží, 12 kostelů.

Švédsko: 1 apošt. vikariat, 1100 katolíků, 9 kněží, 8 kostelů.

Dánsko: 1 apošt. praefektura, 3700 katolíků, 37 kněží, 22 kostelů.

Německo. Missie od propagandy závislé jsou v Anhaltě, v Šlesviku-Holštýně, v Sasku, v Lužici a v části severního Německa: 3 apošt. vikariaty, 2 praefektury, 46,247.563 obyvatelů, 131.894 katolíků, 134 kněží, 96 kostelů.

Nizozemí a Lucemburk: 1 arcidiece, 5 diecése, 4.351,615 obyvatelů, 1,711.883 katolíků, 3234 kněží, 1227 far.

Švýcarsko: 2 praefektury, 15.000 obyvatelů, 12.291 katolíků, 33 kněží, 69 kostelů.

Balkánský poloostrov: 5 arcidiése, 9 diecése, 1 patriarchální vikariat, 1 apošt. vikariat 15,365.708 obyvatelů, 545.869 katolíků, 624 kněží, 611 kostelů.

Řecko: 3. arcidiec., 5 diecése, 1,683.400 obyvatelů, 36,000 katolíků, 102 kněží, 170 kostelů.

Gibraltar: 1 apošt. vikariat, 25.700 obyvatelů, 15.300 katolíků, 5 kostelů.

Kandie: 1 diecése, 360.000 obyvatelů, 600 katolíků, 5 kněží, 5 kostelů.

II. Asie.

Asijské Turecko: 2 arcidiece, babylonská s 3 praefekturami, 1 patriarchát, 1 apoštolský vikariat, 6,798.000 obyvatelů, 135.550 katolíků (vyjímaje tu katolíky, kteří nejsou latinského ritu), asi 514 kněží a řeholníků rozličných obřadů, 171 kostelů.

Persie: 1 latinská diecése, 5,000.000 obyvatelů, 150 katolíků lat. ritu, 11 kněží.

Arabie: vikariat Aden, 10,000.000 obyvatelů, 1100 katolíků, 11 kněží, 5 kostelů.

I n d i e: 7 arcidiecési, 15 diecé., 1 apošt. praefektura, 326 946.460 obyvatelů, 976.943 katolíků, 1022 kněží a missionářů, 2765 kostelů. Z toho jest vyňata diecése Goa s 3 suffragány pod protektoratem Portugalů s 350 katolíky.

I n d o - Č í n a: 1 diecése, 13 vikariátů, 47,930.000 obyvatelů, 535.839 katolíků, 621 kněží a missionářů, 1594 kostelů.

M a l e s i e: 1 apošt. praefektura, 1 apošt. vikariat, 26,216.000 obyvatelů, 46,651 katolíků, 46 kněží.

Č í n a: 34 apošt. vikariátů, 2 praefektury, 1 missie, 436,000 000 obyvatelů, 544.370 katolíků, 952 kněží a missionářů, 3075 kostelů,

K o r e a a J a p a n: 4 apoštolské vikariaty, 46,570.000 obyvatelů, 39.296 katolíků, 88 kněží a missionářů, 114 kostelů.

III.

1 arcidiecése, 1 diecése, 16 praefektur, 21 apošt. vikariátů, 362.141 katolíků, 704 kněží a missionářů (vyjímaje z toho diecése, které nejsou pod propagandou.)

IV. A m e r i k a.

Brit. severní Amerika: 6 arcibiskupství, 17 diecési, 3 praefektury, 3 apošt. vikariaty, 4,324.810 obyvatelů, 2,037.881 katolíků, 3352 kněží, 2067 kostelů.

Spojené státy: 12 arcibiskupství, 61 biskupství, 7 praefektur, 6 apošt. vikariátů, 50,500.000 obyvatelů, 7,762.168 katolíků, 7644 kněží, 8595 kostelů.

Antilly a Guyana: 1 arcibiskupství, 3 diecése, 2 praefektury, 3 apošt. vikariaty, 1,366.800 obyvatelů, 340.157 katolíků, 188 kněží, 233 kostelů.

Patagonie: 1 apošt. vikariat, 1 praefektura, 56.800 obyvatelů, 26.000 katolíků, 32 kněží.

V. O c e a n i e.

A u s t r a l i e: 1 arcibiskupství, 14 biskupství, 3 vikariaty, 1 opatství, 2,400.000 obyvatelů, 603.560 katolíků, 261 kněží, 641 kostelů.

O c e a n s k é o s t r o v y: 1 arcibisk., 3 biskupství, 8 vikariátů, 1,092.620 obyv., 171.562 katolíků, 261 kněží, 641 kostelů. —

Tento přehled kostelů a missií pod vedením propagandy stojící, ukazuje nám, jak velice důležité by bylo, kdyby tato kongregace volně a bez míchání se vlády italské peníze své spravovati mohla. Avšak od uloupení jmění propagandy byly to z většiny dobrovolné dary, které tyto missie vydržovaly, z nichž velikou část daroval sv. Otec Lev XIII.

Kapitola o luftácích.

Prosím Vás, pane redaktore, jsou ještě nějakí Pražané v Praze? Podle našeho a dle slechu i dalšího venkova hemží se to všude samými Pražany-luftáky.

Jdeš-li na nádraží se podívat ku vlaku, nevidíš než samé mladé i staré pány, mladé i staré panny — pardon — slečny vylézati a mezi tím hojnost křivých nosů; neslyšíš než deutsche Šproch von unser Leut aus Prog.

Pak ale jdi kam chceš, jenom nechoď do lesa! — Ty naše lesy — ty teď vypadají. — — —

Tam, kde jindy bujná zeleň trávníku mile vábila oko — tu spouští — vše zadupáno a zváleno. Mech seškrabán, kde jaká kapraď neb jahodoví, to vytrháno a od dětí rozházeno. Kde jaký jalovec — nožem pořežán a místo, kde jaké pohodlnější, to stolky, nosítky, lavičkami posázeno. Hřebíky do stromů vráženy a na nich visí klobouky pánů u paniček, haveloky, plaidy, rozličné houpačky sítěné, leháčky atd. atd.

Někde stromy černožlutě, jinde černobíle fermeží natřeny, aby žádný pan lufták nezbloudil, či lépe aby žádný letnímu hostinci vyhnouti se nemohl. Cestičky až nad míru pošlapané, posety jsou papíry od šunky, vuřtů, pečiva — tu leží „Politika“, tu „Národní L“, tu „Bohemie“, tu „Weltblatt“ — tu „Neue freie“ atd. — hotová kavárna.

Není divu, že náš venkovský lid vynášel pořekadlo: Kam Pražák vstoupí v lese, tam ani za 10 let houba neporoste.

Není divu, že lesy naše strácejí svého půvabu, že zvěř lesní utíká daleko do houští, divíc se, že ten hon trochu dlouho trvá.

Není divu, že majitelé lesů nuceni jsou ohrady činiti, neb výstražné dávati tabulky: Zde se zapovídá pod pokutou 2—5 zl. po pasekách bítati atd.

Takový lufták a zvláště děti, houby vědí, co to dá za práci, než stromek vzroste, než les je tím, čím býti má: svobodná, přírodě ponechaná vegetace.

Když se ptali Pařížané Liného, proč stromy na Boulevardech nechtějí růsti a stále zakrňují, odpověděl slavný botanik: „Protože jim nedáte spáti!“ A tak zrovna jest i s lesem: Chceme-li, aby se mu dařilo, musíme ho nechat na pokoji.

Jestliže pak si les a živěna lesní nařká na vyrušení ze svého klidu, máme i my venkované ten užitek, že se všechny potraviny tu zdraží.

Zvláště maslo a vejce se vytahují do hrozné výše, že pak nám nezbude nic jiného, než sednout na drahu a koupit si to v Praze.

Největší však pohroma, jakou luftáci sebou zanášejí, spočívá v tom, že učí náš venkovský lid nádherně žíti. Přepych v jídle, pití a šatstvu přechází na náš lid, který kde ještě původnímu životu věren zůstal i luftákům se pro svou bodrost líbí.

Oni rádi mají tak prostinský lid bez klamu a šalby, jenž tím moderním švindlem ještě není honěn, avšak za jeho víru podělují ho nevěrou, anebo naboženskou lhostejností. Lid náš, vida pány luftáky i v neděli po lesích běhat a služby Boží zanedbávat — vyhýbá se s nimi chrámu Páně — a následek toho — honba po požitcích vezdejších — zapomenutí na povinnosti křesťanské! — Málo jest jen výminek, aby luftáci dobrým křesťanským příkladem venkov předcházeli — a tu musíme často zvolati: Timeo Danaos et dona ferentes!

P o z o r n a d ě t i.

Časová úvaha všem upřímným katolíkům věnovaná.

Na hřbitovním kostelíčku sv. Jiří smutně dohrávaly zvonky. Zemřel tkadlec Košatka, schvátiv se při práci, dostal zápal.

Několik známých čekalo před hřbitovem na Košatkovou, aby jí soustrast, vyjevili. Hle tu právě přichází, vedouc za ruce tři sirotky.

— Potěš vás Pán Bůh — oslovila zarmoucenou matku stará Dundačková — neplačte již, abyste se nerozstonala; máte tuhle děti. —

— Ba o ty bude nejhůř — odvětila vdova — jak já tolik krků nyní sama užívám. —

— Vite co, sousedko, dejte je do sirotčince, vždyť jej máme doma; já na vašem místě bych se nic na to neohlížela, že ten sirotčinec není naší víry. Když se chce jíst, musí víra stranou. — Tak pravil Dubec dle matriky sice katolík, ale jinak člověk podle zásady: víra jako víra.

— Toho nikdy neudělám, co mi, Dubče, radíte. Mé dívky jsou katolické. Kdybych je dala do helvetského sirotčince, zaprodala bych je za kousek chleba. Naposled by se z nich stali odpadlíci, v hrobě by se musel otec jejich obrátiti. —

— Máte pravdu, matko — pravil sv. Jiříský kostelník, jenž až dosud mlčky naslouchal — dobře že se nechcete na dětech těžce prohřešiti. Bez-

toho nám ten sirotčinec sám rohatý byl dlužen. Ještě je toho helvetství u nás málo? Před 30 roky zde nebyl ani jeden. Zařídili tedy sirotčinec, aby se to i mezi dětmi kvasilo. Víte-li, odkud herou helveti na sirotčinec peníze? Snad jej vydrží Opršálek, Kořínek a těch několik tkalců, co katolickou víru zapřeli? Nikoliv! ta věc má prameny tam, odkud v roce 66tém v Čechách blýskaly piklhaubny! Pan pastor je ve spojení s Pruskem, vždyť tam má i syny na studiích. Také jsem slyšel, že se v Čechách sbírají sirotkové a zasílají do protestantských ústavů v Pruském Slezsku. Jak k tomu přicházejí ti ubozí čeští sirotkové, aby do Pruska vyvázeni byli a tam nejen víře katolické ale i národu svému se odcizili! Pro toto spojení s Pruskem tomu sirotčinci nevěřím, jest to cizopanský nápad v naší krásné české krajině k tomu účeli, aby Prušáci měli v Čechách „bratry.“ Protož katolíci pozor na děti! —

— Nedávno přinesl můj muž z „Besedy“ obrázkový časopis „Šípy“ — vmísila se v rozprávku Toušková. — Na prvním listu byli vyobrazení katolíční kněží, jak se tahají s lidmi o volební lístky, a dole byl nápis: „při letošních volbách to vypadalo velebně.“ Nikde se nedělo tak, jak vyobrazeno. Proč právě naši kněží musejí býti posměšně malováni? —

— Eh že jen „Beseda“ takový časopis odebírá, — horlil kostelník — já bych jej nevzal do rukou. Proč naši kněží bývají v „Šípech.“ Že nezrazují národ za pruské peníze. Helvetská jeptiška v „Šípech“ nebyla; však jste ji viděli, měla na hlavě bílou karkuli. Než nezapomeňte na sirotčinec! Víte-li pak, že jest tam katolické dítě? Kdesi až za Prahou zemřeli dítěti rodiče, a v celých Čechách nebylo prý pro dítě přístřeší, proto je museli dát sem do helvetského sirotčince. Věř tomu, kdo chceš. Považte, nekatolická pěstounka, kteráž se posmívá kříži, Marii Panně, zpovědi, má dítěti nahraditi katolickou matku! Ale v tom vězí něco jiného. Katolický farář chtěl, aby ten sirotek chodil k nám do kostela. Bylo mu to odepráno. Dítě musí choditi s helvety na „sál.“ Patrně, že se hraje o víru sirotka. Proto volám opět: Pozor na děti! —

— Neměli bychom my katolíci na takové věci lhostejně hleděti — převzala slovo Toušková. — Ale co je platno, když je mezi námi, bohužel i mezi matkami, mnoho takových, jako tuhle Dubec. V kostele jich není celý rok viděti, víry své si neváží, a odpadnouti od ní, jest jim tolik, jako převlíknouti kabát. —

— Víte co, urážeti se nedám — řekl zlostně Dubec. Když nechce Košatková mé rady poslechnouti, ať si s dětmi chodí od domu k domu. —

— Toho nebude snad potřebl, mám zdravé ruce a důvěřuji v Boha; ale vězte, raděj s nimi půjdu po prosbě, nežli bych na to hleděla, jak se z nich v sirotčinci helveti stávají. Pojďte, děti mé, Bůh nás neopustí! —

Nato s mateřskou láskou přivinula sirotky k sobě.

Z přítomných nikdo nepřisvědčoval potutelnému Dubci, nýbrž všichni chválili rozhodnou katolickou matku, a doprovodili ji domů.

V z k ř í š e n í.

(Obrázek z příhod Vincenciánů.)

Jest tomu již několik let, co v kostele sv. Igoáce v Praze, přeplněném téměř věřícími, slavilo se radostné z mrtvých vstání Spasitele — slavilo se vzkříšení!

A které srdce by neplesalo, která že by duše nejásala, když vědoma si jest onoho štěstí Církve katolické, holdující vítězství nad smrtí — životu novému nekonečnému, z něhož přišel Kristus na svět, by nás z mrtvých vzkřísil — do něho uvedl.

Sama příroda propuká v jas a ples, odhazujíc sněhobílý rubáš, aby slavila — vzkříšení! — — —

Mnohému čtenáři bude znám chrám tento a neméně místečko, tam v levo — kde oltář Matky dobré rady.

V koutečku této kaple, jako v klubičku schoulená klečela mladoňka dívka, as sedmiletá, nestarajíc se o celý obrovský dav zbožných duší, dychtivě shlížející ku dveřím sakristie — kdy vyjde kněz, jenž vykonati má slavnostný výkon sv. Oůřadů.

Plakala tam tiše, ale tak usedavě, jakoby mladé srdéčko puknouti muselo. Obličej děvčátka byl velmi dojemný. Líčka jeho byla poněkud ubledlá, usouzená, proto však přece růžový nádech zdobil mile tvářičky její. Z velkého oka děvušky této zíralo tolik svaté čistoty, nevinnosti; a slze kanoucí a třpytící se zvyšovaly ještě větší srdečné účastenství pozorovatele. Oblek byl jednoduchý, čistounký. Proč pláče? — Kdož to ví! Snad že radostiplné vzkříšení člověčenstvo slaví? — Pochyboval by každý.

I nedalo to jednomu muži, aby příčinu toho nevyšetřil. Za tím účelem odtrhl se stranou od ostatních lidí, a jal se bedlivě děvčátko pozorovati. Ubohý náš andělíček jenom dále tiše plakal, a chvílemi pozdvihl zrak, z něhož něha a vroucí prosba, co šíp pronikati musel to nejsv. srdce Matičky dobré rady, tak že zřídlo dobroty ukázalo se i tuto, aby milost vyslyšení dítěti se prokázala.

Než, tam opodál, ještě za dočeným mužem, stojí v špinavém oděvu zamračený muž podepřen o pilíř, mačkáje zamazanou, olejem se lesknoucí čepici v ruku. Na prvý pohled každý poznává v zarudlé, opuchlé tváři — opilce.

I tento poblížel na modlící se děvčátko, ale pohledem škaredým, jevícím v duši černou zlobu.

V tom trhl ministrant několikráte zvoncem, a obecenstvo — již tak z obyčejného zvyku — pátralo, který z velebných pánů vyjde.

Sedivá, ctihodná objevivší se hlava starého vlastence vd. P. V... brzy ukojila zvědavost obecenstva. Průvod ubíral se na pravo k oltáři, kde Boží hrob, a sluba Páně zahájil obvyklou pobožnost.

Naši prostomilou dívku ani tento nový šum nevyrušil, toliko pozorovatel její se jenom podíval „kdo má“ vzkříšení, a opilec, chvílemi tékal očima po vůkolí — pobožnosti si nevšímaje.

Situace tato trvala hodnou chvílí, až pojednou zavzněl mohutný, radostí kypící hlas dp. P. V...: „Vstalt jest této chvíle!“ Tu jako když z hlubokosti niter a duší lidských průlom v radostech hledá svým pocitům srdce, rozvlnil plesový hlahol tisícerych úst chrámem, že to i děvčetem mocně pohnulo, a mnohému přítomnému vytryskly slze z očí. Avšak s tím větší vroucností zdála se dívka ta modliti se, ručky slzami smáčené vztahujíc proti obrazu, a ošumělý dělník nenadále kleká, hledě chvílemi nejistým zrakem na dívku — na obraz — zastíraje čepiči obličej svůj.

Modlí se, nebo chce, snaží se modliti také? —

V obličej mu nelze nahlédnouti, ale tělem jeho to trhá tak mocně, jakoby vnitřní křeč nějaká svírala srdce jeho.

Pozorovatel dívky si dělníka tohoto jenom málo povšiml — podobných scén lze viděti v domě Božím často.

A zase uplynula dobrá chvíle.

Pomalu takto doznívají zvuky lahodné písně, — kněz odchází — lid se pomalu tratí, — jenom náš trojlístek trvá ve svém skupení. Náhle se mihla vážná postava kteréhoš řeholníka z velebných otců ubírající se do zpovědnice. Šatem svým však zavadil kněz o dělníka, jež se tímto vyrušil. I poznáv kdo to, zaleskly se mu jaksi novou myšlenkou oči a povstav, mimoděk polohlasitě prozradil: „Ano chci a budu také slaviti vzkříšení!“

Tlumený hlas se sice chvěl, ale byl rozhodný, proud vyronivších se slzí skrápěl hustě dlaždice. Ihned bez rozpaků vstoupil do zpovědnice, kdež dlouho, velmi dlouho prodlel.

Dívčina krátce na to se také pozvedla, ubírajíc se tichým sotva slyšitelným krokem z chrámu Páně. Podivuhodný muž ji stopoval.

Nemuseli jíti daleko.

Spěšně prošli sv. Václavskou ulici, pak zahnuli v levo — a kočičí sráznou uličkou dolů, kdež před nízkým domečkem dívka zmizela. Neznámý sledovatel děvin opatrně prohlédl chudičský zevnějšek domku, a vida v něm hokynářský krámk vstoupil do něho, a vyptával se na dívku, která ho tak neobyčejnou měrou zajímala. Dozvěděl se, co v předtuše choval, a neklamal se. Bez ostychu vkročil do domku, a otevřev uaznačené dvěře — octl se v nízkém malém pokojíčku.

Ne málo srdce jímající obrázek objevil se očím jeho. Naproti na posteli ležela žena podobna více kostře, nežli člověku, v čistou pokrývku zaobalená. Žlutě jednoduše natřený nejpotřebnější nábytek, hodiny a stroj ku šití rukavic, tvořily celek majetku. Na sesli u postele nemocné stál objemný koš.

Dívčina, kterou již dobře známe — jménem Boženka, — seděla u kamen a rozdmýchovala v nich ústy špatně hořící dříví.

„Dej Pán Bůh dobrý večer!“ pozdravil cizinec. Žena na lůžku sebou trhla, neboť neznamenal posud přítomnost neočekávané návštěvy — Boženka bázně vyskočila.

„Nelekejte se, paní Malinová; přicházím vás navštívit, abych, bude-li v mé moci — vám v bídě vaši poněkud ulehčil. — Ne — zůstaňte jenom klidně ležeti — nenamáhejte se, ať si neublížíte.“

Nemocná snažila se totiž aspoň vůli svou vztýčením se na uvítání přichozího projeviti.

„Ach — Bože, — drahý pane — ani nevím — kdo jsou — liběji se posadit — já — Boženko přines sesli — utři ji čistě“ . . .

„Jenom se nerozčilujte, paní Malinová, vysvětlím vám hnedky vše;“ a posadiv se na připravenou židli, rozhlédl se po pokojíku, a s vlnným úsměvem k nemocné srdečným hlasem děl:

„Náhodou jsem se dozvěděl o vašem nedostatku a neštěstí, jež vás nemocí stihlo; a proto příčina mojí návštěvy jest ta, abych vám — bude-li to možné, aspoň trochu pomohl. Jsem údem jistého spolku, jehož účelem bídu trpících mírnutí. Netřeba se vám ani namahati, líčit soužení — dluhy vaše — vím už vše — ano i o vadě vašeho muže vím — že mnoho zkusíte — s vámi zle nakládá — neostýchejte se, mne to nepřekvapuje — ubohá paní — nejste vy samotna — jest bohužel více mizerie mezi lidem, nežli u vás — a nežli tušíte. Zkusila jste již ovšem dost, milá matko, a jest tomu dlouho co ležíte?

Soustrastná řeč hosta pohnula churavou ženu opět k slzám, neboť dlouho již tomu, co poděbné útěchy neslyšela.

„Ach milostpane, již tomu devět měsíců, co krejcaru nevydělám, a muž jako z milosti někdy pár grošů mi hodí, abych s tou holkou se uživila. Je to k zoufání, a — Bůh mne tu ještě nechává.“ Propukla v silný vzlykot. Vincencián měl sebou dost co dělati, aby zapřel deroucí se slze.

„Tak mne nikdy nejmenujte; milostpánem nejsem. Podívejte se jenom na mé mozoly, — práce jest mojí šlechtictvím; a řekněte mi, jak dlouho tomu, co muž váš se opíjí?“

„Je tomu asi pět let, co se to někde naučil, a čím starší jest, tím hůře to s ním dopadá. S počátku tolik nepil.“

„Především se tedy modlete hodně za něho, a Bůh jistě dopustí, že toho jednou zanechá. Rád bych jej poznal, a pokusil se, zdali by si přece nechal říci.“

„Tisíckráte zaplať Bůh za toto dobrodiní, — já se jenom obávám — on bývá někdy hrozným hrubiánem — Bože, dnes je zase sobota — obávám se, že přijde opět opilý — kdykoliv je výplata, nevidíme ho ani jednou střízlivého — máme to krásné svátky s Boženkou, kéž bych již ležela v Olšanech!“

— Prudký, lltostný kašel, a kousky krve již vyplila do hadříků — svědčily o jejím utrpení.

Malá Boženka stála u kamen, smutně brzy na matku, brzy na cizince poblížejíc.

Náhodou padl zrak mužův na košík, a — snad nedůvěřící myšlénka probleská hlavou jeho — snažil se vyzkoumati, co v něm asi jest. Podezření a oprávněná zvědavost, kterouž opatrnost Vincenciánů vyžaduje, nesmí ničehož přehlédnutí, což by svědčilo o podvodu, kterýmž bohužel chudina tak často až příliš rafinovaným způsobem sebeobezřetějších ošálí.

„No, Pán Bůh dá, že tyto svátky snad přece lepší budou, aspoň před nedostatkem budete chráněni — nakoupeno již na svátky máte,“ prohodil, ukazuje rukou na košík.

„Můj Bože, — bývaly jednou časy, kdy jsem mohla takové koše jídla nakupovati, ale — již dlouho ne! — Dnešního dne učinil se mnou předobry Bůh zázrak, a já nezapomenu na tuto bílou sobotu, kdy viděla jsem anděla.“ Přeložíc křížem přes prsa ruce, zahleděla se trpitelka do prázdna, zrakem plným svatého přesvědčení — že Bůh žádného neopouští.

Vincencián napísal pozornost.

„Což něco zvláštního se vám dnes přihodilo?“

„Byl to zázrak, milý pane!“

„Aj, tak div nějaký — a prosím vás, nenamahá-li vás to — směl bych to zvědět?“

Nemocná chystala se k vyprávění. Boženka přiskočila jako srnka, povytáhla a natrásla polštáře, které pak podložila matice silně pod hlavu, že mohla aspoň na polo sedět.

„Povím jim, drahý pane, celodenní dnešní historii. Ráno dala mně mlíkačka vzkázati, že mi více na dluh nedá, pokud nezaplatím to staré. — Musím totiž píti ráno svažené mléko. Poslala mi tedy naposled. Boženka tamhle — uvařila si trochu okropce. Můj muž snídá obyčejně v kořalně. Nemůžete si, drahý pane, ani pomyslit, co jsem vystála. Když přišlo poledne, byla kamna studená — neměli jsme co jíst. Plakali jsme s Boženkou; nevědouce sobě rady, — až — napadla mi zoufalá myšlénka, kteréž jsem se vždy hrozila — aby dítě moje šlo žebrot — žebrot, aby nezhylo hladu. Po dlouhém naříkání, konečně se odhodlala a vyšla na žebrotu. Potkala jednu lepší oděnou prý paní — jak mi potom vyprávěla — zastavila jí chtějíc poprosit o almužnu, ale hrdlo se jí stáhlo, krev se jí hnala do hlavy — a nemohla — nemohla vyrazit ze sebe slůvka. Paní jí však porozuměla a dala jí desetník. V tom prý se přiblížil jeden pán, a jal se jí vyptávat, kdo je a čí je, žebrot takové mladé děvče má prý se stydět, zkrátka: Boženku hodně vyplánil. Když přiběhla domů, letěla přímo na mou postel a založíc hlavu do mé pokrývky, škytala a tak křečovitě plakala, že dlouho jsem nemohla zvědět toho příčinu. Potom, když se trochu utišila, mi to vyprávěla, a desetník ztratila při útěku od toho pána. Blížila se již čtvrtá hodina, my jsme posud od rána neměli ničeho v ústech. I pravím k dceři: Boženko, je dnes Boží vzkříšení, běž do kostela sv. Iguáce, a tam před oltářem Matičky dobré rady pros o radu, co máme dělat v našem hladu, kam se obrátit, abychom nezahynuly. Jdi, dceruško, ona tě nebude kárat jako ten pán, ale pomůže nám jistě.

Šla. Mezitím asi za půl hodiny, — po odchodu Boženčině — otevrou se tiše dvěře, a najednou stála přede mnou šíhlá dáma, za ní se ubírala služka, nesouc tento košík. Nevéděla jsem, spím-li, nebo je-li to skutečnost. Musela jsem však podivně vypadat; zjev té dámy skoro sotva slyšitelným hláskem a konejšivým úsměvem ke mně pravil:

„Nebojte se, matko, přicházím, abych umírnila aspoň dílem krušný život váš, — zde máte na několik dní potrawy s dcerou vaší — a pošlete si pro lékaře, tuto máte ještě pár zlatých na výlohy a potřeby; ostatně další starost přenechte Pánu Bohu, Onť, a Maria Panua vás neopustí. Nezapomeňte v modlitbě i na mně.“

D o p i s y.

Od Zbirova (zámku.)

Dr. Strousberg — král železnic! — Komu by nebyl v paměti z let 70. kdy staroslavský hrad Zbirov a vůbec celé to královské véno (Zbirov, Točnick, Mirošov, Vosek) zakoupeno od tohoto cizáka, pokřtěného žida angl. vyznání za 10 milionů zl.

Kdo vidí ten hrad od něho opravený a vstupuje bujnou zelení k portálu mezi dvěma ulitými lvy, domnívá se, že jde ku králi. Opravdu královská nádhera! — A přece i zde se naplnilo slovo žalmisty Páol: Nebude-li Hospodin stavěti domu, nadarmo pracují, kteříž stavějí ho! Ž. 126.

Jakým chvatem poručil stavěti pro sebe palác, takým chvatem ho musil opustiti a z něho, co jen k prodeji bylo, vyprodati.

Strousberg, ta železná ruka, která miliony házela — utekl se do Ruska a tam zatčen — konečně jako žurnalista roku 1884 dne 31. května v Berlíně zachvácen silným chrlením krve vzdor pomoci tří lékařů zemřel. Poslední jeho slova byla: „Jest to boj k smrti!“ — Tak dokonal muž ten, jenž vynikal největší podnikavostí a byl tvůrcem tak zvaného švindlu.

Kdo však čte pamětní knihu o Zbirově a přijde na tyto řádky, musí čísti mezi řádkami:

Poněvadž Dr. Strousberg, ač byl třeba pro své okolí znám co veliký humanista, byl člověk bez viry, poněvadž v neděli nechal na zámku pracovat v letě, v zimě; poněvadž nejen kaplana zámeckého, ale i kapli chtěl ze zámku vyhoditi, a nemoha toho dosíci, bleděl, aby naházeným šutrem klenba se pobořila; poněvadž sochu sv. Jana odstranil atd., přivolal kletbu na všecku tu smělou stavbu. Hospodin sám, jenž stavitele věže babylonské přiměl k ústupu, zmátl konečně i tomuto doktorovi — králi železnic — jeho koncept. — Neslýchaný úpadek na 95 milionů mark byl konec jeho slávy. — Tak jako zničil krásné lesy — ty královské lesy Zbirovské, které hned v první řadě mohly státi za hvozdy Šumavskými, tak porušil, ovšem nepřímou i zdejší mrav a víru.

Učitel Drachovský píše ve své monografii Zbirova:

„Kromě vytknutých dobrých vlastností vyskytují se i jiné nechvalné v lidu zdejší. K těm náleží jakás nedůvěřivost, svéhlavost a neústupnost, jakož i jiné, z dob Strousbergovských datující se nepěkné ctnosti.“ —

Toť opět makavý doklad, že kde zahodili to dobré české sukno a chytili se těch cuků z ciziny, špatně pochodili.

Žádost hříšníka zahyne!“ Žalm 111.

D r o b n o s t i.

Odpravování elektřinou je humbugem. V Americe povstali mnozí, kteří vládě navrhovali odpravování zlosynů k smrti odsouzených elektřinou na proti prý nelidskému věšení a děsnému stínání. Elektřinou lze prý člověka usmrtiti velmi snadně — a sice jemně, zrovna poeticky. Delinquent prý se krásně posadí do pohovky, kolkolem otočí se dráty, pustí se do něho jiskra a je po všem. Avšak poznenáhla učenci nejváženější tomu odporují. Namítají, že elektrický proud na každého nepůsobí stejně. Tentýž proud usmrtí prý silného psa, ale neuškodí dítěti. A na jiného psa musilo se udeřiti jiskrou 100krát silnější, nežli zdechnul. Uhodí-li blesk do příbytku lidského, ukázalo se již nejednou, že blesk koně zabil a lidem neuškodil. Ví se též, že tatáž elektrická rána jednoho člověka omámí, druhého jen zabolí a třetího skoro ani se nedotkne. V té věci tajemství elektřiny není dosud vyzpytováno.

Jak to židé umějí. Do jednoho hostince v Tyrolsku přišel cestující žid, jenž spatřil zde na stole antisemitický list. Rozlétl se náramně a pravil k šenkýři: víte vy co, my židé utvořili jsme spolek, všechny hostince, v nichž vyloženy jsou protizidovské noviny, dáti do klatby, t. j. jména jejich uveřejniti na výstrahu, aby každý našinec a kdo s námi drží, se jím vyhnul. — Tato hrozba působí i na bodré německé horaly. Jsou prý i tam hostince, kam chodí i kněží a není prý tam listu katolického. Za to ale v okolí Oberammergavi, kde se dávají známé pašijové hry, není nikde listu liberálního k nalezení. Lid čte jen listy katolické.

* * *

O židovské sektě „Nový Israel“ na Rusi, o níž jsme se již častěji zmínili, oznamuje se, že nabývá na jižní Rusi vrchu. Účelem sekty této, jak známo, jest, připravovat sblížení židů se živlem ruským. Nový reformátor židovstva, oděsský učitel židovský Rabinovič stanovil pro svoje přívržence následující základní pravidla: Každý člen sekty „Nový Israel“ uznává velkou škodu, jaká vzešla židovstvu vysvětlením základních pravidel Mojžíšových (talmudem) od bývalého babylonského a bývalého jerusalemského rabína a považuje jen pět knih Mojžíšových v jich doslovném smyslu za svaté. „Nový Israel“ uznává pondělek jakožto první den pracovní a překládá den odpočinku se soboty na neděli. Obrázka novorozenat mužského rodu se zrušuje; přijímání novorozených dětí do lůna sekty děje se krátkou modlitbou. Hebrejské modlitby zkráceny a změněny, řeč hebrejská však zachována. Zákony o pokrmích jsou změněny. Veškeré historické a náboženské svátky židů se slaví. Každý člen sekty uznává ruštinu za svoji řeč mateřskou a zavazuje se, užívat jí jak v rodině, tak ve veřejném životě. Veškeré občanské a trestní zákony ruské říše uznávají za rovněž závazné a posvátné, jako samy náboženské předpisy. Členové sekty „Nový Israel“ prohlašují, že jsou solidárně zavázáni za splnění první povinnosti občana, povinnosti branné. Členům sekty jest zakázáno, provozovat lichvu a vydržovat domy s lehkými ženštinami. Ode dne, kdy se dostalo sektě potvrzení vlády, mají dávat členové sekty každému hochu, zrozenému během jednoho roku jméno „Alexandr“ dle jména panujícího cara. Vládě podána zvláštní petice, aby členům sekty „Nový Israel“ dána byla všechna práva občanská, státní ochrana jich propagandě, jakož i povolení k uzavírání sňatků s příslušníky jiných vyznání. Ruská vláda chová se k této sektě celkem velice sympaticky.

* * *

Zdivočilost při zápasech s býky. V Marseillu při zápasech s býky nechtělo se jednomu býku valně do boje se zápasníkem. Nad tím velice rozhořčili se diváci, kteří espádu — zápasníka — vyzývali, aby býka okamžitě zabil. Ten ale nechtěl to učiniti. Rozzuření diváci házeli do arény stolice, sklenice, láhve. Když zápasníci dali se na útěk, tu uchopil jeden zuřivec dítě vedle něho sedící a hodil je do areny. Na štěstí policie je zachytila.

Obsah čísla 16. „Obrany víry“:

Jak se vede v Praze děvčatům z venkova. — Váží-li si Církev sv. katolická písma svatého na výsost — čili nic? (Dle Ben. Stim. podává P. Vincenc Bosáček.) — Rozmluva katolického faráře s protestantským pastorem o některých člancích víry. — Přehled missií církve katolické za rok 1888. — Kapitola o luffácích. — Pozor na děti. (Časová úvaha všem upřímným katolíkům věnovaná.) — Vzkříšení. (Obrázek z příhod Vincenciánů.) — Dopisy: Od Zbirova (zámku.) — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovni ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádatkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Jest svědomí skutečně domněnkou?

V čísle 15. „Obr. víry“ uveden krátký vyňatek ze spisu p. profesora Durdíka „Karakter“ s nadpisem „Naši filosofové a svědomí.“ — Nad výňatkem tím jsme se zamysleli a mimovolně napadá tu „co všechno ti pp. filosofové věřití musí, aby nevěřili.“ — Nejsme filosofové, aniž se chceme pouštět do učených hádaní, ale pouhým rozumem nuceni klademe některé otázky a odpovídáme, pokud rozum lidský moderní vědou neotrávený stačí. Nejdříve proč pak právě jmenuje p. profesor svědomí „příšerou,“ vždyť sám definuje, že jest svědomí taky „souhrn citů libých?“ To pak, co nám zalíbení působí, nejmenujeme nikdy příšerou. Velice jsme pokoušeni říci, že ta „příšera“ asi pp. filosofové příliš často děsí a straší i proti vlastnímu jich „přesvědčení“ a že asi snaží se ji ukojiti a nejde to. Ovšem, jak svět tu „příšeru“ dle návodu pp. filosofů ukojiti hledí, jest právě ta nejšpatnější cesta, jež svědomí ještě více rozrývá, ale známe, Bohu díky, jistý způsob, jímž možno „příšeru“ svědomí ukojiti a pp. filosofové, když již si všimli, kterak umělí ti středověcí pp. theologové svědomí hrůzostrašně malovati, měli si taky všimnouti, že titíž theologové znali svědomí i na krásně bílo vylíčiti. Oni nám zachovali úplně jistý recept na ukojení „příšery“ svědomí. — Kde že je? Kde jinde, nežli v lékárně Kristově — v církvi sv. katolické. Lék ten, jež lékárník, sám Božský Mistr, zanechal, účinkuje tak výborně, že po první aplikaci léku „příšera“ svědomí mění se v anděla, svatý pokoj, mír, blahou útěchu do srdce vlévajícího. Snad i některý z pp. filosofův zkusil to při první neb druhé, třetí sv. zpovědi a sv. přijímání. Než od těch dob dětských daleko a paměť lidská slába!

Jak i p. profesor Durdík a jiní filosofové připouštějí skutečně tedy ona živá „příšera“ v člověku sedí. — Tážeme se za druhé, odkud pak tam přišla?

Či byla i pp. filosofům vštípena — vtlačena — do hlavy jako Kantovi? Kdo ji tam vštípil? Snad katecheta? Podivno, že pp. filosofové, když přece všechna ostatní naučení katechetická z hlavy „vytloukli,“ svědomí „vytlouci“ nemohou! — Či je tam nechávají pro své vyrazení? Než nechme sarkasmus stranou. Odkud to pánové, že v dítěti již, alespoň v jakési temné formě svědomí pozorujeme, než ještě úplného užívání rozumu dosáhlo? Proč mimovolně cítí takové dítě, učinilo-li něco zlého, nelibý pocit a dává jej pláčem na jevo, když něco dobrého — nikoliv? Poněvadž svědomí v duši

člověka skutečně zakotveno — Stvořitelem zaseto — jsouc mohutností duševní, s duší t. j. s ostatními mohutnostmi a vlohami se vyvíjí a k vědomí přichází. — Ono není hypotézou theologů — ono jest skutečností. — Skutečnost svědomí dle jeho různých úkonův (přikazujících, rozsuzujících, kárajících, chválících atd.) jest zjištěna bezprostředním svědectvím lidského vědomí v sobě, o něm (že jest), jakož i tím, že dlelem výslovně v kladném Božském zjevení se uznává, dlelem mlčky se předpokládá. Svědomí přísluší v jeho různých úkonech autorita, t. j. moc zákonodárná, jež jednajícím podmět (člověka) i s vyloučným jiných důvodů k uznání a poslušnosti vůči jeho vývodům a úsudkům nutí. Tato autorita má původ svůj v Bohu, jenž jest původem vši mimo — Božské autority — ona visí úplně i co do rozsahu i co do obsahu na vůli Boží a přenesena jest zároveň se zákonem Božím, jenž do svědomí vložen a vkládán do téhož svědomí. (Sv. Thom. de Verit. qu. 17. a 3.) Poněvadž pak zákon Božský, jenž tuto autoritu s sebou do svědomí přináší, Církvi katolické, jakož zástupkyni Kristové na zemi a vykladatelce authenticke Bohem svěřen jest, samo sebou se rozumí, že jí náleží ten nejvyšší vliv na svědomí lidské, a svědomí jednotlivce tak dalece váhy nabývá, pokud se cítí ve shodě s ní. Dle toho dlužno posouditi námitku, že svědomí naše nenutí nás rozhodnutím Církve se podrobiti; tato námitka koření buď v pochybnosti o Božském poslání církve anebo v tom absurdním názoru, že svědomí jest pouze organem autonomního rozumu (svězákonného) bez ohledu na Boha.

Svědomí měli již první lidé před hříchem, poněvadž do jejich přirozenosti vloženo, jen že tenkrát bylo dokonalejší než po hříchu. V čas pokoušení se ozvala, (Gen. 3, 2—3.) po pádu rozvinulo svou soudcovskou činnost a naplnilo hříšníky studem a strachem, tak že utéci a před Vševědoucím se skrýti chtěli. Tresty Bohem zevně vyrčené svědomí uvnitř potvrdilo (Gen. 3, 7—19.) Svědomí zůstalo i po hříchu jak prarodičům tak i všemu pokolení lidskému — ovšem zeslabené. Rány, jichž hříchem základní síly, mohutnosti duše (rozum, cit, vůle) doznaly, zjevily se i na svědomí, aniž by však podstatu jeho byly změnily. Velmi zřejmě vidíme příklad soudního svědomí na Kainu, (Gen. 4, 10. .) na bratřích Josefa egyptského (Gen. 42, 21.) zákonodárného na Josefu samém (tam. 39, 8—10.). D jiný dokazují, že všichni národové svědomí za vyšší moc mravního smýšlení a souzení ve všech okolnostech života občanského a náboženského uznávali. V náboženských pověstech starých východních národů jakož i v jejich „očistách“ doznává idea svědomí zvláštního výrazu; podobně nalazáme ji v mythech Řekův a Římanův, ale taky v ústech řečníkův a básníkův. Co jest jiného řecká Themis nežli personifikace (zosobnění) zákonodárného svědomí, co Erinnye, Eumenidy jakož i bohové pomsty (Dike, Nemesis, Alastor), Furie atd. nežli trestající svědomí, vědomí viny a moc tuto vinu trestající? Smíry, jež vinníci zvláště v mystériích konali, souvisí zajisté se svědomím. Co jsou jiného staro-řecká dramata, ta nejkrásnější (Sofokles, Euripides), než výplody a provedení toho vědomí mravní odplaty? A pohledme jak se namáhají na řeckém a římském forum řečníci při soudech přivádějíce ve svých mohutných řečích soudcům na mysl ten nejzávažnější moment vědomí povinnosti, vědomí viny, jež ze svědomí prýští, a to činí nejen ohledně soudcův, aby je k spravedlnosti naklonili, ale vůči svým klientům, aby vinné k přiznání přivedli, nevinným odvahu dodali. (Demosthenes, Isokrates, Cicero) Podobně mezi filosofy mnozí výmluvně na prospěchy plynoucí z úkonův dle dobrého svědomí poukazovali, před kletbou zlého svědomí varovali (Pindar, Plutarch, Cicero, Seneca, Plinius, Tacitus).

V pozitivním zjevení božském svědomí jako skutečnost již se předpokládá. Ve st. Zákoně jmenuje se srdcem, jež pozoruje, vnímá, chrání před výkony zlými (I. Král. 24, 6.; III. Král. 2, 44.) zove se vnitřním nenapsaným zákonem Božím (Řím. II. 12.), jenž se zevnitřním souhlasí, doznává, kterak již před vnějším trestem jde vlastní vnitřní soud a trest (t. j. ve

svědomí (Jer. 17, 1.; 20, 9.; Job 15, 20.; Přisl. 14, 10.; 15, 15.) Nejkrásněji jeví se však vědomí viny a žalující hlas svědomí ve st. Zákoně vyjádřen a zobrazen. (Žalmy, Job, Eccl., Kn. Moudr.)

V nov. Zákoně jeví se nám svědomí jako ve vnitro člověka vložený zákon a to ve spojení, vědomím skrze vykoupení dosažitelného nebo již dosaženého přátelství Božího. Spasitel sám sice slova svědomí neužil, ale je vždy ve svých napomínacích, kárných, útěšných řečích předpokládal, tu nazývá je světlem, tam okem duševním, jindy mluvě o pokoji z něho plynoucím. A co bylo vlastně účelem jeho řečí, nežli, aby svědomí lidí probudil, očistil, posílil (Jan 8, 6—9.); svědomí dodává skutkům mravní ceny (Mat. 12, 34.; 23, 26. atd.); čím jasnější jeho vědomí, tím závazná jeho moc (Luk. 11, 51.; 12, 47.). S jeho poznáním roste i odpovědnost (Jan 15, 22.) Jako zase poznání viny možným činí a skutečným počátkem obrácení jest u hříšníka (Luk. 15, 17. Mat. 26, 75.). Dle učení Apoštolův jest svědomí do srdce vepsaný zákon (Řím. 2, 15.), zákon ducha (Řím. 7, 23.), jenž indiferentním činům určité mravní ceny dodává (Řím. 14, 14.; I. Cor. 8, 7—12.); podle něho jednati jest povinností a spravedlivo, to dodává slávy, síly, důvěry v Boha, radosti duchovní (I. Tim. 1, 5. Řím. 13, 5.; II. Cor. 1, 12.; Sk. ap. 23, 1.; Žid. 13, 18.; 9, 9—14.; Petr. II. 19. I. Jan 3, 20.), kdežto vědomé uchýlení se od něho jest hříchem, poskvrňuje. (Tit. I. 15. Řím. 14, 23.) V prvních 4. stoletích u Sv. OO. a spisovatelů Církve považováno svědomí za něco, co netřeba teprv dokazovati, až za času Pelagia a sv. Augustina počalo se k nauce o svědomí více přihlížeti. Sv. Augustin spatřuje v něm ředidlo a pohnutky k ctnosti. Ve středověku byla nauka o svědomí na základě aristotelské duševědy vědecky vzdělána a to nikoliv tak „brůzostrašným“ způsobem, jak naši p. filosofové si představují a svým žákům a čtenářům namluviti chtějí; bylt' jednoduše pojmy svědomí v jeho různých úkonech vysvětleny, jsoucnost svědomí a jeho úkonův odůvodněna a ovšem zlé svědomí jako něco hrozného pro duševní stav člověka, čímž taky skutečně býti nepřestane, kdyby se všichni filosofové světští na hlavu postavili, vyličeno ve svých následcích, ale zase naopak dobré svědomí jako pravý drahokam, pravé bohatství duševní, pramen blaženého života již na zemi odporučováno. Reformatoři ukradli nauku o svědomí staré Církvi, ač se jim nehodila příliš do krámu pro jejich bludnou nauku o ospravedlnění atd.

Pietistickým směrem kráčí onen názor do svědomí, dle něhož jest v člověku mohutnost, kterou dává Bůh jednotlivci poznati svou vůli bezprostředně, jenž tedy odlučuje veškeren učitelský úřad Církve. Malá sekta Conscientiarův tak zvaných učinila svědomí zrovna bohem; zamítnuvši zjevení Boží a tím Boha nadsvětého, uznala pouze své svědomí za nejvyšší normu myšlení a jednání. Deismus, naturalismus, obecný rationalismus, kritická filosofie, nepravý idealismus Fichte-ův a Hegel-ův, jenž dle žida Spinozy vše nadpřirozené vyloučili, zbavil taky svědomí znaku jeho nadpřirozenosti a vyblašují svědomí za mravní jakýsi smysl, jenž s řádem světovým harmonicky sloučen jsa disharmonii s ním bolestně pociťuje. Ještě hlouběji snížil svědomí materialismus, který je za výplod diatetiky vydává, jednotlivým affekcím mozkovým odpovídají prý jednotlivé pocity libosti nebo nelibosti a to prý je svědomím. K těmto vývodům filosofův světským odpovídáme: nebylo nesmyslu, který by některý filosof nebyl hájil, než na štěstí jsou to projevy osamocené v dějinách a proto nemohou míti pravdy. „In quo omnes consentiunt, hoc verum esse debet,“ (v čem všickni souhlasí, to musí býti pravda) praví sv. Tomáš Aquinský. Nuže, a my jsme si dokázali, že všichni národové viděli a vidí i pohanští — ve svědomí zvláštní vyšší sílu, moc, jež na jednání celé člověka působiti určena jest, aby podle ní své jednání a smýšlení zařídil. A ono zůstane a jest zvláštní mohutností duševní od Boha do duše vloženou zákonem Božím, jenž ukazuje cestu pravou k poslednímu cíli, jenž jednání naše již zde na světě soudí a připravuje buď život pokojný, blažený, nebo nepokojný a strastný. Tak tomu bude i na věčnosti dle svědectví Písma. A to je to pravé,

čeho by se rádi mnozí filosofové zbavili, toho vědomí hříchu, viny a vědomí trestu; nevede mnohé láska k pravdě, ale láska k neřestem a nenávisť ku katolické Církvi. A my nemáme na konec nic co říci než jedině, „že skutečně jsou lidé tak hloupí a i špatní, jenž pro okamžitý, prchavý prospěch proti zákazu toho „zakukleného soudu“ (svědomí) v „tajemné tmě“ našeho nitra jednají a skutečně věčné tresty na sebe hromadí. Písmo sv. praví v knize Moud. 5, 14: „Tak mluvili v pekle ti, kteří zhřešili,“ kteří tedy taky nauku křesťanskou, jak Církev hlásá, falšovali. A jak pravili, to povídá Písmo sv. v tétéž kap. 3—7 atd.: „my blázni. atd.“ Kéž by si ta slova přečetli někteří pp. filosofové, snad by na světě tak nebláznili.

K. T.

V z k ř í š e n í.

(Obrázek z příhod Vincenciánů.)

(Dokončení.)

A než jsem se mohla z překvapení probrati — byla již dáma tato pryč. Dosti dlouho trvalo, než jsem se úplně zpamatovala a uvěřila, že to skutečnost. Přesvědčily mne o tom na příkrývce ležící dvě pětky, a tento košík plný pokrmu. Bůh zajisté seslal, vida bídu naši, některého ze svých andělů.“

Náš Vincencián žasnul. Podezření a všeliká nedůvěra ihned zmizela, když spatřil i dvě sežmolené pětky, kteréž nemocná, jakožto na důkaz mu ukázala. Viděl, a blažilo jej, že našel chudobu nepřetvářenou.

„A jak zvěděla dáma ta o vás, to vám není nic povědomo, — ani tušení nemáte?“

„Co živa jsem jí neviděla; Bůh jí poslal, aby nás zachránila od smrti hladem.“

Živě hovořili takto ještě asi čtvrt hodiny, až náhodou zabloudilo oko Vincenciána pod sesli, na níž koš onen stál a spatřil bílý šáteček. Rychle se sehnul zvednuv jej. Prohlížeje ho, znamenal dle jemnosti a ceny látky, že nemůže nikterak majetkem býti této chudiny. Pátral dále. Uzřel na jednom cípu, co hledal. Červená vyšitá písmenka „M. K.“ se tam stkvěla, dle nichž uhodnouti se namahal, kdo by to byl. Napínal paměť svoji až hrůza, nemohl však přece jaksi na to pravé přijíti. Chopil se jiného prostředku.

„Matko, zde ležel šáteček, bezpochyby oné dámy, co u vás byla, musela ho ztratit. Pamatujete se, jak asi vyhlížela?“

„Ah — šátek že ztratil ten anděl? — jak ho jenom vrátíme!“

„Vypodobněte mi onu dámu, a — snad na to přijdeme — hle — zde písmenka M. K. značící jméno — netušíte snad přece, kdo by to byl?“

„Kdo by to byl?“ opakovala nemocná, a zabloudala se do přemítání. Po malé chvíli zvolala rozechvěle: „Není jinak možná, nežli že Maria Královna nebes, Matička dobré rady to byla, jež nám vysvobození na prosby naše seslala, vždyť úpěnlivě Boženka u Ní prosila v kostele sv. Ignáce, aby se přece nad námi slitovala!“

Vincencián pohlédl uctivě na ženu, ale uspokojen přece nějak nebyl.

„Tak mně paní Malinová aspoň řekněte, jak vypadala, když ji jste spatřila,“ doléhal netrpělivě.

„Byla celá černě oděná, obličej jako krev a mléko, a tváře její jen jen hořely nachez a zdravostí, že i ta červená růže francouzská nepředčila by lepotou barvu lící její. Nos byl poněkud sploštělý, dle pravého českého typu.“

„Jak asi stará mohla být?“

„Okolo dvaceti let.“

Vincencián se vítězně usmál, věda bezpochyby, kdo to byl.

Náhle ozvaly se kroky přede dveřmi, a nemocná jevila najednou zděšení. „Pane Ježíši, můj muž už jde domů — pomoz nám, Bože — nezazlívejte nám, pane, bude-li hrubiánem — bude snad zpilým — v nerozumu“ Boženka vzala koš a postavila jej do koutka u postele, načež se sama tam také schoulila.

„Nebojte se, paní Malinová, jsem tomu povděčen, že manžela vašeho poznám, bude-li jenom trochu s ním řeč — pokusím se o domluvu za pomoci Boží.“

Malinová v brozných úzkostech — Vincencián s napjetím hleděli ku dveřím.

Dvěře se otevřely, a klidně vešel muž sice špinavý v šatě dělnickém, ale — o napilosti ani — stínu.

Zdvořile pozdravil, a tázavě v překvapení hleděl z jednoho na druhého — chtěje z tváří vyčísti příčinu návštěvy. Oči jeho byly do ruda zbarveny — ne však opilstvím — nýbrž slzami, jak každý uhodnouti mohl. Choval se na dělníka dosti slušně, uctivě. Chvilí trvalo napnuté ticho, až posléze Vincencián se slova chopil. „Příteli, jste vy pan Malina?“ —

„Ano, prosím,“ zněla zvědavá odpověď.

„Přišel jsem navštívit vaši rodinu, zvěděv o bídě, v níž prý špatnými výdělky uvízla, abych vám něčeho poskytl.“

„Tedy už tak daleko jsem to dopracoval, že i svět si o tom povídá,“ promluvil Malina bolestným hlasem sklopiv oči. „Neznám sice Vašnost; ale račte býti ubezpečen, že bída z kruhu našeho se ode dneška vystěhuje, neboť vím, že jsem byl toho sám příčinou! Jistotně, — mohu se toho domyslit — slyšel jste, že Malina jest ožralec, o rodinu se nestará, naopak — ji sužuje — ženu týrá a více netvoru podoben jest, nežli obrazu Božímu . . . ale ode dneška bude jináče! . . . Vím, že lidé poctiví takto o mně mluvili.“

Slova tato byla pronešená prazvláštním tónem.

Lítost, chvění a přemáhání sebe tímto vyznáním, pevné předsevzetí, — soustředilo se v třesoucím hlase Malinově. Jak trnuli překvapením přítomní, může si každý myslet. Na to přistoupil Malina k lůžku nemocné choti, bez rozpaku padl na kolena, a chopiv se ruky manželky, brzy na ústa, brzy na horké čelo ji tisknul.

„Marie, odpusť mi, vím, že všechno já jsem zavinil, a ty skrze mne trpěti musíš — ženo drahá, můžeš mi odpustit? Zapomeň na vše, zapomeň na trýzeň, na rány, jimiž jsem tobě ubližoval — prosím tebe pro milosrdenství Boží, zapomeň! . . . Vím, že co bíduj ožralec jsem žil a tebe sužoval, ale nyní přísahám tobě, Marie, jako že jsem i Bohu slavně slíbil — že nikdy více se to již nestane!“

A což máme opakovati zase tobě, milý čtenáři.

Malina zůstal věren slovu danému. Zanechal pití úplně, hleděl sobě pilně práce, a věnoval se úplně své rodině. Povstal a vymanil se z náručí naruživosti a slavil jaksi své vzkříšení.

Podobných „náhod“ děje se do roka na tisíce; a svět, neuznávaje ni Boha ni zázraku, kráčí slepotou dále v záhubu; kdežto katolíci prosíce a obdrževše, vidí i cítí působnost na sobě všemohoucnosti svého laskavého Otce nebeského, v němž žijí a blaze umírají.

A co se dělo s Malinovou rodinou dále? — Netřeba bylo již Vincenciánské další činnosti, neboť požeňnání a milost pravého trvalého vzkříšení, postavily stánek svůj po další čas v této rodině.

Skutek domnělého posla Panny Marie padl do moře věčnosti, kdež jednou co vzácný drahokam na vážky spravedlivých zásluh uvržen bude, aby bylo o jednu perli v koruně dotčené světice tam jednou v nebesích více.

V. D.

Úryvky z dějin francouzské revoluce.

1.

Pravda o diamantovém nášijku.

V románech bývá šokantní historie o diamantové šňůře, čili nášijku nešťastné královny Marie Antonie francouzské nepravdivě vyličena a to na potupu její cti. Uznáváme za vhodné zde, spravedlivě pokud lze vše podati, co o historii té na základě listin je zjištěno.

Vlády Ludvíků XIII., XIV. a XV. byly svrchovaně marnotratné dílem pro nezřízený život dvora a šlechty, dílem i pro nákladné války venkovské i občanské. Dluh státní rostl měrou úžasnou a s ním i bída lidu, na nějž skoro výhradně všechna břemena se ukládala.

Když dne 10. května 1774. král Ludvík XV. po delší těžké nemoci zemřel, celá Francie jakoby si byla oddechla. Všecky zraky toužebně obracely se k následníku trůnu Ludvíku XVI., jenž vyrostl ode dvora vzdálen a zůstal od všeobecné prostopášnosti netknutý. Rád se obíral dějepisem a přírodopisem. Považovali u něho za chybu, že do sebe neměl nic vojenského ani co do vzhledu, ani co do držení těla. Choval se jaksi nesměle a neobratně. Tvář jeho měla tahy dobrácké. Z jeho denníku dovídáme se, že byl velmi svědomitý a dosti učený, že uměl dobře pozorovati lidi a že měl i povahu a též rozhodnost. Osud popraveného krále Karla I. anglického často mu tanul na mysli. Znal spisy filosofa Rousseaua a uznával, že musí se vládnouti jinak.

Když Ludvík XV. umíral, vyznal, že svým poddaným dal mnohé pohoršení. Rakouský vyslanec na francouzském dvoře psal císařovně Marii Terezii: Zde není již žádného mravu ani slušnosti, všechno je zůstaveno náhodě. Hanba, v níž národ vězí, budí malomyslnost. Povinnosti nejsvětější nedbá se.

Krále dobrotivějšího nad Ludvíka XVI. Francie neměla. Co mu scházelo, byla: důvěra v sebe, rozhodnost, pevná vůle a setrvalost. Když dvořanstvo po pohřbu Ludvíka XV. k němu spěchalo, aby ho, jako nového krále pozdravilo, tu on s manželkou svojí poklekli a se slzami v očích zvolali: O Bože, řiď a ochraňuj nás, neboť my ku kralování jsme příliš mladí.

Nikdy neměla Francie královny tolik krásné a též tolik nešťastné, jako byla Marie Antonie, jež narodila se 2. listopadu 1755. Matka její, velická Marie Terezie věnovala jí všelikou péči. Krásná byla jako anděl.

Již z mládí jevila veliké nadání. Byla miláčkem Mozarta. Záhy učila se italsky, francouzsky a latinsky. Marii Terezii velice bolela ztráta Slezska. Bedřicha Velikého vždy nazývala zlým mužem. Snažila se Francii, tehdy nejmocnější zemi v Evropě s Rakouskem smířiti, což myslila, že stane se nejlíp, když oba trůny spojí se svazkem manželským. Marie Antonie stala se tedy obětí politiky. Roku 1769. smlouva se ujednala a dne 26. dubna 1770. Marie Antonie s Vídní se rozloučila. Vídeňané, jejichž miláčkem byla, doprovázeli ji kolik hodin cesty. Když konečně musili se rozejíti, propukali v hlasitý pláč. Dne 7. května vkročila na půdu francouzskou se chvěním a pláčem. Lid spatřiv ji, zajásal. Bylať ku královně jako stvořena. Bylať obrazem krásy, mladosti, nevinnosti, vděků, byla ztepilého vzrůstu, ušlechtilých tahů, vznešeného čela, jiskrných, velikých očí, nahnutého nosu, rozkošného úsměvu.

Vlasy v hustých zlatoskvoucích kadeřích splývaly jí na šíj. Cudnost jejího zjevu, prostomilá nesmělost a rozpačitost smíšená s vnitřním štěstím, to všechno naplňovalo obyvatelstvo obdivem, tak že, jako jedněmi ústy lidé volali: Kterak krásná naše králevičová — a jak přívětivá — a jak i učená! Na latinský pozdrav studentů odpovíděla ihned vybranou latinou. — Kterak

je nábožná! — šeptali si kněží, když se zrakoma pokorně sklopenýma krá-čela v štrassburské katedrále k oltáři. Jízda její do Paříže byla přeslavná. Do Compiegni vyjel jí starý král v ústřety, a představil ji ženichu, šestnácti-letému Ludvíku XVI., jenž ji objal. Dne 16. května slavilo se ve Versaillu zasnoubení a dne 30. května vjezd do Paříže.

Byl to vítězoslavný vjezd krásy a též chvály, že dcerou je matky, jakou byla po vši Evropě proslavená Marie Terezie.

Starý Ludvík XV. cítil se omlazena její krásou, vděky a cudností duše. Budily se v něm pocity ctnosti. Předstihoval se v darech a zdvořilostech, on sám ji provázel v lesích versailských. Nepřestával se tázati dvořeninů: jak se vám líbí dauphina, t. j. manželka následníka trůnu?

— Rozkošně, rozkošně! — zuřela povždy odpověď.

Pařížané byli její krásou, líbezností a duchaplností okouzleni.

— Madame! 200.000 milovníků Vašich stojí dole, — řekl k ní kdysi nejvyšší hofmistr, když žádal, aby na balkoně ukázala se lidu. Marie Antonie milovala jako její matka lid a proto ráda s ním vcházela ve styky.

Leč tento krásný sen štěstí trval jen krátce. Souložnice starého krále Dubarry byla žárliva na toho malého rusohlávka, a proto na ni krále štvála. Tety Ludvíka XVI. byly vtělenými vzory zkostnatělé dvorní etikety a proto trpce posuzovaly mladistvou radost, veselou a vtípnou dovádivost její. Srdce její bylo zajisté hodno lásky panovníka nejslavnějšího, avšak manžel její byl těžkopádný, mdlého srdce, přísnou pedantskou výchovou mrzoutský a nášepty její nepřítel nedůvěřivý. Podle přísné dvorní etikety bylo zločinem, že ská-kala po zahradě, chodila na hony a na hlas zpívala, že v divadle na hlas se smála, místo co měla se pitvořiti a pouze usmívati a že muži svému vle-těla do náručí, místo co měla jej s chladnou zdvořilostí políbiti. Bylo hříchem proti etiketě, že kdysi na honě svůj povoz darovala chudým rolnickým syn-kům, jejichž otec těžce byl zraněn, — ba dokonce, že jednou sama komusi z jejích lidí obvaz udělala. Zločinem bylo, že kdysi ve fiakru domů jela, protože na jejím voze kolo se zlámalo. Za hřích k neodpuštění se jí poklá-dalo, že jednou v lehkém letním oděvu a se slaměným širákem na hlavě z Paříže do Versaillu šla s přítelkyní pěšky.

Jednoho dne prosila ji matka z lidu o přísmluvu za milost pro jejího syna. Služebník jeden zlomyslně podotkl, že matka ta již prosila paní Dubarry, ale marně. Načež Marie Antonie odpověděla: Kdybych já byla matkou, vrhla bych se pro svého syna třeba k nohám Zamora! — Zamor byl malým černochem, s nímž si Dubarry jako s pejskem čas krátila. Ale hotový škandál na dvoře ztropila, když kdysi v lese jako náhodou s mezka spadla, ležet zůstala a vo-lala: honem zavolejte paní etiketu, — tak nazývala svoji hofmistryni paní z Noillů — aby nám pověděla, co etiketa poroučí, když královna francouzská nemůže se na oslu udržeti. —

Pomluvační jazykové u dvora nazývali chůzi její koketní, její lehké plá-těnné šaty, divadelním kostymem, její účes frizurou bachantky, její přímý pohled vyzývavým, ano její přívětivost k nevystání. Měla tedy chuděrka doby též trudné. Nejvíce útéchy mívala v obcování se šlechtnou princeznou Lamballovou.

Princezna tato vynikající krásou, ale i ctností, stala se vdovou po prostopášném princí Lamballově v 18. roce svého stáří, kterouž otec princův potom za svoji dceru adoptoval. V obcování s touto přítelkyní nalezala ná-hradu za chladnost svého manžela, za zášť starofrancouzské dvorní strany, jež přidržovala se staré politiky Rakousku nepřátelské a považovala za po-nížení, že na trůn francouzský zasedla nenáviděná Rakušanka. Marie Antonie měla proti sobě mocnou stranu dříve, než do Francie vkročila. S té strany též pocházely všechny pomluvy na ni, jimiž čistý obraz její měl býti pokálen. Ta strana tehdy již brousila sekeru, pod níž měla hlava její později padnouti.

Nepřátelé její využili historky o diamantové šňůře k její veliké škodě. Byla to první bolestná rána na půdě francouzské, jež ji zranila. Byla to skvrna nezasloužená, byla to číše plná rmútu. Tu nejdříve nabyla vědomí, že na její záhubě pracují mocnosti zrovna pekelné, proti nimž neubrání ani vysoké postavení, ani bezúhonný život.

Ze Sas přestěhoval se do Paříže mladý a zdatný zlatník, jmenem Böhm-er, jenž spolčiv se s klenotníkem Bassangem, vyšinul se na prvního zlatníka v Paříži a obdržel vyznamenání: klenotníka královny. Ve své ctižádosti pojal úmysl, shotoviti skvost, jaký dosud krásnou šiji žádné královny nezdobil. Byly vybrány nejdrahoccennější démanty a podle důmyslného nákresu shotována šňůra na krk v ceně 1,800.000 livrů.

Původně měla býti zakoupena pro Dubarry, avšak starý král zatím zemřel. I dvoru neapolskému i portugalskému byla příliš drahá. Ludvík XVI. chtěl ji koupiti pro svoji choť, ona však ji odmítla slovy: teď je více třeba lodí, nežli diamantů. A přece chudinka musila přijíti s ní do osudného spojení.

To se stalo skrze prince Ludvíka z Rohanů, biskupa Strassburského, kardinála a velkoalmužníka Francie, muže to jinak dobromyslného, ale slabého; byl to vzor kněze, jakých tehdy mezi vyšším kněžstvem ve Francii bývalo hojnost. Rohan stal se vyslancem ve Vídni, kdež nesmyslnou nádherou uvrhl se do velikých dluhů. Držel si ve Vídni dva povozy, jež stály 40.000 franků, 40 koňů, 7 pážat, 6 šlechticů, pět sekretářů, kapelu o 10 hudebníků, 12 sluhů, 4 rychlé posly, jejichž livreje měly cenu 4000 franků — kromě ještě jiných darmochlebů.

Císařovna Marie Teresie neměla jej nikdy v lásce, protože jednou v oděvu loveckém na koni skrze procesí o Božím Těle projel; bylo prý mu zdoluhavé čekati, až by přešlo. V jedné depeši, kterou ale psal jeho sekretář Georgel z Vídně do Paříže, stálo: Marie Teresie nosí v jedné ruce šátek, kterým si utírá slze za rozdělení Polsky, v druhé ale třímá meč, kterým by Polsko na kusy rozsekala, aby díl z něho si vyřízla. Tento zlomyslný vtíp byl sdělen Ludvíkovi XV. a tento zase sdělil jej Dubarry. Marii Antonii neušlo, kterak se na dvoře její vznešené matce pošklebovali a proto od chvíle té pojala proti kardinálu Rohanovi velikou nechuť. Když později Rohan do Francie se vrátil, byl s nemilostí ode dvora do své diecése odkázán. Královská nemilost kněze toho ješitného a slaboduchého přivedla skoro k zoufalství: deset plných let snažil se milostí opět dosíci; ba jednou vnikl do parku, aby s královnou mohl mluvit, avšak tato nemohla mu odpustiti urážku své matky, a proto z její očí nezářila mu nikdy milost. Mezi svými přátely chvástal se, že prý mu jediné nemilost královny je překážkou, aby stal se ministrem.

Tuto jeho bolest prohlédla prohnaná hraběnka Lamotte, jež pocházela z nemanželského syna Jindřicha II. Jana ze Saint-Remy, hraběte z Valoisu.

Otec její zemřel v nemocnici a nezanechal svým dětem praničeho. Místní farář vyprosil jim u sedláků potravu a bídný hyt, v němž sirotci polonazí se zdržovali. Dobrý ten kněz přimlouval se u vyšších pánů za tyto dva poslední potomky hrabat z Valoisů. V Paříži nechtěli ani uvěřiti, že by z toho rodu potomci ještě byli.

Přísmluvou biskupa z Langresu a markýzkou Boulainvilliersovou dostaly se obě děvčata k Uršulinkám do Ligny. Později dostalo se jim po 600 francích podpory ročně, měly se z nich státi abatyše. Šest let vydržely v Longchampsském klášteře — starší: Jana byla narozena 1756. — na to prchly. Klášter jim nevoněl. Na bídném voze přijely do Bar-sur-Aube, kdež ubytovaly se v bídné krčmě. Vydávaly se za princezny, a ačkoliv dohromady měly jen 6 franků, honosily se přece, že chtějí se svými příbuznými vésti soud, aby jejich rodinné statky byly jim vráceny. Městečko bylo jimi pobouřeno. Dobročinná a zámožná pí Surmontová nechala se od Jany, která mladší sestru naskrz ovládala, ošvadroniti, že je z útrpnosti na osm dní do domu svého přijala. Bylo jí líto těch potomků panovnického rodu, jenž ve Francii dlouho

dříve vládl. Avšak z těch osmi dnů stal se rok; princezny ty vedly si v cizím domě jako ve svém. Paní Surmontová později si stěžovala, že to byl nejnešťastnější rok jejího života, zdálo prý se jí, jako by byla do domů vzala dva čerty. Jana Lamottová měla neobyčejný bystrozrak vystíhati slabosti jiných lidí a jich pak ku prospěchu svému využítkovati. Lhát uměla jako když tiskne a pletichy strojit jako ďáblice. Chycená myška neumí tak brzy vyhledati si dírkou k útěku, jako ona uměla lžemi pomahati si z nejhorších rozpaků. Postavu měla hezkou: modré oči pod černým, výrazuplným obočím; úsměv její byl okouzlující. K nemalému zármutku pí. Surmontové dal se vnuk její Lamotte, pocházející ze staré rodiny, a prodlužený důstojník u četníků od Jany okouzlit a s ní hned oddati. Asi měsíc po vdavkách stala se matkou dvou chlapečků, kteří ale brzy zemřeli. Po mnohých švindlech dostali se až do Paříže. Zde jednoho dne Jana přišla rozradostněná do bytu se zprávou, že byla doporučena kardinálu Rohanovi. Její dobrodinec Beuguot zapůjčil jí svůj povoz, aby se mu mohla slušně představit.

S hadí chytrostí vystihla ihned slabosti tohoto církevního knížete. Sestavila si ihned ženiální plán, muže toho obelstít a — okrástí. Namluvila mu totiž, že vlohami svými, hezké věci vypravovati, podařilo se jí přístupu u královny si vymoci a že slovo její u ní mnoho platí. Ovšem, že to musí prý zůstatí tajné, aby závist jiných nebyla probuzena. Kardinál sedl ihned na vějičku, prosil ji, aby za něho u královny se přimluvila a co bylo při tom nejlepší, ihned jí skvěle podaroval.

V pravdě ale Jana Lamottová s královnou jak živa nemluvila, avšak vzdor tomu kardinála ujišťovala, že Marie Antonie na něho se nejen nehněvá, nýbrž že mu přeje a je mu nakloněna; že ale osobnosti okolo ní, jmenovitě princezna Polignaková, jsou proti němu. Královna má prý nejlepší srdce, jenom že prý král je držgrešle a proto královna časem bývá bez peněz.

Kardinál velmi ochotně věnoval svoji kasu a tak brala Lamottová ve jménu královny od ješitného a slaboduchého hodnostáře mnoho peněz, na něž vystavovány t. j. padělány byly kvitance od jakéhos bídníka jménem: Vilette de Rétaux, přítele muže Lamottky, jenž dobře vyznal se v nápodobení písma.

A když kardinál se divil, proč po takových sumách, jež prý královně zapůjčil (!), neobdržel dosud ani jediného slyšení, odkazovala ho Lamottka, že královna by sice ráda, že ale bojí se pro ty jeho nepřátele. Na důkaz milosti královny, že mu vymůže tajnou s ní schůzi — v noci. V noci 28. července 1784. vedla Lamottka omámeného kardinála v přestrojení do parku, kdež v jakémisi loubí očekávala ho jakási ženština, podobná královně. Kardinál vrhl se jí k nohám. Bílá ženská postava podala mu růží s přitlumeným hlasem: víte, co to znamená! — V tom přiskočila Lamottka: Někdo přichází — spaste se útekem. Bílá postava zmizela a kardinál s růží v ruce dal se na útěk v domnění, že mluvil s královnou. Od té chvíle nazýval procházku v parku Záberským procházkou růžovou. Později se ukázalo, že královnu tehdy představovala jakási nevěstka, která královně byla poněkud podobná a proto od Lamottky najata a navedena byla, co a jak má se chovati.

(Dokončení.)

P l á š t í k o b ě t n í.

Vzpomínka z dávných dob. Napsal Alojs Dostál.

Socha Panny Marie v Králové Dvoře má mnohé krásné a drahocenné pláštiky, jimiž občas přioděna. Četní ctitelé této sochy obmyslili Bohorodičku dary, připojujíce buď přání vroucí, by modlitba jejich vyslyšení došla, buď děkujíce za splněné prosby své. Nelitovali dárce ani peněz ani práce, by Marii Panně něco důstojného obětovali.

Mezi vzácnými pláštíky jest jedna zástěrka jednoduchá a vetchá, která nevyniká drahocenností tak jako starožitností. Pochází z dávných dob válek švédských a je s ní spojena pověst ceny nevšední. — — —

Vůdce švédský Vittenberg oblehl Jaroměř a hlavní tábor k nemalému zděšení a strachu všeho obyvatelstva zde položil. Celé okolí bylo švédským vojskem znepokojováno. Peněz lačné tlupy se proháněly co den po vesnicích a samotách, loupíce, co jim do ruky přišlo a trochu ceny mělo.

Že jim především do očí padl Králové Dvůr, kdož by o tom pochyboval, když město to bylo na blízku, již svým zevnějškem slibovalo hojně kořisti a jak se zdálo, posádka městská nebyla příliš četna. Najednou se ocitli pod hradbami, však byli vždy odraženi.

Ve Dvoře rázně se chystali odraziti útok nepřátelský. Kde kdo měl zdravou paži, zúčastnil se boje a měšťané stále se na hradbách střídali.

Také k nebesům obraceli zraky zbožné, modlíce se v chrámě o přispění a pomoc. S modlitbou střídali práci na obranu ohroženého města. Na dolejšímostě, kudy by mohli Švédi přitrhnouti, postavena dřevěná soška Marie Bohorodičky. Zvláště k této brali všichni útočiště a nejedno procesí sem z chrámu konáno za účastenství převelikého. Strach před Švédem byl mocný a všeobecný; útočiště u Marie, ochránitelkyně si všichni zvolili.

Socha bývala obklopena prosebníky dnem i nocí.

Hrůzy, které Švédi páchali, bylo dobře z města znamenati. Každou noc zvěstoval oheň, že vypálena některá vesnice nebo dědina v okolí. Brzo-li i nad městem splane rozzuřený živel a zničí všechny krovy rodné a příbytky útulné?

Švédi se už opět pod hradbami ukazovali, prohlížeje si, jak silny jsou valy a kudy by nejjistěji dostati se bylo možno do města. K mostu dolejšímu obrácena pozornost jejich.

Na mostě bylo plno lidu.

Vojáci švédští se domnívali, že již úmysl jejich zpozorován a most měšťany obsazen.

Ale zasmáli se, když viděli místo bojovníků ženy slabé, starce a děti. Klečeli všichni kolem sochy. Muži byli na hradbách.

„Vzývají Boha svého,“ prohodil voják před hradbami.

„Nadarmo ho prosbami obtěžují. Toto hnízdo je naše jako celé Čechy. Teď jsme zde my pány.“

Voják se usmál sebevědomě.

„Zítra abychom udělali útok. Hanbou to pro nás, že zde trčíme vedle a město ještě nemáme ve svých rukou. Také by odtud mohlo hroziti nebezpečí. Jen se modlete a prostete; my vám brzo pomůžeme.“

Voják se znovu zasmál drze a popojel blíže. Však na hradbách se ozvala střelná rána a švédský žoldněř padl k zemi. Ostatní vyzvědači rychle odjeli z dostřelu, by se jim něco podobného nepříhodilo a nebyli za smělá slova hned potrestáni. Na hradbách bylo na oko ticho, ale pilné pozorován každý krok a každé hnutí nepřátelské.

Švéda, který pro útok na nepřátele horoval, byl známý zuřivý Kryštof, pravý syn loupežné války. Již se nespokojil kořistí vesnic, na bohaté město měl zálsk, doufaje, zde že bude hojnost kořisti.

„Musím sám k vůdci, bych ho proti měšťanům pobídl. Tady nám sedí jako na kobylce a posmívají se nám.“

„Mají dobré hradby a obětavé měšťany.“

„Ani hradby, ani měšťané, ani ten jejich Pán Bůh jim nepomůže.“

„Kryštofe, nerouhej se,“ napomínal švédský voják. Švédi nebyli zbožní, ale příliš pověřiví.

„To povídáš ty?“ zasmál se Kryštof. „Ty mne napomínáš, který jsi kradl v chrámech stejně jako v nějaké komoře? Nepamatuješ se? Chceš, abych tvé děravé paměti pomohl?“

Soudruh Kryštofův mladší a mírnější Hašta se zamlčel.

„Viš tam v té vesnici, jak jsi sháněl se po zlatém kalichu?“

„Však mne to mrzí. Mám děsné sny.“

„A v Jaroměři jsi vyloupil kostelní pokladnu pro ozdobu chrámu Páně —“

„Mlč o tom. Kdybych byl všecko neprohrál, hned bych to navrátil. V kostelích jsme přece neměli krásti. To je svatokrádež.“

Starý voják se dal do pustého smíchu, až se mu řubkovaná tvář šeredně rozšířila. Uhodiv na koš meče, posměšně se otázel:

„Od které pak doby je náš Hašta takovým nevinným beránkem? Jak pak dávno lituje svých hříchů. Snad tím častým navštěvováním vesnických a městských kostelů a kaplí se proměnil a pobožným stal. Jen aby nebylo již pozdě.“

Mladší soudruh nevšímal si těchto poznámek jizlivých a výčitek spravedlivých. Bylo na něm patrně znáti, že lituje vin svých, že by rád napravil všechno, nebo že aspoň na okamžik lepší stránka duše jeho se objevila.

„Kryštofe, nech žerty stranou. Víš, že jsem ti statečně pomáhal jak v bojích tak v loupežích. Mnohý dům, mnohý chrám jsme obrali, zapomenuvše, že to je místo posvátné. Co máme z kořistí těch? Všechno padlo na kostky, vše jsme propili a rozmařili. Na mne nyní přicházejí brozné sny. Vidím večer řady vážných postav s tvářemi bledými, očima skelnými, prsty k nebesům vztýčenými, obstupují mne, ukazující nástroje, jimiž byli umučeni. Zdá se mně, jakoby nástroje ty na mne napřahali a také mne umučili se hotovili. Strach mne pojímá.“

„Lépe si podruhé pod hlavou sviň houni,“ připomenul Kryštof.

„Sny tyto nepocházejí ze špatné polohy při spaní. Opětují se den co den. Svědomí mně nedá pokoje. Pamatuješ se na onoho kněze, který nás prosil, abychom chudý chrám, v němž Bohu sloužil, neokrádali? Když prosba jeho nepomohla, pozvedl hlas svůj a připomenul nám, že se dříve nebo později naše svědomí probudí a tepati nás bude přísně za všechno, čím jsme se provinili.“

„To se mně jistě nestane. Jsem příliš ve válce otužilý.“

„Mně se to již stalo. Svědomí mé se probudilo k mému soužení a stále hrůze. Kéž bych tady padl pod hradbami! Lekám se noci. Příserný průvod se opět dostaví. Jsou to ti světci, které jsme oloupili o jejich ozdoby, o krásné dary obětí, o majetek. Přicházejí si pro své okrasy, pro své členky, pro své koruny, pro své kříže, pro své kalichy . . .“

„Takového strachu já nikdy nezakusím. Moje svědomí se neprobudí. A kdyby se ozvalo mám prostředky na ukročení.“

„Také jsem tak říkal. Však jednou vzpomeneš na moje slova.“

Nepadneme-li pod hradbami tohoto města. Již tu déle nevydržím v nečinnosti. Spěchám k vůdci bych ho upomenul. Povím mu také o slabě obsazeném místě. Zítřka ráno ve vřavě bitevní na vše zapomeneš. Kořisti bude dost a pak zahrajeme si vesele. Nepřipouštěj si podobné myšlenky a buď vesel!“

Kryštof zanechal soudruha v těžkých myšlenkách. Domníval se, že dost podal útěchy srdci jeho. Spěchal přímo k Vittenbergovi, by mu vyjevil nejslaběji obsazené místo, kudy by se snadno mohli dostat do Dvora. Již předem se radoval, jak hojnou bude mít kořist a jaké se mu dostane pochvaly, když jeho návodem a takoruka pod jeho vedením veliké a bohaté město bude dobyto a vyplněno.

Kryštof rozmlouval s vojevůdcem dlouhou dobu. Vykládal, co všechno vypožadoval na hradbách Králové Dvora, kudy by nejsnadněji se dostali do města. Starý voják všemožně se snažil přesvědčiti Vittenberga o správnosti a užitku svého výmyslu.

Posléze byl propuštěn blahosklonně.

Ve Dvoře dobře pozorovali Švédy, že mají nějaký tajný plán a nebezpečný úmysl. Napjali všechnu pozornost a také tím zbožněji vysílali

vzdechy k nebesům. Na dolním mostě stále byl shromážděn dav lidu, modlí- cího se k Bohorodičce.

V kostele konány veřejné služby Boží na odvrácení možného nešťast- ného pádu.

Bylo to ku konci měsíce listopadu. Saňh již poletoval a bylo pošmourné, nevlídné počasí. Všechno se ukládalo ku spánku zimnímu. Nikdo se nenadál, že by nepřítel takové nepohody užil k útoku na město. Však pojednou se ozvalo výstražné znamení pověžného. Dlouhý táhlý zvuk poplašný oznamoval blížící se nebezpečí. Hued se také ozvaly zvony a všechno spěchalo na hradby.

Křik a pláč zazníval ze všech stran.

Švédi se hrnuli od Žírce k městu. Valili se jako jako mrak a úzkost se bylo podívatí na spoustu, kterou hned dělali. Nešetřili ani stavení ani stromů; vše jim padalo pod rukama.

Kryštof vedl oddíl jízdy k dolejšímu mostu. Viděl dobře, tudy že se možno spíše dostatí do města než přes obsazené hradby. Most nebyl stržen.

Ráno zasvitlo poněkud slunko, ale hned se opět ztratilo a do mra- kův ukrylo. Nebe bylo plné sněhu, vzduch těžký, že sotva bylo město viděti.

Však vojáci jeli na jisto. Obrancům města se posmívali a teprve jim úsměv uvázl na rtech, když přiletěla koule a rozrazila řady. Však Kryštof nedbal.

„Nebojte se těch šosáckých kašketů a pojďte směle za mnou. Vyvedu vás až na náměstí a nic se nám nestane.“

Namířil přímo k mostu. Však i ten byl obsazen, ne sice tak ozbro- jenými meči a kopím jako vřelými prosebníky před sochou Bohorodičky.

Kryštof s napřaženým mečem jel v první řadě.

„Zpátky vetřelci!“ postavil se vojákům na proti stařec bělovlasý a na- přáhl kopí.

„Z cesty, plesnivče, nebo tě hodím do vody.“

„Co zde máte co dělati v naší české vlasti? Kdo vás sem volal, aby jste loupili, pálili a drancovali?“

Švédský žoldněř nechtěl se starcem dlouho mluvití. Pobídl koně a sna- žil se měšťana zasáhnouti mečem.

„Vraždíte nás, ničíte nás, a kdo vám k tomu dal právo? Pamatujte na trest Boží. Nadejde doba, kdy se ozve černé svědomí vaše. Zavraždí mne, by i moje krev volala o pomstu.“

„Dám tělo tvé ptákům.“

„Tvoje ti jednou s hrůzou připomínati bude rány, které jsi dal ne- vinným. Hleď tato Bohorodička svědkyní slov mých. Budeš jednou všeho litovati.“

Kryštof se zasmál.

„Hleď, jak mocná tvoje ochrankyně!“

Švéda napřáhl meč a řal po sošce. V tom okamžiku se ozval hrozný sten, strašný hlas, jevící největší úzkost a zděšení.

I Švéda se zarazil. Projelo mu to srdcem jak ostrý meč. Opravdu za- sáhl sošku a tuto na hlavě rozsekl.

Stařec stál nyní před vojáky jako hlas volajícího svědomí. Ruku na- přímil k sošce a pak k nebesům. Promluvití nemohl ani slova. Tak byl poděšen.

„Trest Boží zastihne vás! Tak bojujete v čestném boji? Taková zpup- nost nezůstane nepomstěna. Proč ničíte sochy, proč saháte na naše statky nej- dražší?“

Kryštof stanul na mostě. Stařec s bílou hlavou stál před ním, jakoby ho ani na krok dále pustiti nechtěl. Ač ne slovy, přece celým vzezřením vybízel, že jenom přes jeho mrtvolu dále postoupiti mohou.

Švédský žoldák váhal jenom chvíli. Ku podivu všech otočil kouř a chvátal ke svým soudruhům na druhou stranu.

Pověst dří, že veliká hrůza se zmocnila vojína, který sošku na mostě rozsekl a tak hustá se kolem mlha rozložila, že se vojáci ani neviděli, u sebe stojíce. Mlha ta bránila Švédům a pomáhala městu. Nepřítel se rozptýlil kolem hradeb, most byl rychle obsazen a pro tentokrát město zachráněno.

Švédi odtrhli s nepořízenou.

V Králové Dvoře byla veliká radost. Všichni přičítali toto zachránění mocné pomoci Marie Panuy, k níž se o přimluvu utíkali. Veliké zástupy putovaly k městu, by každý na své vlastní oči spatřil, jak Švéda tvář milostné Bohorodičky rozřal.

Bylo tu divení, lítosti i řečí rozmanitých.

Proč se obrátil jezdec, když bohaprázdný skutek vykonal? Co ho přimělo k tomuto obratu?

Rozmanitě rozmlouváno a uvažováno. Ti, kteří na mostě byli, nemohli mnoho říci, poněvadž byli tak zděšeni, že se na nic jasné nepamatovali. Jenom tolik potvrzovali, že Švéda se starcem jakýmsi mluvil a po soše řal. Ve všeobecném zmatku a při mlze, jaká paovalo, nikdo neznal starce onoho.

Opravdu byla hlava milostné sošky rozřata.

„Bohorodička nás zachránila.“

„A na zbojníka onoho přijde trest Boží.“

Za zvláštní toto přímo zázračné zachránění vzdávány Bohu díky nejen v chrámě, ale i na dolejší mostě před sochou — — —

Nebyli tak šťastni Královédvorští po celou třicetiletou válku. Vedle tohoto zachránění připomínají dějiny také strasti, které město zakusilo dříve nebo později. Švédi pod Bannerem a Vittenbergem často obsadili město a drancovali. Plukovník Rohrscheid uvalil na město kontribuci 340 tolarů a picování.

Mezi těmito svízely, které Králové Dvůr stihly, jak jasná hvězda vyniká zázračné zachránění, načež i soška rozřatá podnes se ukazuje.

* * *

Dávno minuly hrůzy války třicetileté a strašné metly švédských vetřelců, obyvatelé českého království počali si oddychovati a opět přikládali ruku k práci. Byli zadluženi, vyssáti a vysileni. Města prázdná, na sta vesnic vypáleno, dědiny zničeny a do trosk nevraceli se hospodáři s rodinami. Buď v cizině hledali chléb nebo dávno práchnivěli.

Také Králové Dvůr se pomalu sbíral. Měšťané opět se chápali řemesel a radla.

Minulo několik let od té doby, kdy Švédi zuřili v krajině.

Do Dvora přišla žena v podivném obleku. Nikdo ji neznal ani nerozuměl. Lidé vybíhali ze stavení podívat se na poutnici. Zdaleka asi přicházela, nohy pod ní klesaly. Aspoň dlouho odpočívala na dolejší mostě pod sochou Bohorodičky s rozřatou tvář, nikoho si nevšímala. Zrak její byl upřen na sochu, ústa cosi šepotala, ruce byly skříženy.

Snad šilená, myslili si občané. Po válkách krutých mnoho podobných lidí se potulovalo krajem bez domova, bez rodiny, bez přátel. Lítost a opuštěnost jim vzala rozum.

Snad i tato žena ztratila buď muže, buď syny, nebo všechny milé a drahé ve válce? Jak přišla, tak odejde. Na mostě byla dlouho. Klečela a hlavu sklonila na zábradlí. Pak se zvedla a šla do města.

Tajemná žena se zvedla a přímo kráčela k farní budově. Český mluvila jenom několik slov a to ještě s cizím přízvukem. Lidé ji litovali a rádi by jí poskytli jídlo i přístřeší. Však žena byla zarmoucená a odmítala každou posilu.

Když vykonala na faře své poselství, jak přišla, tak odcházela. Jenom na mostě se pozdržela dlouhou dobu.

Tato návštěva by byla záhy upadla v zapomenutí, kdyby se byl neozval z fary hlas, proč do Králové Dvora zavítala.

Byla to žena onoho Švéda, který sochu Bohorodičky na mostě rozťal a donesla dar — pláštík obětní. Vykonala dalekou cestu odkudsi z Německa, by vyplnila přání umírajícího muže. Svědomí mu nedalo pokoje, vyčítajíc mu vše, co v Čechách spáchal. Probudilo se v tom okamžiku, když po soše šel. Proto se obrátil a soudruhy odvedl od místa, kudy mohli snadno se dostat do města.

Kdesi byl raněn a od rány té churaví. Ani nedošel do vlasti své. Věrná žena ho vyhledala a nyní připutovala až sem, aby ozdobila sošku prací, kterou dnem i nocí hotovila u lože nemocného manžela.

Jazykem neumělým a posuňky naznačila všechno.

Kryštof odprošoval Marii, že ji šel mečem zlovolně.

Celé město bylo těmito zprávami pobouřeno.

Soška s rozťatou tváří umístěna v přední chrámové, později na sloupu u prostřed kostela, odkud se dostala na hlavní oltář. Mnoho putovalo od té doby poutníků k Bohorodičce s památkou na tváři po zlovolných Švédech. Domácí i přespolní ctili ochraňkyni mocnou.

A na sošce stále dar obětní, vetchá ale památná zástěra, roucho ženy švédského vojína. Za pokoj duše jeho dlouho konány přímluvy.

Také ustanoven den na památnou událost onu, svátek Očišťování bl. Panny Marie, kdy připomínáno takoruka zázračné města zachránění a z každé domácnosti aspoň jeden člen pokáním očišťoval duši svoji.

D o p i s y.

Z údolí Svitavy na Moravě.

Právě v posledních hodinách stala se u nás podivuhodná událost, která snad mnohého čtenáře uvede na vážné myšlenky. Co tyto řádky píšu, odvázejí odsud do Brna jednoho blázna, člověka svobodného asi 20letého, jménem K., jenž v neděli po požehnání pojednou přiběhl před kostel, vrhl se tu před křížem na kolena a všechny okolující vyzýval, aby se modlili za odpuštění hříchů, ač jinak v neděli odpoledne nikdy Pána Boha nepoctil svou návštěvou. Na druhý den zase časně už ho potkávali lidé, an vezl na voze zamatlaný kámen a všem vykládal, že veze velebnou svátost. Je to člověk, který svého času o Nejsvětějším Tajemství říkal, že je to „placek“ od toho onoho upečený a jenž ostentativně nedávno se chlubil, že nebyl už 7 let u zpovědi až teprv nyní, když chtěl jít ke sv. birmování (k vůli lidem). Jaká ta zpověď a sv. přijímání byly — ví jen Vševědoucí Bůh.

Když pak zase včera chtěl skočiti do studny, konečně jej svázali a dnes odvázejí do Brna. Patří do rodiny a společnosti osvědčených kazitelů zdejší farnosti. Zdali tu doslovně nevyplnila slova knihy moudrosti „Domnívajíce se býti moudřími blázní učinění jsou?“

Přidám ještě něco, co mi vypravoval náhodou právě dnes jeden zbožný a poctivý domkář, bývalý havíř. Bratr jeho pracuje kdysi při východu ze šachty omámen byl jedovatými plyny i spadl do ní a zabil se. Nechtěl snad poctivec ten něco říci na ujmu bratra zesnulého, ale počal vypravovati, kterak ví z vlastní zkušenosti, že kdo se odporučí při takové nebezpečné práci do ochrany Boží a Panny Marie, tomu se nic nestane. „Pomáhal jsem dříve často svému strýci, když v dolech pracoval,“ pravil, „ale on nikdy nezakopl tesákem pokud se neodporučil do ochrany Panny Marie Sedmibolestné. Jednou poslal nás do šachty poboční a on ve hlavní zůstal sám. Najednou uslyšíme

hroznou ránu za sebou, ale nemohli jsme nic rozeznati ve tmě. Jdeme tam a vidíme, jak cesta jest zatarasena balvany. Probořil se strop posud nepodepřený — ale teprv za výklenkem, ve kterém pracoval strýc, takže jemu jenom zhaslo světlo, ale nic se mu nestalo.“

D r o b n o s t i.

Znemravňování lidu divadlem: Zlatá Praha o nejnovějším kuse: *Dámský krejčí*, dávaném v národním divadle píše:

„Aaah — vzívám — vzívám!“ jsou první slova, jež pronese Štěpán, sluha doktora Moulineauxa, v komedii pana Feydeaua. Tento začátek jest pro pana autora dosti choulostivý. Ne snad proto, že Štěpán se nudí, to není konečně nic zlého, nýbrž že „vzívám“ a „nudím se“ opakuje po něm po celý večer veškeré obecenstvo. A to právem. Nebo komedie „*Dámský krejčí*“ jest jednou z nejslabších prací, jež jsme viděli na našem jevišti. Ovšem správa divadelní má pro tuto dobu svou omluvu: „Jest mrtvá doba, obecenstvo žádá lehké, povrchní práce, při nichž duch by se nenamáhal“ atd. Však tentokrát se správa divadelní přece mylila. Nebo ku chvále obecenstva můžeme konstatovati, že vkus jeho ještě tak nepoklesl, aby nalézalo zálibu na frivolním, všechny meze slušnosti přesahujícím repertoiru předměstských divadel Pařížských, jehož „*Dámský krejčí*“ jest křiklavou ukázkou. Nebo při prvním provozování komedie jeví se již po druhém jednání v řadách sedadel citelné mezery, přítomné pak obecenstvo dávalo svou nelibost na jevo zřetelným sykotem; ozýval-li se někdy přece potlesk, platil jen výkonným umělcům, kteří ze všech sil se snažili, zmírniti trapný dojem kusu. Myslíme, že neúspěch „*Dámského krejčího*“ jest novým a pádným důkazem o nelibosti, již chová obecenstvo vůči podobným, tuctovým komediím francouzským, kdež kluzkými scenami nahrazen děj, bezuzdnou frivolností humor a vtip a karikaturami charaktery. Úkaz ten jest zřetelný pokyn pro naše divadlo, aby obrátilo se k jiným pramenům veseloherního repertoiru

Přihledněme blíže ku práci samé. Hlavní motiv jest, jak samo sebou se rozumí, nevěra. Autor nám předvádí několik párků, jež skoro vesměs záležejí z nevěrných manželů a manželek. Mladý doktor Moulineaux, jenž jest teprv půl roku ženat, má nedovolený poměr se Zuzanou, chotí Anatola Aubina. Tento opět jest milencem Rosy Bassinetové, kteráž utekla svému muži s kaprálem. Jak patrně, není pan Feydeau ve volbě svých hrdin právě vybíravý! Z poměrů těchto osob spřádá jakési dosti nejapné pásmo děje, které rozuzlí opětným smířením všech zbloudilých manželů a manželek. Co se týče spracování děje, dlužno podotknouti, že některé scény a situace převyšují svou frivolností a přepepřenou pikantérií i nejvolnější zákony francouzské frašky. Paříž má pro podobné kusy svá divadla a také své obecenstvo. Ale u nás jsou poměry jiné. My máme divadlo jenom jedno a to by nemělo býti poskvřňováno podobnými pracemi; však kdyby se chtělo některé části obecenstva zavděčiti, musilo by vždy předem podotknouti, že ten den se nehraje pro obecenstvo slušné.

* * *

Rodinné poměry ve Francii. Úřední list francouzské republiky uveřejňuje statistiku rozvodů, provedených r. 1887, to jest v prvním roce po odhlasování známého zákona, jenž usnadňuje úplné zrušení manželského sňatku. Francouzský zákon rozeznává, jak známo, rozvod od stolu a lože v našem smyslu, *séparation*, a úplné zrušení sňatku, *divorce*. Roku 1887 byl v 1112 případech prostý rozvod změněn ve zrušení sňatku, ve 4685 případech bylo povoleno přímé zrušení sňatku bez předchozího rozvodu. Na tisíc sňatků přišlo ve Francii průměrně 16·5 rozvodů; třeba však připomenout, že průměr tento v departementu sekvanském (Paříž) značně překročen, přišlo zde na tisíc sňatků 62·8 rozvodů. Dle stavu rozřídují se rozvedení manželé následovně: dělníků 53 proc., obchodníků 20 proc., soukromníků 10 proc., majitelů hospodářství 9 proc., soukromých

zřízenců 8 proc. V 21 případech ze sta uvedeno při žádostech o zrušení sňatku cizoložství; 45 ze sta rozvedených bylo bezdětných. Nejméně rozvodů, 1·3 proc. bylo v departementech Gôtes du Nord a Finistère, t. j. v těch, kde lid je poměrně nejohudšší a též nejzbožnější. Říše, v níž zákon dovoluje, svazky manželské z prostopásmé zhýralosti trihati, nemůže míti dlouhého trvání, protože rodina je základem říše.

* * *

Lišky a vlci mají svá doupata, ale zhýralec nemá na stará kolena, kam by hlavy své položil. V jedné z posledních nocí provedl policejní důstojník Ronquier se svým mužstvem obchůzku po kamenných lomech u Pierrefitte, severně od Paříže. Patnáct osob bez přístřeší, jež tu přenocovalo, bylo zatčeno a odvedeno do vězení. Při zjišťování jich osobností shledáno, že se mezi nimi nenalezá jediný zločinec, za to ale jiné zajímavé osobnosti. Tak na př. hrabě de B . . ., jenž byl v několika letech promrhal celé svoje jmění několika millionů a nyní, v stáří padesáti let, již hezky dlouho protlouká se jako nádeník, nosič a tulák. Pak bývalý jeden advokát, jenž byl kdysi zaujímal velice vynikající místo mezi svými kolegy. Stará, vyhublá, zbědovaná žena zahalená v cáry poznána jakožto bývalá „hvězda“ polosvěta. Žila kdys velice okázale, měla kočáry a koně a šlechtické jméno, které si ovšem byla dala sama a jež dosti často se objevovalo ve zprávách časopisů. Ctitelé a diamanty dávno zmizely a bývalá krasavice klesala se stupně ke stupni až do své nynější bídy.

* * *

Reforma minoritů. Došlo konečně i na reformu klášterů minoritských v Rakousku. Generál téhož řádu z Říma přibyl do Štýrského Hradce za příčinou reformy. Klášterů těch je v Cislajtanií úhrnem 25. Noviciát má ze Štýrského Hradce přeložen býti do Vídně.

* * *

Při posledním sčítání lidu v anglické kolonii Victoria v Australii shledáno, že v obyvatelstvu jednoho millionu nalezá se neméně než 150 různých sekt a vyznání, nepočítaje ony osoby, jež udaly, že jsou bez náboženství anebo nechťely udat svoje vyznání. Seznam obsahuje 40 protestantských sekt, nepočítaje v to anglikány, presbyteriány a methodisty, dále as 200.000 katolíků a několik vyznavačů církve řecké. Dále jsou tu čtyři sandlemianné, sedm „druhých adventistů“ a po jednom zástupci sankeystů, robisoniánů, hugenottů, waldenských, reformované církve holandské, milleritů, walkeritů, borowitů a mennonitů. Mezi těmi, kdož neháležejí nijakému uznanému vyznání, nalézají se pantheisté, theosofisté, „zachránění hříšníci“ a humanitariové. Muž jeden a jeho žena udali se jakožto „tajní obdivovatelé,“ jiný párek jakožto fatalisté, čtyry osoby prohlásily se jakožto studenti filosofie a šest osob napsalo do sčítacího lístku, že jejich náboženským vyznáním jest „libra, šilink, pence.“ Tak se rozpadává dílo Lutrovo.

Obsah čísla 17. „Obrany víry“:

Jest svědomí skutečně domněnkou? (F. T.) — Vzkříšení. (Obrázek z příhod Vincenciánů. V. D. Dokončení.) — Úryvky z dějin francouzské revoluce. — Plášť obětní. (Vzpomínka z dávných dob. Napsal Alois Dostál.) — Dopis: Z údolí Svitavy na Moravě. — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Nedělní a sváteční klid v průmyslových závodech.

— J. — Socialně radikální strana — dělnická — k žádnému z požadavků dělnického není tak lhostejna, jako k požadavku o nedělním a svátečním klidu v továrnách. Socialním demokratům i radikalům zůstává lhostejno, pracuje-li dělník v neděli a svátek čili nic. Dle jich názoru ve chrámu Páně nemusí dělník, když tam po celý týden nejde, ani v neděli nebo ve svátek býti Socialní radikálové jsou si toho vědomi, že až jedenkrát křesťanský dělnický lid chrámy Páně k útěše své v bídných poměrech plniti bude, poslední den výstřednostem radikálního socialismu nastane. Proto výstřední socialistické listy přestupování zákazu nedělní i sváteční práce mnoho nedbají.

Listy takové drží pohromadě jen fráze a nic než fráze, v nichž nespokojenci většinou si libují.

Nedělní a sváteční klid v továrnách a vůbec u všech prací, největší má zastance v křesťansky socialním dělnictvu. Jiné politické dělnictvo domáhá se požadavku toho — pro forma.

Křesťansko-socialní dělníci jdou se svými požadavky dále, nežli socialní radikálové. U nás nejen že v popředí stavíme klid práce v nedělní a sváteční čas, ale u nás roste i budoucí přání, kterého i domahati se budeme, aby i každého všedního dne za příčinou služeb Božích pracovali se počínalo od 9 hodin ráno a nikoliv od 6 hodin, jak ve zvyku. Jestliže i pohané věnují z rána první čas svým modlám, proč bychom i my křesťané věnovali čas ten nemohli Bohu?

Ovšem, budou se nám činiti námitky, na ty jsme ale připraveni.

Dnes ponecháváme stávající společnosti lidské i panujícím stranám na vůli, chtě-li míti proletariát v tom pravém smyslu slova t. j. chtě-li ze svятаčení lidu dělnického, anebo, chtě-li míti duševně zdravý a šlechetný lid dělnický.

Stávající společnost lidská a panující strany vůbec, mohou se rozhodnout jak chtějí. My křesťansko-katoličtí socialní dělníci přejem si šetření klidu v neděli a svátek, a my přejem si i do budoucnosti — oprávně se o výpomoc moderní techniky a mechanismu ve výrobě zvláště — početí prací od 9. hodiny ranní ve všední dny. Neboť i my, jakožto každý jiný stav, máme svá náboženská práva a povinnosti k Bohu.

Z nedělní i sváteční práce neplyne dělníku žádné požehnání; peníze takto vyzískané rozplynou se tak, že toho dělník ani nepozná a tělu i duši občerstvení nepopřeje.

Z nedělní a sváteční práce vyplývá jedině dělníku to, co vyplývá mu z dlouho trvající nenormální doby pracovní: poznenáhle vysilování a nemoce. Potom dává dělník lékařům a lékárnám čtvernásobně, co takto byl vyzískal. Jsme toho sami zknšeni.

Vzdělávejme dělnictvo! Tak slyšíme volati každého dne, kde koho. A kdy — prosím má vzdělávati se dělník — v pravdě dělník? (na kořalky a pobudy stavu dělnického jen k ostudě sloužící, nechť nikdo nás nepoukazuje.) Má vzdělávati se snad v noci, když na údech prací sedřen hledá raději klidu, odpočinku a spánku? Všední den nemá dělník ku vzdělávání se času, v neděli nemůže a ve svátek také ne; zde heslo o vzdělávání dělníků zakládá se na velmi slabých základech — možnosti. My dnes vzdělávati můžeme sotva jednoho dělníka ze sta, ostatním k tomu času a příležitosti nezbývá.

Pražské a okolní dělnictvo v ohledu vzdělávacím jest na tom hůře, nežli kterékoliv jiné dělnictvo: na p. jen brněnské a vídeňské.

A příčiny toho jsou?

Dělnictvo vídeňské pracuje po celý týden svědomitě a hbitě nejen v dílnách svých mistrů, nýbrž i v továrnách, ale v čas nedělní a sváteční dělník vídeňský ať Čech nebo Němec — chce být svým pánem: t. j. nepracuje za žádnou cenu.

Jen malá část z dělnictva toho tak zvaní „dřiči“ nedělají v práci všední a sváteční rozdílu. Tito stojí také na nižšímu stupni vzdělání i mzdy a poskytují obraz opáčný dělnické povahy od prvních daleko se lišící.

Dělnictvo brněnské, velikou svojí částí z venkova, ukončuje před svátky a nedělí práci svoji již od 4. hodiny odpolední v každou sobotu a odjíždí po 5. hod. z Brna do svého domova dělnickými vlaky. S nimi zastavuje práci i místní dělnictvo městské.

V neděli a ve svátky jsou brněnské dílny a továrny dělnictva prosty až na některé velkozávody strojnické.

Dělnictvo strojnické v Brně stojí pozadu za dělnictvem odboru vlnářského.

Takové jsou příčiny vyššího vzdělání dělníků vídeňských a brněnských, že zbývá jim času ku vzdělání.

A v Praze a okolí?

Letos na den Božího Těla, kdy lid průvodem k oltářům pobožnost konal, pracovalo se až do 2 hodin v továrnách strojnických a lučebních v Karlíně, Smíchově i Libni. Rány kladiv kotlárů a kovářů mísily se v rány z hmoždýžů po návrších karlínských a libeňských. Takový jest stav věcí klidu práce nedělní a sváteční u nás.

A sami vzdělanější dělníci stav situace této změnit nemohou. Zde z vyšších kompetentních živnostenských míst náprava státi se může v dobré vůli a kde nestává dobré vůle — zákonem.

P o k r o k á ř i.

Obrázek po Aloise Dostála.

Kdo jede po silnici do okresního města H*, tomu jistě do oka vpadne pěkná vesnice Loučkov po pravé straně pod lesem. V Loučkově je starostou rozumný a zkušený muž, výbor jde s ním ruku v ruce a nemine rok, aby spojenými silami něco neprovedli.

Kdysi byli Loučkovští pro posměch sousedům, sluli „Podlesáci“ a nemluvílo se také mnoho o jemnosti jejich mravů; teď všechna chvála Louč-

kovu. Stará pověst pomalu se vytratila a vybledla, Loučkov nabýval vážnosti na úřadech a brzo si počali také jinde všímati vesnice, poli a loukami obehnané, s vysokými lipami na návsi a řadou výstavných statků, živností a chalup po stranách silnice.

Sousedé si scelili svoje pozemky, vysázeli stráně, zušlechtili zahrady a každý rok dva stavěli. Kamene bylo dost v obecních lomech a dovozem pomáhali všichni. Stavby prováděny byly dle praktických plánů na místech, kde starosta určil. Tak pomalu se tvářnost vesnice měnila.

Jenom lípy zůstávaly a pod nimi také dřevěný kříž ustoupil kaplička s červenou vízkou. Studny s váhami nahrazeny kašnou a pumpami. Pod obecní kolnou stála stříkačka a náves rovna jak na talíři. Školu postavili stranou do zahrady.

Nikdo se stavbou a opravami nezadlužil, všechno pokračovalo pomalu a jistě. Vypomohli si a také si nikdo nešlechetoým způsobem pod záminkou vysoké asekurace k novému stavení nepomahal.

Na lukách se vinul potok v přerozmanitých kruzích a zátočinách, Loučkovští mu dali stejnoměrný běh a ušetřili mnoho půdy. Poopravili si všechny cesty a rozbili méně vozů, občinu proměnili v pole a pronajali chalupníkům a domkářům. Do lesa nepovolili nikomu choditi na stlaní a také hon si ponechali, by zůstal v pořádných rukách.

S těmito všemi opravami nesouhlasil soused Šedivý. Již i dědečkové k nim přisvědčovali, ale Šedivý stále odporoval. Bránil se proti všem přírůstkům a daním, nedal přestavěti své stavení, ač měl staré, nepohodlné a přímo na spadnutí. Na zahradě nehnul ani jedinou planou hruškou nebo neužitečným štěpem a oral zrovna tak, jak otec a děd. Na jeho dveře nadarmo bušily opravy, které všude jsou zaváděny ku všeobecnému užitku a prospěchu. Šedivý zůstal neoblomným a sousedům se jenom posmíval.

„Vy pokrokaři, však vy to daleko přivedete.“

Byl až úzkostlivým ha itelem a zastancem všech starých tradic a k novotám srdce svého nepřiklonil. Báł se, by nepřišel o svůj majetek, aby ho novoty nezničily.

Šedivý měl smutnou zkušenost. Bratr jeho se přiženil do kraje do mlýna a také prý se chytil „pokrokařství.“ Šedivý to vypravoval bezpočtůkráte pro odstrašující příklad.

„Nic se mu nelíbilo ve starém mlýně. Stavěl všechno znova od základu, koupil si nejnovější „složení,“ sám nepracoval a se vším se na čeládku spoléhal. Nejmilejším mu bylo zaměstnáním stříletí. Proto si najal hon. Pěkně si chodil a ve mlýně se mu nelíbilo, poněvadž prý se tam praší. Odhodil starý kroj a denně hostil pány na mlýně. Četl několikéré noviny a mluvil o politice. Volili ho do rozličných spolků za čestného člena. A kam to přivedl s tím pokrokařstvím? Dnes chodí od mlýna k mlýnu jako krajánek.“

Šedivý moudře zakýval hlavou a sáhl si na pás, má-li jej plný. Sedlák si stál dobře a bratru se v ničem nepodobal. Žil jenom svým politm, o svět se pranic nestaral. Vycházkou jedinou byl kostel a zábavou práce, jíž se úplně věnoval. V neděli obcházel les a vyhlížel pěkné „kousky“ na pavézy, drzadla a klanice. Vybízeli ho, by také statek přestavěl, ani nechtěl slyšeti. Posýlali mu noviny, jež odebírali na obecní účet, poslal je zpět se vzkazem, že jich nepotřebuje. Chtěli s ním zaměnití pozemky, by si lany zuokrouhlili, vysmál se. Však prý mu o tu mez nejde a kousek cesty dále také pojede. Šedivý se ani pojistiti nedal proti ohni, krupobití a jiným škodám. Je prý vždycky na podobné nehody připraven. K volbám se nedostavil. Ač prý si to spravují, jak jim libo. Ničeho od nikoho nežádal a také nikomu nepomahal. Všechno si sklídl sám. Jediný mlátil cepy, strojům všem vůbec nedůvěřuje.

Sousedé se spojili a kupovali si společně rozmanité stroje, které se jim vždy vyplatily. Ale v tom spolku nebylo sedláka Šedivého. Když čeledín neopatrností při žentouru si odřel ruku, volal Šedivý: „Hleďte, kam jde váš pokrok! O zdraví připravujete lidi.“

Nejhůře bylo s novými mírami a váhami. Měřil na korce a odvažoval libry, až byl pokutován. Dlouho nechtěl povolití a obilí raději prodával doma na hromadě na — korce.

Svojí houževnatostí a nepovolností stal se přímo pověstným.

Nepovolil. Nešťastný bratr stále byl na tapetě. Prorokoval sousedům něco tak podobného. Někdy ovšem měl pravdu, sedláci přicházeli o své „grunty“, upadali do dluhů, ale v Loučkově si stáli výmínečně dobře.

„Však ono to jednou praskne najednou,“ utěšoval se Šedivý. Ale přepočítal se. Sousedé se nechodili vypůjčovat, neprodávali pozemky, nepadali. Dařilo se jim dobře, na poli jim rostlo znamenitě a měli často větší úrodu, než Šedivý, který sice půdu dobře zdělával, ale ve zdělávání tom žádného pokroku nedbal.

Také za ovoce tržili pěkné peníze a na stránkách načesali ořechů mnoho centů. Šedivý se jenom smál, když holé stráně osazovali. I občina přinášela užitek a vrby u potoka podávaly hojnost proutí nejen na nezbedné kluky, ale také na koše a košatiny. V Loučkově pěstovali lucinku, len, mák, kukuřici, konopí a všemožně se namáhali vyzkoumat, co by se kde dařilo.

Starosta v Loučkově, rozumný a rozvážný muž, nejednou se snažil souseda Šedivého přemluvití a pádnými důkazy přesvědčiti. Ale nedařilo se mu.

„Musíte, příteli, dělati rozdíl mezi svým bratrem a člověkem, který opravdu jde s pokrokem. Nyní se mnoho za pokrok, svobodu a osvětu vydává, co ani tím ani oním není. Mnohý si myslí, že, když má dlouhé vousy a pušku na rameně, už je pokrokařem. Jiný si přečte několik čísel novin a považuje se za osvěťáře. Mnohý svobodou hází na všechny strany a doma je nejhorším tyranem. Obyčejně dělíme pravý pokrok od lžipokroku, pravou svobodomyslnost od lžisvobodomyslnosti a pravou osvětu od lžiosvěty. V tom je veliký rozdíl.“

Šedivý potřásl hlavou nedůvěřivě.

„Rolník ať se drží svého pluhu, to je moje řeč.“

„Ovšem, máte pravdu; běda rolníku, když se pluhu spustí. Ale i při pluhu se může vzdělávati, slušné a ne boucharonské noviny čísti, hospodářské knihy kupovati a v nich se ve volných chvílích probírat, zkoumat, jak by půda jeho lépe vynášela, opatřiti si stroje, by laciněji a pohodlněji obilí jak zadělal, tak sklídl a vymlátil. V tom je pravý pokrok a ne v zahálce, nočních pitkách, fangličkách a v přátelení se s každým písařem.“

Kdyby byl váš bratr takový pokrok vyhledával, jistě by dnes měl amerikány a mlýny válcové.“

Šedivý sice docela neuvěřil, ale uvažoval o slovech starostových. Dlouho čekal, až pokrokaři v Loučkově přijdou na buben, ale nestalo se tak.

„Vyčítal jste mému bratrovi hon a sami také honíte,“ namítal starostovi.

„Ano, nechali jsme si hon, ale jenom proto, bychom si chovali zvěře tolik, kolik by neškodilo našemu osení a že nám kníže málo podával. Však neprovozujeme honbu ze řemesla. Sejdeme se a postřílíme všechno pojednou.“

Ani v tom nemohl Šedivý starostu chytiti.

„Těmi stroji dělníkům ujímáte práci.“

„Ale na druhé straně jim jinou práci, lehčí a vydatnější zjednáme. V zimě ovšem nemlátí se, ale v letě si vydělají tolik, aby se na zimu opatřili. A pak máme dělníky na deputát a odměňujeme jim stejně v letě jako v zimě.“

Ani po těch a podobných přednáškách a důvěrných rozhovorech Šedivý se neobrátil.

„Něco neobyčejného jím musí pohnouti,“ prohlásil starosta sousedům.

„Kdybychom byli všichni tak neoblomni ve zlém, dobře by nám bylo. Nechal bych ho, ale sousedé se nám posmívají, že máme mezi sebou — berana. Osud bratrův ho zatvrdil. Bojí se pokroku pravého, by nepadl do lžipokroku“

který zadluhuje statky a hospodáře vyhání ze stavení. Má mnoho smutných příkladů a jednak činí dobře. Kdyby naši soudruzi hned nevěřili a na mušku našim nepřátelům nesesadili, dobře by jim bylo.“

Šedivý kráčel svojí cestou a starosta mu dal nějaký čas pokoj. Jenom když v obci přistavovali novou třídu ke škole, huboval na zvláštní vydání. Však prý by se všechny děti vešly do třídy jedné a v letě by byla ještě prázdná.

Již byl celý Loučkov přestavěn a jenom statek sedláka Šedivého zůstával v staré podobě. Ani krovem nebylo hnuto. Jednoho večera pokryla se obloha nade vsí červenou záplavou a největší statek stál v ohni. Šedivý vyhořel do základu.

Jistě by byl svaloval vinu na sousedy, kterým byl starý statek trnem v očích, ale dosvědčilo se, že zapálily děti.

Tenkrát Šedivý poznal, co působí svépomoc.

Nejen že dobře vycvičený sbor hasičský vydatně bránil, sousedé také povozem i jiným způsobem pomáhali. Brzo měl dříví, kamene, písku dostatek. Sám by to byl nedokázal, poněvadž při požáru přišel o koně.

Nikdo nedomlouval Šedivému, jak má stavěti, rozhodl se sám, když si poslal pro plány ke starostovi. Sám mu je donesl a poradil, jak by vše nejlépe si zařídil na základě pravého pokroku.

Sedláka Šedivého dojala pomoc, jaké se mu v neštěstí od sousedů dostalo.

„Kde panuje taková vzájemnost a obětavost, tam musí býti také pravý pokrok.“

Od té doby je Loučkov vzorem bez výjimky. V Loučkově se čte v neděli, tam vzkvétá „úl“ místo krámů židovských, tam jsou stroje společné, panuje ve všem všudy pořádek a také Šedivý si nyní libuje.

Jde s pokrokem pravým, vzdělává se při a tom neklesá.

Svatý Ignác z Loyoly — poutníkem do svaté země.

V nekonečné řadě proslavených poutníků, kteří během různých dob navštívili posvátná ona místa krásné Palestiny, která Vykupitel světa buď svým pobytem tamním, aneb svou božskou působností učinil v dějinách veškerého lidstva nezapomenutelnými, první místo zaujímají svatí, ne právě snad pro vědeckou kořist, jakou zprávy jejich skytají, nýbrž vším právem jakožto předobraz pravých a vzácných poutníků.

Církevní dějiny seznamují nás mezi poutníky do svaté země se značným počtem svatých osobností, počínajíc sv. Jeronymem a proslulými římskými paními, až po naši dobu; byliť to mezi jinými sv. Antonín z Piaceuzy, Willibald z Eichstättu, Brigitta ze Švédska, František z Assissi, Jan Cantius, Angela z Merici atd. Taktéž sv. Ignác, zakladatel Tovaryšstva Ježíšova, náleží do tohoto počtu; pobyt jeho ve sv. zemi byl tak říkajíc jen mimochodem, ačkoliv umínil si vyvoliti právě Palestinu za obzvláštní a trvalé dějiště svojí působnosti. Prozřetelnost však vedla jej záhy zpět, určivši jemu jinou dráhu, po níž se měl za cílem vytknutým ubírat; avšak dědictví jeho nastoupili jeho duchovní synové, kteří teď s velkou horlivostí a potěšitelným výsledkem působí na území Syrie a z části též Palestiny. Nebude nezajímavé, jestliže ve shodě s mile překvapujícími zprávami o misijnářské činnosti Jezuitů v Syrii připojíme stručné vylíčení poutě zakladatele tohoto proslulého řádu; vyjímáme stať tuto z francouzského časopisu „*La terre sainte*“ („Svatá země“), kde P. Lachan uveřejnil trefný tento článek.

Sv. Ignác pojal hned na počátku svého obrácení myšlenku, jíti do sv. země, nejprv ovšem v úmyslu uctíti místa, přítomností Kristovou a prolitím jeho nejdražší krve zasvěcená. Avšak když po svém ústraní v Manrese přikročil ku provedení svého záměru, tu podnikl tuto cestu netoliko z osobní zbožnosti, nýbrž zároveň s horoucí touhou pracovati — pokud to bude v jeho moci — pro spásu a blaho rozkolníků a nevěřících v oué posvátné zemi.

Ignác své cestovní dojmy a vzpomínky obšírně vypsál a věnoval je ještě během své pouti jakési dobročinné paní v Manrese, jménem Anežce Pascalové. Dědicové této zbožné ženy odevzdali pak drahocenný rukopis ten duchovním dětem sv. Ignáce. P. Vitelleschi, pátý generál řádu, ustanovil, aby o této zprávě stala se zmínka v nejbližším životopise tohoto světce.

Jest politování hodno, že tento spis nebyl ještě nikdy do slova uveřejněn; musíme se tudíž spokojiti s všeobecným charakteristickým náčrtkem, jaký nám první životopisci světce o spise zmíněném podávají: „Byl to spis plný nábožnosti, bohatý ohnivými výlevy božské lásky, kterou srdce světce bylo úplně rozvířeno. Čtenář pozná ihned na první pohled, že má co činiti se spisem nějakého světce.“

Pobyt sv. Ignáce byl jen kratičký, zvláště u porovnání s obtížným a nebezpečným plavým převozem. V Benátkách vstoupil na loď dne 14. července 1523 a přistál teprve 31. srpna v Jaffě po 47 denní jízdě. Dne 4. září o polednách spatřil sv. město. Zpáteční cesta trvala, čítajíc v to pobyt na Cypru, více než 2 měsíce. V polovici měsíce ledna r. 1524 byl Ignác opět v Benátkách. Celá cesta zaujala tudíž dobu šesti měsíců a sama cesta mořem trvala více než 3 1/2 měsíce.

Z toho si vypočteme, že Ignác pobyl na sv. místech, totiž v Jerusalemě a okolí, asi sedm týdnů; zdá se skoro, že nedostal se dále, než do Bethphage. P. Bouhours má za to, že Ignác navštívil též Betlem; to však jest pochybné; neboť Ignác byl hlídán, ne sice Turky, jichž se nebál, nýbrž strážci svatých míst, otcí Františkány, jimž byl povinen poslušností.

Přísné střežení, jakému se viděl Ignác v šanc vysazeným, jest snadno pochopitelným; Františkáni totiž bydleli tehdy ještě mimo město na hoře Sionu, kdež jim sv. zakladatel jich řehole od r. 1219 vykázal obydlí; žel, že jich pobyt neměl zde dlouhého trvání. Otcové byli totiž ze dvou stran ohroženi, z jedné od židů, kteří byli se zapřísáhli, že zaženou je od hrobu Davida, z druhé strany pak nájezdy mohamedánských hord, které tenkrát činily okolí sv. města nejistým. Po 30 letech byli synové sv. Františka, kteří až posud bydleli při chrámu „sv. večeradla“, téměř všickni povražděni. Pozůstali utekli se do domu, poněkud vzdáleně ležícího; nynější sídlo Františkánů San Salvatore, kdež se od těch dob těší poměrně větší bezpečnosti, datuje se od r. 1559.

V následujícím budeme sledovati toliko P. Bouhourse, který ve svém pojednání použil toliko nejstarších zpráv P. Ludvíka Gonzaleza a život světce od Ribadeiry ze španělštiny přeložil. Oba tito současní dějepisci jsou zároveň ušními svědky toho, co vypravují. Kterak Ignác v důvěře ve Prozřetelnost zcela beze všech prostředků vstoupil na loď a s jak posvátnou odvahou káral výstřední život plavčků a mnohých spolucestujících, to budiž jen krátce připomenuto. Před odcestováním dostal prudkou zimnici; lékaři prohlásili smrt jeho za neodvratnou, odváží-li se na cestu po moři. Avšak Ignác vzdor všem výstrahám na loď vstoupil a nepomýšleje na smrt záhy se docela zotavil. Mořská nemoc, která jej silně zachvátila, vyléčila jej úplně ze zimnice.

Posledního srpna r. 1523. přistál, jak bylo již řečeno, v Jaffě. Odtud vydal se s ostatními cestujícími k sv. městu.

„Když byl z dále spatřil Jerusalema, zaplakal radostí a zvláštní pocit posvátné hrůzy obestřel jeho smysle. Navštívil sv. místa a to ne jednou, vždy pak s nehlubší úctou a nejvroucnější zbožností. A zde si živě představil, co se na každém jednotlivém místě stalo pro spasení lidstva, tak živě,

jako by byl sám na své oči zřel Krista Pána ležícího v jeslích Betlemských, učícího v chráně Jerusalemském, umírajícího na hoře Kalvarii.

Na tomto posv. pahorku bylo zvláště srdce jeho prodchnuto nejněžnějšími city a nejvroucnější zbožností. Tisíckrát zlíbal tu půdu, napojenou krví ukřižovaného Boha, svažil ji slzami svými, — slzami nejčistší lásky k Vykupiteli světa.

Úmyslem jeho bylo zůstatí v Palestině, aby pracoval na obrácení národů východních k víře Kristově: domníval se, že Bůh sám žádá to od něho. Ve své samotě v Manrese seznal, že Prozřetelnost ustanovila jej k sloužení bližním, avšak to dosud nevěděl, v které zemi, ani jakým způsobem měl by to provéstí. Proto si vzal za vůdce světlo rozumu tam, kde nezdálo se mu osvětlení Duchem sv. býti dosti jasným a domníval se, že jest určen, aby povolání své a působnost svou přenesl do Palestiny, poněvadž od okamžiku svého obrácení cítil v sobě jakýsi neustálý pud, pobádající jej k cestě do Jerusalema.

Aby pak jednal zcela v duchu řádu, dostavil se ke guardianovi Františkánů, kteří v Jerusalemě žijí a hrob svatý střeží. Když mu byl doručil doporučující listy, které byl se sebou z Itálie přivezl, sdělil s ním svou myšlenku, že má v úmyslu, zůstatí ve sv. zemi. Avšak o službě, již se mnil věnovati, nezmínil se ani slovem. Toliko doložil, že jim nechce býti za obtíž a nežádá od jich lásky ničeho více, než, aby dobře spravovali jeho svědomí. Guardian přijal jej způsobem velice přívětivým, odkázal jej však na F. provinciála, který byl v Betlehemu a jehož příchod denně očekával.

Provincial však po svém příchodu byl Ignácovi tou radou, aby ihned vrátil se do Evropy, netoliko z té příčiny, že almužny, jež otcové dostávali, byly velmi sporé, tak že sami jen s těží uhájili své živobytí, nýbrž také proto, že poutníci v zemi, kde panuje sultán, nepožívali žádné bezpečnosti; ještě před nedlouhou dobou byli někteří, již navštívili okolí města, jati a uvrženi v otroctví, jiní pak byli krátce povražděni.

Ignácovi, zaujatému zcela myšlenkou, hlásati nevěřícím evangelium, tato rada se nezalíbila. I odvětil, že se nebojí ani otroctví, ani smrti, — toliko bázeň, že by se Bohu nelíbil, byla by s to jej pohnouti k opuštění sv. země. „Nuže — zítra ráno odcestujete!“, — dí mu provincial důrazným tonem, „neboť vy přec nemůžete se mi protiviti, aniž byste Boha tím urazil. Já mám moc od sv. stolice,“ doložil, „po latí odtud pryč poutníky, jak mi to libo a dokonce vyobcovati z církve ty, kteří na slovo nechtějí mne býti poslušnými.“ A poněvadž Ignác chtěl zůstatí ve sv. zemi jen z toho důvodu, ješto se obával, že by jednal tím proti svému svědomí, podrobil se ihned, jakmile slyšel jmenovati sv. stolicí; on pojal slova provincialova za výrok nebes a hotovil se k odchodu, nechtěje ani dotýčné bully papežovy viděti, již mu chtěl provinciál ukázati.

Avšak v témže okamžiku ovládla srdcem jeho mocná touha, spatřiti ještě jedenkrát stopy nohy, jaké náš Pán a Spasitel vtiskl v kámen, když na nebe vstupoval. I odešel odsud tajně a běžel samotou na horu Olivetskou. Poněvadž neměl peněz, dal Turčinovi, který střežil mešitu, v níž se onen otisk nohy nalezá, za odměnu perořízek, vstoupil pak do vnitř a vykonal zde svoji pobožnost. Odtud šel do Bethfage, jež leží na blízku; zde mu napadlo, že si nedal dobrý pozor, v kterém směru ukazují stopu nohy Páně. I vrátil se ihned nazpět a aby se mu dostalo povolení, ještě jedenkrát do vnitř vstoupiti, věnoval strážím malé nůžky, které při sobě nosil. Po té si všecko zevrubně prohlédl, cokoliv si přál a byl teď zcela uspokojen.

Zatím dozvěděli se Františkáni, že španělský poutník šel směrem k hoře Olivetské a poslali za ním v obavě, aby s ním nebylo od Turků špatně nakládáno, klášterního sluhu, rodem Armeňana, který byl strážím znám. Tento potkal Ignácia, když týž sestupoval z vrchu. Hučivě pohrozil mu svou sukovitou hojí, již třimal v ruce, vzal jej pod paži a vlekl jej násilně do kláštera. Avšak Ignác toho ani nepozoroval; bylať duše jeho téměř zřeta vnitřní

radostí, jakou mu uchystala přítomnost Spasitelova, který se mu v jasné záři v oblacích zjevil a jako vůdce jeho před ním kráčet.

Následujícího dne opustil Jerusalema a vstoupil na loď, jež vracela se do Cypru. Když tam přišel, našel v přístavu tři lodě, jež právě se chystaly odplouti do Itálie: tureckou gallonu, velkou benátskou loď a malou, polorozbitou, špatně opatřenou barku. Lidé, kteří byli s Ignácem přišli, prosili benátského kapitána, aby jej z křesťanské lásky přijal na palubu, řkouce mu, žeť to světec. Kapitán, lakotný to a bezbožný muž, nechtěl chudáka přijmouti, vysmívaje se: Je-li tento poutník tak svatým, jak se praví, nemá zapotřebí lodí, — může se jednoduše posaditi na moře a voda jej jistě ponese. Majitel zmíněné pochroumané barky byl daleko ochotnějším a laskavějším, — přijalť Ignáce, pro Boha jej prosícího. Všechny tři lodě stejně vyjely z přístavu a měly zpočátku příznivý vítr; náhle však změnilo se povětrí a strašná bouře se rozlétla. Turecká gallona zahynula se vším mužstvem; benátská loď, která chtěla přistáti a ostrova opět dosíci, rozbila se o úskalí; barka, po níž se náš světec plavil, byla taktéž značně poškozena, avšak zachránila se přec pomocí příznivého větru, který hnál lodici směrem ku pobřeží Neapolského království, kdež šťastně dostala se do přístavu a řádně byla opravena. Odtud vyplavila se opět na moře a stihla po více než dvouměsíční plavbě koncem měsíce ledna r. 1524. šťastně do Benátek.

Tot byla první a poslední cesta sv. Ignáce do svaté země. — k.

P o d o b i z n a.

Obrázek z nejnovější doby. Napsal A. D.

Pan Podhorský, usedlý měšťan pražský, obecní radní, vážený muž, professor gymnasijní zasahoval mimo svůj úřad také velmi činně v politický běh. Politikou byl vytržen ze svých studií o znamenitém rodě pánů z Kacerova a jenom na radu svých přátel přijal několik čestných úřadů.

Byl poslancem na říšské radě a českém sněmě, zasedal ve sboru obecních starších a předsednictví čestných spolků tísnilo jeho bedra.

Podhorský byl muž tichý, povázhlivý, rozumný a u veřejné činnosti dosti šťastný. Proto bylo na něj poukazováno a musil zanechat soukromých studií. Volný čas úplně věnoval veřejným záležitostem. Dostával petice, jež na příhodném místě odporučoval, dojížděl do Vídně a dal se na gymnasii zastupovati. Také peněžitých obětí nelitoval pro dobro všeobecné, pohodlí nedbal a rodinu svoji zanedbával, jenom, aby všechny úkoly vyplnil dle možnosti.

Nejvíce bylo panu Podhorskému líto, že nemůže tolik věnovati péče a starosti své rodině, jak by se na hlavu rodiny slušelo. Mnoho času trávil mimo domov a když přece se dostal do svého bytu, záhy spěchal do pracovny, kde čekala „pošta,“ kde byly nevyřízené žádosti, předlohy, kde byly poznámky k parlamentárním řečím, noviny, které dlužno přímo prostudovati. Ještě že muže dětem nahradila paní Podhorská, pečlivá, rozumná žena, která si nejednou stěžovala, že veřejné záležitosti jí muže přímo ukrádají; ale všechno snášela ráda pro blaho — jiných.

Aby Podhorský rodině vynahradil, oč ji veřejnými, vlasteneckými záležitostmi připravil, občas udělal, jak říkal, „dětem radost.“ Vyletěl s rodinou na den někam k Berounu, navštívil divadlo, dýchánek v besedě, koupil „dětem“ nějakou maličkost a podobně.

Jednou by byl opět rád rodinu odměnil, ale na výlet nebylo času, v divadle dávali pro děti se nehodící balet a na dar si také nemohl vzpomenouti. „Dáme se všichni fotografovati,“ rozhodl konečně. Dávno o to žádonily děti a paní měla právě novou mantylu, která stála za zvěčnění.

Děti tleskaly radostí rukama a matka hned poučovala jako zkušený fotograf. Zvláště měl radost nadějný školák Otík, premiant na vzorné škole druhé třídy. Mezi hodinami nejednou měli kolegové fotografii na tapetě a soused donesl do školy svůj „obrázek“, ještě když seděl v košilce. Podhorský takovým titěrnostem nehověl a Otík, ač chlapík náležitý, dosud neseděl naproti „aparátu.“ Měl radost, čím se bude moci pochlubit ve škole.

Domníval se, že hned po „sezení“, které nemalé rozpaky působilo matce a fotografovi, ponese si obrázek, ale jenom v přítmí se mohl na něj podívat. Ač dosvědčoval určitě, že nic neviděl, musil z atelieru a těšil se nadějí, že co nejdříve obraz dostane a na stěnu si jej dá.

Chlubil se sice ve škole, ale nebylo mu uvěřeno, dokud nepodá důkazy. Zastavoval se u fotografa a ten ho utěšoval, že co nejdříve pana Podhorského vystaví. Prohlížel všechny skříně a hledal se co den, až i do školy se opozdil.

Hledání však přece nezůstalo bez šťastného výsledku.

V pátek odpoledne přišel Otík ze školy všečen zarmoucen.

„Co pak se ti přihodilo?“ ptal se Podhorský.

„Já tam nejsem, maminka také ne a tatínek není k pozuání.“

„Kde pak nejsme?“ tázala se matka.

„Tatínek je s rozšklebenou tváří a místo těla lidského tam je opice s ohonem.“

„Ale co to mluvíš!“

„Vždyť jsem ho viděl a dole je nápis: „Podhorský v pravé podobě.“ Chlapci se mně smáli, jakého mám otce,“ žaloval plačky Otík.

Podhorský přešel prudce světnici. V obličeji jen hořel. Paní se ptala muže, co se přihodilo.

„Vím všechno! Chlapec viděl moji karikaturu v politicko-satirickém našem listu, který má za účel hanobiti lidi.“

„To máš pěknou odměnu za všechny práce. Kdybys byl nevystupoval na veřejnost, zachoval bys aspoň vážnost před svými dětmi.“

„Známý komik nevodí děti své do divadla, by neviděli otce svého v karikatuře a já budu vystaven celý týden ve všech krámkách, hospodách, trafikách. Všichni pobudové si na mne budou ukazovati před mými dětmi.“

„To není snad náš tatínek,“ vymlouvala všechno matka Otíkovi.

„Ó je, má takový nos, brejle, bradavici, ale tělo opičí a na hlavě —“

„To se jistě nepodařila fotografie a tatínek se dá fotografovati znova.“

„Ano znova,“ oddechl si Podhorský a k ženě dodal:

„Vyjedeš s dětmi na týden na venek. Nesmím u nich ztratiti vážnost. Rozumíš?“

Rodina Podhorského strávila týden ve venkovském zátíší, zatím co hlava její jako opičí karikatura byla tupena, do bláta smykána, pro posměch ve všech hospodách a veřejných místnostech vystavována. Podhorskému, který věnoval veřejnému působení své pohodlí, studia soukromá, volný čas, oběti peněžitě, štěstí své rodiny, posmívali se vlastní žáci, kolegové, rošťáci, sousedé, darmošlapové. Ale osvědčený vlastenec všechno mlčením pominul a snesl, jenom když syn nevidí otce v karikatuře a neztrácí vážnost a lásku k otci svému.

Několik spojenců mu poslalo listy soustrastné a vesnice ho volily čestným členem. V kavárně, kde sedával, učinili mu na odčinění malou ovaci.

Když se žena s dětmi vrátila, na stěně byla pravá fotografie Podhorského s celou rodinou.

Politicko-satirický list hyzdil zatím jiného vlastence, by ho svrhl s působistě politické činnosti. Ale nedaří se mu. Láska k vlasti a národu posiluje pravé vlastence a lidu českého zastance. Blato pomluv, karikatur a špinění padá zpět na původce a jich stoupence.

M u ž, j a k ý c h m á l o.

Skutečnost.

Mně není třeba býti skoupým na chválu muže, o němž vypravovati hodlám. Nastaral se, napracoval se až do umdlení a když stál u samého cíle, jemuž věnoval všecku sílu těla i ducha svého, uleh, odpočinul si — v tmavém hrobě. Nepřeháním, pravím-li, že z tisíce sotva jeden toho se pro blaho rodiny odvážil, čeho A. S., správce c. k. notariatu v L. a posledně v H.

Narodil se v H. a odbyv asi tři gymnasiální třídy dal se na kupectví. Povolání toto přivedlo jej v městě B. bez mála na kraj hrobu; nastudiv se v chladném krámě onemocněl na smrt, takže zaopatřen býti musil. Následky této nemoci zůstaly mu po celý život.

Navrátil se do svého rodiště stal se písařem u notáře K. — Bývalý jeden a posud ve výslužbě žijící professor V. říkával, že bychom snad měli nejohravnějších úředníků, soudců, notářů, hejtmanů, radů atd. atd., kdyby každý, kdoby tomu neb onomu z těchto odborů věnovati se chtěl, nabyv potřebného stupně vzdělání v řeči a slohu, u příslušného úřadu započal od služby nejnižší a postupoval poznenáhla, obeznávaje zároveň ducha svého s předpisy a zákony svého oboru, dle svých takto nabytých vědomostí a zkušeností ke stupňům vyšším a důležitějším.

Dle této myšlénky, ač o ní ani nevěda a na něco vyššího z počátku snad ani nepomyslel, započal A. S. nové své povolání. Bystrému nadanému písaři bylo po krátkém čase snadno sestavovati rozličné listiny dle náčrtků notářových a pak i jen dle ústních výroků osob, které si nějaké listiny žádaly. Po nějakém čase podstoupil zkoušku, jež koncipientům notariátním se ukládá a zastával pak ve všech skoro záležitostech svého představeného, jenž zároveň takovým jej opatřil důchodem, že mohl mladý koncipient pomysleti na změnu svého stavu a na založení vlastní domácnosti.

I dostalo se mu z daru dobrotivé prozřetelnosti Boží za družku života dívky, které si A. S. potom ve stavu manželském velice vážil. Oddána manželci s celou vroucností srdce svého nevyhledávala jiného téměř vyrazení, než kterého poskytovala domácnost a rodina. Když ochabovaly časem pružiny ducha milovaného muže, dovedla jemným způsobem povzbuzovati naději a odvahy jeho a péče a starosti jeho svými činy a nad něho neodolatelným kouzlem klidnosti vynikajíc mírnila zas znoj strastí a bojů, kterými snadno vznětlivá duše jeho nezřídka zmítána byla. O rodinu, které téměř co rok přibývalo, pečovala až do umdlení a v tom všecku svou radost hledala a nalézala, aby s věkem přibývalo dítkám i zvedenosti i přiměřeného vzdělání i dobrého vychování. A dívky nadané od Boha vlohami dobrými prospívaly také ve škole vždy nad jiné spolužáky a spolužačky.

Takovou sobě zařídil mladý koncipient domácnost a byl v ní šťasten. Než jaká budoucnost kynula jemu a jeho manželce a jeho dítkám, kdyby byl stále jen příručím notářovým zůstal? Plat jeho vystačoval sice na výživu rodiny, ale uložiti sobě něco pro budoucnost, pro dívky, na to nebylo lze ani pomysleti. I umínil sobě o blaho rodiny starostlivý mladý manžel, že odváží se díla, jaké podniknouti z mužů již ženatých málo který se odhodlá. Umínil sobě, ač jen tři gymnasiální třídy vychodil, že soukromě připraví se na maturitu gymnasiální, aby pak oddati se mohl studiu práv a složit státní zkoušku notářskou. A jak si umínil, tak učinil.

Železnou vytrvalostí a plí přemáhal všechny obtíže, které se jemu v řečtině, latině, mathematice, silozpytu atd. tak malo zběhlému do cesty stavěly. Hlavu tížily koncepty notářské, starosti o rodinu a domácnost, časem soužil jej i neduh hostci podobný, ale to všecko nedovedlo jej odvrátiti od úmyslu

a zviklati v něm vůli jako skála pevnou. Ráno i odpoledne musel pracovati v úřadovně notářské a jen k večeru, v noci a záhy z rána mohl věnovati něco času svým knihám. Ale i ten čas nebyl úplně klidný, když malé ditky pláčem a křikem nejen svou ale i sousední naplňovaly jizbičku, ve které otec jejich o aoristech, o logaritmích, o starých dějích a nových výzkumech přemýšlel.

Věrným a ochotným pomocníkem jeho při učení se předmětům gymnasiálním byl kaplan L. P., nyní farář ve V., který po dvě léta téměř všechen svůj prázdný čas na to vynakládal, aby panu A. S. usnadnil přípravu na zkoušku maturitní a úsilovné snáze jeho k šťastnému cíli dopomohl.

Spojeným silám jejich podařilo se dobýti tvrze maturity a překonati i tu, která se nejdéle bránila, protivnici matematiku vítězně.

Než to byla jen pevnůstka před příkopy a náspy. Vlastní sídlo tužeb a nadějí obehnáno bylo tvrdými hradbami: pandekty, institucemi, decretaly, paragrafy atd. atd. Nezbyvalo nic než po kratičkém oddechu pustiti se znova v boj a hnáti útokem na tyto na pohled nedobytné raveliny a bašty.

Opatřiv sobě přednášky universitní, oddal se chutě studiu práv a když jen poněkud možná bylo, vydal se občas do hlavního města, aby ne nadarmo honosil se nazviskem akademického občana. Jak těšilo jej, když poznával, z jakých pramenů vyplynulo zákonodárství nynější, když poznával příčinu rozmanitých předpisů, dle kterých zdělával až posud rozličné listiny, smlouvy, odkazy, narovnání atd.; když poznával, jak lišil se tvar právních poměrů za dob starých od způsobu a tvaru soukromého i veřejného práva doby nynější! — O významu slov „právník“, „právní přítel“ poněti měl vznešené. Z duše protivilo se mu zneužívání stavu pro veřejný život tak důležitého k účelům sobeckým, k vydírání peněz aneb k zámyslnému klamání lidu. — „Právník, tak říkával, má býti svědomitým rádcem svých spoluobčanů a svého národa. Jemu svěřeno jest blaho osob, rodin, obcí a často i celých krajů a zemí, jimž má raditi a pomáhati dle nejlepšího svého vědomí a svědomí. Zhotovuje-li ku př. smlouvu, má pomatovati na prospěch stran nejen přítomný, ale i budoucí; soudí-li při, má ohlížeti se na spravedlnost ne pouze zdánlivou, ale skutečnou; o radu tážán má mluvití netoliko k libosti tazatele, ale když toho třeba a s pravdou jeho libost se nesnáší, i k jeho nelibosti, upřímně a poctivě.“ — Tak pomýšlel o povolání, jež sobě obral a v dobrém tom smýšlení utvrzovala jej nejedna zkušenost, kterou poznati příležitost měl za posavadního působení svého. U něho platilo tedy v plné míře, co říkávali rozumní učitelé nižších i vyšších škol, že má žák a posluchač ku stavu, jemuž život svůj zasvětití hodlá, míti úctu a vážnost a pohlížeti na něj se stanoviska ideálního, ne pouze aneb jen hmotného a že nemá po čas studii učiti se jen pro zkoušku, ale více pro život a potřebu budoucí. —

Pilnou, několikaletou práci korunoval výsledek příznivý. V obou státních zkouškách pan A. S. dobře obstál i zbývala jen ještě zkouška notářská. Že zatím rodiny až do 8 členů přibýlo a valného tudíž klidu a pokoje doma nebylo, uchýlil se, aby na tuto poslední šarvátku v tichosti mohl se připraviti, do blízkého kláštera Ž., kde veškerá snaha jeho dobře známa byla a kde mu proto ochotně hostinný útlek poskytnut byl. S pomocí Boží, ve kterou vždy doufal a které všecken zdar svého nadobyčejného přičinění se vděčně připisoval, byla konečně i tato poslední bašta dobytá a po krátkém čase stkvělo se jméno A. S. v seznamu ostatních kandidátů notářství. —

Dobrotivým řízením Božím přihodilo pak se nedlouho potom, že nemocný notář Š. v nedalekém městě L. potřeboval zástupce. Ačkoliv podmínky vyjednané nebyly stkvěly, přijal přec nový kandidát notářství ochotně nabídnutou mu zástupu, poněvadž doufal, že tím způsobem snáze a dříve cíle všech snah a lopot svých, samostatného totiž úřadu notářského dosáhne. Množství nedodělaných prací čekalo jej na novém působišti. Než ač mu byl k ruce písař jen jediný, přec za dobu poměrně dosti krátkou tak vše do pořádku

přivedl, že se tomu rada krajského soudu, když na přehlídce přijel, až sami podívil.

Zatím nespouštěl příčinlivý zástupce vlastní cíl s očí a neopomenul ucházeti se o uprázdněná místa notářská. A když notář Š., jehož zástupcem byl, zemřel, zažádal i o místo v L. Přál si toho, těšil se na to, ne tak k vůli sobě, ale k vůli dítkám, kterých už devět na živu měl, z nichž posud zaopatřeno nebylo ani jedno. Těšil se na to tím více, poněvadž v městě L., ač tam jen asi dvě léta účinkoval, získal si přízeň a vážnost a že mu toho všickni, kteří jej samého a jeho poměry znali, ze srdce přáli.

Ale nedosáhl ničeho a to z té jediné příčiny, že prý doba jeho notářské praxe byla velmi — krátká! Všecken čas a všechna zkušenost před složenou zkouškou notářskou za nic se nepočítala; tomu se řeklo: zkušenost planá. Za obyčejných poměrů jiných kandidátů má to svůj rozum, ale v tomto případě dojista pravdou bylo známé úsloví právnické.

Podivná věc: slouží-li voják od komisárku, počítají se mu léta od okamžiku, kdy nejnižší službu nastoupil. Či není vojínu možná nabýti nějakých zkušeností, dříve než by odbyl ku př. zkoušku důstojnickou? Vždyť jsou obory, ve kterých se praktická zkušenost před zkouškou i vyžaduje. A výše uvedená slova profesora V. nejsou dojista beze všeho významu.

Přes to vše neklesal A. S. na mysl i prozřetelnost Boží sama jaksi o něho starati se zdála. Nebo v ten čas, když obsazeno bylo místo v L. žadatelem jiným, zemřel v městě H. notář, u něhož písařem a koncipientem byl po dlouhá léta. I byla panu A. S. svěřena správa notariatu ve vlastním rodišti jeho.

Ale jen na krátko. V radě Boží přec jinak usouzeno bylo. Asi měsíc po svém odstěhování se do H., na počátku ledna t. r., zhotovoval inventuru na statku v K., náležejícímu do pozůstalosti svého bývalého představeného, notáře K. Že byl toho dne ostrý studený vítr, nastydl a dostal růži do hlavy. Nátká zachvátila mozek i byla všechna lékařská pomoc marna. Vzdálen manželky a rodiny, která posud dlela v L., máje z devíti dítek jen jedno, nejstarší dceru, u sebe, skončil nad obyčej činný a klopotný život svůj dne 15. ledna t. r., stár jsa teprv 43 roky. —

Stál u samého cíle, jehož se po tolik let s vytrvalostí podivuhodnou domáhal; jako Mojžíš viděl blahou zemi, blahé bydlo, které své rodině připraviti tolik usiloval, před sebou a do něho přec ani sám nevešel ani svou rodinu neuvedl.

Nevím, nezasluhuje-li tak náhlý tragický konec života, věnovaného myšlénce šlechtné větší soustrasti naší než nenadálý konec hrdiny v truchlohře. Byl to boj poctivý, mužný, statný, do něhož A. S. se odvážil, boj se sebou samým, boj s vlastní, pohodlí a ledabylostí tak nakloněnou přirozeností lidskou, boj neškodný nikomu a prospěšný mnohým, ale, ach, všechna bytost ve mně se chvěje, pomyslím-li na konec boje toho. Jak nevyzpytatelní jsou soudové Tví, o Bože, a jak nevystižitelný cestv Tvoje! —

Než jemu snad dobře na pravdě Boží. Vždyť nejmilejší mu knížečkou byl — Tomáš Kempenský, a modlitbou nad jiné milou — růženec, který stále měl u sebe. A když umíral, žádal vůkol stojící, aby mu podali Velebnou Svátost, oni však mysleli, že — vášní.

Jemu snad dobře na pravdě Boží — ale co říci mám o jeho rodině, jež odkázána byla celou svou výživou, celým svým zaopatřením na něho? Co říci mám o těch devíti sirotcích, z nichž nejstaršímu jest 15 let a nejmladšímu $\frac{5}{4}$ roku! Co říci mám o bolu a opuštěnosti ubohé vdovy, již nezanechal nebožtík jmění skoro žáduého a zanechatí ani nemohl. — Místo vlastního doličování uvedu několik slov z jejího dopisu, jež poslala nedávno osobě sobě známé:

„Klesám často v zármutek bezejmenný. Jsem jen slabá žena a zdá se mi, že nemám síly, bych všem povinnostem, jež na ramena má připadly, dostála. Připadá mi, že není starosti, že není bolesti, kterou bych nyní

i dříve nebyla vytrpěla. Ztratila jsem bytost, kterou jsem cítila, které jsem si vážila, s kterou jsem žila takřka jedním životem; a nejen to, ztratila jsem živitele, pěstouna, vychovatele svých dětí, právě nyní, kdy nejvíce třeba otce dětem dorůstajícím a kdy zdraví mé podkopáno. Vmyslete se jen na okamžik na moje místo, kolem sebe tolik malých dětí, tolik sirotek. — — Z peněz mi darovaných zaplatila jsem dluhy a vrátila zálohy; nechci nic, ani krejcaru podržeti u sebe nespravedlivého. — — Vytýkají někteří mému manželovi, že nepamatoval na pensí nějakou neb pojištění; ale já vím, že se mu tím křivda děje, proto sama nikterak mu to za zlé nemám a také nedopustím, aby se mu ještě po smrti ubližovalo. On pracoval po celý život a také trpěl po celý život a Bůh vysvobodil jej úmrtím snad od většího trápení. — — Vzpomeňte si v modlitbě na drahého mého muže a také na mě, aby mě Bůh sílil, bych i tu nouzi a bídu, která mě snad čeká, trpělivě a s odevzdaností do vůle Boží snášela.“ —

Jak všickni, co znali nebožtíka pana A. S. a jeho rodinu, přesvědčeni byli o hloubce neštěstí, do jaké uvržena byla rodina jeho ve všem zachovalá, posouditi možná z toho, že hned den po smrti a v den pohřbu konána byla ve městě H. (a později též ve městě L.) sbírka ve prospěch vdovy a sirotek, ze které ale po zapravení dluhů a vrácení záloh mnoho asi nezbylo. A kdyby i něco zbylo, kam to stačí na uhájení tolika životů? na stravu, na šatstvo, na vzdělání a zaopatření tolika dětí? — Že dobré pověsti, ano i oblíbenosti rodina zesnulého se těšila, odtud patrně, že ku sbírce rádi a ochotně i méně zámožní přispěli a že na pohřeb jeho ve městě H. sešlo se z místa i vůkol 10 kněží a přijeli zástupcové zeměpanských i samosprávných úřadů i ze vzdálených měst L. a Sv., domácího pak obyvatelstva města H. dostavilo se značné množství. —

Řekl-li jsem na počátku, že muž, jehož život popisují tyto prosté řádky, byl jedním z těch, jakých málo, tedy mi nezbývá než doložiti ku konci, že neštěstí, jež úmrtím tohoto muže stihlo jeho rodinu, jest také takové, jakých málo. Nevyzpytatelní jsou soudové Boží. Snad chtěl Otec nebeský nenadálým ukončením života tak příčinlivého a matce a dítkám právě nyní tak potřebného vzbuditi v srdcích svých dětí soustrast s ubohými sirotky a poskytnouti šlechtným lidumilům příležitost, ukázati skutkem lásku k sobě a k bližnímu. Snad chtěl jednak ohněm utrpení zkusiti věrnost žalem a strachem o budoucnost sklíčené rodiny, jednak ohněm účinnivé lásky k bližnímu rozmnožiti zásluhy srdcí lidských. —

Z devíti nezaopatřených dětí jsou dvě nejstarší dívky v 15. a 14. letech, které s velmi dobrým prospěchem školu měšťanskou v H. navštěvovaly a lonský školní rok v ústavu Horažďovickém strávily. Z chlapců nejstarší jest ve třetí třídě gymnasia Něm. Brodského a dobře se učí. Z ostatních dětí chodí tři do obecné školy v L. a tři nemají ještě ani let školou povinných, nejmladšímu, Lvu, jest $\frac{5}{4}$ roku.

Kdoby radou neb pomocí vdově a sirotkům přispěti chtěl, zejména kdoby dospělejším dítkám k bezplatnému přijetí do přiměřeného ústavu dopomoci s to byl, tomu bližších zpráv ochotně podá děkanský úřad buď v Ledči neh v Humpolci.

A n d ě l S t r á ž n ý.

Onehdy navštívil jsem nemocnou osobu, již jsem nedlouho před tím byl zaopatřil Svátostmi umírajících. Více mrtvole než člověku živému podobna ležela na lůžku — kůže a kost. Jaký bídný a strastný to život musí býti v podobném stavu pro člověka, jenž bez útěchy jest, již podává naše sv. víra — pro člověka nevěrce! Není divu skutečně, že mnohý sahá pak po provazu

nebo revolveru, nebo vrhá se do hlubin vody, aby své trápení ukrátil. Než naše nemocná nikoliv tak, ale s odevzdáním do vůle Boží očekává od Boha ať již zdraví ať smrt. V této živé víře patrně vyprávěla mi při rozmluvě, kterak její dítě asi šesté právě den před tím, než jsem ji navštívil, náhodou otevřeným otvorem do sklepa na kamennou dlažbu dosti hluboko spadlo, aniž by si bylo nějaké poranění větší až na odřeninu na čele utrhlo.

„Anděl Strážný!“ podotkl významně muž nemocné.

Toto připomínka mi podobou udalost, kde však patrněji ještě ochrana sv. Anděla Strážného jest patrna. Snad se zavděčím čtenářům, jestliže ji s nimi sdělím; slyšel jsem ji od očitého svědka.

Bylo to v loni na podzim, nebo letos časně z jara, obdržím od rodičů list, jimž mne k neodkladné návštěvě zvou. Vydal jsem se tedy na cestu. Den byl krátký a do domova daleko — s poštovním vozem nejdříve pak po dráze. Bylo již úplně tma, když jsem vsedal do vozu železničního. Počasí bylo ošklivé; vítr burácel a déšť při tom tloukl do zavřených oken vagonů. Jak sladká tu vzpomínka na ochranu sv. Anděla Strážce při možném snad nebezpečí v takové nepohodě!

Bylo to již po půl noci, když vstoupil na nádraží v H. do vozu, kde jsem seděl, elegantně oděný pán. Pozdraviv, představil se jakožto inženýr z M. u Vídně udávaje hned účel své cesty — jakousi stavební záležitost ve V. M. „A kam pak vy, velebný pane, tázal se hned důvěrně. — „Jsem koop. v B. a jedu za neodkladnou rodinnou záležitostí do domova — do B. p. H. posledního nádraží.“ — „Nebudete-li tedy spáti, on na to, můžeme si pohovořiti.“ „O prosím, s radostí, odpovídám, cesta bez toho není již dlouhá, tedy by to ani nestálo za to.“ A milý p. inženýr počal vykládati o svých cestách po Tyrolsku, kde prý v jistém klášteře rád pohostinu býval, pak v Italii a byl pln chvály uměleckých starých staveb, obrazů, jež tam byl spatřil. „A pak se Církvi vytýká, že stojí v cestě pokroku věd a umění“ namítám. „Tak může mluvit nevdělanec a neznalec, jenž neví, že středověcí mistrové jsou pro nás posud vzorem, mistrové to, již pracovali a tvořili na pobídky a pod záštitou se strany Církve katolické.“ „Nejsem z těch, pokračoval p. inženýr, uchýliv se poněkud od započatého siněru v rozmluvě, jenž nevěří a zvláštní příběh, jenž se v mé rodině udál, musel mne ještě potvrditi; libo-li, povím vám jej.“ A nečekaje na mou odpověď počal: „Šel jsem v M. kdysi s paní svou na procházku; cesta vedla do mírného navršl. Za námi následovala služka tlačíc vozík s jediným naším dítětem a k vůli úplnosti šel taky s námi můj veliký hafan, který byl takřka příčinou neštěstí. Na cestě totiž, když jsme byli již dosti vysoko, počal se můj hafan rváti s druhým náhodou tam přisedším, já se obrátím a chci je rozehnati, než při tom salouzla mi noha, já upadl na zemi. Služka vidíc to vykřikla, zapomněla však při tom na vozík s dítětem, který počal ujížděti po stráni dolů. Zůstali jsme na okamžik zaraženi, paní křičela, služka plakala a já nabyv přítomnosti ducha, utíkám, chtěje zachytiti dolů se ženucí vozík. K tomu přišlo ještě jiné neštěstí. Na cestě totiž proti nám nyní stál povoz s koňmi; vozík s dítětem přede mnou vrazil mezi ně a nyní teprv byla smutná podívaná, koně počaly kopati, bít, vozík mezi nimi se převrhl a dítě pod ním! Příběhnu a nedbaje svého vlastního nebezpečí, vrhnu se mezi koně, chytím pod vozíkem dítě a vynesu ven. A aj, dítě až na malé pohmožděniný zdrávo, vozík polámaný a i na mne šaty roztrhaný, ač jiného důležitějšího se nic nestalo. Mezi tím přišla plačíc má paní, myslíc, že dítě již mrtvo. Na poděkování chodíváme každoročně do chrámu Páně a i letos bude-li lze na Sv. Hostýn vykonáme pouť na ten úmysl.“ „Anděl Strážný, pravím, chránil svého sverence a dodal jsem: udalost ta jest hodna uveřejnění.“ „Učiňte tak, velebný pane,“ povzbuzoval p. inženýr. A já nyní podávám veřejnosti, co tenkrát jsem předsevzal ku povzbuzení všech, k úvaze a díkům, že Bůh tak mocné ochrany nám všem po bok postaviti ráčil.

F. T.

Z e d n á ř i u n á s.

Zednáři ukuli si řetěz, k němuž snaží se připoutati celý svět. Proto k sobě lákají i krále a knížata. U nás v Rakousku jest říše sv. Štěpána pravým rejdištěm zednářů.

Starí revolucionáři: Pulszky, Türr, Klapka, ba jak se nejnověji dokázalo, i katoličtí kněží a z těchto i kanovníci jsou zednáři, ačkoliv katolický kněz pouhým přistoupením k nim sám sebe suspenduje a do církevní klatby přivádí.

Nedávno byla přijata královna španělská do řádu 33. stupně určeného pro vznešené figuranty. Ačkoliv zednářství jako každý tajný spolek v Cislahtanii je zapovězen, odbývají zednáři přece veřejně své schůze, aniž by jim v tom kdo překážel. Není vůbec slyšáno, aby někdo ve Vídni anebo v Praze stihán byl pro účastenství v zapovězeném spolku zednářském. Aby pak slavní organové snáze přišli na stopu zapovězeného spolku zednářského, udáváme tuto místa, kde se scházejí a sice:

Ve Františkových lázních vždy v úterý o 7 hodině u br. Krause British hotel.

Karlovy Vary, pode jménem Munificencia od r. 1871 v Kurhause ve hnědém pokoji, od května až do konce září vždy ve čtvrtek v 7 hodin večer. V zimě vždy v sobotu. Předseda br. dr. med. Pleschner.

V Mariánských lázních vždy v pondělí v 7 hodin u br. Petzolda. Hotel Casino.

V Plzni. Harmonie, filiálka Humanity ve Vídni. Předseda br. Ludvík Piette, kupec.

V Praze 1. Amicitia od r. 1872. v hotelu u Auglického dvoru, kdež se schází 30 br. vždy v úterý o 7 hodině večer. Předseda Antonín Weisen.

2. Harmonie od r. 1869. V německém domě na Příkopech v 2. patře, 20 br. Předseda Mikoláš Henzel; bytem ve Spálené ulici 1. (Naši kasiňáci!)

V Žatci. U Řetězu. Předseda Karel Vineth, ředitel plynárny.

V Teplicích u černého koně vždy v sobotu.

Ve Vídni je 8 zednářských loží a sice „Humanitas, Einigkeit, Bildung. Literarischer Geselligkeitsbund, Freundschaft, Freundeskreis, Eintracht, Konkordia. Předsedy jsou: Foregger, advokát a poslanec, Pütorius, chefredaktor, dr. Max Glück, advokát. Ladislav Vidský, sekretář bursovní komory; Schneeberger, redaktor — vůbec: advokáti a židi.

V Praze je známým zednářem žid Falkovic, sekretář Fonciérky.

D r o b n o s t i.

Rozkoše a marnotratnictví vedou do kriminálu. Ze soudní síně. Rudolf K., 21letý kopmtorista z Hořic, zaměstnán byl u bratří Ledererů, obchodníků s dřívím v Podskalí. Pro zvláštní svoji nadanost octl se také tento mladík před soudem, žalován jsa pro zločin krádeže.

Pánům jeho ztrácely se z příhrady v pultě rozličné obnosy peněžné. Kdo je odnášel, nemohlo se dosti dlouho vypátrati. Jednoho dne zmizelo 12 zl., podruhé 21 zl., po třetí dokonce ztratila se knížka vkladní na 50 zl. 56 kr.

Tu jednoho dne přistižen byl mladý pán sluhou závodu při podezřelém kutění v písárně a krom toho udal touž dobou zámečník Veselý, že si u něho

Rudolf K. objednával klíček — k Wertheimce. Zdařenými pokusy prvním dostal chuť k podnikům větším a chtěl přímo do nedobytné pokladny. Jak viděti mladík velmi nadějný.

Po přistížení sluhou a po udání zámečnickově nemohl ovšem lehkovážný mladík zapírat, i přiznal se ke krádežím svrchu uvedeným. Vyšetřováním zjistilo se, že mladý pán vedl život velmi rozmařilý. Utrácel hodně vesele a když nestačilo vlastní, sáhl po cizím. Aby se nějak povyrazil, koupil si K. hned dva velocipédy, za něž je dosud 200 zl. dlužen. Tento velký dluh ponoukal ho asi ke vloupání se do Wertheimky chefů.

Ale ani jízda na velocipédu nestačila mu k ukrácení dlouhé chvíle. Pořídil si pan Rudolf jinou ještě zábavu — něžný, milostný poměr s jistou služkou, která ho za krátko obdaří — rodinou.

Chefové jeho svědčili proti němu co nejmírněji; když už byl zatčen a krádeže jeho zjištěny, vyplatili mu tehdaž nezkráceně celou mzdu měsíční, čehož mladý pan Rudolf jistě si nezasloužil.

Při závěrečném líčení uznán byl Rudolf K. vinným a odsouzen na dva měsíce do těžkého žaláře. Kéž se navrátí z této hořké školy polepšený.

* * *

Podivné jeptišky. Onehdy chodily v Emsstettenu ve Westfalsku po domech jakési jeptišky, sbírající příspěvky pro dobročinné ústavy v domě. Při tom chovaly se tak nestydatě, že vzbudily všeobecné pohoršení. Vznikly tudíž pochybnosti, jsou-li to skutečné jeptišky. Policie sledovala je velice bedlivě a skutečně poznáno v blízkém Havixbecku, že to jsou dva přestrojení mužští, z nichž jeden je dokonce židem. Podnětem k odhalení jich bylo, že vzbudily domnělé jeptišky podezření na faře, kdež byly ubytovány tím, že se ve svém pokoji zamkly. Pozorovali je potají a tu viděli, kterak jedna z jeptišek se — holí. Nalezeno bylo u nich přes 2000 mark, výtěžek to jich „obchodní cesty.“

* * *

Mouka na spaleniny. Nejnověji doporučuje se na spaleniny nasypání hodně tlustě mouky — nejlépe hned plnou hrst mouky na ránu položit a chvíli na ni podržeti. Bolest brzy přechází a nedělají se puchýře. Dělník jeden popálil se u kotle velmi nebezpečně, tak že o jeho uzdravení se pochybovalo. Obkladem z mouky se brzy vyléčil.

* * *

Nejrychlejší jízdu do Ameriky dokázal párník „City of Paris“ — za pět dní, 19 hodin a 18 minut.

Obsah čísla 18. „Obrany víry“:

Nedělní a sváteční klid v průmyslových závodech. — Pokrokáři. — Svatý Ignac z Loyoly — poutníkem do svaté země. — Podobizna. — Muž jakých málo. (Skutečnost.) — Anděl Strážný. Od F. T. — Zednáři u nás. — Drobnosti. —

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel, vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovní ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

O svobodě slovo svobodomyslné.

Před nějakým časem kolovaly po Čechách falešné desítky.

Bylo hned na všech stranách varováno, aby se každý na pozoru měl a do škody nepřišel. Kdo falešnou desítku měl — přišel o svou spravedlivou desítku — nikdo mu ji nenahradil. Netrvalo dlouho a padělatele desítek našli a zavřeli, ale podvedení ku svému přece nepřišli. Potištěný papír neměl cenu žádnou, ač o sobě tvrdil, že 10 zl. platí. Kdyby ti někdo falešnou desítku dával, jsem přesvědčen, že bys ji nevzal, a kdyby tě někdo poučil jak můžeš falešnou desítku od pravé rozeznat — byl bys mu jistě povděčen. Teď se netisknou jen papírové peníze falešné, ale tisknou se také papírová falešná poučení. Papírové falešné mince hned každý nepozná, rovněž tak obtížno jest rozeznati falešný lživý papír. Chci na některé lživé papíry srozumitelně poukázati. Budou přece někteří povděční, že se jim oči otevřely.

Před nějakým časem pravilo se, že bude zákon na falšování mléka, mouky, sýra a podobných věcí. Lidé byli tomu povděční, že za spravedlivé peníze dostanou spravedlivé zboží. Dosud však není zákon, aby se nesměla tisknout lež — proto bude dobře, když se každý naučí rozeznávat lživé od pravého, než nastane šťastná doba, kdy se bude jen pravda smíti tisknouti.

První z falešných bankovek, kterou velmi mnozí lidé sebou nosí a chtějí udati — je: svoboda. Protří si dobře oči, abys dobře viděl. Kdo mluví proti svobodě je hned považován za zpátečníka. To je však veliký omyl. Svoboda může býti pravá — a falešná. Proč bych nesměl mluvit proti falešné svobodě? Pravá svoboda je něco velmi vzácného — ctihodného — ale pravá svoboda není než kde je Duch Boží.

Celý svět křičí po svobodě — a celý svět otročí.

Co si kdo myslí pod svobodou? Mnozí lidé si při slově svoboda nemyslí nic — jiní si myslí všecku volnost, tak, aby mohli dělati, co by sami chtěli — ať se jinému líbí nebo nelíbí — ale málo lidí si myslí svobodou to, co vlastně svoboda jest. Svoboda jest, aby dobrý člověk mohl dobře konati a aby byl ve svých dobrých skutečích podporován a před špatnými lidmi chráněn — a svoboda jest — aby se nevázanému člověku zabraňovalo škoditi dobrému. Jinak řečeno: svoboda není nevázanost — ale pořádek. Bez pořádku nemůže se svoboda ani mysliti. Dobrý člověk musí býti chráněn — aby zlý nemohl mu škoditi. Dá-li se ale svoboda — volnost napřed darebáctví — potom ovšem nezbude svobody pro dobré. Když se zaseje pšenice, tedy

se pleje koukol — pšenici a koukol nikdy hospodář pohromadě rád nevidí, chce-li mít pšenici musí koukol trhati. Jedno bere druhému sílu. Kdo má svobodu větší potom druhého vytlačí. S lidmi není jinak. Mají-li svobodu špatní nemohou ji mít dobří — mají-li svobodu dobří, nemohou ji mít špatní. Tomu nechce ovšem mnohý rozumět — ale jest tomu tak. Dobrý chce něco jiného a zlý také něco jiného. Ku příkladu pracovitý a lenoch — zcela něco jiného každý chce. Střídmý a nestřídmý každý po něčem jiném baží. Svoboda má být jen pro dobrého — a ne pro špatného, aby dobrému nepřekážel. Má-li svobodu špatný — nedostává se jí dobrému. Činci pravdu tuto na několika příkladech ukáží.

Každý potřebuje jisté věci ku pořádnému živobytí — a musí si je vydobýt. Některé věci člověk nepotřebuje a mít je nemusí — a netrpí ani nouzí, když podobných věcí nemá. První věci jsou nutné — druhé nejsou nutné. První věci má mít — bez druhých může být živ. Svoboda pravá jest, aby člověk napřed nevyhnutelné věci měl — a co zbude na ostatní upotřebil. Špatná svoboda jest, když může utratiti všechno na nepotřebné a v nutných věcech má bídu. Když jest svobodno člověku se opíjet — a utratiti celou týdenní mzdu na marných věcech, jde z toho samo sebou, že žena aneb rodina takového člověka jest otrokem nepořádné svobody muže. Musí žena trpět bídu s celou rodinou, protože otec jejich svobodně může se opíjet — a utrácet. Protože se svobody přeje špatnému člověku, nemůže se jí dostat na pořádné.

Když lichvář bere veliký úrok — a není mu v lichvě všemožně bráněno — jde z toho, že dlužník musí přijít do zkázy. Protože má lichvář svobodu v krádeži, nemůže majetek dlužníka být chráněn.

Když se fabrikant nebrání, aby v neděli pracoval a dá se mu svoboda — tedy samo sebou jde, že ostatní musí se zříci svobody, kterou mají v neděli a musí k vůli pánu pracovat také v neděli. Někteří přátelé fabrikantů a kapitalistů našli pěknou zástěru pro nedělní práci a řekli: lidi chtějí v neděli také jísti — tedy jim musí být dovoleno pracovat. Hezká zástěra, ale jen po rubu. Řekl bych takovým pánům: „když člověk i v neděli chce jísti, tedy mu máte dáti takovou mzdu — aby i v neděli mohl být živ a odpočinouti od práce — když vy sami máte neděli pořád a všední den nikdy.“ Ale na tuto lžisvobodomyslnou zástěrku pánů fabrikantů dalo se mnoho lidí natchytati a zadali dobrovolně svou křesťanskou svobodu.

Když jsem v příkladech, budu pokračovati dále. V noci má každý právo na odpočinek. Když však noční potulné sovy smí tropiti hluk — tedy nesmí pořádní lidé spát.

Teď bych mohl pokračovati dál — a uvádět příklady jiné. Ale zdá se mi, že jsem dost ukázal, že svoboda musí mít nějaký pořádek, a že se smí dopřát jen dobrému a pořádnému — nemá-li dobrý a pořádný otročiti špatnému. Jako vlk a ovce — nemohou oba mít svobodu, tak ani dobrý a zlý. Dáme-li svobodu vlku — je po ovci — dáme-li svobodu ovci — zajde vlk hladem. Šelma patří vždycky do klece, aby dobrým lidem neškodila. Svoboda má být vždy jen pro dobré a nikdy pro špatné.

Zahání-li kdo šelmu do klece — vždycky je nerada a byla by raději na svobodě. Lidé špatní nejvíce bouří proti svobodě dobrých lidí, protože by pak špatní byli ve svobodě zkráceni. Kdyby dnes se vydal zákon, že každý opilec bude trestán, byli by proti němu opilci na prvním místě, a potom lidé, kteří mají z opilců prospěch.

Svoboda má v sobě pořádek; pořádek vede k Bohu, proto jest svoboda jen tam, kde Duch Boží — jak nám také praví sv. Pavel (II. Kor. 3, 17.). Z toho se dá vyložit, proč zuří lidé tolik proti křesťanské svobodě. Křesťanská svoboda dopřává svobody dobrým na prvním místě — tedy všickni špatní jsou trefeni v první řadě a dělají veliký hřmot — a k nim se přidávají všickni nemyslíci lidé.

Podívejme se na nepřátely křesťanské svobody. Jsou dílem obřezaní, dílem neobřezaní — ale všickni v pátek i v jiné dny svinské maso rádi jedí. Ne každý žid jest nepřítel křesťana. Židé, kteří dle svého náboženství žijí, nejsou tak nebezpeční, jako židé, kteří jedí vepřové maso jako telecí a je jim zadek jako předecko všecko lhostejné a nic svaté — tito židé, zvláště píš-li noviny, jsou křesťanské pravé svobodě nejnebezpečnější. Nebezpečnost je tím větší — čím více křesťané s nimi nadávají — svaté svobodě křesťanské.

Když by ti někdo řekl, že své víře nerozumíš, byl bys uražen. Kolik křesťanů je tak hloupých, že o své víře a mravech dávají se poučiti od žida, který píše noviny a naplňuje je samými lživými výmysly aneb překroucenými zprávami o křesťanech? Křesťanské svobodě nemůže se dobře dařiti, když na všecko koukáme židovskými — a nekřesťanskými brejlemi. Myslím takto: v Berlíně a ve Vídni — v Paříži — a Londýně a mnohých jiných velkých městech vychází mnoho novin velkých i malých. Ze však novin jest více než tři čtvrtiny v rukou nekřesťanských, tak se stává, že křesťané o všem se dávají poučit od nekřesťanů — a nadávají sami sobě a — křesťanská pravá svoboda dobrých musí ustupovati svobodě zlých. Z velkých novin dělají menší noviny a tak všecko vůkol je nalakováno tak, jak lakují nekřesťané ve velkých novinách a křesťan se dává dobrovolně voditi za nos. Křesťan podle takovýchto nekřesťanských písařů nadává čemu nekřesťané nadávají a chválí, co nekřesťané chválí. Pak ovšem se stane, že se něco jmenuje svobodou, co není než otroctví dobrých a poctivých lidí. Skoro všickni křesťané tancují, jak jim nekřesťané na potišťeném papíře hrají. Kdo by se však opovážil jinak souditi, než páni nekřesťané o něčem usoudili — dostane vynadáno.

Jeden důkladný myslitel (Stolz) píše asi takto: „Staré katolické říše pojednou se zbláznily a tancují, jak jim židé a cikáni hrajou“ a potom píše dále: „nikde křesťanské vědomí tak nekleslo, jako tam. Židovský výpalek, kterým katolickou církev pošpiňují — tisícové křesťanů lžejí tak hladově jako krávy na vlhké zdi, kde je něco slaného.“ „Vzpomeňte si, co pomohli neznabozi a křiklouni a písaři té říši? Druhdy vážené katolické říše podobají se sudům již již praskajícím.“ A dále: „Nikde nesmí časopisy tak rouhavě psáti o křesťanství jako teď v říších katolických.“ A věru má docela pravdu. Všecko špatné se honem u nás šíří, abychom ve špatnosti za jinými nezůstali. Ku př. romány (Zola), které jinde se ani tisknouti nesmí, u nás se vydávají o překot. Nalezl jsem romány Z. i v knihkupectví, které vyjma Rettigovou a tajemníka lásky hnedle nic nemělo. Takováto darebnost má plnou svobodu, a když pravdu někdo chce napsati — může nejspíše se dočekati, že to světla božího ani nespátří. Kolik lží se už u nás natisklo o sv. Otcích — a nikdo ještě lbáře nezakřikl. Když jeden potentát novověký se chtěl dáti rozvésti a mnozí si dělali žerty z něho, ihned se stalo opatření, aby byla čest jeho chráněna. Lháti se smí svobodně, jen když jest to proti křesťanskému pořádku. Když někdo by proti nekřesťanskému pořádku psal — tedy se mu uloží mlčeti. Kde jest svoboda? Toto všecko pochází od křiklounů, kteří pořád mluví o svobodě a z ostatních by udělali nejraději své otroky. Mají svobodu za zástěru zlosti.

Před několika léty psal jeden učený muž o židech, kteří se řídí podle Talmudu, ale nepsal dlouho, protože mu bylo zakázáno — prý — od samého ministra o takových věcech psáti. To jest svoboda! Kolik lží se smělo napsati o křesťanství a služebnících jeho a nikdo nezakázal psáti ony lži, ano mnozí velcí páni lži ještě podporovali.

Co se lidé učením i neučením napíší a namluví o křesťanské svobodě a pořádku a nazývají ji zpátečnictvím a tmou a jinými nepěknými jmény. Pochází tato moudrost z velkých novin, které píšou nekřesťanští muži. A přece musí soudný člověk uznati, že daleko lepší jest svoboda křesťanská, která dopřává volnost a svobodu nejprve dobrým věcem — než svoboda nekřesťan-

ských pánů, kteří jí chtějí míti pro všechno na světě, jen když jim také něco nese do kapsy aneb jinak jde k duhu. Předložím ti něco k posouzení, kde jest více svobodomyšlnosti. Církev, toť křesťanství samo; kdo mluví o církvi mluví o křesťanství, kdo o křesťanství, mluví o církvi. Církvi se předhazuje, že nepřeje svobodě; suď tedy sám, kdo jest svobodomyšlnější, církev aneb nekřesťanský stát?

Kdo tě nutí, abys v katolické církvi zůstal, aneb abys se ku církvi přihlásil? Nikdo! Docela tvé svobodě se rozhodnutí ponechává. Jakým trestem tě stihá církev, když odpadneš od ní? Duchovními tresty a více ničím. Kdo tě nutí, abys zachovával přikázání křesťanská? Kdo tě žene do kostela, aneb ku sv. svátostem? Komu se brání násilím vystoupiti z církve a vzdáti se jejího učení? Kdo tě nutí, abys v pátek maso nejedl? Podívej se, jak církev je svobodomyšlná! Dává přikázání — poroučí — zapřísahá, ale nenutí — ponechává rozhodnutí docela naší vůli, chce-li plniti, aneb nechceli plniti. Nestihá tě ani trestem ani pokutou, ale napomíná, radí, varuje, kárá a hrozí a to jest to všechno „otroctví“, které můžeš každé chvíli složit. Jak jinak jde ve státu. Ptá se tě někdo, chceš-li k odvodu aneb nechceš? Ptá se tě někdo, chceš-li platiti na tuto neb onu věc? Když nemáš čím platiti, vezme se na tebe ohled? Když potřebuješ dítě po 12 letech doma a už ví, co se učí v jednotřídní neb ve dvou — až trojtřídní škole, ptá se tě někdo, chceš-li dítě nechat 2 léta ještě opakovati totéž aneb si je chceš ku pomoci doma nechat, protože s ním chodí ještě jiné 2 do školy? Je-li vojna ptá se tě někdo, chceš-li do vojny jít nebo ne, ať je spravedlivá nebo ne? jak jinak bylo ve válkách jindy. Církev křesťanská je spravedlivá i k židům. Jakou odměnu za to dostává? Poslyšte, co napsal jeden „svobodomyšlný“ list v Německu, jenž pravil při jisté příležitosti: „Zabte ho, vždyť jest jesuita.“ To má býti křesťanská svoboda? To jest otroctví křesťanů nekřesťanům! Což kdyby člověk chtěl vzíti vážky spravedlivé a nestranné a na jednu misku hodil skutky svobodomyšlníků a na druhou skutky křesťanů. Četl jsi snad někdy o některém bohatém svobodomyšlném pánu fabrikantu, že z lásky ku svým hubeným dělníkům ublížil sobě, aneb, že se zřekl svého pohodlí, aby ulevil nebohým? To ještě jsem nikde o svobodomyšlných pánech nečetl, za to však o sv. Karlu Borromejském, o sv. Vincenci z Pauly, o Boskovi a mnohých jiných, kteří znali svobodu, která pochází z Ducha sv. Snad o některém svobodomyšlném advokátovi jsi četl, že se zastával utiskovaných? — dokud měl peníze! Ostatně toto svobodomyšlné advokátství jest takové, že sv. Alfons uznal za dobré opustiti advokátství, aby duši svou neuvedl v největší nebezpečení.

Co prospěli páni svobodomyšlníci ku blahu lidstva? Snad tím, že smí každý psát co chce? Ať lze aneb mluví pravdu! Pěkné to nadělení, když smí každý lump o všechno svaté se otírat a lháti. Vlk ovci jest vždy nebezpečný, ale ovce vlku nikdy.

Snad svoboda živnosti pomohla lidem? Ano boháčům pomohla, aby chudší řemeslníky udělali svými nádeenníky.

Snad svoboda dělitelnosti statků pomohla lidem na nohy? Pomohla, aby lidé statky své prodlužili židům do polovice a přes polovici, když ne docela. Hezká jest to svoboda, když počestná paní jde za jasného dne po živé ulici a je nestydou židovským napadena a když mu políček dá, je odsouzena k pokutě. To jest svoboda! Měla se dáti svěsti k nestydatosti a potom by neplatila pokutu! Tomuto ovšem křesťan neříká svoboda, ale otroctví. Nestyda má býti chráněn a počestná žena ne?! Kde jest svoboda?

Ale kdož by mohl na několika stránkách vyčístí všechny případy našeho otroctví, když křesťanské listy jich přinášejí každý den celé strany, ale křesťané přezývají, co jim nekřesťané dali za žebříček a libují si, že jest to chuti navinulé, pikantní, svobodomyšlné. Když křižáci táhli dobýti svaté země, Turci a nepřátelé křižáků otravovali studnice a studánky, ze kterých křižáci musili pít, protože táhli krajinami vodou chudými. Také se jim vnucovali

někteří za vůdce a přátele a křižáci jim důvěřovali — a dali si od nich ukazovati cestu do svaté země. Pak se ovšem stalo, co se státi muselo. Byli křižáci zavedeni na místa neschůdná a pustá — a nemajíce potravy ani nápoje, hynuli na cestě. To se děje také dnes, ale v jiném způsobu. Křižákům křesťanům vnucují se za vůdce nekřesťanství svobodomyšlníci, kteří běrou rozum z nekřesťanských novin a věci přicházejí tam, kde nyní jsou: křesťané otročí a nevědí kudy kam, protože nemají za vůdce křesťana. Křesťanem nerozumíme zde člověka pokřtěného, ale člověka, který smýšlí a jedná jako křesťan, který má svědomí křesťanské a dělal by si výčitky, kdyby jednal jinak. Když takto se podíváme na věci, pak ovšem uznáme, že otročíme. Protože však křesťané výslovným nekřesťanům přece jen by se poddati nechťeli, běrou jich „vůdci“ na sebe plášťik „svobody“, která zastírá jejich špatné úmysly. Křesťané jsou svedeni jako křižáci a — hynou.

To všecko jest dobré a pravdivé, ale kterak odpomoci? Nesmíš si voliti za vůdce člověka, který nemá svědomí křesťanské aneb jinak řečeno, který není opravdu křesťan! Vůdcem tvým může býti denní list, který čteš a o něm ani nevíš, jakého jest smýšlení a přesvědčení. Největší část novin, jak shora praveno, jest křesťanům nepřátelská, ovšem zakrývají nepřátelství své buď svobodomyšlností, pokrokem, aneb jinou přátelskou barvou. Dokaváde křesťané se na všechny věci budou dívatí skrze sklíčka židovská a nekřesťanská, není naděje na vysvobození.

Kdyby se list stavěl jakkoliv přátelsky, když drží se židovskými a nekřesťanskými listy — nemůže nikdy křesťanům prospěti — ale nekřesťanům.

Dám ihned příklad. V Praze vychází jeden veliký denní list, Národní Listy zvaný, který čtou křesťané mnozí jako Evangelium. Nár. Listy ale běrou svou moudrost a barvu a náhledy z jednoho Berlínského listu nazvaného „Berlín. Tagblatt“ a ten je židovský list. Tak se nám na všecko svítí židovskými listy a křesťané si sami nadávají, protože nadávají tomu, čemu nekřesťanské listy nadávají. To jest veliké zlé a velmi ohavné otroctví! Proč? Protože lidé — nepocházejí sice z opice — ale dělají jeden co na druhém vidí jako opice. Dnes se začne v nekřesťanských novinách nadávati buď některé osobě aneb některé věci, k nim se připojí hned všickni křesťánkové, kteří sbírají, co jim nekřesťané nadrobí a nadávají s nimi sami proti sobě.

Slyšeli jste jako to bylo u Král. Hradce v roce 1866. Sasíci šli našim na pomoc, ale naši myslili, že jsou to Prusáci a bušili do nich. Já nevím jak věc se měla, nebyl jsem tam, ale to vím, že v novinách tak bývá. Začne se v nekřesťanských listech něčemu nadávat a všickni hloupí neuvědomělí křesťané s nimi, a věc jest zmařena.

Dokud tedy křesťané budou si dávatí předzpěvovati od nekřesťanů, nikdy se nedopracují svobody křesťanské a práva svého, ale budou se klaněti zlatému teletí jako do dnes. List, který si tropí z křesťanství smích, není nikdy tvým přítelem. Proto povrhni listem, aneb knihou a třeba kalendářem, který si z křesťanstva tropí smích. V tom vězí nekřesťanský duch.

Ale ještě na jeden důležitý prostředek musíme poukázati. Když někdo zbytečně utratí zlatku a podruhé zas a tak činí měsíc po měsíci — jest marnotratný a špatně nakládá se statkem, který mu Pán Bůh svěřil. Bude jeden každý klásti účet z hospodářství svého. Podobně jako se zlatkou má se věc s právem volebním. Občan každý volí zástupce do všech sborů, které dělají paragrafy zákonů. Volí do obecního výboru — do sněmu zemského a říšské rady. Každý hlas občana při volbě jest jako zlatka, ano více než zlatka. Když by tedy všichni křesťané volili za své zástupce zase svědomité křesťany, nebylo by možno, aby otroctví křesťanů tak rostlo. Když plýtváš majetkem, hřešíš, protože jím špatně nakládáš; když volíš a dáváš důvěru člověku bez křesťanského svědomí — snad dokonce člověku, jemuž je všecko křesťanské ku potupě a smíchu, hřešíš také, protože podporuješ, aby lidé špatní dělali zákony pro pořádné, klidné občany křesťanské. Při volbě může každý voliti, jak kdo chce, nikdo ho nemůže nutiti a nikdo ho nemůže trestati ať volí

jakkoliv, ale ze všeho budeme účet klásti, jak jsme majetku, práva a všeho ostatního používali. Na mém blase mnoho nesejde — já volbu nerozhodnu říkají mnozí. Ale krejcar ku krejcaru nashromážděný udělá zlatý a množí se více a více. Také hlas k hlasu připočtený působí většinu při volbě.

Při každém člověku jest hlavní známkou, jak se k Bohu chová. Ne-doufá-li po smrti ničeho, ten také se ani trestů božích neleká a jeho jednání jest nesvědomité ano pravou metlou ostatních.

Najvíce pak záleží na tom, aby obec aneb město bylo ve správě spravedlivých svědomitých lidí, čili, aby při obecní volbě místní řádní muži moc do rukou dostali. Tito zástupcové obce aneb města pak také ostatní volby řídí. Slyšel jsem nedávno vyprávěti o jednom měšťanu moravském jak se při obecní volbě chová. Nic nedá na to, koho v novinách a na rozích doporučují, ale dle svého svědomí volí ty nejpoctivější, které zuá. Protože však tak činí sám a jest již stár — volbu ovšem nerozhodne, ale kdyby se více poctivých křesťanů smluvilo, koho mají voliti, však by již ostatní méně rozhodní jim nejen dali za pravdu, ale s nimi také ku obecní volbě šli. Když pak asi nastane doba, kdy nebude několik mluvků rozhodovati o všech volbách. Prvním krokem ku lepší budoucnosti jsou volby v obci — když ty budou voliti po křesťan ku většinou pak také celé sněmy budou míti křesťanskou většinu. Protože mnozí křesťané jsou liknaví, drží moc v rukou jiní a užívají jí ne ku prospěchu obecnému poctivě — ale svobodomyšlně ku svému prospěchu. Kde Duch Boží, tam pravá svoboda a všude jinde otroctví. *Včk.*

Pro vlastní děti.

Obrázek ze skutečnosti. Napsal Alois Dostál.

Ačkoliv jízda poštou bývá nepohodlnější než po bleskurychlé dráze, přece jí dávám přednost v krajinách, krasami přírodními obohacených. Snadno lze přehlédnouti zelené háje, lučiny, rybníky, kus cesty možno projíti se po bujném mechu a dle libovůle a dovolení kočího lze se zastaviti u kapličky u cesty, kostela poutního, studánky pod obrázkem. Někdy bývá ovšem tato cesta nudná a pak se ohlížíme po okolí nejbližším, s kým bychom si porozprávěli a se pobavili.

Vydal jsem se na čtyřhodinnou cestu a svěřil jsem se také jedné z oněch c. k. kár, které smrtelníky převázejí od města k městu buď za celý plat nebo „na slepo.“ Z počátku jsem jel sám a mysl moje byla připjatá ku krásám přírodním. Jedna věc upoutala mne k sobě. Za každou vesnici bylo viděti kříž a vedle sloup s nápisem: „Pro chudé i pro bohaté.“ Teprve později jsem se dověděl, to že jsou místa, kde s mrtvolami se zastavují, za ně se modlí ať chudé nebo bohaté.

V malé dědině jsem dostal společnici. Do pošty přisedla statná žena prostřední velikosti, svátečně vystrojená s košíkem na ruce. Hned jsme se dohodli, kam kdo jede. Venkovanka se hrala na pouť — porcínkuli.“ Bylo mně s podivením, jak dalekou cestu podniká. Dle všeho byla mohovitá, že si i svezení poštou dopřála.

Rozmlouvali jsme o počasí, o poutích a jiných věcech. Selka byla velice sdílnou a pověděla, co věděla. Když jsme zatáčeli po mostě, předjeli jsme chromého mrzáka. Snad také spěchal na pouť, aby si tam něco vyprosil.

„Ubožák! Tak mlád a tak nešťasten,“ politoval jsem žebráka.

„Máte soucit s takovým mrzákem?“

„Jak by ne? Vždyť je politování hoden.“

„Cizí lidé litují mrzáky, což mají dělati vlastní na př. rodiče, vidí-li děti své zmrzačené.“

Tato slova selčina mne pobízela, bych se zeptal na původ jejich. Zajiště se za nimi skrývá tajemství nějaké.

„Snad vás také potkalo neštěstí, že se musíte dívat na dítě zmrzačené?“

Dlouho neodpovídala společnice, až posléze se přece rozhodla.

Jinému bych se nesvěřila, poněvadž mně místo politování všechno přejí; vy však se mně nevysmějete. Cesta je beztoho ještě daleka, budu vám vypravovati kus podivné historie.“

Usedli jsme co nejpohodlněji a selka počala. Z tváře jí bylo znáti, že všechno, co mluví, je ryzí pravda a vychází z hloubi srdce.

„Kde jsou ty veselé časy, když jsem v domě otcovském mladý trávil věk! Žádných jsem neměla starostí, vesela jsem byla a jenom jsem pátrala, kde a jak bych užila světa. Ale všechno brzo přejde a člověku zbude jenom vzpomínka. Záleží pak mnoho na tom, jaká upomínka to jest.“

Byla jsem jedináčkem a rodiče mnoho dovolovali. Bůh jim to odpust. Jsou už na pravdě Boží. Pozdě jsem přišla k tomu náhledu. Všechno jsem měla hojnost, šaty jsem si řídila, jaké jsem jenom chtěla a společnost jsem si volila dle libovůle.

Takové jsem zažila mládí.

Otec byl mnoho zaměstnán na poli, matka měla obchod v malém krámku, který jsem později výhradně převzala. Pak mne ani k jiné práci nepotahovali. Zde jsem se měla dobře, málo měla práce a hodně zábavy. Vyprodala jsem dost každý den.

Jenom neděli jsem si vymínila. Tenkrát mně ani krám, ani dům, ani zahrada koleni nevystačovala. Toužila jsem dále. V letě jsem chodila s děvčaty daleko široko po poutních místech. Modlily jsme se ráno — pravda — v kostele, ale odpoledne jsme hned navštívily zábavu a zdržely se do noci.

Jednou mně při muzice ukradli — modlitební knížky. Doma jsem byla sice napomínána, matka mně domlouvala a otec nejednou přede mnou dveře zavřel; ale příští neděli jsem se zase odpustila „na chvíli.“

Nešla jsem nikdy sama, mnoho děvčat mne doprovázelo. I chaze jsme z pravidla unikly, poněvadž cestou bouřila a dlouho se u muziky zdržela.

Jenom kolem těchto sloupů, na nichž uápis „pro bohaté i pro chudé,“ pod nimiž s rakvemi odpočívají nosiči, jsme se bály a rychle se pokřizovavše, spěchaly jsme, jako by nás někdo honil. Byly bychom se vyhnuly, ale koly s tabulkami jsou na všech stranách.

Jak jsme byly bláhovými! Čím dále jsme měly k smrti, tím více jsme se jí lekaly. Teď mohu jítí kolem dnem i nocí a nebojím se.“ —

„K tomu mnoho působí spokojenost svědomí.“

„Pravda, a naše celá cesta byla proti vůli rodičův. Jednou na nás vystoupil chasník u kříže a kdyby se byl hned spolu neprohlásil, Bůh sám ví, kam bychom byly veskákaly a kde hrob nalezly.“

Když jsem dospívala, pomýšleli rodiče, bych se provdala. Ani jsem neměla pomyslení. Jenom po veselém, bezstarostném životě jsem toužila. Že mně rodiče mohli dáti pěknou pomoc, měla jsem hned několik ženichův, ale vysmála jsem se jim! Toužila jsem po statku, ač jsem pocházela jenom z chalupy. Však pojedeme kolem, ukáží vám ji. Máme tam nyní nájemníka; ale platí špatně a neopravuje střechu. Pomýšlela jsem vysoko. Ženichy, kteří to se mnou dobře smýšleli, odbývala jsem; že se vdávati nebudu, že mám dost času a podobně.

Posléze se přece pro mne našel ženich z velikého statku. Ale byl to vdovec s dvěma dětmi, chlapcem a děvčetem. Však jsem nedbala. Jenom když budu živa bez starosti, jenom když budu bohatou selkou. Po dětech jsem se ani neohlížela. Ženich nebyl ani tak stár ani nepříjemného zevnějšku, by se mně nelíbil. Ničeho jsem nedbala. Mne vábil jen a jen statek a život bezstarostný, veselý, život v přebytku a rozkoši.“

Žena se na chvíli zamlčela. Snad se také v tu dobu děl veliký obrat v životě jejím.

„Hleďte, tamo rodný můj dům,“ ukázala po chvílce do dálky, kde mezi lesy vesnička se bělala a jedno stavení trochu podál v polích ze stromů vykukovalo. Tam jsem se narodila. Na té velké hrušce je obrázek poněvadž s ní spadl čeledín a nic se mu nestalo, ač jsme mysli, že se zabije, když padal.“

Zadíval jsem se se selkou na rodnou její ves, na krov, pod nímž se narodila. Cítil jsem s ní.

Když ves i s chalupou minula, žena vypravovala dále:

„Tam odtud mne vyváželi s hudbou. Jela jsem vesele. Domnívala jsem se, že si polepším, že i tu poslední starost, kterou jsem měla, se sebe setřesu jako nepohodlné jho, ale zmýlila jsem se.

Na statku bylo mnoho práce a veliká starost mne čekala. Vpravovala jsem se po nemnohých obtížích do ní. Také muže jsem milovala a jenom jsem nemohla zvyknouti cizím dětem. Než co dím — cizím — vždyť to byly děti moje. Byla jsem jim pojednou matkou. Sama bych byla potřebovala ošetření, sama jsem nebyla dosti samostatnou a teď jsem měla pečovati o chlapce pětiletého a děvče dvouleté. Přímou jsem se ulekla, když mne nazývali děti maminkou. Bůh sám ví, proč jsem si všechno nepředložila. Měla jsem se zkoumati, zdali jsem schopna tak záhy zastávati mateřský úkol.

Netajila jsem se s těmito svými obavami. Ale připadla jsem na špatné rádce, kteří mně namluvili, bych se o „cizí“ děti vůbec nestarala. A já — jak jsem byla nerozváznou, tak jsem se také zachovala. Děti dostaly sice jísti, měly šaty, ale mateřskou lásku jsem jim nepřinesla. Děti jsem málo poučovala, s nimi si nehrála, o ně vůbec nestála.

Muž to pozoroval, hleděl dětem všechno nahraditi, ale nemohl. Měl práci jinou a pak mne nechtěl zarmoutiti.

Když si nyní vzpomenu, jak jsem byla k nevinným dětem po nebožce tvrdá, nemilosrdná, nevšímavá, jakou jsem byla krutou a necitelnou macechou, jednak se na sebe zlobím, jednak mne uchopí lítost.“ —

Žena opět na chvíli ustala. Přetřela si zástěrou oči a zadívala se k lesu. Jeli jsme jako vůbec v poštách pomalu.

„Chcete vyslechnouti moji historii do konce?“ otázala se po několika minutách.

„Žádám vás za to.“

„A již mne odsuzujete — macechu?“

„Neodsuzuji nikoho. Život váš však dosud ani neznám docela. Důvěřujte mně, jako jste mně do této chvíle věřila.“

„Slovem — nenáviděla jsem děti po nebožce, ač si toho nezasluhovaly. Chlapec byl hodný, poslušný a děvče mně bylo všudy na ruku. Ale nestála jsem o pomoc onu. Raději jsem si vše dělala sama.

Když jsem dětem, jež jsem stále za cizí považovala, ani trochu neukázala lásky, odcizily se mně. Jiného jsem nezasloužila. Ještě že manžel bděl nad svými dětmi.

Jak se nyní za to hanbím a stydím!

Děti chodily do školy, najedly se a šly po svém.

Sousedé se domnívali, že jim nepřeji věno, jaké nebožka sirotkům zanechala. Pocházela z rodiny zámožné, přinesla do statku několik tisíc a dala je upsati při smrti své dětem.

Nemilovala-li jsem děti po nebožce první rok, později moje nenávisť rostla, když jsem sama měla děvče. Teď jsem jenom o vlastní dítě pečovala Františka chtěla moji Marii chovati, ale nesevěřila jsem jí dítě své. Byla jsem přímo rozmazlená. Jenom své dítě jsem chovala, ostatní děti se ani na ně nesměly podívat, by je neuhranuly. Teď mne počalo také mrzeti, že Válek nebožce takovou vůli dal a všechno Františce a Josefovi upsati dovolil. Co zbude pro děti mé?

Františka byla ráda vesela, zpívala by celý den a já jí zpěv ten zapovídala proto, by se moje Marie nebudila ze spánku. Františka švitořila, žertovala a já ji za to peskovala.

Selka umlkla. Snad nepřestala při pouhém hubování, snad citelným způsobem nevinně nejednou nevlastní dceru kárala. Nechtěla se přiznati.

„Co jsem dělala se svojí dcerou, bylo až se hříchem. Ovšem část musím připočítati na účet lásky mateřské. Jenom že děvče jevilo ke všem pozornostem našim málo účastanství. Byla bych ráda viděla, kdyby bylo hodně čilé, živé, kdyby již žvatlalo, se smálo a nás i trýznilo křikem a nepokojem. Ale Marie byla příliš ticha a nevšímava. Pokojně spala a málo kdy zaplakala. Ani zpěv Františčin jí nevyrušoval. Schválně jsem děvče zavolala, by zpívala. Nic naplat.

Počala jsem se lekat.

Zatím jsem dostala dítě druhé, chlapečka. Válek měl radost velikou. Jan byl docela jiný než Marie. Záhy jevil až mnoho života a čilosti. Volala jsem nevlastního bratra Josefa, by s Janem hrál, ale zde jsem poznala protivu stejnou jako u děvčat. Jan byl tichý, skromný a hleděl si spíše knihy než hraček. S Josefem si neuměl ani hráti. Nejraději by mu byl jenom předčítal a obrazy ukazoval. Ale Jan nechtěl rozuměti. Obrázky by byl ještě trhal, však školák nepřipustil.

Teď jsem se zlobila ještě více na nevlastní děti. Nepátrala jsem po jejich povaze a odsuzovala jsem je. Nedostávalo se mně vědomostí a zkušeností, bych byla pořádnou matkou. Že jsem v mládí více nepozorovala svět, nehleděla se poučiti, že jsem veškeren volný čas věnovala jenom veselostem a kratochvím. Poznala jsem, že jsem slabou na velikou domácnost, že nemám ani ponětí, jak vychovávat děti a zvláště v těchto podivných poměrech.

Však bylo pozdě. Nyní celá tiha starostí na mne ulehala. Když jsem měla dvě děti, tu ještě větší jsem jim péči věnovala a na nebožčiny úplně zapomínala. Jenom vlastním jsem přála, jenom vlastní opatrovala.

Nyní se divím, že přece Františka a Josef tak vyrostli. Sám anděl Páně je chránil. A jaké to jsou děti! Moje však —“

Selka zaslzela.

„Nepovedly se vám, neposlouchají vás?“

„Bůh mne trestal dětmi a takový trest je přetěžký. Slyšte, budu hned hotova. Musím vše pověditi pojednou, jinak by mne to udusilo. Řekla jsem, že Františka po nebožce byla veselé povahy a že jsem jí veselosti té nedopřála; moje dcera naopak nenabyla ani řeči, je hluchoněmou. Josef po nebožce byl mírný, zůstal jím a stal se spořádaným jinochem. Ale můj Jan je marnotratníkem a darebákem.

Každá matka omlouvá děti své; já mluvím dle pravdy. Brzo jsem nabyla poznání smutného. Dcera nemluvila a na syna přicházela žaloba za žalobou. Pak bych byla ráda obrátila, ale bylo pozdě.

Bůh mne potrestal za to, že jsem „cizími“ vlastně také svými ale zneuznanými dětmi pohrdala.“

Nastala mne povinnost, abych Válkovou potěšil a ostré úsudky, které sama o sobě pronášela, zmírnil. Poukázal jsem na řízení Boží a budoucnost, která vše může přivést do pořádku. Naslouchala s patrným účastenstvím.

Blížili jsme se cíli svému. Po obou stranách silnice přicházeli zbožní poutníci. Nebyli seřaděni v průvod, šli v menších větších skupinách. Hlavní procesí přijdou teprve ráno.

„A jak se vám nyní vede?“ tázal jsem se, abych zvěděl všechno až do konce.

„Chystali jsme všechno pro děti vlastní: Marii a Jana, ale musilo se státi jinak. Děvče nenabyla řeči. Dali jsme je vycvičiti v ústavu hluchoněmých — naučila se tam, chvála Bohu, mnohým věcem — ale přece není do

života jako dítě zdravé. Udělali jsme jí na statku byt nadosmrti a vyhradili slušnou výživu.“ —

„Zůstane u bratra.“

„Nikoliv. Jan neujme statek nikdy. Teď je na vojně a až se navrátí, dá ho otec prohlásiti za marnotratníka. Všechno by utratil. Statek dostal Josef po nebožce a sestru jeho Františku jsem vydala do města za hodného muže. Tyto děti jsou zvedeny a nám milejší než vlastní.“

Aspoň nyní hledím jim splatiti dobrým, co jsem jim kdysi udělala zlého. Zapomněly na všechno a jsou mně vděčny i za to, co jsem jim nyní vynahrádila. Ujmou se nebohé hluchoněmé a Josef bude bdíti nad nevlastním bratrem. Není mnoho zdráv a koutek, který mu bude poskytnut, přijde mu vhod.

Toť moje historie. Už dávno jsem tak neodlehčila srdci svému. Nevysmějete se muě?“

Musil jsem podruhé ujistiti nebohou, že s ní cítím a nelhal jsem. Kdo by se nemoutil s rmoutícími se?

„Ráda chodím na pouť, jako jsem za mladých let dělávala; ale nyní ce-tu onu podnikám za jiným účelem. Lety se člověk mění. Pozoruji to velice na sobě. A jak nám cesta ušla vypravováním, už jsme na místě.“

* * *

Na „porcinkuli“ v J* bylo velmi mnoho lidu. Chrám byl naplněn ve všech prostorách, na chodbách se modlili k lžovou cestu, v kaplích byly oblehány zpovědnice a mezi krámy kol kolem k neprotlačení. Procházel jsem těmi davy, připojoval se k tomu neb onu houfu, až jsem stanul v kapli, Bohorodiče zasvěcené. Byla plna modlícího se lidu.

Těsně u oltáře jsem zpozoroval známou černou plachetku s modrým okrajem. Poznal jsem Válkovou. Modlila se vroucně za děti vlastní i nebožčiny. Hledala potěchu v srdci zarmouceném — — —

Na pouti bylo mnoho mládeže. V hostinci hrála hudba zvouc do kola. Junáci již obcházelí a děvčata byla nedaleko. Jiní se již točili a výskali vesele.

Za jak rozmanitým cílem jsou zde lidé na pouti a jak velice se mění mysl a tužby lidské v málo letech!

Úryvky z dějin francouzské revoluce.

Diamantový nášijek.

(Pokračování.)

Kterak se tu choval nedůstojně, kterak pošetile hodnostář, kardinál církve. Nevěstka hraje si na královnu a on před ní kleká a heká ze sebe slova díků, když uslyší: Všecko je zapomenuto! — Byla právě krásná hvězdnatá noc, zdaž nemusil mu třept hvězd připomínati nejvyššího Pána nebes i země, před nímž má jedině klekati se a že kněz má získati si milostí jiných, nežli jakých mu uděliti může královna. Zdaž si pomyslí, že ty bídné ženy budou se téže noci smíchy pukati nad jeho hloupostí a pitomostí. On však štěstím všecek omámen, byl hotov k oběti jakékoliv, jak za to měl — pro královnu.

Lamotka mu napovídala, že královna chtěla by si tu diamantovou sňůru koupiti, že ale není při penězích; kdyby snad kardinál ji založiti chtěl, že by u ní vysoko v přízni postoupil a že by se mu peníze po částkách splácely. Kardinál ale, lžemi všecek zamotan, dohodnul se s Böhmerem o cenu 1,600.000 livrů ve čtyřech lhůtách a dne 1. února 1785 přinesl klenot

do bytu Lamotky, kdež jej od něho bídník Vilette, přestrojený v livreji královny přijal a jemu i kvitanci — prý od královny — doručil.

Kterak ale divil se Rohan, když při nejbližší příležitosti královna ukázala se mu stejně nepřívznou jako jindy — protože vůbec klenot do jejích rukou nepřišel a ona o tom celém machlu neměla ani zdání. Diamanty zatím byly kdes. Vilette a Lamotčin muž diamanty zatím v Amsterodámě a v Londýně zašantročili. Tolik ale prohnanou byla Lamotka, že prosby kardinálovy o novou schůzi s královnou uměla ještě o celý rok protáhnouti a že on pevně za to měl, že ještě stane se prvním ministrem. ačkoliv královna s ním ani slovíčka nepromluvila, aniž mu kdy známky přízně dala.

A co dělala Lamotka s penězi za diamanty?

O tom věrně vypravuje hrabě Benguot ze soudních listin.

Celé městečko — Bar-sur-Aube — bylo na nohou, když došlo psaní od Lamotky, že tam míní na několik dní přijeti. Napřed přijel těžký nákladní vůz s nádhernými komoní a za ním dva osedlaní koně nemalé ceny. Zároveň přijel domovník, jenž měl nejkrásnější dům ve městečku na 6 měsíců najmouti. Brzy na to přicválali dva kurýrové a za nimi jela Lamotka v nádherné berlince jako princezna.

Benguotův otec vytykal synu, že o Lamotce mluvil tolik pohrdavě. Ona že dojista, domohla se někdejších statků svého rodu, jelikož prý všeobecně se za to má, že těší se přízni u královny. S mladým Benguotem souhlasil příbuzný jakýs, mladík Latour, jenž pravil, že jedině v Paříži lze takové Megére za pomoci jejího prohnaného muže vyšvindlovati tolik věcí, s jakými zde parádu dělají, kdež by jim nikdo nepůjčil ani tolaru. Za půl hodiny prý se z vozu vypakovalo stříbra více, nežli v celém městě bylo by k dostání. A kdo prý s bystrou hlavou lze té princezky vyslechnout, umí si o tom bohatství pomysleti svůj díl. Lamotka dávala hostiny. Stoly mohly se prolámati pod tíží nejvybranějších krmí a nápojů. Mluvila o paláci, jaký prý v Paříži má, a o domu, který si teprv v Baru koupí, kdež míní strávit leto; zatím prý se dostaví zámek, k němuž plán si již zhotovila. Mezi řečí dávala znáti, v jak veliké přízni u královny si stojí.

— Nemohu uvěřiti, — pravil Latour — aby král, královna, anebo králův bratr tolik peněz vyhodili lidem, kteří přišli do Paříže žebrat o kus chleba. Ona praví, že kardinála Rohana zná. U toho je takové rozhazování možné, jakož i to, že se jí snad podařilo: děvčeti z vesnice svěsti prelata vysokých důstojností. Buďto on jí tolik peněz dal, anebo je všechno ukradeno.

Lamotka chvástala se, že má u dvora veliký vliv, že bratra svého od námořnictví vezme a že zaopatří mu velitelství některého pluku. Muži svému, že vymůže hodnost plukovníka a sestru, nevdá-li jí rodu svému přiměřeně, že udělá abatyši v některém bohatém klášteře. Můj muž překáží mi, bez něho dostala bych se výše.

Zatím ukázalo se, že lež a podvod mají krátké nohy. Nedaleko městečka leží klášter Clairvaux. Zde slavila se v den sv. Bernarda pouť. Opat zdejší byl vzorem starého pohostinství. Lamotka, jakožto dáma z krve královské (!) dostavila se též k hostině. Čekalo se na slavného kněze Mauryho, jenž měl kázati. Byv s nadšením přijat, odpovídal na obyčejnou otázku: co by v Paříži bylo nového: Jak vy to zde žijete? Což nevíte o nejnovější novince, jež celou Paříží hýbe, kterak kardinál Rohan, nejvyšší almužník na dvoře, v minulý úterek před nanebevzetím P. M. v okamžiku, když z kabinetu královského vycházel, byl zatknut.

— Co že, — jak že! — tázali se všickni s úžasem.

— Neví se sice nic určitého, ale mluví se mnoho o diamantové šňůře, kterou prý pro královnu koupil — — —

— Pohleděl jsem — vypravuje Benguot — v tom okamžiku na Lamotku. Ubrousek jí náhle vypadl z ruky, zbledla a zkameněla. Když se z prvního dojmu zpamatovala, sebrala se a spěchala z večeřadla. Běžel jsem za ní. Ona měla již zapřaženo.

— Nebylo to hezké — omlouvala se, — že jsem náhle od stolu vstala, jmenovitě u přítomnosti kněze Mauryho. —

— O nikoliv — odvětim — vaše spojení s kardinálem je známo. Snad se jedná o jeho život a vaši povinnost je, abyste předstihla všechny pošty a rychlé posly. Vy jste nemohla u tabule zůstat. Ale kterak si vysvětlíte zatčení jeho?

— Snad je to darebácký kousek od toho Cagliostro, do něhož kardinál všecek je zamilován. Já tím vinna nejsem, já ho varovala dosti.

— Dobře, ale co s tou diamantovou šňůrou, kterou prý měl kardinál pro královnu koupiti, když se ví, že ho nemohla ani cítit? Slovem, vy musíte odjeti ještě této noci, abyste dostihla moře. Neukazujte se v Boulogni, ani v Calaisu, ani v Dieppe, tam asi budou již na Vás číhati. Mezi těmito městy jest na dvacet míst, odkud lze vám za dva dukáty dostat se do Anglicka.

— Vy mne nudíte, — odvětila — já s těmi věcmi neměla co činiti, zlobím se velice, že jsem tolik náhle od stolu vstala, jako bych na hloupostech kardinálových podílu měla.

— Dobře, přeju vám, abyste nikdy nelitovala, že jste rady mé neuposlechla.

Na to jí Benguot radil, aby alespoň své papíry spálila, což i učinila. Některé listy kardinálovy jsem četl. Seznal jsem, kterak kněze toho střeštěná láska a ctižádost užíraly. Dobře ještě, že listy byly spáleny, sic by památka jeho byla pokálena ještě více, ačkoliv by jimi bývaly dějiny lidských vášní obohaceny. Co to jen bylo za století, v němž kníže Církvě neostýchal se, psaní psáti na osobu, jíž neznal. Na to jsem Lamotku opustil. Muž její byl právě na honě. O 4½ ráno byla zatčena ve voze, v němž měla dovezena býti do bastily.

(Dokončení.)

N á š d ě d o u š e k.

(Vzpomínka pohrobů.)

Jdu-li z kaplanky dolů do světnice, kde jsou matriky a kde se též obyčejně jídá, pohlížím maně do koutečka, kde na pohodlném starodávném sedadle sedával.

Slyším-li, kterak ze dvora do kuchyně šoupavým krokem někdo se blíží, hledím, nejde-li on, poslouchám, neříkám-li tam děvečce nebo čeledínovi — také již šedivému: „Dnes půjdete to semeno jetelové mlátit“ — anebo: „Dnes budete orati za stodolou.“

Ale — nesedí ve svém koutečku — nechodí po dvoře, marně se ohlížíme, přijde-li k obědu či k večeři ten třetí, nám všem milý — nejde-li náš dědoušek.

Kterak by přišel? Rakev ho objímá, země jest zasypán — ba již i čekají tesané kameny, aby mu utvořily v zemi světnici malou, temnou, bezpečnou — hrobku.

Každý znal „pantátu z fary.“

Jeho šedou, kučeravou hlavu, s velkým, staročeským nosem, dobrýma, málo kdy zamračenýma očima, schýlenou poněkud k zemi tíží 84 let, jeho postavu kdysi plnou života i síly — posledně však zlým neduhem ohnutou, vídati bylo od rána do večera po zahradě — po domě, po polích, ve stodole.

Sotva vstal, vzal svoje modlitby, pomodlil se, pak do ruky hůl pevnou s pořádným bodcem a do zahrady. Leckdy tu překvapil kluka na stromě — ale kluk utekl. „Když já nemohu tak čerstvě — ale umíval jsem to. Z Krumlova, z Budějovic — co tu bylo chození! Inu — nachodil jsem se dost!“ — říkával.

Za potokem vešly husy do louky. Zase dědoušek tu byl, aby pasáka upomenul na jeho povinnost. Pokud byl zdrav — byl dobrý šafář. Vždyť to činil pro svého drahého syna. „On pán pro to malování ani nedohlídne“ — povídal — „a kdyby člověk nedbal — nic by nebylo.“

Ale nemyslete si, že jen sháněl a sháněl! Když se stala škoda, kdo první říkal: „Iuu, Pán Bůh vynahradí na jiné straně?“

Když někdo požal kus jetele, kdo těšil: „Beztotoho to byl chudák?“ Zase dědoušek.

Když někdo zůstal dlužen na věčnou oplátku, dědoušek první povídal „Iuu — je bída mezi lidem — oni nemohou platit.“

V kapsách nosil ovoce pro děti jak nastalo, až do zámru.

Na jeho svátek — sv. Josefa — zdaleka šli babky a dědouškové s přáním. Dostávali po čtyráku — a některý šel několikrát. Teprve po všem říkal dědoušek: „Ale mně se zdá, že někteří byli tu víckrát. Tolik chudých tu přece snad není! Iuu — potřebují a pomáhají si jak umí.“

Takový byl dědoušek.

Měl také svoje kamarády — navštěvoval je rád. Rád si poseděl a pobesedoval u krejčího, u kováře, tu a tam v jednom nebo druhém hostinci. Vypil za celý čtyrák piva — dříve ovšem víc — a pak měl aspoň doma nač si vzpomínat. „Ta paní hostinská tam má čisto!“ „Tam vyjde piva — za chvíli jich přišlo několik!“

Sám býval dlouhá leta „šenkýřem“ — a na ty doby vždy vzpomínal, byl-li veseleji naladěný. „Tenkrát to chodívalo! Lidi měli peníze — a ti soukeníci — oni jich vozívali z Lince skrze Velešín na pytle. Formani všickni u mne se stavěli. Bývalo hostů plno. Ale všechno v pořádku! Panímáma netrpěla klení, ani rozpustilost!“

A tak se rozpovídal o těch dobách, že se zdálo, jako by mládl a byl v duchu mezi těmi soukeníky a formany. Při tom měl pravou ruku opřenu o stůl a levou rukou jako na potvrzení poklepal na stůl.

Své panímámě psával k svátku. Přípravy k tomuto výročnímu psaní bývaly důkladné a když „oba páni“ — p. farář i kaplan odešli „nahoru“ — do svých pokojů, potom teprve dědoušek psal.

Panímámu odloučili od něho kněží. Odchoval církvi dva kněze vzorné — a oba rozdělili se o rodiče: jeden si nechal „pantátu“ — s druhým odešla „panímáma.“ „Však byli spolu hezky dlouho!“ — povíдали lidé. Letos měli slaviti 60letou památku sňatku svého. Místo démantové svatby však sjeli se oba kněží a dvě dcery (jedna sama již je milovanou babičkou) — na pohřeb slavný sice — ale přece jen truchlivý. Místo řečí radostných a zpěvů veselých zněla řeč pohřební — znělo „Miserere.“

„Pantátu“ přítel — rádce v hospodářství a „inspektor“, který dříve co prázdniny přijížděl prohlédnout hospodářství a dával pak pantátovi čestné diplomy a žertovné návrhy na zvýšení „služného“ — p. professor P. Gabriel — vedl průvod pohřební a dojemnou řečí svou rozplakal všechny přítomné, a těch byl plničký kostel. A Deštný kostel není malý!

Pantáta byl velice zbožný. Jak rád chvátil do kostela! Jak rád poslouchal zpěv dětí při školní mši sv. a liboval si, když to „dobře šlo.“ Nedoslýchal — ale tolik přece rozeznal, co se zpívalo a kterak to šlo. Ani kázání, ani růžence nevynechal, pokud jen trochu mohl choditi. Doma sedával na svém sedadle — a v rukou měl stále nějaké čtení. Jakmile přinesl posel (listonoš) „Čecha“ — již si ho přečetl a pamatoval si z něho více, nežli „páni“ — jak nám kněží říkali.

Potom četl buď z modliteb, nebo z „Následování Krista Pána“ — nebo i z katechismu.

A když se stmívalo, již klouzaly „Zdrávasy“ a „Otčenáše“ růžencové skrze jeho staré prsty.

Takový byl „naš dědoušek“ — nebo „pantáta z fary.“

Jako miloval své pány syny, tak i jich pomocníky — kaplany Deštěnské. S jedním, pokud byl sám zdrav a mladší, chodíval do Červené Lhoty. Tehdy si pořídil jakýsi klobouk, kterému tehdy říkali slovanský a hrdě říkával: „Já jsem Slovan — pocházím ze starého slovanského rodu!“

S nástupcem jeho chodíval do polí, také do hostince si s ním zašel, radil mu, které pole má bratrovi koupit, jak mu co upravit.

Na třetího vždy aspoň čekal, když někde „přes pole“ večer byl, až přijde nebo přijede a nechtěl bez něho večeřeti. Naposledy ještě několik dní před svým odchodem na věčnost až do devíti hodin večer seděl, čekaje naň. Již měl rozestláno, již se i pomodlil — ale bez „panpátera“ večeřeti nechtěl.

Vždycky chválil, vždycky si liboval: „Máme hodného pana pátera!“ Na každém nalezl něco chvály hodného.

A trpělivý dovedl také býti. Vysoké stáří — a při tom zastaralý uduh — to se spolčilo, aby jeho trpělivost přísně byla zkoumána. Jestli v poslední, krátké nemoci nařikal, bylo to jen důkazem, jaké hrozné bolesti snášel. Ale i tu se utíšil a — vzpomínaje na muky Matky Boží — snášel svoje bolesti tiše.

Na Jméno Panny Marie trpěl nejvíce, a na Jméno Panny Marie po poledni usnul klidně v Pánu.

A nyní bude nám všude scházeti. Zasedneme-li dva k obědu, budeme čekati třetího — dědouška.

Sejdeme-li se v té světnici, budeme hleděti do koutka na pohodlné sedadlo, zdali tam nesedí, modle se růženec.

Půjde-li starý čeledín Jan šoupavým krokem po dvoře, budeme čekati, že vejde „náš dědoušek.“

Filip Šubrt.

Rek lásky křesťanské.

„Po ovoci jejich poznáte je.“ Lze-li vůbec řídit se pravidlem v těchto slovech věčné Pravdy obsaženým, chceme-li poznati užitečnost či zhoubnost těch oněch zásad a směrův, jimiž různé společnosti na světě se řídí a tím taky seznati prospěšnost či zhoubnost těch oněch společností samých, pak plným právem můžeme užiti ho i vůči katolické Církvi a s hrdostí pohlížeti na výsledek, jehož pozorováním takovým dosáhneme. My poznáme prospěšnost, krásu, velebnost, objektivní naprostou pravdivost jejich zásad, učení a následovně i opravněnost Církve sv. na zemi, a nejen to, my jsme nuceni uznati Božský, nadlidský původ těch nauk a Církve kat. sami, pozorujeme-li zvláště konečné výsledky — ovoce její. Takovéto ovoce dozralé na stromě Církve a zjevem svým i nepřátely její oslňující odpadlo dne 15. dubna t. r. v Kalavao na ostrově Molokai, jednom z ostrovů sandvišských v tichém oceánu. Čtenářové zajisté uhodli, koho míníme — P. Damiana Deveustra, apoštola malomocných, jenž zmíněného dne duši svou Bohu odevzdal odešel z tohoto světa po dlouhém utrpení na věčnost v 49. roce věku svého. Snad se čtenářům „Obr. víry“ zavděčíme, předvedeme-li jim v několika rysech obětí a strádání plný život P. Damiana. Josef Deveuster narodil se 3. ledna r. 1840. v malé vesničce belgické Tremeloo, mezi Lovani a Mechlinem ležící, z rodičův zbožných. Hned v nejútlejším dětství snažili se rodičové dítkám svým vštípit náklonnost k zbožnosti a ctnosti, což bylo zajisté základem pevným k pozdějšímu životu. Prvního školního vzdělání nabyl Josef ve Vert-heru a navštěvoval pak řemeslnickou školu Braiue-le-Comte-skou. Kázáními však po čas missií, jež se zde v tom čase konala, roznícen byl zbožný jinoch tak, že pevně předsevzal, po příkladu svého staršího bratra, v kongregaci Nejsv. Srdce Ježíše a Marie věnovati se apoštolskému povolání. Za tím účelem vstoupil 2. února 1859. v Lovani do noviciatu této kongregace a složil

8. října 1861. své sliby přijav jméno František Damian. Zde pokračoval ve studiích, než ještě před ukončením jich poslán byl na místo svého onemocnělého bratra na vzdálené sandvišské ostrovy v tichém oceánu. V říjnu (29.) 1863. vstoupil v Brémách na loď a v března 1864. dorazil do Honolulu, kdež s velikou zbožností přijal 21. květ. od Mgr. Maigrets-a Svátost svéc. kněžstva. Působil pak na mnohých stanicích missijních, jako Puna, Kohala a Kamakua až ho Bůh na pole činnosti pro něho zvláště určeného povolal. V roce 1873 totiž 16. května navštívil s Mgr. Maigrets-em osadu malomocných nešťastníkův na ostrově Molokai. Nevýslovně smutný stav a opuštěnost těch bídákův vyvržených ze společnosti zdravých dojal hluboce jeho svatou láskou k bližnímu naplněné srdce, tak že na tom hrdinském úmyslu se ustanovil život svůj těmto lidem nezhojitelnou ošklivou a nakažlivou nemocí zachváceným věnovati. Opět a opět snažně žádal své představené, aby mu to bylo dovoleno uprostřed nemocných se usaditi a jim jak v tělesných, tak zvláště v duševních potřebách pomáhati. Konečně byla horoucí žádost splněna a P. Damian vstoupil začátkem června 1873. jsa 33 let star, tedy v květu a plné síle životní, na „ostrov smrti.“ Jak pevným a upřímným ne snad z okamžitého nadšení pocházející byl jeho úmysl, svědčí ta zajisté okolnost, že nikdy kroku toho nelitoval; vzav obět tu jednou na sebe, žil jediné blahu své nynější malomocné osady, tak jako by sám od počátku hned malomocným byl; obcoval uprostřed nemocných, stavěl jim kaple, školy, byty; myl a obvazoval jejich rány, mírnil bolesti, těšil v životě a při smrti, kopal hroby pro zemřelé a pochovával. On to byl, jenž dokázal malomocným, že nejsou od bližních, tím méně od Boha opuštěni. Před 6 roky zachvácen byl, jakož od počátku to předvídal, sám také malocenstvím. Přes to však s tímž pokojem v srdci a radostí obstarával všechny potřeby. Sám o tom napsal v r. 1887 následovně: „Jest to přirozený a dobře předvídaný následek mého dlouhého obcování mezi malomocnými. Nepřekvapí vás to tedy nikterak, aniž zarmucuj vás příliš zpráva, že moje maličkost nejen hvězdou řádu Kalakaua-ova nýbrž i poněkud ovšem těžším a v očích světa méně čestným křížem malocenství ozdobena jest, kterýmžto mne náš Božský Spasitel chtěl vyznamenati.

Má silná a zdravá soustava tělesná po 13 roků mého obývání s malomocnými dosti dobře se zachovala. Od jisté doby však počíná v poměru, jak bacilli leprae (malomocenství) údiv se zmocňují, chřadnouti a mizeti. Posud však přes to držím se na nohách a při malém se šetření vedu život jako před tím. Ano od té doby, co stopy malomocenství se na mně objevily, má práce pro odjezd P. Alberta se zdvojnásobila; místo jedné malomocné obce a jeonoho chrámu mám dvojí obstarávati, proto dvojí služba (ráno na dvou místech Mši sv., Velkou, kázání a odpoledne cvičení, nešpory a požehnání) po všechny neděle a svátky. Přes týden pak nedopouštějí mi četní sirotci, přes 40, a návštěvy nemocných prázdné chvíle.“ Jaká to neunavná práce, jaká horlivost, jaký svatý pokoj, odevzdanost do vůle Boží!

Mezi tím pojal sice P. Damian malou naději v prvním začátku nemoci na uzdravení, než naděje se nesplnila. Jistému japonskému lékaři podařilo se totiž jakéhos bohatého bělocha malomocného vyléčiti pomocí horkých lázní, v nichž se nemocný dvakrát denně koupal a jiných léků. S léčením tím aby se obeznámil a sám se léčiti dal, odešel P. Damian do Kakaako, kde nemocnice za vrchního řízení zmíněného lékaře Gota zřízena byla. Při této příležitosti navštívili P. Damiana král Kalakaua a jeho první ministr a vyslovili úmysl, že podobné léčení i v jeho osadě na ostrově Molokai zavedou, na což se P. Damian velice těšil. Při svém několikátýdenním léčení, jak sám vyznává, velmi se mu ulehčilo a nabyl síly. Bohužel léčení nepomohlo úplně; nemoc v pochodu poněkud přerušena postupovala s tím větším snad úsilím.

(Dokončení.)

D r o b n o s t i.

Missijní dům ve Steylu v hollandské provincii Limburg.

V roce 1875 byl založen jmenovaný ústav a v roce 1884 čítal 15 učitelů se 152 žáky. Účel ústavu jest vychovati missionáře pro pohanské země. Ústav očividně vzrůstá, což se dá vysvětliti způsobem, jak chovanci jsou přijímáni a vychováváni. P. Foresta S. J. v Avignoně a jiných místech francouzských zakládal „apoštolské školy“, v nichž se nejen vyšší vzdělání, ale i gymnasiální zdarma aneb za mírný plat uděluje. Podobně zařízen ústav ve Steylu. Jediná obava, aby chovanci mladí a nezkušení později z ústavu nevytoupili, se nesplnila. V devítiletí od r. 1875—1884 bylo 288 chovanců přijato, 152 jich vytrvalo a jako missionáři v pohanských zemích (Číně) působí. Kde během roku se ukáže, že není povolání žádného aneb ani dobré vůle — následuje propuštění z ústavu. Chovanci i nejhudší musí si šaty zaopatřiti, t. j. vyprositi u dobrodinců, aby nezapomínali z jakého stavu pocházejí. Ku missiím pohanským zavazují se až ku konci studií, ale ročně po duchovních cvičeních písemně vyjadřují, že opravdovou vůli mají se missiím pohanským věnovati. Prázdniny tráví v domě, přátelé je navštěvují ve třech letech — vyjma, že by něco velmi důležitého nutkalo.

V roce 1882 nastoupili odchovanci missií v Číně v provincii Šantoy, kdež se čítalo 9 mill. pohanů a 158 křesťanů. Do roku 1884 bylo 1928 křesťanů, nečítaje při křtu zemřelých pohanů. K tomu uvádím toto: U nás za církevní peníze se zdarma vychovali její největší tupitelé veršem i prosou. Jména uváděti bylo by neslušné, ale spravedlivé by bylo podobné nehodné odchovance církevními ústavami a penězi nepodporovati a raději po hodnějších se poohlédnouti. Včk.

Slavnost Srdce Páně v republice Equador.

V této republice od zednářů byl zavražděn v pověsti svatosti žijící prezident Garcio Moreno. Símě zbožnosti tímto slavným prezidentem zaseté dává teď užitek a vzdoruje zednářstvu. V roce 1886 usnesl se senát, aby den slavnosti Božského srdce Páně jakožto patrona republiky Equadorské byl důstojně oslaven. V svatvečer slavnosti bylo osvětlení soukromých i státních domů ve Quito. Na tomto oslavování ale nebylo dosti. V den slavnosti v jediné katedrále bylo 10.000 při sv. přijímání. Odpoledne v jednu hodinu byl eucharistický kongress, kdež se o náboženském a mravním blahu lidu jednalo. Pomlčíme o slavobranách a praporech a zeptáme se, oč se u nás hlavně radí? O divadla, plesy, tábory, desky a podobně. Včk.

Obsah čísla 10. „Obrany víry“:

O svobodě slovo svobodomyšlné. (Včk.) — Pro vlastní děti. Obrázek ze skutečnosti. (Napsal Alois Dostál.) — Úryvky z dějin francouzské revoluce: Diamantový nášijek. (Pokračování.) — Náš dědoušek. (Vzpomínka pohrobní.)

Napsal Filip Šubrt. — Rek lásky křesťanské. — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Nejlepší věnec dušičkám.

Načrtl V. J. St

„Hleď, Boženko, to je lidí, to je světél, to je věnců!“ s podivením ukazoval o dušičkách na sv. poli chlapeček as šestiletý dívce dvanáctileté.

„Vidíš, Karlíčku, každý, kdo tu někoho má, přinesl mu na hrob dnes věnec a lampy nebo aspoň svíčky“ — vysvětloval mu hoch asi desítiletý, podle obou dítek smutně krácející. — Všichni tři měli oblek již sešlý, který prozrazoval, že někdy v lepších, ne-li skvělých žili poměrech — nyní však z bledých, smutných tváří jejich vyzíral zármutek a chudoba.

„Ale my nemáme ani svíčky, ani kyticek, abychom dali na hrob tatínkovi a mamince“ — naříkal menší hoch.

„Neplač, Karloušku!“ chlácholí ho Boženka, „víš, že tetička neměla ani na snídání, a maminka nám říkávala, že každý otčenášek, když se ho za dušičky pomodlíme, platí u Pána Boha více, než sto věnců a světél.“

„Velebný pán nám také vypravoval, že ty věnce a světla nejsou dušičkám nic platny, když se při nich lidé za dušičky nemodlí“ — podotkl větší hoch.

„Máš pravdu, Františku; půjdeme na hrob našeho tatínka a maminky a tam se hodně nábožně pomodlíme; to bude lepší ještě než věnec i svíčky“ — odpověděla mu dívka.

„Aha, tamhle je hrob strýce Ondřeje, co k tatínkovi často docházel,“ pravil František ukazující na pomník se zlatým nápisem: „Ondřej Nápravník, velkoobchodník“ — „to už jsme blízko našich hrobů.“

„Podívejte se, strýček má na hrobě již věnce a lampy“ — dí malý bratr, „to mu je sem jistě poslala bohatá tetička Nápravníková.“

„Pojďte, hoši,“ pobízela dívka, „uděláme mu na hrobě kříž a pomodlíme se za něj otčenáš!“

„Ale vždyť on byl zlý na tatínka a na maminku“, odporoval větší chlapec, „když měl strýc pohřeb, povídala paní sousedka Smělá jedné paní: Tak co je mu to platno, že ty Kvapilovy o všechno připravil, všechno to tu musil nechat.“ —

„Ale Františku, co to povídáš? Což se nepamatuješ, že maminka vždycky se tu pomodlila, když šla k hrobu tatínkovu se modlit, — a když se jí divili, říkala: Odpusť mu Pán Bůh — „nehněvám se naň; nás Pán Bůh přece neopustí,“ a pracovala ve dne v noci, aby nám vydělala na jídlo a šat, až se rozstonala a umřela — ta naše dobrá, drahá maminka. — Pojďte, již jsme

tady“ — a stanula plačíc u neozdobeného hrobu, u něhožto všichni poklekli říkajíce s pláčem svoji modlitbu za drahou maminku a milého tatínka.

Těto dojemné rozmluvě dítek naslouchaly dvě dámy v drahocenných smutečních šatech mlčky za nimi jdouce a v očích starší z nich zaleskly se slzy. „Ubohé dítky, jak nešťastny a přece zvedeny!“ pravila a zastavila se se svou průvodkyní u nádherné hrobky velkokupce Nápravníka, kde obě konaly krátkou pobožnost.

„Matinko!“ pravila mladší dokonavši svou modlitbu, „to jsou snad dítky bývalého obchodníka Kvapila, jenž před dvěma roky přišel o jmění a v zoufalství o život se připravil?“

„Nejspíše,“ vece tato. „Byl to otcův vzdálenější příbuzný a s naším otcem dlouhý čas ve spojení obchodním; byl vždy pilen a velice pořádný, proto veliké překvapení vzbudil u lidí jeho úpadek.“

„Ale matinko, jak hrozná to je převrácenost, zpozdilost a hřích, když někdo pro ztrátu jmění — proti vůli a rozkazu Božímu — shasí svíci svého života a Pána Boha nad sebou nenechává vládnouti, — jaký hříšný vzdor! aby krátkému unikl zlu do věčných se řítí útrap, svízelů. Uživiti netroufá si s chotí dítky milené — a žena slabá má je uživiti sama jediná!“

„Aby byl pozbyl v Boha důvěry a zoufal muž ten jinak vzorný, ani nemyslím,“ vece matka, „spíše pohroma a leknutí jej nestatečného pozbavilo rozumu, ale domnívám se, že ani to by se bylo nestalo, kdyby dle příkladu své paní o víru svatou více byl dbal.“

„A co se stalo s matkou dítek těchto?“

„Ubohá paní dle všeho rukama svýma těžce musila dobývat chléb pro své ubohé sirotky, až přemožena námahou v chladný klesla hrob. Zajisté hojně sobě vydobyla odměny.“

„Škoda, že jsme o ní nevěděly,“ vece dcera, „jistě byste mi byla dovolila, drahá máti, o ně se starati?“

„S radostí, milá Emilie, ale ještě nyní budeš míti příležitost, zavděčiti se matce dítek zemřelé.“

„Pán Bůh sám vám zaplatí, matinko, ale prosím vás, o čem to mluvily ty dítky u hrobky tatínkovy, když šly okolo?“

„Nevím, milá Emilko, příliš zaměstnána v domácnosti své nepřišla jsem k obchodu, možno, že snad přece otec třeba nějakým způsobem jim ublížil v obchodě, jenž mu nade všecko byl.“

„Milá matinko! otcové oba nemohou zde na světě více mluvíti a jednati, což kdybychom, učinil li otec křivdy, dítkám patřičnou daly náhradu? Požehnání Boží hojnou by nám za to odměnou bylo a otci zemřelému radostí a útěchou.“

„Máš pravdu, milé dítě, vezmeme je k nám a budou naši — hodni toho jsou — a to bude od nás nejlepším věncem na hrobku otcovu.“

Skončily mezi tím dítky svou modlitbu, pokřižovaly hroby milých zemřelých, s pláčem hledí na hrob, který kryje pozůstatky bytosti jim nejdražších, a což by teprv plakaly, kdyby znaly, co to znamená: Opuštěné dítky na hrobech starostlivých rodičů.

František první přerušuje mlčení: „Za naši milou tetičku jsem se také pomodlil, aby nám neumřela také jako maminka, docela nikoho bychom pak neměli.“

„Neboj se, Františku,“ těší ho Boženka, „vždyť máme matičku! Víš, že maminka když umřela, modlila se za nás a řekla: „Neplačte, děťátka, lepší budete míti od nynějška matičku: Panenka Maria, Ježíškova Matička, ta bude vaší maminkou. Když budete hodni a jí poslouchat, nejlíp se o vás na tom světě postará a vezme vás jednou k Sobě do nebe a ke mně a k tatínkovi vás přivede. A hleďte, že byla nám matičkou: Což neposlala nám naši dobrou starou tetičku. Kdyby ta nám umřela, jistě zas by nám někoho poslala ta nebeská naše Matička.“

„Neplačte, milé dětičky!“ přerušil je paní Nápravníkové vlídný hlas. „Matička Boží opravdu se o vás stará — posílá mne, bych o vás pečovala — chci vaší býti matkou pečlivou; ode dneška milými jste vy mně dítkami!“

„A já budu vaší sestřičkou,“ volá jim Emilie vstříc a radostně je celuje.

„Zaplať vám to Pán Bůh!“ děkuje uctivě Boženka.

„Ale co naše tetička?“ ptá se úzkostlivě František, „nesmíme opustiti naši dobrou tetičku!“

„Neboj se, hodný synáčku, s vámi přijde k nám vaše dobrá tetička a bude i naší tetičkou,“ dí vlídně panička, uvádějíc dítky hodné do svého obydlí.

Všichni kráčejí radostně, blaženě. Setřen zármutek, usušena slza bolesti, tvář radostí září. Zajisté radují se andělé — radují se duše zemřelých. Avšak kdo to všechno spůsobil — ptám se — kdož jiný, nežli víra — víra živá v srdci šlechťanů?

„O víro, jak veliká jest moc a síla tvá!“ díím k sobě já, výjevu toho vzdálený. Ty jediná mužům dáváš poctivost a pravou statečnost, ženám opuštěným vytrvalou vléváš v Boha důvěru, dítkám dojemnou vděčnost hluboce vštěpuješ; v možných vyluzuješ k chudým útrpnost, chyby napravuješ a všechno pojíš v lásce k Bohu Stvořiteli, všem pojišťuješ i za nejmenší dobro neko-nečnou nebes odměnu. — Ty pokládáš na hroby zemřelých nejlepší věnec, uvitý ze skutků šlechtanů, a rozžehuješ svíci přímlov zbožných ku blahé jich naději lepšího za hrobem života!

K d o p o m o h l ?

Loňského roku přistěhoval se do osady naší nový učitel. Předcházela ho pověst, že jest velmi svědomitý ve svém povolání — a co za našich dob věru vzácným úkazem — že jest též dobrý katolík. A pověst ta se ukázala býti pravdivou. Hned v prvním měsíci přesvědčil jsem se při návštěvě školy, co v krátkém čase dokáže muž, který učitelem stal se z povolání, a který dobře pochopil úkol, jež mu Prozřetelnost Božská vykážala.

Za čtvrt léta nemohl jsem skoro ani poznati třídy, která dříve tolik práce a zbytečných starostí mi způsobila. Již to vykonávání modlitby před vyučováním a po škole, upjatá pozornost a chuť k učení se mých svěřenců způsobily mi velikou radost, ale radost moje byla tím větší, když otevřel jsem jednou stolek, abych podepsal se do třídní knihy, a tam spatřil jsem bl. Tomáše Kempenského, Pannu Marii Lurďskou a Skočdopolovy katechese. To všechno jenom zvýšilo moji úctu k učiteli horlivému, všeobecně váženému. —

— Nový náš učitel byl již více roků ženat, ale manželství to požehnáno bylo jediným dítkem, chlapečkem. Snadno si každý domyslí, že otec, který tak svědomitě staral se o řádné vychování dítek cizích, ne menší péči věnoval dítku vlastnímu — a skutečně pětiletý Jeník byl radostí a chloubou rodičů a svojí poslušností a upřímností mohl býti vzorem nejen svým vrstevníkům, ale celé škole naší.

Než nevyzpytatelné jsou cesty Páně: všemohoucí a vševědoucí Bůh chtěl zkusiti víru služebníka svého. Ku konci měsíce března roznemohl se Jeník hroznou nemocí, jejíž pouhé jméno již postrachem bývá všem pečlivým rodičům — záškrt. Sešel jsem se odpoledne na chodbě ve škole s panem učitelem; vypravoval mi, jakým křížkem Bůh ho navštívil. Lékař, ačkoliv byl hned zavolán, vzdal se vší naděje, není prý pomoci žádne, poněvadž hrozný neduh celý krk již zachvátil.

„Jest ztracen — děj se vůle Páně,“ tak povzdechl pan učitel a se slzou v oku kráčet ze školy k domovu. Po celé odpolední vyučování i na cestě k domou vzpomínal jsem na ubohou, těžce zkoušenou rodinu učitelovu. Jediné dítě, hodné dítě, především ještě zdravé, veselé — a dnes bude snad již chladnou mrtvolou. Čekal jsem druhý den, čekal jsem i pozítří, že přijde pan učitel žádat o pohřeb, ale nepřišel. Zatím uplynul týden a mně nastala zase radostná povinnost, šlapati v dubnovém blátě do školy hodinu cesty vzdálené. Na chodbě jako před týdnem sešel jsem se zase s panem učitelem, — čekal na mne. S úsměvavou tváří šel mi vstříc a pravil: „Zaplať Pán Bůh, jest vybráno!“ A nyní začal vypravovati: „Když jsem dnes týden přišel ze školy domů, ležel Jeník v posledním tažení. Oči měl v sloup obrácené, ústa plná hlenu, obličej bolestně zkřivený. Manželka přivítala mne pláčem, ukazujíc na lůžko hochovo; jediné slovo, které řekla, bylo: „Umírá.“ Otočil jsem se hned ve dveřích a seč síly mé stačily, spěchal jsem, — ba skoro letěl jsem pro lékaře. Lékař mne vlídně uvítal, ale když jsem ho prosil, aby rychle, ještě jednou nemocného navštívil, odpověděl: „Inu s Pánem Bohem, když si toho přejete, pojedu, ale práce jest marná.“ Vsedli jsme do kočáru, a tryskem ujížděli k vesnici. Když jsme vstoupili do pokoje, byl chlapec ještě živ, ale křečovitě napínání prsou a krku ukazovalo, že poslední hodinka již se skutečně blíží. Lékař přikročil k nemocnému. Skleněnou trubicí chtěl odstraniti hlen z úst, ale nadarmo. Lékař stříkal studenou vodu do obličeje nemocného, ale ten ani okem nehnul, práce byla skutečně marná. Po malý půl hodině lékař odejel. S bolestí nevýslovnou pohlížel jsem na dokonávajícího jedináčka svého. Jak rád bych mu byl pomohl, ale nemohl jsem! Tu pohlédl jsem ke kříži, obětoval jsem dítě i sebe Tomu, který se za nás na kříži obětoval, a zrak můj mimoděk utkvěl na růženci, který pod křížem kol obrázku byl zavěšen. Máme v obyčeji s manželkou, každou sobotu večer modliti se sv. růženec, i Jeník modlilval se ho s námi. Jdu ke stolu, vezmu růženec, klesnu u lůžka umírajícího dítěte, a začnu se modliti. S takovou důvěrou nemodlil jsem se snad nikdy, jako tehdy. Když došel jsem k desátku i „Ježíš, kterého jsi Panuo v Betlémě porodila,“ — tu jakoby mi nějaký vnitřní, neznámý hlas pravil: „Zkus to ještě jednou, co dělal lékař s dítětem, i ty udělej.“

Nedomodlil jsem se ten desátek, ale vstal jsem, vzal studenou vodu a prudce jsem stříkl asi čtyřikrát chlapci do obličeje. Nemocný bolestně pohnul sebou na lůžku, trhl očima a rozevřel maličko křečovitě sevřená ústa. Otvorem tím rychle jsem vpravil skleněnou trubicí do úst jeho, a s pomocí Boží a jistě na přímmluvu Té, přesvaté Královny, k Ježíš poctě jsem se růženec modlil, podařilo se mi to, co se lékaři nechtělo zdařiti: odstranil jsem hlen z úst a krku dítěte. Jeník volněji vydechl a hned dostavilo se silné zvracení. A co mám nyní ještě říci? Jeník leží sice dosud v posteli, ale začíná již mluvit, a není pozorovati, že by ta hrozná nemoc nějakých následků po sobě nechala.“

Letos na počátku školního roku vstoupím do první třídy, a v první lavici uvítal mne svým velikým, poměnkovým okem znovuzrozený učitelův Jeník.

Milý čtenáři! kdo pomohl? Otázku tu snadno zodpovíš si sám. Pan učitel řekl: s pomocí Boží, a jistě na přímmluvu Té, k Ježíš poctě jsem se růženec modlil, podařilo se mi to, co se lékaři nechtělo zdařiti.“ Souhlasíš i ty s ním? Řádky tyto buďtež tobě pobídkou, abys vždy s plnou důvěrou volal: Maria, uzdravení nemocných, oroduj za nás!

Fr. Novák.

Přímé slovo křesťansko-katolických socialistů.

Naše „Obrana víry“ přinesla v čísle posledním úvodní článek nadepsaný titulem: „Nedělní a sváteční klid v průmyslových závodech.“

Především nelze upříti, ano přímo uznati, že z celého článku toho vane duch čistě katolický, vzdor makavým omylům, jichž se p. J. dopustil. Souhlasíme také úplně s úvodem téhož článku, ano i s tím, že skutečně křesťansko-socialní dělníci sobě vřele přejí klidu nedělního a svátečního; — ale aby proneseno jediné přání neb aspoň myšlenka — by nikoliv od 6. hod. ráno jak pravidlem — ale až od 9 hod. práce dělníkům v továrnách začínala — o tom nechoval z těchže dělníků žádný ani potuchy. A proč? — Inu byl by to požadavek nepraktický. Necht laskavý čtenář sám příčiny uvažuje. Jenom mimochodem klademe otázku: přistoupili by továrníci k takému požadavku? — A dejme tomu, že by — jednohlasnému přání všech — povolili; — nestrhli by dělníkům povstalou tím škodu ze mzdy? — A dejme tomu, že by naši továrníci v „křesťanské lásce“ šli tak daleko, a nesrazili sobě ze mzdy dělnické ničehož; — kolik myslíš, dobrý čtenáři, že by pořádných dělníků té výhody užilo? — Troufáme, že příčinlivý dělník, pečující o svou rodinu, by se dlouho nerozmýšlel — a hlásil ihned na počátku reformy, že pracovati ochoten jest zase od 6 hod. ráno, ale za 3 hod. práce by továrník mu zaplatil více.

Jen lenoši a práce štítiví dělníci by užili tohoto prázdna, ale bylo by těchto tak poskrovnu, že stůj co stůj by podrobiti se museli obromné většině dělníků pracovitých, dbajících o blaho svých rodin.

Práce v našich továrnách počíná ponejvíce každého dne o 6 hod. ráno v letě, v zimě o 7 hod. Křesťansko-socialním dělníkům nezdá se ani v nejmenším měniti tento odvěký obyčej — ale o zvýšení mzdy pracoval by každý.

Kteří slují křesťansko-socialními dělníky, jichž počet posud pranepatrný jest, dobře si vědomi jsou, že pracovati se má s modlitbou:

Avšak p. — J. — praví doslovně: „... aby i každého dne všedního za příčinou služeb Božích, pracovati se počínalo od 9 hodin ráno a nikoliv — od 6 hod., jak ve zvyku. Jestliže i pohané věnují z rána první čas svým modlám, proč bychom i my křesťané věnovati čas ten nemohli Bohu.“

Myšlenka tato jest velmi pěkná a nábožná, ale jest nepraktická. Pohlédneme-li v duchu na ty tisíce našich dělníků — kolik jich vidíš, laskavý čtenáři, — ať nedíme v neděli, ve svátek — ale na ty největší svátky v roce — v kostele! A tu doufá p. — J., — že by na komando rázem se z nich proměnili světci? — —

My křesťansko-katoličtí dělníci jdeme rádi denně na mši svatou, jelikož známe ten přebohatý zdroj milostí a požehnání po celý den nám plynoucí z této nejsv. Oběti, — ale díme upřímně, srdečně, — tři hodiny na modlitbách trvati bychom při nejlepší vůli nevydrželi. A kdo touhu má z křesťansko-katolických socialů býti přítomnu té nejdražší oběti mše sv. — o ten nalezne vzdor práce o 6. hodině počínající — možnost půl hodinky v chrámu Páně prodlíti, jako téměř všickni, jež známe, křesťansko-socialní dělníci denuč na mši sv. chodí.

Pan — J. — dí však v témže článku dále: „Dnes ponecháváme stávající společnosti lidské i panujícím stranám na vůli, chtějí-li míti proletariát v tom pravém smyslu slova t. j. chtějí-li zesvětačení lidu dělnického, anebo, chtějí-li míti duševně zdravý a šlechtitný lid dělnický.“

Tušíme, že ponechání toto zcela zbytečné jesti na křížovatce dvou směrů, v kterýchž by panující strany mohly rozhodovati. — Dnes proletariát nebo zesvětačení dělníků v přehromné síle jest již skutkem, — a těch několik řádných bobabojných dělníků — také skutkem. Nelze tudíž rázem dělati z nepořádného hodného, — ale z těch křesťansko-socialních

dělníků — zesvětačelé — také ne! Ti se teprve nedají. Ošklivý odstraňující příklad jejich zvrhlých spolubratrů, a síla s moudrostí plynoucí z víry živé — dodávají dostatečné záruky.

Kdyby však měli povšechně massy lidu dělnického uvedeny býti v koleje těch pravých přirozených zákonů, na jejichž základě jedině blahobyť spočívá; — pak zavanouti by musel s hořejška — příklad to dobrý, křesťanských pánů továrníků — jichž skutky by hřměti musely z víry katolické! Pak by však spolu byla také sociální otázka rozřešena.

Konečně volá p. J.: — „Vzdělávejme dělnictvo!“ — V tomto stesku se trochu p. — J. — nejasně vyjádřil — v jakém totiž směru — v náboženském čili hmotném — se dělnictvo vzdělávati má. Má-li vzato býti vzdělání v duchovním náboženském smyslu, pak vzdělání toto vyžaduje pranepatrného času, an z dosti malé vůle se řine požehnání z nebes, a blaho se rozprostírá i v hmotném ohledu života dělníkov. Nebo míní p. — J. — vzdělávání dělníků v ranních prázdných dobách — z časopisů — sledováním politiky — a ještě jinších pokrokářských choutek, v kterých si tak ráda společnost naše libuje?

Chováme přesvědčení, že málo by nám to prospělo.

Žádoucího blahobytu bychom dokonce touto cestou nenalezli, jelikož politika, hádání všeho druhu a j. rozhodně dělníkům nepatří; zkušenost v obcování s dělníky t. zv. osvícenci (!) nás poučila, že přísloví: kolik hlav, tolik smyslů — by přineslo celý Babylon protiv jednoho rozumu přes druhý, a my bychom nepřišli ani o píď ku předu. Známe pro dělníka toliko jedinou cestu blahobytu a spásy a ta jest — ve sv. náboženství. Té se však valná většina vyhýbá jako čert kříži.

Proto zajisté netřeba dělníkům, již řádnými slouti mají, nežli předem Boha a víru svoji znáti, přesvědčení své dovésti slovem proti útočníkům obhájit, a pak důkladně obor svůj s láskou a radostí pěstovati, aby vyniknouti mohli umem a svépomocí — by každý továrník je cenil a respektoval co dělníky dokonalé. Lid takový jest právě v době naší vzácností, lidem hledaným.

V tom budiž dělnická vzdělanost, z čehož nezbytný pramen jejich existence vyplývá.

Budeme-li kráčet za těmito tendencemi, pak sám sebou již přijde onen kýžený blahobyť, jenž sluje požehnáním Božím.

Než bohužel, do toho jest celkovitě daleko. Na to dotyční faktorové dosud ani nemyslí.

Že číst, psát a počítat — tedy to nejpotřebnější naše dělnictvo se naučilo a bohdá i dorost za utěšeně stávajících školních poměrů naučí, o tom netřeba žádné pochybnosti ani obavy. A pak hlavním činitelem v životě dělnickém — jak již řečeno — jest, v bázi Boží vzdělávati se v tom řemesle nebo oboru, který za dráhu svého života jsme sobě zvolili, abychom nejen ku vlastní chvále, dobrému výdělku a spokojenosti chleboárcově pracovali, ale i víru a vlast na paměti majíce — vzornou práci ku jejich cti a slávě sloužili — což cizozemci velmi pilně pozorují. Dle píce a pokroku každého odboru se charakterisuje více méně sláva toho kterého národa, před ostatním světem.

Konečně upozorňujeme pana — J. — ve vší slušnosti, by nikdy budoucně vlastní ideal za společné přání neprohlášoval, ana škoditi by mohla věc — jinak dobře míněná — snaze křesťansko-socialních dělníků, jež taktuplně v skromnosti ku předu tiše krácejí.

Řeči veliké o našem kroužku ani býti nemohou, poněvadž posud malým, nepatrným jest; — ale hlava jedna — tělo celé — myšlénka jedna společná — proto celek zdravý.

V. D.

Reklásky křesťanské.

(Dokončení.)

Než P. Damian pracuje dále s tímže úsilím, pokud mu ovšem lze, s toutéž duchovní radostí; ano on vzdává díky za to Bohu. Dojemný jest list, jež v r. 1888. — předešlém — psal svému bratru, aby mu dal zprávu, že ještě žije, ježto mnohé belgické časopisy rozšířily zprávu již o jeho úmrtí. „Drahý můj bratře!“ píše tam P. Damian, „jelikož některými časopisy belgickými zprávu o mé smrti jsi obdržel, domnívám se, že to jest příčinou tvého mlčení, že svému vypuzenému bratru více nepíšeš. Než bohužel nezalíbilo se ještě Všemohoucímu, aby mne z tohoto života bědného povolal, a já jsem ustavičně ve svém Božském Spasitelem mi vykázaném zaměstnání, vésti totiž ubohé vyhnance malomocné na Molokai k jich duchovnímu blahu. Jak již déle víš, sám jsem byl Prozřetelností Božskou této hrozné nemoci za oběť vyvolen. Chci Bohu věčné díky vzdávati za tuto milost; vskutku vidí se mi tato nemoc cestu k nebeské vlasti ukrátiti a posvětití. Přijal jsem tuto nemoc v naději, že ji jako zvláštní kříž podoben jsa (Šimonu z Cyreny v šlépěje Božského Mistra kráčeje za ním ponesu.“ — — — A dále: „Nemoc ještě nezasáhla rukou, ačkoli mne již poněkud znetvořila, mohu tudíž denně ještě Mši sv. obětovati. Toť veliká útěcha pro mne a veliké dobrodiní a to nejen k mému blahu, nýbrž i ku blahu mé četné trpící rodiny, jež po všechy neděle oba kostely mé plní, v nichž Nejsv. Svátost se uchovává. Mohu, dodává pak na konec, když byl o modlitbu za sebe a za své svěřence požádal, říci se sv. Pavlem: zemřel jsem a život můj skryt jest s Kristem v Bohu.“

Od té doby se nemoc ustavičně horšila, tak že od 28. března letošního roku světnici více neopustil. Stůj zde krásný list v němž poslední okamžiky P. Damiana a zvláště jeho nitro mistraě líčí jeho nástupce v úřadu apoštolském P. Vendelin Möllers: „Toho dne (28. března) uspořádal P. Damian své účty a podepsav je pravil ke mně: „jak šťasten jsem nyní, že vše v ruce nejdůst. biskupa jsem odevzdal. Umírám zcela chud nemaje ničeho více.“ Toho dne pak ulehl na lůžko úplně. V sobotu, 30. března, připravoval se k smrti. Vzdělati se musel skutečně, kdo ho viděl; zářil štěstím a blažeností. Vyslyšev jeho generální zpověď i já jsem se jemu vyznal ze svých hříchův; pak jsme obnovili své sliby. Druhého dne přijal Nejsv. Svátost jakožto posilu na věčnost. Během dne byl vesel jako obyčejný. „Vizte mé ruce, pravil, všechy mé rány se zavírají a černají toť známka blízké smrti, jak vám patrně známo. Vizte i oči, já viděl tolik malomocných umírati a tedy se neklamu maje rozklad (smrť) za blízký. Rád bych byl ještě jednou našeho nejd. biskupa uzřel, než Bůh mne volá, abych Velikonoce s ním slavil, budiž za to veleben. Nyní nemyslí již na nic více nežli na smrt se připravití. A nebylo lze taky oddati se klamu, byloť zřejmé, že smrt se blíží. —

2. dubna přijal z rukou vd. P. Conrardy-ho poslední pomazání. „Jak dobrotivý jest Bůh, pravil toho dne, jenž mé tak dlouho na živu nechává, že dva kněží při sobě mám, jenž mi v posledním boji pomáhati budou.“ A nyní také vidím ve svém ústavu milosrdné sestry; od toho dne mohu zvolati: „nunc dimittis...“ (nyní propouštíš, Pane, sluhu svého v pokoj). Ústav malomocných jest nyní pevně zařízen; nejsem tudíž více zde potřebný a v krátké době vejdu v nebesa.“ „Jak budete v nebi, otče, pravil jsem mu, nezapomeňte na ty, jež jste zde opuštěny zanechal.“ „O nikoliv odpovídal, mohu-li něco u Boha, za všechy budu se modliti, kteří k ústavu náležejí. Prosil jsem ho jako Eliáš o jeho plášť. „Co chcete s pláštěm, on na to, ten jest pln malomocenství.“ Žádal jsem tedy o požehnání a on udělil mi je se slzami v očích a požehnal i velikomyslné sestry sv. Františka, o jejichž příchod tolik se byl namodlil.“

Následující dny bylo P. Damianovi poněkud líp, a my měli malou naději, že ještě nějakou dobu nám bude zachován. Dobré sestry navštěvovaly ho často. Čemu jsem se nejvíce divil, byla jeho nepřemožitelná trpělivost. Muž ten tak horoucího nadšení, živé mysli a silné podstaty viděl se upoutána na lůžko, jakoby zvláštních bolestí nebyl cítil. Ležel na chudém slamníku na zemi jako ten nejchudší a nejnepatrnější z jeho malomocných a stálo nás to mnoho namáhání, než jsme ho přemluvili, aby si na lůžko ulehl. A jaká chudoba! On, jehož rukama tak veliké sumy peněz k podpoře malomocných prošly, sám o sebe nejméně se postaral; neměl ani nutného prádla k vyměnění!

Láska jeho ku kongregaci, k níž náležel, byla obdivuhodná. — „Otče, pravil ke mně často, vy zastupujete u mne naši kongregaci, není-liž pravda? Modlemež se tedy spolu od ní předepsané modlitby. Utěchy plno jest to, jakožto syn Nejsv. Srdcí umíráti! Vícekrát přikazoval mi, abych napsal našemu generálnímu představenému, že největší útěchou v těchto okamžicích jest mu to vědomí, umíráti jako úd kongregace Nejsv. Srdcí.“

V sobotu 13. dubna trpěl mnohem více a veškerá naděje na delší život zmizela. Po půl noci přijal svého Spasitele naposled; brzy ho měl zřítí tváří v tvář. Tu a tam ztrácel vědomí. Když jsem ho navštívil poznal mne a mluvil, i dali jsme si „s Bohem,“ neboť jsem měl budoucí den (v neděli) jíti do Kalaupapa konat služby Boží. Přišel týž den zpět našel jsem P. Damiana ještě dosti při síle, ale vědomí jeho již nebylo více jasno. Na jeho tváři bylo však znáti spokojenost, radost a odevzdanost do vůle Boží, ačkoli rty jeho nemohly více konati zároveň modliteb, jež z jeho srdce vystupovaly. Čas od času stiskl mi láskyplně pravici. V pondělí 15. dubna na to obdržel jsem lístek od P. Conrardyho, že okamžik smrti se přiblížil; i spěchám, avšak již mi přišel posel naproti a zvěstoval — smrt. Zemřel bez boje takřka smrtelného, usnul tiše v Pánu pracovav skoro po 16 roků uprostřed hrůzy smrti. Jako dobrý pastýř dal život za ovce své.“

Z téhož listu P. Möllers-e dovidáme se dále o slavném pohřbu jeho drahého spolubratra na ostrově. Všichni malomocní, již po dobu co vystavena mrtvola P. Damiana v chrámě, než byl pohřben, přicházeli aby pohlédli naposled v tu milou tvář, jež po smrti všechny známky malomocenství byla ztratila, aby zlíbali ruce, jež jim po tolik roků dle příkladu Božského Spasitele dobře činily; s tím větším účastenstvím však ještě doprovodili svého drahého otce k poslednímu odpočinku. Položili ho, jak si to byl přál, do hrobu, jenž již za života jeho připraven byl, pod strom — pandanu — pod nímž přišel z počátku na Molokai a nemaje příbytku několik nocí byl ztrávil. —

Několik dní později konal smuteční bohuslužby za zemřelého apoštolský vikář ostrovů sandvišských v Honolulu Mgr. Hermann Kőkemanus za ohromného účastenství jak katolického tak i protestantského obyvatelstva.

Protestantské listy přes všechnu svoji nenávisť ku katolicismu daly krásné svědectví apoštolu malomocných; unešeny tímto úkazem heroické lásky zovou ho mučenníkem. Tak „Evang.-luther. církv. časopis“ a j. Protestantský námořní farář Heims píše mezi jiným ve svém díle „Pod válečnou vlajkou německé říše“ nadepsaném o P. Damianovi v r. 1884. tato pozoruhodná slova: „nikdo cizí nežádá si toho vstoupiti na břeh ostrova vyvržených — jediný pouze se toho odvážil, aby více ostrovu neopustil; francouzský až do této hodiny zdravý kněz, jenž si vystavěl chýši mezi zoufalými a umírajícími, aby jim byl útěchou v životě. Klobouk dolů, kdo okolo skaliny Molokajské se plaví!“

Nejvíce uznání našel P. Damian v Anglii u protestantův i katolíkův. Angličané chtějí z vděčnosti k němu postaviti mu pomník. Za tím účelem sestavil se výbor, v jehož čele stojí princ z Wales-u. Ježto však to více

smýšlení zesnulého odpovídá, aby pomník ten spíše v nějakém ústavu dobročinném se jevil, nežli v pomníku pravém, proto v tom smyslu se pracuje.

Ve výboru nalezájí se nejznamenitější osobnosti Anglie, tak kard. Manning, anglikánský arcibiskup z Canterbury, baptistický kazatel Spurgeon, Glandston, Morley, Hartington.

Není-liž to skutečně zlaté ovoce se stromu Církve katolické? Aj první doby křesťanství zdají se nám přenešeny v naši dobu při pozorování takového reka. Nuže změnila se Církev? Opustila svou dřívější vznešenost, sílu, moc, kterou činila a vychovávala z lidí — světce? Nikoliv! v ní proudí tatáž moc, síla, milost toho, jenž řekl: „aj já s vámi jsem po všechny dny až do skouání světa“, občerstvujíc a posvěcujíc každého, kdož dobré vůle!

Dle „Katol. miss.“ F. T.

B ě t u š k a.

Čta v „Obraně víry“ dopis z údolí Svitavy na Moravě, vzpomněl jsem si také na jednu událost, která se v naší obci P. u Brandýsa přihodila a za výstrahu i poučení sloužila mnohým, jenž o ní vážně uvažovali.

Před více lety zakoupil ve zmíněné obci mladý svobodný rolník, jménem M. domek se zahrádkou a také se brzy do něho se svou starou matkou přistěhoval. Sousedé si ho zpočátku mnoho nevšimli, bylo jim toliko nápadno, že ho nikdy, ani v neděli ani ve svátek v kostele nevidí, dověděli se ale brzy, že nový jejich spoluobčan jest „helvitou“ a mimo to i úplný nevěrec.

V jeho sousedstvu stála chalupa zámožnějšího a zbožného rolníka B. Jaký tedy div, že „helvita“ seznámil se nejdříve se svým sousedem a seznav, že jest to rodina zbožná, tvářil se také nábožným, a své nevěrecké zásady pečlivě ukryval, nejraději ale vyhýbal se každé náboženské rozprávce, jak jen mohl.

„Nebýt té roztomilé Bětušky,“ říkával k některým svým mladým kamarádům, „nikdy bych práh sousedův nepřekročil, jsouť mi ty ustavičné výklady a příklady, které se tam každodenně večer z postily čtou, nanejvýš protivny.“ Pro Bětušku, o níž nabyl přesvědčení, že ho ráda vidí, pro tu a snad více ještě pro její peníze, kterých potřeboval, aby zbytek dluhu na domku zaplatil a matce výviněk opatřil, poslouchával trpělivě celé dlouhé večery a někdy i sám nějakou historkou z novin přispěl, tváře se při tom vždy jako by byl Bůh ví jak dojat, tak že konečně soused B. a dříve ještě snad Bětuška přišli k tomu náhledu, že ti „kalvíni“ nejsou přece tak zlí, jak se myslelo a ta jejich víra, že je skoro jako ta katolická. Iu zkrátka řečeno, „helvita M. a Bětuška B., katolička, slavili svatbu.

Sousedé vrtěli nad takovým pořádkem hlavou a litovali Bětušku, že se tak zapomněla a pro „helvitu“ jiné štěstí odmítla.

Po nějaký čas zdálo se, že novomanželé jsou nejšťastnějším párkem na světě. On obdržel službu v továrně, ona obstarávala domácí hospodářství a než uplynuly dva roky, měli uspořeno tolik, že mohli pomýšlet na důkladnou opravu své chaloupky.

Štěstí činívá lidi pyšnými a pýcha odvádí člověka od Boha, proto se Bůh pyšným protiví.

Bětuška, čili nyní paní B., přestala již dávno chodit do kostela a k svatým Svátostem neviděl ji nikdo již přes rok přistoupiti, ačkoliv za svobodna byla jedna z nejpilnějších navštěvovatelek služeb Božích.

„Odkud ten rychlý obrat v její duši?“ ptala se mnohá z bývalých družek Bětuščiných.

Starší a zkušenější poznaly snadno příčinu této změny a vypravovaly si o tom dosti blasitě, tak že stoje opodál, slyšel jsem, jak kmotra T. vypravovala u nás, kterak „helvita“ se katolickým obřadům a i nejdražší oběti

mši sv. posmívá, z nich — ačkoliv jich neznal a jim pranic nerozuměl — sobě šašky tropí, ženu svou zámyslně od vykonávání náboženských povinností zdržuje, v neděli a ve svátek na vzdor všední práce kouá atd. Tím tedy se stalo, že Bětuška, neslyšíc a nevidíc nic dobrého a nechtíc sobě mrzutosti s mužem způsobiti, přivykala tomu helvitskému živobytí pomalu tak, že se konečně muži svému stala podobnou a v mnohém ho i předčila, podle přísloví: „Poturčenec horší Turka.“

V tom čase narodil se jim roztomilý chlapeček, který takřka doplnil míru jejich štěstí, avšak anděl smrti přišel si brzy pro něho, nedbaje na pláč a zoufalý nářek rodičů a zanesl nevinou dušičku jeho přímo do sídel nebeských. Byla to první rána, jenž měla duši a srdcem rodičů otrásti a je ze spánku hříchů k životu pro Boha probuditi. Zdálo se také, že nastane v tom směru příznivý obrat, avšak co s helvitou nevěrcem; místo aby se obrátil k Bohu, dárci všeho dobra a trestateli všeho hříchů, proklínal a zlořečil a tak to šlo ještě nějaký čas dál.

Sousedka jedna jdoucí jednou okolo do kostela a vidouc, kterak Bětuška blíže okna hrubé pytle v neckách pere, jala se jí domlouvati, řkouc: „Bětuško, Bětuško! co pak to musíte dělat zrovna dnes na svátek Panny Marie; proč si to nenecháte na zítra, nebo aspoň na odpoledne a nejdete raději na služby Boží? Aby Vás tak viděl nebožtík pantáta, dej mu Pánbůh nebe, nebo pajmáma, ty by se podivili, jak jste se změnila.“

Dostala ale za toto své neobjednané kázáníčko úštěpačnou odpověď, z které na štěstí nezaslechla mnoho, kromě přezdívek: „jezovitek, růženečkářek“ a p. Jednoho dne, když již na zármutek po zemřelém dítěti skoro zapoměli, pravil muž k Bětušce: „zítra ráno přijdu o něco dříve z fabriky domů; tedy se připrav, půjdeme po snídani do hospody na C... kou, abychom se podívali na maškary a ten masopust taky trochu roztočili.“

Jak ujednáno tak — vykonáno. Ó nikoli! Člověk mluví, ale Pán Bůh mění.

Muž přišel z noční služby skutečně ráno dříve a Bětuška chvátala, aby snídání bylo co nejdříve hotovo.

Co zatím muž se převlékal do čistého prádla a svátečních šatů, stála Bětuška u plotny. Tu najednou proletí světnicí pronikavý, nesrozumitelný výkřik a než muž, celý sděšený, k plotně přiskočí, klesá Bětuška bez vlády k zemi a v okamžiku leží u jeho nohou jako bezduchá hmota.

Muž náhlým tímto výjevem celý pomatený učiní povyk; přiběhnou sousedky a snaží se nějakými kapkami a omýváním k vědomí přivést ubohou mrtvici raněnou ženu. Namáhání jejich zůstává úplně bez výsledku. Konečně přichvátavšímu lékaři podařilo se nešťastnou opět k vědomí přivést. Jaké ale bylo všech smutné na ni podívání. Pilné a pracovitě ruce její jsou křečovité skrouceny, tak že jimi více ani pohnouti nemůže; jazyk ochromen úplně a řeč její dříve jasná, příjemná, proměněna jest v odporný nesrozumitelný skřek a i její nohy jsou zdřevěnělé, tak že leží nepohnuté na lůžku jako mrzák nejbídnější. Asi po půl roce těžké nemoci zotavila se sice tak dalece, že podporována některou útrpnou ženou mohla několikrát navštívit chrám Páně a pozdraviti Pána Ježíše ve svatostánku přebývajícího, před nímž o málo let dříve, s toutéž vroucností avšak se srdcem méně stísněným ráda prodlévala.

Jaké myšlenky, jaké pocity vznikaly v duši její v těchto okamžicích zbožné modlitby, skroušené lítosti a bolesti lze alespoň z části domysliť se z bohatých slz, jež proudily volně po její ubledlých lících.

Zajisté že tu nyní jasně poznávala poblouzení své a nesmírnou cenu milosti Boží jakož i nicotu a marnost všeho, co svět ten poskytuje a největším štěstím zove.

Čtvrt roku jen trval příznivější její stav. Brzy musela opět ulehnouti a v utrpení velkém po celé 3 měsíce nepohnuté ležíc, zemřela v oddanosti do vůle Boží, zaopatřena sv. Svátostmi, právě asi v tom čase, ve kterém se před rokem k zábavě masopustní chystala.

Dalších poznámek k tomu není zajisté třeba.

F. St. H...k.

V ý r o k y s v a t ě h o P e t r a.

Oblíbeni faráři na zemi, nebývají oblíbeni na nebi.

— Hle, hle, pan bratr v Kristu také zde — u brány nebes? —

— Ano, také zde; neb duše z těla vypuštěna jinam chce, než k Bohu, kterýž ji dal. —

— To jest, je-li ozdobena zásluhami pro život věčný. —

— Ó jak musíte býti bohat na zásluhy, velebný pane bratře! — Slyšel jsem o veledůstojnosti jen samé chvály, ano četl jsem nedávno v novinách, jak jste byl oblíbeným ve své osadě; ano, že i biskupská Milost naše ráčila Vás vyznamenati titulem bisk. notáře. —

— A že jsem byl jmenován čestným občanem K—, a že hasiči i veteráni mi podali čestný diplom — to jste nečetl? —

— Ano, četl jsem o tom taktéž. Než tu čest prokázali i mně, když totiž se jim nedostávalo — — vzpomněli si též na mne a presentovali mi diplom.

Ostatně i toho potom litovali. Leč mohu se rovněž pochlubit, že moje maličkost také častěji octla se v novinách, nejvíce v Nár. Listech — a tu již víte, co to znamená! —

— Ano, slyšel jsem, jaké jste měl pŕtky s učiteli, patronem a hostinským, ba že prý i s kostelníkem. Než, pane bratře, toho neschvaluji. K čemu vyvolávat různice a nechat se tak rozkřičet po celém vikariátě. Já se držel vždy zásady sv. Pavla: „Což na vás jest, se všemi lidmi pokoj mějte.“ — Řím. 12, 18. —

— To jest: „Může-li to býti“ — jak zhora v témž verši čteme — u mne však to nešlo, sic bych byl musil zákony Boží a církevní nechat šlapati u hama. —

— Ale jděte; tak zlou osadu snad jste neměl, neboť náš lid, zvlášť na venkově je hodný — to se podívejte jen do Němec, neb takhle ku Praze, co tam vyvádějí. Tu musí člověk býti opatrným. Já ku př. jsem pěkně konal svou povinnost — a dost — — —; kdo pak by tomu nynějšímu duchu času zabránil? — Tak jsem se všemi dobře vycházel — a vidíte: osada má, chvála Pánu Bohu, mi dělala radost; na rukou by mne tam byli nosili. To mi také posloužilo, že jsem v bázni Boží dočkal se svého padesátiletého jubilea, kdy opravdu osvědčili osadníci moji svou úctu a lásku ke mně. Slzel jsem radostí, vida, ani všickni spolkové a bratrstva té slavnosti se účastnili a zajisté i můj pohřeb bude slavným. Než jak o Vás, pane bratře, jsem slyšel, měl prý jste faru komutovati (zaměnit) a že dokonce šly na Vás žaloby až ku samé konsistoři. —

— Z toho mně právě smrt vysvobodila, a já přece nicméně mám naději, že moji osadníci to budou, již mi do nebe dopomohou! —

— A to bych rád věděl! Ostatně tamhle již jde sv. Petr — a ten nám to nejlépe poví. —

„Aj, aj, páni faráři, a hned dva najednou; nevím, nevím, půjde-li to oběma přímo do nebe, neboť, co pamatuji: mnozí páni dobře sice začínají, ale špatně končí.“

— Tak jest — toho máme důkaz zde na panu bratru, faráři od kosti dobráku, ale trochu přísném; o instalaci mu přáli, by s nimi aspoň padesát let pobyl, a nyní při poslední generální visitaci nesli prý naň panu kanovníkovi „a latere“ archy žalob. —

„Tak odplácí svět!“ — dí vážně sv. klíčník.

— Nikoliv, sv. Petře, já si nemohu stěžovati na své osadníky: Ti jsou hodni jako pravé ovčičky — jsem na ně hrd. Po všecka ta léta, co jsem trávil mezi nimi — a těch bylo bez pěti padesátek, — žil jsem s nimi v nejlepší shodě. Oni mne zbožňovali — tak velice byl jsem oblíben. —

„A nyní doufáš za ten svůj klidný, pokojný život dosíci věčné blaženosti, není-li pravda?“

— Ano, nebeský klíčnicku, doufám — však nikoliv pro zásluhy své, neb vím, že když jsme všechno učinili, jen říci musíme: služebníci neužiteční jsme! —

„Rci raději, že když jsi nic neučinil, nic netrpěl, také — nic v nebi Tě neočekává!“

— Ale, sv. Petře, kníže apoštolské, zdaž nevěříme v obcování svatých? —

— Věru, i kdybych neměl žádných zásluh osobních — což však nemožno — tož mně osádka má musí do nebe dopomoci! Kde jsou moji hodni osadníci, aby se za mne přimlouvali? —

„Počkej, poptám se, je-li tu někdo v nebi z tvých oveček. — Odkud že jsi?“

— Z Nechmetova. —

„A což ty, druhý otče duchovní?“

— Z Nejdetova. —

Sv. Petr se vzdálí. — — —

— O Bože! tak jsem byl na světě oblíben — a tady, jakoby o mně nevěděli. — Ach, kde jste mé ovečky! — Vždyť jsem vám nikdy neublížil; vždyť jsem Vás vždy omlouval a nedal na Vás ničeho dopustit, Vás jsem jen za vzor stavěl! —

— Právě to asi bude vaší chybou, veledůstojný pane bratře; račte se jen rozpomenouti na slova Isaiáše proroka: Běda, kteříž říkáte zlému dobré a dobrému zlé: — — pokládající hořké za sladké a sladké za hořké. Is. 5, 20. — Běda mně, že jsem mlčel. — Is. 6, 5.

— Ó, kdyby jen jedna dušinka byla v nebi, kterou bych byl od hříchu odvrátil! —

— Pochybují, že byste tou školou, jakou jste na zemi šel, nějakou duši od záhuby věčné byl retoval. Neboť náš lid, je-li od svého duchovního správce chválen a pořáde jen chválen, jestli i v kázáních se mu kadidlo sype, nenapraví se, protože si není vědom hříšnosti své. —

— Ale můj božíčku, vždyť jiné osady jsou mnohem horší a přece jejich faráři doufají do nebe se dostat. —

— Můj drahý — to jest stará chyba nejen věřících, ale i nás duchovních, že vždy díváme se na ty horší příklady a myslíme si: to já přece nejsem tak daleký do pekla; kdežto máme si vzít za příklad vzory svaté a dokonalé, jako sv. Františka Sal., Karla Bor., Jana Sarkandra atd. a při tom vždy myslet: to já ještě nejsem tak daleko do nebe. — —

Světce se vrací.

„Farář z Nechmetova tu nemá ani jedné duše ze své osady.“

— O toť hrozné! Jak to možno?! —

„Nejspíš jste je přechválil.“

— A což tuto pan bratr? —

„Farář z Nejdetova — má tu všechny své osadníky, jež ho předešli a téměř jednými ústy zaň orodují, říkouce: Na světě jsme jej dvakráte rádi neměli, ale přece jsme ho konečně poslechli; tím právě, že s námi nikdy spokojen nebyl, nás sem dostal; neboť domnívající se býti hříšnými, stali jsme se svatými.“

V. B.

N a s t r á ž i.

Příběh z vojenského života.

Řinkot šavlí, rachocení pušek právě utichlo, a tisíce reservníků se srdci tužbami přeplněnými spěje zpět v náruč svých manželek, v kruh radujících se dětí, tatínky z čtyřnedělního vojenského cvičení opět vítajících.

Málo těch, co posud svobodní, se zase do svých stavů v životě civilním vrací. — V některých rodinách plno radosti, nespočetných polibků — ovšem kde ničehož se nepostrádá; — o mnohem více však těch, již trpí nedostatkem, a kde již dávno poslední kůrku z chleba děti vojína reservníka ohlodaly, a matka zrakem bolestným v pravo v levo se ohlížejíc po pomoci — zří toliko před sebou křížovou cestu velkého utrpení — bídu, starost a bázeň před zahynutím i s dítkami — hladem.

Otec, hlava rodiny povolán by vojákoval — choť jeho a někde i více dětí — by třely po tu dobu větší nouzi a bídu, nežli dříve, při skromném výdělku otcově.

Ovšem i zde otec horoucně ženou i dětmi vítán, ale jak rozdílnými pocity než u rodin zámožnějších. Žalný dlouhý pohled, ubledlá tvář choti to dostatečně tlumočí. A když v srdečném objetí vřelý polibek tiskne vrátivší manžel na rty ženiny — napočítá o několik vrásek v obličeji více, než před svých odchodem.

Město Písek bylo středem velikých manévřů, a vojska hemžilo se všude i po vůkolí jako mravenců.

Vojín Jiřina stál na stráži u Písecké trestnice v úzké neladné uličce, a počítal už dnes asi po padesáté, za osm dní že bude doma.

Jiřina jest svého řemesla kotlářem a slouží již na osmý rok u zeměbrany, odbyvaje si tentokráte páté čtyřnedělní cvičení.

Je to dobrý katolík, vzorný manžel, a otec tří posud malých dětí. Pracuje v Bubnech, v jisté továrně již hezkých pár let.

Ty čtyry neděle služby vojenské jsou obyčejně nejtrpčí nejen pro něho, ale i celou rodinu.

Tři krčky se natahují jako písklátek chtějíce pořáde jísti — a matka posluhováním sotva vydělá pro sebe na živobytí. Otcí, po tu dobu co dlí na vojně, plat z továrny nejde, a velikou milostí jest každému, přijme-li jej továrník po návratu hned zas do práce.

A takto sloužití vlasti a císaři, jest usouzeno netoliko mužům, ale i celým rodinám, jež trpěti musí často nedostatkem.

Jiřina byl od svého dětství bohabojným hodným katolíkem, tudíž ne-zoufal, kladá osud své rodiny vždy do rukou Božích, dobře věda, že Ten jí neopustí.

Kapitálu ani úspory neměli; — o to se již starají páni vydřiduši to-várníci. —

Stojí zde dosti daleko vzdálen od svých, — na stráži, podepřen jsa na protější zídce a dumá, dumá v hlubokém zamyšlení. Juž jenom osm dní! Zdaž žena, Karlík, Tonda a Maruška doma zdraví? --

Proč nepíšou, — což nevědí, kde je? Anebo nemají na papír — na známku? — Možné by to bylo, — vždyť sotva ta dobrá Marie tu havěť uživí; — nemá času, musí pánům sloužit, a večer sotva uspořádá jen tak halabala domácnost.

Myšlenky tohoto druhu, neodolatelná starost, křížovaly se víc a více, kdykoli na dvě hodiny mu bylo státi v pusté uličce, střežícímu okna trestanců, by nic podezřelého se nedělo. Než tážeme se, dobrý čtenáři: kdo by to musel býti, aby vydržel v nepřetržitém napnutí, zřetel svůj míti obrácen na předmět, což za přísnou povinnost mu desátník diktuje! — Smrtelník sotva. Daleko

zaletí vojínova myšlénka s toužným vzdechem a truchlé oko v zasmušilém obličejí zhusta slzou zvlhne.

Začne-li však i šlechetné srdce Jiřinovo jej stále více znepokojovati, přitáhne pravou rukou těsněji k tělu řemen ručnice, a levou vjede do kapsy, v níž po dlouhá léta vždy nosívá růženec a mění kuličku za kuličkou, až blahý nebeský poklid vlije opět Panna Maria v duši jeho.

Kdo dobře porozuměl tomuto talismanu, blažen jest.

Nebylo daleko do noci. Těkající sem tam po obloze divě mračna zastírala každým okamžikem tisíce hvězd, a měsíc vyskakoval jen chvílemi z objetí mračen, dívaje se v bledém svitu na Písecký kraj. Studený dotěrný vítr znepříjemňoval beztoho již obtíženou stráž Jiřiny. Číslo strážce 3. bylo od 10—12 hod. v noci.

Náš Jiřina se právě domodlil růženec, když na Písecké radnici hodiny odbývaly jedenáctou. Z dlouhé chvíle pozoroval při nastálém světle okolí, chvílemi zase naslouchal šumotu vln Otavy valících se přes nedaleký jez. Kašel doznívající z oken žalářů, i chrapot spících zločinců — dojímalý Jiřinu prapodivně.

Děsivé pozorování Jiřiny trvalo takto hodnou dobu, až — na rohu uličky se mihl jakýs podezřelý stín, jenž pozornosti strážce neušel.

Podivno. Celou hodinu tudy žádný nešel, a teď, kdy celé město pohříženo v spánek — zrovna zde kdo's má co dělati, — pomyslíl sobě. Stín však brzy proměnil se v postavu, a hned na to poznal ženštinu v plášť zahalenou.

Tato, shlédnuvši stráž s blýskajícím se bodákem, v leknutí se zastavila. —

Jiřina byl na nejvýše překvapen. Co to má znamenat? Minutu oba zasnouce, u vzdálenosti as třiceti kroků proti sobě stáli. Brzy ale vojín se vzpamatovav, otevřel rychle nábojnici a křikl:

„Kdo je to!“

Ženština tiše zaúpěla a couvla o několik kroků zpět.

Jiřiny se zmocnilo chvění, věda že právem přísně jednati má, ale ženu před sebou . . .

„Kdo to!“ vzkřikl po druhé, strhuv ručnici k významějšímu dorozumění.

„Probůh, vojáku, mějte přece smilování; milujete-li koho, musíte míti srdce a dovolávám se lidskosti,“ ozval se třesoucí hlas prosící dívky.

„Co zde chcete, — nedovoleny zde pobudovati.“

„Jen vyslyšení malé prosby.“

„A mne se týkati má prosba vaše?“

„Ano vás!“

Na to postoupili blíže k sobě.

Jiřina docela zapomněl, že na stráži nesmí s nikým mluvit.

Dívka byla v dlouhý až k zemi sahající drahý plášť oděna, a krásný obličej její prozrazoval stáří kol 25 let.

„Příteli, nikdy jsem v tak pozdní dobu nebyla venku, až dnešní nešťastnou noc, co bludna běžím sem, — k vám!“

„Nerozumím vám.“

„Porozumíte. Můj bratr Josef již čtvrtý měsíc tam nahoře žalářován, v druhém patře, hle — páté okno z levého křídla — a dnes, — právě teď naše matka umírá. Bratr nevěrou milenky skoro zšílel, a chtěje se pomstít, střelil po ní z revolveru těžce ji zraniv. Ona se už vystořila, a Josef bratr můj, odsouzen byl na šest měsíců do žaláře. Když uslyšela matka naše, co se stalo, do těžké nemoci upadla, a dnešního dne, — právě v tuto hodinu dokonává. Na poslední prosbu její poslechla jsem, dajíc se v noci na cestu s poselstvím ku svému bratru od matky. Víím, že cestou přímou by mne k němu nyní nepustili; proto přicházím prosit vás o přispění. Vojáku, poznáváte v několika slovech kus historie

nešťastné rodiny — pomozte mi, smilujte se. Buďte nám přítelem, a prokažte skutek dobrý umírající! Žehnati vám bude matka naše, buď zde, umírajíc — buď na nebesích — jestliže už ji živou nezastihnu. Od vás vše závisí.“ Vyronivší se slze z velikých očí děviných vydobyly poslední hradbu odporu vůči prosbě, a Jiřina vzdor strašlivému brozícímu trestu — povoloval.

„Pro Krista, slečno, co na mně žádáte, což nevíte, že stojím na stráži?“

„Nikdo si vás v tuto dobu nevšimne. Zřím ve vás srdce šlechetné, cituplné, prosím vás toliko, bych bratru mohla říci, co matka vzkazuje.“

„Co chcete činit, jak to hodláte provést?“ velmi rozechvěle tázal se Jiřina s chvatem. Nemohl odolat dojemnému hlasu hrdinné dívky.

„Jen malý okamžik mi popřejte volného provedení, a tisícový dík vám bude prozatímní odměnou.“

„Slečno, zapřísahám vás Bohem živým — není v tom úklad, zrada?“

„Nedivím se vaší otázce; buďte svědkem.“

Na to s rychlostí nevšední proběhl Jiřina celou uličku, přihlédaje, zdaž kontrolní inspekční důstojník na blízku nedlí, a vida že všude hluboké ticho panuje, pospíšil zase k dívce.

„Bůh mi budiž milostiv, budu-li přistížen, slečno. Vaše poselství i s provedením nesmí přes dvě minuty trvat.“

„Dík zatím tisícový!“

Ihned vytáhla zpod pláště malou tašku, kterouž rychle otevřela, a vytáhnouc hrst písku mrštila jím vzhůru k jednomu oknu, na němž slabé zašvištění co důkaz trefeného cíle zadunělo.

Vojín v duchu žasnul nad enerzií ohnivě děvy a pozoroval ovšem úzkostlivě, zdali se nic nikde nehybe. V tom letěla druhá hrst písku za první, aby výsledek byl zabezpečený.

Vzdor studenému větru plály přepodivné této dívce tváře tak ohnivou červení, že v tomto momentu když měsíc z pod mračen opětně vyplul — Jiřinovi se zdála velice krásnou.

Několik vteřin stáli vojín i sestra trestancova jako zkamenělí — jenom vody se valící přes nedaleký jez rušily jinak mrtvé ticho.

Na hoře v dotčeném okně, skutečně se ozval ně příliš nápadný praskot otvírajícího okénka. Dívce to neušlo. „Josefe!“ přitlumeným hlasem zvolala.

Pokud nepokojný svit luny dovolil, bylo pozorovati, dvě ruce jak za silné mříže se chopily, a obličej muže násilně se tlačící na chladné železo. S nemalým namáháním dvě oči zřely dolů, neboť mříže na hoře — úzká těsná ulička dole — nedovolovaly většího rozhledu.

„Josefe jsi ty to?“

„Marie!“ ozval se dušený hlas nahoře.

„Díky Bohu, je to on! — Josefe slyš! — Matka naše umírá — modlí se horoucně. Vzkazuje ti, že odpouští tobě vše. — Odvolává a lituje kletby, již doprovázela odchod tvůj s četníky. — Na místo ní — žehná tobě v poslední chvíli, a poroučí v ochranu Matky Boží. Máš býti klidným, až jí nebude, — odpustila ti vše — i smrt svou, jížto ty — jak víš — jsi příčinou. Nezoufej, bratře, a modli se. Lhůta tvého trestu se chýlí ku konci — my se brzy shledáme. — Máš nějaké přání? — chceš matce nechat něco vyřidit?“ —

„Marie! — ty drahá duše — kde jsi? — nevidím tě — což není stráž . . .“

„Nech zbytečného ptaní — mluv rychle čas běží — co vzkazuješ matce?“

„Nuže vyřid, dobrá sestro: Jestliže mi Bůh a Matka Boží neudělí pokoje v srdci, na příměluvku mojí zmírající matky — tam v nebesích — rozbiju někde v zoufalství prokletou lebku svou — já vrah i matky vlastní!“

Ruce pustily mříže, hlava zmizela — a zdálo se jenom slyšeti temné dunivé rány dvou pěstí v tvrdou lebku — zoufalce nad smrtí matčinou.

„Pro rány Boží — on šílí! . . .“ vykřikla zděšeně sestra věžňova, zalomíc rukama.

„Pryč odsud, — slečno pryč — není tu pro vás více místa — což netušíte, že trest hrozí rozkotati blaho nejen moje, ale celé rodiny? — Pryč!“ — jako divoký vyrazil ze sebe Jiřina. Strach nevýslovný svíral srdce jeho.

Dívka propuknouc v usedavý pláč slovy: „Bůh buď s tebou, bratře!“ — nejistým krokem beze slova díků z místa vrávorala.

Prerývaný nářek ječící meluzinou byl smutnou odpovědí ze žaláře za vzdalující se sestrou po tak smutném setkání.

A věru, vítr zaskučel nyní tak mocně a burácel tak hřmotně povolnějšími předměty, že každý další hovor by nemožným byl, zastíral ale také podezření nedávno zde povstaleho hluku.

Našemu vojínu Jiřinovi, stály veliké krůpěje potu na čele, a duše i srdce byly tak mocně rozrušeny tímto výstupem a strachem, pro přehmat, jehož se právě dopustil, že nemohl dlouho klidu nabýti.

Nedbal díků, nedbal odměny za odvážnou ochotu — děkoval jediné Bohu, že jej kontrolní důstojník nepřekvapil.

Po půl hodiny přišli jej kamarádi vystřídati, a — nepříhodilo se již nic dalšího, čímž by Jiřina byl obrožen.

Až před nedávnem, svěřil pisateli těchto řádků toto dobrodružství — když už dávno požíval zase rodinného štěstí v kruhu svých miláčků — a ani ve zlé nevykládá sobě nevdek dotčených nešťastníků. Dovede se vpraviti do podobné situace.

„Hory s horami se nesejdou“ — říkává Jiřina — „ale lidi s lidmi ano. Kdož ví, neprokážou-li i mně právě tito lidé někdy větších služeb, nežli jsem já učinil.“

Věru ryzí poctivá to duše — dítko to sice sprostné, ale hodno víry Svatováclavské!

Laskavý čtenáři. Příběh tento jest na pohled nedokončený; leč buď jist, že na veljevišti tohoto světa dokončení nalezl, ale náhodou nebyl současným svědkem dobrý Jiřina, jak Prozřetelnost Nejvyššího svrchu uvedenými osobami buď již naložila nebo naloží!

V. D.

D r o b n o s t i.

Ukradený hlas. Zvláštní a svého způsobu posud nebývalý proces pro porušení duševního majetku má se konati k vůli fonografu. Barytonista Kaschmann, který právě teď dlí v Benátkách, pozván byl od italského zástupce Edisonova, pana Copella, aby do fonografu něco zazpíval. Kaschmann zazpíval romanci Hamletovu, pan Copella vzal fonogram a dal ve veřejném sezení za peníze Kaschmannovu romanci přednésti. Barytonistovi se zdá, že je mu na jeho majetku ublíženo a povede proces, jehož výsledek s napjetím se očekává. Na případ ten z právního stanoviska pohlížeti se může analogicky jako na neoprávněný prodej podobizen fotografických. Jako tento prodej, ba z každé veřejné vystavení podobizen bez přímého svolení fotografovaného jest zakázáno, tak také bude asi zapovězeno vystavovati výkon hrdla pěvcova bez zvláštního jeho dovolení.

N. U.

Obsah čísla 20. „Obrany víry“:

Nejlepší věnec dušičkám. (Načrtl V. J. St.) — Kdo pomohl? (Fr. Novák.) — Přímé slovo křesťansko-katolických socialistů. (V. D.) — Rek lásky křesťanské. (Dle „Katol. miss.“ F. T.) — Bětuška. (F. St. H... k.) — Výroky svatého Petra. (V. B.) — Na stráž. (Příběh z vojenského života) (V. D.) — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nákladem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Vhodné odpovědi na námitky proti katolické víře nejčastěji pronášené.

Upravil M. V. Z...ý.

O prozřetelnosti Boží.

1. Jest v tom prozřetelnost Boží, když někteří lidé jsou tolik bohatí a jiní zas velice chudí?

2. Když dobří lidé bývají utlačováni a zle se jim vede, kdežto nehodným všecko se daří a dobře se jim vede?

Nejhlavnějším úkolem katolické víry jest, aby všechny lidi nejvyšším pocho-pitelným způsobem o božství poučila a přesvědčila, neboť to jest jediným základem pravého smýšlení a moudrosti, jest pravou oporou dokonalého života a spravedlivého jednání; v té příčině sv. víra naše s úplnou jistotou a ote-vřeností jde každému člověku vstříc, neboť když Syn Boží tak se snížil, aby ústy svými k nám promluvil a nás poučil, není nám ničeho více třeba, než abychom mu věnovali sluchu svého a tak nabyli neomylné pravdy.

Nevěra však žádá všeho toho opak; ona snaží se především zatemnití pojem o božství, kaceřuje a překrucuje prozřetelnost Boží, upírá spravedlnost Boží, pojem o dobrotě Boží falšuje, o víru nás olupuje a Boha ze srdce nám vypuditi se snaží; neboť bytost, kteráž by nebyla na nejvyšší prozřetelná, na nejvyšší spravedlivá a neskonale dobrotivá, není naším bohem.

Nejvíce pozastavují se mnozí lidé nad tím a pochybují o prozřetelnosti Boží, když vidí, jak často statky pozemské nestejně rozděleny jsou. „Kterak je Bůh prozřetelný,“ ptají se tito malověrní, „když vidíme, jak jedni oplý-vají blahobytem a rozkošemi, kdežto druzí plahočejí se až do únavy, jen aby si dobyli nejnutnějšího sousta chleba ku záchraně svého života. Kterak tu lze o prozřetelnosti Boží souditi, když vidíme, jak mnohý ničema ode dne ke dni lépe se má, kdežto jiní bohabojní a příčinliví lidé do větší bídy stále klesají? A z toho berou mnozí pohoršení a nemohou se upokojiti.

Na první otázku stůjtež zde následující odpovědi:

1. Mnozí žehrají na to, že jedni nouzi trpí, kdežto druzí ve všem mají přebytek.

Kdyby byl Bůh chtěl při pořádání světa, aby všickni lidéездеjšími statky byli chudí a trpěli nouzi, nebyl by to mohl učiniti? Zajisté; On byl

pánem všech a nade vším, a kdyby byl toto utrpení co zkoušku ku konání ctnosti za nevyhnutelnou podmínku k dosažení věčné blaženosti ustanovil, byla by tím spravedlnost Jeho zmenšena? Nikoliv! — Děje se snad křivda někomu proto, že není bohatstvím pozemským obdařen? Na tuto obtíž odpovídá sám Kristus Pán následujícím podobenstvím: „Bohatý hospodář poslal rozdílné dělníky v rozličných hodinách dne na vinici svou, aby tam pracovali: jedni ráno, druhí o poledni a jiní skoro v poslední hodině pracovní. Když pak u večer chtěl dáti posledním tak velikou mzdu jako prvním, reptali tito proti hospodáři říkouce, že nesli břímě i horko dne, a nyní že s oněmi na roveň postaveni jsou, kteří mnohem méně pracovali. Avšak hospodář utišil je řka: Přátelé, nečiním vám křivdy; zdaliž neberete mzdu, o které jsme se smluvili, a proč horšíte se nad tím, chci-li posledním dáti tutéž mzdu jako prvním? Chtěli byste, jelikož dobrý jsem, abych zlým byl, anebo chtěli byste nevraživi býti proto, že dobrotivý jsem?“ Totéž lze říci všem, kdož žehrají na bohatství jiných.

Pán Bůh měl moc všechny lidi v chudobě zůstaviti, což by jim bylo v konání ctnosti velice prospělo, avšak proto nesmí nikdo proti tomu žehрати, že někteří z toho jsou vyjmuti, neboť jest v tom jen všeobecný prospěch, když jedni chudými a jiní zase bohatými jsou; dále jsou též učení a vzdělání lidé, kteří řídí nejněsnadnější záležitosti veřejné a veřejný život spravují, a k tomu musí taktéž všeho musí míti s dostatek; mimo to jsou však také rozličné práce, jako služebné, rolnické, vojenské, řemeslnické a j., které vykonávají k zachování a podpoře života vezdejšího nezbytny jsou. Podrobil by se někdo tak snadno výkonu těchto poslednějších více méně hmotných ale i nutných prací, kdyby jej k tomu tělesné potřeby nepobádaly? — Bez donucení asi nikdy. —

Tak jako na našem těle hlava a oči vznešenější úkol mají než ruce nebo nohy, ačkoliv tyto a ostatní údy ku dokonalosti člověka potřebny jsou, tak jest to také i ve společnosti lidské: chudí musí býti jako bohatí, ačkoliv úkoly jedněch i druhých rozdílné jsou k dosažení vytknutého cíle. Tedy jenom nedozíravost může upírati prozřetelnost Boží v tom, že jedni mají všeho nadbytek, kdežto druhí ve mnohém strádají; neboť bez tohoto rozřídění nebylo by lze pořádek ve světě zachovati. Rušiti násilně něco v tomto pořádku, bylo by ničiti sebe sama i všecky ostatní.

Taktéž i mnohým jiným bylo by snadněji odpověděti na náрек jejich o bídě a na reptání proti prozřetelnosti Boží. Jest sice pravda, že mnozí lidé snášejí chudobu, svízele a soužení všeho druhu; ale zdaliž je sami často nevyhledali, aneb si je sami často nepřivodili? Má snad Pán Bůh každého času k službám našim zázraky činiti? Vždyť nás obdařil rozumem, zjevil nám tajnosti svaté víry ve světle nad slunce jasnějším, ve kterémž kdybychom kráčeli, blaženými bychom byli na tomto světě i po smrti.

Mnohá chudá žena, stížena jsouc několika dětmi, má k tomu ještě po boku surového muže, jenž se k ní mnohdykrát velmi urputně chová. I nařká, proč že se jí ruka Boží tak citelně dotkla, nebo proč to na ni Pán Bůh seslal. Ale ať se jen rozpomene na to, že ji příbuzní a dobří přátelé její jako dívku varovali před tím mužem, aby si ho nebrala, že se pro ni nehodí. Uposlechla snad dobré výstrahy této? Nikoliv! Puzena zuřivou vášní odmítla všechny dobré rady a umínila si dle své hlavy jednati. Potom musí ovšem mnoho zlého snášeti a trpěti. Smí pak nařikati na prozřetelnost Boží? — Nikoliv, ale sama na sebe. — Totéž možno říci o mnohých jiných.

Leckterý sešlý obchodník, řemeslník, dělník, sluha atd., trouší svým rozumem říká, že o něm prozřetelnost Boží neví.

Tací lidé by se měli upamatovati, že mnohdy místo práce a zaměstnání nebo opatrování svého obchodu a konání svých povinností mrhali celé hodiny a dny v řečech bezúčelných a pomluvách, prodlévali v hospodách, v kavárnách, ve společnostech přátel obého pohlaví, ve spolcích; že šidili na váze a v míře, že byli lenochy a zahaleči, že pak ztratili všechnu důvěru u jiných

lidí, svou vlastní vinou připravili se o dobré jméno, až konečně následkem takového bohustého života upadli do veliké bídy. Tak se stalo také mnohým velice bohatým lidem, kteří pak planým chlebem musí se živiti. Což může prozřetelnost Boží za to, že takoví lidé více utráceli, než stačily jejich důchody, když strojili hostiny, zvali společnosti, neodepřeli si žádné veřejné zábavy, z divadla ke karbanu sedali, vydávali se na zábavné cesty a potáčeli se nescetnými rozkošemi?

Kdo by tedy chtěl společenské poměry naší doby bedlivým okem prohlédnouti, shledal by zajisté, že veliká většina těch, kteří v bídě a ve strastech se klopotějí, sami stav svůj zavinili, s jak nespravedlivé a hříšné jest, že na Pána Boha a prozřetelnost Boží žehrají proto, že jim nepomáhá zase hned z bídy.

A přece všechny tyto pádné a jasné důkazy jsou jen podřízeného významu, povznese-li se duše naše k výši nebeské a pochopí-li vznešenost svou! Co jest účelem našeho kratičkého bytí na této zemi? Marnivé radovánky? rozkoše? Nikoliv! Jest to místo zkoušky, na kterém má jeden každý věrnost svou Pánu Bohu osvědčiti v tom stavu a na tom místě, které jest mu prozřetelností Boží vykázano, aby pak všickni, kdož zůstali věrnými a poslušnými, došli života věčného a blaženosti jeho, jakož i oni, kdož byli shledáni neposlušnými, propadli zaslouženému trestu.

Tot jest vůle Boží, a kdož ji pochopují, jest jim klíčem k tajemství o prozřetelnosti Boží, kteráž dává poznávati jim, proč jsou na světě velicí a malí, bohatí a chudí lidé a všechny ostatní zdánlivé nesrovnalosti, které mnohým zaslepencům a světskými náruživostmi prosáklým křivověrcům tolik zbytečných starostí nadělají a nepochopitelnými se zdají.

Tyto rozdíly stavů na světě Pán Bůh dopouští proto, poněvadž chce, abychom, až se do nebe dostaneme, nejen proto Jej velebili a jemu se klaněli, že je původcem a pramenem této naší blaženosti, nýbrž aby radost naše byla příčinou zasloužené odplaty za naši snaživost, práci a naše utrpení.

Tyto rozdíly jsou též proto potřebny, abychom poznali, že osvobození naše od věčného trápení není jenom darem neskonale lásky Boží, nýbrž také ovocem našich dobrých skutků.

Rozdíly tyto také proto nutny jsou, protože příležitost ku konání křesťanské ctnosti nalézáme jenom ve stýkání se s rozličnými stavy lidské společnosti. V těchto rozdílech zkouší Pán Bůh bohaté, aby odvraceli dle příkazů jeho srdce svá od pozemských statků, vzpírali se náruživostem tělesným, naproti tomu aby prokazovali soucit, útrpnost a štědrotu svým nuzným bližním; zároveň však zkouší chudé, aby osvědčili pokoru, trpělivost a podrobení se jeho Božské vůli, kteréžto ctnosti mají stav všechněch zdobiti.

V těchto rozdílech zkouší Pán Bůh lidi vznešené a vysoce postavené, jelikož jim nakazuje opatrnost a moudrost v nádheře a přepychu, jakož i péci o chudé bližní a veřejné blaho. Zkouší též obecný lid a poddané, žádaje od nich podrobení a strádání. Na základě tohoto moudrého zařízení tvoří se ve všech stavech společenské, občanské, morální a náboženské ctnosti, když jedni i druzí konáním povinností stavu svého, vytrvalostí a stálostí v tomto boji podrobují se vůli Boží, aby spasení došli. Jest to tedy klamné a hříšné, domnívati se, že by rozdíly stavů ve společnosti lidské byly proti prozřetelnosti Božské, naopak zračí se v tom účel a nanejvýš moudré zařízení prozřetelnosti Boží; proto také nedomnívejž se někdo, že by v této zkoušce nebo konání ctností, jež Pán Bůh chudým i bohatým uložil, tito měli před oněmi nějakých předností. Tak jako že ve věčnou pravdu věříme, jsou na tom vždy lépe ti, již na vezdejších statcích strádají, neboť jakkoliv bohatí i chudí rozličným způsobem stejně zkoušení bývají, tož jest bohatým ve zkoušce obstáti mnohem obtížněji nežli chudým. Mnohem snadnější jest, v chudobě trpělivým zůstatí, nežli v bohatství věrnost zachovati. Bohatství nadýmá srdce, rozptyluje život, rozdmychuje náruživosti, poskytuje příležitost k jejich rozpoutání a svádí snadno do víru vábívého lesku vezdejšího roz-

košnictví; chudoba naproti tomu jímá ducha, napomáhá k odloučení se od pomějících statků pozemských, zapuzuje zahálku, přivádí pokoru do srdce a činí je způsobilým k pojmání všech ctností a milostí.

Ačkoliv Pán Ježíš všem těmto pravdám ve svatém evangeliu jasně vyučoval, jest přece s podivením, že mnozí křesťané jich ani neznají. On nazval chudé blahoslavenými; hlásal skrze proroky, že bude chudým evangelium kázati; obcoval rád a se zálibou s chudými; zvolil chudobu stavu svému; radil všem chudobu, kdož po dokonalosti touží; dotvrzoval, že chudých jest království nebeské; zjevoval, že ve společnosti chudých všechny národy souditi bude; jediným slovem, On chtěl všeliké milosti chudým přinášeti. Naproti tomu mluvil k bohatým zcela nepokrytě: vyhrožoval jim hroznými mukami, jestliže o svůj přebytek nerozdělí se s chudými; dosvědčoval, že všickni se dnes radující budou zítra plakati; On uznal za dobré povědět, jak nesnadno bude jim vejíti do království Božího, k tomu že je třeba i všemohoucnosti Božské. Když tomu tedy tak jest, jak mohou ještě někteří křesťané, kteří přece víru Krista Pána vyznávají, do toho si stěžovali, že bohatí mají nějakých předností před chudými.

Měl-li by někdo příčinu nad stavem svým se rmoutiti, byli by to spíše lidé bohatí; neboť ačkoliv nyní všelikých výhod požívají a hojnými statky pozemskými vládnou, budou v životě budoucím opuštění a beze vší pomoci zůstaveni, avšak při všem tom ani tito nemusí si stěžovati, že by jim byl jejich překážkou v dobrých skutcích, neboť jest to také vždycky v jejich moci, aby všelikou nečistotu a tíhu svých naruživostí se sebe setřáslí, a pak s lehkostí cestu do nebe našli, jak mnoho svatých učinilo.

V y z n a m e n a n á.

Obrázek ze skutečnosti. — Napsal Alois Dostál.

Do dveří strčila hlavu jeptiška a davši křesťanské pozdravení, poprosila o malý dárek na vydržování nemocnice ve Vídni.

Chudá jeptiška! Pán ji odbude jako žebračku větším neb menším darem anebo nadávkou. Jsou lidé všelijací. Jiný to vhodí na národní a vlastenecké podpory, vymluviv se, že jenom těm dává.

Jeptišky často jsou nuceny říci u sebe jak onen milosrdný, o němž jsme čítali ještě ve škole obecné. Tato nadávka, tato urážka, (tenkrát to byl pohľavek) je pro mne, pro moji osobu, a teď bychom prosily o něco na chudé sirotky, nemocné, neduživé a podobné."

Chudá, ponížená jeptiška stojí u dveří a přece byla vyznamenána! Jak si zakládá veterán ve službě školské, státní neb obecní, když po letech odměněn křížem záslužným! A jeptiška, u dveří prosící, má takový kříž. Jak se vypíná voják, má-li na mohutné hrudi peníz, který obdržel za služby záslužné! A jeptiška, která pokorně sklání hlavu a k zemi upírá oči, má takové medailony záslužné dva, jeden zlatý a druhý stříbrný, oba cenné pro význam spíše než drahý kov.

Nedávno jsme četli, že u přítomnosti všeho vojska francouzského posádky města tonkinského generálním guvernerem byl připjat jeptišce Therese kříž čestné legie za to, že byla na bojišti balaklávském, u Magenty, v Číně, Syrii a Mexiku, že všudy pomáhala, léčila, nemocné odnášela. Vojáci vzdali sestře Therese česť pro hrdinské skutky.

Po slavnosti uložen bude kříž, poněvadž jeptišky takové odznaky nositi nesmějí.

Trvalo hodně dlouho, než milosrdná sestra vyhradila, jakými řády jest ozdobena. Jindy nosila sebou odznaky, ukazovala je tomu, kdo o to požádal,

teď i to považuje za neslušné svého řádu, by se opravdovými zásluhami vynášela.

Ani rodná obec vědomost nemá, že rodačka byla tak významována. Kdo by hledal před lety v prostém děvčeti takové důstojnosti? Vyznačovala se snad jedinečností, a ta nebývá v tom věku právě dle zásluhy oceněna od lidí. Vynikala vzornými mravy a přičinlivostí.

Svět jí netěšil. Více v sebe byla zatrnulá, než aby otevírala jiným srdce své. Nedbala o světské radovánky, četala v prázdných chvílích spisy nábožné. Modlitba jí byla velikou útěchou. Bylo to tiché děvče. Nikomu vody nezkalilo.

Rodiče měli z ní radost, pak nad ní kroutili hlavou. Také se jim dcera nezdála pro svět. Radili jí, by chodila mezi družky, že se „osmělí,“ brali ji sebou do zábav. Sedala stranou a na pohled tupým zrakem se dívala na ostatní. Přála jim radosti a potěchy v tanci, sama by se byla rozplakala.

Nutila rodiče, by šli domů.

Zdálo se jí, zde že nenalezne srdce upokojení. Pobádalo ji to k něčemu vyššímu. Ráda pomáhala všem trpícím. Navštívila nejčastěji spolužačku, když byla tato stížena bolestí, ujímala se dítek utiskovaných a stařenám pomáhala v práci.

Říkali jí, že jest andělem v lidském těle.

Chasa, již odbývala, s níž nikdy spolků neměla, již se vyhýbala, se jí posmívala. Je prý příliš hrdá, pyšní se svojí krásou, pohrdá venkovany. Čeká, až pro ni přijede pán v kočáře.

Usmála se těmto výčitkám. Byla si toho vědoma, že jsou nespravedlivé a neoprávněné. Nemohla za sebe. Chtěla se přemoci, nešlo to.

Ulevila si nejednou slzami a upokojila se modlitbou.

Tak prožila věk, kdy vykvétala v pannu. Rodiče tím více pozorovali dceru a nejednou se tázali: „Co z tebe děvče bude?“

Řízení Boží rozhodlo o hodné dívce. Matka se nebezpečně rozstonala nemocí nakažlivou. Všichni se stranili nemocné, lékař nakazoval největší opatrnost, ale dcera, o níž pochybovali slovy „co z tebe bude?“ pojednou byla ve svém živlu. Obsluhovala statečně nemocnou. Nebála se a všechno obstarala. Lékař se divil a prohodil, že si počíná jako milosrdná sestra.

„Milosrdná sestra?“

Tato dvě slova jí uvázla v hlavě. Snila, mluvila, myslela jenom o milosrdné sestře.

Zatím se matka uzdravovala. Se slzami v očích děkovala své dceři. Jí měla co děkovati za ochranu.

Dcera padla s pláčem mateři na hrdlo.

„Jako byste snad beze mne neměla nikoho, kdo by vám posloužil, tak strádají pomoci v nemocích mnozí jiní. Obsluhovati je, pomahati těm, jichž se zdraví straní, posluhovati nemocným, jest zajisté velikou zásluhou.“ —

„Ovšem, milé dítě,“ přisvědčila matka. „Bůh ti všechno zaplatí.“

„Nejednou jste se radili, co ze mne bude, že prý se nehodím pro svět. Uznávám, že se pro něj nehodím zde v této podobě, však doufám, že bych mohla mnoho vykonati jako — jako — milosrdná sestra.“

Matka zděsila se žádosti té. Chystala dceři výbavu, těšila se na její svatbu, mnoho doufala od miláčka svého, a teď že by se všechno mělo proměnit v dým a rozprchnouti jako prach? Nemohla to pochopiti, ani tomu uvěřiti.

Dcera jinak nedala.

Znovu byly porady v domácnosti. Otec mnohem více bránil než matka. Nechtěl ani slyšeti. Také ostatní přátelé odporovali.

Ale dcera stála na svém.

Již propukalo ve vsi, že chce do kláštera. Někteří se toho zděsili, jiným to nebylo pranic s podivením. Jinam prý se nehodí. Nevěděli, s jakou tužbou

spěchá, proč do kláštera vstoupiti chce. Domnívali se, že touží po životě tichém a spokojeném.

Ctnostné, hodné děvče se skutečně stalo jeptiškou. Dostalo se až do Vídně a bylo ve svém proudu.

Jako milosrdná sestra chodila do soukromých domů opatrovat nemocných a brzo vynikla tak, že byla samým císařem odměněna.

V nemocnici domácí si počínala nejinak.

Když rakouské vojsko bojovalo v Bosně, milosrdná sestra pracovala v obvazišti s pílí a svědomitostí bezpříkladnou. Všichni lékaři ji chválili, nemocní po ní vztahovali ruce a po válce dostala zlatý kříž.

Rozzuřila se nakažlivá nemoc a milosrdná sestra se nebála. Obsluhovala dnem i nocí, v domech i v klášteře.

Opět se jí dostalo záslužné odměny.

A kolik vzdechů, kolik modliteb ji doprovázelo! Kolika lidem pomohla v bolestech! Kolik rodáků Čechů obsloužila v „německé“ Vídni, v cizině! Doma „nebyla k ničemu,“ zde pracovala jako rekyně.

Přišel rozkaz, aby šla na sbírku, by se brala dům od domů a prosila za podporu. Poslechla. Tak chodí úplně neznámá jako žebračka, snáší i urážky z lásky k bližním. Jenom vědomí, že prospívá lidstvu, blaží ji. Pracuje tiše a pokorně a nikdo by v ní nehledal vyznamenané hrdinky. Sbírá především na chudý lid dělnický, který v klášterní nemocnici dochází ochrany a pomoci.

P r o f u n e r e.

Obrázek ze zašlých dob. — Napsal Alois Dostál.

Literácký sbor v T . . . měl velmi důležitou schůzi tu neděli po svatém Havlu v domě svého předsedy čili — dle mluvy tehdejší tribuní plebis, jímž nikdo jiný nebýval než vážný primátor městský.

Nejmladší člen starožitného spolku literáckého pozval osobně všechny údy se vzkazem předsedovým, aby se jedenkaždý dal viděti o hodině třetí dle městského orloje na radnici, sice, že třemi groši českými bude pokutován.

Mimo to Fiala jako soukromně jenom oznamoval, že jeden passus pod numerem 4. je důležitosti nemalé a spolu všechny členy zvláštností svojí překvapí. Však neodvážil se vyzraditi, o čem článek onen jedná, by pokutou nebyl zastížen nemalou. Jenom tak pro zvědavost cosi napověděl a tím podráždil zvláště ženské které spolu s manžely pozvání vyslechly.

Fiala si zahrával se zbraní nebezpečnou. Když již matronám městským odolal, jeho žena Dorota stůj co stůj dovědět se chtěla, co bylo všem městským tajemstvím. Jak by mohla drahotu dělati s novinou a jaké by si dobyla vážnosti, kdyby Oudřej povolil.

Ten však byl jako skála pevný a neoblomný. Zvědaví hádali, že snad někdo trestán bude pro přestupek regulí, nebo přistupuje bohatý a vznešený člen za úda. Na mlynáře hádali. Jinde mysli, že polhroma zastihla cech literácký nebo povinnost nová mu připadne.

Fiala, takto jinak mistr klempířský a mužik drobné postavy, tímto způsobem hojnou návštěvu způsobil a pozornost celého města na literáky obrátil. Beztoho mimo kostel mnoho života neukazovali, všechnu činnost svoji chrámem omezujíce. Na pohřeb hromadně se dostavovali a průvodů církevních se účastňovali. Jinak se chovali tiše a pokojně.

V určitou dobu byl sbor pohromadě. Hned po nešporách se scházeli před zahájením schůze mezi sebou pilně rokujíce. Přišli starší sboru čili seniores fraternitatis, nejváženější občané, kteří zpěvem na literáckém chóře

Boha chváliti se neostýchali, dostavil se děkan s kaplanem, kteří ve sboru nikdy se nenedostávali, také vážný kantor čili předzpěvák zaujal své místo a nejmladší člen, servus zvaný, té doby Fiala na poslední stoličce se usadil. I jiných členů prostých se najít dalo několik domácích i přespolních, většinou starších usedlíků a měšťanů.

Rádi se sešli, by si pohovořili a se obveselili. Po schůzi rokovali až do večera a pak ještě na ulicích postáli, až byl hovor skončen.

Do sboru se dávali i šlechticové zapsati, však schůzí se málo zúčastnili.

„Těší mne velice, že takový bojný počet se sešel a jak se mně zdá, dva noví členové se přiblažují,“ řekl starosta spolku a hlava města, tehdy zvaný primator. „Čím četnější spolek, tím větší bude naše chvála a především čest, Bohu činěná. Kde ve chrámě zpěv se pěstuje, tam veseleji, tam milo prodlévati.“

„Pravda, pravda“, přisvědčoval děkan. „Jsem-li v tichém kostele a hlas váš se velebně neozývá, jakoby nějaká tíže na prsou mně ležela. Stále se dívám k vašemu chóru, až začnete.“

„Mladšími silami bude třeba, rozmnožiti sbor náš. Umdléváme brzo a hlas nám slábne. Proto jsem vyhledal dva muže zdravé a silné. Zpěváky jsou dobrými a také životem soukromým jenom čest našemu spolku dělati budou.“

„Díky za horlivost.“

„Konám toliko povinnost jako starší spolku.“

Obrátili se k jiným skupinám. Starosta vítal, ruce podával, místa vykazoval, a děkan povzbuzoval, poučoval a snahy jednotlivých členů pochvaloval. Kantor již zkoušel píseň, kterou schůze počítí měla a kaplan opravoval vraní péra, jež k tlustým knihám — spolkovým matrikám — kladl. Čekali, až hodina třetí udeří a rokování v úředním čase nastane.

Literáci počali schůzi zpěvem a modlitbou. První tři odstavce programu prošly hladce. Zmínění dva mladší měšťané žádali o vstup do spolku a přijati byli s ochotou, třetí velký zpěvník potřeboval opravy na deskách a ze sousedního města žádali občané za přepis stanov, aby podobný spolek si zařídili.

Všechno přijato a schváleno jeduohlasně.

Přišel ohlášený a napjatě očekávaný článek čtvrtý.

„Drazí pánové! Došla nás žádost prazvláštního druhu. Spolek náš má býti rozšířen.“

„Když to bude ke cti a chvále Boží, proč ne?“

„Barbora Vutišová, počestná vdova po zemřelém tkalcovském mistru žádá touto suplikou, by jako ona, tak i ostatní vdovy přijaty byly do literáckého spolku.“

Tato slova učinila ve shromáždění veliký dojem. Toho nikdo nečekal. Tedy žádný trest, žádná porota, pouhá žádost, ale přece tak mocně účinkovala. Nikdo se nehlásil ke slovu.

Starosta vzal žádost a předčítal pomalu slovo za slovem.

Vutišová si dala vše napsati k syndikusovi a sama mu diktovala do péra.

„Aby snad s námi na chor chodily,“ — poznamenal starý soused kousavě.

„Do páru aspoň budou při procesích.“

Primator slyše tyto poznámky, ustal čísti. Čekal, jak se soused vysloví.

„No, když nemůžeš někdy vytáhnouti ton, Vutišová dole ti vypomáhá,“ žertoval starší.

„To je pravda,“ na to kantor; „ale proto přece není hned potřebí, aby ve spolku byla. I jiní vypomáhají ve zpěvu.“

„Pánové, počkejte, až dočtu,“ hlásil se starosta a pokračoval: „Než dáme žádných jiných předností, leč abychom požívaly té pocty po smrti, jako literáci. Zpívati budeme nadále dole v lavicích, ničeho se uhceme zúčast-

niti, přiopláceti budeme, jak náleží a jenom o to prosíme, bychom byly jednou poctivě a řádně pohřbeny za průvodu všech literáků, jich zpěvu a použití směly příkrovů a jiných funeralií. Doufajíce, že naše spravedlivá žádost vyslyšení dojde, znamenáme se se vsí úctou a pokorou“

„Ach, to je něco jiného!“ propukli všichni téměř jednohlasně.

„My myslili, že máme polovici chóru vdovám postoupiti.“

„A já se nadál, že musím s Vutišovou v parnu na procesí,“ smál se mistr bednářský, který na pravou nohu napadal.

Jenom pro případ pohřbu — „pro funere,“ oznamoval znovu starosta spolku.

„To rád jim svůj hlas dám. Aspoň důstojnější budou pohřby v městě našem i těch osob, jichž se málo kdo zúčastňuje. Literáci zapějí svým členům i vdovám, které budou spolek náš podporovati.“

Kdosi radil k obezřetnosti. Aby to snad nebyl první útok z celé řady, jež budou následovati. Sbor by utrpěl na dobré pověsti a prospěchu, kdyby i na ženy byl rozšířen.

„Tu třeba se jenom ohraditi, že v ničem jiném ani práv ani výhod se domahati nesmějí. V kostele ať doprovodí zpěv náš, my se k nim všudy uctivě budeme chovati a za příspěvky, jež složí, poskytneme jim funeralie, jako máry, příkrov, lucerny atd. zadarmo. Spolu se zavážeme, že jim všem půjdeme společně na pohřeb, jakož ony také nám.“

Tato rada se všem líbila, spokojeně přikyvovali šedivými hlavami a kaplan již také péro namácel, aby všechno do protokolu zanesl. Hlasováno a všichni byli pro to, by přijaty byly „pro funere“, to jest k poskytnutí cti a služeb bezplatných při pohřbu.

Jenom Fiala, nyní již také starší člen se hlásil.

„My se jmenujeme literáci, jak pak budeme říkati svým družkám? Literačky?“

Všichni se dali do smíchu.

„Muži našeho spolku slují bratři a vdovy slouti budou sestry literáckého spolku pro funere,“ poučoval děkan shromážděné.

Vše bylo zapsáno, pečetmi opatřeno a v městě F. . . . od sedmáctého století do nedávna všichni literáci se zúčastňovali pohřbu jak svých bratrů, tak i vdov sester.

Tři mudrlanti z Vysočan.

Zachycená historka na výletě.

Tak se ti, milý čtenáři, onehdy sejdu s dobrým známým, a pobavivše se chvilku spolu, přišli jsme v řeči až na tuto historku, jež svědčí o „výronu“ té „nejdokonalejší“ intelligence — odchované v našich „Národních.“ Uznal jsem za dobré, „zvěčniti“ ji tuto, abychom „my“ tmáři a jezoviti si dovedli příklad vzíti, — jak se totiž „musí“ jednati s našimi duchovní vůdci.

* * *

Bylo to 15. září 1889 časně z rána, když v neděli na den Jména Panny Marie, můj dobrý známý, jež tuto jmenuji Jaromír — vsedl na severozápadní dráhu a ubáňel k touženému cíli — Proseku, — svého rodiště, kdež se pokochati zamýšlel v místech jemu od mládí milých.

Sedm let uplynulo, co posledně viděl svůj domov, kdy se srdcem bolným opouštěl ten kostelík, v němž sv. křest přijal, tu školu, která tolik vzpomínek z dětských let najednou vynořila!

Můj Jaromír jest katolíkem celým. Není rozkouskován jako tisíce bludných bratrů našich, jest věrnou ovečkou Pastýře, jehož povelu z celé duše a z celého srdce poslouchá. —

Za několik minut se přihnál železný oř do Vysočan a výletníci rozutíkali se na všechny strany. I Jaromír ubíral se pěšky k Proseku dosti rychlým krokem, aby ukojil práhnoucí srdce a oči touhou — po domovině.

Jeho první cesta — když došel Proseku, byla do kostela, kterýž jej více táhl nežli rodná chaloupka, neboť věděl dobře, tam že v pravdě po druhé zrozen byl a spatřil poprvé jitřenku — života věčného.

Jakmile zvuk varhan dolehl k uším jeho, padaly hojné slze mocného pohnutí, a skrápěly tu zemi, kterouž tolik miloval! . . . Tušil, že bude sloužena mše sv. S utajeným dechem otevřel dvěře, vkročil do chrámu — a rozkošné překvapení na něho čekalo. Kostel přeplněn věřícími a blahol zpěvu jako jedněmi ústy naplňoval klenbu chrámovou.

U hlavního oltáře sloužil stříbrovlasý kmet dp. farář Ferd. Bořický drahou Obět v záři nepočetných svící.

I postavil se Jaromír ke kropence a tlumil násilím výbuch radosti srdce svého. Planoucí oko jeho nevědělo, kde dříve spočinouti. Toho kvítí a kytek v hezkém souladu tvořících líbeznou zahrádku v presbytáři, té druhdy nebývalé vroucnosti věřících ve zpěvu a chování! . . . Kterak by duše neplesala, jak by nezapěla zpěv chvály dobrému Stvořiteli, když patřil, jak korunoval Pán nebes i země zdarem snahu a horlivost stařečka pastýře.

Zde služebník Páně — ovečky dobré — jak Kristus ve Velebné Svátosti plesá — andělé se radují! — I zavřel Jaromír oči a po celou mši sv. klečel jako bezduchý.

Když lid se počal rozcházeti, mnozí na Jaromíra zvědavě pohlíželi — ale nepoznal již žádný bývalého rodáka. Vousy a přírůstek let daly mu zcela jiné vzezření. Jenom několik babiček výměnkářek, domodlívajících se růženec, zbývalo ještě v kostele: když Jaromír se opět vzpamatoval a udiveně vůkol rozhlížel. Krátce se pomodlil, a srdečným pohledem se louče s oltáři, obrazy a vším, což vše mu tak drahé z let chlapeckých bylo, vyšel z kostela.

Zaměřil ku známým a přátelům a rozumí se, poradovali se a napovídali sobě toho do sytosti a za několik hodin, jež uplynuly až ku podivu rychle, ubíral se pozdě odpoledne do Vysočan na nádraží. A pouěvadž scházelo asi půl hodiny, než vlak měl odjetí, zašel sobě do sousedícího hostince, kdež opět — rozkošné překvapení na něho čekalo.

Vstoupiv do hostince a rozhlédna se vůkol po společnosti, spatřil jenom sem tam pár hovořících hostů. I usedl do kouta, nedaleko tří živě rokujících mužů a dal si přinést pivo. Sotva že Jaromír se do svého koutčka uvelebil, znamenal, že zábava jejich se točí okolo náboženství a jeden zářil zrakem „osvětlenějším“ než druhý. Rozumí se, že „nesvítily“ oči jejich petrolejem, ale — pivem. Když blíže nahlédl Jaromír do rozpálených obličejů jejich, bezděky se usmál.

Mužiček, sedící u okna, byl malý, drobný postavy, a vězel v tmavokostkovaném „cajkovém“ oděvu — v tandlmarku asi koupeném. Dle všeho byl to jeho sváteční oblek. Křiklavě červená „národní“ mašle zdobila jeho krk. Lesklý bělo-modrý límeček z kaučuku tvořil asi celek vnitřní čistoty, neboť čouhající manšety z rukávů kapaly špinou. Malá myš očka hleděla z dvou zarudlých tvářiček, jimiž kol sebe zrovna mrskal. Nos — do fialova žíhovaný vypadal jako připlesknutý v obličej trojuhelník. —

A víš, čtenáři, kdo to byl? — Ženich, ano ženiální to ženich, jenž letos v den Jména Panny Marie — poprvé s kazatelny sletěl.

Čítal asi 35 roků. Mluvil jako všude vítězí hrdina, před jehož autoritou všechno v prach padalo, — tak aspoň o sobě myslel a tvrdil.

Toto stvořeníčko bylo Jaromírovi nejzajímavější.

Naproti prvému seděl druhý exemplář, jenž prozrazoval na první pohled celou buchtu, vážně na pekáči se tvářící. Vypadal jako bradatý žid ve svém plnovousu a velikém obličejí, z něhož sice moudrost ucbylo lze vyčísti, ale za to „rozumy“ prý prodával na měřice — vždy čerstvé, za tepla čerpané

z „Národních.“ Podle smůly na prstech — poznává každý mistra počestného řemesla ševcovského

A třetí panáček byl — dle románových sešitů vedle uého po stole rozložených kolporterem z Prahy.

Když Jaromír vstupoval do hostince, spatřil ještě různé názvy sešitů, jež kolportér právě do velkých desk ukládal. Bylo to čtení „nejvýše poutavé“ a „historické;“ jako: „Tajemství zpovědnice,“ „Černý papež,“ „Tři spiklenci“ atd. — Brejle na nose a ulízané vlasy dodávaly mu nátěr učenosti, tak že oba druzí s respektem na něho zírali. A hubou uměl mlátit jen což. Horující jazyk — o „lásce k vlasti,“ o „neodvislosti,“ o svém „poslání“ na národa roli — podobal se věřící lávě v temné prohlubni Vesuvu.

„Voni se, pane Valento, ani nepochlubějí, že měli dnes první oblášku, aby nás na veselku nemuseli zvát, je-li pravda?“ — žertoval vousatý švec.

„A tedy pan ženich! — to gratuluji — inu to, pane mistře, musíte odpustit; víte, to přijdou člověku rozličné trampoty, když zaráží sobě domácnost. Tu se zapomíná i na zdvořilůstky a vážné myšlenky křížují mu hlavou“, lichotil ne nadarmo kolportér ženichu.

Nafintěný ženich pohlédl sebevědomě na mluvčího a natáhnuv po „pansku“ nohy, strčil ruce do kapes pravil: „No práce a starostí mám dost a k tomu ještě to běhání na ty ouřady — to mi nejvíce pije krev; každý škrabák se tam nafukuje, jako by byl pan baron. a div že nesahá člověku do kapsy. Nejvíce mne však dopálili ti „flandáci.“ Já jsem jim ale vycinkal — mordie, že si to budou pamatovat!“

„Taák? A co těm je do toho, když se člověk žení, ať ho vokopulšrujou a daj pokoj; můžou být rádi, když něco vydělají,“ — promluvil velemoudře pan mistr švec.

„To jsou ty upřímy naší vlasti, ano oni ssají krev z ubohého národa — a co jim udělal? — proč jej zateňují svými kejkli?“ — přejal řeč agent. — „Hle — zde je to pravé „evangelium,“ zde „čistá, svatá“ pravda zůslechťuje jediné mysl a rozum člověka, a kdo čte v této vzdělávající literatuře — nemožno, aby zabýval v proudu pověr kněžmi hlásauých. — Vy, ctěný pane ženichu, máte záhy na to pomýšlet, aby u vašeho budoucího krbu nescházela „dobrá“ knihovna; ano je to vaší „svaton“ povinností, takovou si zařídit, chcete-li pravým vlastencem, Čechem, býti.“

Všechno si nechá náš pan ženich od takového tlachala líbit, i kdyby do „černa“ strkal celý svět — jenom útok na kapsu nesnese.

„Kdo je nevzdělaným — odvětil ženich sebevědomě, ten ovšem má zapotřebí knih ku čtení — ale pravý vzdělanec jako jsem já — nepotřebuje se učit — ten má sklenici piva raději.“

Roznášeč „osvěty“ sešklebil kysele obličej a pomyslí si asi: Ty škrtilko, ty držgrešle, tobě budou také jednou z hrobu prsty čouhat pro tvoje lakomství. — Než, jako zkušený komediant, se opět mžikem vpraviv do sladounko-vlastenecké posice, spustil hlasem na oko přívětivým na novo:

„A čím tedy, že vás ti „černí“ znepokojovali? — měl jste je žalovat, ku kriminálu s nimi, aby jim tam pověděli, zač toho je loket!“

„Však já je spravil sám.“

„Tak nám to přece povědí, pane Valento,“ prohodil vousáč.

„Odpusťte, pane mistře, je vidět, že málo sobě hledíte pokroku; aspoň ne na poli literárním,“ přerušil agent ševce.

„Jáá — jak to můžou říct?“ —

„Inu, víte pane, děláte ukrutné mluvnické chyby v řeči. A zvláště máte jeden zastaralý zlovyk, že pořád jenom slovy jako: „voni,“ „poslouchaj,“ „jim“ a t. d. mluvíte; kdybyste trochu četl, pravím jenom „trochu“ četl — pak by se stala s vámi veliká změna, a mohl byste i — do sněmu za poslance být zvolen. Agent nasazoval všechny páky, aby stůj co stůj nějaký obchod udělal.

„Pro pět ran — za poslance kór? — opravdu? jeje, to by měla má stará radost; a já bych se celý sfanfrněl, — a jak, prosím jich — to udělat, abych se to honem naučil?“ Náš švec vypouklil oči tolik, že strach byl, aby mu z důlků nevypadly.

Agent zablýskl radostí očima. Pozoroval hejla, jak sedal na vějičku.

„Můžete být zcela jistě volen,“ — v duchu však sobě pozměnil písmenku **n v m**, což znamenalo ovšem něco velikého, ano „moc“ velikého i s rohami. — „K tomu však jest zapotřebí trochu namáhání. Vím a znám jediný prostředek vzdělávací a tento jest — čtení; ale aby to nebylo obtížné, četba musí býti vybraná, poutavá a velice zábavná. A právě těmito poklady bych mohl posloužiti vám já.“

Švec, nyní nadějeplný kandidát poslanectví, dosud nechápal. Ženich Valenta se potutelně usmíval.

„Předplatte se, mistře, na několik románů a doma hodně u kamen bifuďte a pomalu pojedete do Prahy na sněm,“ špičkoval položertem, polo-pravdou nedopřejný ženich.

Mistr zajel prsty do huňaté hlavy a dělal mudrce.

„Až — hm, hm, až jak se poradím s mou starou; — kdyby byly výdělky, to už bych si vyhodil z kopetka, to by bylo hej; ale tento . . . nu, budeme ještě o tom mluvit.“

Roznášeči románů vylítlo několik blesků z očí, ale vida, že by to nezpomohlo, uhodil na starou strunu.

„Tak přece vypravujte, pane Valento, málem bychom zapomněli, co vám ti „jezoviti“ udělali.“

Nyní byl zase ženich na koni. Nadmuv chlubeč plíce a učiniv několik řádných tahů ze sklenice, spustil: „To vám byla, pánové, celá patálie. Přijdu vám s mojí holčkou na naši faru, abych — no to víte oni tomu říkají na katechismus — ale jsou to hlouposti pro děti — a mladý nějaký panáček mi řekne, abych si sedl.“

To jsem si nechal líbit; a poněvadž se mnou hezky mluvil — čekám, že pošle pro pivo — ale čekám nadarmo. Mne to dopalovalo. Mluvil, jen co je pravda moc hezky; o počasí, o úrodě — ale když se začal ptát, jestli mám o budoucnost postaráno — mordie to mne už dožralo. Ale k vůli mojí staré jsem to utajil. — Co je mu do toho? Či ne? On mi přece nic nepřidá, odpovídal jsem mu na to polovičatě. Než to by ještě všechno ušlo, ale považte si, pánové, tu drzost; on se mne začne pak poznenáhla vyptávat jako nějakého kluka ve škole na náboženství. Jářku, velebný Pane, co si vlastně o mně myslíte; proto jsme k vám přece nepřišli, abyste nás považoval za děti. Náboženství jsem se nabífloval ve škole dost a dost — a už jsem na ty báchorky zapomněl — a pro člověka dospělého, který má „něco“ v hlavě, se dokonce nehodí. To je tak jenom pro staré baby, které ani noviny čísti nemohou. — On vám na mne vyvalil oči a ptal se, proč že jsem tedy přišel? inu odpověděl jsem mu zkrátka: proto že ne, aby mne jako žáčka vyslyšel — a potom mi již dal pokoj. Začal jsem mu žílu. Ještě mi řekl než bude veselka, že musím ku zpovědi, — odsekl jsem mu na to, že to mou starostí — a bouchl jsem dveřmi. Bodejt, — na mne už přišli jinší kosi a odtáhli s nepořízenou; neřku-li ten páteřík.“

„To jste mu pověděl dost, sousede, já bych aspoň tolik kuráže neměl“, podotkl pan mistr potěh nesměle.

„Kdybych býval na vašem místě, to bych ho byl jinak skoupal; řekl bych mu řízně: pane občane, ty doby inkvisice již minuly, a lid rozumí náboženství lépe nežli vy; — teď už to tak nikdy nepůjde — a to byste viděli, pánové, jak by na mne vyvalil oči. Hanbou by nevěděl, jak se postavit,“ — chlubil se agent.

Jaromír v koutečku byl jako ve vidění. Poslouchal trojici jak pleskal jeden přes druhého, ale — navzájem sobě nevěřili. Inu vždyť byli to záci

našich „Národních!“ Zatím nahrnulo se do restaurace více lidí, kteří hovor ten bedlivě sledovali.

„Ale to nebylo ještě nic — dnes, ano dnes, — to byla ta pravá opera — mohu říci triumf — nebo jak že se to honem říká — štrimf...“

„Triumf, chcete říct“, pomohl učený kolportér.

„Triumf, ano — jak povídám; — myslil jsem tedy když to musí být, abych cedulku od zpovědi přinesl — tak — vem to čert — zajedu včera do Prahy, abych si k nějaké pomohl.“

„Jakže — vy jste byl u zpovědi?“ Vyskočil agent jiskře po herecku očima.

„No, byl a nebyl.“

„Jak tomu mám rozumět?“

„Jen strpení a dozvíte se to. — Přenocoval jsem tedy, v Praze u tety, a ptal jsem se jí hned včera večer, kde bych mohl dostat zpovědní cedulku. — Víte, pánové, ta moje teta — to je vám „strašlivá“ růženečkářka; ta ví akorát ku př. kde který kněz má roztrhanou košili — víte tu dlouhatánskou co nosí u oltáře — a zná všechny kostely pražské, které denně „všecky“ zruď. I poradila mi, abych šel ráno ke kapucínům na Josefské náměstí, tam že se budu moci vyzpovídat a hned o cedulku požádati. Nevrlé jsem se jí dále zeptal, nemohla-li by mně ji koupit u svíčkové báby nebo kostelníka? — ale to jste měli vidět, jak se rozčertila. Nechal jsem jí tedy a jdu spát. Ráno vstanu, umeju se a — hajdy do kostela — já a do kostela! Dvanáct let jsem o kostel ani nezavadil — a dnes jsem byl v něm! Podivný zápach mne mohl zalknout; — jsem vždy zvyklý na čerstvý vzduch přírody (čistě hospodský!) — a nemohu pochopit, jak ty baby tam rády mohou chodit. — Nedělám dlouhých caviků, ohlédnou se v levo v pravo po zpovědnici, a co nevidím — zase celé hejno bab obléhajících zpovědnice. I popadl mne vztek tou měrou, že jsem ihned z kostela utekl. Zašel jsem si na Poříč do neda-
léké kořalny, abych si zpravil pokaženou chuť — a vypiju tři skleničky jalovcové, abych po případě i dost kuráže měl, kdyby se mi ten knězour zdráhal lístek dáti. Pobyl jsem tam asi půl hodiny. Zpovědní cedulku jsem si vydobyť chtěl stůj co stůj. A nyní jsa trochu „rozmašřován,“ letím zase do kostela — ale — Valento — teď s kuráží — nic se nebát — pomyslím si. Baby tam ještě civěly jako tělesná stráž vousáče. Nerozmýšleje se dlouho, jdu po „vojensku,“ aby každý viděl, že se nebojím — „neohroženě“ až těsně ku zpovědnici a postavím se před dvířka její. Veliké oči kapucína na mne udiveně bleděly. Jářku hodně nahlas: Velebný pane, já chci zpovědní lístek. — To jste, pánové, měli vidět ten rajt — ten strach těch bab; couvaly čerstva před mojí autoritou jako před hromem.“

Pozor, milý čtenáři: pan ženich tlučhuba teď nápadně zvýšil hlas, aby jeho „hrdinství“ bylo po celé hospodě slyšeti. Lhal přízvukem starého vysloužilce, když vypravuje jak — „celý týden mašřovali pod vodou, jen jim fedrpuše koukaly.“ —

„Odpověděl mi, že mně ho dá, ale prý se musím dříve zpovídat. — Aby však nemyslel, že jsem jen tak obyčejný člověk, pověděl jsem mu zkrátka: Velebný pane, já jsem žádného neokradl, nezabil, ani nevypálil — a z čeho se mám tedy zpovídati? — a jest-li že jsem přec něco vyvedl, tak Pán Bůh, je-li nějaký, o tom dobře ví, lépe nežli já; k čemu to povídati tedy vám, člověku zrovna tak hříšnému jako já — že ne?! — A co myslíte, že udělal? zarazil se a sklopil oči a nevěděl hanbou co honem odpověděti. Já jsem pocítil mordiánskou radost. Avšak tím nebyl ještě u konce; za chvíli na to mi řekl, že mi bez zpovídaní cedulku nedá, — inu pánové; — při tom se rozhlédl vítězoslavně znovu po hospodě, — já jsem na něho zasvítil očima, no že jich měl dost. — Vy mně musíte dát cedulku, nebo . . . skoro zařval jsem na něho; a to jste měli vidět, jak rychle sáhl do kapsy — a já dostal, co sem chtěl. Povídám; houknout se musí na ty kněze, a potom se dá s nimi mluvit.“

Čtenáři, odpusť, učiníme malou odchylku.

Netřeba zajisté podotýkati, že to lží druhu nejposlednějšího, kterouž by ani ten nejjobmezenější člověk za pravdu neměl. Bohužel však, zkušenost nás poučila, že drzý lhář, byť sebe makavěji lhal, když promluví takto v hospodě, netroufá si jej žádný poctivec zakřiknouti, ano co více a nej-smutnější, vědomí, že to lží a ani sami nevěříce tomu, smějí se a vtipkují jako v pokračování dalšího až bláznivého nesmyslu — a což nejbolestnější — někteří tulipáni tomu posléze uvěří.

Podobně bylo i zde.

Roznášeč románů potutelně se usmíval tomuto prášení, a mnozí z přítomných hostů také. Mistr švec však trnul nad rázností Valentovou, a kýval ustavičně hlavou, jako ta známá dětská hračka, představující malého šedivého čtyrnožce.

V tom rozlehl se hostincem pronikavý hvizdot příjíždějícího parostroje a Jaromírem to trhlo.

Bylo to znamení, že má jeti ku Praze.

Povstal za rozmanitých myšlének o těchto třech mudrlantech, a sáhna po klobouku a holí, najednou se jako nad něčím pozastaviv, zvučným hlasem promluvil, obrácen ke stolu, k naší trojice:

„Pánové, nebyl jsem po prvé v hostinci, a tudíž slyšel jsem „prášení“ všeho druhu, ale ani jediné nebylo tak duchaplné jako vaše. Nevím sice, z kterých osad pocházíte, avšak buďte ubezpečeni, budete-li pokračovati dále jako až dosud, pak gratuluji budoucnosti vašich obcí; neboť vy jediné je přivedete k svrchované slávě a světovému jménu, že po věky kol vašich podobizen nebo soch, pro věčnou památku se vinouti budou — věchty a chvošťata. Přiznávám se, že tluchubů takových jsem dosud nenašel.“ — Brávo, výborně! ozývalo se z úst ostatních. Tak se to patří. Jaromír ale poklonil se dvorně a rychle odešel. K uším Jaromíra však dolehal ještě hromový smích všech ostatních popíječů, jenž platil třem králům bláznům.

Tito seděli jako paňáci — před chvílí vnoření a vytažení z karlovarského vřídla, kdež všecko rázem se zkameňuje.

Vtip Jaromírův byl dobrý. Kdyby se vážně odpovědělo a snad rozumně porážely pitomosti takových lidíček, nebylo by to tolik účinků před zliberalisovanou veřejností, jako řízný šleh. Ovšem přijde tu na provedení.

Lež, podvádění a šalba od věku měla krátké nohy, a netřeba tudíž smutně šjí skláněti, vidíme-li boucharonstvím tyto pěkné vlastnosti fedrovati.

V. D.

Zjev nadpřirozené pomoci a síly.

Z c. k. pražské nemocnice.

Proti zázrakům a divům bojují nevěrečtí svobodomyslníci, nepřipouštějíce k víře ani zázraky samého světce — Spasitele. Ubožáci nevěrci, a přece sobě často nevědí rady, pomoci ani ve hmotě, když na tisíce předmětů jim zůstává hádankou čili tvrdým oříškem co svět světem stojí a snad státi bude.

Následující podivná událost udála se v pražské všeobecné nemocnici a to v době nejposlednější na jednom staříckém knězi, jenž ve vysokém stáří trpěl na kámen.

Za pravdu této události ručíme, a redakce t. l. může i bližších zpráv podati, pokud komu libo.

Ze slezských hranic přišel do Prahy stařec, kněz to v službě Hospodiny sešedivělý, aby hledal pomoci — anebo smrti.

U lidí vysokého stáří málo kdy se podaří těžká operace kamene, a často i na operačním stole zůstane trpitel mrtev ležeti.

Rozumí se, že dotýčný duchovní se připravil i na to nejhorší. Odhodlaně vstoupil do nemocnice. ať už to dopadne jakkoliv.

Je-li člověku neduhem skličnému život lhostejný, mívají lékaři tu největší radost a pochoutku, v jeho těle se pohrabati. Proto byl jim i tento případ vítaný.

Náš duchovní hodnostář choval v obzvláštní úctě vždy Bohorodičku, ku kteréž s plnou důvěrou a obětováním útočiště si vzal.

Modlil se a prosil Ji, by naložila se svým služebníkem, ne jak by jemu milo bylo, ale jak sama za nejlepší uzná. Přirozeným úzkostem a strachu podléhal ovšem jako každý smrtelník, dobře věda, jaké výsledky v operacích při jeho věku bývají.

Držel a líbal s důvěrou svatý růženec a přijímal nebeskou útěchu s hůry. Konečně nastal osudný den, kdy na stole nůž professorův rozhodnouti měl o životě nebo smrti. Vzдор tomu dostavily se smrtelné úzkosti na něho, a chvění po celém těle značilo až příliš dobře, že vědom si jest nebezpečí.

Ku podivu, hodiny tentokráte mijely tak rychle, čím úpěnlivěji modlil se kněz.

Přišli sluhové, naložili starce na nosítka a odnášeli do sálu, na operační stůl.

Avšak nastojte! Tu chvíli prochvívá sluhou Páně neznámý pocit radosti. I zjevila se mu v duchu Královna nebes, na něho líbezně se usmívající . . . spatřil její slávu a velmoc v nebesích, že mocnější jest, nežli vůle a snaha všech králů i knížat celého světa! To vše se dělo v okamžiku. A kam se poděl strach — kde jsou ty k smrti uslabující úzkosti? — A na místo nich se rozhostil takový klid a pokoj v útrokách jeho, že cítil radostnou náladu. Nechápal sebe sama.

Chtěli ho dle obyčeje uspati, ale on s úsměvem děkuje a odmítá wszelké uspávací prostředky s podotknutím, že to vydrží bez toho.

Professor činí námitky, ale nemocný stojí na svém.

Professor pustí se do bolestné operace a nemocný při tom si — žertuje a vtipkuje za nemalého podivu profesora a asistentů.

Po delší chvíli operace šťastně provedena a 24 kamínků bylo vyňato přešťastnému ctiteli Mariánskému, jehož humor zůstal až do konce operace stejný.

Professor na to zvolal zcela po katolicku: „Já jsem, Velebný Pane, toliko řezal; ale jak vidím, Ten Hořejší hojiti bude sám.“

A víš, laskavý čtenáři, co dalšího? — za pět dní po operaci tento zvláštní ctitel Matičky Boží zase chodil, a nyní zdrav doma šíří dále čest a slávu Boží.

V. D.

V šatně pana faráře.

Malá črta od A. D.

Jenom interessenti a lidé zkušení mohou dáti svědectví, co to stojí pochůzek, slov lahodných a úklon, než se kdo postavení slušného dodělá. Zasluby ovšem musejí předcházeti; někdy i při valném jich nedostatku vítězí — protekce.

Páter Kalouský jistě měl o Svárov velké zásluby. Při starším panu faráři kaplanoval ve Svárově plných patnáct let. Jenom klidná domácnost ho udržovala ve Svárově, s panem farářem „dobře vařil,“ byt měl slušný a celkem postavení příjemné. Ale do budoucnosti vyhlídek žádných. Neměl, jak říkáme „patrona,“ ne toho v nebesích, který za lidi oroduje, ale toho mocného patrona na zemi, který fary rozdává.

Svárov osazovalo město samo a pramalou věnovalo pozornost ke kaplanům, kteří v městě dlouhá léta působili. Kdykoliv měšťané mohli provozovati právo patronátní a vybrati si měli z udaného terua, vždy pamatovali na rodáky své, „by se prý nedostala fara do cizích rukou.“

Tato láska k rodákům se osvědčila na mnohých farářích. Také poslední byl synem městským, nikdy v otčině své nekaplanoval, doma ani znám nebyl, do terua se nedostal, a pěkná fara mu spadla jako hruška do klína — čtyřletému kaplanu na horách.

Ačkoliv Svárov měl mnoho na světě rodáků duchovních, přece se odvážil Kalouský žádati o faru. Zrazovali mu to, že nadarmo dává kolky, že měl dávno hledati patrona a podobně. Ale Kalouský žádal přece. Měl zásluhy, největší právo a byl doporučen od představených na prvním místě. Ale co jsou Svárovským zásluhy, co jim do toho, že kaplan v městě patnáct let. Nemohou zapomenouti na rodáky.

Ku podivu všech se stal ve Svárově farářem Kalousek. Ani tomu sousední páni bratři nechtěli věriti. Že si beneficium zasloužil, to uznávali všichni, ale že se Svárovští tak nad svými rodáky zapomněli, to bylo ovšem s podivením. Neprošel ani kandidát, který má purkmistra strýcem, ani přítel prvního radního, ani oblíbený syn městského kostelníka. Cizinec dostal faru.

Nový farář Kalouský se jen usmíval. Pomalu se připravoval k instalaci a zařizoval si faru. Nikomu se slovem nezmiňoval, proč se takový div stal ve Svárově a také v městě se o tom nemluvalo. Rodáci se sice zlobili, přátelé dostali dopisy s nelichotivým obsahem a všude bylo ticho.

Před instalací se dostavil Kalouského starý známý, soused z nedaleké vesnice, by byl přítomen důležitému úkonu, který se v kostele odbýváti bude v nejbližší neděli.

„Ale, poslouchej, příteli, to mně je přece s podivením, že tě městská rada vyhrala z kandidátů tak blízkých přátelstvím, a milých rodáků,“ začal přítel, když zasedli po obědě na pohovce k důvěrné rozmluvě.

„Vždyť jsem ve Svárově na šestnáctý rok a byl jsem doporučen.“

„Pravda, pravda, ale to by měšťanům nestačilo. V tom něco vězí jiného.“

„Snad si nemyslíš, že bych si byl přízeň koupil?“

„Kde pak! Nač hned na to pomýšleti? Ale zvláštním způsobem jsi se městské radě zalíbil. V tom přece není nic zlého.“

„Pojď se podívat do mé šatny,“ pojednou vstal Kalouský a pozval svého přítele. Ten sice nevěděl, kterak pozvání to s rozmluvou souvisí, ale vstal rovněž a šel.

„Podívej se, jak mnoho mám šatstva, prádla, obuvi a nábytku. Na deset let nejméně. Zásobil jsem se.“

Přítel se podívoval četným kabátům, kalhotám jarním i zimním, vestám rozmanitého střihu, kloboukům a čepicím a zvláště asi deseti párům bot a botek.

„Co s takovou zásobou?“

„Však — dá-li Bůh zdraví — všechno spotřebuji. Hleď tohle mně udělalo přízeň v městě.“

„Jak to?“

„Až dosud jsem měl toliko jednoho krejčího, ševce — teď jsem dal štíti u všech obuvníků, mistrů krejčovských, bral jsem u všech řezníků, dal jsem práci všem truhlářům v městě, objednal jsem ode všech obchodníků a chodil jsem do všech hospod na pivo. Tím mne všichni měli v městské radě za svého zákazníka, kterého už někdy mohou drbnouti a dali mně své hlasy. Ten nový kdo ví, bral-li by od nich.“ —

Při instalaci smířili se Svárovští i s nerodákem a věnovali mu přízeň, i když u všech řemeslníkův a obchodníků dlouhá léta neobjednával.

D r o b n o s t i.

Jak v Americe se daří svaté missie. Ku přání kardinála-arcibiskupa z Kvebeku konali dva PP. Redemptoristé sv. missii ve státě Meenu. Veškerá činnost missionářská byla omezena jen na noční dobu.

Když dřevaři v Kanadských lesích od své tvrdé práce ustali, přišli do jejich baráku missionáři, započali své rozpravy, modlili se s nimi společně růženec, ku kterému připojili střídavé rozjímání neb kázání, načež do půlnoci slyšeli sv. zpověď. Časné z rána již o 4. hodině sloužíme mše sv. a společně přijímání, neboť v 6 hodin začala práce v lese a missionáři museli na jiné podobné působistě se odebrati. Takových táborů učiněno za měsíc leden na třicet, v nichž 860 mužům poslouženo sv. svátostmi, mezi těmi jich bylo na 100, již prvně toho dobrodiní ve svém životě byli dosáhli. Šestnácte osob bylo pokřtěno a dva protestanté přijati do Církve katolické.

Před takovou činností se ponížně prosím smeká.

* * *

Svěcení neděl na dráze. V augsburgském pastorálním listu vyslovuje jeden dopisovatel myšlenku, již bychom ku provedení z toho srdce přáli.

Tážeť se: Zdali by nemohlo býti odpomoženo nemožnosti svěcení neděle na dráze aspoň tím, že by tam, kde více kněží poblíž štace (obyčejně nádraží) ve správě duchovní působí, nemohla aspoň mše sv. s krátkým výkladem na evangelium čtena býti? Místo k tomu mohla by býti některá síň v nádražní budově, jež by se jako kaple zřídit dala. —

A my připojujeme, když již na parních lodích jedoucích přes Oceán zřízeny jsou kaple a slouží se (snad denně) mše sv., zdaž by bohaté společnosti našich drah nemohli zřídit jeden vagon jako kapli, aby ti, jenž musí nevyhnutelně cestovati v neděli, nepřišli o ovoce nejdražší oběti N. Z., k níž každý katolík druhým příkázáním církevním pod těžkým hříchem jest zavázán?! Zdá se to býti smělé — ale za nynějších dob jest to vše možno.

* * *

Pozor na poutní a kostelní žebráky! Následující zaručená zpráva měla by býti pobídkou ku větší opatrnosti a kontrole žebrákův při dveřích chrámových. Ve Frankfurtě stával poblíže krogenky dosti úhledný žebrák s jednou nohou. Okolo krku měl otočený ohromně veliký růženec, v rukou ohromnou knihu modlitební — jako náš nebeklíč — a každého vstoupivšího pozdravoval: Pochválen buď Ježíš Kristus! Na zelený čtvrtek byl však po službách Božích zatknut a shledáno, že měl již 12 marků 70 feniků vyžebřaných. Po dalším pátrání shledáno, že kulhavec má hezké hospodářství, 7 krav a že mimo Frankfurt ještě v Mnichově a ještě jednom poutním místě věřící oklamává. Nyní přijde ale to nejlepší: Před nějakým časem začal mu dělati konkurenci jiný žebrák s jednou nohou, kteréhož ale se dovedl náš bohatý žebrák tím zbaviti, že kostelníkovi ho udal co lutherána, což ovšem byla pravda. Nyní při jeho zatknutí se ukázalo: že chytrý žebrák s ohromným růžencem jest sám vyznání evangelického.

Obsah čísla 21. „Obrany víry“:

Vhodné odpovědi na námitky proti katolické víře nejčastěji pronášené. (Přeložil M. V. Z . . . ý.) — Vyznamenání. Obrázek ze skutečnosti (Napsal A. Dostál.) — Pro funere. Obrázek ze zašlých dob. (Napsal A. Dostál.) — Tři mudrlanti z Vysočan. (Zachycená historka na výletě. V. D.) — Zjev nadpřirozené pomoci a síly. (Z c. k. pražské nemocnice. V. D.) — V šatně pana faráře. (Malá črta od A. D.) — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovni ulice č. 1508—II.

Majitel vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádatkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Vhodné odpovědi na námitky proti katolické víře nejčastěji pronášené.

Upravil M. V. Zahradnický.

I.

O prozřetelnosti Boží.

2. Jinou námitku proti prozřetelnosti Božské činí mnozí lidé, vidí-li, že mnohdy bezbožní lidé vším oplývají, kdežto dobří lidé utlačováni jsou, zle se mají.

Avšak i v té příčině nemá nikdo proč se z toho rmoutiti, neboť nehledě ani k dřívějším úvahám, ve kterých podobné náhledy vyvráceny byly, stůž zde na prvním místě otázka: Jsou jen dobří lidé všelikým soužením stíženi a jsou nehodní před podobným utrpením chráueni? —

Všeliké nehody všem lidem společné jsou: nemoce všeho druhu, válečné útrapy, morové rány, hladomor a j., a takovými svízeli bývají stíženi občasné stejnou měrou bohatí i chudí. Jsou pak ještě mnohé ojedinělé pohromy, které stihnou spíše nehodné; neboť ačkoliv mnohdy i spravedlivý člověk nezaviněnou ztrátou svého majetku do veliké bídý upadne, tož mnohem častěji klesají vlastní vinou v úplnou záhubu nespravedliví, vydírači, opilci, karbaníci, záletníci a všickni, kteří promarnili svoje jmění v nemravných rozkoších, o čemž poučuje nás každodenní zkušenost. Nebývají spíše prostopášníci dotknuti nemocemi a časnou smrtí? Kdo není nevšímavým, pozoruje zajisté, jak veliký počet mladých zhýralců následkem svých prostopášností předčasně do hrobu klesá, a není to velice hrozný stav, do jakého nejvíce zlí lidé upadají? Na koho snesou se obyčejně všeliké ty zneuctívající tresty lidských zákonů, jako je vyhnanství, žalář, zabavení majetku a mnohé jiné svízele? Stává se ovšem někdy, že i zdánlivě hodný člověk následkem zpupnosti jiného do podobných nehod upadá, avšak obyčejně nebývají to přece jenom lidé nezávadní. Jest to tedy zhora nemoudré, domýšleti se, že bezbožným lidem často lépe se vede nežli dobrým. Jsou snad mnozí lidé proto hodní, že se nám hodnými zdají? Nezdají se nám i hroby s bílým nátěrem povrchně dosti čistými, a nejsou přece uvnitř pařeníštím všeliké huiloby a oškli-vých červů?

Ó jak často pošetile domníváme se, že ten neb onen trpící člověk spravedlivým a bohabojným jest, kdežto on zatím v těžkých hříších tone, a my

křivým náhledem svým k pokušení svádění, proti zaslouženému trestu reptající, měli bychom naopak v tom spíše prozřetelnost Boží poznávati a velebiti, kterážto jej touto trpkou cestou k poznání a ku kajcnosti vede. A kdyby i takový ubohý člověk v době svého utrpení spravedlivým a hodným se nám zdál, byl už proto dříve vždycky spravedlivým? Nebyl snad před tím již velikým nekajícím hříšníkem, anebo nebrojil li pak proti Pánu Bohu, nebyl snad někdy příčinou velkého pohoršení, nezneuctil chrámy, nedopustil se nespravedlnosti, anebo nepošpinil svou duši mrzkou smyslností? Jestliže tomu tak jest, a jestliže se teprv v přítomné době polepšil, není li to pro něho na místě bezpráví spíše velikým milosrdenstvím, že jest mu popráno odpykati zde za hříchy své nežli až na věčnosti? Ano, může si tímto utrpením i zásluhy pro život věčný získati, jestliže dobře tomuto božskému pokynu porozumí a s oddaností jej přijme. Kdyby mu teprv na onom světě bylo zadostučiněti, nemohl by pak při tom získati ani zásluhy ani odměny.

Tyto nepočtené pokyny postačí zajisté každému rozumnému člověku k upokojení; avšak víra naše odhaluje nám v tomto ohledu ještě jiné veliké tajemství, kteréžto bedlivého rozjímání vyžaduje. Víme zajisté, že nikdo do nebe se nedostane, kdo není připodobněn Pánu Ježíši, neboť praví Písmo svaté: „Kteréž předzvěděl, ty i předzřídil, aby byli připodobněni obrazu Syna jeho.“ Svět tomu ovšem nechce rozuměti, avšak jest to svatou pravdou, že bez tohoto připodobnění k Pánu Kristu nelze se do nebe dostat. Nuže tedy! Kristus Pán byl chudý a pokorný, byl pronásledován, namáhal se po celý život svůj, trpěl hlad, zimou, nedostatek až do smrti, a to smrtí kříže. Pročež každý, kdo chce spasení dojíti, musí mu připodobněn býti, musí všechny ty božské ctnosti na sobě zobraziti; proto také vede Kristus Pán všechny ty, které miluje, touto cestou, aby mu spíše a dokonale podobni byli. Témito strastmi žádá od nás Kristus Pán, abychom nejen za dřívější spáchané hříchy zadostučinili, ale bychom k němu vždy více lnuli, a tak se před mnohým pádem uchránili.

Chceme-li nějakou květinu zasadit do zahrady velmožného pána, tedy si ji opatrně hledíme, zalíváme, čistíme, ořezáváme, aby se do času pěkně vyvinula; naproti tomu strom, jehož dřevo jenom ku spálení sloužití má, zanedbáváme nebo ani si ho nevšímáme. A podobně praví Kristus Pán, že Otec jeho nebeský každý strom dobrý očišťuje, aby více nesl ovoce. Naproti tomu bezbožnými vede se opáčně, neboť jsou to rostliny bezcenné, nejsou to květiny takové, které by se hodily do nějaké zahrady, proto jich také nikdo neošetřuje.

Jestliže by Pán Bůh ve hněvu svém nikoliv jako otec, nýbrž jako soudce trestati chtěl, co pak by učinil? Hodil by hříšníku. — bychom po způsobu svém mluvili — uzdu přes hrdlo, nechal by jej řádit, aniž by jej více řídil. Zajisté se mnohému naskytla již příležitost pozorovati, kterak jedná opatrný otec se svým prostopášným synem, který tím více zuří, čím častěji ho otec napomíná, kárá, jemu pohrožuje nebo ho trestá? On pak více s ním už ani nemluví, ale ve své závěti neuzná ho za syna svého a vydědí ho. Tak to činí Pán Bůh také ve svém svrchovaném hněvu. On nemluví již ani o trestech více, nechá hříšníka řádit, a pak, když přijde čas, vydědí ho na věky. Tím dosahuje Pán Bůh dvojíto nanejvýš moudrého účelu; tímto troškem vezdejšího blahobytu odměňuje hříšníka za jeho některé dobré skutky, které porůznu vykonal vedle množství hříchů, jelikož to přece nemožné jest, aby někdo na světě jenom samé skutky zlé páchal. Potom oslaví spravedlnost svou v odsouzení všech hříšníků k zaslouženému věčnému trestu.

Kdo všechno to bedlivým okem pozoruje, neměl by bezbožnému člověku bohatství jeho a povrchní blahobyt záviděti, nýbrž hrůzou před ním trnouti.

Násilník, kterému se všechny jeho úklady daří; žena, která v obžerství hýří; prostopášník, který si jen v ohavnostech libuje; soudce, který z falšování spravedlnosti tyje; člen tajné společnosti, který v podvratných rejdech

úspěchem se honosí; ministr nebo mocnář, který násilným opanováním se roztahuje nebo loupeží se obohacuje a nejvyšší nespravedlností se udržuje, zkrátka, každý hříšník, jenž ve hříších svých se potácí, jest brozný nešťastník, z jehožto lící soptí zápach pekelného ohně, jest v kruhu našem putující proklatec.

Byť jim záviděl kdokoliv, byť se na ně horšil kdo jakkoliv, a byť ve své smělosti toto řízení někdo i nespravedlností nazýval, budou ti, kdož ještě víry docela nepozbyli, považovati vezdejší blahobyť vždy za strašlivý nástroj spravedlnosti, jakou Pán Bůh na hříšníku vykonává.

Já bych tedy prosil pro čtenáře těchto listů vždy za zvláštní milosť, totiž aby je Pán Bůh ode všech hříchů uchránil; ale kdyby někdo nešťastnou náhodou přece upadl do nějakého hříchu, aby ho při tom hned všeho nadbytku zbaviti, a pak se ho ještě jinak citelně dotknouti a tak jej pro celou věčnost milosrdně ráčil zachovati.

V d ě ě n o s t k n i h a ř o v a.

Episoda ze života šlechtného kněze.

Osoba, kterouž zde předvádím, není smýšlena, nýbrž žila v době, kdy mně bylo asi deset let. Tenkrátě předmět mého vypravování, ctihodný kněz, již stříbrovlasý a shrbený kmet, rád se mnou hovořoval, a mnohé dobré zrno se ujalo v mladé duši mojí. Dětská náklonnost později změnila se v úctu, a nyní, kdy ho více není, kterak bych ji lépe osvědčila nežli uvedením jednoho z četných jeho krásných činů, v nichž zcela ušlechtilá jeho povaha se jeví? Skutky jeho nebyly rázu hlučného a velkolepého, jaké obyčejně rozruší svět: byly mírné a tiché, a přece nepostrádaly ceny u těch, jichž se týkaly.

* * *

Za chladného, podzimkového odpůldne roku 1840. procházel se po nábreží volným krokem mladý, as třicetiletý kněz. Častěji se zastavoval u zábradlí, a pohlížel na mohutnou hladinu vodní, před jeho zrakem ve stříbrné pěny se čeřící; bylo však znáti, že mysl jeho nedlí u dovádívých vlnek, nýbrž že duch dlí kdesi v dáli, snad v místech jeho dětství.....

P. Benedikt byl jediným synem hajného, jenž v rozsáhlých lesích hraběte S.... svou službu zastával. Od nábožné a pečlivé matičky dostalo se mu takového vychování, že již v 6. roce svém, kdy počal choditi do školy svými způsoby velice od vesnických hochů se lišil. Byl skromný, tichý, a na svůj věk až příliš vážný. Neskákal, nevýskal, za to si tím více hleděl knížek. Dán byl na studie, a dle přání matčina a své vlastní chuti měl se věnovati stavu duchovnímu. Otec by ho byl raději měl úředníkem, leč zpozorovav velkou zálibu Benediktovu k církevním obřadům, nezabraňoval jeho povolání. Bylať matka záhy vštěpovala v jeho mysl náboženské zásady tak horlivě, že Benediktu největším potěšením bylo, mohl-li při službách Božích přisluhovati.

Mezi dětmi ve vesnici byl velice oblíben; hrával si též někdy s nimi, nebyl však nikdy rozpustilý, nepohněval je, žádnému se nevysmíval, a nejchudším mnohdy nějakou pamlsku daroval. Neobjevil-li se někdy ve škole anebo na všeobecném místě, kde mládež se shromažďovala, ihned za ním spěchali do lesa, zdali není nemocen. A jak tklivě se s ním loučili, když se ubíral do Prahy na studie! To již nebyl malý soudruh jejich: s dětskou úctou pohlíželi ku štíhlému hochu, jenž měl býti knězem a snad jednou též jejich farářem, jak hajný v žertu říkával. —

Vystudovav s prospěchem gymnasium, Benedikt vstoupil do semináře. O každých prázdninách jej vítali v útulném lesním domku blažení rodiče, a vždy počítali, kolikrát k nim takto zavítá, nežli dojde cíle. Obzvláště matka ráda o tom hovořila, kterák jejímu Benediktovi bude slušeti, až poprvé vystoupí na kazatelnu, přede všemi svými známými, mezi nimiž na prvním místě pyšniti se budou jeho rodiče; každý jim bude blahopřáti — jen kdyby Bůh dal, a ona se svým mužem se této radosti dočkali! býval obyčejný konec jejího rozjímání.

Benedikt sám neměl horoucnějšího přání, nežli státi se duchovním rádcem všech obyvatelů své rodné vsky.

Tak uplynula doba čtyř let. Po ukončených theologických studiích byl vysvěcen a skutečně, jak o tom paní hajná snívala, ve svém domově panu faráři k ruce přidělen. Což tu bylo blahopřání staříčkým rodičům při zvěsti, že syna budou mít u sebe! Leč — krutý osud nelítostně veškeré blahé naděje zmařil. Stará hajná zachváčena prudkou borečkou a Benedikt přišel právě v čas, by její poslední políbení a pežehnání přijal. Nedočkala se, že ho uvidí na kazatelně, krásný sen její zůstal nevyplněn. Na tom však nebylo dosti. Tak jak obyčejně štěstí přivábí za sebou mnohé jiné, rozmanitého druhu, tak i neštěstí sledováno bývá jiným. Několik neděl později dostavil se znova příšerný host do tichého domku v lese a odvedl s sebou starého otce, nedbaje bolu ubohého syna, jenž tak náhle pozbyl dvou milovaných bytostí. Jak trpce byl ve svém očekávání, ve svých růžových nadějích zklamán! Nyní si přál, aby jen mohl věčně zde zůstat, na blízku drahých roků dlíti, však i toho se mu nedostalo. Asi rok později byl ze svého domova odvolán, stav se kaplanem v jedné osadě pražské. Těžce se loučil s útulnou hájovnou. — kde prožil tolik slastných chvil pod perutěmi lásky mateřské; nerad se loučil s tichým lesem — kde dobrý otec učil ho vznešenost přírody, Boha znáti. O proč ho nenechali zde, v tom milém domově, kde všichni ho ctí a jeho odchodu želí! Bude-li tak šťasten mezi cizími lidmi? S těžkým srdcem nastoupil nový úřad a nezklamal se ve svém tušení: nebyl šťasten.

Jsa knězem a pěstitelem srdeček dětských v pravém slova smyslu a horlivým vlastencem, nemohl v úzkém, jemu vykázaném kruhu tak působiti, jak si toho přál, a jeho ušlechtilá mysl mu předpisovala; pan farář osady byl Němec, škola německá, avšak žáčkové většinou Čechové. Byla to právě ona doba, když znova rozšiřující se duch český neustále ještě druhým živlem potlačován byl, takže vlastenci dlouho omezené pole pro svou činnost měli. Pan farář střežil bedlivě počínání nového kaplana. Velmi rád jej překvapoval při vyučování, naslouchaje dříve, nežli vstoupil, za dveřmi, zdali vše dle jeho příkazu vedeno jest. Běda však, zazníval-li ze školní síně kaplanův hovor český a české odpovědi žáků!

P. Benediktovi bylo pak u přítomnosti svých chovanců přijati ostrou dótku od představeného Němce. A přece ničeho nezavinil! Chtěl jen českým žákům, jichž ve škole byla většina, ulehčiti. Aby totiž snadněji chápali a se učili, podal jim po povinném německém výkladu český, ač to zakázáno bylo. Mohl-li on toho zákazu dbáti? Nikoliv, nemohl! jeho dobré srdce se proti tomu vzpíralo. Vždyť nečinil nic, co by dalo pohoršení, a německý ráz ústavu ohrožovalo; konal jen skutek rovnoprávnosti a milosrdenství.

Viděl, jak žáčkové se potěšili, když jim něco nesrozumitelného v jejich mateřské řeči vysvětlil. A jak mu byli za to vděčni, jak milovali svého dobrého pastýře, jenž pro ně často nepřijemností zakoušeti musil!

P. Benedikt se však o české děti ještě jiným způsobem staral, o čemž pan farář ani tušení neměl. Aby se totiž úplně neodcizili svému jazyku, udržoval v nich vědomí vlastenecké českými knihami. Jeho skromná knihovnička byla mu chloubou a jediným pokladem. Koupil skoro každou českou novou knížku, neb tenkrát jich takové množství nevycházelo jako nyní. Nepodporoval však rozvoje literatury pouze odbýráním spisů; on jej též rozmnožoval svými pracemi, vědeckými i zábavnými malými články.

Když se tak někdy před skříní postavil, a na své nesvázané knihy pohlížel, vždy si představoval, jak by jim to asi slušelo za sklem, v pěkných deskách a se zlatou ořízkou. Přál si od srdce toho dosíci, ale velice pochyboval, že by svou zálibu kdy skutečně viděl, neboť skrovné jeho příjmy stačily pouze na zakoupení nevázané knihy.

Jak nepatrné, nevinné bylo jeho přání u porovnání s přáním tak mnoha lidí, jejichž tužby se často nesou k předmětům nedostižným!

Malou domácnost Benediktovu vedla paní Rozárka, stará jeho teta. Byla vdovou po úředníku. Ze svého malého jmění byla by mohla slušně se živiti, a na milostpaní si hráti; avšak její vrozená skromnost a pokora tomu nepripustily. By nebyla opuštěna, vzal ji P. Benedikt k sobě a hleděl jí život zpříjemniti. A paní Rozárka, která za práci nikterak se nehanbila, obstarávala úplně sama domácnost, ve svých potřebách se uskrovnila a vše ze svého zapravila, ponechávajíc Benediktovi celého platu jeho, by si mohl popráti své uslechtilé zábavy: kupování knih a udělování malých podpor chudým českým žákům. Za tuto mateřskou péči a lásku odměňoval P. Benedikt svou milou tetu neobmezenou úctou a něžností.

Paní Rozárka přenesla veškeru svou náklonnost, kterou kdysi věnovala svému manžel, na svého bratrovce. Zнала každé jeho přání, poněvadž se vším se jí svěřil, zamlčuje pouze to, co ho rmoutilo. Znalť tetino citlivé a dobré srdce, které by jeho zármutkem více bylo trpělo nežli on sám. Z té příčiny jí zatajoval něco, co ona však náhodou sama odryla. —

Bylo to právě v onen den, kdy jsme ho viděli na nábřeží. Téhož rána byl P. Benedikt na rychlo odvolán a dlouho se domů nevracel. Teta, rovnajíc zatím jeho psací stolek, povšimla si pojednou nepatrné knížky, kteréž dříve tam nikdy nebyla spatřila.

„Aha,“ usmála se, „spěchem zapomněl na stolku zápisník, nyní se přesvědčím, proč jej vždy tak pečlivě v kapse chová a rychle zastrčí, jakmile mne zhlédne. Co pak asi obsahuje, co mi má tajno býti. V takovýto zápisník zanášívají se tužby nesplnitelné, veselá i trudná chvíle, city a myšlenky: zkrátka, zápisník, jež nikdo nesmí viděti, prozrazuje nám nitro člověka, jest jako zrcadlo, v němž spatřujeme jeho duši. Pozoruji dobře, že Benedikta něco tíží; překvapila jsem ho často, an smuten a toužebně přes knihu hledí, a ve snění pohroužen jest. A jak se vždy ulekl, když jsem naň promluvila, a jak horlivě mne ujišťoval, že ho nic nermoutí, a že se jen zamyslí nad tím, co v knize četl! Jako bych nevěděla, kterak vyhlíží študovaný pán, když o nějaké vědecké otázce přemýšlí. O, mne zkušenou ženu neoklame — v tom vězí cosi jiného! Otevrouc pak zápisník, zpytovala bedlivě české i latinské záznamy.

„Pořád nic závažného,“ kroutila hlavou, „a latině nerozumím.“ Pojednou se zarazila. „Zde skutečně něco zvláštního!“ zvolala radostně, i dychtivě se jala čísti následující řádky:

1. Myšlenky moje dlí co chvíle
v překrásné, tmavé krajině,
kde v lese rodná chata mile
si hoví v temné bouštině.
2. Myšlenky mé tam dále bloudí,
kde hroby dva jsou zelené —
ach, v oči se mi slza loudí:
tam rodiče spí milené.
3. Myšlenky, leťte v místo drabé,
kde krásný stojí kostelík,
v němž trávil jsem doby blahé
co zbožný, snivý pacholík.

4. A k lidu, jehož dobyl lásku
jsem sobě mnohem dříve již,
než v kněžském jsem se octl svazku,
myšlenko moje zaletíš!

5. Pak přines nazpět mi svou zkázku,
zda smýšlení čas nezvrátil,
zda věnovali by mně lásku,
když k nim bych zas se navrátil?

(Pokrač.)

Co jsem známým přinesl z prázdnin.

Napsal K. B. Kotler.

V polovici měsíce června b. r. doručen mi byl přátelský list tohoto asi znění:

Milený bratře!

Prázdniny se blíží. Smáčím proto rychle již nyní ocel v Leonhardovu čern, abych ti jménem veleřed. svého pana „chefa“ nejupřímnější učinil pozvání k nám — na faru! Chleba, soli a vody máme, chvála Bohu, dostil! Přijed tedy na jisto v přátelský náš kruh a to, možno-li, hned prvních dnech prázdnin, abychom se hodně užili, trochu si zase po „mladočesku“ pocamrali a k ulehčení radosti a strasti své vzájemně si sdělili. Těšíme se nelíčeně na příjezd tvůj všichni v domě, zvláště pan děkan, doktor a má „parvita“, která nyní v prázdne chvíli — poslyš — staví domácí telegrafy. Ano, bratře, stal se ze mne „grand installateur“ telegrafů a jak ti jsem „hledaný“, i z uzavřeného území přicházejí objednávky. Teď to u nás v domě jde v pravdě vše *po drátku*. Jedna baterie spojuje náš zevnější, druhá — láska — náš vnitřní život. Nediv se tedy, že srdce mé skáče od Božího rána až do večera blahem, štěstím a spokojeností — ale ještě více si povyskočí, až spatřím tě v kruhu našem. ! Přijed tedy na jisto! — Zdraví tě srdečně všichni, zvláště však bratr tvůj na vinici Páně

V K. 15. června 1889.

Franci.

Seznáv obsah milého mi listu, uložil jsem jej pečlivě zase do obálky a přiložil k ostatním, které jsem již od bratra — „Franciho“ za dvouletého pobytu v Praze obdržel. Ve dvou posledních oznamuje mi příjezd svůj do Prahy a stereotypně oba zakončuje: „ano, těším se zase na žofínskou páru — zvláště na tu irskou lázeň — to se mi zas odlehčí!“

O každých skoro prázdninách projížděli jsme si dědinky české, bychom se v krásách vlasti své trochu poohlédli a pokochali a dosti je poznávše, vyjeli jsme dokonce o prázdninách loňských i za hranice. Když jsem se pak po svém návratu sešel se známými kollegy z let gymnasiálních, nyní medicínae doktory, tu bylo vyptávání, kde jsem o prázdninách byl, co jsem viděl, jak se mi vedlo a také, jak se samo s sebou rozumí, co jsem jin jako dobrý přítel z cesty přinesl! A měli jste slyšeti tu květnatou řeč, ty jejich vřelé díky, když zvěděli smutnou pravdu, na níž se již nic měniti nedalo, že mimo svou maličkosť a prázdnotu tobolek zholá nic, co by srdce jejich uspokojiti mohlo! Tu spustili nadějný Aeskulapové na celé kolo, tak že jsem nevěděl ze samé radosti nad láskyplnou rozmluvou, kde mi hlava stojí. Nedivte se proto, že jsem, abych již jedenkrátě debattě konec učinil, svatosvatě přislíbil v budoucnosti vše vynahraditi. Než nepostačil jen pouhý slib, mu-

sel jsem jim i písemně, podpisem stvrzenou záruku dáti, že jim jako oni mně z nejbližších prázdnin *něco pěkného* přinesu. Listina tedy zhotovena, podepsána a do rukou nejstaršího kamaráda s napomenutím vložena, aby ji jako reliquii pečlivě opatroval! Na to sešli jsme se ještě častěji a bavili se vždy upřímně, vesele a kollegiálně, lehounce, ano s pravou bravúrou řešíce i nejzamotanější úlohy politiky vnitřní i zahraniční, nad kterými často evropský politik z říše dobrých mravů a bázně Boží zamlklý sedával, nevěda si rady kudy kam, aby „z toho přece něco káplo!“ A tak střídal se pravidelně den s nocí, jako před tím, týden ubíhal za týdnem, měsíc za měsícem rychle jako horská bystřina a stáli jsme zase na sklonku roku školního, před letošními prázdninami. I sdělil jsem přátelům svým, že hodlám aspoň polovici prázdnin strávití letos v krajině pojizerské, u přátel srdcí upřímných, na faře to v K., kde tak milo a příjemno žítí, kam tak rád každý spěchá, ujištěn jsa, že přijat bude s náručí otevřenou. A též i moji přátelé sdělili mi, že chystají se letos, majíce dovolenou, na prázdniny, a to již v nejbližších dnech . . . „Ale, kamarádi,“ zvolal nejstarší — a sáhnuv do náprsní kapsy, vytáhl „notes“, z něho sežloutlý lístek, společnou to smlouvu naši — „pamatujme, že jsme se čestným slovem tímto zavázali z prázdnin jeden druhému něco pěkného přinést!“ A jak jsme v slibech svých dostáli, dozví se čtenář co nejdříve. Byli jsme tenkrát naposled pohromadě před prázdninami. Brzy na to opustili moji známí Prahu; já asi o tři neděle později.

Nebudu popisovati cestu, ani líčiti krajinu, kterou „uháněla“ se mnou lokomotiva z nádraží Františka Josefa, maje pevně za to, že dostatečně všem známa jest buď z názoru vlastního neb z vypravování výletníků krásná krajina pojizerská. Jen tolik připomínám, že nejel jsem rychlíkem, nýbrž, drže se nolens volens všeobecně nyní rozšířeného rakouského „spaarsystému,“ zaplatil jsem „třetí“ a jel s tím „omnibusovým,“ jehož strojvedoucí již tak úzkostlivě na minutku nehledí! A jelo se dosti dobře. — Ovšem nadějným obyvatelům nové trestnice paukrácké, zvláště „kasířům“ bank, spořitelén a založen na útěku, mohu říci upřímně, bych ho neodporučoval! Ale, když tak člověk jede na prázdniny, a chce něco vidět. Za dobré čtyry hodiny dojel jsem stanice, kde očekával mne již veledušt. pan děkan a Franci — bratr s kočárem! Po přátelském políbení a výměně několika slov, usedli jsme do kočáru a ujížděli za veselé nálady ku faře, asi hodinku od nádraží vzdálené . . . A mám zase nyní líčiti přátelské, ano otcovské v domě přijetí, mám poznovu ohřívati to, co dávno přede mnou, před lety již, pravili a napsali jiní, zkušenější o pohostinství na faře v K.? Neučiním tak, aspoň ne na tomto místě a dnes. Dá Bůh, že přijde i na to řada! Tolik však vyznati musím přece hned, že ten měsíc, který jsem na faře v K. ztrávil, utekl mi co nejrychleji, jako když rukou tleskne a zbyly mi jen milé vzpomínky, jako krásný sen na v štěstí a blahu zažité dny v kruhu osob vzácných vlastností, upřímnosti a srdečnosti neklamné!

Jak rád zvláště jsem poslouchal slovuťného pana lékaře, jenž na faře co stařícký vdovec bydlí, když vypravoval něco z přebohatých svých zkušeností, kterých nabyl ve vlasti své i v cizině, jak jsem se obdivoval v duchu jeho zápalu pro pravdu a právo a což, když rozhovořil se o záležitostech čistě náboženských, katolických, tu rozniťilo se vždy stařícké srdce jeho, zazářilo poctivé oko, že radost bylo hleděti v tu dobráckou jeho tvář! O, přál bych vám viděti hodného tohoto stařečka, přál bych vám s ním mluvit! Představte si v duchu muže vysoké, silnější postavy, stářím ku předu poněkud nachýlené, klenutého čela, muže s dlouhými stříbrnými, na zad zčesanými vlasy, tváří jemně pročervenalých, s krátkým šedivým vousem, obličejem píného a výrazného, z něhož vyhlížejí upřímné, láskyplné, dobrácké oči a máte před sebou slovuťného lékaře, bohatých vědomostí muže a příkladného katolíka, máte před sebou vysoce zkušeného starce, sedmdesátníka, jenž však posud činným jest, navštěvuje známé nemocné, pomáhaje denně přemnohým

tělesně chorým, kteří z blízka i ze zdálí na několik hodin k němu přicházejí neb přijíždějí za radu, úlevu a pomoc s důvěrou velkou ho prosíce. A výtečný lékař tento, jenž pravým dobrodincem lidu v okolí jest, ode všech ctěn, vážen a milován, tento muž, jenž znamenitým jest a daleko široko známým dobrodincem, jenž při podávání léků nemocným obyčejně říkává: „*Víte, na Pánu Bohu záleží všechno, v Jeho moci jest život náš, a jenž tedy léčí nejen tělo, ale často i chorou duši!*“ Ano muž tento, jemuž tisíce děkují nejen za bezplatné léčení, ale ještě za peněžitou podporu, muž tento jest upřímným katolíkem, jakých, Bohu žel, jen málo jest, a sice katolíkem nejen slovem ale i skutkem, hluboké své přesvědčení na jevo dáváje přítomností svou při službách Božích a kázáních, přijímáním svatých svátostí častěji do roka a životem vůbec dle vůle Hospodinovy . . A úctyhodný lékař ten nechlubí se svými vědomostmi, on nechodí s nimi na trb, jak zvykem u mnohým, nýbrž žije ve skromnosti své v zátíší, nejraději sam prokazuje lidu dobrodiní v okamžiku, kdy svědků není, drže se výroku písma svatého: „co činí pravice dobrého, ať neví levice“, a proto mu Bůh žehná, proto ho každý tak miluje, proto lid takovou k němu důvěru má!

Rád bys, milý čtenáři, znal zajisté jméno slovutného lékaře —, než odpusť, nemohu, nesmím! Příliš velikou zodpovědnost vzal bych na sebe. Již i tím, co jsem, jak srdce mi kázalo, napsal, zajisté zranil jsem to dobré, šlechetné srdce, které nejraději nepovšimnuto žije, i nechci úplně rozhněvati si toho, jehož tak vysoce si vážím a ctím a kterého za dobrotivé odpuštění prosím, že jsem si proti vůli jeho přece něco — ovšem *jen* něco — dovolil i širší veřejnosti vyzraditi. — Učinil jsem tak s tím nejlepším úmyslem, aby i jiní lékaři vkročili ve šlépěje vzácného toho muže, aby i oni dobrými byli katolíky! A za tím samým účelem „vyloudil“ jsem též na zmíněném panu doktorovi, jenž v prázdné chvíli i spisováním se zabývá, malý sice, ale cenný dosti spisek, který, jak dalece jsem přechísti mohl, nadepsal: „*Lékař-křesťan*“ a v celém obsahu svém veřejnosti ho podati jsem se rozhodl, aby všichni novověcí Tomášové i Tomáškové, učení i neučení, staří i mladí — seznali, jak smýšlí vysoce učený lékař o Bohu a víře katolické!

A když pročítal jsem zápisky staříckého lékaře, tu mi řízením zajisté Božím na mysl přišli moji staří, milí tři přátelé — lékaři, jimž jsem se čestným slovem zavázal, že jim něco z prázdnin přinesu . . Nuže, přátelé drazí, navrátiv se z prázdnin ve zdraví, vzpoměl jsem hned na vás a na svůj slib, sáhl po listech, které mi vchlasný lékař-stařeček svěřil a *upravil vám pěkný dárek z prázdnin, který cennější jest nad všeliký jiný, ježto se týká toho na světě nejdražšího, nesmrtelné duše naší!* Přijměte následující krátké pojednání, které zvláště vás se týká, s tím radostným a otevřeným srdcem, s jakýmž já jsem zápisky ty přijal z rukou samého zbožného autora a s jakýmž vám je podávám! Dejž Bůh, aby se vám pojednání to líbilo a přineslo všem čtenářům, zvláště však vám a vašim kolegům hojně posily ku zpružení smýšlení katolického k vašemu užitku a cti, jakož i ku blahu spolubližních — trpících!

Šlechetný lékař-veterán začíná zápisky své takto:

„Je tomu několik let, co jsem letního času po několik neděl meškal za příčinou zotavení po namahavém lékařském zaměstnání u příbuzného svého, ředitele cukrovaru, as půl hodiny vzdáleného od městečka, kamž jsem denně do farního chrámu Páně k službám Božím chodíval. Cesta vedla kolem domu hospodářského správce, který, vida mne do kostela choditi, vyzvídal, co jsem zač a zvěděl, že lékařem, podivení veliké nad počínáním mým vyjevil a nelenil obdiv svůj i mému hostiteli sděliti, že jsa lékařem, přece do kostela chodím, *an prý se vůbec lékařům přisuzuje náboženská lhostejnost, ne-li čirá nevěra!*

A věru, Bohužel, mnoho jest lékařů, kteří každou stávající náboženskou víru zamítají, ano často ještě svou nevěrou se chlubí; a jsou to i lékaři učeností a dovedností jinak vynikající! I naskytá se tu bezděčně otázka:

„může dobrý, tudíž ve všech lékařských vědách vzdělaný lékař býti dobrým katolíkem —? anebo: vylučuje toto vzdělání přísnou katolickou pravověrnost a podávají vědy lékařské dostatečných důvodů ku zamítnutí katolické věrouky, a tím samým: mají zvláště lékaři odůvodněné příčiny ku tomuto zamítnutí?“

* * *

Všecko vědění každého jednotlivce má své první prameny, svůj hlavní základ — aneb nejméně svou nezbytnou podmínku ve víře v *cizí výroky* (*autoritní víra*); a v tomto ohledu tvoří lékaři mezi všemi učenými stavy třídu, *tuto autoritní víru* ku svému vzdělání nejvíce a *nevyhnutelně potřebující*, a nemajíce příčiny chlubit se zvláštní *jistotou svých vědomostí*, nemají tudíž ani práva věřící v jiném — lékařské vědě cizím — oboru vědění bez vážných důvodů za lehkověrné posuzovati — ale spíše snad naopak.

Které jsou zdroje lékařova vědění?

Budoucí lékař musí *věřiti*, čehož se o vědách jemu potřebným dozvěděl od profesora neb z knih odborných — nejmenší částkou vlastním pozorováním —! Lékařská učení všechna zakládají se, jako veškeré vědy přírodní, na jednotlivých pozorováních a pokusech, ze kterých odborní badatelé nejvíce působem a prostředkem důkazu výčetního aneb obdobnostního (induction neb analogie) odvozují učebné věty a pravidla, mající širší neb užší platnost!

Jest tedy autoritní víra v míře nejrozsáhlejší hlavním základem lékařského vědění; a tato autorita lidská, slabostí smyslovou a rozumovou obmezená, jest dle její předmětů, zvláště pak v odvozování vět a pravidel praktických více méně omylu a pochybnosti podrobena a to nejvíce, co se týká nauk lékaři nejpotřebnějších a nejdůležitějších: *chorozpytu a léčby*, kteréžto nauky pohříchu pozdějšími úkazy a zkušenostmi často se otrásají, mění a vyvrací a tak nikdy plnou jistotu, ale vždy jen větší neb menší pravděpodobnost a věrohodnost podávají!

Jaký obraz nám poskytuje *poklad vědění lékařského před 50 lety* v knihách a poučných sbírkách zůstavený —, jaký jiný, na mnoze velmi a podstatně změněný, ač v pravdě bohatší a skvělejší poklad vědění *přítomného* — jaké však změny vážné a podstatné ukáže nám po dalších 50 letech (vždy na útraty dřívějšího podání)!

Úryvky z dějin francouzské revoluce.

Diamantový nášijek.

(Dokončení.)

O tom, kterak podvod byl vyzrazen, vypravuje důvěrnice královny, paní Campan. Klenotník Böhmer, aby ten skvost z diamantů dokončil, musil vydlužovati se peníze. Věřitelové na něho nalehali, z nichž jakýsi Bandard de Saint-James, měl k požadování 200.000 livrů. V největší tísní vyprosil si Böhmer slyšení u královny. I vrhl se jí k nohám a s rukama sepjatýma pravil: Madame, já jsem zničen, jsem znectěn, jestliže Vy tu diamantovou šňůru nekoupíte. Nechci své neštěstí přežiti, jestliže mne oslyšíte, pak musím se utopiti.

— Vstaňte, — odpověděla královna, já výstupy takové nemám ráda. Lidé poctiví přede mnou klekati nemusejí; litovala bych vás, jako pošetilce, s nímž jsem měla soustrast; avšak já bych byla na vašem neštěstí bez viny, jelikož já jsem tu šňůru, jež vás teď k zoufalství přivádí, neobjednala. Král chtěl mi ji koupiti, já ale jsem ji odmítla. Nemluvte mi více o tom. Rozložte šňůru

a rozprodejte diamanty jednotlivě, abyste nemusil se utopiti. Hněvám se na vás pro ten výstup, kterým jste zde mé dítě poděsil, ať se mi to vícekrát nestane a nyní jděte.

Od té chvíle nebylo o šňůře dlouho ani slyšet, což královně bylo milé, protože měla za to, že Böhmer skvost ten již prodal. Jednoho dne bylo jí oznámeno, že Böhmer tvrdí, že ona šňůru přece koupila. Uložila pí. Campanové, aby na to se vyptala. Böhmer řekl, že prý Sultan skvost ten své jedné ženě koupil.

Že by turecký Sultán v Paříži diamanty kupoval, tomu královna uvěřiti nechtěla. R. 1785. narodil se bratru královu synáček, známý později pode jménem: vévody z Angoulému. Královští manželé dohodli se dítěti do vínku darovati drahocenný meč, v rukověti ozdobený diamanty, jenž byl objednán u Böhmera. Když meč odváděl, doručil královně psaní, v němž svoji radost vyjadřoval, že nejkrásnější královna přece na své šiji nosí nejkrásnější skvost. Královna to psaní četla teprv později. Dala ihned Böhmera hledati, aby se vyjádřil, kterak to myslí; ten ale nebyl k nalezení. I myslila si, že ten člověk opravdu se zbláznil.

Brzy na to sešla se s ním pí. Campanová a tázala se ho, co tím psaním myslil. Böhmer byl nad tím zaražen, nejsa s to pochopiti, že by královna psaní tomu nemohla rozuměti. Slovo dalo slovo a ze všech vyšlo tolik, že kardinal Rohan šňůru pro královnu objednal.

— Ale vždyť královna s ním po celých deset let nemluvila! — pravila Campanová.

— Královna to dělá jen tak na oko, ale potají je s ním za dobře; — odvětil klenotník.

— Co to má znamenati? — tázala se, — buďto jste vy blázen, anebo jste se stal hříčkou podvodu. Bojím se o vás a ještě více o královnu. Kterak jste se mohl opovážiti mně před několika měsíci říci, že Sultan tu šňůru koupil? —

— Tak mi nařídil kardinal, že prý si to královna přála. —

— Kterak jste se o tom přání dozvěděl? —

— Mám její psaní, které musím věřitelům ukázati. —

— A nemáte skvost ještě zaplacený? —

— Nemám, dostal jsem teprv 30.000 franků. —

— To jsou samé lži, vy jste se na královně velice prohřešil. —

Na to Böhmer letěl do Tuillerií ku královně. Tato nemajíc o této rozmluvě ani tušení, odbyla ho: já s vámi nemám již co mluvit. —

Když od Campanové všechno se dozvěděla, byla hněvem a úžasem skoro bez sebe.

Dala si ministra Breteila a kněze Vermonda na radu zavolati, kteří jakožto nepřátelé kardinálovi, místo, aby ten škandál pod rukou odstranili, hněv její ještě více podráždili. A královna dopustila se té chyby, že hned nešla ku králi, jenž by byl poradil se s moudrým Vergennesem, který by byl provedl věc bez poškození jména královny.

Bylo to dne 15. srpna o na nebe vzeti P. Marie Vysoká šlechta ve Versailles shromáždila se, aby krále do kostela doprovázela. Kardinal Rohan byl již v pontifikálním rouchu, když byl do komnaty ku králi povolán u přítomnosti královny. Na to rozpředla se rozmluva následující:

— Vy jste koupil od Böhmera diamanty? —

— Ano. —

— Co jste s nimi dělal? —

— Mám za to, že byly odevzdány královně. —

— Kdo vás k tomu zmocnil? —

— Hraběnka Lamotte-Valois, která mi psaní od královny doručila a já myslil, že když splním její přání, jí se zavděčím. —

— Kterak jste mohl mysliti, že bych já, která s vámi po deset let nemluvila, vyvolila si k tomu osobu takovou! — pravila zlostně královna.

— Již vidím, že jsem ukrutně podveden. Já diamanty zaplatím. Prání, královně se zavděčiti, mne zaslepilo. Neměl jsem o podvodu ani zdání. Lituji toho velice — pravil kardinal. Na to vytáhl z kapsy dominělý list královny, v němž prý Lamotce nařizovala stran těch diamantů. Král pohlednuv na list pravil: ale to není ruka královny, ani její podpis. Kterak mohl princ z rodu Rohanského a velkoalmužník Francie nevědět, že královna nepodpisuje se: Marie Antonie z Francie! Každé dítě ví, že královna se podpisuje prostě svým křestným jménem! — Pak ukázal král kardinalu opis jeho listu Böhmerovi a tázal se: psal jste takový list? —

Kardinal zbledl a musil se přidržeti stolu.

— Královská Milosti! — pravil, — jsem všecek popleten a nemohu dobře odpovídati. —

— Tedy odejděte sem do pokoje a napište, co byste mi měl povědět, — pravil král.

Avšak ani tato odpověď nebyla dosti jasna.

Na to dal ministr kardinála zatknouti a do bastily odvésti. Důstojník, jenž ho odváděl, z neopatrnosti zapůjčil mu tužku, kterouž napsal rozkaz, aby na rychlo všechny papíry v jeho paláci byly spáleny, v nichž prý by byly mnohé škandální věci nalezeny a jež by byly jeho hanbu ještě zvětšily.

Nežli policie přišla, bylo všecko spáleno.

Zamožné a velmi mocné přátelstvo snažilo se, nevinu jeho dokazovati. Nepřátelé královny se scházeli a vzájemně posilovali. Je prý vyhlednut za oběť, aby pletichy královny zakryl, což zatčenému dodávalo odvahy. Když král dával mu na vůli, chce-li býti souzen od jeho milosti, anebo od parlamentu, rozhodl se tento pro poslednější. Papež kardinála ostře káral, že se rozhodl pro veřejný soud, z něhož nespokojenci každou maličkost proti dvoru vyuzít kují. Jako často, tak i tentokráte vézeň měl sympatie na své straně naproti nenáviděné Rakušance.

Přelíčení vedlo se velmi rozvláčně a výsledek byl, že podpis královny na onom listě uznán byl za padělaný. Mikoláš Lamotte byl odsouzen k mrskání a ku zhanobení žhavým železem na pravém rameně rukou kata. Druhý pomocník Retteaux de Vilette k doživotnímu vyhnanství a Lamotka s provazem okolo krku měla býti mrskána, žhavým železem na pravém rameni znectěna a do vězení pro ženy uvržena. A kardinal Rohan měl před soudem slavně prohlásiti, že to byla s jeho strany drzost, věřiti v noční schůzi s královnou a že toho lituje a že krále a královnu odprošuje. Nemá prý se ke dvoru přiblížiti, dokud by mu to král nedovolil, úřad velkoalmužníka má složiti.

Nevěstka Olivová, jež v parku při schůzi s kardinálem brála si na královnu, vyšla bez trestu. Stala se znamenitou personou, již se děly i nabídky ku sňatku.

Výsledek soudu zarmoutil krále velmi. Soud jiný, spravedlivější byl by alespoň počínal si s větší šetrností k panovníku a nebyl by vedením tolik rozvlácným strhl rodinu královskou do přetřásání ústy sprostáckými. Soud ten zadal ránu přímo smrtelnou vážnosti rodiny královské.

Ukázalo se, že královští manželé ve své domácnosti obsluhováni byli nejhoršími špehouny a Jidáši. Dne 21. června 1786. vykonán byl na Lamotce rozsudek. Podle zvyku tehdejšího měla rozsudek vyslechnouti klečíc. Ona se bránila zuřivě. Holomci ji musili násilím k zemi přitlačit. Na to ji odnesli na šibenici, kdež měla žhavým železem býti znamenána. Bránila se tolik urputně, kroutila sebou tolik šileně, že kat při náhlém pohybu přitiskl žhavé železo místo na rameno jí na prs. Děsný její výkřik bylo slyšeti daleko široko. Na to odvezena byla do žaláře.

Nalezla mocných příznivců. Podařilo se jí v roce ze žaláře utéci do Londýna, kdež jala se vydávati své memoáry, plné nejnesmyslnějších lží, při nichž prý bývalý ministr Calonne byl jí nápomocným, s nímž prý i žila v nedovoleném poměru. Zde se později sešla se svým čistým mužem, s nímž ale

žila v nesváru. Zahynula bidně 1781. Práví se, že jedné noci, kterou se svými galány v ohavnostech probýřila, byla od nich oknem na ulici vyhozena, kdež si obě nohy zlámala, o jedno oko přišla a po třech nedělích ve hrozných bolestech zemřela ve stáří 34 let.

Ta je p r a v d a o pověstné diamantové šňůře, o níž tolik románů bylo napsáno a z níž mnoho zlého na ubohou, nevinnou královnu vyšlo.

Aksakov o ruské církvi.

Církev ruská má slovanský ritus, ale to není ještě nezvratným důkazem, že by ona samojediná byla pravá církev Kristova. Katolíci, jsouce v držení plné a celé pravdy zjevené, nemají na mnoze ani tušení, jak velikou moc má nad těmi, jenž jsou od jednoty víry Kristovy odtrženi, blud již od delší doby zorganizovaný, a jaká zaslepenost náboženská na mnoze i vzdělané třídy národa ruského v bludu udržuje. Vizme příklad takovéto zaslepenosti.

V letech padesátých byl arcibiskup petrohradský Řehoř předsedou tak zvaného svatého synodu ruského. Roku 1859 složil arcibiskup Řehoř u synodu 3500 rublů (asi 14.000 franků) jako odměnu pro spisovatele, který by sepsal dílo o pravé církvi Ježíše Krista, v němž by s plnou evidencí bylo trojí vyloženo, a sice:

1. důkaz jasný a zevrubný, s doklady písma svatého, sněmů církevních a svatých otců, že pravá zjevená nauka jest ta, kterou drží církev ortodoxní řecko-ruská, tak aby každý člověk, jenž má zdravý rozum a jest prost předpojatosti, mohl seznati, že církev ortodoxní jest samojediná pravou církví.

2. důkaz tímže způsobem podaný, že patriarcha církve západní, to jest papež, není hlavou celé církve Kristovy, s doklady čerpanými z písma svatého, z rozhodnutí sněmů církevních a ze svědectví svatých otců východních i západních, k němuž má býti připojeno jasné a zevrubné, ač dle možnosti stručné vyvrácení důvodů, které nyní „papeženci“ pro všeobecnou autoritu papeže v církvi uvádějí.

3. důkaz pravosti církve orthodoxní proti protestantům.

Arcibiskupovi nezdálo se asi věcí nemožnou důkazy žádané náležitě vyložiti a odůvodniti, a sotva tušil, do jak hrozných rozpaků přivede ubohou ruskou církev, kdyby ona jeho záměru měla vyhověti. Hned roku 1859 vypsál synod dotýčný konkurs, a časopisy daly obecnstvu o něm zprávy. Pak každý druhý rok synod ohlašoval, že konkurs jest ještě otevřen. Vzdor těmto prohláškám nadešel již třicátý rok, aniž by dosud kdo podal synodu dílo, jaké arcibiskup Řehoř odměniti chtěl. Uložený kapitál vzrostl během času na více než 36.000 franků, a přece nikdo na Rusi nedovedl si ho dle požadavků Řehořových zasloužiti.

Tak pokořující doklad nemožnosti žádaných důkazů přiměl konečně sv. synod k tomu, že dne 27. prosince 1887 ohlásil, jak že mluví vykládati podmínky a požadavky arcibiskupa Řehoře při posuzování díla, které by nyní někdo zaslal. Lze prý obdržeti cenu vysazenou, když vzhledem na první žádaný důkaz se odůvodní, že církev řecko-ruská jest nyní tatáž, jaká byla v době sedmera všeobecných sněmů církevních; vzhledem na žádaný druhý důvod že není třeba jednati o zvláštních důvodech, které nyní papeženci nad veškerou církví Ježíše Krista podávají, nýbrž že postačuje, když se povšechně ukáže lichost obojí theorie o původech papežství de jure divino a de jure historico, které právě v nejlepších spisech moderních theologů katolických se vykládají. Jest patrno, že synod k tomu hledí, aby záležitost odměny ledajak povrchně se odbyla, aby vyvážnul z rozpaků, které dopodrobna naznačené podmínky arcibiskupa Řehoře způsobují. A takováto církev troufá si vydávati se za samojedinou, pravou církev Kristovu!

Zač národní církev ruská vlastně stojí, můžeme se domyslit z úsudků jejího rozhodného stoupence a zapřisáhlého nepřítele západu vůbec a církve římsko-katolické zvlášť, který neměl žádných neoprávněných předsudků proti církvi ruské. Ve spisech světoznámého horlivce slavjanofilství, Aksakova, po jeho smrti vytištěných, jest ve svazku IV. nakreslen obraz církve ruské. Aksakov píše. „Církev naše jeví se v ohledu své vlády jako jakýsi druh ohromné banky neb kanceláře, která při úřadě pastýřském u stádce Kristova používá veškerých praktik byrokracie německé, s celou úřední falší s nimi spojenou. Jelikož vláda církevní jest organisována jako nějaký odbor správy světské a sluhové církve vřaděni jsou do seznamu státních služebníků, přeměňuje se sama církev záhy v nástroj moci světské, neb vstupuje přímo v státní služebnost.

Vláda světská má v našem zákoníku název udržovatele článků víry panující a strážce dobrého řádu v církvi svaté. My vidíme tohoto strážce, jak s mečem vytaseným jest pohotov k pokutování každé urážky takoveto ortodoxie, která jest méně přispěním Ducha svatého, než trestními zákony ruského císařství utvrzena. Kde ale není jednoty vnitřní a živé, lze neporušenost zevnější toliko násilím a klamem udržeti.“

Takto píše Aksakov a to právem. Jelikož na Rusi mezi vzdělanci jest velice rozšířeno mínění, že kdyby v Rusku se připustila svoboda náboženská, ihned polovice lidu selského přidala by se k sektářům a polovice lidí světských stala by se katolickou, pokračuje Aksakov ve svém úsudku následovně:

„Jaký význam má takoveto vyznání? Význam ten, že polovice příslušníků církve ortodoxní jen na pohled k ní přináležejí, jelikož lid ten pouze strach před časnými tresty v církvi udržuje. Takový jest tedy nyní stav církve naší, stav to nedůstojný, žalostný a strašný!

Jaká tu záplava svatokrádežnictví v obvodu posvátném, jak mnoho tu pokrytství na místě pravdy, jak mnoho tu hrozby na místě lásky, jak mnoho tu porušenosti pod pláštěm pořádku, jak mnoho tu nepoctivosti při násilnickém obhajování pravé víry! A jak zapírají se v církvi samé životní zásady církve a všechen důvod pro její existenci: jest tam lež a nevera, kde by všechno mělo býti, žiti a působiti skrze pravdu a víru...

U nás v Rusku hledí se vůbec hlavně na zevnějšek, na dekorum, a to dostačuje naší lásce k církvi, naší lásce líné a naší víře netečné. My rádi zavřeme oči, a z dětinské bázně před ostudou snažíme se ukryti před zrakem vlastním a před zrakem celého světa velkou zkázu, která pod rouškou konvence užívá jako rak životní podstatu našeho organismu náboženského. Nikde jinde není pravda tak protivná, jako v oboru naší vlády církevní; nikde jinde není větší servilnosti, než v naší hierarchii duchovní; nikde jinde nepoužívá se blahodárné lži hojněji, než tam, kde každá lež měla by v ošklihosti býti; nikde jinde nedává se pod zábarkou opatrnosti přístup tolikým kompromisům, které důstojnost církve snižují a ji veškeré autority zbavují...

Dle řeči jejích obhajců jest církev naše (ruská) stádo početné, ale ne věrné, jehož pastýřem jest policie, která poblouklé ovečky holí opět do ovčince přibíhá. Zdali pak takovýto obraz pro pravou církev Ježíše Krista se hodí? Jestliže se nehodí, pak církev naše (ruská) již není církví Kristovou; a pak, čím by tedy byla? Státní institucí, jež může býti užitečná pro zájmy státní, pro správu mravů, ... ale když někdo v ní lže, nelže lidem, nýbrž Bohu. Církev nevěrná zákonu Ježíše Krista jest před celým světem zjevem neplodným a jalovým, zjevem již předkem Božím slovem odsouzeným.

Svědomy ruské není v Rusku svobodno; myšlenka náboženská ztrnula, ohavnost, spuštění nalezá se na místě svatém, dech smrti zaujímá místo ducha oživujícího; meč duchovní, to jest slovo, rezovatí, an hmotným mečem státu byl vytlačen; a u dveří kostelních místo andělů u vchodu postavených lze viděti žandarmy a policejní inspektory, přeměněné na strážce dogmat ortodoxních a ředitele našich svědomí...

Nuže čeho církvi ruské se nedostává, jest duch pravdy, duch lásky, duch života, duch volnosti.“

Tot úsudek pravdivý o instituci licho-církevní, která se nazývá církví ruskou, a od svých církevních spisovatelů nechává si lichotiti, že prý je superlativně ortodoxní. Aksakov byl křesťanem upřímným a byl s to poznati, kde se zlo a blud zahnízdily, avšak nedospěl k poznání, kde se nalezá celá pravda křesťanská. Zaslepenost tato jest nepopíratelná, ač těžko jest si ji vysvětliti. Že ritus slovanský proti ní neubrání, netřeba důkazů. Kdyby sv. Cyrill a Method nyní na Rusi se objevili, poslalo by je pověstné činovníctvo aspoň do Sibíře. Nižádný ritus nenahradí nedostatek křesťanské pravdy, lásky a volnosti. Kterak mohou ku př. na Moravě, nebo u nás býti zpozdilci, kteří ještě horují o převedení ruské církve k nám! —

Dražší tělo nebo duše?

Následující případ, který se ve Vídni udál, budiž poučením a výstrahou v opatrnosti četným dobročinným klášterům ženským, které pro spásu duší opuštěných dítek a sirotek, s velikou námahou je vychovávají a zušlechťují pro společnost lidskou, a k ozdobě Církve katolické. Duše jest to, pro kterou Kristus přišel krev svou pro spasení její vycedit, nikoliv dobré bydlo tě'a na světě!

Ve Vídni ohlásil svého času inzerátem v novinách jeden protestant, že by přijal jedno děvče za své. Na to dostal z jistého Vídeňského kláštera nabídku, by tam přišel, a vybral si jedno, že je jich tam dosti. Stalo se. Byla mu předvedena líbezná holčice 7letá, vynikající vzornými ctnostmi. Oko její, když spočinulo na žadateli, byl tento proniknut tak neobyčejnými pocity, že rázem si děvče toto zamiloval. Proč? V oku jejím četl tolik nevinnosti, oddanosti, věrnosti a nepochopitelné přitažlivosti, — jak sám pisateli těchto řádků sdělil. Ujednáno, vykonáno. Sirotek měl nový domov. Nemile byl však nyní protestantský pěstoun překvapen, když ráno, v poledne a večer dívka dle svého katolického obyčeje se hlasitě a vroucně modlila. I přikázal dívce, by se modlila po tichu, později udělal žertovnou poznámku vůbec o modlení se katolíků, až konečně v krátkém čase docela odvykl děvčeti se modliti, které z pouhé poslušnosti, jak mu přikázáno bylo, tak učinilo. Dívku tuto však až podnes obdivuje dotčený protestant pro její přísnou pravdomluvnost a poslušnost nabytou z kláštera, ačkoli se z ní teď po 6 letech stala „slečinka,“ které náboženství i minulý život bajkou se býti zdá. Na Boha si ani nevzpomene, ku veliké radosti svého „otce vychovatele.“

A nyní tážeme se: Nekrvácí to nejsvětější Srdce Páně nad touto ovečkou neopatrností ztracenou? Není nám katolíkům spasení duše milejší, nežli ztracení života pro tělo? Více opatrnosti, více důslednosti, chceme-li získati dobrým skutkem odplatu nebeskou! Bude-li lkáti jednou a plakati ta dobrá děvča uad nevinně, pravíme nevinně ztracenou vírou, šťastna bude.

D r o b n o s t i.

Dokázal jim to. — Farář maje se loučiti se svou osadou, promluvil as takto: Po čas mého zde pobytu neměli jste rádi ani mne, ani sebe, ale ani Pán Bůh Vás neměl rád.

A to vám dokáží:

1. Vy jste neměli rádi mne, sice byste mi nezůstali dlužni za štolu.
2. Vy jste neměli rádi ani sebe — sice by bylo bývalo více svateb.

3. Vás neměl rád ani Pán Bůh, sice by si vás byl více do nebe bral a bylo by více pohřbů, nežli jich za mne bylo! — — —
Osada musila dáti mu jen za pravdu.

* * *

Měl hodné ovečky. — Kazatel „ostřejší toníny“ převzal kázání na osadě, kdež se farář houosil samými jen hodaými ovečkami.

„Dobře, já Vám ukáži, jak máte hodné ovečky!“

„Máte zde nějakou pušku?“

„Pro Bůh, co myslíte s puškou?“

„Jen sem pušku, potřebuji ji k svému důkazu!“ —

I vzal pušku sebou na kazatelnu.

Skončiv řeč svou poutní dodal: Váš pan farář má za to, že jen hodné ovčičky má na osadě a žádné prašivé.

Já však vím o jedné zde a tu zastřelím, aby osada byla čista.

Než však střelím, dávám jí na vůli odejiti z kostela. Následek toho byl, že všichni z kostela prchli.

* * *

Jak čert přilákal na kázání. — P. Filip odbýval ve Švýcarsku přes 7000 kázání. Když mu přenesli kazatelou do Altdorfu, shledal, že jsou kázání jeho na nejvýš slabě navštěvována. I slíbil jednou v neděli, že ukáže příště posluchačům svým čerta. A hle, se všech stran přišel lid a chrám i předsíně chrámové byly přeplněny. P. Filip odložil věc na příští neděli, aby ti, kteří mají strach — mohli zůstat doma; avšak nikdo nezůstal doma, velký chrám opětně byl přeplněn.

Vše čekalo s napjetím na P. Filipa. Tento vystoupil na kazatelnu a začal: „Kdo z Boha jest, slovo Boží slyší; Vy slovo Boží neposloucháte, protože z Boha nejste.“

Drže o tomto výroku Kristově uchvacující kázání a promluvu posluchačům důkladně do duše, obrátil se náhle ku kříži a oslovil za hrobového ticha Ukřižovaného těmito slovy: „Víš, o Pane, že vyslechnutí slova Božího jest ku spáse duše tak nade vše potřebno, leč lid Tvůj byl u věci té nedbalým. I slíbil jsem jim ukázati čerta a tu dostavilo se takové množství, že chrám ani stačiti nemůže. — Co nechtěli učiniti k vůli Bohu, učinili k vůli ďablovi. Tohoto zlého ducha, tohoto čerta, jeuz je dosud v moci své měl, a je od slova Božího odpuzoval — toho škůdce a pokušitele jejich jsem jim nyní ukázal.“ —

Přítomných zmocnil se stud a lítost a P. Filip nemohl si od toho dne stěžovati na slabou návštěvu při kázáních — a to tím méně, jelikož pověst o jeho zbožnosti se stále více a více šířila.

* * *

Dýchejme nosem. George Catlin na své vlastní oči propátral 150 kmenů amerických divochů, jakož i nejrozmanitější druhy zvířat, i shledal, že ani jediné individuum nedýchá jinak leč nosem. Viděl na tisíce indianských žen, které kladou-li dítě od prsu, vždy jemu bedlivě prstem zavrou ústa, aby nemohlo dýchati ústy. Že pak kmenové divochů prosti jsou nemocí, domnívá se Catlin, že příčinou toho je zvyk, mítí ústa zavřená. Nikoliv ústy, nosem prý máme dýchati a tuto nosovou dietetiku doporučujeme co preservativ proti nemocem, ano co hlavní podmínku zdraví. Co při tom praví o významu nosových dírek, jest nové a velice zajímavé. Člověku i zvířeti dána jsou ústa k přijímání a rozkousání pokrmů pro žaludek, jakož i k jiným účelům. Nosové dírký však se svým jemným povrchem mají ten účel, aby procházející vzduch čistily a zahřály, aby tudíž u plic stály jako na stráži a vzduchový

proud k plicím při spaní odměřovaly a upravovaly. Pakliže vzduch tento tajemný očišťovací proces prodělal, pak teprve je dosti čistý, že může býti člověkem vdechnut. Pročež nerozumné jest propouštěti tento vzduch ve dvojnásobném množství a dvěma cestami do plic, pakliže mimo to vzduch je naplněn nakažlivými látkami z okolí. Nečistoty, jakých vzduch v nose bývá sprostěn, vydechnutím opět se odstraňují. Některé ovšem zůstávají ještě zpět, ty však při kýchnutí dostatečně se vyprázdňují. Vzduch, který vskutku vnikne tímto způsobem do plic, má se k ostatnímu vzduchu jako destilovaná voda k vodě žabího rybníka. Proces očišťovací v nose je taký a tak důležitý, že nos koná pro plíce tutéž službu, jako ústa pro žaludek, pakliže odstraňují rybí kosti a třesňové pecky.

* * *

Co obraz zmůže. Na Firth of Forthu ve Skotsku leží zanedbaný městyse a v tomto městyse byl v polovici tohoto století hostinec s mnohými obrazy po stěnách. Visela tam bezcenná vyobrazení pastýřek s ověčenými holemi, vyobrazení námořníků a nad kamny byla rytina, znázorňující obuvnickou dílnu: Obuvník seděl uprostřed s brejlemi na nose a starým střevícem na kolenou; široké čelo a tah kol úst prozrazovaly rozhodnost jeho povahy a pod hustým obočím zářila dobrotivost na zástup chudých, otrhaných hochů a děvčat, kteří se svými knížkami a tabulkami kolem pilného obuvníka stáli. Z nápisu vyrozuměvalo se, že John Pounds, obuvník v Portsmouthu, měl slitování s chudými, opuštěnými dětmi, o něž ani vrchnost, ani duchovenstvo se nestaralo, že jako dobrý pastýř 500 těchto otrhánků kol sebe shromáždil a pro svět a Boha vzdělával.

Do tohoto hostince přišel kdysi znamenitý kazatel, Dr. Thomas Guthrie. Viděl obraz, četl nápis i zastydl se, že, ač duchovním, přece bídy nesčetných dětí si nevšímal. Vzpomínka na tento obraz nedala mu pokoje; upozorněn zakládáním škol pro chudinu v Aberdeenu a Dundee, založil záhy podobný ústav v Edinburghu. Nával žáků byl ohromný, i vyloučení od přijetí ti, kdo denní školy navštěvovali, jichž rodiče stálé pravidelné příjmy měli a ti, kdo podpory chudinské dostávali. V prvním roce (1. dubna 1847 — 1. dubna 1848) přijal 509 dětí (310 hochů, 199 děvčat). Z těchto bylo 72 bez přístřeší, 43 od rodičů opuštěných, 77 sirotek bez otce, jichž matky opilství se oddávaly, 66 bez matky s otcem opilcem, 271 dětí žebravých, 20, jež již vězněny byly, 76, jichž rodiče pro krádeže trestáni byli atd. Plán těchto škol byl tento: Dětem poskytována dostatečná strava, vyučovány ve čtení, psaní, počítání, vychovávány k radostnému plnění svých povinností, vyučeny přiměřené práci, povzbuzovány svatým evangeliem a pokrmem i ve dny sváteční častovány. Dr. Guthrie brzy našel stoupenců a slavní i neslavní navštěvovatelé přišli se podívat na jeho dílo. Kdysi přišel i románopisec Thackeray s jistým slavným poslancem do jeho školy. Tento řekl básníku, ukazuje na zaměstnané děti: „Jest to krásný pohled!“ Thackeray odpověděl: „Pohled tento je nejvznešenějším z celého Edinburghu, jest to pohled nejdojímavější, jakého jsem kdy viděl.“ Č. U.

Obsah čísla 22. „Obrany víry“:

Vhodné odpovědi na námitky proti katolické víře nejčastěji pronášené. (Přeložil M. V. Z . . . ý. Pokračování.) — Vděčnost knihařova. (Episoda ze života šlechtického kněze.) — Co jsem známým přinesl z prázdnin. (Napsal K. B. Kotler.) — Úryvky z dějin francouzské revoluce: Diamantový nášijek. (Dokončení.) — Aksakov o ruské církvi. — Dražší tělo nebo duše? — Drobnosti.

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovni ulice č. 1508—II.

Majitel vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. Jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Které jsou toho příčiny, že katolické časopisy a spisy pro lid poměrně jen skrovného rozšíření docházejí? Čeho by pastýř duchovní měl a mohl podniknouti, aby rozšiřování časopisů a spisů pro lid směru proticírkevního mezi věřícími s dobrým výsledkem zamezil?

(Předneseno na pastorální konferenci vikariatu Novostrašeckého v Panenském Týnci.)

S pokrokem času vzmohla se ve všech vrstvách lidu touha a náklonnost ku čtení buď pro zábavu nebo poučení. A doba nová poskytuje čteníchtivým čtení hojnost: noviny, časopisy, knihy všeho druhu. Četbou všeho druhu jest literární trh nad míru zaplaven; díváme-li se na četbu tu se stanoviska náboženského speciálně katolického, tu musíme doznati, že poměrně velmi málo spisů a knéh přichází na veřejnost; kteréžby ve smyslu našem psány byly, za to ale převálná část publikací jsou psány a nesou se duchem lhostejnosti náboženské a nebo staví se na stanovisko nám rozhodně nepřátelské. Do první třídy, abych názorně se vyjádřil, řadím, hledíme-li na noviny vesměs noviny tak zvané konservativní; ty ve své toleranci jsou lhostejny ku všem konfessím, nejhostejnější však ku katolicismu; ony sice ukazují, že jsou přáteli kněžstva, ale přátelství své ukazují nám nikoliv jako služebníkům Církve svaté, nýbrž jako vzdělanější třídě národa; jim stojíme stejně v očích jako jistý druh úřednictva. Přinášejí tu a tam nějakou zprávu „z kruhů duchovenských“ činí tak se stejným, a já se domnívám s menším zájmem, nežli když svého času přinášely horoucí články plné lásky ku židovskému „Ortomidu.“ Přinášejí zprávy o sv. Otcích s takovou k němu sympatií, jako je přinášely svého času o Gordon pašovi nebo Mahdim. Pozoruhodno, že o útřepách a útiscích a bezprávích, jež se svatému Otcovi v tak hojně míře dějí, čtenář se ani té nejmenší zprávy nedoví. Ony jsou psány pro katolíky stejně jako pro evangelíky, pro židy jako pro moderní pohany. Do kategorie druhé řadím listy tak zvané svobodomyšlné, jež jsou ke všem možným konfessím tolerantně lhostejny, ku katolicismu však otevřeně nepřátelské. Ze stanoviska katolického mluveno, listy liberální tak zvané jsou naši nepřátelé otevření, kdežto listy tak zvané konservativní jsou přátelé obojetní a neupřímí. Tolik o novinách. Co literatury, spisů a časopisů beletristických se týče, tu vyjímaje

listy vydávané od kněží, kteří píší na základě katolického přesvědčení a v skutku pro katolický lid plody ducha svého vydávají, musíme doznati, že neznáme, bohužel, z novějších spisovatelů nekněží ani jediného, jenž by psal tak, aby mohl kněz katolický s dobrým svědomím čtenářům pravověrným doporučiti mohl jeho spisy. Všude takofka ve spisech autorů těchto najde se něco, s čím by katolický kněz znaje katolickou dogmatiku, moralku, historii církevní, maje zralé katolické názory soublasiti nemohl a doporučil-li by komu spis takový, byl by místo hlasatelem pravdy hlasatelem bludu, podával by čtením takovým místo chleba kámen, místo ryby hada, místo vejce štrápl

Pohříchů, listů lhostejných a liberálních, publikací spisovatelů nekněží rozšířeno po vlastech našich nejvíce, kdežto listy a publikace katolické jsou naprosto neznámy, a tak vzrůstá se náboženská nevědomost, lhostejnost, šíří se bludné názory historické o Církvi, jejích institucích; romány, povídky, smyslnost rozpalující otravují sladkým jedem svým a otevírají brány nepravostem a nešlechtnostem; to je pravda, že četba takováto podryla víře a mravnosti půdu pod nohama, tak že právem napsal katolický žurnalista, že u nás v Čechách dnes máme jenom ostatky víry otcův našich. Je to rakovina, která rozežírá dál a dále tělo společnosti. „Sicuti in arte medicina, callida frigidis, frigida calidius curantur,“ tak protijedem takového čtení zlobného může býti jenom čtení spisů a časopisů proudu národních rozhodně katolického směru, ať již by to byly listy politické či brožurky, nebo spisy a povídky, jež by vyvracely a na pravou míru uváděly všelike ty bludné běžné názory světa o Církvi a jejích institucích, kteréžby sine ira et studio psány odhalily všechny ty „pravdy a lže“ kydané na Církev obzvláště co se týče nešťastných dob husitských a bělohorských; v té příčině velmi mnoho mohly by prospívati brožurky, jež svého času vydávaly: Hlasy katolického spolku tiskového, povídky historické Ehrenbergrovy; v mravním ušlechťování lidu výborné služby prokázati by mohly bez odporu povídky Pravdovy, Ehrenbergrovy, spisy, jež vycházejí v Hlasech katolického spolku tiskového, v Zábavách večerních, spisy, jež vydává Benediktinská knihtiskárna v Brně, spisy Kosmákovy, Obrana víry; jmenované listy a spisy nazval bych právem výbornými pomůckami pastorálními.

Leč pohříchů všechny tyto časopisy a spisy mezi lidem jsou velmi málo známy a ještě méně rozšířeny. A které jsou toho příčiny?

První a hlavní příčina jest ta, že katolická belletrie a vůbec literatura poměrně jest velmi drahá. Spisovatelům všem podkuřuje se tou již již ošumělou frází, že literaturu platně obohatili; to je sice pravda, ale tím není lidu pomoheno. Nedovedli ani naši katoličtí spisovatelé se vzmoci na tolik lásky ku dobré věci, aby psíce „pro lid“ psali opravdu pro lid totiž lacino nebo zadarmo! Všickni naši katoličtí spisovatelé (a jsou to sami kněží) měli anebo mají ne-li výnosná tedy aspoň slušná postavení a spisování bylo nebo jest jejich zaměstnáním vedlejším. Snad by mohla jistým právem k nim Církev svatá říci jakožto ku vyvoleným na Sioně svém: pište pro lid věřící lacino nebo zadarmo! Druhá chyba leží v tom, že spisovatelé katoličtí jako spisovatelé laici, dávají spisy své nakladatelům, kteří z nich hledí míti co největší užitek. Nepovím žádnou lež, řeknu-li, že Pravda svými velmi pěknými spisy prospěl nejvíce nakladateli svých spisů Kobrovi, ty pěkné spisy, jež vydával † M, že největší užitek přinášely jenom knihtiskárně a nakladatelství R B a tak bych mohl vyjmenovati všechny (?) katolické spisovatele a jich nakladatele *) — kteří nejlepší podíl z práce oněch dostali lid však mnoho užitku z duchovní práce spisovatelů nemá, an není mu možno v časech trudných knihy kupovati, a když i to možno, nerad každý knihu půjčuje — toť oběť, a té lid prostší schopen není.

*) Jeden — mimo Čechy — se nalezá právě v konkursu! následkem toho, že z odběratelů málo kdo mu platil. Red.

Jiná příčina, že spisy a časopisy katolické v lid nevniknou, spočívá v táboře našem. Je pravda, že nejsme tak skvěle postaveni, abychom mohli vše, co na trh literární přijde, skoupiti, ale že by alespoň něco každý duchovní si pořídit nemohl, to zase pravda není! Je pravda, že mnozí z nás podporují tu dobrou katolickou literaturu odbírajíce Čecha, Večerní listy, Zábavy večerní, Hlasy katolického spolku tiskového, Kalendář s Obranou víry a snad jiné ještě, ale na tom není dosti. Když zařídíme si nějakou knihovničku, tu nemáme nechat poklad ten ležeti ladem, ale těžiti z něho; lid náš rád čte anebo slyší zajímavého něco a nemá-li dobrého, vezme za vděk vším, co mu pod ruku přijde. Chybuje tudíž kněz, kterýž nakoupí si třeba knih, dá je skvostně svázat, uloží za sklo, a pln spokojenosti lichotí si, když se na svůj poklad zasklený podívá: „podporuji hojně katolickou literaturu.“ Ubohý! jest jako v povídce, jenž poklad svůj zakopal v zatládě, a na jeho místo mu zloděj položil kámen. Když bědoval nad neštěstím tím, těšil ho soused: „Vám byl by poklad Váš platný jako je vám kámen, když jste ho nepoužil k dobrému.“ V té příčině rozdělil bych kněžstvo na trojí druh. 1. Ti, kteří dobré katolické spisy odbírají a je půjčují lidu, nehledíce na to tak přespříliš přísně a úzkostlivě, jestli se jim něco odře, ušpiní, nebo docela ztratí: ty bych přirovnal ku služebníkovi z evangelia, jenž ku svým pěti hřivnám půjčeným shromažďuje nových pět. Neboť to je jisto, že z půjčování knih dobrých užitek plyne, třeba bychom ho ihned neviděli, užitek ten vidí onen, jenž i skryté věci vidí. 2. Ti, kteří spisy dobré odbírají, ale pečlivě přečtše je nebo přehlédnuvše uschovávají; ti jsou jako lakomec v povídce. 3. U kterých (bohužel mluvím ze zkušenosti) uvidíme buď spisů katolických poskrovnu anebo žádných. O těch dovolil bych si skromně říci, že jsou podobni služebníkovi, jenž hřivnu svou zakopal. Jest k tomu ovšem zapotřebí jisté obětavosti, aby jeden obětoval peníze na věci, kteréž jeho osobě neponesou hmotného užitku, ale bez ducha obětavosti kněz není celým knězem.

Neposlední příčinou, že spisy a časopisy katolické nenacítázejí zasloužilého rozšíření jest běžný názor světa: co katolické, to chatrné, to bezcenné. Vidíme to, že ku př. noviny konservativní tak zvané knihy a spisy katolické systematicky umlčují jakoby ani za zmínku nestály. Z té příčiny třeba nám abychom je sami nejprve četli a pak jiným doporučovali, alespoň těm, kteří jsou nám známi jako lidé dobré vůle. — Jakobych slyšel námitku: není na vše času, aby jeden všecko přečetl. To je namnoze pravda, ale stačí jenom něco anebo dostatek čísti doporučené v listu katolickém a jsme přesvědčeni, že ta kniha, ten časopis je dobrý, katolíkům nezávadný — ba prospěšný. „Není peněz na všecko“ jest námitka druhá. A tu, netajím se tím, že rozhorleně odpovídám: ovšem! Kde jest „Hlas Národa, Politik, Česká Politika anebo jiný list k nám katolíkům lhostejný, a kde na ty jest času i peněz, tam ovšem nemůže býti času ani peněz pro katolického Čecha, pro katolické Večerní listy! Kde se odebírá Osvěta, Zlatá Praha, Světozor, anebo jiný podobný jim časopis, ve kterýchž nejednou projdou články a statě čelící proti katolické dogmatice a morálce — tam ovšem není peněz na katolickou Vlast nebo Obranu víry! Kéžby se podařilo, to je moje vroucí přání, Duchu svatému, neboť člověk by toho tak snadno nedokázal žádný. vymýtiti z kněžských domů spisy a listy, k nám katolíkům lhostejné!! Nebudiž mi, prosím, ve zlé bráno toto slovo, jakobych chtěl poroučeti, nemám práva ani povolání někoho mistrovati, máť každý právo za své peníze dáti si zahrátí jakoukoliv chce: zbožnou nebo bezbožnou, ale tu prosím, abychom si vzpomněli jako kněží na evangelium: „Není radno a dobře bráti chléb synům a vrci ho psíkům! ta štěňata indifferenční nechať sbírají teprve drobtý, kteréž spadají ze stolů našich, z nichž nechať žijí nejprve listy a spisy katolické!“

Také chybou, ba našim neštěstím jest, že máme nouzi o jediný velký, slušný, katolický žurnál, kterýž by nás náležitě a slušně reprezentoval. „Čech“ a „Večerní listy“ náležitě nevyhovují. Jeden chce býti katoličtější, druhý vlastenečtější, a tak jest i mezi námi rozdělu Kristus! Tak sami bohužel

vůdcové (?) těch dvou listů v naší vlasti dělí království Kristovo na dva díly, zapomínajíce, že každé království proti sobě rozdělené zpustne, a dům na dům padne! Tak jsem se o první části úkolu svého rozhovořil, že nesmím vd. a d. pánové Vaší trpělivosti zneužívatí déle, a druhou část povím stručně. Co máme konati, abychom dobrému tisku pomohli a špatný potlačili? Nejprve pokud prostředky naše stačí dobré katolické spisy sami odebírejte; výběr za dnů našich jest již slušný. Zakládejme katolické knihovny buď soukromé nebo farní tam, kde nejsou. Knihy z nich bezplatně půjčujeme. Vybírati příspěvek za půjčení znamená knihovnu zavřítí. Zamezíme tak ne-li všude, tedy na mnoze čtení spisů protináboženských, protikatolických; toť užitek jeden; druhý pak, že vyvrátíme alespoň poněkud předsudek a ukážeme nepřátelům Církve, že jsme schopni pro svou věc oběti. Ostatně není ani třeba, aby nás uznával svět, ten, jenž i v skrytě vidí, nezůstane naším dlužníkem. Dle možnosti dobré spisy a časopisy doporučujeme a rozšiřujeme. Více nevím, co bychom my, kteří v duchovní správě jsme, činiti mohli. Abychom účeli tomuto mohli dostáti, musejí katolické literatury na nohy pomáhati ti, kterých prozřetelnost Boží na vynikající místa postavila a výnosnějšími pozemskými statky obdařila. A tu srdce našeho divně se dotýká, že ten anebo onen v legátech pamatuje na „Svatobor“, kterýž podporuje básníky a spisovatele i druhu Mužíkova a Macharova a na jiné podniky, jež s katolicismem mají velmi málo společného a té popelky katolického „Svatoboru“, jež zakládá družstvo „Vlast“ ani nevzpomene! Končím úvahu svou s tímto dvojím přáním a prosím Vás vd. a d. pánové, abyste se mnou souhlasili a souhlas svůj protokolárně zaznamenati dovolili:

1. Katolická literatura jest velmi důležitá pro zájmy svaté Církve, proto buďtež spisy a časopisy katolické pro lid vydávány nákladem a péčí církevních orgánů tak, aby byly laciné, chudému kněžstvu a lidu přístupnější nežli dosaváde katolická literatura jest.

2. Budiž z míst rozhodujících v zájmu svaté věci působeno, aby katolické listy naše se v jeden velký list spojily, aby spojenou silou nevéru, indiferentismus, nepřátelství a předsudky potírali mohly. Zdokonalený takto list budiž laciný a do jednotlivých obcí buďtež zasílány bezplatné exempláře.

K tomu je zapotřebí ale peněz a sice hodně peněz, řekněte mne. A já pravím ještě na konec: Jenom obětavostí zachrání se, co se ještě zachrániti dá. *)

F. S.

Jest volno katolíku zváti se v dobrém slova smyslu „liberálním.“

Svoboda! toť heslo nynějšího světa. Jak příval vod protrhnuv hráz reky valí se a uchvacuje vše, co mu v cestě stojí a proměňuje širé okolí v nepřehledné jezero, tak toto heslo „svoboda“ zmocnilo se celého povrchu takřka zemského. A což, nebylo dříve svobody na povrchu zemském? Což nehlásá a nehlásalo křesťanství od svého objevení se mezi lidmi pravou svobodu — svobodu synův Božích — k níž jednomu každému spěti povinností jest? Patrně, vždyť ona jest jednou z dokonalostí Boha samého, k jehož podobenství člověk stvořen a jehož jako svůj ideál nápodobiti má. Než, bohužel, za touto svobodou svět se nepachtí, nýbrž za svobodou jiného zrna, jež jest pravým opakem svobody — svévolností, bezúdností. Pravá svoboda má jistě

*) Ač bychom proti některým věcem ct. p. spisovatele mohli ledacos namítati podali jsme v uvážení jeho nejlepší vůle, práci tuto naprosto beze změny, aby se nemohlo říci, že jsme něčehož pro domo sua opravili. Red.

meze, zachovává pořádek, jest podrobena zákonům, svoboda světa nezná pořádku, nezná meze, nezná zákonů, nebo lépe sama sobě jest zákonem. — Nevěřecká filosofie vzbavivši se z meze zákona Božského, prohlásila rozum a vůli lidskou za nejvyšší ředidlo jednání: „čiň, co chceš a jak sám za prospěšno uznáš.“ Ale chytře podržela pro tuto svou „vymoženost“ slovo „svoboda“ jako by tušíc, že, pojmenuje-li ji pravým jménem, setře z ní nepravé zlato, jež má leskem svým oslňovati a táhnouti. „Vraťte slovům jich význam!“ volal svého času blahé paměti sv. Otec Pius IX. Aby pak ještě více, zvláště nevzdělanému lidu, oči zastřeli a novostí slova táhli, zovou se přívrženci podvratných oněch a z nich plynoucích nauk liberálními. Jako jest pravá svoboda a nepravá, tak zase jest ovšem pravá i nepravá liberálnost, pravý a nepravý liberal. Takto v theorii, překládáme-li totiž doslovně slova „libertas“, „liber“ — svoboda, svobodný, od nichž patrně slova „liberal“, „liberalismus“, „liberalní“ pocházejí. — Než možno-li za našich dnů, aby katolík k „liberalismu“ byť i v dobrém smyslu se hlásil, ano jen to slovo „liberalismus“ v dobrém smyslu přijal? Na tuto otázku odpovídá případně učený Španěl Mnsgr. Gr. Felix Sarda y Salvany ve svém mezi jinými svými soad nejpozoruhodnějším díle „liberalismus jest hříchem“ nadepsaném takto:

„Chraň nás Bůh, milý příteli, před těmito hesly „liberalismus“ a „liberální!“ Tys příliš do nich zamilován, a láska jako všechny ostatní, zaslepuje tě. Jaké zlé následky přináší jich užívání? Takové a tak mnoho, že v něm vidím konečně i příčinu k hříchu. Buď bez starosti a poslyš mě trpělivě; brzy mi snadno porozumíš. Není pochyby, že slovo liberalismus v Evropě v tomto století znamená něco podezřelého, co s katolictvím neúplně souhlasí. — Nesmíš říci, že bych otázku o přemrštěných výrazech podával. Jest ti vskutku připustiti, že slova „liberalismus“ a „katolický liberalismus“ v obyčejném smyslu slova obsahují pojmy, jež Pius IX. zavrhl. Ponechejme nyní na okamžik stranou ony, ať jich málo či mnoho, kteří tvrdí, že ještě přes to vždy k jakémusi liberalismu přiznávají se jim lze, který vskutku však jím není. Tolik jest jisto, že jest v Evropě a v Americe v 19. století v němž píšeme, proud protikatolický a rationalistický. Pozorujme svět vůkol. Viz, co znamená liberální strana v Belgii, ve Francii, v Německu, v Anglii, v Holandsku, v Rakousku, v Itálii, v španělsko-amerických republikách a v 19 provinciích španělského poloostrova. Otaž se jich všech, co jest to v obyčejné mluvě „liberální pravidlo“, „liberální proud“, „liberální atmosféra“ a t. d. a pozoruj, zdali z toho množství mužů, jež v Evropě, Americe sociálním a politickým studiím se věnují, ze sta devětadevadesát nerozumí jich tím slovem liberalismem, holý a hrubý rationalismus, jenž je ve vědě sociální vede.

Dobře tedy! Byť jste se, ty a několik tuctů soukromých lidí, jak mnoho namáhali tomu, čemu již všeobecný běh věcí protikatolickou známku byl vtiskl, ráz indiferentní dát, tolik jisto jest, že zvyk, tento neomezený pán a nejvyšší pravidlo v mluvě, i na dále pokládati bude liberalismus za prapor proti katolictví vztýčený. A proto může si i s tisícovým rozlišováním, subtilnostmi a sofismaty a s jakýmkoli výkladem, že to a ono tam nepatří, sám pro sebe utvořiti liberalismus, jenž ničeho proti víře neobsahuje, u většiny však lidí náležející od toho okamžiku, co se počneš zváti liberálním, jako ostatní, k veliké rodině evropského liberalismu, jak mu všichni rozumějí. Časopis tvůj, jsi-li redaktorem jeho a zveš jej liberálním, v očích všech bude útočníkem náležejícím do řad těch, jenž pod tím heslem boj vedou proti katolické Církvi, ať to již v hlavním šiku nebo na křídle. Nadarmo budeš se tu a tam omlouvati a z obvinění očišťovati. Takové omluvy a vysvětlivky o svém stanovisku nelze ti přece každodenně podávati, což by bylo zajisté příliš obtížným a namahavým, ježto slova „liberální“ v každém odstavci, ba v každém řádku ti užívati jest; a takto po všeobecném mínění považován budeš, jako mnozí jiní, za bojovníka pod praporem liberalismu; a buďsi v srdci svém tak katolickým jako papež sám (jak mnozí liberalové o sobě tvrdí), tím budiž jist, že na chod idejí a událostí nebudeš působiti

více jakožto katolík, ale jako liberál a k své haně budeš oběžníkem, jenž ne jinak než okolo liberalismu obíhati může. A to vše pro jediné slovo! Považ to dobře, pro jediné slovo! Ano, příteli můj, toho se dožiješ, nazveš-li sebe a svůj list liberalním. Nuže, vzdej se svého klamného domnění. Obvyčejné, obecné užívání slova činí tě vždy a většinou v celku zodpovědným za to, co se v stínu jeho kryje. A co ono slovo (liberalismus) skrývá, jest právě rationalistické jádro, jak sám pozoruješ a nezapřeš. Já tedy bych ve svědomí svém úzkostliv, maje takto ve spojení s nepřátely Ježíše Krista vejšti. —

Přejdeme k důvodu jinému. Podobně nelze pochybovati, že z počtu těch, kteří časopisy tvé čtou a zábavy tvé slyší, malo jest jich s to, aby tak jemné rozdíly činili a poznávali jako ty mezi liberalismem a liberalismem. Jest tudíž jasno, že veliká část vezme slova v obyčejném užívaném smyslu a věřiti bude, že i ty tak jim rozumíš. Ovšem, ty nemáš toho úmyslu, ale proti své vůli toho se doděláš výsledku, že rationalistickým bludům zjednávaš přívržence. Nyní mi řekni, víš-li, co je to pohoršení? Víš, co jest to, uváděti bližního v blud dvojsmyslnými slovy? Víš, co jest to, pro více méně ospravedlněnou zálibu v jednom slově, tím pochybnosti síti, nedůvěru, podezírání a prostoduché, důvěřivé duše takto ve víře zviklati? Já jakožto katolický mravouk zřím v tom hřích a neospravedlňuje-li tě to vědomí, že v dobré víře úpíně jsi jednal, neb nějaká jiná polehčující okolnost, hřích smrtelný. Poslyš toto porovnání. Jak víš, povstala za našich dnů sekta zvaná Starokatolíci. Vzala si to již jednou do hlavy zváti se tak, budiž tedy ve jménu Božím. Pomysli si nyní, že bych já, jeuz z milosti Boží, ačkoliv hříšník, přece jsem katolíkem a k tomu jedním z nejstarších, jelikož mé katolictví má původ svůj na hoře Kalvarii a ve večeradle v Jerusalemě a to jsou zajiště stará data — pomysli si kdy, že bych založil více méně dvojsmyslný list a nahoře velikými literami dal vytisknouti: „Starokatolický denník.“ Lhal bych? Nikoliv, vždyť já jsem v dobrém smyslu slova starokatolíkem. Ale proč pak, řekneš mi, proč takový titul listu dávati, který páchne zlem a heslem schismatu jest a kacířství? Takový titul, který neprozíravého přivede k tomu, že mne považovati bude za odpadlíka a který starokatolíkům v Německu marnivou radost způsobí, ani mne míti budou za nového spolu-bratra? Proč, řekneš, prostým dávati pohoršení? Ale, vždyť já to míním v dobrém smyslu. — Děkuji pěkně, příteli milý, rád věřím; nebylo by však daleko lepším zabrániti, aby věřili, že to míníš ve zlém smyslu?

Totéž bych řekl tomu, kdoby se ještě přece namáhal jméno „liberal“ podržeti jako něco nenebezpečného a nevinného, jméno, jež tolikrát se strany papežův odsouzeno a příčinou tolikerých pohoršení u věrných věřících. K čemu se zdobiti tituly, jež potřebují vysvětlení? K čemu vzbuzovati podezření, když mu spíše překážeti dlužno? Proč počítati se do řady nepřátel, s jejich heslem povyk činiti, kdyžtž vlastně na straně přátel stojíš? Proč a k čemu?

Ty pravíš, že slova nemají takové váhy. Než, příteli můj, mají, mají daleko větší než se domýšlíš. Slova tvoří vnější fysiognomii (tvářnost) idejí a ty víš, jak důležitou při některé věci jest dobrá nebo zlá fysiognomie. Kdyby slova váhy neměla, pak by zajisté revolucionáři nesnažili se tolik katolicismu sprostými, hanebnými slovy spílati; nejmenovali by jej ustavičně a každou chvíli: obscurantismem, prohloupěním, fanatismem, Bohovládou, kněžovládou, reakcí, zpátečnictvím, nýbrž jednoduše a vždy katolicismem; aniž by se chlubili nabubřenými slovy: svobodou, pokrokem, duchem času, novým právem, vymoženostmi ducha civilisací, svobodomyslností a t. d., nýbrž jmenovali by se svým pravým vlastním jménem revolucí.

Toť stará pohádka. Všechna kacířstva počala hrou slov a končila krvavým bojem idejí (pojmu a myšlének). To již asi za času sv. Pavla se přihodilo, anebo předvídal tento veliký Apoštol národů, že něco podobného v budoucnosti státi se může, jelikož v listu svém k Timotheovi (I. ad. Tim.

VI. 20.) napomíná ho, aby se měl na pozoru nejen před spory nepravé vědy — *oppositiones falsi nominis scientiae* —, nýbrž i před jednoduchými novotami ve výrazech a slovech — *profanas vocum novitates*. Co by řekl dnes ten sv. veliký učitel vida jisté katolíky tím „krásným“ přívlastkem „liberalní“ se zdobiti naproti těm, jenž starým jménem rodinným se jmenují, vida, jak lhostejni jsou k zavrhujičím rozsudkům sv. Stolic, jež opět a opět proti těmto novotám slov tak důrazně byla vyslovila, chovajíce se k nim jako kůly v plotě? Co by řekl vida, ani k tomu nezměnitelnému slovu „katolictví“ onen ošklivý přídavek lepší, jehož ani Ježíš Kristus neznal ani apoštolové, ani Otcové a učitelé Církve, ani konečně nikdo z oněch učitelův, jenž tvoří velebný řetěz křesťanského podání?

Jen to rozvažuj, milý příteli, v světlých okamžicích, dopřává-li ti jich tvá slepá vášeň a ty poznáš opravdivost a důležitost toho, co se ti na první pohled pouhou otázkou slovní zdá. Ne a ne, tobě nelze býti katolicko-liberálním, tobě nelze to zavržené, odsouzené jméno nositi a to ani, kdybys byl s to, abys pomocí subtilných klamných úsudků chytře vynalezl tajný prostředek, jenž by slovo to s vírou bez jejího porušení spojil. Ne! ta láska křesťanská, ta svatá láska k bližnímu ti to zapovídá, již se ustavičně dovoláváš a jež snad dle tvého ponětí jest totéž co revolucionářská tolerance (snášelivost). Láska ti to zakazuje, neboť první její podmínkou jest, abys nedopustil se zrady na pravdě aniž dobrou víru tvých méně prozíravých bratrů v blud a k pádu nepřivedl. — Ne a ne, milý příteli, tobě nelze liberálním slouiti. —

Není třeba dále slovy o tom plýtvati, pro poctivého, upřímného muže to snud dostačí. Ostatně sami liberálové užívají již méně než dříve toho pojmenování; obnosilo se a rozkřičelo, díky Milosrdenství Božímu. Častěji za to najdeme lidi, jež, ač denně ba co chvíle liberalismus zapírají, tak jím jsou prosáklí až do krve, že nenapíší aniž promluví, aniž učiní něco, aby to nebylo liberalismem diktováno. „A těch jest se nejvíce co báti.“

Upravil F. T.

Co jsem známým přinesl z prázdnin.

Napsal K. B. Kotler.

(Dokončení.)

Lékař, těmito ovšem vždy obmezenými a často záhadnými vědomostmi ozbrojen, přistoupí ku loži nemocného, neznámému, často k nepoznání zastřenému nepříteli vstříc . . , pátrá po všech nepravidelných úkazech, bývalých i přítomných, po jejich původu, příčinách, souvislosti a důležitosti pro výkony životní; sestaví si pak dle nálady své — málo kdy s žádoucí jistotou, obyčejně jen s větší neb menší pravděpodobností, tudíž jen s domněnkou více méně odůvodněnou — jakýsi obraz nemoci, co spojený celek a předmět své lékařské činnosti, vědom si jsa, že při největší opatrnosti omylům podroben jest —; na to vyvolí ze známých mu způsobů a prostředků léčení, té nemoci přiměřených —, takové, které dle jeho neb cizí zkušenosti podobnou odchylku od zdraví ve mnoha pádech napravily. — (Však, bohužel, často, neznaje těch kterých prostředků úplné působení na výkony všech ústrojí životních, podává lék nemístně aneb u velké míře, tak že se tím nemoc ještě zhoršuje — a ne vždy chyba ta napravení se dává). Tato okolnost, že ten onen lék, doporučený sice, ale ještě ne zevrubně známý, účinkem neočekávaným stav nemoci na jiné straně zhoršiti může, byla by s to odstrašiti lékaře od podávání léků, kdyby nebylo hojných a dostatečných zkušeností, že soustava tělesná, ještě dosti čilá a silná, v stavu jest škodu lehčí lékem

proti všemu nadání způsobenou napraviti a látku škodlivou vyměšováním, všelikými ústroji z těla vyhostiti —; což však se jen do jisté míry stává přes kterou látka škodlivá v těle zůstavši, další různé, často těžké, po celý život trvající neduhy způsobiti může.

A když po nejopatrnějším přičinění vidí se dobrý výsledek, tož nikdy i v nejlepším pádu *nemá lékař účinek ten připisovati svému léčení*. Jsou totiž případy nemocí všelikých i nebezpečných, jež se beze vši lékařské pomoci skončí uzdravením a jiné, které i při nesmyslném, nerozumném léčení přece dobře končí. Ano při nejpřesnějším opatrování nemocného není jistoty, zda mezi léčením lékařovým jiné živly spolu neúčinkovaly?!

Jak kolísavé jest vědění a působení lékařské, svědčí časté, jeden druhému odporující úsudky více lékařů v tomtéž případě nemoce —, dále úsudky o léčící síle a vlastnosti těch kterých léků neb způsobů léčení a v pádu smrti protivy úsudku lékařského o té které nemoci za živa a výsledků pytvání mrtvoly. Věru nevím, zdali stává jiné na vědách přírodních spočívající činnosti tak pochyblivé, jak jí lékaři poskytují jeho věda!

Přemítajícímu tyto poměry přestává býti napadným ano podivným výrok velice učeného, věhlasného lékaře, universitního hodnostáře, výrok, jež s vzácnou skromností pronesl v rozmluvě s mladšími kollegy, řka: „V mém více než čtvrtstoletí trvajícím lékařském zaměstnání mnoho mých nemocných se uzdravilo a přece *nemohu ani o jednom z těchto se vši jistotou tvrditi, že pouze mým léčením se byl pozdravil*.“ Toť jedna strana obrazu žití lékaře, strana duševní práce, temná sice poněkud a málo ku následování povzbuzující. Pohřešuje li však žádoucí, dostatečné jistoty a půvabu sama sebou mírní ji a neutralisuje dílem druhá strana, strana zevní praktické činnosti, totiž nepopíratelná zkušenost o úspěchu patrném rozumného, na dobytých věrohodných základech vědeckých zbudovaného léčení nemocí, které bez takové pomoci z pravidla se nevyhojí a buď smrtí neb následujícími trvalými neduhy se končí, — a to zkušenost nejen úspěšného léčení a ulehčení útrap všelikých v běhu nemoci jinak nevyhoiditelných — ale také, co více, před nemocemi zachránění!

Každý lékař, buď si katolík neb nevěrec, stejně potřebuje ku lékařskému zaměstnání mimo patřičnou vědeckou působnost, zdravé smysle, dar pravého pozorování, živou pamětlivost, ostrovtip a duchapřítomnost, a musí se spokojiti stupněm jak možno nejvyšším svého vědění a svých úsudků, věrohodnosti nikdy nemoha dosáhnouti plnou jistotu. Což jest tedy důvodem, že lékař nevěrec pohrdlivě bledí na kollegu katolíka?

Katolík věří na Boží zjevení a s tím nerozlučně spojené zázraky — nevěrec věří, že obojího nestává. Víra proti víře! Každá víra, má-li býti rozumná, musí spočívati na rozumných důvodech. *Že by katolická víra nerozumnou, neodůvodněnou byla — tak zvanou pověrou — nemůže nevěrec bez slepé, vzpírající se zpupnosti tvrditi oproti milionům věřících katolíků, mezi nimiž jsou bez počtu mužové nejvyšší učení ze všech oborů (i lékařského) vědění, ano i mužové, kteří dříve jiného vyznání byvše, důvodů plných našli ku přechodu na víru katolickou vzdor dřívějšímu tvrdě chovanému odporu proti ní!*

Katolíku nebrání jeho víra v pěstování nejdůkladnějším všelikých i lékařských věd, neboť žádná věda není s to dokázati, že Boha není, že svět není stvořen (jak atheisté tvrdí), aneb, že i při uznání Boha co Stvořitele, tento Bůh (jak to t. zv. deisté míní) neodolatelnou nutností jen přítomný svět stvořiti mohl a to jen na základě zákonů tak zvaných přírodních (dosud a budoucně seznatelných), nutnost neobmezenou majících, a že vesmír se všemi bytostmi zanechal jich vývoji, nechť neb nemoha přes ty zákony na ně více působiti.

Tvrzení neb upírání nadpřirozeného působení božského jest ta rozlišovací pohnutka mezi lékaři; a jelikož tvrzení, na němž víra katolická stojí, má základem autoritu církve, která učí skutečnost takového božského působení, jest to autorita církve, které katolík věří, nevěrec odpírá! Nevěrec při-

jiná *jen* autorita vědy, jak známo mnohdy pochybnou, pouze lidskou, za základ a pravidlo všeho vědění, spojuje vše jsoucí v celek co přírodu a domýšlí se v této osobně domnělé a tehdy jen strojené jednotě naléztí původ podivuhodného pořádku a pravidelnosti úkazů přírodních — ba i některý prohlašuje nestvůru (*monstrum horrendum, informe, ingens, cui lumen ademptum est*) náhodou za stvořitele, nevěšmaje si hloupě podivuhodné do očí bijící pravidelnosti a neobmezené vzájemnosti působení všech jednotlivých bytostí, anebo ještě hloupěji přičítá tuto při všeobecných, nepřestávajících změnách trvající pravidelnost též jen tomuto slepému bůžku! Když tak zapíratel nadpřirozeného působení Božího —, atheista i deista (dva pojmy v důsledcích svých merálních sobě velmi blízcí) na tom přestává ustanoviti se na přirozených stránkách, lidskému rozumu dostižitelných a na vyzkoumání pravidel řádného bytí a působení předmětů jeho badání, tak zvaných přírodních zákonů, z nichž odvozuje též i pravidla své lékařské činnosti —, *křesťan lékař*, jsa znepokojován přemnohými pro život důležitými, vědou nerozluštitelnými hádankami, neustane na hranicích vědy a její lékařských důsledcích, jež však rovně přijímá a prakticky ocení a vytěží, *ale* hledaje uspokojení duševního, *bádá po původu věcí a jich podivuhodného zřízení a pořádku v celku i v jedincích*, o kterém ni příroda ni rozum žádoucího, jasného světla nepodává. Tu se mu naskytá nepoměrně vyšší a jak se přesvědčiti může, neomylná, osvětlující autorita církve.

V tom světle, od církve podaném, pojímá křesťan stvořený svět v celosti co vesmír a v každém jedinci od hmotného, jednoduchého prvku přes veškerou řadu neústrojných a ústrojných (živoucích) až do nehmotných, duchovních bytostí a vidí v tom zjevení všemoci, všemoudrosti a dobroty stvořitele — **Boha!** Tento svrchovaný Pán všehomíru podrobil bytosti hmotné tak zvaným zákonům přírodním, z jejich vlastností vyplývajícím, nižádnou cizí mocí nepřerušitelným, *nikoliv však tím obmeziv Svou všemohoucností!* Duchovním pak bytostem a s nimi též duchu lidskému dal s rozumem a svobodnou vůlí zákon mravní co přikázání z Jeho svatosti plynoucí a povinnost ku zachovávaní ho. Ale *jen vůle* svobodu s její pohnutkami, záměry a city duchům propůjčil, ponechav Sobě samému řízení skutků a jich následků dle Své nejmoudřejší a nejsvětější úrady, buď je dopouště neb změně a zábraně.

Seznání zákonů přírodních zanechal Stvořitel bádání obmezeného rozumu člověka; *ale mravní zákon zjevil* (přes míru, jakou ho lidský, nedokonalý, omylům podrobený rozum co poznávající síla pochopiti v stavu jest) *nadpřirozeným poučením, založením neomylné autority církve* — co učitelky poměru člověka k Bohu a hlasatelky Jeho svaté vůle — co zákona Jeho, a církev tu, co Své ustanovení, jasné úkazy Své všemohoucnosti, žádnými zákony neobmezené, patrnými zázraky vyznamenal! Ty zázraky jsou dějepisně nejvyšší hodnověrností dosvědčeny, *nadpoměrně jistější než všechny prameny nauk lékařských* —, i stávají se po všechna století doposud, ať se jim mnozí vyhýbají a je vyvrátiti neb umlčeti se snaží. Ovšem, **kdo viděti nechce, ničeho jiného nepotřebuje, než oči zamhouřiti!!**

Ano stálost církve, její organizace, a její učení skoro dvoutisícileté, *beze změny trvající* při všech všestranných, během času nevyhnutelných změnách ostatních poměrů člověčenstva, vzdor nepřestávajícím bojům nejrůznějšími nepřáteli vnuceným, *jest zázrak nepopíratelný a patrný důkaz Božského původu jejího, její neomylné autority a tím samým důkaz rozumnosti víry katolické a snášlivosti té víry s pravým lékařským vzděláním*; neb obmezený rozum přirozený a jeho zákony, duchům lidským od Boha daný, nemohou se právě vzpíratí stejně od Boha vycházejícímu nadpřirozenému Jeho zjevení!

Jen smutný předpoklad z neznalosti pocházející a dilem jinými buď intelektuelními (rozumovými) neb morálními (mravními) překážkami umožněný a držený je s to vysvětliti znevážení a opovrhování víry katolické! —

Než však i ještě z jiného stanoviska podává tato otázka stranu velice vážnou a pro činný život veledůstojnou.

Nejen vědecké a zkušeností ztvrzené vzdělání *samo sebou* dělá lékaře již dobrým. V ohledu tomto rozhoduje *stanovisko morální*: považuje-li totiž lékař své zaměstnání za své povolání s povinností upotřebiti svých vědomostí ku cíli léčby, ku zmírnění tělesných útrap bližního bez ohledu na zevní poměry nemocného — aneb, užívá-li svého umění, co obyčejný vředlák jen ku vlastnímu zisku. *Takového, sobeckého lékaře, jemuž důvěřovati těžko, sotva kdo za dobrého uzná, tím méně, jest-li k tomu se ukáže pohrdačem a posmívačem náboženství!*

Z toho stanoviska se ukazuje výška dobrého křesťana lékaře, kterémuž lidskost a vlídnost (pro něj láska bližního) jest povinností, ano příkázaním Božím a ne holým pravidlem lidské chytrosti!

I pro lékaře samého má to neb ono stanovisko (víry neb nevěry) nejvážnější důležitost a význam.

Nám lékařům mnohonásobná bída života lidského, ne jako vůbec jiným lidem jen příležitostně a jednostranně na oči a pod ruku přichází. Lékaři uloženo jest každodenně a v každém způsobu všeobecnou stráž lidskou, tělesnou, společenskou (sociální) i morální v nejtrapnějších podobách, co nejblíže a do podrobnosti pozorovati s obtížným často a namáhavým přemýšlením a starostmi o úlevu; k tomu pak svědomí omezenosti a nespolehlivosti našeho umění, starostlivé někdy, až úzkostlivé očekávání účinku a nejistota výsledku našeho působení, odvislost naší pověsti od cizího, přechasto nespravedlivého posouzení a jiné . . ., vše toto jest schopno rušiti nadobro spokojenost duševní. Tu lékař lehce podlehá vzniku trvalé nálady, pessimismu a jeho důsledkům, život duševní otravujícím.

Tomuto smutnému výsledku těžkého povolání svého unikne lékař, křesťan dobrý. Jako každý poctivý lékař užívá on nejsvědomitěji svých, učením a zkušeností dobytých vědomostí bez vychloubáčství, opatrně a starostlivě se varuje, by nemocnému neškodil a dokonce nikdy nezneužívá nemocného za předmět pokusů nebezpečných; *pokojně pak ponechává výsledek působení svého řízení Božím, Jemuž samému své vědomosti děkuje*, těší se bez samochvály z dobrého výsledku a snáší klidně u vědomí pravě konané povinnosti výsledek nepříznivý, též i nespravedlivý, podjatý úsudek okolí — a tím zachová ve své víře pokoj, kterého, jak Spasitel praví, svět dáti nemůže!

Konečně, jako každý lékař v dobrém výsledku léčení svého nalezá důkaz, že jeho náhled o nemoci, na vlastních jeho vědomostech spočívající na pravdě se zakládá —, dosáhne i křesťan ze svého duševního pokoje, jež z účinné víry přýští, nejmocnější důkaz pravdy své víry katolické!

„Cetera cogitate domi!“ — Tak říkával po přednášce professor jedné lékařské vědy, zanechávaje odvozování důsledků jeho učení píli a rozumu svých posluchačů! —

* * *

Ano, přátelé, uvažujte i vy doma, v tichém zátíší svém slova, kteráž napsal slovutný lékař . . ., jedněte jen poněkud v duchu jeho a buďtež jisti, že ovoce hojné vás nemine, že Bůh žehnati bude práci vaši a trpící s důvěrou vyhledávají budou pomoci a rady u vás! —

— Dostál jsem, jak čtenář se přesvědčil, v slovu daném a přinesl z prázdnin něco, co zajisté překvapí dobré mé přátele-lékaře. Kéž výtisky „Obrany víry“, které jim — co dárek z prázdnin zašlu — rozšíří i mezi kollegy svými, aby i oni seznali, že, jak Dr. Reusch napsal: *víra a věda, pokud jsou k sobě upřímnými, vezdy se srovnávají!*

Co přinesli mi z prázdnin přátelé moji, posud nevím, ale věru sám zvědav jsem a neopomenu, bude-li to jen poněkud za něco státi, čtenáře listu tohoto o tom zpravit.

Konče pak vzpomínku svou z prázdnin přáním, aby Bůh na mnohá ještě léta zdraví popřál slovutnému panu doktorovi, připojuji ještě pravdivá slova, kteráž Dr. P. Haffner ve výborném spisu svém „Atheismus — evropská velmoc“ napsal: „Duši lidské vrozena jest zvláštní touha poznati Boha! Nekla-

dou-li se této vrozené snaze a touze umělé, násilné často překážky a meze, tož vyrůstají — podobně jako za příznivých, jarních, teplých paprsků slunečních ze stromů pupence, listů a větvičky — v duši lidské — velké a vznešené idey přirozeného náboženství! Bůh sám mluví ku duši lidské mluvou velmi srozumitelnou —. Svou překrásnou přírodou, svým viditelným i neviditelným tvorstvem, vůbec vším, co povstalo z vůle nejvyššího! Proto také duše lidská tak ráda ke Bohu zalétá a Jemu nejlépe rozumí, *není-li ovšem zúmyslně svedena úlisnými, falešnými učiteli-atheisty z cesty pravé v bludiště nevěry!* — Běda však těm, kteří pohoršení dávají! Chraňmež se podobných falešných proroků a vůdců — a milujme a držíme se Boha, nebo diligenti-*bus Deum, omnia cooperantur in bonum!* —

V d ě ě n o s ť k n i h a ř o v a.

Episoda ze života šlechtěného kněze.

(Pokračování.)

Ano, když bych se opět vrátil do rodné vísce k svým milým krajanům jako jejich duchovní rádce — zdaž by mne rádi přijali? O ano, jsem tím jist, neb vždy se těšili na okamžik, kdy ve mně svého faráře pozdraví. Jak krásný úkol by mi kynul v hodnosti té; kéž by Všemohoucí mi ji udělili ráčil! Byl bych rádcem celé osadě, svoje svěťence bych vedl životem po dráze ctnosti a bobabojnosti — jaký to rozsáhlý kruh činnosti přede mnou se šíří! Byl bych otcem všech dětí, těшитelem zarmoucených a nešťastných. Vychovávání mládeže věnoval bych největší péči, neb často z nepatrných výseků pocházejí nejvýtečnější mužové. Nemohu-li sám ničím vyniknouti, nechať alespoň mé skrovné vědomosti jiným jsou nápomocny. Pak bych si hrdě mohl říci, že užitečným jsem nejen lidem, nýbrž i vlasti své, vychovávaje jí národovce poctivé a zbožné, jakých pro blaho její potřebí jest. Toť mé vřelé přání, touha má! A já s celou duší takovému úkolu bych se věnoval; avšak zde, mezi odpůrci všeho českého, nemohu nic podnikati, nemohu volně, samostatně jednati. Každý můj krok jest pozorován, činnost moje, již bych tak rád blaho rozšéval, spjata jest železnými okovy; jsem otrokem cizí vůle, a na svou vlastní musím šlapati, by se nevzbouřila.... Avšak, proč naříkám? Vždyť skoro všichni čeští duchovní a učitelé mají tentýž osud! Německým jazykem vycvičení, jest jim na německých ústavech působiti; neb tak trudný jest stav naší drahé mlůvy, že nemáme ani českých škol! Málo jest vyvolených, kteří mezi lidem svou činnost rozvíjeti mohou; jak rád bych byl jedním z nich! Mnozí z bratří mých jsou úplně spokojeni na svém stanovisku — proč jen já jsem nešťasten? Duch můj stále se obírá luznými vidinami o slávu národa, myšlenky mé jsou stálá touha činnosti, mimo Bohu též vlasti věnované; ó, proč jen tak vřele miluji drahou mlůvu i tu ubohou zemi českou? Nitro mé by nebylo tak rozerváno; sprostěn bych byl palčivé touhy, stálého nepokoje a podobal se jiným lidem lhostejným; avšak nelze mi jinak? Jen tobě, kníže malá, svěřuji city svoje, ty jediná budiž svědkem útrap, jež trýzní duši mou! Nikdo jiný nesmí zvědět, jaké to myšlenky mívám; dostaloť by se mi jen výsměchu, přezdívali by mi blouznivec. Pročež zůstaňte skryty tužby moje, a nebudete-li vůlí Nejvyššího vyplněny, vezmu vás s sebou na věčnost.....

Paní Rozárka dočetla. Sepnula ruce u nevýslovném podivení. „Tak tohle mu leží na srdci? Takový tedy předmět jeho častého zamyšlení! A nikdo nemá nic vědět? No, já budu mlčet, a raději se modlit, by nebeský Pán jeho tužby co, nejdříve vyplnit, ráčil.“

Položila zápisník opatrně na dřívější místo, a sotva že uvedla knihy v předešlý nepořádek, bylo zazvoněno.

P. Benedikt se vrátil. Chvátal ihned do svého pokoje a knížku zastrčil.

„Jest-li teta četla!“ myslil si s nepokojem; „ona je trochu sdílná, a dozví-li se někdo o mých tajnostech, bude si z nich posměch tropiti. Jak jsem mohl býti tak zapoměnlivý!“

Neměl dlouho v pochybnostech býti. Paní Rozárka vešla a počala se omlouvati: „Odpusť, milý synovče, že tvůj stolek posud uspořádán není; nemohla jsem does pro samé šukání do tvého pokoje ani vstoupiti.“ Knězi se ulehčilo. První myšlénka jako blesk mu projela hlavou: nečetla!

Když pak odpůldne po nábřeží chodil, plánil se v duchu, že své milé tetě křivdil, máje její zvědavost v podezření. Však brzy přemítal o něčem jiném. Byl si vyšel do města v úmyslu, že opět nějakou novou knihu koupí. Vyšly právě dvě, a on by je byl rád obě si zaopatřil, ale zásoba v peněženke stačila pouze na zakoupení jedné. Měl doma více peněz, ty však uschoval a rozmnožoval v malou summu, jaké by jednou na vazbu veškerých svých knih potřeboval.

Jsa zabrán v přemýšlení, nevšímal si dvou nuzně oděných dítek, opodál něho stojících. Ubožátka, hoch asi sedmiletý, děvčátko mladší, žebrała. Bylo patrné, že dítky tomuto řemeslu nejsou uvyklé, neb vyhlížely bojácně, a každého neoslovily. Hošík zkoumal tváře, a vida pyšnou nebo nepřívětivou, ani nehlesl. Jen na osobu dobrotivého vzezření se odvážil, tichým hlasem o almužnu prose. Že však takových lidí, jichž se nebáli, málo bylo, stalo se, že ubohé děti za celý den jen několik krejcarů vyžebrały.

„Pojď už domů, je mně zima“, ozvalo se bledé děvče.

Bratříček, ač sám studeným listopadovým větrem prostydlý byl, ještě otálel; pořád ho něco vábilo ku knězi, jenž do vody se díval.

„Počkej“, chlácholil sestřičku; „tam onen velebný pán nám jistě něco dá; tak dobrotivě vypadá.“

Vyčkal, až několik osob přejde, pak přiblížil se ku knězi:

„Velebný pane, prosím pěkně, darujte mi něco; máme doma nemocného tatínka, a on nemá, co by jedl. Maminka již dávno zemřela.“

P. Benedikt poznal na první pohled, že před ním nestojí obyčejného druhu žebráčkové. Hoch na něho zíral smutně, avšak tvář jeho měla cosi ušlechtilého, a nikoliv onen výraz tuposti, jaký shledáváme u dětí pobudů.

Děvčátko podporovalo bratra v prosbě, spínajíc hubené ručky.

P. Benedikt ještě pochyboval. „Já vám nevěřím, žebráte nejspíše na mlsky, jako jiné děti.“

„O ne, velebný pane“, odvětil chlapec, zarděv se nad touto křivdou, „nejme zvyklí mlsati, a nikdy jsme nežebraли. Ale teď nemáme nic doma, a já bych tak rád tatínkovi něco k jídlu koupil, aby nebyl tak slabý. Oči se mu zalily slzami.

„Já taky mám hlad“, zatesknulo děvčátko, chvějíc se zimou. Tu P. Benedikt, pohnut jsa, podal hošíkovi několik desetiníků, načež děti vroucně mu ruku políbivše, rychle se vzdálily.

„Půjdu se přesvědčit, zdali a co koupí“, pravil si kněz v duchu, i chvátal za nimi, zapomněv úplně na nově vydané knihy.

Hoch, jenž na svá leta bystrý rozum měl, a jež nouze naučila o všem dobře přemýšleti, slyšel kdysi, že nemocným, zvláště jsou-li hladem vysíleni, dobře prospěje víno. Nyní mu to cestou připadlo, a jelikož tušil, že těch několik darovaných desetiníků jsou celé jejich jmění, nerozpakoval se dlouho, a koupil malou láhev vína, chléb a housky, a spěchal domů.

P. Benedikt byl dětem stále v patách.

Tyto netušíce, že by někomu napadlo je sledovati, neohlédly se po celé cestě, která byla dosti dlouhá. Konečně v odlehlé jakési uličce vstoupily do malého špinavého domku. P. Benedikt vraty se díval, kterak otevřely na dvorku jedny z přechetných dveří. Váhal, má-li jíti dále.

Nečistota na dvoře ho odpuzovala, nicméně jakýs tajný hlas mu neustále radil, by neodcházel.

Vstoupil tedy v příbytek dětí. Obraz největší bídy rozkládal se před jeho zrakem. Malá, tmavá světnice, v ní něco rozbitého náradí, a na zemi na slameníku v hadry oděný muž, podobný mrtvole

P. Benediktovi sevřelo se srdce. Tiše, jak byl otevřel, tak zavřel dvře, a s velikým účastenstvím pozoroval, co se uvnitř dělo. Hošík si počínal, jako by byl lékařem. Nalil vína na lžici, ulomil kousek housky a čekal, až sestřička líbáním a voláním tatínka vzbudí. Nemocný se nehýbal. Hoch úzkostlivě jal se otcovy skráně třít, ruce mu zahřívati.

Nahodou se obrátiv, spatřil kněze a zarazil se.

P. Benedikt však vlídně jej pohladil, řka: „Proč pak se mne tak lekáš? vždyť jsi nic zlého neučinil. Naopak, jsi velmi hodné dítě, které za svou péči o otce zasluhuje pochvaly.“

„Ó, náš ubohý tatínek,“ zalkal hošík, „on se ani nehýbe!“

„Co pak je tvému tatínkovi? Máte lékaře?“

„Nemáme, velebný pane; tatínek mi zakázal, bych pro nějakého došel. Pravit, že žádný lék by mu nepomohl a že zemře hladem.“

„Hladem!“ opětoval kněz s ustrnutím. Klekl k nemocnému, jenž slabostí byl omdlel. Jeho úsilí se podařilo, za čtvrt hodiny muže probudit.

Sotva že muž nabyl vědomí a cizince uzřel, pravil slabým, ale trpkým hlasem: „Již přicházíte pro toto poslední haraburdí?“

„Nikoli, příteli,“ odvětil kněz, „spíše vám náradí dám, nežli bych vám je bral. Jsem sluha Boží, a povinností mou jest, pomáhati, kde se mi příležitost naskytne. Dítka mne přivedly na vaši stopu, a já doufám, že s pomocí Boží vás zachráním od hrozné smrti hladem. Buďte pokojným a odevzdejte se v péči mou.“ Načež mu podával víno a chléb.

U nemocného působil lahodný zvuk cizincovy řeči tak mile, že se domníval slyšeti hlas andělského posla. Již dávno s ním takto nikdo nemluvil. Mlčky vypil víno, se zaroseným zrakem děkuje novému ochranci. Chvilí na to usnul pevně, přemožen jsa dojmutím a nezvyklým silným nápojem. Kněz učinil všemožná ještě opatření ve prospěch ubohé rodiny, pak odešel.

Druhého dne z večera byl opět v chudičské světnici. Nemocný ho uvítal s vděčným pohledem, dítka s radostí. Nejprve rozdělil mezi všechny pečeni, kterou byl od paní Rozárky obdržel, pak, daje dětem obrázkové knihy a příkázav jim, by byly tiché, usednul k nemocnému.

„Jak se vám daří dnes?“

„Již mnohem lépe, zaplať Bůh; bez vaší pomoci, velebný pane, byl bych snad již dnes nežil.“

„Povězte mi, jakým způsobem jste do tak velké bídy přišel?“ přerušil ho p. Benedikt.

„Nestalo se to mou vinou, ani zahálkou, ani marnotratností,“ odvětil smutně nemocný, a pomalu, přerývavě vyprávěl následující: „Zlý osud si se mnou zahrál, a nevím, proč právě mne za svou oběť si vyhlídl. Jsem knihářem. Několik let se mi dařilo dobře, a já požíval slušného blahobytu. Pojednou se list obrátil. Nejprve mi zemřelo nejstarší dítě, pak se roznemohla manželka. Dlouhá a zlá její nemoc ztrávila všechno mé nastřádané jmění, a zároveň v té době jsem měl nedostatek práce. Doma zavládl nepořádek, peněz nebylo, a když se pak má ubohá žena se světem rozloučila, ulehl já chorobou plicní, která se bídou a zármutkem stále horšila. Když jsem nemohl zapraviti nájemné, bylo mi od necitelných lidí všechno, co mělo jakous cenu, prodáno, a já přinucen, zde v této bídné, mokré jizbě bydleti. Bylo mi později vyhrožováno, že i tohoto přístřeší zbaven, a na ulici vyhnán budu. Tak tvrdí jsou lidé! Ale nechť si tak učiní, mého žití konec se blíží, cítím to dobře. Mé ubohé děti vezme Všemohoucí pod ochranu, neb od lidí ničeho nedoufám. Věděli o mé nezaviněné bídě, a odvrátili se ode mne jen proto, že jim jest obtížno mně pomoci.“

Mluvil skoro šeptem, a na konec ho přemohla bolest tak, že musil ustati.

Ruka kněžova jemně dotkla se jeho hlavy.

„Nezoufejte,“ pravil P. Benedikt, „nezoufejte, já vám k novému blahobytu dopomohu. Nemám mnoho, ale na ten čas, nežli začnete opět pracovati, nebudete míti nouze. O vaše pohodlí a o dítky se postará moje teta.“

„Velebný pane!“ zajíkal se knihař.

„Jen tiše,“ přerušil ho kněz, „buďte pokojné myslí, aby vaše nemoc se nezhoršila. Nyní jest mi odejít. Dobrou noc.“

Pospíchal domů. Již zapomněl na vazbu knih, neb celou jeho mysl zaujalo neštěstí lidské.

„Co se ti přihodilo, že's tak rozrušen?“ tázala se paní Rozárka.

„Přicházím od onoho nemocného, pro kterého jsi mi dnes pečení dala. Vypravoval mi svůj život strastiplný, což mne tak dojalo. Pojal jsem pevný úmysl, ubohému muži pomoci a prosím tebe o přispění.“

Na to jí vypravoval, co byl slyšel od knihaře.

„Ubobý“, litovala dobrá teta, „jak ho ti lidé opustili! Sáhnu do své kapsy pro něco peněz, ale mnoho asi tam nebude.“

„Já přidám,“ ozval se kněz, a otevřev přihrádku ve stolku, vyndal stozlatovou bankovku.

Paní Rozárka spráskla ruce. „Ty dáváš celou stovku? Čtvrtina by jistě postačila. Však ještě někdo ti přidá. Tuto sumičku skládáš tak pečlivě, tak dlouho, a nyní se jí v jedné chvíli chceš zbaviti! Kdy pak potom bude tvoje zamilovaná myšlénka o krásně vázaných knihách uskutečněna? Léta uplynou, nežli jinou částku znova uspoříš — a pak ji snad zase nějakému chudšovi dáš.“

„Drahá teto, prosím tě, jak to dnes mluvíš? Vždyť snad víš, že pastýř duchovní hotov jest, pro ulehčení skutečné bídy své poslední dáti. Věz, že ani na okamžik se nerozpakuje, má-li pomoci čili nic. Neželel jsem svých peněz, ba naopak, jsem rád, že je mohu dáti, neboť pro vyplnění nějaké mé libůstky nedám zahynouti celé řádné rodině. Ani ty bys, milá teto, jinak nejednala.“

„Máš pravdu, Benedikte, ty dobrá, šlechetná duše,“ přizvukovala stará paní; „ale sto zlatých je přece jen mnoho! Naskytne-li se ti za nějaký čas podobný případ, nebudeš míti ničeho více.“

„Bohužel“, vzdychl si kněz, „avšak co činiti? Srdce mé se svírá při vzpomínce na ubožáka. Mám-li mu býti pomocen, nechť jest to též platné. On toho zasluguje. Z jeho řeči je patrné, že je vzdělaný, poctivý člověk, a dítky mají tolik jemného způsobu, že jsem se až podivil. Peníze mé nepřijdou na zmar, přinesou spíše ubohým nový blahobyt. Jsem přesvědčen, že v tomto muži poctivém se neklam.“

Paní Rozárka ničeho více nenamítala. Setrouc slzu, pravila s pohnutím: „Kéž se ti Všemohoucí odmění za tento milosrdný skutek; kéž vyplní všechna tvá přání, a tím tvé šlechetné srdce potěší, neboť ty's hoden všeho nejlepšího, můj dobrý, milý Benedikte!“

„Ty mne přes příliš chválíš pro věc, kteráž je povinností každého křesťana.“

„Ale kdo ji vykonává tak jako ty?“

„Přepínáš, tetinko,“ usmál se kněz, a odebral se do svého pokoje, by ušel další chvalořeči.

„Můj Benedikt rozmnožuje své ctnosti ještě i skromností,“ uvažovala stará paní; „je to zlatý hoch! Pravý opak těch, kteří jen pro zvučné jméno své skutky na odiv staví. Kéž by jen jednou došel štěstí, po němž touží miláček můj!“

Stará paní zbožňovala svého bratrovce, a měla k tomu dosti příčin. Byl k ní tak úslužný, zdvořilý, bavil ji, a všemožně svou úctu na jevo dával, což jí nemálo lahodilo. Před ní byl vždy vesel a hovorný, ačkoliv mnohé jej

tížilo. Věděl, že zamračená aneb rozervaná tvářnost nepříjemný dojem budí, a že člověk, jenž svou rozmrzelostí jiné souží, jen nemilým se stává. Je-li pak knězem, jak divně jest od lidu posuzován: „ten šel nerad za pana pátera!“ zní všeobecná kritika; „nebyl by tak nespokojený a nevypadal by tak nešťastně.“

P. Benedikt byl však celou duší Bohu oddán, a nikdy mu na mysl nepřišlo, aby proti svému stavu reptal. Byl od nábožné matičky jen pro kněžství vychován, a přesvědčen, že by něčím jiným ani nemohl býti.

Jak si kdo ustele, tak si lehne.

Skutečná událost z Pražského života.

(Pokračování.)

Bylo to 15. května t. r. když jsme uveřejnili v „Obraně“ stať, pojednávající o skutečném příběhu, jak sv. Jan Nep. ztrestal rouhačku způsobem tolik pohnutlivým, že příkladem to býti mohlo každému bezbožci, jenž by měl chuti žert sobě učiniti, aneb jinak zhanobiti památku tohoto velikého světce.

Dotyčná rouhačka „milostpau“ P. — jak se jistě, milý čtenáři, pamatovati budeš — byla tetičkou Růženy Fišerové, s kterouž se dnes blíže seznámíme.

Předobrotivý Bůh dlouho shovívá hříšníku, a neuchvacuje ho náhlou smrtí, jen aby do sebe šel a nezahynul!

Růžena Fišerová byla také jedna z těch pobloudilých oveček Kristových, že nechala se r. 1847. známou nám již tetičkou P. přemluvití a přijala katéřské učení Košuta, jenž v fečených letech pých svůj v jezuitské zahradě prováděl, tam co před dávnými časy bývala kaple — nyní je skladiště uhlí a různého haraburdí.

Tehdáž bývala ještě Růžena děvicí, a ohnivou šířitelkou bludného učení. Košut uměl mládeži a to hlavně děvčatům rozumky másti, aby v blud upadly.

Avšak za krátko, když Košut Prahu opustil, zvlažnili jeho přívrženci, a pomalu zapomněli i na něho. Ovšem přísloví i zde platilo: jaký pán, taký krám. A všechny bývalí odštěpenci poznenáhla chladli, až posléze ani do modlitebny, ani do kat. chrámu nechodili. Byli skutečnými nevěrci, ale aby je někdo tak nazval — toho se báli a bránili se pokud mohli, že prý jsou „čistými“ vyznavači Krista. To nevadilo, že po celý týden ani na modlitbu nevzpomněli. A v této děsivé tmě dospěla, ano i sestárla Růžena — bývalá druhdy katolička.

Nejlepší léta svá ztrávila ponejvíce ve vrchnostenských domech jako komorná, až dostoupivši čtyřicátého roku, zařídila si ničařský obchod blíže Konviktu na Perštýně. Než život její neměl v samotě ubíhati. Bylo jí ještě souzeno žiti po boku manžela, nevěrce, kterého poznala — z inserátu. Nerozuměla ještě švindlu, a proto dala se zaslepiti inserátem, kdež jako na prodej vychvaloval svoje přednosti, jako: „upřímný vlastenec,“ „tichý, hodný člověk“ atd., jenž by si přál žiti s usedlejší dámou s několika tisíci vládnoucí. Brzy byla smlouva učiněna, a oba důvěřující v blahobyť se navzájem koupili. Štěstí jejich nebylo však závidění hodno.

Žena poznala v brzku muže a muž ženu.

Elegantní nábytek, o němž se vdovec honosil, že jeho majetkem, byl na dluh od žida vzatý, kterýž na peníze nevěstiny, ženichem mu po svatbě slíbené, čekal.

Bylo to trpké sklamání pro starou nevěstu, když poznala, jak byla podvedena, ale — změnit se již nedalo nic, do smrti přísahala muži tomuto věrnost, byť i možná na ni čekala.

Není svátostní výkon sv. manželství pouhou ceremonií, není to slůvko a no pouhou frazí, kterouž vše odbyto, jest to okamžik nejvýše důležitý, což poznávají teprve lehkomyslní lidé, až bývá pozdě.

Za nedlouho se Fišerová vpravila do nového způsobu života, a přivykla mu také — neboť bídu a nedostatek v prvních letech — jež nyní musela zakoušeti, — za svobodna nepoznala.

Fišerová měla také sestru, dobrou to katoličku, kterouž proto nikdy příliš nemilovala, že byla horlivá ve svém náboženství. Ovšem mělo to také jiné příčiny; neboť Anna provdaná za Mareše, snažila se při každé příležitosti sestru k rozumu přiváděti, by opět se navrátila ku své víře.

Dotírající bída na nešťastné manžele, poskytovala Anně vhodnou příležitost, aby hmotnou pomocí osvědčovala lásku křesťanskou — té víry — kterouž sestra v mládí pro Košuta pohrdla.

Anna Marešová byla o několik let mladší nežli Růžena, byla však bohatší a manžel její dokonalým katolíkem, požehnání jim kvetlo v obchodě, že slušné jmění sobě zachovali.

Zvali Fišerovou i s manželem několikrát v týdnu k sobě a podali jim hojného nasycení a pomáhali, kde jak mohli.

Fišerovi se to líbilo. Nehledal v tom nic jiného, nežli že snad Marešovic seznali jeho „vzdělanost“, že jest výborným společníkem atd., proto že si ho váží a častěji zvou. Pro víru, oběť, nebo lásku k bližnímu, neměl smyslu. A Fišerová se dokonce domnívala, že sestra sestru podporovati má a musí. Že manžel sestry její jest rozhodujícím pánem nade vším, toho nedbala.

Takové přátelství panovalo mezi oběma rodinami několik let, ale k žádoucímu cíli nevedlo. Marně se zbožná Anna namáhala, marně činila Růženě jemné výčitky, co řeknou rodiče tam na věčnosti, že nechce pravdu sv. náboženství opět přijmouti.

Fišerová byla nejšťastnější, když stál před ní praskal, obtěžkaný pokrmy Jakmile ale Anna zavadila o víru, a trochu jí do duše mluvila — stávalo se Fišerové „nevolno“ a obyčejně po řádném najedení měla doma „mnoho“ práce. —

Po dlouhém strádání se podařilo Fišerovi uloviti nějaký závod v Praze, a štěstěna se skutečně plným obličejem na něho zasmála, vedlo se jim od té chvíle utěšeně. Jeho choť najednou tloušťla div že nepukala, a svého času byla snad i z Pražských paniček ta nejvážnější — co do váhy. Vždyť bohem jejím byl korbek piva a kus pečeně!

Obsah čísla 23. „Obrany víry“:

Které jsou toho příčiny, že katolické časopisy a spisy pro lid poměrně jen skrovného rozšíření docházejí? Čeho by pastýř duchovní měl a mohl podniknouti, aby rozšiřování časopisů a spisů pro lid směru proticírkevního mezi věřícími s dobrým výsledkem zamezil? (Předneseno na pastorální konferenci vikariátu Novostrašeckého v Panenském Týnci.) — Jest volno katolíku zváti se v dobrém slova smyslu „liberálním.“ Upravil F. T. — Co jsem známým přinesl z prázdnin. (Napsal K. B. Kotler. Dokončení.) — Vděčnost knihařova. (Episoda ze života šlechtetného kněze. Pokračování.) — Jak si kdo ustele, tak si lehne. (Skutečná událost z Pražského života.)

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

Časopis věnovaný zájmům katolicko-politickým.

S přílohou: „Kalendář pro mrtvé a živé duše“ vždy 20. dne každého měsíce.

Vychází 5. a 20. každého měsíce. — Předplatné pro Prahu: celoročně 1 zl. 75 kr. čtvrtletně 45 kr. Poštou pro Prahu i venkov celoročně 2 zl., čtvrtletně 50 kr. jednotlivá čísla po 8 kr. — Kdo předplatí na 5 výtisků, obdrží šestý nádavkem 5 výtisků prodává se v administraci za 30 kr., 20 za 1 zl. S přílohou „Kalendáře“ připlácí se ročně 1 zl. — Administrace v Cyr.-Met. knihtiskárně v Ostrovni ulici, kamž předplatné budiž zasíláno. — Redakce na Vyšehradě č. 69.

Našim čtenářům.

Tímto číslem ukončujeme V. ročník našeho listu. Vzdávajíce všem našim příznivcům srdečné díky, nemůžeme v sobě potlačití trapné pocity nad svrchovaně nepravdělným zasíláním předplatného, jež u mnohých za více let k požadování máme a jež existenci listu nejvíce ohrožuje. Pakli že odhodlali jsme se ještě k dalšímu vydávání „Obrany Víry,“ činíme to jediné v té naději, že tyto strastné poměry se zlepší a jmenovitě že nám staré nedoplatky laskavě budou zaslány.

„Kalendář pro mrtvé a živé duše“ bude příštím rokem přinášeti prostonárodní pojednání o člancích víry na způsob ročníků dřívějších, čímž dává se lidu našemu nejvydatnější zbraň k hájení naší Svatováclavské víry, na niž dnes více než kdy jindy se útočí.

Redakce a nakladatelstvo.

Před štědrým večerem.

Upomínka ze všedního života.

I.

Marta Javorská byla dívka krásy vynikající. A životní poměry, v jakých se nacházela, byly pro ni důkladnou školou života. Vilná smyslnost boháčů nejednou již činila úklady chudé Martě, ale nástrahám tohoto druhu nikdy nepodlehla. Víra katolická, tento neproniknutelný pancíř ctnosti, nedopustila, by pel nevinnosti její byl setřen. A ta její statečnost! V osmnácti letech již živila matku i bratříčka, zastupujíc již dávno zemřelého otce, bývalého hospodářského správce. Šitím jemného prádla živila dosti nuzně celou rodinu. Jen kdyby aspoň matka a sedmiletý bratříček najednou nestonali! Ta nemoc ztrpčuje práci, a latinská kuchyně o mnoho více spotřebuje perně vydělaných peněz — a kde je bráti? A zima již tak bolestně se dere za nehty, maluje již i květy na oknech, uhlí, dříví nutno, — zase nové vydání!

Nemocná matka pohlížela k dceři jako ku světici s velikou úctou. Dovedla oceniti perlu, jakou jí Bůh svěřil, a proto děkovala Hospodinu stále.

Než, před pěti lety měla býti statečnost mužné dívky těžce zkoušená. Jako by se byly všechny zákazníci proti Martě spikli — nedostala k vánocům žádných objednávek. A jísti se chce, zima tím důrazněji káže v jízdě topti; lecos tedy prodávala, něco zastavila, ale vydaje na nemocné pořáde rostly, podobaly se bezednému jícnu. K tomu všemu ovládala jakási hrdosť dívku tuto, že za žádnou cenu by nikomu nesvěřila bídu svoji. Vůbec nepěstovala žádných známostí se sousedkami, a proto jí tyto nazývali „pyšnou“, „domýšlivou,“ a jiní zase chválili její uzavřenost a tichost.

Konečně se přiblížil den před štědrým večerem. Starostmi Martě až hlava bolela. Při vzpomínce na zítřek, div že srdce bolestí nepukalo. Zastaviti nebo prodati, nebylo již co. To dobře vyslídily sousedky klepny, a proto škodolibě, ano jaksi vítězně pohlížely na Martu v jejím soužení.

Lékař poroučel hojnost tepla, ale nemocná máť i sedmiletý Viktor se tetelili zimou i pod jedinou již peřinou. Vždyť se tak hluboce Marta pokouřila, že dvakráte vzala od ublíže palivo na dluh! Lékaři slíbila platiti najednou — jak to vůbec obyčejem bývá, a také se tuze tohoto dluhu nebála, neboť pevně doufáme, že krise jejího výdětku brzo pomine.

I své sváteční šaty zastavila!

Několik dní již při sporém ohni sobě vařila trochu oukropu, ale opatrně, aby to matka nezpozorovala. A dnes — kdy slunce již vysoko stálo, a hodiny na dvanáctou ukazovaly, teprve snídala, obědvala — v ruku držíc dvě zmrzlá jablka! Oči se ale také leskly, jako dvě studnice přeplněné slzami. Což malá to zkouška?

Domácí klepny si leccos šeptaly, však zrunko pravdy o bídě přece v klepu bylo.

Než zdálo se přece, že opět zakmitla nějaká naděje hlavou krásné Marty, ale křečovitě trhání v líčkách prozrazovalo něco neobyčejného. A z očí proudy slz jako perel se hrnuly po šatech na zem. Pohlížela často oknem na ulici, zdali se již šerí, ale nezdálo se jí dosud dosti tmavo. Snad že podařilo se ďáblu příšernou myšlénku Martě vštípit, by snad v zoufalství všemu učinila konec? Právě se, že jenom bídníci, lid ošklivý miluje tmu, a Marta čekala na noc.

II.

Praha již málem zahalená v rubáš noci, ale lid spěchá posud po ulicích tak živě, čile, jakoby ani mrazu, ani blízke noci nebylo.

Stríšky plynových luceren pokryty byly hustě sněhem, a plamen uvnitř vesele plápolal, jakoby i on radost pocítoval, že zítra z milionů hrdel vyzývati bude: „Narodil se Kristus Pán.“

Vždyť ples a jas to všeobecný, Kristus prolomil nebesa, a od této chvíle se řine milost s hůry přehojná — pro celý svět! A jestliže skály pukaly a zem se otvírala při skonu Syna Božího, proč by neplesali i živlové při narození Páně.

Ostrý vítr šlehal vločky sněhové v obličej chodců a mnoho lidí se tudíž podobalo těm figurkám — Mikulášům s bílými vousy, na každém skoro rohu ulice vystaveným. Každý zahalen v teplý zimník, ale štíhlá postava děvy v chatrném šátku zaobalené, spěchá ulicemi, s hlavou hluboce ku předu nakloněnou. Šátkem na ústech dusila štkání, běží rychle ulicemi. Konečně se Marta rozhlíží po vůkolí, a hledá po krámcích v nápisech jako určitou firmu. Zdá se, jako by našla, co hledá. I utírá slzami smáčený obličej, a snaží se vnitřní bouři vši moci ukonejšit. Zrak její často zabloudí k vlasenkářskému závodu, jasně osvětlenému. Obchází už chvíli okolo, a nemůže se jaksi odhodlati do něho vstoupiti.

Holič právě doholuje jakýsi obličej, a jak viděti, v růžové náladě baví se host, baron Ročinský, s holičem, vtipkující jeden přes druhého. Příjemné teplo rozlévá se po místnostech, a vůně z různých krabiček teplo proniká.

Dvěře se otevřely, Marta vstoupila.

„Dobrý večer,“ ostýchavě pozdravila.

Holič i baron pohlédli udiveně na dívku, a byli překvapeni krásou její.

„Služebník, dobrý večer, čím mohu sloužiti?“ tázal se uctivě holič.

„Prosím, kupujete vlasy, pane?“

„Ano, musejí však býti dlouhé a pěkné; máte je sebou slečno?“

„Ano, mám,“ odpověděla Marta hlasem nejistým.

Baron Ročinský sympaticky se díval na dívku.

Mezi tím převzal k další obsluze pomocník barona, a Valter se přiblížil k Martě.

Tato sňala vlněný čepček z hlavy, a rychle rozpustila krásné pletence. Husté havraní vlasy rozpustily se skoro až k zemi. Host i holič upjali s podivením zraky na dívku. Valter pohlédl na vznešeného hosta, tento na vzájem — a očima si sdíleli, co ústa nechtěla říci. Viděli před sebou oběť bídy. Holič skrýval svoje pohnutí pod rouškou obchodníka.

„To jsou ovšem pěkné vlasy, slečno, a těch se chcete zbavit? — nebudete jednou jich žet?“

„Pane, prosím vás — mám na spěch — chcete je koupit?“

„S mé strany vám budu, slečno, povděčen, prodáte-li je; — mám je prosím ustříhati až u samé hlavy nebo trochu dále? nevím z jakých příčin . . . zdaž nemoc nebo nepohodlí . . . dle délky ustřižených vlasů se vlastně platí.“

„Dělejte, jak vám libo, jen když více peněz za ně dostanu.“

Oči vlasenkáře se opět setkaly s baronovými.

„Račte tedy vzít místo, slečno,“ a přišoupnuv lenošku proti zrcadlu, čekal až Marta sedne.

Baron Ročinský byl všecek rozčilen. Obrátil hlavu do stínu, aby slze a pohnutí nebylo v obličeji znáti. Cítil, jak těžká to oběť, ale oběť šlechtná. Majiteli závodu nebylo taky valně. Když se Marta posadila, dosahovaly vlasy její přes opěradlo až na zem. Hlavu hluboko před se sklonila a oči ani nepozvedla. Tuto chvíli jí bylo zrcadlo trnem v oku.

V tom baron pokynul holiči, načež tento pravil k pomocníku:

„Pavle, rozčesejte tyto vlasy řádně, a až budete hotov mi řekněte, já si je ustříhnu sám.“

Pavel se dal skoro s posvátnou úctou do práce.

Baron šeptal mezi obsluhou něco holiči do ucha, kterýž se při tom radostně usmíval. Nyní hleděl vznešený host s nemalou zvědavostí do velikého zrcadla, v kterémž každý pohyb dívky bedlivě pozoroval. Po malé chvíli byl Pavel s rozčesáním hotov, načež kynul chéfovi.

Valter vzal do ruky nůžky, a zdvihal něco v koutě, kdež smeteny byly nepotřebné vlasy v chumáči.

„Z předu nechám tedy slečno trochu vlasů a po stranách také, abyste vystřížený prostředek mohla čím přikrýti, tak že toho nebude žádný ani znamenati.“

„Dělejte, pane, jak chcete.“

Holič bral dílek vlasů po dílku mezi prsty, stříhal však do chumáčků krátkých cizích vlasů, které fortelně mezi ostatními prsty držel.

Oči barona zářily radostí nad dovednými obraty rukou holičových.

Martě dopadaly při každém chřupnutí nůžek hojné slzy do šátku, kterýž před sebou na klínu držela. V brzku byl holič se svou prací hotov. Běžel někam do zadu, jakoby tam vlasy vážil a srovnával, a vrátiv se zpět, zčesal s předu a se stran zprvu oddělené vlasy zase do hromady, utvořiv pěkný účes.

„Slečno, jsem hotov. Dostanete za vaše vlasy deset zlatých, ráčíte-li být spokojena?“

„Pane, vy se mýlíte — je to snad mnoho . . .“

„Budu přece rozumět, slečno, svojí živností, a sobě nepřitelem nejsem,“ usmál se holič, podáváje dívce desetizlatovou bankovku. Marta nepozvedla

studem ani oči a poděkujíc se vřele, vyklouzla z obchodu. Jakmile se za ní zavřely dvěře, vyskočil ze sesle baron, a popadnuv klobouk, beze slova odešel a stopoval dívku. Musel dávat dobrý pozor, aby mu Marta v davu lidí nezmizela.

Prošedše takto několik ulic, octli se ve Vojtěšské ulici, kdež dívka se zastavila u uhlíře. Právě svůj obchod zavíral. Marta mu podávala desítku — platila dluh.

Uhlíř překvapeně pohlédl na děvce, ale v pohledu jeho zakmitlo podezření, a váhavě dodával Martě nazpět.

Toto počínání neušlo bystrému zraku barona, jenž z průjezdu nedalekého domu vše pozoroval.

V tom přidružil se — dle zevnějšíku sousedka, a spatříc, že uhlíř více zlatek Martě dodává, šlehla významně po uhlíři okem.

„Slečinka tato třela tak velikou bídu již hezkých pár dní, a najednou jí padají poklady s nebe — vybrála z lutrije?“ —

Martu ta řeč překvapila. Přísným pohledem změřila babiznu a neodpověděla. Od uhlíře vstoupila vedle k hokyni.

„Pane Jirko, ta osůbka buďto ty peníze našla, anebo ukradla; dopoledne ještě neměly co jíst.“

Náhodou se mihl kolem mluvící klepny slušně oděný muž, a zaslechl tato slova. — Zastavil se.

„I mne paní Vocásková něco takového napadá, kde by najednou přišla k desítce!“

„Kór celou desítku měla?“ zhrozila se klepna.

„A novou jako z bankálu,“ ukazoval uhlíř bankovku obraceje jí na obě strany.

„Kdo, prosím vás lidičky, je ta osoba, o kteréž mluvíte?“ otázal se nyní zvědavě cizinec.

„Inu, milý pane, je to velmi podezřelá slečinka; třela žebrotu již dlouho, a najednou hází desítkami,“ horlivě povídala babka.

„Tak se ničím neživí?“

„Dříve nosívala prádlo z domu, ale teď už dlouho nic, jen prodávala nábytek kus po kuse. A že bída byla u ní v poslední době, to víme my sousedi nejlépe. A pyšná je, drahý pane, až hrůza, se žádným by v domě nepromluvila, ani kdyby ji na nože bral.“

„Bezpochyby aby jí lidé nepoznali co je,“ prohodil chytře uhlíř, „kdykoliv tam přinesu uhlí, nepromluví na mne ani slova.“

Cizinec si mnul ruce. Pohlížel jako liška k hokynářskému krámku, aby mu neušlo, kdy dívka z něho vystoupí.

Za několik minut skutečně Marta vyšla, nesouc zboží plnou náručí, a měřila k protějším domku, kdež bydlela. Neznámý spěchal za ní.

Baron Ročinský opustil svůj úkryt, a vstoupil těsně do průjezdu, před kterým v nepatrné vzdálenosti cizinec dívku zastavil.

„Stůjte slečno,“ oslovil zburta Martu.

Tato leknutím div nakoupené potraviny nepustila.

„Nemiluji fráze, znám ptáky podle barvy, proto táži se vás ihned zkrátka: komu jste vzala těch deset zlatých.“

Kdyby takto spustil na dívku jinou, bezúhonnou, jistě by omdlela. Marta však byla ducha přímého.

„Já tak drzého člověka jsem nikdy nepoznala — pryč ode mne — nebo zavolám strážníka!“ obořila se v spravedlivém hněvu na dotérce.

„Na strážníka právě čekám, ten tě, holubičko, odvede do klícky, kde budeš pak jinak zpívat. Známe takové ptáčky až příliš dobře, než abychom se nechali jimi zastrušiti.“

„Vy nestydatý člověče, vy se tak opovažujete . . . ?“

Pronikavé hvízdnutí rozlehlo se vůkolím.

Mezitím se zastavilo několik zevlujících diváků. Marta se nyní chtěla — nevidouc jiné pomoci — násilím do domu vedrati, ale policejní zřízenec jí chopil za rameno.

„Ani se nehněte, sice vás nechám násilně odvésti.“

Strážník nedal dlouho na sebe čekati a přiběhl všecek uřícen. V tom však vyrazil z vedlejšího domu baron, a udeřil prudce policejního zřízence do ruky, svírající dívčino rámě.

Cizinec pohlédl zuřivě na barona a sápal se poznovu po Martě.

„Vím, kdo jste!“ vzkřikl baron v nemalém rozhořčení, „ale tak surově, jako vy zacházíte s touto ctihodnou dívkou, zasluhuje pokárání.“

„Pane — ve jménu zákonu“ sípěl zlostí zřízenec.

„Ani muk více — zde moje karta a odejděte, — a vy slečno buďte ubezpečena, že ani vlasu vám nesmí býti zkřiveno. Zjednám vám dostiučinění, že budete uspokojena.“

Přiběhlý strážník stál jako přimrzlý.

Zřízenec pohlédl na jméno podané mu visitky, a učinil hlubokou poklonu.

„Musím konstatovati, pane barone, že dívka tato jest zlodějkou, a vy zajisté se mýlíte ráčíte; právě ukradla deset zlatých.“

„Pravil jsem, odejděte a zítra budeme spolu mluvit jinde.“ Zlostí se baron celý třesa, obrátiv se opět k Martě.

„Tuším, slečno, že zde vaše obydlí; dovolte, ať na okamžik s vámi do něho vstoupím, abych náležitě dorozumění vám podati mohl.“

„Račte mne následovati Vašnosti — nechápu, jak ku podobné cti přijdu, nemám tu čest“

„Vše pochopíte, slečno, až vám to vysvětlím.“

Zmizeli v domě. Zřízenec kysle se usmívaje odcházel, dříve sobě zaznamenav číslo domu, a pomalu se strážníkem odcházej, něco do vousů bručel.

III.

Marto, pro Boha, kde se jenom tak pozdě touláš, měla jsem již smrtelné úzkosti, že i večer nás opustíš!“ zaúpěla nemocná máť na loži, když dcera vstoupila do pokoje. Byla tam tma, nebylo rozsvíceno. Nemocná ovšem průvodce Marty neviděla.

„Matičko, upokoj se, vždyť musela jsem sháněti potřeby na zítřek, — avšak přivedla jsem vzácuého hosta — jen co tu lampu rozsvítím.“

Za chvíli bylo světlo. Baron se rozhlížel po pokojíku, a byl jaksi uspokojen vzornou čistotou.

„Pozdrav vás Bůh, matičko, dívíte se, že docela cizí člověk vás pozdě večer obtěžuje, ale odpusťte, muselo to býti, ach — již chápu — ano neklamně chápu, proč vlasy — trpíte nedostatkem, matko, je-li pravda?“

„Vítám — milostpane, nemáme — nouzi netrpíme prosím, vždyť moje Marta nás oba vyživí, o nás se stará.“

„Račte odpustiti, Vašnosti, jenom papír zapálím v kamnech, vše je připraveno — je tu hrozná zima.“

Nemocná tonula v rozpacích. Mladší bratr spal tvrdě. Baron Ročinský poznal ihned, co vlastně tušil. — Teď na něho prozradíme, že byl členem spolku sv. Vincence, a ty mají zkušenost v tom ohledu velikou.

„Prosím, urozený pane, račte se posadit. Především se cítím povinna, nejsrdečnější díky vzdáti za vaši šlechetnou obranu — matko drahá, byla jsem napadena nějakým člověkem a tento pán mne z drápů jeho vysvobodil.“

„Pro Bůh, Marto, co se stalo . . .“

„Dovolte, ctihodná dívko, ať vaší dobré matince povím od začátku vše, jak se ta neblahá věc udála. Bylť jsem svědkem všeho.“

Baron mluvil s pohnutím, prostě a srdečně. Seděl blízko postele u nemocné, Marta se posadila na proti němu.

„Drahá paní, pozoruji — a v zkušenosti své se jistě nemýlím — že trpěti již musíte dlouhý čas. Jste bezpochyby také vdovou.“

„Ano, milostivý pane, již sedmý rok po hospodářském inspektoru, jenž mi sedmiletého hochu zanechal. Stůně také na záškrť, tak že jediným naším živitelem jest moje dcera.“ Při tom něžně pohlédla na Martu.

„Dobře. Poznal jsem drahokam ceny nevšední, když sedě u holiče vstoupila do obchodu a nabídla svoje vlasy na prodej. Dovedu činiti rozdíl mezi lehkomyšlností a obětí tohoto druhu, již podobně přinášela dcera vaše tímto prodejem pro svoji matku. Vážím sobě vysoce takového zjevu v našem pokáženém věku, a proto když odcházela v holírny v domnění, že vlasy dobře prodala, tušil jsem dobře, že srdce bolestí div této dívky nepuká. A před Bohem taková oběť má ceny nesmírné — toť matko vaše vysvědčení, jak dobře, v bázni Boží jste dceru vychovala, a nejenom to, ale i podobizna vaše, neboť ctnosti rodičů věrně zobrazují dítky svými vlastnostmi. — Stopoval jsem tedy vaši dceru, když odcházela až sem do této ulice. A nyní jal se baron matce líčiti, co čtenáři již známo.

Načež obrácen k Martě pravil:

„Těmi penězi, co jste za své vlasy, šlechetná dívka, dostala, nakupte čeho zapotřebí, a zde máte ještě maličkost, abyste dokonce ničehož v těchto vánočních svátcích nepostrádali.“ A podal několik větších bankovek Martě. O vlasech ani slovem se nezmněl.

Nemocná nevěděla, co dříve dělati. Martě zaplály pannenským studem líce. S důstatek chápala nyní celou záhadu.

„Těchto padesát zlatých, urozený pane, — draly se jí pozvolna slova ze srdce radostí překypujícího — jež mi tuto dáváte, přijmouti nemohu, Bůh by se na mne hněvati musel, neboť zdravé ruce mi ku práci daroval, jimiž vždy jsem důstatek chleba pro své svěřence vydělala. Až tentokráte nás zkoušel Bůh — že dlouho žádný z mých zákazníků nepřišel mi poskytnouti výdělek. A když došla nepatrná úspora naše, a já prodala i věci méně potřebné, došlo i na moje vlasy. A nelituji jich, vždyť parádu dělati pro svět nechci a nebudu. Můj život zasvěcen jest matce a bratru.

Ročinský žasnul v duchu nad její vznešeným duchem. Tolik zlata, tolik pokladu jej v chudém příbytečku překvapovalo. Hlasem rozechvělým pravil:

„Ode dneška se prohlašuji být vaším ochráncem, a bdíti budu nad vámi abyste vždy hojnost práce měla. Ty peníze však podržte, a půjde li vám lépe — dejte je podobně osudem stíženě bytosti, až se vám příležitost naskytne. V několika dnech vás navštívím opět. S Bohem, anděle, s Bohem, matko! Užívejte s blažeností vánočních svátků.“

Po té vzal klobouk a odešel.

Matka ani slovem nepoděkovala, byla příliš dojata. Dlouhou dobu trvalo ticho po odchodu dobrodince. „Marto, Bůh nás miluje! Ty dobrá duše jsi dala svoje vlasy, abychom hladu nehynuly — pojď na srdce moje a ukaž, ukaž, jak ti zohavili hlavu!“

Matka natahovala vyschlé ruce k dceři. Marta objala náruživě matičku, a horoucně líbala vráskovitý její obličej a ruce.

Mezitím matka rozpustila dceřiny kadeře v domnění, že prostředek jest vystřížen. Hledala podle citu holé místo, nemohla je ovšem nalézt.

„A kde že, drahá dceruško, ti byly vlasy vystříhány?“

I Marta se trpce usmála v myšlénce, že se matka klame předními vlasy, a chtěla je shrnouti ku předu.

Nový úžas, nové překvapení. Dovedly se však právě příčiny domysleti, a blahorečily Hospodinu i dobrodinci.

Může si každý mysleti, že baron Ročinský neopustil více ubohé, ale i dobře nad míru honoroval práci, kterouž sám a od jinud Martě započítal. — — —

Nedávno jsem vkročil do elegantní holírny v Praze, kdež nápadným mně byl obrázek, podivného obsahu. Byla na něm vyšíta slova:

„Vlasy — základem našeho blahobytu.“

Kol těchto slov se vine umělecká palma a věneček z vlasů zhotovený. Tážu se majitele závodu po příčině a vysvětlení, a byla mi ochotně sdělena historie, kterouž jsi, laskavý čtenáři, právě četl.

Avšak příčiněm barona Ročinského dostala se Marta za choť muži, témuž holiči a vlásenkáři, kterémuž vlasy v největší bídě prodávala. Jest to muž hodný, dobrý katolík a i dosti zámožný.

I táži se s podivením, zdaž okrasa toho obrázku snad přece z vlasů ustřižených? S nemalou radostí mně blažení manželé odpověděli, že to zhotoveno sice pro památku, z vlasů arcit pravých — ale vyčesaných!

V. D.

V d ě ě n o s t k n i h a ř o v a.

Episoda ze života šlechtického kněze.

(Dokončení.)

II.

Paní Rozárka vykonávala horlivě své příslibené účastenství při dobrém skutku Benediktově. Vyhledala slušný byt, obstarala něco obnošeného, ale dosti dobrého šatstva, a dodávala knihaři vydatná jídla. Přicházela denně, a její laskavou péčí se knihař za krátkou dobu tak zotavil, že povstal z lože. P. Benedikt občas ho navštěvoval. Příchod jeho byl vždy celé rodině svátkem. Dítěm obyčejně přinesl nějaký malý obrázek, a ve školních věcech je poučoval. Knihař zasypával svého dobrodince nekonečnými díky.

„Milý příteli,“ pravil jednou P. Benedikt, „já sobě sem nechodím pro poděkování, a nepřestanete-li, více vás nenavštívím. Chci se s vámi pobaviti, a v samotě vám býti společníkem. Až se úplně pozdravíte a mezi lidmi přijdete, nebudete více opuštěni.“

„Já že nyní jsem opuštěn?“ zvolal knihař; „ó nikoli, vy jste mým celým světem, velebný pane. Od té doby, co jste mne poctil svou vzácnou přízní, a co jsem z bídy vyváznu, poznal jsem lidi, a netoužím po jejich společnosti.“

Od nějaké doby P. Benedikt zpozoroval, že knihař, čím více mu zdraví přibývalo, tím zasmušilejším se stával. Pátral po příčině, a knihař nelenil mu jí zjeviti „Míra vaší dobročinnosti již dávno jest dovršena, velebný pane, a posud nepřestáváte o mne pečovati. Tělesných sil mi přibývá, nesmím déle zahálet, a vám obtížným býti. Daem i nocí mne trápí myšlenka, jak to se mnou dále půjde? Mám-li zase tolik zaměstnání míti jako dříve, raději nechci žíti. Všude mne odbývají, žebrám o práci, a nikdež se mi jí nedává.“

„Vy jste již hledal práci?“ zvolal překvapený kněz; „vždyť slabostí sotva chodíte!“

„Jde se mi již dosti dobře, a ku práci mám sto chutí. Velebný pane! vy mne déle nemůžete živiti; ne ne, to nemůže býti, já se za to hanbím. Vždyť mnou úplně zchudnete. Již po celý skoro měsíc mne vydržujete! Ó můj dobrodinče, prosím vás jen za jedno: dejte mi práci! Tuto poslední milost mi prokažte, přimluvte se za mne, a já jistě něco obdržím, neb cokoliv konáte a podnikáte, jest požehnané! Já se vynasnažím, bych Vašnosti co nejdříve odplatil a vrátil vše, co jste pro mne ubohého učinil.“

P. Benedikt spokojeně se usmál, a pak pozdvíženým hlasem pravil: „Již vás očekává hojnost objednané práce.“

Knihař v prvním okamžení byl jako omráčen. Pak se vrhl na kolena a líbaje knězi roucho, zvolal: „Ó můj dobrodinče, jak jste se o mne postaral!“

„Myslíli jste, že, vysvobodiv vás od blízké smrti, další podpory vám odepru? To by bylo pěkné! Zapuďte všechny starosti — štěstí se na vás zase usmívá. Mám zde dosti známých mezi knězi a učitelstvem, snadno mi tedy bylo zjednatí vám výdělek. Vylíčil několik z nich vaši bídu, pohnul jsem je k milosrdenství. Dali mi každý několik knih, byste je svázal, a též učinili mezi sebou sbírku, byste si mohl potřebného materialu ku práci koupiti. Nechtěje rušiti klidu, jehož vám k úplnému uzdravení potřebí jest, neříkal jsem vám prozatím nic. Zítra můžete s prací začíti.“

Knihař se nestyděl za slze, které mu zvolna po bledých lících stékaly.

Nastaly mu nyní blahé časy. Dva měsíce později měl postavení zabezpečené. Často míval příjemný sen, že nynější jeho žití podobá se úplně onomu, jaké vedl před svým neštěstím, jen že tenkrát byl ještě šťastnějším po boku své manželky. Dítka prospívaly ve škole, domácnost mu vedla spolehlivá, od paní Rozárky doporučená stará žena, vše bylo, jak se říká, v starých kořejích. Knihař nicméně při veškeré spokojenosti často býval zachmuřen. Těžilo ho vědomí, že nemůže dostatečným způsobem svému dobrodinci se odměniti. Bylť sice již polovici splatil z oné stovky, kterou tenkrát P. Benedikt mu byl dal na výpomoc a doufal, že brzy celý peněžitý dluh jeho bude zapraven. Avšak jakým způsobem splatí lásku? Za tu přece nelze peněz dáti! Kterak má přesvědčiti svého dobrodince, že hluboce cítil a oceňoval jeho obětavost, jeho péči, starostlivost, jeho laskavé přímluvy za práci, jeho rady a útěchy, slovem, že neskonale mu jest vděčným za jeho lásku, a že nejen slovy, nýbrž i skutky chce mu to dokázati. —

Tři leta uplynula od oné doby, kdy p. Benedikt zachránil knihaře od zahynutí bídou.

Bylo to o prázdninách, když knihař po delší době zase jednou na návštěvu k P. Benediktovi se odebral. Kněz však nebyl doma; bylť na rychlo odvolán do jednoho farního okresu několik mil za Prahu, kde měl onemocnělého pana faráře zastupovati. Chtěl tedy odejít, avšak paní Rozárka jej pozvala na kávu, by jí v její opuštěnosti byl společníkem. Knihař rád zůstal.

Z počátku hovořili o různých denních událostech; potom se však rozpovídali o páteru Benediktovi, a paní Rozárka s blaženým úsměvem přizvukovala ku chvalořeči knihařově.

Dvěře do pokoje kněze byly otevřeny, a staré paní bylo nemalým podivením, že se její host stále tam dívá.

„Co se vám líbí v Benediktově studovně, pane Nováku?“

„Ta skříň tam, vážená paní, jest velice krásná a skvostná.“

„Není-liž pravda?“ s potěšením pravila paní Rozárka, „že to jest elegantní kus nábytku, který do naší skrovné domácnosti ani nepatří? Ale tenkrát, když jsem ji dostala, okrašlovala vhodně malý salonek, a každý se divil krásné práci na ní. Daroval mi ji nebožtík můj muž na zděděné sošky a porcelánové nádoby, které jsem však, ovdověvši, prodala, a tuto skříň ponechala Benediktovi na knihy.“

Knihař přistoupil blíže. Oči jeho zářily a ztěží skrýval radostné pohnutí.

„To by bylo znamenité,“ liboval si v duchu; sám Bůh mi dal tu myšlénku.“

„Jak dlouho asi zůstane velebný pán na venkově?“

„Nejméně ještě osm neděl“, dala paní Rozárka v odvetu.

„Výborné, to se mi hodí. Pravila jste, tuším, že velebný pán by rád viděl pěkné desky za sklem?“

„A jak si toho přeje? Než chudák pochybuje, že se toho kdy dočká, tak jako že se mu nikdy nevyplní tajné jeho přání.“

„Ach, které pak?“ dychtivě vyzvídal knihař.

Tu paní Rozárka, zapomenuvši, že si byla uložila mlčení, zpravila svého hostě o tom, co v zápisníku Benediktově stálo. Teprve když byla u konce, zarazila se. „Já stará tlachalka,“ bědovala, „jak jsem se zapomněla! vždyť je to tajnost!“

„A myslíte, že já ji prozradím?“ konejšil ji knihař. „U mne bude dobře uschována; nemějte ničádných starostí, draha milostpaní, a zapomeňte, že jste mi co řekla.“

Paní Rozárka se velice rmoutila nad svou neprozřetelností, leč pohled v upřímné oči knihařovy ji konečně upokojil.

„Dovolte mi, ctěná paní, bych se na spisy blíže podíval,“ prosil knihař, chtěje myšlénkám své hostitelky jiný směr dát.

Tato ochotně otevřela skříň — a všecka zaražena pohledla na Nováka. Co pak to činil? Zastrkával množství malých knížek do kapes a větší v uzlík svazoval. Jaká to opovázlivost! Paní Rozárka trnula. Knihaře velice bavilo její překvapení a němé žasnutí, jakož i náhlý výraz hněvu. Vida, že se již hotoví jej osloviti, nesměl ji déle v omylu ponechat, pročez pravil s vítězoslavným úsměvem: „Zajisté mi odpustíte tuto drzou krádež, když vám zjevím, že mám v úmyslu veškeré knihy co nejpěkněji svázati. Tím, že mého ochránce přání vyplním a jemu radost způsobím, zajisté nejlépe osvědčím svou vděčnost, kterou jsem posud jen neustále slovy projevovati mohl.“

Paní Rozárce se zajisté zdálo, že spadla s nebe, neboť nebyla by tak rozkošně překvapená vypadala. Marně odmítala takový dar, takovou oběť; nepřesvědčila uznalého muže, že lidumilný skutek sám sebou přináší odměnu; knihař si svazků jen přibral a vesele odešel domů. —

Asi měsíc na to byla by paní Rozárka celé město sezvala, by šlo se podívat na Benediktovu knihovnu, jakou krásu byla by tu spatřila! Za sklem se třpytily knihy pěkně rozestavené, v překrásných deskách se zlatými nápisy a zlacenými okraji. Samému Novákovi se oči radostí zajiskřily, když na své dílo patřil.

Stará paní tonula v blahu. Sepnouc ruce, stanula před skříní a zvolala: „Jak bude překvapení! jak potěšení! Konečně uvidí jedno své přání vyplněno! Nebude museti více každý krejcar úzkostlivě ukládati; ó, jak bude potěšení!“

Koncem prázdnin p. Benedikt se vrátil. Po srdečném uvítání odešla teta do kuchyně pro občerstvení milému příchozímu. Za chvíli přikvapil za ní kněz.

„Tetičko, kdo to učinil, rychle mi povězte!“ zvolal dychtivě.

„Ale co pak, co pak jsi tak pobouřen?“ přetvařovala se teta.

„Inu, ty knihy kdo svázal?“

„Ah, já zapomněla, že to bude pro tebe veliké překvapení. Jak pak se ti líbí vazba?“

„Jak se mi líbí!“ se zanícením zvolal kněz, a již byl opět ve svém pokoji u skříně. Bral jeden svazek po druhém, prohlížel a otáčel je, a hlasité poznámky svědčily o jeho radosti a obdivu.

„Nemohu se domyslet,“ pravil, obrátiv se pojednou k tetě, „kdo tohle učinil? Nikomu, mimo tebe, nebylo známo, že si něčeho podobného přeji. Či snad ty sama —“, a přistoupil blíže, zvolal vroucně: „tetičko!“

„I kde pak bych k tomu peněz vzala?“ se smíchem se tato bránila.

„Tedy kdo?“

„Hádej přece!“

Tu P. Benedikt se udeřil v čelo: „Knihař Novák!“

Teta s úsměvem přisvědčila: „Ano, tentýž. Chová k tobě tak hlubokou úctu, že dle jeho slov toto překvapení ničím není proti tomu, co ty jsi pro něho učinil. Brzy po tvém odjezdu přišel mne navštívit. Ukázala jsem mu tvůj pokoj i skříň, a netušíc, že by něco za lubem měl, jen jsem tak prohodila něco o tvé libůstce. Nejspíše měl již pomyslen na to, co teď provedl a čekal na vhodnou příležitost; neb sotva že jsem dořekla, měl plné kapsy knížek, svázal si raneček, a ohlásil mi, že je náramně potěšen náhodou, která mu dovolí tobě jeho vděčnost na jevo dát.“

„Šlechetná duše,“ zašeptal kněz s pohnutím, „jest příliš uznalý.“

Asi rok později došlo P. Benedikta oznámení, že jmenován jest farářem ve svém rodišti, a zároveň připsal, v němž biskup jeho dobré a šlechetné srdce chválil a jemu přál, by i nadále na svém novém stanovišti mezi lidem blaho rozsával.

P. Benedikt jako omámený hleděl v listinu. Když se konečně z úžasu probral, nebyl slova mocen; jediný dlouhý a vděčný pohled k nebesům projevil, co právě v nitru jeho se dělo. Nevím, jak dlouho by byl na kolenou setrval, kdyby paní Rozárka, již ticho příliš dlouho trvalo, nebyla ulevila svému stísněnému srdci zvoláním:

„Tedy i tvé druhé přání, tvá největší touha je vyplněna! Jak jsi šťastný, můj synu za to, že jsi tak dobrý a lidumilný! Kdybys nebyl tenkrát se ujal ubohého knihaře, nebyl bys tohoto štěstí snad nikdy došel. Bůh vyslyšel mé modlitby za tebe, a prostřednictvím pana Nováka dostalo se ti nynějšího postavení!“

„Jak pak souvisí moje jmenování s p. Novákem, a jak víš ty, tetičko, po čem já toužil?“ divil se P. Benedikt; „vždyť jsem svého přání nikomu nezjevil, bylo uchováno v nejtajnější koutečku mého nitra!“

„Kdyby nebylo zároveň vepsáno bylo v zápisník!“ škádli ho teta.

„Ach! jak to víš? Tu knížku přece neustále nosím při sobě a jako poklad ji střežu,“ žasnul znova kněz.

Paní Rozárka se potutelně usmívala. „Jsi špatným hlídačem, milý synu; jednou jsi svůj poklad přece bez dohledky nechal. Byl tenkrát na kvap k nemocnému odvolán, zapomněl jsi zápisník na psacím stolku. Já přišla stírat prach — nu, a čísti snad umím dobře.“ Stará paní měla dětinskou radost ze svého kousku.

„Já dobře tedy tenkrát tužil, že jsi četla; dal jsem se však obelstít tvou omluvou, že ti pro stále šukání nebylo možno, do mého pokoje vstoupiti. Má milá tetička umí též podváděti?“ pohrozil jí šelmovskými.

„A což vzešlo z mé zvědavosti snad něco nepřijemného? Že jsem tajemství prozradila, jaké jsou následky?“

„Lepších si věru přátel nemohul“ zvolal P. Benedikt, bera jí vroucně za ruku.

„Tedy vidíš! kdybys byl stále tajil své tužby, a já náhodou je nevyptávala, nebyl bys nyní farářem s pochvalným dekretem,“ líbovala si paní Rozárka.

„Ale jak pak zprostředkoval pan Novák mé povýšení?“

P. Benedikt z udivení stále ještě nevycházel; „víš snad také, tetičko...“

„Zajisté, se vším se mi svěřil. Benedikte, on jest ti nesmírně vděčný“, počala živě vyprávěti, „jiný by tě byl snad dávno již zapomněl nebo zapřel. Když se ode mne dozvěděl, po čem toužíš — ono mi to uklouzlo bez mé vůle, — bylo jedinou jeho snahou, tvé přání uskutečniti. Tvým doporučením dostalo se mu dobrých, časem i vznešenějších odběratelů; pracuje teď nejvíce lidem učeným. U všech je oblíben, a každý jej doporučuje dále. Všichni se s ním rádi baví; kde se mu však naskytne příležitost, vypravuje o své dřívější nouzi, o tobě, kterak jsi ho zachránil, o něj pečoval, pro něj sám nedostatek trpěl, až jsi mu založil nový blahobyť. Stalo se, že jistý duchovní to jednou vyprávěl panu biskupovi. Tento si dal pana Nováka zavolat, byl sám se dosvědčil, co se o tobě mluví. A že pan Novák chválou neskřblil a ničím se netajil, jisto jest, neboť mi pak řekl, že vysoce důstojný pastýř s velikou zálibou poslouchal a ku konci slíbil, že se přičiní, by tvé vroucí přání vyplnil. Přeložil pana faráře z tvého rodiště do většího okresu farního, a ty's povýšen na místo, které bylo vždy předmětem tvých snů. Ó, jak Bohu děkuji, že modlitbu moji vyslyšel a mně té milosti dopřál, že tebe, miláčku můj, šťastného uvidím, a že těch několik let, která mi ještě zbývají, ve svém milém rodišti ztráviti mohu!“

„Bože, Bože, jak jsi dobrý!“ zašeptal P. Benedikt, když teta domluvila. Opět a opět nahlížel v biskupův připsal, kdež obzvláště jedno místo jej do-

jímalo . . . „a kdo takového obětovného, krásného skutku je schopen, ten jest člověkem dobrým a šlechtetným, nechť národnosti kterékoliv. Pročež nevěřím, co Váš pan představený na Vás žaluje; nejsem nepřítel Čechů, a znám oceniti Vaše vlastenecké snahy, Vaši péči o dítky Vaší národnosti. Nyní máte pole otevřené, činnost volnou, dle Vašeho přání; kéž Pán žehná Vašemu počínání.“ — Tato slova biskupova jako balsám zahojila všechny strasti Benediktovy.

Šlechtetný kněz viděl skutečně všechny své tužby a snahy vyplněny tak, jak o nich sníval. Lid ho zbožňoval, jsa hrd na svého výtečného krajana. Nemocní v něm měli dobrého těšitele, dítky laskavého učitele. Vlasti prokazoval výtečné služby. Podporoval větší měrou, než dříve mu možno bylo, literaturu českou; v duchu Božím a národním vychovával mládež. Z jeho rodiště a z jeho rukou dostalo se vlasti dvou mužů výtečníků, jichž jména i pozdnímu potomstvu stkvíti se budou. Když se tito k němu hlásili a srdečně mu děkovali za blahodárné působení jeho v jejich mladistvé síly a schopnosti, jmenujíce jej zakladatelem štěstí svého, zabušilo dobrému knězi srdce radostí, a se svatou pýchou pohlížel na ty, kteří ho nazývali učitelem svým a vděčně mu ruce tiskli.

P. Benedikt nezískal si světového, zvučného jména; znali ho jenom ti, mezi nimiž ctnostný svůj život trávil. Netoužil také po cti a slávě; příliš jsa skromným, působil jen tiše v úzkém svém kruhu.

Kuibař Novák se stal věrným jeho přítelem. Provádě dcerušku, odevzdal závod svému zeti a přesídlil se na venek blízko fary. P. Benedikt dokončil svůj šlechtetný život před několika lety u vysokém věku, zanechav po sobě čestnou památku všem, kdož ho znali. Obraz milého toho stařečka věčně bude žítí v mé mysli, a vzorných naučení jeho, tehdež k dvanáctileté dívce pronesených, nikdy nezapomenu.

Marie H.

Jak si kdo ustele, tak si lehne.

Skutečná událost z Pražského života.

(Pokračování.)

Jednoho dne podařilo se Marešové po mnohých pokusech, že Růžena s ní šla do kostela ku sv. Ignáci na kázání. Proslulý jezuita C. byl právě na kazatelně, a hřměl slovy úchvatnými do svědomí netečníků, i odůvodňoval trestuhodnost těch, již příležitost majíce pravdu Boží poznati, ji odpírají a tvrdošíjně v bludu zůstávají.

Marešová vysílala v duchu vroucí díky k nebi, neboť přičítala toto kázání zvláštnímu řízení Prozřetelnosti Boží, která snad tomu chtěla, aby sestře všechny hříchy jasné byly, a ona pohnuta byla k pokání.

Bohužel ani to nepohnulo ztučnělým srdcem nevěrky, a když vycházely obě sestry z kostela, pravila k mladší Anně: „Poslouchej, sestro, teu kazatel mluvil tak urážlivě, tak nezpůsobně, že ani nevím, jak si to může s posluchači pokazit. Vidím, že ti kněží ani trochu vzdělanosti nemají. A pak máme rádi jejich přednesy poslouchat.“ —

Vykládala si bezpochyby povinnost kněze jako divadelního šarlatána, jehož účelem býti má: umět se lichotit, a v kázáních hříchy za ctnost předstírat, aby vyhověl přece i každému darebáku, jak to u jiných vyznání bývá, kdež kazatel, nechce-li, aby mu dali ovečky výpověď, nesmí řezati příliš do krve.

Vidouc předobrá Anna, že všeliké namáhání nezpomáhá, ano spíše že sestra ji za všechna dobrodíní zrovna do očí uráží — ustala s častováním, na kteréž i její manžel se počal horšiti. A k čemu je také více podporovati? Vždyť dobře se jim už vede a pomoci nepotřebují.

V neděli jako obyčejně zase Fišerová přišla s manželem a bavili se s Marešovic dle svého zvyku, ale — Anna dlouho se neměla k prostírání, aniž na kamnech to syčelo...

Růžena byla uražena. Po několika ledových frazích a „větřivých“ poklonách odešli Fišerovic a hněvali se od té chvíle.

Po nějakém čase potkala Růžena služebnou sestry, bystré to a čiperné děvče.

„Poníženě ruku líbám, milostpaní,“ pozdravila švitořivě Kačenka.

„Ah, to jste vy, Katy, — co pak děláte — apropos, co dělá moje sestra?“

„Děkuju poníženě, je zdravá, a milostpán také.“

„Katy poslouchejte — no, doma nemusíte nic říkat — víte, já mám pro vás zas něco přichystáno, — co povídala tenkrát, když jsem s mým starým odešla?“ vyzvídala přidušeným hlasem Fišerová.

„Rácej odpustit, milostpaní; já se už nemůžu pamatovat,“ upřímně odvětila služka.

„Ale víte, tenkrát — jak nás ani ničím neuctili...“

„A, já už vím — nu potom řekla milostpaní, abych vařila kafe.“

„Tak, tak, až tedy potom!“ začala Růžena zlostně rty, „inu víte, ti jezoviti zkazili moji sestru „na prach,“ já jsem to vždycky říkávala, že jí ten kostel na škodu, ale teď už je pozdě.“

„Ale milostpaní to přece neráčí tak myslet...“

„Mlčte, já tomu rozumím“ — a po několika ještě slovích se rozešly.

Služka doma věrně paní pověděla, co Fišerová řekla. Marešovou to zabolelo, ale myslela si svůj díl.

Po dvou měsících obě sestry náhodou se setkaly na trhu při nakupování potravin, a — slovo k slovu, udobřily se opět. I chopila se věrná sestra práce poznovu, a domlouvala lhostejné sestře o spasení, by přece nedělala hanbu rodičům, hodným to katolíkům, jež ve sv. víře blaze umírali.

Právě v tu dobu se odbývalo duchovní cvičení, jež vedl chvalně známý redemptorista u šedivých sester. I domlouvala Marešová tak pohnutlivě sestře, by i ona se účastnila, až tato konečně svolila.

Sotva ale dvakráte kostel navštívila, již se sestře poroučela a nešla více.

Když ti kněží tak urážejí!

A k tomu ani sestra jí k pořádné večeři nepozve, ani na kafičko... proto naposledy se rozhněvala na Annu a nemluvila s ní nikdy víc.

Šlechtné srdce Marešovy překypovalo bolestí nad zatvrzelostí sestry, a modlila se jenom horlivě za ni, aby Bůh přece jednou její rozum osvětil.

Uplynulo půl léta.

Fišerová od poslední návštěvy kostela u šedivých sester nespatriila sestru svoji, nebažila po tom. A snad by si na Annu ani nevzpomněla, kdyby časté bolesti na prsou neporážely Růženu na lůžko, kdež dlouhá chvíle jí přímo děsila. Poslala by pro ni, jenom kdybych těch „jezovitských“ pověr zanechala a ji ustavičně nemořila.

Obsah čísla 24. „Obrany víry“:

Našim čtenářům. — Před štědrým večerem. (Upomínka ze všedního života. V. D.) — Vděčnost knihařova. (Episoda ze života šlechtěného kněze. Marie II. Dokončení.) — Jak si kdo ustele, tak si lehne. (Skutečná událost z Pražského života. Pokračování.)

Předplatné budiž zasíláno přímo do administrace: Ostrovní ulice č. 1508—II.

Majitel vydavatel a nakladatel VÁCLAV KOTRBA, odpovědný redaktor PETR KOPAL.

Tiskem knihtiskárny Cyrillo-Methodějské (J. Zeman a spol.) v Praze.

OBRANA VÍRY.

ČASOPIS

VĚNOVANÝ ZÁJMŮM KATOLICKO-POLITICKÝM.

ROČNÍK V.

Majitel a vydavatel:

Václav Kotrba.

Odpovědný redaktor:

Petr Kopal.

V Praze 1889.

Tiskem a nákladem Cyrillo-Methodějské knihtiskárny
(J. Zeman a spol.).

O B S A H.

	Str.
Aby mu bylo lépe	155, 168, 189, 203
Anděl Strážný	285
Aksakov o ruské církvi	348
Bětuška	313
Co jsme my katolíci a kam přijdeme	111
Co jsem známým přinesl z prázdnin	342, 359
Divotvorný lék	332
Dopisy: Od Zbirova (zámku)	255
Z údolí Svitavy na Moravě	270
Dražší tělo nebo duše?	350
Feuilleton: Trochu stínu z moderního „světla“	217
Šízený	238
Giordano Bruno	178
Hájení města Prahy proti Švédům	106, 121, 136, 150
Ironie osudu	120
Jak jsem nabyl přesvědčení, že sv. Jan Nep. jest, a že za mne oroduje	183
Jak se naučila modlití se	38
Jak se sv. Efrém Syrský přesvědčil o prozřetelnosti Boží	22
Jak se vede v Praze děvčatům z venkova	242
Jak si kdo ustele, tak si lehne	367, 379
Kapitola o luffácích	249
Kdo pomohl?	307
Kněz	28
Křesťanská msta (Historická báseň)	118
Křížová cesta	97
Která je v Čechách víra otců?	109
Které jsou toho příčiny, že katolické časopisy a spisy pro lid poměrně jen skrovného rozšíření docházejí? Čeho by pastýř duchovní měl a mohl pod- niknouti, aby rozšiřování časopisů a spisů pro lid směru proticírkevního mezi věřícími s dobrým výsledkem zamezil?	353
K uctění sv. Jana Nepomuckého	129
Ku vzpomínce na † kardinála Bedřicha	52
Literatura. P. J. Šafaříka a Fr. Palackého sebrané básně	96
Jak znamenitým učencem by byl padělatel rukopisu Královédvor- ského a zelenohorského	—
Mezi Irvingiány	196
Milosrdenství	27
Missie ruských schismaticův	195
Muž, jakých málo	282
Může-li kněz mít cit pro rodinu?	81
Na stráži	317
Náboženská rozmluva v železničním voze	56, 69, 90, 99
Náš dědoušek	300
Naši filosofové a svědomí	225
Neděle v Anglii	231
Nedělní a sváteční klid v průmyslových závodech	273
Nejlepší věnec dušičkám	305
Nosí brejle na čele a hledá je	209
O samovraždě	1, 17

	Str.
O svobodě slovo svobodomyšlné	289
O štěstí společnosti	58, 76, 82
Obřadní řeč Církve sv. katolické	65
Od Křemešnické pouti do Pacovské	13, 29, 46, 78, 87
Odvážlivý missionář	11
Opuštěná	35
Otázka křesťanská v Rakousku	195
Papežův hodinář	41
Pius VII. jako zajatec v Savonně	43
Plášť obětní	265
Podobizna	280
Pokrokáři	274
Pravdomluvnost protestantská	114, 131
Proč nemůžeme býti zástupci lidu na sněmích?	170
Pro funere	326
Protestantské missie	34
Před štědrým večerem (Upomínka ze všedního života)	369
Přehled missií Církve katolické za rok 1888	247
Příjď sv. Duše	162
Přímé slovo křesťansko katolických socialistů	309
Rek lásky křesťanské	302, 311
Rozmluva katolického faráře s protestantským pastorem o některých člancích víry	246
Růžový zloděj	201
Sen, osud a skutečnost	140, 152, 166
Stříbrovlasá Rosalinda	227
Sůva	45
Svatý Ignác z Lojoly — poutníkem do svaté země	277
Šik spořádaný	193
Toskánská dívka	37
Tři mudrlanti z Vysočan	328
Upalování čarodějnic a kacířů	105
Úryvky z dějin francouzské revoluce	262, 298, 345
Utrpením k spasení	173, 186
Váží-li si Církev sv. písmena sv. na výsost, čili nic?	243
V čase jubilejním	61, 72, 93, 101, 124, 133
Vděčnost knihařova	309, 363, 375
Velikonoce a jich oslava u našeho křesťansko-katolického lidu	113
Vhodné odpovědi na námitky proti katolické víře nejčastěji pro- nášené	321, 338,
V slabém okamžiku	234
V šatně p. faráře	334
Výroky sv. Petra	315
Vyznamenaná	324
Vzhůru věrní katolíci	163, 181
Vzkříšení	251, 260
Vzor pravého služebníka víry katolické	116
Vzpomínka	4
Za úrodu zemskou	200
Zachráněn	25
Zednáři u nás	287
Zjev nadpřirozené pomoci a síly	333
Zprávy o výsledku katolické missie	50

